

ΣΗΜΕΡΑ

Κώστας Βάρναλης - Τάσος Λειβαδίτης

ΟΙ ΦΑΚΕΛΟΙ ΤΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Νέα σειρά Ντοκουμέντων από τη σκοτεινή εποχή των πολιτικών διώξεων

και μαζί

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ

ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

27-28 Μαρτίου 2021
Έτος 9ο / Αρ. φύλλου 2.468
Ευρώ 3,90

«Όποιος ελεύθερα συλλογάται, συλλογάται καλά» Ρήγας-1790

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

www.efsyn.gr

ΚΟΡΥΦΩΝΕΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΤΑΣΗ

ΤΟ ΕΚΚΟΛΑΠΤΟΜΕΝΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΠΛΗΡΩΣΕΙ ΞΑΝΑ ΤΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ;

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑ με το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ζητεί ο ΣΥΡΙΖΑ

ΠΡΟΑΝΑΓΓΕΛΛΕΙ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ και στην Ε.Ε. Ερώτηση 36 βουλευτών για ευθύνες της διοίκησης της τράπεζας

ΑΜΗΧΑΝΙΑ ΣΤΟ ΤΧΣ και κλίμα διαφωνιών με το Μαξίμου, καθώς το Δημόσιο απειλείται με ζημιές έως και 3 δισ. ευρώ

ΣΕΛ. 2, 79

ΠΑΝΔΗΜΙΑ

ΑΠΟ 5 ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΑΝΟΙΓΜΑ...

• Ατομικά τεστ: «κόλπα» Μαξίμου με την Επιτροπή, της χρεώνει μια απόφαση για την οποία δεν ρωτήθηκε καν! Η Ευρώπη (ECDC) προειδοποιεί για τη μετακύλιση της ευθύνης στους πολίτες

• Οι Εμπειρογνώμονες του υπουργείου Υγείας έστειλαν σαφές μήνυμα: προηγείται η εκπαίδευση. Προτεραιότητα της κυβέρνησης, το λιανεμπόριο

ΣΕΛ. 75

ΣΥΡΙΖΑ

Προανακριτική για τον Νίκο Παππά ετοιμάζει η κυβέρνηση

• Σε θέση μάχης ο ΣΥΡΙΖΑ για τη συζήτηση την Τρίτη στη Βουλή

ΣΕΛ. 12

Άρθρα

ΟΛΓΑ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗ
ΒΟΥΛΕΥΤΙΝΑ Ν.Δ. Α' ΑΘΗΝΩΝ
ΣΕΛ. 17

ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΙΑΚΟΣ ΣΕΛ. 10-11

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΙΔΗΣ ΣΕΛ. 9

Συνεντεύξεις

ΝΙΚΟΛΑΣ ΣΜΙΤ
ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.
ΣΕΛ. 80-81

ΤΖΕΦ ΜΟΝΤΑΝΑ
ΔΙΕΜΦΥΛΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ,
ΑΚΤΙΒΙΣΤΡΙΑ, ΜΑΡΤΥΡΑΣ
ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΛΙΓΝΑΔΗ
ΣΕΛ. 76-77

Η παγκόσμια «μαφία» των πολέμων

• Πώς κολοσσοί των εξοπλισμών εξασφαλίζουν πωλήσεις όπλων αγοράζοντας πολιτική επιρροή στις ΗΠΑ και στις χώρες-πελάτες τους

ΣΕΛ. 20-23

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ «ΕΦ.ΣΥΝ.»

Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

LA STAMPA - ΙΤΑΛΙΑ

Ντράγκι: Φτάνει με τις εξαπατήσεις των μεγάλων φαρμακευτικών εταιρειών

FINANCIAL TIMES - ΒΡΕΤΑΝΙΑ

Η Ινδία πλήττει την παγκόσμια μάχη κατά του Covid εμποδίζοντας τις εξαγωγές εμβολίων

EL PAÍS - ΙΣΠΑΝΙΑ

Το κλείσιμο της διώρυγας του Σουέζ απειλεί το παγκόσμιο εμπόριο

DE STANDAARD - ΒΕΛΓΙΟ

Η Ε.Ε. βάζει το «πιστόλι» στο τραπέζι ενάντια στο Λονδίνο και την AstraZeneca

Αποψη

Εγκλημα διαρκείας

Καμιά χώρα, καμιά οικονομία στον κόσμο δεν έχει πληρώσει τόσο ακριβά την ολέθρια σχέση της με το τραπεζικό σύστημα, όσο η ελληνική την τελευταία δεκαετία.

Καμιά κοινωνία δεν έχει δώσει τόσα πολλά για τη διάσωση των τραπεζών. Οχι μόνο των ελληνικών, αλλά και των ευρωπαϊκών. Ιδιαίτερα των γαλλικών και των γερμανικών, η απαλλαγή των οποίων από το προβληματικό ελληνικό χρέος που επί δεκαετίες συσώρευαν, οδήγησε στην επιβολή του περίφημου PSI, του «κουρέματος» των ελληνικών ομολόγων, που το πλήρωσαν οι ελληνικές τράπεζες, τα ασφαλιστικά ταμεία, το Δημόσιο, τελικά οι Έλληνες φορολογούμενοι.

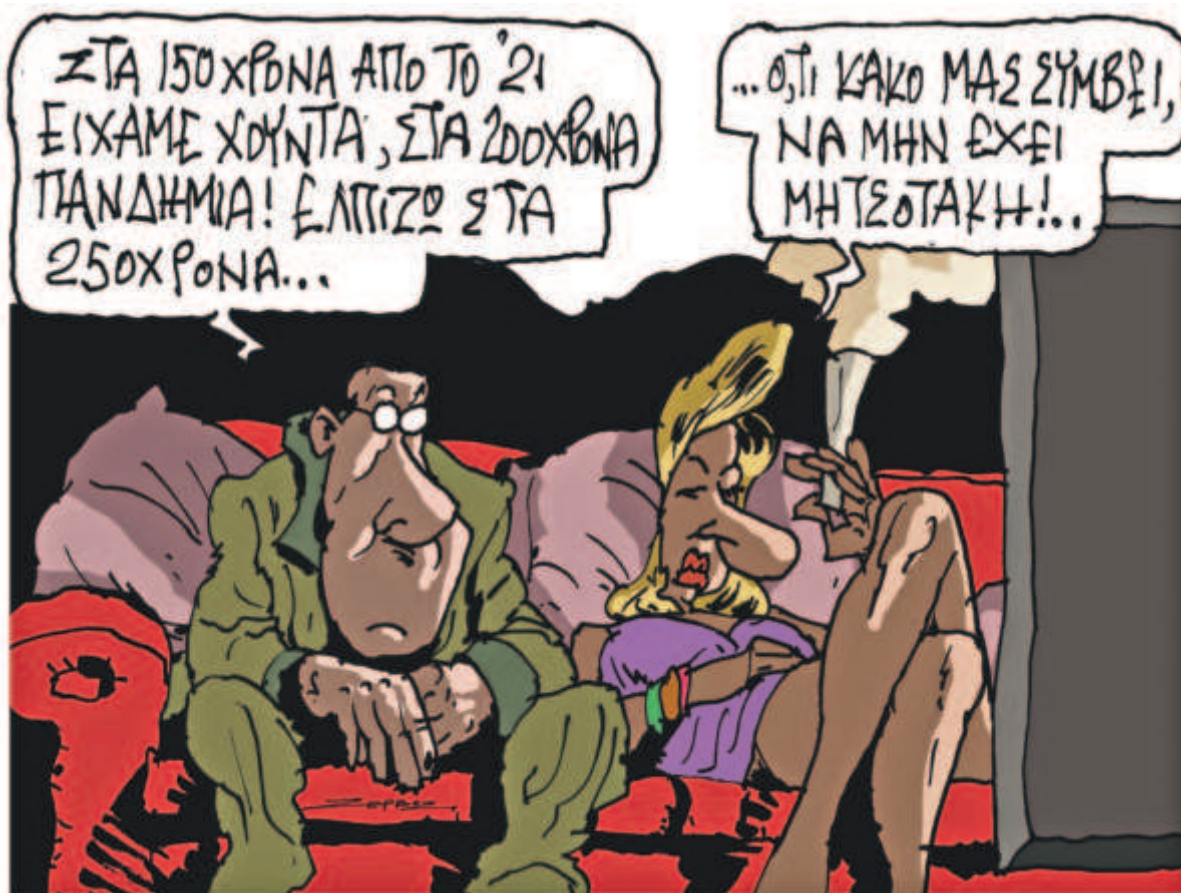
Αν η μια όψη του διαρκούς εγκλήματος σε βάρος της ελληνικής κοινωνίας είναι η μαζική φτωχοποίηση μέσω των τριών μνημονίων, η άλλη όψη του είναι οι αλληπάλληλες ανακεφαλαιοποιήσεις των τραπεζών. Σχεδόν 60 δισ. έχουν κοστίσει αυτές οι ανακεφαλαιοποιήσεις στους πολίτες και στις γενιές που μέχρι το 2058 θα εξοφλούν το νέο χρέος που φορτώθηκε η χώρα από τους εταίρους δανειστές.

Παρά την εξαναγκαστική «χορηγία» της κοινωνίας στις τράπεζες, οι τράπεζες απέτυχαν να εξυγιανθούν, ώστε να παίξουν τον ρόλο τους στη χρηματοδότηση της οικονομίας και των νοικοκυριών. Μετά την τελευταία ανακεφαλαιοποίησή τους, παρακολουθούμε την πολυδιαφημισμένη διαδικασία απαλλαγής τους από τα «κόκκινα» δάνεια, χωρίς ανάλογη ανακούφιση για πολίτες και επιχειρήσεις που βρίσκονται σε αληθινή αδυναμία να τα εξοφλήσουν.

Επιπλέον, η κυβέρνηση «προίκισε» τις τράπεζες με εξουσίες (οικονομικής) ζωής και θανάτου πάνω στους υπερχρεωμένους φορολογούμενους και μικροεπιχειρηματίες, μέσω του νέου πτωχευτικού νόμου.

Με τόση γενναιοδωρη στήριξη οι περισσότερες τράπεζες θα έπρεπε να είναι υπό δημόσιο έλεγχο. Και μετοχικά αυτό συμβαίνει σήμερα για δύο από αυτές, την Εθνική και κυρίως την Πειραιώς στην οποία το ΤΧΣ κατέχει το 61% των μετοχών της.

Αυτό καθιστά διπλά σκανδαλώδη τη μεθόδευση της αύξησης κεφαλαίου της τράπεζας με τρόπο που όχι μόνο θα μειώνει τη συμμετοχή του Δημοσίου για να διευκολυνθεί μια

► Του **ΠΕΤΡΟΥ ΖΕΠΟΥ**

χειραγωγημένη νέα ιδιωτικοποίησή της, αλλά θα βαρύνει το κράτος και τελικά τους φορολογούμενους πολίτες με ζημιά 3 δισ. ευρώ. Ή 3,5 δισ. αν αθροίσουμε και την πώληση -κοψοχρονιά- της αρχαιότερης ασφαλι-

στικής της χώρας από την Εθνική. Ορθά η αντιπολίτευση προσπαθεί να υψώσει εμπόδια στο εκκολαπόμενο σκάνδαλο. Εχουμε πληρώσει πολλά για τις τράπεζες. Μας χρωστάνε, δεν τους χρωστάμε.

Τα ημερώματα της Κυριακής εφαρμόζεται η θερινή ώρα, που θα μας «κλέψει» 60 λεπτά. Στις 3 π.μ. πρέπει να βάλουμε τους δείκτες των ρολογιών μία ώρα μπροστά ώστε να δείχνουν 4 π.μ.

ΣΤΗΡΙΞΤΕ
την «Εφημερίδα
των Συντακτών»

Η Αλληλεγγύη των αναγνωστών μας είναι πολύτιμη

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΜΕ Α.Ε. - ΣΤΟΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ **IBAN GR18 0140 1010 1010 0200 2314 055** (Alpha Bank)

Εάν δεν βρίσκετε την εφημερίδα μας στα σημεία πώλησης, επικοινωνήστε με το τηλ.: **211 1045000**

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ
ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

www.efsyn.gr

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Νικόλας Βουλέλης

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ
Σωτήρης Μανιάτης

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΕΣ

Γιώργος Πετρόπουλος (Πολιτικό)

Γιάννης Κιμπούροπουλος (Οικονομικό)

Γιώργος Τσιάρας (Διεθνή)

Ελένη Γκρούη (Ελεύθερο-Επαρχιακό)

Γιώργος Μανετάκης (Αθλητικό)

Σωτήρης Γούλατης (Σύνταξη ύλης)

Τάσος Παππάς (Υπεύθυνος φύλλου Σαββατοκύριακου)

Τάσος Τσακίρογλου (www.efsyn.gr)

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ

Λήδα Θωμάκου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ

Φώτης Παναγόπουλος

ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Εθνική
Εκστρατεία
Εμβολιασμού

ΟΙ ΔΥΣΚΟΛΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΚΡΙΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ

**Ο ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΣ ΠΡΟΧΩΡΑΕΙ.
ΜΑΖΙ, ΕΧΟΥΜΕ ΤΗ ΔΥΝΑΜΗ ΝΑ ΒΓΟΥΜΕ ΝΙΚΗΤΕΣ.**

Ο στόχος είναι ένας και είναι καινός. Να νικήσουμε την πανδημία.
Τους επόμενους μήνες θα πάρουμε, μέσω και του εμβολιασμού, τις ζωές μας πίσω.
Είναι όμως τώρα που πρέπει να δείξουμε τη δύναμή μας. Τώρα που ο δύσκολος δρόμος φτάνει στο τέλος του,
εμείς δεν πρέπει να κάνουμε βήμα πίσω, δεν πρέπει να χαλαρώσουμε.
Συνεχίζουμε να τηρούμε τα μέτρα προστασίας για να μη βάλουμε σε κίνδυνο ούτε τη δική μας υγεία,
ούτε αυτή των αγαπημένων μας. Γιατί μαζί, έχουμε τη δύναμη να βγούμε νικητές.
Νοιάζομαστε. Προστατευόμαστε. Εμβολιαζόμαστε.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Υγείας

Ενημερώσου στο emvolio.gov.gr

Οι Αμερικανοί ξανάρχονται

Νέες ισορροπίες στον περίγυρο της Ε.Ε. διαμορφώνει η επιστροφή των ΗΠΑ στο διπλωματικό προσκήνιο ● **Σημαντικές** οι επιπτώσεις στις ευρωτουρκικές σχέσεις και στα ζητήματα της Ανατολικής Μεσογείου ● **Πιέσεις** σε Αγκυρα και Βερολίνο για αλλαγή πλεύσης έναντι της Ρωσίας

► Του **ΜΠΑΜΠΗ ΑΓΡΟΛΑΜΠΟΥ**

Η επιστροφή των ΗΠΑ στη διεθνή διπλωματική σκηνή ανακατεύει ξανά την τράπουλα στις σχέσεις Ε.Ε.-Τουρκίας, με επόμενο κρίσιμο σταθμό το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου. Η επίσκεψη του Αμερικανού υπουργού Εξωτερικών Αντ. Μπλίνκεν στις Βρυξέλλες έφερε στο ευρωπαϊκό τραπέζι το πλέγμα των διατλαντικών σχέσεων αλλά και τις προτεραιότητες που θέτει η κυβέρνηση Μπάιντεν για την ενίσχυση των σχέσεων με την Ευρώπη.

Οι συναντήσεις που είχε ο επικεφαλής της αμερικανικής διπλωματίας στο περιθώριο της εαρινής συνάντησης των υπουργών Εξωτερικών του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες, «για την αναζωογόνηση και τον εκσυγχρονισμό των συμμαχιών και των συμπράξεων των ΗΠΑ» όπως τόνισε χαρακτηριστικά, δίνουν ένα πρώτο στίγμα προθέσεων της Ουάσινγκτον προς την Ε.Ε. Στις επίσημες συναντήσεις που είχε ο Αντ. Μπλίνκεν με τον ύπατο εκπρόσωπο Εξωτερικών της Ε.Ε. Ζ. Μπορέλ, τον γγ. του ΝΑΤΟ Γ. Στόλτενμπεργκ και την υπουργό Εξωτερικών του Βελγίου Σ. Βιλμές, έδωσε το γενικό πλαίσιο της συνεργασίας που επιδιώκουν οι ΗΠΑ. Στις ανεπίσημες συναντήσεις ο Αντ. Μπλίνκεν έθεσε και τις προϋποθέσεις συνεργασίας.

Ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Αντονι Μπλίνκεν με την πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν

Οι μεγαλύτερες προκλήσεις για τις ΗΠΑ είναι η Ρωσία και η Κίνα και μέσα σε αυτό το γενικό πλαίσιο έχουν ιδιαίτερη σημασία οι σχέσεις με την Τουρκία και τη Γερμανία.

Απόσυρση των S-400

Στην κατ' ιδίαν συνάντηση Μπλίνκεν-Τσαβούσογλου έγινε σαφές ότι η Ουάσινγκτον δεν δέχεται τίποτε λιγότερο από την απόσυρση των ρωσικών πυραύλων S-400. Η πίεση ενδέχεται να κλιμακωθεί με νέες κυρώσεις το δεύτερο εξάμηνο του 2021, καθώς η λειτουργία του οπλικού συστήματος χαρακτηρίζεται από την Ουάσινγκτον απειλή για την ασφάλεια των ΗΠΑ και των συμμαχικών χωρών. Το δίλημμα

για την Αγκυρα γίνεται κομβικής σημασίας, καθώς παραπέμπει σε επανακαθορισμό των σχέσεων με τη Ρωσία ή σε περαιτέρω επιδείνωση των σχέσεων με τις ΗΠΑ.

Παράλληλα με τα θετικά μηνύματα προς την Ελλάδα από τον πρόεδρο των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν στην επικοινωνία με τον πρωθυπουργό Κ. Μητσοτάκη αλλά και στις δηλώσεις για τη συμπλήρωση του 200 ετών από την Επανάσταση του 1821, η Ουάσινγκτον πήρε την πρωτοβουλία των κινήσεων από την Ε.Ε. για την Ανατολική Μεσόγειο, αφήνοντας στη Γερμανία την αναμόρφωση των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων με την Τουρκία στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου, εφόσον συνεχιστεί η διαδικασία εξο-

μάλυνσης στο διπλωματικό και πολιτικό επίπεδο. Η πρώτη αντίδραση από το τουρκικό υπουργείο Εξωτερικών στη δήλωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ήταν ότι «η Ε.Ε. δεν έχει δικαιοδοσία στην Ανατολική Μεσόγειο».

Ο αγωγός Nord Stream 2

Το θέμα της Ρωσίας ήταν κομβικό και στη συνάντηση Μπλίνκεν-Μάας για τον αγωγό Nord Stream 2. Πριν από τη συνάντηση ο Αμερικανός ΥΠΕΞ είχε τονίσει ότι οι ΗΠΑ ζητούν «να σταματήσει αμέσως ο αγωγός και δεν θα υπαναχωρήσουν στο θέμα νέων κυρώσεων εναντίον των κατασκευαστικών εταιρειών». Μετά τη συνάντηση ο εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ

Ν. Πράις άφησε να εννοηθεί ότι το έργο θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στην ασφάλεια της Ε.Ε. και επανέλαβε την αντίθεση των ΗΠΑ στην ολοκλήρωσή του. Το πρόβλημα για τη Γερμανία είναι ότι ο αγωγός με τη Ρωσία έχει προχωρήσει σε ποσοστό 90% και η διακοπή θα ισοδυναμούσε με καταστροφή. Το Βερολίνο θέλει την ολοκλήρωση της κατασκευής και διαπραγμάτευση αμέσως μετά για τους όρους λειτουργίας, ενώ παράλληλα επισημαίνει ότι η περαιτέρω οικονομική πίεση προς τη Μόσχα εγκυμονεί κινδύνους για τις σχέσεις με την Ε.Ε. Και στο θέμα των σχέσεων με την Κίνα οι διαφορές έγιναν ορατές με τις επισημάνσεις Μπλίνκεν για τον ανταγωνισμό στο πεδίο της τεχνολογίας.

Πίεση προς Μέρκελ

Οι νέες ισορροπίες που επιδιώκει να διαμορφώσει η Ουάσινγκτον στον περίγυρο της Ε.Ε., στερούν από το Βερολίνο σε αυτή τη φάση τον διαμεσολαβητικό ρόλο που είχε αναλάβει στις κρίσεις και τις περιφερειακές διενέξεις, από τη Λιβύη και την Ανατολική Μεσόγειο μέχρι τη Συρία, ενώ ειδικά στο θέμα των σχέσεων με την Τουρκία η πίεση προς την κυβέρνηση της Αν. Μέρκελ κλιμακώνεται και στο εσωτερικό της Γερμανίας από την αντιπολίτευση, για τη χλιαρή αντίδραση έναντι του Τ. Ερντογάν ακόμη και στα ζητήματα σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου.

Στα θέματα περιφερειακής ασφάλειας, επίσης επιχειρείται από τις ΗΠΑ η διαμόρφωση ενός νέου πλαισίου ισορροπιών, με την πιο ενεργό συμμετοχή των ευρωπαϊκών χωρών του ΝΑΤΟ και της Ε.Ε. Ο Αντ. Μπλίνκεν είχε δύο συναντήσεις με τους υπουργούς Εξωτερικών της Γαλλίας Ζ.-Ι. Λε Ντριάν, της Μ. Βρετανίας Σ. Ράμπι και της Γερμανίας Χ. Μάας. Σύμφωνα με ανακοίνωση του γερμανικού υπουργείου, η συνάντηση που πραγματοποιήθηκε την Τρίτη αφορούσε την Υεμένη, το Αφγανιστάν και το Ιράν. Την επομένη έγινε και δεύτερη συνάντηση γύρω από τις σχέσεις με τη Ρωσία και τις εξελίξεις στη Συρία και τη Λιβύη. Την Πέμπτη μετέβησαν στην Τρίπολη οι υπουργοί Εξωτερικών της Γαλλίας, της Γερμανίας και της Ιταλίας για συνομιλίες με την υπουργό Εξωτερικών της Λιβύης Νάιλα αλ Μανγκούς, η οποία με δηλώσεις ζήτησε την άμεση απόσυρση όλων των ξένων δυνάμεων.

Το τηλεφώνημα του Μπάιντεν με τον Μητσοτάκη

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ των δύο χωρών με στόχο την ασφάλεια και την ευημερία στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου συζητήθηκε, σύμφωνα με το μέγαρο Μαξίμου, κατά την τηλεφωνική επικοινωνία του Κυριάκου Μητσοτάκη με τον πρόεδρο των ΗΠΑ προχθές το βράδυ. Ο Τζο Μπάιντεν συνεχάρη τον πρωθυπουργό για τη συμπλήρωση

των 200 ετών από την Ελληνική Επανάσταση, σημειώνοντας ότι σήμερα η Ελλάδα είναι ένας κρίσιμος σύμμαχος στο ΝΑΤΟ, με ενεργό δράση για την ειρήνη και την ευημερία στις περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου, της Μαύρης Θάλασσας και των Δυτικών Βαλκανίων, ενώ αναφέρθηκε στην αμυντική συνεργασία των δύο χωρών και στην παρουσία των αμερικανικών δυνάμεων στη Σούδα. Συνεργάτες του πρωθυπουργού έλεγαν χθες ότι ο Αμερικανός πρόεδρος είπε στον πρωθυπουργό να επισκεφτεί τις ΗΠΑ όταν το επιτρέψουν οι συνθήκες με την πανδημία, ενώ προσέδιδαν βαρύτητα στο γεγονός ότι ο Τζο Μπάιντεν δεν είχε μιλήσει με τον Τ. Ερντογάν.

Γ.ΜΠΑΣΚ.

«Η πλατεία Λουδοβίκου (σημερινή Κοτζιά) στην Αθήνα»
Πίνακας του Γερμανού ζωγράφου Johannes Rabe, 1847
Έργο από την καλλιτεχνική συλλογή
της Εθνικής Τράπεζας.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΜΠΕΙΡΙΑ
ΤΩΝ 180 ΧΡΟΝΩΝ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕ
ΜΕΛΛΟΝ.

1841-2021. 180 χρόνια Εθνική Τράπεζα.

Με 180 χρόνια ιστορικής διαδρομής, παράλληλα με την πορεία της σύγχρονης Ελλάδας, η Εθνική Τράπεζα στοχεύει να είναι παρούσα σε κάθε μικρό ή μεγάλο εθνικό εγχείρημα, στηρίζοντας τις προσπάθειες ανάπτυξης της οικονομίας και της κοινωνίας.

Με απλές και σταθερές αξίες όπως η αξιοκρατία και η ισότητα, η Εθνική Τράπεζα θέτει βάσεις στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, ενθαρρύνει την καινοτομία και την τεχνολογία, στέκεται δίπλα στην κοινωνία, το περιβάλλον και τον πολιτισμό.

Σήμερα η Εθνική Τράπεζα συνεχίζει με όραμα και αισιοδοξία. Ανοίγει νέους δρόμους, φέρνοντας πιο κοντά την ψηφιακή εποχή, δημιουργώντας νέες λύσεις και νέες προοπτικές για τον πελάτη, για το σύνολο της οικονομίας, για όλους τους Έλληνες πολίτες.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Πολιτικά

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ 27-28 Μαρτίου 2021

ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΣ

Γερμανοί καθηγητές της ψυχανάλυσης κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η συρρίκνωση των κοινωνικών σχέσεων επιφέρει πλήγμα στην αντίληψη, στη νόηση και στο συναίσθημα. Ενώ καθηγητές της πολιτικής επιστήμης συμπεραίνουν ότι αυτό αποκλείεται να μην έχει συνέπειες στις πολιτικές σχέσεις. **ΚΩΣΤΑΣ ΖΩΡΑΣ**

ΑΓΑΠΗΤΕ ΚΕΒΙΝ

Διάβασα στις δηλώσεις που έκανες -ως απάντηση στα report που έριξαν τελικά τη σελίδα σου στο instagram- τη δήλωση «άμα θες να 'σαι γιαρμάς, καλή τύχη αλλά, άμα θες να 'σαι μαχαραγιάς, διάβασε», φράση με την οποία, είμαι σίγουρος, πολύ θα διασκέδαζε ο Γέρος του Μοριά και θα την προσυπέγραφε με τα δυο του χέρια, δεδομένης της σημασίας που έδινε στα γράμματα.

Σκέψου τώρα να στέκεται ο Γέρος στην Καρδαμύλη και να κατεβαίνεις εσύ, ένας από τους 100 μαύρους Αιτινούς εθελοντές, τους πάμφτωχους που κίνησαν απ' την άκρη του κόσμου να ανταποκριθούν στο κάλεσμα του Αδαμάντιου Κοραή και ρούφηξε μαζί με το πλοίο τους ο ωκεανός.

Αν η Ελληνική Δημοκρατία είχε λίγη αληθινή ευαισθησία, θα σε καλούσε, Κέβιν, ως αντιπρόσωπο φαντασμάτων, εκείνων των απογόνων «νέγρων» που κίνησαν από

την Καραϊβική να συνδράμουν την Επανάσταση και να γίνουν «Νέγροι του Μοριά» (ή να λευτερώσουν τους... Νέγρους του Μοριά:). Αλλά η Ελληνική Δημοκρατία προτίμισε

προχθές να μαυρίσει το φαξιμάδι με μελάνι σουπιάς παρά να ζητήσει από έναν μαύρο να γράψει ένα σπιρίτσουαλ-χιπο-πολυφωνικό ηπειρώτικο-θρηνητικό ρεμπέτικο για εκείνες τις ψυχές που ήξεραν καλά πόσο μαύρο

πετσό έπρεπε να θυσιάσεις για να τραγανίσεις λεύτερος ένα, έστω, λερό φαξιμάδι.

Αγαπητέ Κέβιν, μην πάρεις κατάκαρδα την επίθεση από τους ρατσιστές. Ας φτάσουμε τους διασκεδαστικούς σαρκασμούς στα άκρα, αναλογιζόμενοι τι θα γινόταν αν είχες επιλέξει να λέγεσαι «Ο Γύφτος του Μοριά». Κοντά στις άλλες σκοτούρες θα έπρεπε να εξηγήεις ότι έτσι προσφωνούσε ο Καραϊσκάκης τον Θεόδωρο, κι οι δυο μαζί τους ρηκόμυαλους, «γιαρμάδες πατημένους».

Οι άγνωστοι πεσόντες Νέγροι του Μοριά

► Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΛΥΚΕΣΑ**

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η πατρίδα μας; Μην είναι οι κάμποι; Μην είναι τα βουνά; Μην είναι η Γιάννα Αγγελοπούλου ντυμένη καραγκούνα; Οι έφιπποι φουστανελάδες στη Γλυφάδα; Το γυμνό, δασύτριχο στέρνο του πρωθυπουργού μας που έχει γίνει παγκοσμίως διάσημο; Τα δάκρυα του πρίγκιπα της Ουαλίας με τον Έλληνα παππού; Τα Rafale που με περίσσια

εθνική (γαλλική) περηφάνια μάς πούλησε και τώρα ήρθε να επιθεωρήσει από κοντά η υπουργός-ντίλερ με αφορμή τα 200 χρόνια της δικής μας εθνικής περηφάνιας; Μην είναι τα τιγκαρισμένα νοσοκομεία, οι προ πολλού εξαντλημένοι γιατροί και νοσηλευτές και οι ασθενείς που πεθαίνουν εκτός ΜΕΘ την ίδια ώρα που μια χούφτα αναίσθητοι οργανώνουν φιέστες χωρίς κόσμο, μόνο μεταξύ τους και δείπνα με κιμά γαρίδας, σαν να μην υπάρχει αύριο;

Μην είν' πατρίδα μας τα αμέτρητα ριάλιτι και η απηδία που μας πνίγει;

Οι αφιονισμένοι μπάτσοι που σαπίζουν στο ξύλο κόσμο στις πλατείες και μπουκάρουν στα Πανεπιστήμια ως νέοι Ράμπο; Μην είν' οι οδηγό βουλευτικών αυτοκινήτων που σκοτώνουν άλλους οδηγούς στρίβοντας παράνομα κι ύστερα μόνο που δεν ζητάνε κιόλας τα ρέστα από τον νεκρό; Μην είν' πατρίδα μας το δίκιο του ισχυρού

και του λαμόγιου; Του διαχρονικού πολιτικού απατεώνα που άλλα υποσχεται κι άλλα κάνει, του αναβαπτισμένου φασίστα και του γιαλαντζί αριστερού; Μην είναι τα μνημόνια, η φτωχοποίηση διαρκείας και το ευρωπαϊκό σύμφωνο σταθερότητας; Όλα αυτά είναι η πατρίδα μας. Γιατί πατρίδα μας είναι η Ευρώπη. Και λίγο και η Αμερική. Γιατί η Ελλάδα πάνω από όλα είναι οικουμενική. Κι αν ποτέ χαθεί η Ελλάδα, μη φοβηθείς. Αρκούν μια φρεγάτα, ένας παπάς, ένας μπάτσος και δυο-τρεις «άγιες» οικογένειες για να την ξαναφτιάξουμε.

Φουστανέλα, τσαρούχι, φούντα, φέσ'

► Της **ΚΟΡΙΝΑΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ**

ανάγωγα

► Του **ΤΑΣΟΥ ΠΑΠΠΑ**

Από την προανακριτική επιτροπή για την υπόθεση Παπαγγελόπουλου οι βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας με τη βοήθεια των βουλευτών του ΚΙΝ. ΑΛΛ. απέκλεισαν, γιατί έτσι γούσταραν, τον Δημ. Τζανακόπουλο και τον Π. Πολάκη. Μαθαίνω ότι οι δύο θα είναι στην πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ για την προανακριτική που θα ασχοληθεί με την υπόθεση Νίκου Παππά-Χρ. Καλογρίτσα. Για να δούμε, θα τους δεχτούν τώρα ή θα βρουν κάποιο πρόσχημα για να τους αποκλείσουν ξανά; Πλειοψηφία είναι, μπορούν να κάνουν ό,τι γουστάρουν.

»» ΓΙΑ ΤΗ ΣΗΜΑΙΑ

«Όσο πιο καθυστερημένος είναι ένας λαός, τόσο πιο μεγάλος είναι ο φετιχισμός του με τη σημαία» έλεγε ο Θόδωρος Πάγκαλος το 1996, με αφορμή βέβαια τα Ιμια. Τι και αν πεθαίνουν σήμερα δεκάδες άνθρωποι καθημερινά, τι και αν η οικονομία έχει καταρρεύσει. Πάνω από όλα ο «πατριωτισμός». Πήγαν λοιπόν στη Σαντορίνη να κατασκευάσουν τη μεγαλύτερη σημαία ιστού (επιφάνειας 1.500 τ.μ. και 160 κιλά βάρους) που θα κυμάτιζε ανήμερα της 25ης Μαρτίου με στόχο να μπουν και στα ρεκόρ Γκίνες. Ο βοριάς όμως κατέστρεψε τα σχέδια, σκίσθηκε η σημαία, σχόλασε ο γάμος. Το 2221 πάλι. **Κ.ΖΑΦ.**

»» ΜΑΧΑΙΡΙΑ

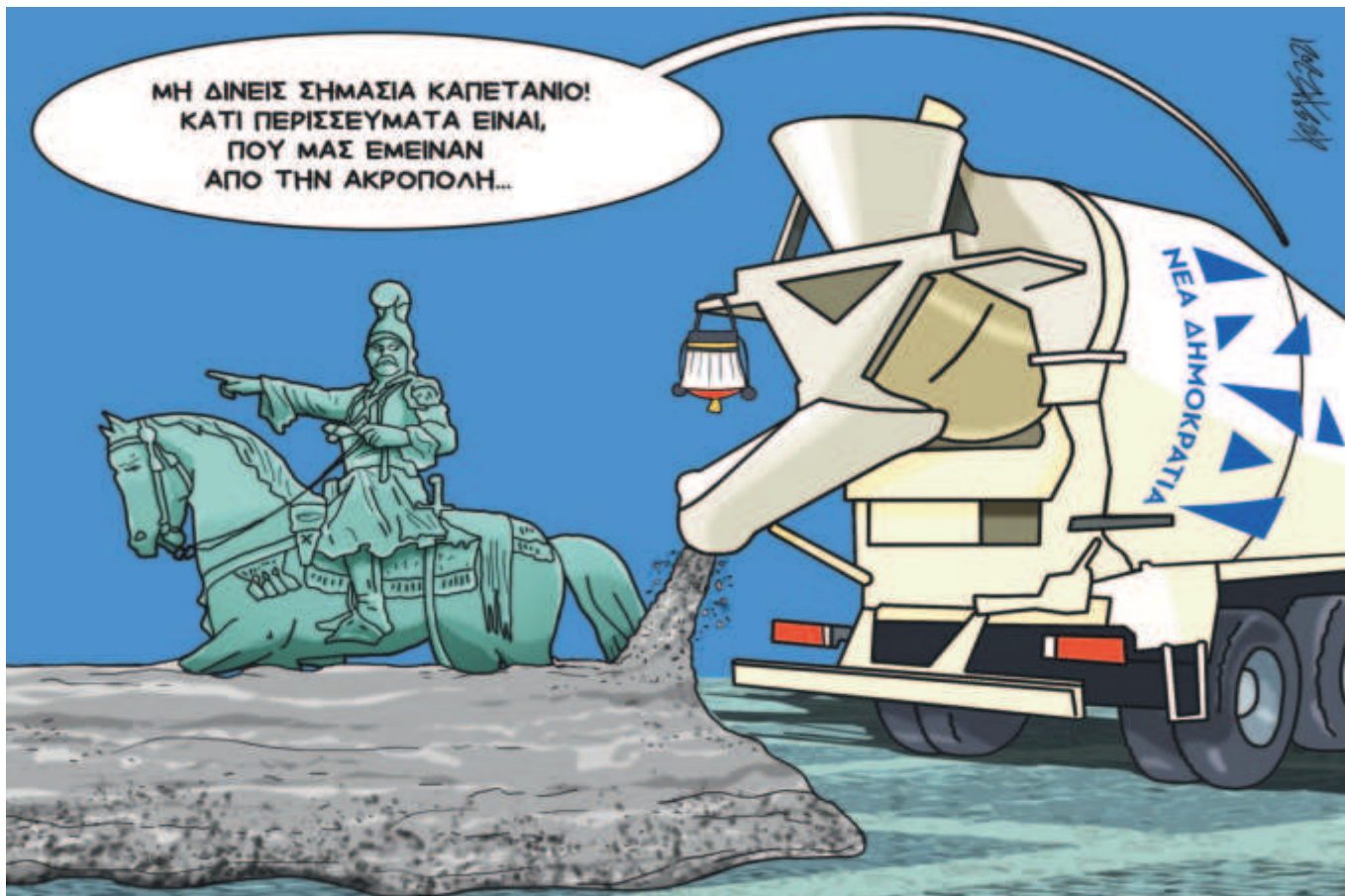
Δεν σταματάει να ρίχνει βολές προς την ηγεσία του Κινήματος Αλλαγής ο Ανδρέας Λοβέρδος, στο πλαίσιο της προώθησης της υποψηφιότητάς του για την αρχηγία του κόμματος. Ρωτήθηκε πρόσφατα για το ενδεχόμενο πρόωρων εκλογών και απάντησε ότι δεν θα εξυπηρετούσαν κανέναν, παρά μόνο, όπως επί λέξει είπε, «ίσως κάποιους στο δικό μας κόμμα, που για προσωπικούς λόγους βλέπουν ένα τέτοιο ενδεχόμενο ως προσωπική σωτηρία» (εφ. «Πελοπόννησος»). Ηλίτου φαινότερον ότι φωτογραφίζει την κ. Γεννηματά, ενώ ανοιχτά δηλώνει ότι προτιμά να προηγηθούν οι εσωκομματικές κάλπες στο ΚΙΝ.ΑΛΛ. Βγήκαν τα μαχαίρια και μάλιστα βιαστικά... **Δ.Κ.**

»» ΑΤΟΜΙΚΑ RAPID TESTS

Λίγη προσοχή μονάχα με αυτά τα ατομικά τα τεστ, που μονάχοι λέει να τα κάνουμε και σιγά το δύσκολο, ξαναλέει, και δεν ντρεπόμαστε που μας τα δίνουν και δωρεάν και μιλάμε κιόλας (κάτι τέτοια έλεγε στον πρόεδρο του Συλλόγου Φαρμακοποιών Αττικής ο Οικονόμου, λίγο πριν πετάξει το συνεργείο του ΣΚΑΪ έξω ο πρώτος). Λίγη προσοχή, παιδιά, μην κάνουμε κάνα λάθος και, αντί για κορονοϊό, βγούμε θετικοί σε κονδυλώματα! Μην σου πω και έγκυροι... **ΝΟ.ΡΑ.**

«Και από εδώ ξεκινάει ο Μεγάλος Περίπατος του διαδόχου του θρόνου και πρίγκιπα του Καρνενησίου, Κωνσταντίνου Μπακογιάννη!»

► Του ΚΩΣΤΑ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ

» ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟΙ

Η απουσία επίσημου εκπαιδευτικού υλικού για τον εορτασμό των 200 ετών από την Επανάσταση του 1821 άφησε περιθώρια... αυτοσχεδιασμού, όχι πάντα με θετικά αποτελέσματα. Σε Λύκειο των Ιωαννίνων, προβλήθηκε βίντεο που επιμελήθηκε εκπαιδευτικός, στο οποίο μεταξύ των πρώων της Επανάστασης συμπεριελήφθη και φωτογραφία του Κωνσταντίνου Κασιόφας. Θυμίζουμε ότι ο Κ. Κασιόφας, που σκοτώθηκε μετά από ανταλλαγή πυροβολισμών με την αλβανική αστυνομία το 2018, ανέβαζε πλήθος φωτογραφιών με στρατιωτική περιβολή, προτροπές για «Ένωση της Βορείας Ηπείρου με την Ελλάδα» αλλά και φωτογραφίες με όπλα και έμβλημα της παραστρατιωτικής εθνικιστικής οργάνωσης ΜΑΒΗ (Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Βορείας Ηπείρου).

Δ.Α.

» ΠΡΩΤΙΑ

Οι Reporters United, που έχουν δημοσιεύσει και έρευνες τους σε συνεργασία με την «Εφ.Συν.», έγινε ο πρώτος δημοσιογραφικός οργανισμός από την Ελλάδα που συμμετέχει ως μέλος και αποκτά δικαίωμα ψήφου στην πιο σημαντική ίσως οργάνωση ερευνητικής δημοσιογραφίας στον κόσμο, στο GIJN (Παγκόσμιο Δίκτυο Ερευνητικής Δημοσιογραφίας). Συγχαρητήρια και καλή συνέχεια με αποκαλυπτικά θέματα και καλές συνεργασίες.

Κ.ΖΑΦ.

» ΠΡΟΚΛΗΣΗ

Διαγωνισμό-πρόκληση χαρακτήρισε το Κίνημα Αλλαγής την πρωτοβουλία της κυβέρνησης για την προμήθεια 10 εκατομμυρίων οικιακών τεστ με προθεσμία μόλις 72 ωρών. Οπως τόνισαν από τη Χαριλάου Τρικούπη, πρόκειται για προθεσμία «αδικαιολόγητα ασφυκτική και προφανώς προσημαστική, όταν όλο το πλάνο των οικιακών

τεστ είναι ακόμη στον αέρα». Αντί απαντήσεων πάντως, η κυβέρνηση πέταξε την μπάλα στην εξέδρα... Αλλη μια περίπτωση που έρχεται να επιβεβαιώσει εκείνους που υποστηρίζουν ότι η πανδημία αξιοποιείται για να εξυπηρετηθούν σκοπιμότητες, συμφέροντα και ημέτεροι...

Δ.Κ.

» ΠΕΙΡΑΜΑ

Σε ένα αμφιλεγόμενο πείραμα θα προχωρήσει μεγάλος ολλανδικός τουριστικός όμιλος στέλνοντας 200 τουρίστες στη χώρα μας για 10 μέρες έναντι 399 ευρώ. Στόχος, να εξεταστεί το κατά πόσον ο τουρισμός είναι εφικτός σε συνθήκες πανδημίας. Οι 200 «τυχεροί» Ολλανδοί που θα βρεθούν στη Ρόδο θα μπορούν να μένουν εντός all inclusive ξενοδοχειακών μονάδων και να χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις τους, αλλά όχι να κυκλοφορήσουν στο νησί ή στις παραλίες του. Για «φυλακή πολυτελείας» μίλησαν ορισμένοι στην Ολλανδία, ωστόσο δήλωσαν ενδιαφέρον 25.000 υποψήφιοι...

Μ.-Α.Κ.

» ΑΡΑΔΙΑΖΟΝΤΑΣ ΛΕΞΕΙΣ

Γράφοντας σκέψου τις λέξεις που αραδιάζεις, κάνε την επιλογή τους, την αξιολόγησή τους, τη

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

ΠΕΡΙΜΕΝΕΙ, ΠΕΡΙΜΕΝΕΙ ΝΑ ΓΕΝΕΙ ΒΑΣΙΛΙΑΣ, ΜΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ Η ΑΛΛΗ ΚΟΡΑΚΟΖΩΗΤΗ, ΒΛΕΠΕΙΣ, ΚΑΙ ΜΑΛΛΟΝ ΠΡΙΓΚΙΠΑΣ ΘΑ ΜΕΙΝΕΙ. ΤΙ ΝΑ ΚΑΜΕΙ ΚΑΙ Ο ΚΑΡΟΛΟΣ; ΤΡΕΧΕΙ ΟΠΟΥ ΤΟΝ ΦΩΝΑΞΟΥΝ. ΕΡΩΤΗΣΗ ΕΠΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ: ΠΑΕΙ ΚΑΙ ΣΕ ΒΑΦΤΙΣΙΑ; ΓΙΑΤΙ ΚΑΤΙ ΕΧΩ ΥΠΟΨΗ ΜΟΥ...

ΝΟ.ΡΑ.

ΑΝΑΠΛΑΣΗ

Πολύ... ξύλο πέφτει ανάμεσα σε αυτοδιοικητικούς και βουλευτές της Ν.Δ. στην Α΄ Περιφέρεια Θεσσαλονίκης για την ανάπλαση της ΔΕΘ και αν πρέπει να παραμείνει στο κέντρο ή να μεταφερθεί δυτικά. Σαν να μην έφτανε αυτό, νέο

εσωκομματικό πεδίο μάχης άνοιξε η ανάπλαση της μαρίνας Καλαμαριάς όπου παίζονται χοντρές μπίζνες! Ενδεικτικό, το φαρμακερό

δελτίο Τύπου της βουλευτίνας Άννας Ευθυμίου που «καρφώνει» όσους υποστηρίζουν τέτοια πρότζεκτ, χωρίς τη συναίνεση αυτοδιοίκησης και τοπικής κοινωνίας. «Και, βεβαίως, αν ήδη υπάρχει σχετική μελέτη, να τεθεί σε γνώση όλων των εμπλεκόμενων φορέων και των κατοίκων της Καλαμαριάς», αναφέρει. Αφού σας χαλάνε εκεί στη Ν.Δ., τι τα θέλετε τα πρότζεκτ, ρε παιδιά;

Ν.ΦΩΤ.

διαφοροποίησή τους, ενσωμάτωσέ τους, διάγραψέ τους ή διόρθωσέ τους ξαναγράφοντάς τους σε διαφορετικές γραφές. Κινήσου πάντα μέσα σε δυναμικές εμπνεύσεις. Με ένα στίλ που είναι εσωτερική φωνή, λεπτή και όσο το δυνατόν πιο ακριβής ενός «γραφιά» που στο τέλος δεν είναι ποτέ πεπεισμένος ότι είναι ολοκληρωμένος συγγραφέας. Γράφοντας, «άκουσε» τον εαυτό σου.

ΦΟΙΒΟΣ ΓΚΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

» ΨΕΥΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Κύριε διευθυντά Από το 1974 που ξαναλειτούργει η Ελληνική Δημοκρατία έχουμε δει πολλά «επεισόδια» στη λειτουργία της Βουλής. Εχουμε ζήσει την αρπαγή της κάλπης, τα «έγχρωμα» ψηφοδέλτια, τον «Εφιάλτη της Δημοκρατίας», καταγγελίες, υπερβολές, ανταλλαγές σκληρών εκφράσεων. Δεν είχαμε όμως ποτέ αντιμετώπιση υπουργό να διαβάσει και να καταθέσει στα πρακτικά έγγραφο αν και γνωρίζει ότι είναι πλαστό και κατασκευασμένο! Αυτός είναι ο Αδωνις! Θρασύτατος, μπερδεύει, αναισχυντα, τις πωλήσεις των ναυογιλέκων, των μαθημάτων αρχαίων Ελληνικών σε σκύλους, των βιβλίων του αντισημίτη Πλεύρη, τα ψέματα των τηλεπαραθύρων με την εξαπάτηση της Βουλής. Κερδίζει (επάξια και με τη βούλα...) τον τίτλο του πρώτου ψεύτη υπουργού!

Με τιμή

ΠΑΝΟΣ ΜΠΟΖΟΣ

» Η ΒΛΑΧΙΑ

Στον βομβαρδισμό κειμένων για το '21 την εβδομάδα που πέρασε δεν είδα το όνομα του Κωστή Παπαγιώργη για τη δουλειά του πάνω σε σκληρές λεπτομέρειες περί του βίου και της πολιτείας αγωνιστών και πολιτικών της εποχής - ως εάν να είχε εκδοθεί κανονικά από την Πύλη για τον τρόπο που μας παρουσίασαν την Επανάσταση. Αλλά δεν πειράζει. Ο Παπαγιώργης είναι στην καρδιά μας κι «από καλαμαράδες δεν θέλουμε βοήθεια στον πόλεμο». «Οι Έλληνες επαναστάτησαν κατά του τυράννου και Τζαράνι της Βλαχίας δεν γίνονται»* (Βλαχίας, διότι της βλαχιάς Τζαράνι είναι από τον καιρό του Κωστόπουλου και του Τσοχατζόπουλου). *Κωστή Παπαγιώργη, «Τα καπάκια», εκδόσεις Καστανιώτη, 2003.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΛΤΣΟΣ

- Το παίζουν μπατριώτες αυτοί που φώναζαν «Γερούν γερά» και «βάστα Σόιμπλε». @re_aiiii
- -706 διασωληνωμένοι, 52 νεκροί. -Α ρε μίζερε, ήρθε ο Κάρολος. @aplesmaties
- Για την επιλογή της τάχα μου διεθνούς σοπράνο από το φέιμ στόρι που σακάτεψε τον εθνικό ύμνο, θα βγει η υπουργός πολιτισμού να δηλώσει ότι δεν ήξεραν, τους εξαπάτησε με βαθιά τέχνη οπερατική. @elenirou
- Τον άκουσα και εγώ τον εθνικό ύμνο απ' τη σοπράνο και δε με έπιασαν ρίγη συγκίνησης, άρα δεν τον είπα καλά. @koroniof

Νεοφιλελευθερισμός με κοινοβουλευτισμό για πόσο ακόμη;

► Του **ΤΑΣΟΥ ΠΑΠΠΑ** t.pappas@efsyn.gr

ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ του στην «Εφημερίδα των Συντακτών» ο Κύρκος Δοξιάδης (23-3-2021) με τον τίτλο «Νεοφιλελευθερισμός, πανδημία, καταστολή» καταλήγει ως εξής: «Μία από τις ιδιαιτερότητες του νεοφιλελευθερισμού ήταν πως είχε κατορθώσει να υποκαταστήσει με οικονομικούς θεσμούς σημαντικό μέρος των εκτός οικονομίας ιδεολογικο-πολιτικών εργαλείων της ταξικής κυριαρχίας. Η προσφυγή στην ωμή κρατική βία και στην απόπειρα της ιδεολογικής της καταξίωσης ίσως σηματοδοτεί το τέλος του νεοφιλελευθερισμού όπως τον ξέρουμε – δηλαδή είτε το τέλος του νεοφιλελευθερισμού είτε τον νεοφιλελευθερισμό με κοινοβουλευτισμό». Πρώτο ερώτημα: Το τέλος του νεοφιλελευθερισμού εν γένει; Είναι

σήμερα στην ημερήσια διάταξη μια συζήτηση με αυτό το περιεχόμενο; Το τέλος του νεοφιλελευθερισμού σημαίνει και το τέλος του καπιταλισμού;

Αρκετοί μαρξιστές (δεν είναι ανάμεσά τους ο Κ. Δοξιάδης) κάθε φορά που είχαμε κρίσεις μεγάλου βεληνεκού οι οποίες έθεταν εν αμφιβόλω τις σταθερές του συστήματος, κατέληγαν στο συμπέρασμα ότι βρισκόμαστε ένα βήμα πριν από το τέλος του καπιταλισμού. Ήταν τόσο σίγουροι ότι ο ακός που ακουγόταν ήταν ο επιθανάτιος ρόγχος του καπιταλισμού, ώστε έφταναν στο σημείο να κριτικάρουν για λιγοψυχία όσους

εμφανίζονταν επιφυλακτικοί. Μπέρδευαν την επιθυμία τους με την πραγματικότητα. Υποτιμούσαν την ικανότητα του καπιταλισμού να προσαρμόζεται. Εισέπρατταν τους συμβιβασμούς του ως ομολογία ήττας.

Ο καπιταλισμός αποδείχθηκε χαλκέντερος. Αλλάξε, αλλά δεν αποσύρθηκε. Αναδιπλώθηκε, αλλά δεν παραδόθηκε. Έκανε παραχωρήσεις, αλλά δεν διαπραγματεύθηκε τα θεμέλια πάνω στα οποία έχτισε την ισχύ του. Θυσίασε κάποιες από τις κατακτήσεις του, όσο αισθανόταν απειλούμενος, αλλά δεν παραβίασε τις αρχές του. Μετρίασε τις αξιώσεις του για να ξεπεράσει το πρόβλημα, αλλά δεν ακύρωσε την ουσία του. Ευπρεπίστηκε, αλλά δεν αυτοκτόνησε. Εξανθρωπίστηκε, αλλά δεν αποσταθεροποιήθηκε. Υπερβολικά αισιόδοξες αναλύσεις που προέβλεπαν το τέλος του καπιταλισμού είχαμε την περίοδο της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Επιστρέψαμε στα συνηθισμένα.

ΑΝΑΛΟΓΕΣ ΥΠΕΡΦΟΙΛΕΣ εκτιμήσεις έχουμε και σήμερα με την πανδημία. Ούτε το 2008 υπήρχε ούτε τώρα υπάρχει επεξεργασμένη εναλλακτική λύση. Οχι σχέδια επί χάρτου, φτιαγμένα σε εργαστήρια, όχι ακαδημαϊκές συλλήψεις χωρίς γείωση στην κοινωνία, όχι αυτοαναφορικές φλυαρίες για να αποστομωθούν οι αιρετικοί και να κερδηθεί η μάχη των εντυπώσεων στον μικρόκοσμο των μυημένων, αλλά ένα πειστικό αντίπαλο δέος. Ικανό να κινητοποιήσει. Γοπητικό για να προσελκύσει. Δεν αρκεί να είναι κάποιος θυμωμένος με τις θηριώδεις ανισότητες,

τις αδικίες, τη μαζική φτώχεια, την εκτεταμένη διαφθορά των πολιτικών ελίτ, την προκλητική απληστία των εκόντων, τη χειραγώγηση των θεσμών, την ατροφική κοινοβουλευτική δημοκρατία, την περιστολή των ατομικών ελευθεριών, τον κρατικό αυταρχισμό. Η οργή και η απελπισία για όσα συμβαίνουν και για την απουσία ελπίδας μπορεί να οδηγήσουν τις κοινωνίες σε εκρήξεις. Ακόμη και σε εξεγέρσεις. Ωστόσο, αυτές δεν θα έχουν διάρκεια, γρήγορα θα εκφυλιστούν σε περιθωριακούς ριζοσπαστισμούς, μειοψηφικούς και ανήμπορους που θα βαλτώσουν, όσο δεν κατατίθεται από τις δυνάμεις που αγωνίζονται για μια καλύτερη, δικαιότερη και πιο ανθρώπινη κοινωνία μια ελκυστική αναπαράσταση του μέλλοντος.

ΣΙΓΟΥΡΑ ΑΥΤΟ δεν είναι καθόλου εύκολη υπόθεση. Συνταγές υπάρχουν μόνο στα βιβλία μαγειρικής και στα εγχειρίδια που εκδίδουν αυτοχειροτονημένες πρωτοπορίες. Η πανούργα Ιστορία έχει διαψεύσει όσους προσπάθησαν να την φασκίσουν και να την φέρουν στα μέτρα τους. Η νοσταλγία για τις ηρωικές εποχές δεν έχει νόημα. Η εμμονή στην υπεράσπιση καθεστώςων που κατέρρευσαν χωρίς να ανοίξει μύτη, είναι δογματισμός με ασήμαντα ακροατήρια. Η προσπάθεια επανασύστασης μοντέλων κοινωνικής οργάνωσης που έδωσαν για αρκετά χρόνια ευημερία και δημοκρατία στα όρια εθνών-κρατών (σοσιαλδημοκρατικός καπιταλισμός) δεν θα έχει τύχη στις συνθήκες της παγκοσμιοποίησης.

Οι θεωρίες περί «λαϊκού καπιταλισμού» και

«εξισωτικού καπιταλισμού» μοιάζουν με εκθέσεις ιδεών προορισμένες να απασχολήσουν τους ειδικούς σε σεμινάρια. Ο « τρίτος δρόμος » αποδείχθηκε μια μεγάλη απάτη που βοήθησε στον εξωραϊσμό του συστήματος. Η ιδέα να τεθούν ξανά στην κυκλοφορία, απαλλαγμένες από τις αρνητικές συνδηλώσεις, οι έννοιες του κομμουνισμού και του σοσιαλισμού δεν θα δημιουργήσει μαζικό ρεύμα, όσο η συζήτηση περί αυτών είναι γενικόλογη, όσο μαίνεται ο εμφύλιος μεταξύ των συνιστωσών της Αριστεράς για το ποια κατέχει την απόλυτη αλήθεια, ποια διαθέτει τα κατάλληλα θεωρητικά εργαλεία για να ερμηνεύσει τον κόσμο, ποια έχει δικαιοδοσία από την Ιστορία, ποια υπηρετεί καλύτερα τα συμφέροντα των εργαζομένων, ποια μπορεί να φέρει σε πέρας το δύσκολο έργο του κοινωνικού μετασχηματισμού.

ΤΟ ΔΥΑΔΙΚΟ σχήμα που εισοιγείται ο αριστερός λαϊκισμός – «οι πολλοί από κάτω» εναντίον «των λίγων από πάνω» – είναι θολό και παρά την ιδεολογική ευρυχωρία του που έφερε επιτυχίες σε ορισμένες φάσεις και σε κάποιες χώρες, δεν έχει καταφέρει να γίνει το σημείο αναφοράς. Φοβάμαι ότι περισσότερο πιθανό είναι να αναμετρηθούμε με τη δεύτερη εκδοχή, δηλαδή με «το τέλος του νεοφιλελευθερισμού με κοινοβουλευτισμό». Το σύστημα δεν θα διστάσει όπου η δημοκρατία συνιστά εμπόδιο για τις επιδιώξεις του να την περιορίσει. Το επιχειρεί ήδη σε διάφορες περιοχές. Ακόμη και να την καταργήσει. Υπάρχει προηγούμενο. Η Χίλη του Πινοσέτ.

Γράφουν στην «Εφημερίδα των Συντακτών»

► Του **ΘΑΝΑΣΗ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ**

*Φέρνω τον νου στον Διάκο και εις τον Καραϊσκό [...]
τον Έλληνα εις όλα ανώτερο τον βρισκω [...]*
Γεώργιος Σουρής

Η ΓΙΟΡΤΗ ήταν μια αφορμή για να νιώσει πρόσκαιρα υπέροχο το εορτάζον έθνος – όπως συμβαίνει συνήθως στις επαναλαμβανόμενες τελετουργίες της πολιτείας. Βέβαια, το Greece's Bicentennial (τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση) ήταν, κυρίως, μια ευκαιρία για να ξανακοιταχτούμε και να μετρηθούμε. Να δούμε την πραγματικότητα του εθνικού κράτους στον σύγχρονο κόσμο.

Το πετύχαμε; Εν μέρει, ναι. Την 25η Μαρτίου του 2021, ολόκληρος ο κόσμος έγινε κάπως πιο «ελληνικός», εκεί όπου υπάρχει ελληνική διασπορά. Πολλά δημόσια κτίρια, αστικά ή μνημειακά ή και εικονικά ορόσημα, στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, στην Αμερική και την Αυστραλία φωτίστηκαν με τα εθνικά χρώματα για να τιμήσουν τα 200 χρόνια του αγώνα για την κήρυξη της Ελληνικής Ανεξαρτησίας.

Στο εσωτερικό το πετύχαμε; Εν μέρει. Εγιναν λαμπρές σχολιασμένες εκδόσεις «αναμνήσεων» και «αυτοβιογραφιών» των Αγωνιστών από το Ίδρυμα της Βουλής και από τους σημαντικούς

εκδοτικούς οίκους της χώρας δημοσιεύτηκαν πολλά βιβλία. Ξεχώρισαν η ανθολογία «1821-2021: Δύο αιώνες εθνικά δεινά στον καθρέφτη της ποίησης» του Κώστα Κουτσουρέλη (Gutenberg, 2021), η ανθολογία «Ποίηση της Ελληνικής Επανάστασης 1821» σε επιμέλεια του Κώστα Σταμάτη (Πατάκης, 2021), αλλά και οι παλαιότερες μελέτες του Στυλιανού Αλεξίου για τον Διονύσιο Σολωμό στη σειρά «Στοχασμοί» ή σε χωριστούς τόμους των εκδόσεων Στιγμή. Επιπλέον, έγιναν πολλά θεματικά διαδικτυακά συνέδρια από διάφορους επιστημονικούς φορείς και τα κόμματα, πάνω σε διάφορες όψεις της Ελληνικής Επανάστασης. Μετά από καιρό, θα γίνει και η ταξινόμηση και η αποτίμησή τους.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΛΗ, τα συνήθη. Η ηγεσία της χώρας πέρασε με τους υψηλούς προσκεκλημένους ένα χαρούμενο και πανηγυρικό διήμερο. Με τους εορτάζοντες Έλληνες να «γιορτάζουν» αποκλεισμένοι, η γιορτή έγινε με επανάληψη μυθοπλασίας, θέσεων και ιδεολογικών φορτίων και χαμηλή κατανόηση της πραγματικότητας. Σε αρκετές περιπτώσεις, στο βαθύ γκροτέσκο της γιορτής, το μεγαλείο της αμορφωσίας, της ξηπασιάς και του κίτς, κόμισαν γέλιο – πάντως, τίποτα μεγαλειώδες και εθνικό στις υψηλές του στιγμές. Η γιορτή μνημειώθηκε γύρω από τον «βηματισμό και τον χτύπο που κάνει το τσαρούχι για να ακούνε οι

Το βαθύ γκροτέσκο της γιορτής

Αγνωστοι νεκροί του Έθνους». Από τη θεσμική πλευρά, ως προς τα 200 χρόνια, όλα έγιναν με τη μικρότερη δυνατή σημερινή κατανόηση του ιδρυτικού συμβάντος.

Αυτή τη φορά, μάλιστα, έγινε κάτι παράδοξο. Μια αντιστροφή. Αντί να δούμε εμείς τη δική μας Ιστορία, μας είδε η Ιστορία μας. Έγινε, δηλαδή, αυτό που έλεγε ο Σεφέρης στην αλληγορία του στο «Μυθιστόρημα ΙΒ'»: «η θάλασσα που μας πίκρανε είναι βαθιά κι ανεξερεύνητη και ξεδιπλώνει μίαν απέραντη γαλήνη. Εδώ μέσα στα βότσαλα βρήκαμε ένα νόμισμα και το παίξαμε στα ζάρια. Το κέρδισε ο μικρότερος και χάθηκε».

ΖΗΣΑΜΕ τη συγκίνηση σ' ένα μεγαλείο που δεν υπάρχει σήμερα. Δεν ζήσαμε την κληρονομιά, την εθνική περιπέτεια και την παιδεία μας ως συγκίνηση. Ο υπόδουλος και ο παροικιακός Ελληνισμός πέρασαν το κατώφλι του 19ου αιώνα χέρι χέρι. Αλλά το πέρασαν μαζί με επιγνώσεις της σημασίας της ελευθερίας, των γραμμάτων και του πολιτισμού στην οικονομική άνθηση και αναγέννηση, όπως συμβούλευε από το 1803 ο σοφός από το Παρίσι, ο Αδ. Κοραΐς. Και από την «Προειδοποίησι εις τας Ευρωπαϊκάς αυλάς» του 1821, το «με μίαν γνώμην ομοφώνως απεφασίσαμεν να λάβωμεν τα όργανα... απορρίπτοντες τους καρπούς της τυραννίας» για το «ευγενές όνειρο», οδηγηθήκαμε μέσα από εθνικές περι-

πέτειες καθόλου αξιοζήλευτες στη μικρή κατανόηση. Το δημοτικό τραγούδι, τουλάχιστον, είχε εξασφαλίσει μια καλύτερη ματιά. Γιατί εκεί, εν πολλοίς, ο πολυμιγής κόσμος της εξεγερσης αποκωδικοποιούσε τους «νόμιμους» και τους «έκνομους», τους επαναστάτες και τους «κλέφτες» καλύτερα και από τελειώς διαφορετική σκοπιά σε σχέση με τους κουρδιστές της εθνικής φαλτσαδούρας που με μυστήρια πατριδομέτρα μπουκλώνουν την εθνική ευτέλεια και ξεχωρίζουν τους Έλληνες.

ΕΚ ΤΟΥΤΩΝ, γυρίζουμε πίσω στο μέλλον, σε αυτά που προειπώθηκαν, που προσπεράσαμε, που αγνοήσαμε επιλεκτικά. Ο εθνικός Διονύσιος Σολωμός προειδοποιούσε: «Ζούμε σε φρικαλέους καιρούς που όλο και θα χειροτερεύουν, και για πολλές γενεές δεν θα υπάρχει θεραπεία». Στη μνημειακή γριφολογία της «Γυναίκας της Ζάκυθος», στο τρίτο μέρος με τίτλο «Οι Μισολογγίτισσες», είχε ρωτήσει κάτι που θα μπορούσε να ρωτηθεί σήμερα: «Πώς πάει το έθνος; Πώς πάνε οι δουλειές;». Και απαντούσε: «Είδες να μαδάνε την κότα και ο αέρας να συνεπαίρνει τα πούπουλα; Ετσι πάει το έθνος». Λοιπόν, «ακαρτέρει». Η σοβαρότητα και η συνοχή δεν χτύπησαν ακόμα την πόρτα μας. Το 2021 μας βρήκε κάπως απορρόντες και χωρισμένους σε κυβέρνηση-γκουβέρνο και απάτριδο απλυταριό.

ΑΝΑΛΥΣΗ*

► Του ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΠΙΕΡΙΔΗ

ΑΛΛΗ ΜΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ για την Τουρκία ολοκληρώθηκε ενώπιον του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και οι κυβερνήσεις Ελλάδας και Κύπρου αδυνατούν να συγχρονίσουν τη διπλωματία τους με τους Ευρωπαίους εταίρους για να παράξουν κάτι χειροπιαστό στα στρατηγικά ζητήματα που αντιμετωπίζουν: το άλυτο Κυπριακό που βασανιστικά καταραυλά στη δικοτόμηση και το συνεχές γκριζάρισμα των θαλασσίων ζωνών.

Η κοινή δήλωση των «27» για την Τουρκία (25/3) αποτυπώνει την ξεκάθαρη θέληση της συντριπτικής πλειονότητας των κρατών-μελών να ξαναχτίσουν γέφυρες με την Αγκυρα. Αυτό επιβάλλει το στρατηγικό συμφέρον της Ε.Ε. και συνιστά τον κοινό παρονομαστή τους. Πόσο κατανοητό γίνεται από τις κυβερνήσεις Ελλάδας - Κύπρου για να σκεφτούν πώς να το αξιοποιήσουν; Η κοινή δήλωση, που φέρει την υπογραφή Μπισοτάκη - Αναστασιάδη, στην πραγματικότητα ελάχιστα καλύπτει απαιτήσεις που εκείνοι έθεσαν με τόση επίταση μέχρι και το μεσημέρι της Πέμπτης.

Τι απαιτούσαν, τι πήραν;

Υστερα από τόσους μήνες συζητήσεων σε συμβούλια και Coreper, το μόνο που κατέγραψαν η κυπριακή και η ελλαδική διπλωματία ήταν άλλη μια αναδίπλωση. Η προσέγγισή τους να επιβληθούν κυρώσεις στην Τουρκία ή περιοριστικά μέτρα και επιπρόσθετες καταχωρίσεις, δεν βρήκε πλέον καμία ανταπόκριση. Στην ουσία, η Ε.Ε. αναμένει από την Τουρκία να αποφύγει την κλιμάκωση και καλεί τα μέρη να προσπλωθούν στον διάλογο για να λύσουν τα προβλήματά τους. Η λογική κυρώσεων είναι εκτός συζήτησης, ενώ όσα -οδυνά- μεσολάβησαν έχουν υπερκεραστεί. Οι χειρισμοί της Τουρκίας τους τελευταίους μήνες «στο πεδίο και τη διπλωματία», όπως αρέσκει να λέει ο Τούρκος ΥΠΕΞ Μεβλούτ Τσαβούσογλου, της έδωσαν μόνο οφέλη, με μορφή τετελεσμένων. Αντίθετα η Αθήνα και η Λευκωσία έμειναν να μαζεύουν τις ζημιές τους: επί του εδάφους στην Κύπρο (Βαρώσι, δύο κράτη) και πλήρεις ή μερικές αμφισβητήσιμες στις οριοθετημένες ή εικαζόμενες θαλάσσιες ζώνες (ΑΟΖ).

Η Ε.Ε. ΚΑΘΟΡΙΖΕΙ ΣΧΕΣΗ ΥΠΟ ΟΡΟΥΣ ΜΕ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Η ευρωπαϊκή μας μοναξιά!

AP PHOTO / PETROS GIANNAKOYRIS

Υστερα από τόσους μήνες συζητήσεων σε συμβούλια και Coreper, το μόνο που κατέγραψαν η κυπριακή και η ελλαδική διπλωματία ήταν άλλη μια αναδίπλωση. Η προσέγγισή τους να επιβληθούν κυρώσεις στην Τουρκία ή περιοριστικά μέτρα και επιπρόσθετες καταχωρίσεις, δεν βρήκε πλέον καμία ανταπόκριση. Στην ουσία η Ε.Ε. αναμένει από την Τουρκία να αποφύγει την κλιμάκωση και καλεί τα μέρη να προσπλωθούν στον διάλογο για να λύσουν τα προβλήματά τους

Υπάρχει φυσικά η ρήτρα επαξιολόγησης τον Ιούνιο, αλλά μια τέτοια αναφορά μάλλον γίνεται για να κερδηθεί χρόνος και να αξιολογηθεί η πρόοδος στο πραγματικό πεδίο επίλυσης των προβλημάτων (άτυπη διάσκεψη, διερευνητικές Ελλάδας-Τουρκίας). Ετσι, με τον δικό τους τρόπο οι Ευρωπαίοι εταίροι, ιδίως οι ισχυροί, περιλαμβανομένων της Γερμανίας και της Γαλλίας που τήρησε πολύ ήπια στάση, υποδεικνύουν στη Λευκωσία και την Αθήνα ότι ο «διάλογος είναι μονόδρομος». Πολλοί αιτιολογημένα απορούν ποιον απολογισμό κάνουν οι Ν. Δένδιας και Ν. Χριστοδουλίδης, περιστρεφόμενοι διπλωματικά γύρω από τον εαυτό τους τόσο καιρό, αφού στην πράξη αποδεικνύεται ότι η Κύπρος και η Ελλάδα εκκινούν από χειρότερη θέση, χωρίς μάλιστα να έχουν και κάτι αξιόλογο να προτείνουν εκτός από γκρίνιες και διαμαρτυρίες.

Προτού συμμετάσχει στην τηλεδιάσκεψη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η καγκελάρια της Γερμανίας Ανγκελα Μέρκελ έκανε τη δική της πρόβλεψη: «Την τελευταία φορά είχαμε συμφωνήσει ότι

αν η Τουρκία συμβάλει στην αποκλιμάκωση, θα της προσφέρουμε περαιτέρω επιλογές για ενίσχυση της συνεργασίας μας. Τώρα θα συζητήσουμε με ποιο τρόπο θα συνεχίσουμε αυτό το μονοπάτι...». Με μια ανάλογο περιεχομένου δήλωση ολοκλήρωσε τη συζήτηση για την Τουρκία και ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ: «Κάναμε ένα σημαντικό βήμα προς την ορθή κατεύθυνση. Είμαστε έτοιμοι να θέσουμε συγκεκριμένες προτάσεις στο τραπέζι για να έχουμε μια πιο σταθερή και πιο προβλέψιμη σχέση με την Τουρκία. Μια πιθανή θετική ατζέντα υπό προϋποθέσεις. Αυτό σημαίνει ότι ελπίζουμε η Τουρκία να τηρήσει μια πιο μετριοπαθή στάση τις επόμενες εβδομάδες και μήνες...».

Κοινή δήλωση

Η κοινή δήλωση βγάζει από το συρτάρι τις σχέσεις Τουρκίας - Ε.Ε. που έμειναν καθηλωμένες από το 2016, όταν «κλειδώσε» η πρώτη συμφωνία για το μεταναστευτικό. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δίνει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή «εντολή για εκσυγχρονισμό της Τελωνειακής Ένωσης», που ανοίγει την Κοινή Ευρωπαϊκή Αγορά σε πλήθος

τουρκικών προϊόντων, όπως αντιστρόφως και την πρόσβαση των ευρωπαϊκών προϊόντων και υπηρεσιών σε 80 εκατομμύρια Τούρκους καταναλωτές. Οι Ευρωπαίοι εμπειρογνώμονες προβλέπουν ότι η ενισχυμένη Τ.Ε. θα πάρει αρκετό χρόνο για να οριστικοποιηθεί. Αντίθετα, εκτιμάται ότι θα προχωρήσει ταχέως η διαδικασία για ένα νέο πακέτο χρηματοδότησης προς την Τουρκία προς όφελος των 4 εκατομμυρίων Σύρων προσφύγων που βρίσκονται στη χώρα, όπως και στην Ιορδανία και τον Λίβανο. Η αναγκαιότητα του χρηματοδοτικού αυτού πακέτου είναι αναπόδραστη αφού η διεθνής βοήθεια εξαντλείται το 2021. Η Ε.Ε. παραμένει ο μόνος σημαντικός διεθνής συνεισφορέας και επείγεται να το πράξει για να διασφαλίσει τα δικά της συμφέροντα μπροστά στον κίνδυνο επανάληψης της μαζικής φυγής από την Τουρκία.

Ο διάλογος υψηλού επιπέδου Ε.Ε. - Τουρκίας θα επαναληφθεί, ενώ η Επιτροπή θα εξετάσει και τη συνεργασία για τις επαφές των ανθρώπων και την κινητικότητα, μια αναφορά γενική για τη φιλελευθεροποίηση της βίζας. Η Τουρκία

αντέδρασε κατά βάση θετικά στην κοινή δήλωση, παρά την ενόχλησή της για την προειδοποίηση μη κλιμάκωσης στις θάλασσες - «να απέχει από νέες προκλήσεις ή μονομερείς ενέργειες κατά παράβαση του Διεθνούς Δικαίου». Η τουρκική αντίδραση διατυπώνεται περίτεχνα χωρίς να τραβήξει πίσω τίποτα από όσα επέβαλε στο πεδίο ισχύος, προειδοποιώντας με τη σειρά της «να μη διασαλευτεί η θετική δυναμική που αναπτύσσεται».

Προβληματισμός μηδέν!

Δεν θα αναμένει κανείς τον Έλληνα πρωθυπουργό ή τον Κύπριο πρόεδρο να παραδεχτούν την επαναλαμβανόμενη για μήνες διπλωματική αστοχία. Αλλά με την πάροδο του χρόνου γίνεται πιο δύσκολο να αποκρύψουν τη δυσμενή θέση στην οποία βρίσκονται ανάμεσα στους «27». Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, όπως και στο Συμβούλιο και τα Coreper που προηγήθηκαν, οι δύο κυβερνήσεις ήταν εντελώς μόνες στο «αφήγημά» τους για την Τουρκία. Σημειώθηκαν δε αρκετά φραστικά επεισόδια στο Συμβούλιο Υπουργών για τα οποία οι δύο ΥΠΕΞ εισέπραξαν άρνηση. Για παράδειγμα, ο Ν. Δένδιας απαιτούσε να γίνει αναφορά, έστω μια δήλωση Μπορέλ, σε βάρος της Τουρκίας για το «casus belli», ενώ ο Κύπρος ομόλογός του, Ν. Χριστοδουλίδης, τραγικοκομικά διακήρυσε ότι δεν πρέπει να δοθεί κανένα «δώρο» στην Τουρκία. Και οι δύο ΥΠΕΞ είχαν όμως την εξουσιοδότηση των ηγετών τους που αποκρύβουν κάθε φορά την πραγματικότητα: η Ε.Ε. θα επιδιώξει μία υπό όρους προνομιακή σχέση με την Τουρκία - αφού στο ορατό μέλλον η πλήρης ένταξη είναι ανέφικτη.

Οι Μπισοτάκης και Αναστασιάδης προτιμούν να... διαμαρτύρονται, αντί να στηρίξουν μόνιμες λύσεις των προβλημάτων τους μέσα από τους όρους της νέας ευρωτουρκικής σχέσης. Για το Κυπριακό υπάρχει γενικά κατ'ήφεια και καχυποψία, ενώ η αξιοπιστία του Ν. Αναστασιάδη στον ΟΗΕ βρίσκεται στο ναδίρ. Για τις διερευνητικές επαφές Ελλάδας - Τουρκίας υπάρχει πίεση να συνεχιστούν, αλλά κανείς στην Ε.Ε. δεν αναμένει σύντομα διέξοδο. Ετσι όλοι αρκούνται στα μικρά σταθερά βήματα, ορίζοντας νέο ραντεβού τον Ιούνιο.

* Το άρθρο αναδημοσιεύεται στην εφημερίδα «Πολίτης» της Κύπρου

► Του **ΑΝΤΩΝΗ ΛΙΑΚΟΥ**

ΤΟ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΟ ΣΤΙΓΜΑ της επετείου των 200 χρόνων δεν το δίνει το εθνοπατριωτικό φολκλόρ, αλλά δυο φράσεις του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη, στο «Βήμα» (21 Μαρτίου 2021): «Αν όμως κάνουμε τον απολογισμό, θα δούμε ότι ξεκινήσαμε ως περιφέρεια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και φτάσαμε 200 χρόνια μετά, να είμαστε η ισχυρότερη και πλουσιότερη χώρα στη στενή γειτονιά μας, αλλά και από τις δυναμικότερες της ευρύτερης περιοχής».

«Ποιο άραγε είναι το διακύβευμα για τα επόμενα 100 χρόνια; Όταν λοιπόν ρώτησα τον Στάθη Καλύβα μου απάντησε “Η ευτυχία”. Συμφωνώ. Είναι η ευτυχία ως έννοια που συνδέεται με τον τρόπο που εργαζόμαστε και με τον οποίο ζούμε την καθημερινότητά μας [...] Και η Ελλάδα μπορεί να διεκδικήσει την “ευτυχία” του μέλλοντος».

Η πρώτη θέση είχε διατυπωθεί επί εποχής εκσυγχρονισμού. Αποσύρθηκε στην κρίση, τότε που η Ελλάδα θεωρήθηκε χώρα μειονεκτικού μοντερνισμού και οι Έλληνες «τα κακά παιδιά της Ιστορίας», και επανήλθε όταν η Ελλάδα βγήκε από την επιτήρηση και με την επιστροφή της Ν.Δ. στην εξουσία, συνοδευόμενη από την απορία ότι είναι «παραδόξως μοντέρνα».

Εχει ιστορική βάση η θέση αυτή; Μπορεί γεωγραφικά η Ελλάδα του 1830 να ήταν περιφέρεια της οθωμανικής αυτοκρατορίας, αλλά οι Έλληνες δεν ήταν καθόλου περιφερειακή δύναμη. Χωρίς να έχουν συγκροτηθεί ακόμη σε πολιτικό έθνος έπαιρναν μέρος στη διοίκηση της αυτοκρατορίας, είχαν στα χέρια τους την εκκλησιαστική οργάνωση των Ορθοδόξων όλης της αυτοκρατορίας, διέθεταν εμπορικό και ναυτικό δίκτυο με ισχυρή θέση σε τρεις επικράτειες, την Οθωμανική και Ρωσική αυτοκρατορία και τη Βενετική επικράτεια, υπολόγιζαν σε ενεργές οικονομικά και πολιτισμικά κοινότητες της δυτικής Ευρώπης και, τέλος, διέθεταν ένα μεγάλο πολιτισμικό κεφάλαιο: την αναβίωση της αρχαίας Ελλάδας στη νεότερη Ευρώπη.

Η συρρίκνωση της Ελλάδας σε «οθωμανική περιφέρεια» είναι μεγάλο λάθος. Δεν το πίστευαν ούτε οι ίδιοι οι Έλληνες, οι οποίοι ως το 1922 θεωρούσαν τον εαυτό τους μια δύναμη που θα οργανώσει την αυτοκρατορία στην Ανατολή, ισοδύναμη των δυτικών μητροπολιτικών εθνών. Αυτή τη «Μεγάλη Ιδέα» είχαν για τον εαυτό τους.

Η δεύτερη θέση, ότι δηλαδή η πρώτη εκατονταετία ήταν αφιερωμένη στους πολέμους εθνικής αποκατάστασης, και η δεύτερη στην οικονομική ανάπτυξη, προέρχεται από τον Ελευθέριο Βενιζέλο, με το κερασάκι του Καλύβα ότι η τρίτη εκατονταετία θα είναι της «ευτυχίας» (sic!). Ας δούμε λοιπόν τι έλεγε ο Βενιζέλος σε δυο λόγους που εκφώνησε την ίδια μέρα στην Τρίπολη, στην ανακομιδή των λειψάνων του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Θυμίζω ότι η επέτειος είχε αναβληθεί λόγω μικρασια-

«Από τον Κολοκοτρώνη στον

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ / ΠΑΠΑΜΗΤΣΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

τικής εκστρατείας το 1921, και εορτάστηκε το 1930.

Ο ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ χαρακτήριζε τον πρώτο αιώνα της ελληνικής ανεξαρτησίας ως «μάθημα υγιούς αισιοδοξίας», τονίζοντας ότι η χώρα από το 1830 είχε τριπλασιάσει την έκτασή της, είχε ενδεκαπλασιάσει τον πληθυσμό της και είχε πεντηκονταπλασιάσει τον πλούτο της. Τώρα, έλεγε, η Ελλάδα τερμάτισε τους αγώνες της με τη συμπλήρωση της «εθνικής αποκαταστάσεως».

Στον δεύτερο αιώνα της ανεξαρτησίας προσέβλεπε εις «στάδιον ειρηνικής προόδου με βήματα μεγάλα και σταθερά» και συμπλήρωνε: «Να καταλάβουμε θέσιν εις την οικογένειαν των πεπολιτισμένων εθνών, θέσιν ανάλογον του μεγάλου παρελθόντος μας». Το επανέλαβε αυτό το σχήμα λέγοντας ότι ο πρώτος αιώνας ήταν ο αιώνας των πολέμων, ο δε δεύτερος ο αιώνας της ειρήνης. Ορόσημο ανάμεσα στους δύο, η συμφωνία της Λωζάννης του 1923 και η αποκατάσταση των προσφύγων. Την ιδέα αυτή τη διατύπωσε και ως σύνθημα εθνικής πορείας: «Από τον Κολοκοτρώνη στον Παστήρ».

Τη «μελωδία της ευτυχίας» για τα 200 χρόνια από το 1821 δεν τη δίνει το εθνοπατριωτικό φολκλόρ, αλλά δύο φράσεις του Κυριάκου Μητσοτάκη, η μία εκ των οποίων εστιάζει στο μέλλον της Ελλάδας την τρίτη εκατονταετία μετά την ανεξαρτησία της

(Πηγή: Νεολόγος Πατρών, 13.10.1930).

Δεν μπορούσε βέβαια να γνωρίζει τότε ο Βενιζέλος ότι ο κυκλώνας του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου θα άρπαζε βίαια τη χώρα και θα βύθιζε την ελληνική κοινωνία σε μια δεκαετία πολέμων, και σε ό,τι συνεπαγόταν αυτό σε αίμα, καταστροφές και πολιτικά τραύματα. Ούτε βέβαια μπορούσε να γνωρίζει πώς θα διαμορφωνόταν ο παγκόσμιος χάρτης του ψυχρού πολέμου, ούτε την πορεία προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση και τον επταπλασιασμό του ΑΕΠ της χώρας στα χρόνια της μεταπολεμικής οικονομικής ανόδου. Τότε υπογράμμιζε το κλείσιμο του πολεμικού αιώνα και της Μεγάλης Ιδέας γιατί εργαζόταν για την ελληνοτουρκική προσέγγιση που τη θεωρούσε, ευρύτερα, άξονα συνεργασίας των δύο χωρών στη ΝΑ Ευρώπη.

ΟΥΤΕ ΜΠΟΡΟΥΣΕ να φανταστεί τότε ότι ναι μεν είχαν οριστικοποιηθεί τα κερασάκια σύνορα, αλλά θα άνοιγε μια νέα περίοδος αντιπαραθέσεων και έντασης για τα θαλάσσια και υποθαλάσσια σύνορα. Δεν μπορούσε να τα γνωρίζει αυτά, όπως δεν μπορούμε να γνωρίζουμε σήμερα το μέλλον που μας επιφυλάσσεται και τα ιστορικά ενδεχόμενα. Μεγίστη αφέλεια, λοιπόν, η «ευτυχία» ως η «νέα μεγάλη ιδέα» του τρίτου αιώνα της ελληνικής ανεξαρτησίας, μέσα μάλιστα από τις διαδοχικές και αλληλεπικαλυπτόμενες κρίσεις από το 2010 και έπειτα.

Ωστόσο, μήπως η παραδοχή του απρόβλεπτου, που στα χρόνια της πανδημίας αφορά και το άμεσο μέλλον, σημαίνει υιοθέτηση παθητικής και μοιρολατρικής στάσης; Το ελάχιστο που η ιστορική εμπειρία μάς κάνει να σκεφτούμε είναι, πρώτο, ότι η εξέλιξη της Ελλάδας εξαρτάται από την εξέλιξη του κόσμου. Από την πρώτη στιγμή δημιουργίας της, η χώρα βρέθηκε στις διασταυρούμενες τροχιές διεθνών αναταρά-

ξεων. Δεύτερο, πως η θελημένη ή αθέλητη συμμετοχή της Ελλάδας στις διεθνείς αναστατώσεις, όπως συνέβη στους δύο παγκόσμιους πολέμους του 20ού αιώνα, προκαλεί εσωτερικούς διχασμούς και εμφυλίου.

Η θέση πως η χώρα επιλέγει στις παγκόσμιες αναστατώσεις τη «σωστή» ιστορική πλευρά είναι προβληματική, γιατί προϋποθέτει μια τελεολογία της Ιστορίας, την υποστασιοποιεί ως μια πορεία του κόσμου στην οποία άλλοι συμμετέχουν με τη «σωστή» πλευρά που προώριστα να νικήσει και άλλοι με τη «λάθος» που προώριστα να χάσει. Δημιουργεί μια αντίληψη ιστορικού πεπρωμένου. Βλέπει την ιστορική εξέλιξη μέσα από τα γυαλιά της επιτυχίας και της αποτυχίας. Ως μια μονογραμμική πορεία, ως βήματα μπρος - πίσω. Πάνω σ' αυτήν βασίζεται και το success story της Ελλάδας.

ΩΣΤΟΣΟ, είναι θεμιτό να αντιλαμβανόμαστε την Ιστορία μέσα από τη διάκριση επιτυχίας - αποτυχίας; Με τον τρόπο αυτόν αντιλαμβανόταν την Ιστορία ο κοινωνικός δαρβινισμός, κατά τον οποίο οι αποτυχημένες φυλές υποτάσσονταν και οι επιτυχημένες κυριαρχούσαν. Μπορούμε να θεωρούμε τα έθνη ως προσωπικότητες που είναι αποκλειστικά υπεύθυνες της μοίρας τους; Πώς λ.χ. θα χαρακτηρίζαμε τη Γερμανία επί Χίτλερ, όταν ανέκαμψε από την κρίση μετά το 1933; Πετυχημένη ή αποτυχημένη; Και πώς θα χαρακτηρίζαμε τις ΗΠΑ της εποχής του Τραμπ, ή τη Βρετανία του Brexit; Πετυχημένες ή αποτυχημένες χώρες;

Αν για τους ανθρώπους που έχουν βιολογικό τέλος ισχύει το «μηδένα προ του τέλους μακάριζε» του Σόλωνα, το ίδιο ισχύει, κατά μείζονα λόγο, και για τα έθνη που δεν έχουν ορατό τέλος ύπαρξης. Η Ιστορία χωρίς ενδεχομενικότητα υπάρχει μόνο στη θεολογική σκέψη. Και βέβαια το επικείμενο είναι αποκλειστικά εσωτερικής κατανάλωσης. Πώς θα βγει κανείς στον κόσμο να διακηρύξει την Ελλάδα ως success story; Με εξαιρέσεις χωρών που έχουν διαλυθεί από πολέμους και βρίσκονται σε εμφύλιο, όλες οι χώρες του πλανήτη πολλαπλασίασαν τον

Πώς θα βγει κανείς στον κόσμο να διακηρύξει την Ελλάδα ως success story; Με εξαιρέσεις χωρών που έχουν διαλυθεί από πολέμους και βρίσκονται σε εμφύλιο, όλες οι χώρες του πλανήτη πολλαπλασίασαν τον πληθυσμό τους και τον πλούτο τους

Παστέρ»

πληθυσμό τους και τον πλούτο τους.

ΑΣ ΔΟΥΜΕ ΟΜΩΣ που βρίσκεται συγκριτικά η Ελλάδα. Στο τέλος της περιόδου έντονης ανάπτυξης, δηλαδή στα 1970, βρίσκεται στο όριο ανάμεσα στην πρώτη ζώνη των πιο ανεπτυγμένων χωρών, η οποία περιλάμβανε τη βόρεια Αμερική, τη δυτική Ευρώπη, και την Ιαπωνία και Αυστραλία, και στη δεύτερη ζώνη των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών, που περιλαμβάνει ενδεικτικά Ισπανία, Πορτογαλία, Ισραήλ κ.ά. Τα επόμενα τριάντα χρόνια σταθεροποιείται σε αυτή τη δεύτερη ζώνη.

Προς το τέλος της δεκαετίας του 2000 και πριν από την κρίση, η Ελλάδα περνά στο όριο ανάμεσα στη δεύτερη ζώνη και στην τρίτη ζώνη ανάπτυξης, η οποία περιλαμβάνει χώρες όπως οι πρώην σοσιαλιστικές της κεντρικής ανατολικής Ευρώπης και Τουρκία, Μεξικό και Αργεντινή. Κατά τη διάρκεια της κρίσης σταθεροποιείται σε αυτήν την τρίτη ζώνη. Και οι τρεις ζώνες παρουσιάζουν μακροχρόνιως ανοδική πορεία, αλλά οι ανακατατάξεις ανάμεσά τους δείχνουν τη

συγκριτική πορεία της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας.

Οι τελευταίες στατιστικές αποτιμήσεις σε μια σειρά από δείκτες φέρνουν την Ελλάδα ξανά πίσω στη γειτονιά της, μαζί με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, στις 4-5 τελευταίες θέσεις της Ευρώπης. Δεν θα πρέπει να υποτιμήσουμε επίσης ότι ο πληθυσμός της χώρας μειώνεται σταθερά από το 2010. Δεν υπάρχει επομένως μια ευθύγραμμη πορεία ανάπτυξης. Και το ζήτημα δεν είναι να κυριαρχήσουμε αυξάνοντας την απόσταση από τους γείτονές μας. Σήμερα η ευρωπαϊκή ενοποίηση είναι μια πραγματικότητα, επομένως ζητούμενο είναι η ισόρροπη συνολική ανάπτυξη και η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

ΑΠΕΝΑΝΤΙ στην ιστορική ενδεχομενικότητα και την αβεβαιότητα του μέλλοντος υπάρχουν κάποιες σταθερές; Θα τις συνοψίσω σε τρεις.

1 Παιδεία, όχι η χρησιμοθηρική αλλά η μακροπρόθεσμα και βαθιά ανθρωπιστική. Εκείνη που δημιουργεί προσωπικότητες με ολοκληρωμένη αντίληψη, λογικά συγκροτημένες, κριτικές, δημιουργικές, δημοκρατικούς πολίτες με αξίες και σεβασμό των δικαιωμάτων. Αντί, λ.χ., να αποκλείουμε από την τριτοβάθμια εκπαίδευση 25.000 παιδιά

επειδή βρίσκονται κάτω από τη βάση, να εξετάσουμε πώς θα τα συμπεριλάβουμε για να γεφυρώσουμε το χάσμα για τη συνολική βελτίωση και τη ριζική μεταρρύθμιση της μάθησης. Η παιδεία θα δημιουργήσει ανεθελκτικούς πολίτες σε όλες τις αναπάντεχες αναποδιές.

2 Περιβάλλον. Πέρα από το γεγονός ότι η περιβαλλοντική κρίση είναι η κοινή μοίρα και της Ελλάδας και του πλανήτη, η χώρα

Η θέση πως η χώρα επιλέγει στις παγκόσμιες αναστατώσεις τη «σωστή» ιστορική πλευρά είναι προβληματική γιατί προϋποθέτει μια τελεολογία της ιστορίας, την υποστασιοποιεί ως μια πορεία του κόσμου στην οποία άλλοι συμμετέχουν με τη «σωστή» πλευρά που προώριστα να νικήσει και άλλοι με τη «λάθος» που προώριστα να χάσει

αυτή υπέστη απίστευτες περιβαλλοντικές καταστροφές στην πορεία της ανάπτυξης, οι οποίες συνεχίζονται τώρα ακόμη και στο όνομα της πράσινης ανάπτυξης. «Το περιβάλλον και τα μάτια μας», είναι όρος της μελλοντικής αναπνοής μας, αλλά και ο χώρος ως στοιχείο της εθνικής ταυτότητας.

3 Ανισότητες. Η Ελλάδα είναι πρωταθλήτρια στις ανισότητες. Ανήκει στις 5 χώρες που το 40% του πληθυσμού έχει το μικρότερο εισόδημα και το 10% του πληθυσμού έχει το υψηλότερο εισόδημα. Και στα δύο αποκλίνει από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Έχει μαζί με Βουλγαρία και Ρουμανία τον υψηλότερο πληθυσμό σε κίνδυνο φτώχειας (32,8%), τη μεγαλύτερη ανεργία μεταξύ των νέων, είναι πρώτη σε αμυντικές δαπάνες στην Ευρώπη, από τις πρώτες στον κόσμο, και τρίτη από το τέλος στην ελευθερία του Τύπου.

Πώς μπορεί να πορευτεί στο μέλλον, πώς μπορεί να είναι ανθεκτική ως χώρα και να μην τυλιχτεί σε νέους διχασμούς σε αναπάντεχες κρίσεις, πώς μπορεί να αποφύγει τους κινδύνους για τη δημοκρατία αν δεν φροντίσει για την κοινωνική συνοχή, για τη μείωση των ανισοτήτων; Αντί του ψεύτικου success story λοιπόν, ιστορική περίσκεψη για το πώς θα πορευτεί η Ελλάδα στην αχαρτογράφητη τρίτη εκατονταετία της.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΜΝΗΜΗΣ

► Του **ΓΙΑΝΝΗ Η. ΧΑΡΗ**

Δημοσιογραφία, ώρα Αρβελέρ

☒ **«Γόνος του Ρήγα ο κύρνης μου**, γεννήθηκε στις Φέρες / στο Σούλι η μάνα μου είδε το φως, στου Αλί Πασά τις μέρες. // Κι εγώ Υδραίος και Σπετσιώτης, θαλασσινός και στεριανός, / το βράδυ είμαι αποσπερίτης και το πρωί αυγερινός / κι είναι ο Θούριος για μένα ύμνος εωθινός.

»Κλέφτης κι αρματολός στον Μπότσαρη και στη Γραβιά Ανδρούτσος / ναύτης ήμουνα στον Κανάρη και στον Μιαούλη μούτσος. // [...] Είπα τη Μάντω αρχόντισσα, την Μπουμπουλίνα λεβεντιά, / δώρα τους έφερα στολίδια από τη Βενετιά.»

Κι ακολουθεί άλλο τόσο και περισσότερο... Είναι «Το μοναδικό ποίημα της Ελένης Αρβελέρ για την «Καθημερινή», όπως το διαφήμισε η εφημερίδα και το αναπαρήγαγαν διάφορες ιστοσελίδες, νομίζοντας πως είναι το ένα και μοναδικό ποίημα της «Αυτοκράτειρας των καιρών μας», όπως την έχει αποκαλέσει ο Μωυσής των καιρών μας. Ομως ήδη το 1998 βρίσκω, χωρίς ιδιαίτερο ψάξιμο, ποιητική συλλογή της στις εκδόσεις Ερμής: το επισημαίνω, επειδή πολλοί απέδωσαν το τωρινό της στιχούργημα στην ηλικία της και το αντιμετώπισαν με τη δέουσα συγκατάβαση.

Οχι· πάντα έτσι, άτεχνα, άρρυθμα κτλ. έγραφε η αυτοκράτειρα, ποιήματα που «θυμίζουν πολύ τις πίσω σελίδες των παλιών ημερολογίων», κατά τον Δημήτρη Ψαρά, σ' ένα γενικότερα εύστοχο άρθρο του εδώ («Μια ΕΠΟΝίτισσα για τον κ. Μητσοτάκη», 31/10/20). Συμπαθείς συνταξιούχος, θα πρόσθετα πως μου θυμίζουν εμένα, που πάνε και απαγγέλλουν διάφορα τέτοια στιχουργήματα στην εκπομπή π.χ. της Αννίτας Πάνια. Καμία σχέση δηλαδή με κοτζάμ επιστημόνισσα, της Σορβόννης κτλ., που τη μελοποιούν, τη δισκογραφούν και παρουσιάζουν τη σχετική δουλειά σε συναυλία στο Μέγαρο κ.α.

☒ **Το καινούριο και αξιοσημείωτο** στην αλυσίδα ιλαρών «ποιημάτων» της κ. Αρβελέρ είναι η αναπαραγωγή του μύθου της Λαύρας και του Παλαιών Πατρών, μύθου που έχει εξαφανιστεί προ πολλού από κάθε στοιχειωδώς σοβαρή ιστοριογραφία.

Γράφει λοιπόν στο ποίημα με το οποίο ξεκινήσαμε: «Τιμώ τον Γέρο του Μωριά και αγαπώ τον Μακρυγιάννη / ο λόγος του αστραφτερός, φτερά μου δίνει και με κάνει / στη Λαύρα το λάβαρο να υψώνω, που εχθρός κανείς δεν φτάνει / αυτό που ευλόγησε ο Πατρών κι είχε την άνοιξη σημαίνει».

«Εθνική Ιστορία» των τηλεοπτικών καναλιών και του εθνοπατριωτικού Τύπου, στους αντίποδες ακριβώς της πραγματικής Ιστορίας. Με σύμμαχο τώρα την αυτοκράτειρα, συμπολεμίστρια των αντιδραστικότερων και εκ φύσεως ανιστόρητων, μάλλον αντιιστορικών δυνάμεων.

Και σκέπη και βοηθό του κυβερνήτη μας. Τον οποίο είχε θελήσει να στηρίξει στον αγώνα του για την αρχηγία της Ν.Δ. με το ακόλουθο στιχούργημα, που του το 'στειλε μάλιστα σε βιντεάκι όπου απαγγέλλει η ίδια, χαμογελώντας αυτάρεσκα για τη χειρονομία της και προφανώς για την τέχνη της:

«Δεν είναι ανάγκη, μετά από το «ο καλύτερος» να λες «ναι, μεν, αλλά», / όπως λ.χ. θα έπρεπε να έχει μάτια γαλανά, και όχι καστανά. / Όταν φτωχεύσουν οι πλούσιοι, δεν θα πλουτίσουν οι φτωχοί. / Μα όταν κυβερνούν ανίκανοι, ένοχοι είναι οι ικανοί. / Κι όταν μόνο ανάξιοι μιλάνε για αξίες, τότε, η απαξίωση θα είναι γενική. / Ας τα σκεφτεί αυτά, όποιος στην κάλπη ρίχνει την ψήφο του, για όποια και να 'ναι εκλογή».

Αρκετά όμως τα αστεία. Ας αφήσουμε την αυτοκράτειρα

να δημιουργεί, και προπάντων να πολιτεύεται· να περιμένει να δακρύσουν τα ψηφιδωτά της Αγια-Σοφιάς, που έγινε τζαμί, και να μην ξεστομίζει λέξη για την άθλια τύχη που επιφυλάσσουν οι πολιτικοί της φίλοι στα βυζαντινά μνημεία του μετρό της Θεσσαλονίκης.

☒ **Και ας σταθούμε στην άλλη**, αχαρκτήριστη χειρονομία, στην ίδια τη δημοσίευση του «μοναδικού» ποιήματος, πού; στην πρώτη σελίδα της κυριακάτικης «Καθημερινής» της 21/3, στο κέντρο, σε γκριζό φόντο και με μεγάλα στοιχεία.

Εγγραφα πρόσφατα εδώ για την κατάντια της δημοσιογραφίας, με τίτλο «Στου Μαρινάκη τον καιρό...» (12/3). Ο οποίος Μαρινάκης όμως, με την ως τώρα γενικότερη πολιτεία του, αλλά και με την άγνοιά του, στο κάτω κάτω, από Τύπο, ήταν ίσως αναμενόμενο να ευτελίσει δύο από τις σοβαρότερες κάποτε εφημερίδες –αναμενόμενο, έτσι, και το περιβόητο εξώφυλλο του *BHMAgazine*, άσχετα αν αποσύρθηκε τελευταία στιγμή, και αποσοβήθηκε υποτίθεται ο διασυρμός των αγωνιστών του '21, που τους φόρεσαν τις φάτσες σύγχρονων ηγετών, μαζί και του Μωυσή αλλά και της Γιάννας.

Ομως η «Καθημερινή», μας αρέσει δε μας αρέσει, ακόμα και με τον διαρκώς εμπλουτιζόμενο στρατό της από ακραία δεξιές πένες, παραμένει ίσως η σοβαρότερη εφημερίδα. Και αδυνατώ να σκεφτώ σε ποια εποχή και με ποια διεύθυνση θα αναρτούσε πρωτοσέλιδα και «κορνιζωμένο» ένα τέτοιο «ποίημα», τρολιά, όπως λέμε σήμερα, κατά της ποίησης και της Ιστορίας του '21, τρολιά λοιπόν και της εφημερίδας κατά της δημοσιογραφίας και των αναγνωστών.

Κατάντια, τσίρκο, μου έρχεται να πω. Δεν είναι όμως αστείο.

Στην αντεπίθεση ο ΣΥΡΙΖΑ ενόψει προανακριτικής

«Φύλλο και φτερό» έχουν κάνει στην Κουμουνδούρου τη δικογραφία που αφορά τον Νίκο Παππά διαμνύοντας ότι από πουθενά δεν προκύπτουν αξιόποινες πράξεις ● Στο στόχαστρο της αξιωματικής αντιπολίτευσης ο Κυρ. Μητσοτάκης για τα rapid tests και την εξυπηρέτηση συμφερόντων της Siemens

ΕΥΡΟΚΙΝΗΣΙ / ΚΟΝΤΑΡΙΝΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

T Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΤΕΡΖΗ**

ο πολιτικό θερμόμετρο αναμένεται ν' ανεβεί... επικίνδυνα τις επόμενες μέρες με επίκεντρο τη συζήτηση στη Βουλή το πρωί της Τρίτης που αφορά τη συζήτηση της πρότασης της Ν.Δ. για τη σύσταση προανακριτικής επιτροπής αναφορικά με τον πρώην υπουργό του ΣΥΡΙΖΑ, Νίκο Παππά, και την υπόθεση των τηλεοπτικών αδειών. Στην Κουμουνδούρου ετοιμάζονται και γι' αυτή τη μάχη στέλνοντας το μήνυμα ότι μόνο αμυντική στάση δεν πρόκειται να κρατήσουν αλλά θα περάσουν στην επίθεση.

Η δικογραφία, που έχει φτάσει στη Βουλή και αφορά τον Νίκο Παππά, έχει γίνει «φύλλο και φτερό» απ' τα στελέχη της αξιωματικής αντιπολίτευσης, τα οποία διαμνύουν ότι δεν προκύπτει καμία ιωμάτιση της προανακριτικής με το σκεπτικό ότι θα κληθεί να ερευνήσει αν ο πρώην υπουργός τέλεσε αξιόποινες πράξεις κατά τη διάρκεια της θητείας του και ειδικότερα αυτές της δωροληψίας κατ' εξακολούθηση και κατά συρροή και της παράβασης καθήκοντος.

Οι πρώτες «αψιμαχίες» έλαβαν ήδη χώρα τις προηγούμενες μέρες με τον ΣΥΡΙΖΑ να καταγγέλλει «μεθόδευση» της Ν.Δ. που «καταλύει τη μυστικότητα της ψηφοφορίας για τη σύσταση της Προανακριτικής Επιτροπής». Αφορμή στάθηκαν οι επιστολικές ψήφοι βουλευτών για το θέμα που επηρέαζαν το αδιάβλητο της μυστικής ψηφοφορίας. Χαρακτηριστική

ήταν η δήλωση της Ολγας Γεροβασίλη, απευθυνόμενη στη Ν.Δ.: «Καταλύετε τη μυστικότητα της ψηφοφορίας. Επειδή προφανώς έχετε εσωκομματικό πρόβλημα, θέλετε να ελέγξετε την ψήφο των βουλευτών σας, φοβούμενοι διαρροές».

Την ίδια ώρα ο ΣΥΡΙΖΑ-Π.Σ. συνεχίζει να μην αφήνει την κυβέρνηση σε χλωρό κλαρί στο θέμα της διαχείρισης της πανδημίας. Εδώ και δύο μέρες έχει βάλει και πάλι στο στόχαστρο τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη για την προμήθεια

των rapid tests που ανακοινώθηκε ότι μπορούν να τα προμηθεύονται οι πολίτες από τα φαρμακεία, χωρίς αυτό βέβαια να έχει ξεκαθαριστεί πλήρως. Η αξιωματική αντιπολίτευση κατηγορεί τον πρωθυπουργό για εξυπηρέτηση των συμφε-

ρόντων της Siemens, εταιρείας που προμηθεύει τα εν λόγω τεστ.

Είναι κάτι παραπάνω από βέβαιο ότι στην αξιωματική αντιπολίτευση έχουν βρει το αφήγημα των επόμενων ημερών, καθώς και μόνο στο άκουσμα της λέξης Siemens οι μνήμες παραπέμπουν σε άλλες εποχές, στον παλιό επικεφαλής της εταιρείας στην Ελλάδα Μιχάλη Χριστοφοράκο, στη γνωριμία του με τον Κυριάκο Μητσοτάκη και κυρίως σ' ένα από τα μεγαλύτερα σκάνδαλα της μεταπολίτευσης.

Σε σχετική του ανακοίνωση χθες ο ΣΥΡΙΖΑ-Π.Σ. έθετε ερωτήματα στον Κυριάκο Μητσοτάκη και για την επιλογή του να προμηθευτεί 10 εκατ. τεστ από την εταιρεία την ώρα που είναι γνωστό ότι χρειάζεται και μοριακό τεστ -το οποίο δεν συνταγογραφείται- για να επιβεβαιωθεί ή όχι ένα κρούσμα κορονοϊού. «Εάν ο κ. Μητσοτάκης δεν απαντήσει σε αυτά τα ερωτήματα, επιβεβαιώνει αυτό που όλη η Ελλάδα υποπτεύεται: ότι για ακόμη μία φορά εκμεταλλεύεται την πανδημία για να κάνει δωράκια δεκάδων εκατομμυρίων, αυτή τη φορά στην αγαπημένη του Siemens», κατέληξε η ανακοίνωση του ΣΥΡΙΖΑ.

Η διαφοροποίηση Φίλη-Δρίτσα και η δυσαρέσκεια

ΟΙ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ φαίνεται ότι παγώνουν, προς το παρόν τουλάχιστον, τα εσωκομματικά της Κουμουνδούρου. Την εβδομάδα που πέρασε δύο ιστορικά στελέχη, ο Νίκος Φίλης και ο Θεωδωρής Δρίτσα, δεν προσήλθαν στη Βουλή να ψηφίσουν το νομοσχέδιο για το Ελληνικό, διαφοροποιώντας τη θέση τους με τη γραμμή του κόμματος, την οποία έθεσε ο Αλέξης Τσίπρας, παρά το γεγονός ότι στον πρωινό καφέ της Κουμουνδούρου υπήρχαν αρκετές ενστάσεις ως προς αυτήν. Ήταν αρκετοί οι συμμετέχοντες που ζήτησαν να μην ψηφίσει ο ΣΥΡΙΖΑ το νομοσχέδιο ή πρότειναν το «παρών» ως εναλλακτική λύση. Τελικά, πέρασε η πρόταση του Αλέξη Τσίπρα που πήρε πάνω του το θέμα με το σκεπτικό ότι θα στερούσε έτσι ένα ουσιαστικό επιχείρημα από τη Ν.Δ., η οποία θα κατηγορούσε τον ΣΥΡΙΖΑ για αντι-επενδυτική στάση.

Το σκεπτικό μάλλον δεν έπεισε τα στελέχη, τα οποία πριν από την ψηφοφορία ενημέρωσαν τη γραμματέα της Κ.Ο. Ολγα Γεροβασίλη ότι δεν προτίθενται να παραστούν σ' αυτήν. Μάλιστα ο Νίκος Φίλης δημοσίευσε και σχετική δήλωση για το σκεπτικό διαφωνίας του, σημειώνοντας μεταξύ άλλων πως «το μοντέλο ανάπτυξης που προωθείται είναι εχθρικό για τα συμφέροντα της μεγάλης κοινωνικής πλειοψηφίας και ιδιαίτερα των νέων, που αυτή την περίοδο βιώνουν τις

Κανείς δεν ξεχνά στην Κουμουνδούρου την σημαντική συμβολή του τομεάρχη Παιδείας, η δουλειά του οποίου έχει αποδώσει σημαντικούς καρπούς για τον ΣΥΡΙΖΑ

επιπτώσεις της κρίσης, των πάσης φύσεως αποκλεισμών και την αστυνομική βαρβαρότητα. Η σύγχρονη Αριστερά οφείλει να στέλνει καθαρό μήνυμα δημοκρατίας, σεβασμού του δημόσιου χώρου και οικολογικής προοπτικής».

Την ίδια θέση με τους διαφωνούντες κράτησαν κι άλλα στελέχη του κόμματος, όπως ο Πάνος Λάμπρου, ο Γιώργος Κυρίτσης, ο υποψήφιος με τον ΣΥΡΙΖΑ δήμαρχος Πειραιά Νίκος Μπελαβίλας, αλλά και οι δημοτικές παρατάξεις του ΣΥΡΙΖΑ στα ντόπια προάστια (Γλυφάδα, Καλαμάκι και Ελληνικό-Αργυρούπολη) που σε κοινή ανακοίνωση ανέφεραν πως «εμείς θα συνεχίζουμε να παλεύουμε και να διεκδικούμε, υπερασπιζόμενοι τους δημόσιους χώρους του πρώην αεροδρομίου του Ελληνικού, για ένα εναλ-

λακτικό σχέδιο παραγωγικής και οικολογικής ανασυγκρότησης στην περιοχή μας. Ο αγώνας για την αποτροπή της μεγάλης οικολογικής καταστροφής και οικονομικής «φούσκας» του Ελληνικού συνεχίζεται». Στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκε και άρθρο στην ηλεκτρονική σελίδα της εφημερίδας «Εποχή» που εκφράζει τους 53+, ενώ μεγάλη συζήτηση ξέσπασε και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης από μερίδα υποστηρικτών του ΣΥΡΙΖΑ.

Στέλεχος που βρίσκεται στο στενό περιβάλλον του Αλέξη Τσίπρα ανέφερε στην «Εφ.Συν.» ότι υπάρχει «δυσαρέσκεια και προβληματισμός» για τη διαφοροποίηση των δύο στελεχών, κυρίως επειδή συνοδεύτηκε και από τη δήλωση του Νίκου Φίλη που αμφισβητεί την επίσημη γραμμή. Ωστόσο, κανείς δεν ξεχνά στην Κουμουνδούρου ότι πρόκειται για έναν από τους πιο δραστήριους τομεάρχες, του οποίου η δουλειά στον χώρο της Παιδείας έχει αποδώσει καρπούς στο πλαίσιο της αντιπολίτευσης που ασκεί ο ΣΥΡΙΖΑ, αφενός αναδεικνύοντας ουκ ολίγα σκάνδαλα στον χώρο -τελευταία χαρακτηριστική περίπτωση η υπόθεση της Cisco του WebEx- αφετέρου επειδή έχει πετύχει το ζητούμενο: τη δικτύωση του ΣΥΡΙΖΑ-Π.Σ. σε μεγάλους επαγγελματικούς χώρους και κοινωνικές ομάδες, όπως εν προκειμένω είναι αυτή των εκπαιδευτικών και των γονέων.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

Μια επιλογή από την εβδομαδιαία στήλη της «**Εφημερίδας των Συντακτών**», στην οποία οι δημοσιογράφοι μας παρουσιάζουν πρόσωπα που απασχολούν την επικαιρότητα και ο **Πέτρος Ζερβός** τα σκιτσάρει με τον δικό του ανεπανάληπτο τρόπο

Από τα 24 πρόσωπα δεν θα μπορούσαν να λείπουν ο Περικλής Κοροβέσης και η Χαρά Τζαναβάρα τους οποίους χάσαμε πριν από έναν χρόνο

ΜΠΑΜΠΗΣ ΑΓΡΟΛΑΜΠΟΣ
ΑΝΝΑ ΑΜΑΡΙΤΣΑΚΗ
ΚΟΡΙΝΑ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΝΤΑΝΙ ΒΕΡΓΟΥ
ΛΗΔΑ ΓΑΛΑΝΟΥ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΡΟΥΚΑΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΚΙΜΠΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΚΛΟΥΜΠΕΡΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ
ΜΠΑΜΠΗΣ ΜΟΣΧΟΝΑΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΜΟΣΧΟΝΑΣ
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΕΡΙΔΗΣ
ΑΡΤΕΜΙΣ ΣΠΗΛΙΩΤΗ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΕΡΖΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΤΖΑΝΑΒΑΡΑΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ
ΑΝΤΑ ΨΑΡΡΑ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΑΡΡΑΣ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

24 πρόσωπα με τις πένες δημοσιογράφων της «Εφ.Συν.» και το πένακι του Πέτρου Ζερβού

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

ΣΑΒΒΑΤΟ
3/4

ΜΕ ΤΟ ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ «ΕΦ.ΣΥΝ.» ΤΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟΥ

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ

ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

ΜΟΝΑΔΙΚΟΙ ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ ΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΑΣ

Πλαστογραφία μετά χρήσεως από τον

Ο Αδωνις Γεωργιάδης κατοχυρώνει τις πλαστογραφίες ως επίσημη κυβερνητική προπαγάνδα

► Των **ΓΙΑΝΝΗ ΜΠΑΣΣΑΚΗ** και **ΔΗΜΗΤΡΗ ΨΑΡΡΑ**

Την παράσταση στην κατά τα άλλα άνευρη διήμερη συνεδρίαση της Βουλής με αφορμή το νέο νομοσχέδιο για την επένδυση στο Ελληνικό έκλεψε για ακόμα μια φορά ο υπουργός Ανάπτυξης Αδωνις Γεωργιάδης. Όχι με αυτά που είπε, αλλά με αυτά που έκανε.

Ξεκινώντας την ομιλία του την περασμένη Τρίτη θέλησε να απαντήσει στην κριτική του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης, αναφερόμενος στο γεγονός ότι η αρχική τοποθέτηση του ΣΥΡΙΖΑ υπήρξε αρνητική. Αλλά ενώ αυτό είναι ένα αδιαμφισβήτητο γεγονός, το οποίο όλοι γνωρίζουν, όπως και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες η κυβέρνηση Τσίπρα έθεσε τους δικούς της όρους για την επένδυση αυτή, ο κ. Γεωργιάδης προτίμησε να καταθέσει στα Πρακτικά της Βουλής μια φωτογραφία: «Αλέξης Τσίπρας, την εποχή της αντιπολίτευσης, κρατάει στα χέρια του το πανό "Το Ελληνικό δεν πωλείται. Ελληνικό is not for sale". Πάρτε το για τα Πρακτικά, επειδή είχε και λίγο θράσος ως συνήθως ο κ. Τσίπρας».

Όπως αποδείχτηκε αμέσως μετά, η φωτογραφία αυτή ήταν πλαστή. Το διαδικτυο βούιξε από την εξόφθαλμη πλαστογραφία. Ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ Γιάννης Ραγκούσης έθεσε το ζήτημα στον προεδρεύοντα και ζήτησε να επανέλθει ο Αδ. Γεωργιάδης, «να ανακαλέσει αυτή την καταγγελία, να ζητήσει συγγνώμη και να παραδεχτεί την απρέπεια την οποία διέπραξε». Πράγματι, ο κ. Γεωργιάδης επανήλθε, αλλά δεν ανακάλεσε: «Εγώ δεν μπορώ να γνωρίζω αν είναι fake οι φωτογραφίες. Εσείς το λέτε». Και ως δικαιολογία κατέθεσε μια αφίσα του ΣΥΡΙΖΑ που είχε το ίδιο σύνθημα.

Με άλλα λόγια, δεν με ενδιαφέρει αν είναι πλαστή η φωτογραφία, αρκεί που το μήνυμά της είναι γνήσιο! Αλλά τι περισσότερο λένε όλοι οι πλαστογράφοι;

Ο κ. Ραγκούσης διαμαρτυρήθηκε έντονα: «Λειτουργήσατε ως ένα χυδαίο τρολ του διαδικτύου, αλλά αποδειχθήκατε και εντελώς άνανδρος πολιτικά, γιατί δεν είχατε το σθένος να ζητήσετε συγγνώμη γι' αυτή την απρέπεια που διαπράξατε». Αλλά ο κ. Γεωργιάδης επανέλαβε, χωρίς καμιά δυσκολία: «Το αν είναι αληθινή ή όχι η φωτογραφία εγώ δεν μπορώ να το γνωρίζω». Και μετά την επιμονή του κ. Ραγκούση, επανέλαβε: «Ξαναλέω, ισχυρίζεστε ότι η φωτογραφία είναι ψεύτικη. Σας απαντώ: Εγώ δεν ήμουν παρών στις διαδηλώσεις κατά του Ελληνικού, άρα δεν μπορώ να γνω-

Ο κ. Μπιστοτάκης χειροκροτεί με θαυμασμό τον εκλεκτό του αντιπρόεδρο

Ο κ. Γεωργιάδης (άκρη δεξιά) σε εκδήλωση του περιοδικού «Ιερά Εθλός» του Ανέστη Κεραμούδα. Από αριστερά, ο εθνικοσοσιαλιστής Ιωάννης Χαρηλαμπόπουλος και ο πρώτος υπαρχηγός της Χρυσής Αυγής Ιωάννης Γιαννόπουλος

ρίζω αν είναι ψεύτικη ή όχι». Αλλά τότε πώς βρέθηκε αυτή η φωτογραφία; Και το σημαντικότερο: Πώς καταθέτει στα επίσημα Πρακτικά της Βουλής ένα ντοκουμέντο το οποίο δεν γνωρίζει ο ίδιος αν είναι πλαστό;

Η χρήση πλαστών εικόνων (φωτογραφιών) για λόγους κυβερνητικής προπαγάνδας είναι φυσικά μια πολύ παλιά μέθοδος που απαντάται κυρίως σε αυταρχικά ή ολοκληρωτικά καθεστώτα. Ποιος ξεχνά τις εικόνες που διακινούσε το Τρίτο Ράιχ για να συκοφαντήσει πολιτικούς αντιπάλους ή πληθυσμιακές ομάδες (κυρίως βέβαια τους Εβραίους); Αλλά και ποιος μπορεί να μη θυμηθεί την εξαφάνιση από τις εικόνες της σοβιετικής επανάστασης κατά τη σταλινική περίοδο των πρωταγωνιστών του 1917 που είχαν «εκκαθαριστεί» μετά τον θάνατο του Λένιν;

Φυσικά γνωρίζουμε ότι στις μέρες μας είναι πολύ εύκολη η διάδοση παρόμοιων πλαστογραφιών, εφόσον λειτουργεί η άκριτη ή και σκόπιμη αναπαραγωγή κάθε είδους «τρολιάς». Και ο υπουργός Ανάπτυξης είναι μάστορας του είδους. Με ειδικές επιδόσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύω-

σης και φυσικά στις φιλόξενες τηλεοπτικές οθόνες της λίστας Πέτσα. Αλλά ο κ. Γεωργιάδης δεν είναι καινούργιος σ' αυτή τη μέθοδο. Αγαπημένος μαθητής και φανατικός θαυμαστής του Κώστα Πλεύρη, έχει ασφαλώς διδαχτεί απ' αυτόν τα σχετικά.

Ο πατέρας του νεοελληνικού εθνικοσοσιαλισμού έχει συγγράψει από την περίοδο της δικτατορίας, το 1968, μελέτη για την «Πολιτική προπαγάνδα», όπου εξηγεί: «Οι όχλοι διαθέτουν φαντασίαν με πρωτοφανή αναπαραστατική δύναμιν. Η φαντασία των εντυπωσιάζεται τόσο εύκολως και αποκλειστικώς από τας εικόνες, ώστε είμεθα εντός της αληθείας εάν ισχυρισθώμεν ότι αυτό που φαίνεται (φαινομενικότης) και όχι αυτό που πράγματι υπάρχει (πραγματικότης) κατευθύνει την δραστηριότητά των».

Να για ποιον λόγο δεν αρκείται ο κ. Γεωργιάδης στα γνήσια γραπτά ντοκουμέντα που επιβεβαιώνουν ότι ο ΣΥΡΙΖΑ ως αντιπολίτευση δεν συμφωνούσε με τον τρόπο που σχεδίαζε την επένδυση στο Ελληνικό η κυβέρνηση Σαμαρά. Χρειάζοταν και μια εικόνα, έστω και πλαστή.

Όσο για τη σχέση του κ. υπουργού –ο

ο οποίος παραμένει αντιπρόεδρος της Ν.Δ.– με τις πλαστογραφίες, θυμίζουμε ότι ο κ. Γεωργιάδης δεν έχει κανένα πρόβλημα. Όπως έχει αποκαλύψει η «Εφ.Συν.», ο ίδιος έχει υπογράψει φαρδιά-πλατιά μια ακραία φιλολογική απάτη, εκδίδοντας με το όνομά του στη θέση του συγγραφέα ένα μυθιστόρημα με τον παράξενο τίτλο «Εκ του Ανωμένου, Θεοδώρα Φραντζή: Η Αλωσις».

Το πρωτότυπο έργο δεν είναι ούτε της Θεοδώρας Φραντζή ούτε κανενός «αωνύμου». Πρόκειται για το μυθιστόρημα του αγγλικανού θεολόγου, ιεροκήρυκα και λογοτέχνη Τζον Μέισον Νιλ (John Mason Neale, 1818-1866), το οποίο εκδόθηκε στο Λονδίνο το 1857 με τίτλο «Theodora Phranza; or, the Fall of Constantinople». Πολύ γρήγορα, ήδη το 1860, το μυθιστόρημα μεταφράστηκε στα ελληνικά από τον Χρήστο Α. Παρμενίδη (ψευδώνυμο του Χρήστου Αναστασιάδη, περ. 1820-1869) και από τότε κυκλοφόρησε σε πολλές επανεκδόσεις με το όνομα φυσικά του Αγγλου συγγραφέα, το όνομα του μεταφραστή και τίτλο «Θεοδώρα Φραντζή ή Η πτώσις της Κωνσταντινουπόλεως, υπό του αιδεσίμου Ι. [J]. Μ. Neale».

κ. αντιπρόεδρο

Ο Αδωνis Γεωργιάδης καταγγέλλει τη Ν.Δ. του Κ. Καραμανλή και δηλώνει ότι ντρέπεται που υπήρξε μέλος της ΔΑΠ

Το μόνο που έκανε ο κ. Γεωργιάδης ήταν να βγάλει το όνομα του συγγραφέα και να βάλει το δικό του, αφού αφείρεσε ό,τι δεν ταίριαζε με τις ακροδεξιές του αντιλήψεις και πρόσθεσε μερικές δικές του φράσεις, ή και πρόσωπα του έργου, όπως έναν Εβραίο που μισεί τους Έλληνες και φέρεται να λέει στον κατακτητή της Κωνσταντινούπολης Μωάμεθ: «Τους σιχαίνομαι! Κανένας στον κόσμο δεν θα χαρή περισσότερο από εμένα, όταν η Κωνσταντινούπολις θα πέσει στα χέρια σου» (βλ. σχετ. το ένθετο «Αδωνis Γεωργιάδης: Η Ακροδεξιά με το γελαστό πρόσωπο», που κυκλοφόρησε με την «Εφ.Συν.» στις 19.5.2018).

Βέβαια ο κ. Γεωργιάδης δεν διστάζει να πλαστογραφήσει ακόμα και τον εαυτό του, όπως συνέβη κατ' επανάληψη, όταν επιχειρούσε να μας πείσει ότι ο ίδιος δεν διαφίμωζε ως «αγαπημένο» του βιβλίο το ακραία αντισημιτικό και φιλοχιτλερικό πόνημα του Πλεύρη «Εβραίοι, όλη η αλήθεια», έστειλε μάλιστα και εξώδικα στην «Ελευθεροτυπία» που είχε εντοπίσει πλήθος σχετικών τηλεοπτικών εκπομπών του. Για τη σοβαρότητα των θέσεων Γεωργιάδη μαρτυρά και το γεγονός ότι βασική προεκλογική του δέσμευση το 2010 ήταν ότι θα σταματήσει αμέσως την ανέγερση του ισλαμικού τεμένους στον Βοτανικό.

Δεν μας εκπλήσσει βέβαια το γεγονός ότι ούτε καν πέρασε από το μυαλό του πρωθυπουργού να επιπλήξει τον αντιπρόεδρό του για την «πλαστογραφία μετά χρήσεως». Εδώ και καιρό η Ν.Δ. πορεύεται με μπουσούλα τις ιδεολογικές συντεταγμένες του κ. Γεωργιάδη, ο οποίος είχε τον ίδιο κεντρικό ρόλο και στο ΛΑΟΣ του Γιώργου Καρατζαφέρη. Τόσο στο Μακεδονικό

όσο και στη σκληρή αντιμεταναστευτική ατζέντα, και βεβαίως πάνω απ' όλα στην ακραία εφαρμογή των νεοφιλελεύθερων δογμάτων, ο κ. Μπιστοτάκης αντιγράφει και εμπνέεται από τον μαθητή του Καρατζαφέρη.

Και όταν ακούσαμε προχτές στο διάγγελμα του για την εθνική επέτειο να μιλά για το «Εψίλον» της Ελλάδας, έμοιαζε ότι δεν ακολουθεί τον Ελύτη, όπως υποστήριξε, αλλά ότι εμπνέεται από τον «συναγωνιστή» του Γεωργιάδη, Ανέστη Κεραμυδά, έναν από τους θιασώτες της «Ομάδας Εψίλον», μιας συνωμοσιολογικής, ακροδεξιής και αντισημιτικής θεωρίας.

Εισηγητής, καθώς φαίνεται, είναι ο κ. Γεωργιάδης και στην πολιτική της «μυδενικής ανοχής» και της κατάργησης του ασύλου σε συνεργασία με τον κ. Χρυσόχοϊδη. Τις απόψεις του για την αστυνομοκρατία και την κατάργηση του ασύλου τις είχε διακηρύξει ήδη από το 2009, λέγοντας ότι «η κυβέρνηση Καραμανλή είναι πλέον επικίνδυνη [...] Ντρέπομαι που υπήρξα στη ζωή μου ΔΑΠ. Ντρέπομαι. Για τον εξής λόγο. Ψηφίζω η ΔΑΠ μαζί με τους αντεξουσιαστές μέσα στα πανεπιστήμια, υποτάσσεται η φοιτητική παράταξη της Ν.Δ. –την οποία και εγώ υπηρέτησα και ντρέπομαι μ' αυτά που κάνουν– υποτάσσεται εις τους αριστεριστές κουκουλοφόρους, όπως ακριβώς η κυβέρνηση Καραμανλή υποτάσσεται στους κουκουλοφόρους» («Τηλέαση», 31.3.2009. Το απόσπασμα θα αναρτηθεί στο efsyn.gr).

Αυτός είναι ο κ. αντιπρόεδρος που εξακολουθεί σήμερα να δίνει τον τόνο στην κυβέρνηση. Ποιος τολμάει να του μιλήσει για πλαστογραφίες; Πάντως όχι ο κ. Μπιστοτάκης.

ONASSIS

<https://onassis.link/a-five>

PAVLOS PAVLIDIS TRIO
PRESENTS THE ELECTRIFIED
GARAGE VERSIONS

ΣΤΟ YouTube ΤΟΥ
ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΩΝΑΣΗ
28.03.2021 | 21:00

ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΩΝΑΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ
ΤΗΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

onassis.org

STAGES A/LIVE
PAVLOS
PAVLIDIS TRIO
AT PRINCIPAL CLUB THEATER

► Της **ΝΟΡΑΣ ΡΑΛΛΗ**

n.ralli@efsyn.gr

η δική του «ματιά» πάνω στην Επανάσταση του 1821 δίνει το ΚΚΕ, που εδράζεται στις μεταβολές στις σχέσεις παραγωγής. Κατ' αρχάς, για το ΚΚΕ, πρόκειται για μια «αστική εθνικοαπελευθερωτική επανάσταση, γνήσιο «τέκνο» της εποχής της».

Κατά δεύτερον, προέκυψε «ως συνέπεια των κοινωνικοοικονομικών αντιθέσεων που οξύνθηκαν την περίοδο μετάβασης από τη φεουδαρχία στον καπιταλισμό» και κατανοείται ως «ένας από τους πολλούς κρίκους των αστικών επαναστάσεων, που πραγματοποιήθηκαν στα τέλη του 18ου και στις αρχές του 19ου αιώνα: στη Βόρεια Αμερική (1775), τη Γαλλία (1789), την Ιταλία, την Ισπανία και την Πορτογαλία (1820), τη Λατινική Αμερική (1811-1830), στο Βέλγιο (1830) κ.λπ.». Αρα, πάντα σύμφωνα με τις θέσεις του κόμματος (και δεν είναι το μόνο που τις ενστερνίζεται), η Επανάσταση του 1821:

■ διδάχτηκε από τις αστικές επαναστατικές συνωμοτικές οργανώσεις άλλων χωρών

■ υπήρξε αποτέλεσμα της ανάπτυξης των νέων καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής στα εδάφη της φεουδαρχικής Οθωμανικής Αυτοκρατορίας

■ εμπνεύστηκε από τα Συντάγματα και τις Διακηρύξεις των καπιταλιστικών κρατών

■ το πραγματικό της διακύβευμα βρισκόταν πολύ πέρα από τον «ορίζοντα» της Εθνικής Ανεξαρτησίας, γι' αυτό και πολλοί ξένοι αστοί επαναστάτες προσχώρησαν ως εθελοντές στα επαναστατικά στρατεύματα και κάποιοι άφησαν και τη ζωή τους στα πεδία των μαχών.

Το ΚΚΕ, θέτοντας ως βασικό άξονα ερμηνείας της Επανάστασης τον οικονομικό και τις σχέσεις και δυνάμεις παραγωγής, ξεκινά ήδη από τον 18ο αιώνα, όταν «οι ελληνόφωνοι χριστιανοί έμποροι και πλοιοκτήτες συγκέντρωναν δύναμη και πλούτο, πρωτοστατώντας στο εμπόριο της αυτοκρατορίας, σε μια εποχή που οι νέες καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής επικρατούσαν και διάβρωναν την εξουσία των φεουδαρχικών αυτοκρατοριών».

«Την ίδια περίοδο», εξηγεί, «ο τερματισμός της εδαφικής επέκτασης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας οδήγησε σε παρακμή το τιμαριωτικό σύστημα και επέτρεψε σε ισχυρές οικογένειες χριστιανών (κοτζαμπάσπδες) και μουσουλμάνων (αγιάνηδες) να ελέγξουν την καλλιέργεια της γης και

ΕΥΡΟΚΙΝΗΣΗ/ΓΕΩΡΓΙΑ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ

Η οπτική του ΚΚΕ για το 1821

«**Η ιστορική πρωτοβουλία** για την Επανάσταση άνηκε στην ανερχόμενη τότε αστική τάξη», τονίζει ο Περισσός ● «Αυτή ήταν που μετουσίωσε την αντίθεση στην οθωμανική υποτέλεια σε εθνική συνείδηση και τελικά σε επαναστατικό πολιτικό πρόγραμμα και ρήξη με τους όρους της οθωμανικής κυριαρχίας»

τη συλλογή των φόρων. Οι παραπάνω, κατευθύνοντας την αγροτική παραγωγή στο αυξανόμενο εξωτερικό εμπόριο και τοποθετώντας τα χρηματικά τους αποθέματα σε άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες δεν άργησαν να συνδέσουν τα συμφέροντά τους με την καπιταλιστική αγορά».

Φτάνοντας στον 19ο αιώνα, «η αστική τάξη βρίσκεται πλέον στον πυρήνα των μεταβολών αυτών, ως ο κοινωνικός φορέας των νέων σχέσεων παραγωγής και όσο αυξανόταν η οικονομική της ισχύς τόσο αυτή ερχόταν σε αντίθεση με τους περιορισμούς του οθωμανικού φεουδαρχικού κράτους και το

καθεστώς της υποτέλειάς της σε αυτό».

«Η ιστορική πρωτοβουλία για την Επανάσταση άνηκε στην ανερχόμενη τότε αστική τάξη», τονίζει το κόμμα. «Αυτή ήταν που μετουσίωσε την αντίθεση στην οθωμανική υποτέλεια σε εθνική συνείδηση και τελικά σε επαναστατικό πολιτικό πρόγραμμα και ρήξη με τους όρους της οθωμανικής κυριαρχίας. Το γεγονός αυτό προσέδωσε στην Επανάσταση και απελευθερωτικό χαρακτήρα».

Αναφέρεται στη Φιλική Εταιρεία ως «η πρωτοπορία της ηγέτιδας τάξης», η οποία «ξεπέρασε τις συγκρούσεις συμφερόντων, τις αναστολές και τις

επιφυλάξεις των διαφορετικών μερίδων της και διαμόρφωσε ένα επαναστατικό σχέδιο ανεξάρτητο από τη στάση των «Μεγάλων Δυνάμεων» της εποχής, στηριγμένο σε εκείνες τις κοινωνικές-ταξικές δυνάμεις που είχαν συμφέρον να επαναστατήσουν», ενώ ταυτόχρονα διασαφηνίζει πως «δεν υπήρξε ενιαία στάση των κοινωνικών δυνάμεων της εποχής έναντι της Επανάστασης» καθώς υπήρχε «μια μερίδα των ελληνόφωνων χριστιανών που μετείχε στην οθωμανική διοίκηση ή απολάμβανε προνόμια στο πλαίσιο της οθωμανικής εξουσίας (Εκκλησία, κοτζαμπάσπδες, Φαναριώτες, αρματολοί)».

Ωστόσο δέχεται ότι και κοτζαμπάσπδες και οι αρματολοί μπήκαν εν τέλει σε πορεία αστοποίησης οι μεν και οι δε άρχισαν να «θίγονται από τις διοικητικές ανακατατάξεις που προωθούνταν εκείνη την περίοδο στην Οθωμανική Αυτοκρατορία».

Προχωρώντας στην ανάγνωση της Ιστορίας, επισημαίνει πως «η συμμαχία με τη Βρετανική Αυτοκρατορία, δηλαδή με την πιο προηγμένη καπιταλιστική δύναμη της εποχής, είχε ιδιαίτερη σημασία για τη διεθνή αναγνώριση του ελληνικού αστικού κράτους» και πως «τα ιδιαίτερα συμφέροντα των «Μεγάλων Δυνάμεων» απέβρεαν πρώτα απ' όλα από το επίπεδο της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξής τους και τους μεταξύ τους ανταγωνισμούς, οδηγώντας σε αλληλοσυγκρουόμενα σχέδια για το μέλλον της Ελληνικής Επανάστασης».

«Το αστικό συγκεντρωτικό έθνος-κράτος αποτελούσε την πραγματική επαναστατική απάντηση της εποχής στα αδιέξοδα της φεουδαρχικής εξουσίας, αλλά σε καμιά περίπτωση δεν θα μπορούσε να οδηγήσει στην κατάρριψη της ταξικής εκμετάλλευσης», τονίζει, καθώς «η ελευθερία που επικαλούνταν οι αστικές επαναστατικές δυνάμεις αφορούσε μόνο την απελευθέρωση από τις σχέσεις φυσικού καταναγκασμού και το διάπλοτο άνοιγμα του δρόμου για την κυριαρχία των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής».

Γενέθλια πράξη

Εν τέλει, το ΚΚΕ μιλώντας για την Επανάσταση του '21 κάνει λόγο για «τη γενέθλια πράξη του ελληνικού αστικού κράτους, που διαμόρφωσε το πλαίσιο μέσα στο οποίο εξελίχθηκε η ταξική πάλη έως τις μέρες μας», αποδέχεται πως το κόμμα «καταπίστηκε επανειλημμένα με την Ιστορία του 1821, επιχειρώντας να αξιοποιήσει τα συμπεράσματα της μελέτης αυτής στη διαμόρφωση της στρατηγικής του», καταφέρεται ενάντια στην αστική τάξη που ανατρέχει στο '21 «προκειμένου να διαμορφώσει και να επιβάλει στις λαϊκές συνειδήσεις τη δική της «ανάγνωση» και «μνήμη» του παρελθόντος, τον δικό της αξιακό κώδικα στο σήμερα και τη δική της ατζέντα για το μέλλον» μέσω της εκπαίδευσης, των ΜΜΕ και των αστικών κομμάτων και καταλήγει πως αυτή η ίδια τάξη είναι που «σήμερα, δύο αιώνες μετά, είναι η ίδια που προσπαθεί, με νύχια και με δόντια, να κρατήσει πίσω τους τροχούς της Ιστορίας».

Η Επανάσταση σε έξι επεισόδια

ΑΠΟ ΤΟ ΕΠΙΣΗΜΟ κανάλι του ΚΚΕ στο YouTube (youtube.com/kkemedial) θα προβληθούν έξι επεισόδια για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821. Το 1ο επεισόδιο, «Η Επανάσταση, ατμομηχανή της Ιστορίας», ανέβηκε ήδη ανήμερα της 25ης Μαρτίου. Και κάθε Πέμπτη,

στις 20.00, θα ανεβαίνει και από ένα ακόμη: «Στην αυγή της νέας εποχής» (1/4), «Η πρωτοπορία του Αγώνα» (8/4), «Και ποιοι θέλετε να αρματωθούν, αν όχι εμείς;» (15/4), ««Εμφύλιοι» πόλεμοι. Η Επανάσταση μέσα στην Επανάσταση» (22/4), «Η Επανάσταση διδάσκει» (29/4).

Οι γυναίκες στα χρόνια της πανδημίας

► Της **ΟΛΓΑΣ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗ**, Βουλεύτριας Ν.Δ., Α' Αθηνών

ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΜΑΡΤΙΟΥ, η Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας στάθηκε αφορμή για έναν ανοιχτό διάλογο πάνω σε θέματα ισότητας των φύλων, απουσίας ισότιμης συμμετοχής των γυναικών σε κέντρα λήψης αποφάσεων, μισθολογικού χάσματος, εργασιακών αποκλεισμών με βάση το φύλο κ.ά. Ήταν, επίσης, αφορμή, όπως κάθε χρόνο, να μνημονευτούν οι αγώνες και οι κατακτήσεις δεκαετιών για την ισότητα των φύλων και τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία, την οικονομία, την οικογένεια.

Η συζήτηση αυτή όμως θα πρέπει να συνεχιστεί και μετά τη συμβολική ημέρα της 8ης Μαρτίου. Γιατί φέτος, όλα τα διαχρονικά θέματα που τέθηκαν στον δημόσιο διάλογο, έχουν στον πυρήνα τους μία νέα, εξαιρετικά σοβαρή εξέλιξη. Την οπισθοδρόμηση στο ζήτημα της επίτευξης της έμφυλης ισότητας κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Με βάση επίσημα στοιχεία της Ε.Ε., αλλά και διεθνή, οι οικονομικές συνέπειες της κρίσης αυτής πλήττουν και αναμένεται να πλήξουν τις γυναίκες περισσότερο από τους άνδρες.

Η ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ μπαίνει σε νέο κύκλο επισφάλειας, όπως δείχνουν πρόσφατες μελέτες, την ίδια στιγμή που η σύγχρονη γυναίκα καλείται, σε συνθήκες ακόμα πιο ασφυκτικές γι' αυτή, να αποδώσει εργασιακά με την τηλεργασία, ενώ ταυτόχρονα φροντίζει τα μέλη της οικογένειας, στον χώρο του σπιτιού. Το χειρότερο όλων, όμως, μιλώντας για οπισθοδρόμηση, είναι η σοβαρή αύξηση της βίας σε βάρος των γυναικών σε ολόκληρη την Ευρώπη και παγκόσμια, κατά τις περιόδους των περιοριστικών μέτρων κατά της πανδημίας.

Ακόμη και στον τομέα της γυναικείας εκπροσώπησης στα κέντρα αποφάσεων, η κατάσταση δείχνει να διορθώνεται, αν και η χώρα μας είχε δείξει στασιμότητα στο θέμα αυτό πριν από την πανδημία και παρά τις νομοθετικές πρωτοβουλίες για την ποσόστωση φύλου στα ψηφοδέλτια των εθνικών και αυτοδιοικητικών εκλογών.

Ομως, τα περισσότερα από τα παρωχημένα στερεότυπα δείχνουν να αναβιώνουν με ένταση στον καιρό της πανδημίας, κυρίως λόγω της ανισορροπίας που επήλθε σε όλους τους τομείς της ζωής και της αύξησης της ανασφάλειας από τις συνέπειες της πρωτόγνωρης αυτής υγειονομικής κρίσης, που άλλαξε ραγδαία τα πάντα. Το συμπέρασμα για ακόμη μία φορά είναι ότι οι γυναίκες παραμένουν διαχρονικά ευάλωτες σε κάθε κρίση. Παραμένουν ο εύκολος στόχος σε όλα τα πεδία της ζωής, όπως στην εργασία, τη μητρότητα, τον συζυγικό τους ρόλο.

ΣΕ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ συγκυρία που βιώνουμε, βρισκόμαστε μπροστά σε μια μεγάλη αντίφαση. Παρά τις μεγάλες υποχωρήσεις που καταγράφονται, ποτέ άλλοτε, σε παγκόσμιο επίπεδο, δεν τοποθετήθηκε υψηλότερα στην πολιτική ατζέντα η διάσταση του φύλου. Αυτός είναι, άλλωστε, και ο λόγος που η Ευρωπαϊκή Ένωση υποχρέωσε τα κράτη-μέλη να συμπεριλάβουν την ισότητα των φύλων στις επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Για ακόμη μία φορά οι γυναίκες παραμένουν ευάλωτες σε κάθε κρίση. Παραμένουν ο εύκολος στόχος σε όλα τα πεδία της ζωής, όπως στην εργασία, τη μητρότητα, τον συζυγικό τους ρόλο

Ακόμα και στον προϋπολογισμό της χώρας μας για το 2021, ενσωματώθηκε η διάσταση του φύλου ως αναπτυξιακού παράγοντα. Η ανάγκη, επομένως, για περισσότερες γυναίκες και στην παραγωγική διαδικασία, την εργασία, το «επιχειρείν», την εκπαίδευση κ.λπ., γίνεται κορυφαία αναπτυξιακή προϋπόθεση.

Στην κατεύθυνση αυτή, χρειάζονται εφόδια παιδείας και διαπαιδαγώγησης, στα πρώτα βήματα του ανθρώπου, την οικογένεια, και το σχολείο. Η πολιτεία οφείλει να δώσει ισχυρά εργαλεία στους εκπαιδευτικούς για να ενδυναμώσουν, μέσα από τη διδακτική διαδικασία, τις αξίες της ισότιμης συμμετοχής και της εξάλειψης κάθε είδους διάκρισης.

Χρειάζονται νέες πολιτικές ενίσχυσης και ενθάρρυνσης της γυναικείας απασχόλησης, όπου η ενασχόληση της γυναίκας με τη μη αμειβόμενη εργασία στο σπίτι δεν θα αποτελεί τροχοπέδη στη δική της επαγγελματική και προσωπική εξέλιξη. Χρειάζεται, επίσης, ανάπτυξη της συμμετοχής των γυναικών σε ισχυρά δίκτυα που προωθούν γυναίκες σε ηγετικές θέσεις σε όλους τους κοινωνικούς τομείς και τους τομείς της οικονομίας και της εργασίας.

Η ΑΥΤΟΠΕΠΟΙΘΗΣΗ, οι ικανότητες και η ισχυρή δικτύωση των γυναικών είναι το μείγμα που θα οδηγήσει να ξεπεραστούν τα αόρατα φράγματα που κρατούν τις γυναίκες στο παρασκήνιο. Θα οδηγήσει στην πολυπόθητη βιώσιμη ανάπτυξη, που σημαίνει πιο δίκαιη ανάπτυξη.

Η επόμενη ημέρα από την πανδημία θα σηματοδοτήσει μια νέα εποχή. Μια εποχή που θα πρέπει να ρίξει μεγάλο βάρος στην ισότητα, την ισονομία, τη συμπερίληψη, την ενσωμάτωση της διαφορετικότητας. Μια εποχή που θα πρέπει να επενδύσει στη γυναίκα, η οποία διαχρονικά ταυτίζεται με τις έννοιες

του δυναμισμού, της ανθεκτικότητας, της σύνθεσης, της συναίνεσης.

ΣΕ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ, η σύγχρονη γυναίκα οφείλει, με τη στήριξη σύσσωμης της πολιτείας και όλων των δημοκρατικών δυνάμεων της κοινωνίας, να διεκδικήσει και να κατακτήσει με την αξία της θέσεις ηγετικές στην πολιτική, την οικονομία, την εκπαίδευση, την υγεία, το επιχειρείν. Γιατί αυτός είναι ο δρόμος για τη μετάβαση σε μια κοινωνία πιο αλληλέγγυα, πιο συμμετοχική, πιο δημοκρατική.

Η αυτοπεποίθηση, οι ικανότητες και η ισχυρή δικτύωση των γυναικών είναι το μείγμα που θα οδηγήσει να ξεπεραστούν τα αόρατα φράγματα που κρατούν τις γυναίκες στο παρασκήνιο. Θα οδηγήσει στην πολυπόθητη βιώσιμη ανάπτυξη, που σημαίνει πιο δίκαιη ανάπτυξη

ΕΔΑ ΘΕΣΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΑΕΡΙΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ Α.Ε.

ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΑΕΡΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ Α.Ε. (ΕΔΑ ΘΕΣΣ)

Η Εταιρεία Διανομής Αερίου Θεσσαλονίκης - Θεσσαλίας Α.Ε. (ΕΔΑ ΘΕΣΣ) ανακοινώνει την ανανέωση για απεριόριστο χρόνο των Συστημάτων Προεπιλογής:

1. Στρατηγικών Εργοληπτικών Επιχειρήσεων για την Εκτέλεση Έργων Δικτύου φυσικού αερίου (αρ.αν. ΣΠΕΘ01)
2. Στρατηγικών Προμηθειών για Υλικά Δικτύου φυσικού (αρ.αν. ΣΠΠ001)
3. Στρατηγικών Παρόχων Υπηρεσιών (αρ.αν. ΣΠΠΥ001)
4. Κανονικών Προμηθειών / Παρόχων Υπηρεσιών (αρ.αν. ΣΠΚ001)
5. Παρόχων Υπηρεσιών Εκπαίδευσης (αρ.αν. ΣΠΠΥΕ001)

Η αναλυτική περιγραφή των Ομάδων Έργων/ Προμηθειών/ Υπηρεσιών περιέχεται στις αντίστοιχες ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποστείλουν γραπτή αίτηση παραλαβής της ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ, αναγράφοντας σε αυτή τον αριθμό αναφοράς καθώς και τα πλήρη στοιχεία της Επιχείρησής τους.

Η αίτηση αποστέλλεται είτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: qualification@edathess.gr είτε στην ταχυδρομική διεύθυνση της Αναβαθμισμένης Εταιρείας: Εταιρεία Διανομής Αερίου Θεσσαλονίκης - Θεσσαλίας Α.Ε., Μοναστηρίου 256 & Δ. Γληνού 7, Τ.Κ. 54628, Διεύθυνση Προμηθειών - Προεπιλογή και Αξιολόγηση, Τηλ. 2310584162.

Η παρούσα ανακοίνωση έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της εταιρείας www.edathess.gr

Θεσσαλονίκη, 27/03/2021
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΔΑ ΘΕΣΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΠΑΚΟΥΡΑΣ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

ΣΤΑΘΗΣ ΚΑΛΥΒΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ

► Του ΤΑΣΟΥ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

είξε μου τον σύμβουλό σου, να σου πω ποιος είσαι», έλεγαν κάποτε οι παλιοί. Το ξαναθυμηθήκαμε με την κυρια-

κάτικη συνέντευξη του πρωθυπουργού στο «Βήμα», όπου το μοναδικό εν ζωή πρόσωπο στο οποίο παραπέμπει (κι αναφέρει ότι συμβουλευέται) ο κ. Μητσοτάκης είναι ο «σημαντικός ιστορικός μας» (στην πραγματικότητα: πολιτικός επιστήμονας) Στάθης Καλύβας. Οφείλουμε βέβαια ν' αναγνωρίσουμε στον Κυριάκο μια οφθαλμοφανή έφεση στην αριστεία, σε σχέση τουλάχιστον με τον πατέρα του: αν εκείνος είχε ως επίσημο σύμβουλό του εξ Εσπερίας έναν απλό αστυνομικό ρεπόρτερ των «New York Times» (Νικ Γκέιτζ), τούτος εδώ συμβουλευέται κοτζάμ καθηγητή της «Διακυβέρνησης» στην Οξφόρδη. Ποιος είναι όμως ακριβώς ο Στάθης Καλύβας;

Γεννημένος το 1964 και απόφοιτος του Πολιτικού Τμήματος της Νομικής Αθηνών (1986), συνέχισε τις σπουδές του στις ΗΠΑ και εκπόνησε διδακτορική διατριβή στο Πανεπιστήμιο του Σικάγο (1993) μ' ένα θέμα μάλλον άχρωμο: την «Ανοδο της Χριστιανοδημοκρατίας στην Ευρώπη». Στο ίδιο μήκος κύματος κινούνταν και οι πρώιμες δημοσιεύσεις του. Ωσπου το 1997, ένα άρθρο του για την εκλογική αντοχή του ΠΑΣΟΚ προανήγγειλε τη δραστική μεταβολή των ενδιαφερόντων του, εντοπίζοντας το κλειδί αυτής της τελευταίας στις «άκρως ισχυρές πολιτικές ταυτότητες» που διαμορφώθηκαν από τα οδυνήρα συλλογικά βιώματα της Κατοχής, του Εμφυλίου και της δικτατορίας.

Την ίδια χρονιά ξεκίνησε η έρευνά του για τη δεκαετία του 1940 στην Αργολίδα (1997-1999), με μια σύντομη συμπληρωματική βόλτα στην Αλμωπία (2000). Στο μεσοδιάστημα άρχισε ν' ανεβαίνει τα σκαλιά της υπερατλαντικής ιεραρχίας: το 1997 ήταν ήδη σύμβουλος του Ιδρύματος Ωνάση στις ΗΠΑ και λίγο αργότερα σκιαγραφούνταν από τα «Νέα» (9/11/1999) σαν ένα από τα τέσσερα «πρόσωπα-κλειδιά στις νεοελληνικές σπουδές» εκεί. Στις 29/10/2001, ενάμιση μήνα μετά την επίθεση στους Δίδυμους Πύργους, το περιοδικό «New

Από τα Τάγματα Ασφαλείας στην πρωθυπουργική «ευτυχία»

Όσο αμφιλεγόμενος κι αν είναι ως επιστήμονας, ο (άτυπος) σύμβουλος του Κυριάκου Μητσοτάκη διαπρέπει αναμφίβολα ως προπαγανδιστής • Είτε ξεπλένει τα Τάγματα Ασφαλείας, είτε τη χούντα, είτε το μετεμφυλιακό παρακράτος, η συμβολή του στον επαναπροσδιορισμό της ταυτότητας μιας ενιαίας Δεξιάς είναι αποφασιστική

Yorker» θα τον προβάλει πάλι σαν υποδειγματικό ειδήμονα, οι έρευνες του οποίου μπορούσαν να συμβάλουν αποφασιστικά στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Μεταξύ 2004 και 2018 θα διευθύνει έτσι το «Πρόγραμμα Τάξη - Σύγκρουση - Βία» του Γέιλ, μ' έναν τουλάχιστον μεταδιδασκτορικό υπότροφο ενσωματωμένο στο «Εκπαιδευτικό Κέντρο Αντιεξέγερσης» στο Αφγανιστάν (CTC-A).

Επιστήμη του 70%

Το πρώτο δείγμα της ερευνητικής δουλειάς του για την Ελλάδα, με τίτλο «Κόκκινος Τρόμος: αριστερή βία στη διάρκεια της Κατοχής» (2000), ξεκινούσε με τη διακήρυξη πως «αποσκοπεί στην αμφισβήτηση μιας από τις κεντρικές, για την ακρίβεια ηγεμονικές, προσλήψεις στη μελέτη του ελληνικού εμφυλίου πολέμου: ότι η Αριστερά υπήρξε το κύριο θύμα της βίας». Η βία του ΕΑΜ, ισχυριζόταν, υπήρξε πρωτογενής, ενώ εκείνη των Γερμανών και των συνεργατών τους δευτερογενής και κατ' επέκταση αμυντική. Η επικοινωνιακά εύστοχη εισαγωγή κάθε άλλο παρά δικαιωνόταν, ωστόσο, από το κείμενο που ακολουθούσε: τα συμπεράσματα του Καλύβα, πανελλαδικής υποτίθεται εμβέλειας, προέκυπταν από μια προβληματική καταμέτρηση των εκατέρωθεν θυμάτων σε 57 όλα κι όλα χωριά της άκρως συντηρητικής Αργολίδας, σε ενάμιση μόνο από τα τέσσερα χρόνια της Κατοχής. Παρούσα ακόμη και μια χτυπητή ανατολίτικη λαθροχειρία, *bonne pour l'Occident*: ο

ισχυρισμός του πως ανακάλυψε μια «μη καταγεγραμμένη», άγνωστη μέχρι τότε οικογενειακή εξολόθρευση δωσιλόγων από τον ΕΛΑΣ. Στην πραγματικότητα, το συγκεκριμένο φονικό μνημνεύεται ρητά στη μετεμφυλιακή αντικομμουνιστική βιβλιογραφία με το σημερινό όμως όνομα του επίμαχου χωριού (Μιδέα), αντί του προπολεμικού που άλλαξε το 1928 και προτίμησε να χρησιμοποιήσει ο Καλύβας (Γκέρμπεσι). Ποιος να το πάρει όμως είδηση στην αγγλόφωνη Εσπερία;

Όπως παραδέχθηκε ο ίδιος ενδοϋπηρεσιακά σε απολογιστικό κείμενό του το 2002, το «μοντέλο» που προκαταβολικά είχε επεξεργαστεί επιβεβαιώθηκε στην Αργολίδα μόλις κατά 70%· στην Αλμωπία, πάλι, διαψεύστηκε πλήρως. Οι ατυχίες αυτές ουδόλως κλόνισαν όμως τον επιστήμόνα μας, που συνέχισε ακάθεκτος την ανοδική του πορεία, πουλώντας την ίδια πάντα, πολιτικά εξυπηρετική, πραμάτεια. Ως διεθνώς αναγνωρισμένος παίκτης, δεν αισθανόταν άλλωστε υποχρεωμένος να στηρίζει τα πορίσματά του με κάποια εξαντλητική τεκμηρίωση: στο βασικό έργο του, ως πηγή των αριθμών που παραθέτει (για τα θύματα της εκατέρωθεν «βίας» σε κάθε φάση της δεκαετίας του 1940) επικαλείται λ.χ. μίαν απροσδιόριστη «ευρεία επισκόπηση των διαθέσιμων στοιχείων» («The Logic of

Violence in Civil War», Κέμπριτζ 2006, σ. 249). Οποιος θέλει, τον πιστεύει.

Η συζητήσιμη επιστημονικότητα της δουλειάς του Καλύβα ουδόλως αναιρεί, ωστόσο, την πολιτική λειτουργικότητα και την επικοινωνιακή ευστοχία της, που τον καθιστούν έναν πρώτης τάξης προπαγανδιστή· λειτούρ-

γημα που, μεταξύ άλλων, ασκεί κάθε δεκαπενθήμερο από τις στήλες της «Καθημερινής». Είτε ξεπλένει τη χούντα (18/6/2017) είτε το προδικτατορικό «λεγόμενο παρακράτος» (7/3/2021), οι παρεμβάσεις του στοχεύουν συνήθως στον επαναπροσδιορισμό της συλλογικής ταυτότητας της σημερινής Δεξιάς. Αυτής που χωνεύει δημιουργικά την πάλαι ποτέ παπαδοπουλική ΕΠΕΝ και τη «σώφρονα Χρυσή Αυγή», αποφασισμένη να ξεμπερδέψει οριστικά με τις «παρενέργειες» (διάβαζε: τις δημοκρατικές κατακτήσεις) της επάρατης Μεταπολίτευσης.

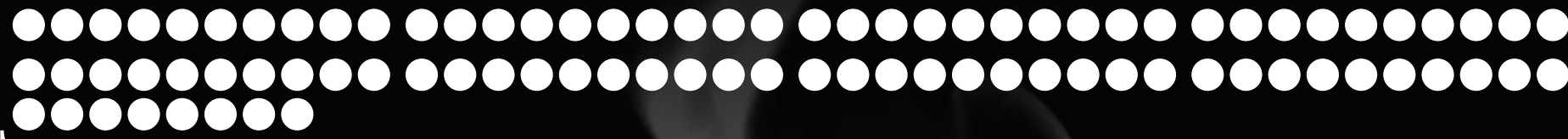
Γιατί τον επιλέξαμε

Ο ΣΤΑΘΗΣ ΚΑΛΥΒΑΣ είναι ο άνθρωπος στον οποίο κατέφυγε ο Κυριάκος Μητσοτάκης για να του αποκαλύψει «ποιο είναι το διακύβευμα για τα επόμενα 100 χρόνια» του ελληνικού

κράτους. Όπως ο ίδιος εξήγησε, πήρε τη βαθυστόχαστη απάντηση: «Η Ευτυχία» («Το Βήμα», 21/3).

Γιορτάζουμε τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση του 1821, αλλά στη γειτονιά μας πριν 21 χρόνια μια άλλη χώρα διαλύθηκε. Μέσα σε 78 ημέρες η Γιουγκοσλαβία των λεγόμενων «μειονοτήτων» απέκτησε αμάχους, αγνοούμενους, νεκρούς και παράπλευρες απώλειες. Η Γιουγκοσλαβία δεν υπάρχει πια. Στη γειτονιά των Βαλκανίων, δίπλα στην πόρτα μας, μια χώρα έσβησε και άφησε μελανά σημάδια στην Ιστορία.

35.788
αεροπορικές
επιδρομές στο έδαφος
της χώρας

480
εκπαιδευτικά
ιδρύματα

350
μοναστήρια,
πολιτιστικά κέντρα
και ιστορικά μνημεία

33
νοσοκομεία

61
γέφυρες

28
δρόμοι

28
εγκαταστάσεις
παροχής
ηλεκτρικής
ενέργειας
και ύδρευσης

Πρίζρεν
232

υρόσεβατς
205

Βελιγράδι
212

2.500.000
βόμβες έπεσαν στη Γιουγκοσλαβία

500.000
περιείχαν
εξασθενημένο ουράνιο

10.000
θάνατοι από καρκίνο στην πρώην Γιουγκοσλαβία
σχετίζονται με τους βομβαρδισμούς

2.000
δολοφονίες

6.000
τραυματίες

100
δισ. \$
το οικονομικό
κόστος από την
καταστροφή
των υποδομών
σε Σερβία και
Μαυροβούνιο

78
ημέρες
με εκκίνηση
στις 24
Μαρτίου 1999
η χώρα
βομβαρδίστηκε
ανελέητα

600.000
εργάτες έμειναν στην ανεργία

2.500.000
άνθρωποι δεν διαθέτουν
το ελάχιστο προς το ζην

780.000
πρόσφυγες Κοσοβάροι
στη διάρκεια των 78 ημερών
κατέφυγαν στην Ήλβανία

**ΟΙ ΝΑΤΟΪΚΟΙ
ΒΟΜΒΑΡΔΙΣΜΟΙ ΚΑΤΑ
ΤΗΣ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑΣ
ΗΤΑΝ Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ
ΜΕΤΑ ΤΟΝ
Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ.**

ΤΟ ΝΑΤΟ ΠΑΡΕΔΩΚΕ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ, ΟΤΙ ΣΤΙΣ ΜΕΣΕΣ ΕΚΔΕΚΑΚΑ ΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΣΟΒΟ, ΟΙ ΣΕΡΒΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΘΑ ΑΝΤΙΣΤΗΝΑΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΗΣ ΝΑΤΟ. ΟΙ ΣΕΡΒΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΣΟΒΟ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΣΕΡΒΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΣΟΒΟ.

UNDERGROUND
TANGO -
GORAN BREGOVIĆ

Οι αμερικανικές «πέντε αδελφές» των εξοπλισμών αύξησαν την τελευταία πενταετία 15% τις πωλήσεις τους σε 96 χώρες σε όλο τον κόσμο, χάρη σε ένα συστηματικό και ακριβό λόμπινγκ. Πάνω από 2,5 δισ. δολάρια οι δαπάνες άσκησης επιρροής την τελευταία εικοσαετία

ΤΟ
ΘΕΜΑ
ΤΗΣ
«ΕΦ.ΣΥΝ.»

Η «ΜΑΦΙΑ» ΤΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ

Του ΜΠΑΜΠΗ ΜΙΧΑΛΗ

Εξήντα χρόνια από την αποχαιρετιστήρια ομιλία του 34ου προέδρου των ΗΠΑ Ντουάιτ Αϊζενχάουερ και την περιβόητη αναφορά του στον αυξανόμενο εναγκαλισμό των εταιρειών παραγωγής όπλων του ιδιωτικού τομέα με το Πεντάγωνο, το «στρατιωτικο-βιομηχανικό σύμπλεγμα» συνεχίζει με αμείωτο ρυθμό να ρυθμίζει τις τύχες αρκετών λαών της υφηλίου και να κερδίζει.

Επενδύοντας στον φόβο, στις συγκρούσεις και στον πόλεμο, η συμμαχία αυτή –προϊόν του Β' Παγκοσμίου Πολέμου– διαμορφώνει σε μεγάλο βαθμό την αμυντική και εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ, απομυζώντας πόρους από την οικονομία τόσο της υπερδύναμης όσο και δεκάδων χωρών του πλανήτη. Η δημιουργία αντίπαλων στρατοπέδων, ο αένας ανταγωνισμός των εξοπλισμών, οι στρατιωτικές συγκρούσεις σημαίνουν γι' αυτήν πωλήσεις, κέρδη, αποδόσεις. Η ειρήνη, αντίθετα, σημαίνει οικονομικό μαρασμό. Γι' αυτό και είναι ανεπιθύμητη. «Η ειρήνη δεν πρόκειται να έλθει σύντομα στη Μέση Ανατολή», η περιοχή «παραμένει ένας τομέας όπου θα συνεχίσουμε να βλέπουμε σταθερή ανάπτυξη», διαβεβαίωσε τον περασμένο Ιανουάριο τους μετόχους της Raytheon ο διευθύνων σύμβουλος του αμερικανικού αμυντικού κολοσσού Γκρεγκ Χέιζ. Η αφοπλιστική του ειλικρίνεια είχε στόχο να καθησυχάσει τους επενδυτές της Raytheon, οι οποίοι ανησυχούσαν για τυχόν ζημιές μετά την απόφαση του Τζο Μπάιντεν να μπλοκάρει προσωρινά τις πωλήσεις όπλων προς τη Σαουδική Αραβία. Κάποιες από τις μετέπειτα κινήσεις του Αμερικανού προέδρου, όπως η αεροπορική επίθεση στη Συρία στα τέλη Φεβρουαρίου

και η πρόσφατη επαναφορά της ψυχροπολεμικής ρητορικής, τον δικαίωσαν.

Η Raytheon Technologies μαζί με τις Lockheed Martin, Boeing, Northrop Grumman, General Dynamics αποτελούν τον πυρήνα του στρατιωτικο-βιομηχανικού συμπλέγματος των ΗΠΑ. Είναι οι πρώτες σε πωλήσεις βιομηχανίες κατασκευής οπλικών συστημάτων του κόσμου και συνιστούν μαζί με τις υπόλοιπες εταιρείες του κλάδου τους τον κορυφαίο εξαγωγικό τομέα των ΗΠΑ. Οι τεράστιες σε αξία και όγκο πωλήσεις τους στο εξωτερικό καθιστούν την υπερδύναμη εδώ δεκαετίες μεγαλύτερη εξαγωγέα όπλων στην υφήλιο. Οι εν λόγω βιομηχανίες ήταν στην πενταετία 2016-2020 υπεύθυνες για το 37% των όπλων που πωλήθηκαν σε όλο τον κόσμο. Οι πωλήσεις τους κατέγραψαν άνοδο 15% σε σχέση με την προηγούμενη πενταετία (2011-2015), ενώ τα προϊόντα τους αγοράστηκαν συνολικά από 96 χώρες του πλανήτη. Τα μισά εξ αυτών αγόρασαν οι χώρες της Μέσης Ανατολής, που αποτελούν χάρη στα έσοδά τους από το πετρέλαιο εδώ και χρόνια τις καλύτερες πελάτισσες. Η επικεφαλής του ΟΠΕΚ και δεύτερη μεγαλύτερη πετρελαιο-εξαγωγική χώρα του κόσμου Σαουδική Αραβία απορρόφησε το 25% των συνολικών τους εξαγωγών. Ωστόσο, παρά τις τεράστιες πωλήσεις τους στο εξωτερικό, οι αμερικανικές βιομηχανίες κατασκευής οπλικών συστημάτων συνεχίζουν να αντλούν μεγάλο μέρος των κερδών τους από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση των ΗΠΑ. Το αμερικανικό Πεντάγωνο ξοδεύει σήμερα περίπου τρεις φορές περισσότερα από οποιονδήποτε άλλο στρατό στον κόσμο. Ο ύψους 740 δισ. δολαρίων προϋπολογισμός του (μεγάλο μέρος του

οποίου δαπανάται για τα όπλα που χρησιμοποιεί ο αμερικανικός στρατός) αποτελεί την τακτική πηγή εσόδων της αμυντικής βιομηχανίας. Γι' αυτό η κατάρτιση, η επικύρωση και η υλοποίησή του αποτελεί βασικό της μέλημα.

Οι αμερικανικές βιομηχανίες όπλων «επενδύουν» δεκάδες εκατομμύρια δολάρια κάθε χρόνο προς αυτήν την κατεύθυνση, για τη χρηματοδότηση ενός ατελείωτου δικτύου ομάδων πίεσης (λόμπι), ιθυνόντων και εκλεγμένων αξιωματούχων με στόχο τον επηρεασμό των αποφάσεων της κυβέρνησης που τις αφορούν. Απώτερος στόχος τους είναι οι οποιοσδήποτε μεταβολές στις στρατιωτικές δαπάνες να καθοδηγούνται όχι από τις πραγματικές εθνικές ανάγκες άμυνας και ασφάλειας των ΗΠΑ, αλλά από την αύξηση των κερδών τους.

Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις του Center for Responsive Politics, οι συνολικές δαπάνες τους για λόμπι την τελευταία εικοσαετία ανήλθαν στα 2,5 δισ. δολάρια. Εξ αυτών, πάνω από 285 εκατ. δολάρια δαπανήθηκαν υπό τη μορφή οικονομικής ενίσχυσης σε προεκλογικές εκστρατείες Αμερικανών πολιτικών που προωθούν τα συμφέροντά τους.

Καθοριστικό ρόλο στην προσπάθεια επηρεασμού των αποφάσεων της ομοσπονδιακής κυβέρνησης διαδραματίζει η περιβόητη «περιστρεφόμενη πόρτα» δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Εκατοντάδες από τους λομπίστες που οι εταιρείες όπλων απασχολούν σήμερα έχουν διατελέσει νωρίτερα μέλη ή υπάλληλοι επιτροπών του Κογκρέσου και της ομοσπονδιακής κυβέρνησης, οι οποίες αποφασίζουν για προμήθειες, ελέγχους και χρηματοδότηση των οπλικών συστημάτων.

Η ΧΡΥΣΗ ΠΕΝΤΑΔΑ

Οι κορυφαίες σε πωλήσεις εταιρείες οπλικών συστημάτων παγκοσμίως, 2019 (Ποσά σε δολάρια ΗΠΑ)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΟΠΛΩΝ	ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΛΟΜΠΙ
 Lockheed Martin	53.230.000.000	13.026.608
 Boeing Co.	33.580.000.000	13.810.000
 Northrop Grumman	29.220.000.000	13.400.000
 Raytheon Co.	25.320.000.000	4.043.000
 General Dynamics	24.00.000.000	10.353.106

Πηγή: CRP and SIPRI

Και οι πελάτες θέλουν τους λομπίστες τους

Η ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ, 2η παγκοσμίως σε αγορές αμερικανικών όπλων, πληρώνει αδρά κορυφαίες εταιρείες για να εξασφαλίσει την έγκριση των εξοπλιστικών προγραμμάτων της

Πιέσεις στο Κογκρέσο και στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση των ΗΠΑ δεν ασκούν όμως μόνο όσοι πουλούν όπλα και κερδίζουν, αλλά και αυτοί που αγοράζουν. Και πιο συγκεκριμένα οι κυβερνήσεις των άλλων χωρών του πλανήτη, οι οποίες πληρώνουν αδρά κάποιες αμερικανικές εταιρείες λόμπινγκ προκειμένου να ασκούν πιέσεις στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση και στο Κογκρέσο. Στόχος τους, να ανάψει το πράσινο φως για τα πανάκριβα εξοπλιστικά προγράμματα που αυτές αγοράζουν από τη

Raytheon, την Boeing και τους υπόλοιπους κολοσσούς της αμερικανικής αμυντικής βιομηχανίας.

Οι αγορές αυτές δημιουργούν συνήθως τεράστιες μύρες τρύπες και γονατίζουν για χρόνια τα δημόσια οικονομικά μιας χώρας. Από την άλλη πλευρά εξασφαλίζουν τις περισσότερες φορές την ειρήνη, καθώς ισοδυναμούν ουσιαστικά με αγορά προστασίας από την υπερδύναμη. Κορυφαία περίπτωση οι χώρες της Μέσης Ανατολής και ειδικά η Σαουδική Αραβία που από το 2017 αποτελεί τον δεύτερο μεγαλύτερο αγοραστή αμερικανικών όπλων στον κόσμο. Παράλληλα είναι και ένας από τους μεγαλύτερους πελάτες των αμερικανικών εταιρειών λόμπι

ΟΙ «ΠΕΡΙΣΤΡΕΦΟΜΕΝΕΣ ΠΟΡΤΕΣ» ΤΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΤΙΚΟΥ ΛΟΜΠΙ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ των συμφερόντων τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων της εκτελεστικής και της νομοθετικής εξουσίας των ΗΠΑ, οι βιομηχανίες οπλικών συστημάτων αξιοποιούν ένα από τα καλύτερα –σε διασυνδέσεις– λόμπι της Ουάσινγκτον. Βασικό γρανάζι αυτού αποτελεί η «περιστρεφόμενη πόρτα» μέσω της οποίας πρώην κρατικοί αξιωματούχοι περνούν μετά το τέλος της θητείας τους στον ιδιωτικό τομέα και αντίστροφα. Πάνω από το 73% των συνολικά 663 εκπροσώπων ομάδων πίεσης που απασχολούσαν πέρυσι στην αμερικανική πρωτεύουσα οι αμυντικές βιομηχανίες δούλευε παλαιότερα για την ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Καθένας άλλος κλάδος, καμιά άλλη βιομηχανία δεν απασχολεί τόσο υψηλό ποσοστό επαγγελματιών άσκησης πίεσεων που εργάζονταν παλαιότερα σε κυβερνητικές θέσεις.

Στο υπουργείο Αμυνας, ειδικά, αυτή η περιστρεφόμενη πόρτα έχει διαστάσεις... πύλης. Παλαιότερη έρευνα του Project of Government Oversight είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι περίπου οι μισοί υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι του αμερικανικού υπουργείου Αμυνας που υπέγραψαν τις συμβάσεις προμηθειών διατηρούσαν δεσμούς με τις βιομηχανίες όπλων. Το 2016 καταμετρήθηκαν 95 πρώην αξιωματούχοι του Πενταγώνου οι οποίοι είχαν περάσει μέσω της «περιστρεφόμενης πόρτας» σε καλοπληρωμένες θέσεις του ιδιωτικού τομέα άσκησης πίεσης και προωθούσαν τα συμφέροντα των πέντε μεγαλύτερων εταιρειών όπλων. Η έρευνα του Center for Responsive Politics διαπίστωσε και αυτή ότι εκατοντάδες από τους σημερινούς λομπίστες της αμυντικής βιομηχανίας έχουν προηγουμένως εργαστεί στο

Τουλάχιστον το 73% των εκπροσώπων των ομάδων πίεσης της αμυντικής βιομηχανίας των ΗΠΑ δούλευαν προηγούμενα στην κυβέρνηση. Το Πεντάγωνο αλλά και το Κογκρέσο αγαπημένες... πύλες εισόδου-εξόδου για τους λομπίστες των αμυντικών εταιρειών

υπουργείο Αμυνας. Το Πεντάγωνο, ωστόσο, αποτελεί μόνο ένα μέρος στον οποίο οδηγεί η πόρτα. Το άλλο –εξίσου σημαντικό– είναι το Κογκρέσο και οι επιτροπές του.

Σύμφωνα με την έρευνα του CRP, στα τελευταία 20 χρόνια έχουν περάσει από τις επιτροπές ενόπλων δυνάμεων και διεθνών σχέσεων όπως και τις υποεπιτροπές αμυντικών πιστώσεων της Βουλής των Αντιπροσώπων και της Γερουσίας τουλάχιστον 250 άτομα που αργότερα συνέχισαν να εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα ή και αντίστροφα. Το 25% αυτών ήταν επίσημα εγγεγραμμένοι εκπρόσωποι ομάδων πίεσης των αμυντικών βιομηχανιών ή των εμπορικών ενώσεών τους.

Ακόμη πιο εντυπωσιακά είναι τα νούμερα για το προσωπικό, τους εμπειρογνώμονες και άλλους υπαλλήλους δηλαδή, που απασχολούν οι σχετικές επιτροπές του Κογκρέσου και τα μέλη τους. Η έρευνα αποκαλύπτει ότι τουλάχιστον 530 άτομα έχουν εργαστεί τόσο για έναν πολιτικό-μέλος κάποιας εκ των έξι κοινοβουλευτικών επιτροπών που σχετίζονται με την άμυνα όσο και ως εκπρόσωποι ομάδων πίεσης που προωθούν τα συμφέροντα των αμυντικών εταιρειών. Αρκετές φορές μάλιστα ταυτόχρονα. Συνολικά το 1/3 των υπαλλήλων που εργάζεται σε αυτές τις επιτροπές και τους πολιτικούς που τις απαρτίζουν ήταν ταυτόχρονα εγγεγραμμένοι λομπίστες, εκπροσωπώντας τα συμφέροντα των αμυντικών εταιρειών.

ΟΙ ΚΑΛΥΤΕΡΟΙ ΠΕΛΑΤΕΣ

Οι 10 μεγαλύτεροι αγοραστές αμερικανικών οπλικών συστημάτων, 2016-2018

Ποσά σε δολάρια

ΧΩΡΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΟΠΛΩΝ	ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΛΟΜΠΙ *
Αυστραλία	2.818.786.983	31.115.819
Ιαπωνία	2.703.643.311	119.332.983
Ην. Αραβ. Εμιράτα	2.503.384.082	50.797.259
Ταϊβάν	2.241.882.702	13.281.327
Αίγυπτος	1.850.418.180	10.058.570
Ιράκ	1.793.503.259	11.374.541
Ισραήλ	1.518.721.622	91.301.615
Κατάρ	1.468.793.938	30.671.464
Ν. Κορέα	1.120.204.826	105.912.225
Βρετανία	901.336.646	4.274.888

* Οι δαπάνες της κυβέρνησης και ιδιωτικών οντοτήτων μιας χώρας με στόχο τον επηρεασμό πολιτικών και κοινής γνώμης στις ΗΠΑ. Συμπεριλαμβάνονται και δαπάνες για την προώθηση του τουρισμού και του εμπορίου. Ενδέχεται το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών να αφορά συμφέροντα άσχετα με τις πολιτικές.

ΠΗΓΗ: CRP and Security Assistance Monitor

AP Photo/Charles Dharapak, File

Αντονι Μπλίνκεν

OLIVIER HOSLET / POOL PHOTO VIA AP

Λόιντ Οστιν

AP PHOTO / ALEX BRANDON

Οι... περιστρεφόμενοι υπουργοί του Τζο Μπάιντεν

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ

ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ συνεργατών που επέλεξε ο Τζο Μπάιντεν για τη νέα του κυβέρνηση ήταν οι Λόιντ Οστιν και Αντονι Μπλίνκεν. Ο μεν πρώτος επιλέχτηκε νέος υπουργός Αμυνας, ενώ ο δεύτερος υπουργός Εξωτερικών. Και οι δύο, ωστόσο, πριν από τον διορισμό τους στη νέα κυβέρνηση είχαν ιδιαίτερες σχέσεις με την πολεμική βιομηχανία. Διετέλεσαν αμφότεροι σύμβουλοι της εταιρείας ιδιωτικών συμμετοχών Pine Island, η οποία επιδόθηκε πέρυσι σε μπαράζ εξαγορών μικρών εταιρειών παραγωγής οπλικών συστημάτων και αυτοδιαφημιζόταν για την εκτεταμένη «πρόσβαση, δίκτυο και εμπειρία» της στον τομέα της αμυντικής βιομηχανίας.

Ο στρατηγός Οστιν, ειδικά, θεωρείται ο «άνθρωπος της αμυντικής βιομηχανίας στην κυβέρνηση» καθώς μετά την αποστράτευσή του εργάστηκε σε αυτές. Ήταν μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Pine από τον Ιούλιο, ενώ συμμετείχε και στα διοικητικά συμβούλια αρχικά της United Technologies (από το 2016) και εν συνεχεία της Raytheon Technologies (δημιουργήθηκε τον περσινό Απρίλιο μετά τη συγχώνευση της United με τη Raytheon). Ο νέος υπουργός Αμυνας των ΗΠΑ κατείχε έως και την ανάληψη καθηκόντων μετοχές αξίας μεγαλύτερης των 500 χιλιάδων δολαρίων στη Raytheon, ενώ για τη συμμετοχή του επί 4 έτη στο Δ.Σ. της United Technologies απόλαυσε αμοιβές συνολικού ύψους 1,4 εκατ. δολαρίων σε ρευστό και μετοχές.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι εκκρεμείς συμβάσεις προμηθειών της ομοσπονδιακής κυβέρνησης με τη

Οι Λόιντ Οστιν και Αντονι Μπλίνκεν πριν διοριστούν στα κορυφαία υπουργεία Αμυνας και Εξωτερικών είχαν διακριθεί για τις ιδιαίτερες σχέσεις τους με την αμυντική βιομηχανία και τις υψηλές αμοιβές τους

Raytheon, που είναι γνωστή σε όλο τον κόσμο για τους πυραύλους «Τόμαχοκ» και «Πάτριος» που παράγει, ανέρχονται σήμερα στα 73 δισ. δολάρια.

Ανάλογους δεσμούς με την αμυντική βιομηχανία είχαν και οι τρεις υπουργοί Αμυνας της προηγούμενης κυβέρνησής του Ντόναλντ Τραμπ. Ο Τζιμ Μάτις ήταν μέλος του διοικητικού συμβουλίου της General Dynamics, ο Πάτρικ Σάναχαν διευθυντικό στέλεχος της

Boeing και ο Μαρκ Εσπερ ήταν υψηλόβαθμος λομππίστας της Raytheon. Ο Μάτις, μάλιστα, αμέσως μετά την αποχώρησή του από το υπουργείο Αμυνας επέστρεψε στην παλιά του θέση, στο διοικητικό συμβούλιο της General Dynamics, δείχνοντας ότι η «περιστρεφόμενη πόρτα» που συνδέει τις αμυντικές βιομηχανίες με το υπουργείο Αμυνας δεν σταματά ποτέ να γυρίζει.

Οι εκθέσεις με τις οποίες τα λόμπι ενημερώνουν την κοινή γνώμη για τη δραστηριότητά τους δεν παρέχουν λεπτομέρειες για τα μέλη του Κογκρέσου στα οποία ασκούν για λογαριασμό της αμυντικής βιομηχανίας τη μεγαλύτερη πίεση. Ωστόσο από τις δαπάνες της προεκλογικής εκστρατείας των πολιτικών μπορεί να ανιχνευθεί ποιοι πριμοδοτούνται πιο πολύ από τον κλάδο. Σύμφωνα με τα στοιχεία των Επιτροπών Πολιτικής Δράσης (PACs) -που μαζεύουν δωρεές, εισφορές και ευρύτερα το προεκλογικό χρήμα για τους υποψηφίους στις ΗΠΑ-, οι εταιρείες του αμυντικού τομέα χρηματοδότησαν στα τελευταία 20 χρόνια με 135 εκατ. δολάρια εκστρατείες μελών του Κογκρέσου που συμμετείχαν σε κοινοβουλευτικές επιτροπές ενδιαφέροντός τους. Το ποσό αυτό αποτελεί το 60% του συνόλου των χρημάτων που οι αμυντικές βιομηχανίες δώρισαν για προεκλογικές εκστρατείες πολιτικών σε αυτή την περίοδο.

Από τους πλέον «αγαπημένους» των εταιρειών οπλικών συστημάτων είναι φυσικά οι βουλευτές που συμμετέχουν ως μέλη στην Επιτροπή Ενόπλων Δυνάμεων της Βουλής των Αντιπροσώπων. Οι βουλευτές που συμμετείχαν σε αυτή την επιτροπή εξασφάλισαν υπερδιπλάσια χρηματοδότηση στις προεκλογικές τους εκστρατείες έναντι των συναδέλφων τους στις άλλες επιτροπές του Κοινοβουλίου, συνολικά 54 εκατ. δολάρια. Η εν λόγω επιτροπή εστιάζει τις συνεδριάσεις της στον ετήσιο προϋπολογισμό του Πενταγώνου (ή αλλιώς National Defense Authorization Act) που αποτελεί το βασικό εργαλείο χρηματοδότησης του αμερικανικού στρατού και συνιστά ένα από τα νομοσχέδια που προσελκύουν τις μεγαλύτερες πιέσεις των λόμπι. Είναι χαρακτηριστικό ότι πέρυσι, όταν το νομοσχέδιο αυτό βρισκόταν στο προπαρασκευαστικό του στάδιο, ενεπλάκησαν στην κατάρτισή του πάνω από 730 οργανι-

AP PHOTO/PATRICK SEMANSKY, FILE

«ΓΕΝΝΑΙΟΔΩΡΟΙ» ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΣ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

σμοί, οι οποίοι στρατολόγησαν για την προώθηση των συμφερόντων τους συνολικά 1.633 λομπίστες. Μεταξύ των πιο ενεργών ήταν βέβαια και οι General Dynamics, Lockheed Martin και Raytheon Technologies.

Στην πρώτη οκτάδα με τους μεγαλύτερους δέκτες προεκλογικής χρηματοδότησης από τις βιομηχανίες όπλων την τελευταία 20ετία ήταν και οι τρεις τελευταίοι πρόεδροι της παραπάνω επιτροπής. Ο σημερινός πρόεδρος της επιτροπής Ανταμ Σμιθ

των Δημοκρατικών χρηματοδοτήθηκε σε αυτή την περίοδο με

Οι αμυντικές βιομηχανίες δαπάνησαν περισσότερα από 135 εκατ. δολάρια την τελευταία εικοσαετία για να ενισχύσουν τις εκστρατείες μελών του Κογκρέσου. Πρώτα στην προτίμησή τους, τα μέλη της Επιτροπής Ενόπλων Δυνάμεων

συνολικά 1,9 εκατομμύριο δολάρια, ο πρώην Ρεπουμπλικανός πρόεδρος Μακ Θόρνμπερι με 2,1 εκατ. δολάρια, ενώ ο επίσης Ρεπουμπλικανός Μπακ Μακ Κίον, απλό μέλος της επιτροπής, με 1,8 εκατ. δολάρια. Ο Μακ Κίον είναι σήμερα λομπίστας της Σαουδικής Αραβίας και μεγάλων εταιρειών του κλάδου. Τα περισσότερα λεφτά από τις αμυντικές βιομηχανίες -3,5 εκατ. δολάρια- έχει εισπράξει ο βετεράνος Ρεπουμπλικανός γερουσιαστής της Αλάσκα Ρίτσαρντ Σέλμπι ο οποίος προήδρευε της

ισχυρής Επιτροπής Πιστώσεων και της Υποεπιτροπής Αμυνας στα προηγούμενα τρία χρόνια.

Οι επτά εντιμότατοι φίλοι των αμυντικών βιομηχανιών στο Κογκρέσο

ΛΕΣΤΕΡ ΜΑΝΣΟΝ
Ομίλος BGR

Διευθυντής του Ομίλου BGR, ο οποίος ασκεί πιέσεις τόσο για λογαριασμό των αμυντικών εταιρειών όσο και ξένων κυβερνήσεων. Στους πελάτες του

ομίλου περιλαμβάνονται οι Raytheon, Chevron και η κυβέρνηση του Αζερμπαϊτζάν. Ο Μάνσον ήταν επί σχεδόν δύο δεκαετίες υπάλληλος του Κογκρέσου για ζητήματα διεθνών σχέσεων σε επιτροπές του.

ΜΑΡΚ ΕΣΠΕΡ
πρώην υπουργός Αμυνας

Στα τέλη της δεκαετίας του '90 και τις αρχές της δεκαετίας του 2000 εργάστηκε στις επιτροπές Εξωτερικών Σχέσεων της

Γερουσίας και Ενόπλων Δυνάμεων της Βουλής των Αντιπροσώπων, ενώ επί μία διετία ήταν αναπληρωτής υπουργός Αμυνας. Μετά από μια επταετία στο τμήμα σχέσεων της Raytheon με την κυβέρνηση, διορίστηκε από τον πρόεδρο Τραμπ επικεφαλής του στρατού και λίγο μετά επικεφαλής του Πενταγώνου.

ΤΖΟΝ ΜΠΟΝΣΕΛ
SAIC

Την τελευταία δεκαετία πέρασε επανειλημμένα μέσα από την «περιστροφόμενη πόρτα» πότε σε διευθυντικές θέσεις της

Επιτροπής Ενόπλων Δυνάμεων της Γερουσίας συμβουλευοντας τον πρόεδρό της και πότε ως εκπρόσωπος λόμπι υπέρ αμυντικής βιομηχανίας SAIC. Πριν από το 2013, επί προεδρίας Ομπάμα και για διάστημα πέντε ετών, ήταν επικεφαλής λομπίστας της Robison International εκπροσωπώντας την BAE Systems, την Boeing και τη SAIC. Επανήλθε στη SAIC τον περασμένο Φεβρουάριο, όταν οι Δημοκρατικοί απέκτησαν την πλειοψηφία της

Επιτροπής Ενόπλων Δυνάμεων της Γερουσίας.

ΤΖΕΦ ΜΠΟΖΜΑΝ
Επιτροπή Ενόπλων Δυνάμεων

Πρώην αξιωματικός των πεζοναυτών, ο Τζεφ Μπόζμαν εργάστηκε επί μια επταετία για την

Covington & Burling εκπροσωπώντας τα συμφέροντα των Northrop Grumman, BAE Systems και Bombardier και ως ειδικός στις κρατικές συμβάσεις και την εθνική ασφάλεια. Πέρσι εντάχθηκε στο προσωπικό της Επιτροπής Ενόπλων Δυνάμεων της Βουλής των Αντιπροσώπων ως σύμβουλος του Δημοκρατικού προέδρου της επιτροπής, Ανταμ Σμιθ.

ΜΠΟΜΠΙ ΣΙΜΟΝΣ
Boeing

Διευθυντής προσωπικού της Επιτροπής Ενόπλων Δυνάμεων της Βουλής των Αντιπροσώπων επί 12 συναπτά έτη πριν μετακινηθεί στην Boeing, όπου

είναι σήμερα αντιπρόεδρος του τμήματος σχέσεων με την κυβέρνηση. Τον διαδέχτηκε στην επιτροπή η Τζένες Σίμλερ, αλλά όχι για πολύ αφού 6 μήνες αργότερα προσλήφθηκε και αυτή από την Boeing.

ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΟΥΥΙ
Leidos

Αφού υπηρέτησε για μια δεκαετία ως αναπληρώτρια επιτελήτρια του Ρεπουμπλικανού βουλευτή Τομ Κόουλ, ανέλαβε τον προηγούμενο μήνα διευ-

θύντρια κυβερνητικών υποθέσεων στη Leidos, κορυφαία εταιρεία λογισμικού και αμυντικής πληροφορικής. Ήταν λομπίστας της BAE Systems μεταξύ 2001 και 2003.

ΤΖΑΣΤΙΝ ΜΠΡΑΟΥΕΡ
JA Green & Co

Πρώην στρατιωτικός σύμβουλος του Δημοκρατικού βουλευτή Ντατς Ραπερσμπέργκερ και επικεφαλής της υπο-

επιτροπής αμυντικών πιστώσεων της Βουλής. Αποχώρησε το 2019 και αμέσως εγγράφηκε ως λομπίστας για την άσκηση πιέσεων υπέρ της Raytheon Technologies και της γερμανικής ιδιοκτησίας παραγωγού πυρομαχικών American Rheinmetall.

ΤΟ
ΘΕΜΑ
ΤΗΣ
«ΕΦ.ΣΥΝ.»

ΜΑΝΣΟΥΡ ΑΜΠΑΣ

Ο ισλαμιστής που θα μπορούσε να κρίνει την τύχη του Νετανιάχου

► Tns ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΒΕΡΓΟΛΙΑ

«Ο ΜΑΝΣΟΥΡ ΑΜΠΑΣ είναι ισλαμιστής σε ιδεολογία, οδοντίατρος στο επάγγελμα και τζέντλεμαν στην προσωπική συμπεριφορά του», λέει ο Αρίκ Ραντίτσκι, αναλυτής στο Ινστιτούτο Δημοκρατίας του Ισραήλ, για τον 46χρονο πολιτικό τον οποίο τα τελευταία 24ωρα όλοι χαρακτηρίζουν στο Ισραήλ τη μεγάλη έκπληξη των πρώτων εκλογών της Τρίτης και πιθανό ρυθμιστή του μετεκλογικού σκηνικού στη χώρα.

Κι αυτό, χάρη στις μόλις τέσσερις έδρες που εξασφάλισε το κόμμα του, η Ενωμένη Αραβική Λίστα (UAL), -κόντρα στις δημοσκοπήσεις- σε συνδυασμό με την αδυναμία των δύο βασικών πολιτικών «στρατοπέδων» να εξασφαλίσουν την κοινοβουλευτική πλειοψηφία, σε ένα βαθιά πια δικασμένο Ισραήλ.

Ειδικά για τον πρωθυπουργό Μπενιαμίν Νετανιάχου, θα έλεγε κανείς ότι είναι ειρωνεία της τύχης να εξαρτάται -κατά ένα μετεκλογικό σενάριο- από τη στήριξη ενός Ισραηλινού Αραβι για την πολιτική επιβίωσή του και πιθανόν και για την προστασία του από τα ανοιχτά μέτωπα που έχει, ως κατηγορούμενος για διαφθορά, με την ισραηλινή Δικαιοσύνη...

Ανεξαρτήτως του πώς θα κυλήσουν οι εξελίξεις, το «κλείσιμο του ματιού» από τον Νετανιάχου για πιθανή κυβερνητική συνεργασία με το UAL, παρά τις έντονες αντιδράσεις των ακροδεξιών του εταίρων, πρακτικά καταρρίπτει ένα πολιτικό «ταμπού» στο Ισραήλ με τον πάγιο αποκλεισμό των ισραηλινο-αραβικών κομμάτων από κάθε διαπραγμάτευση για τον σχηματισμό κυβέρνησης, και δη της Ακρας Δεξιάς.

Ακόμη κι εάν αυτή η αλλαγή έρχεται από τα δεξιά των μειονοτικών (20,95% του πληθυσμού) και επίσης διασπασμένων πολιτικά Ισραηλινών Αράβων, φέρνει δυνητικά, μοιραία και αναπάντεχα την ατζέντα τους στο επίκεντρο της πολιτικής σκηνής της χώρας. Για τον Μανσούρ Αμπάς -που πολλοί χαρακτηρίζουν πολιτικό ρεαλιστή και άλλοι πολιτικό ομορτυνιστή- ήταν ένα προσωπικό στοίχημα και ρίσκο.

Ποιος είναι ο 46χρονος πολιτικός για τον οποίο όλοι μιλούν στο Ισραήλ ως πιθανό ρυθμιστή του μετεκλογικού σκηνικού στη χώρα

PH: H. @MNSORABBAS

Εκλεγείς πρώτη φορά μόλις προ διετίας με την Κοινή Λίστα (έναν συνασπισμό ισραηλινο-αραβικών κομμάτων, που στις εκλογές του 2020 είχε καταφέρει να αναδειχθεί τρίτη κοινοβουλευτική δύναμη στη χώρα), αποφάσισε αυτή τη φορά, προεκλογικά, μόλις στα τέλη Ιανουαρίου, να σπάσει τους δεσμούς του με τα υπόλοιπα κόμματα -που είχαν ούτως ή άλλως διαταραχθεί από διάφορες ακραίες θέσεις του Μανσούρ- και να κατέβει στις εκλογές της 23ης Μαρτίου σόλο.

Πολιτικός εκφραστής του μετριοπαθούς Νότιου Τομέα του Ισλαμικού Κινήματος στο Ισραήλ (ο Βόρειος έχει τεθεί εκτός νόμου από το 2015, λόγω των στενών δεσμών του με τη Χαμάς και τη Μουσουλμανική Αδελφότητα), ο Μανσούρ Αμπάς διακηρύττει ότι εξακολουθεί να μοιράζεται πολλούς κοινούς στόχους με την Κοινή Λίστα για την καταπολέμηση των βασικότερων προβλημάτων της κοινότητας των Ισραηλινών Αράβων.

Θέλει τη λήψη μέτρων για την καταπολέμηση της αυξημένης εγκληματικότητας στους κόλπους της, τη βελτίωση των τοπικών υποδομών και την αντιμετώπιση της στεγαστικής κρίσης, καθώς και την ακύρωση του Νόμου Κράτους-Εθνός, που όρισε το Ισραήλ ως «εβραϊκό κράτος», κατήργησε την αναγνώριση της αραβικής ως επίσημης γλώσσας, ισότιμης με την εβραϊκή, και ουσιαστικά κατέστησε τους Ισραηλινούς Αραβες πολίτες Β' κατηγορίας. Ο Μανσούρ

ζητά επίσης την αναγνώριση των χωριών των Βεδουίνων, που αποτελούν και σημαντικό κομμάτι της εκλογικής βάσης του στην ημερημική Νεγκέβ, στον Νότο.

Ωστόσο, η ατζέντα του έχει κι άλλα, σκοτεινά σημεία. Είναι βαθιά ισλαμοσυντηρητική, άκρως ομοφοβική (ο ίδιος είχε υπερψηφίσει σκανδαλώδες νομοσχέδιο για την υποβολή μελών της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+ σε «θεραπεία μεταστροφής» του σεξουαλικού προσανατολισμού τους) και πολιτικά, επικίνδυνα επαμφοτερίζουσα.

Μετεκλογικά, ο ίδιος λέει ότι κανένα από τα δύο πολιτικά «στρατόπεδα» δεν θα πρέπει να θεωρεί ότι τον έχει στο «τσεπάκι». Εδώ και μήνες πάντως, ο Μανσούρ έχει αρχίσει ένα έντονο πολιτικό «φλερτ» με τον Νετανιάχου.

Τον περασμένο Οκτώβριο, στήριξε το μπλόκο του δεξιού Λικούντ, του κόμματος του Ισραηλινού πρωθυπουργού, στο αίτημα της αντιπολίτευσης για σύσταση εξεταστικής επιτροπής της ισραηλινής Βουλής για τον ρόλο του Νετανιάχου στο σκάνδαλο δωροδοκιών στην αγορά γερμανικών υποβρυχίων. Τώρα, δε, δηλώνει αντίθετος και στα σχέδια του αντι-Νετανιάχου μπλοκ για την προώθηση νομοσχεδίου που θα απαγορεύει την ανάληψη της πρωθυπουργίας από οποιονδήποτε σε βάρος του οποίου έχουν απαγγελθεί κατηγορίες για ποινικό αδίκημα - όπως είναι τα σκάνδαλα διαφθοράς για τα οποία ήδη δικάζεται ο Μπενιαμίν Νετανιάχου.

Δεν αίρον

Τα κράτη-μέλη οφείλουν να σέβονται τις συστάσεις του Συμβουλίου. Αυτό υπενθυμίζει η Κομισιόν σχετικά με τους Ισραηλινούς τουρίστες που αναμένει η Ελλάδα, μετά και την ανακοίνωση της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (και την ΚΥΑ που είχε προηγηθεί) που εξαιρεί από την υποχρέωση για τεστ και καραντίνα όσους είναι εμβολιασμένοι

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

► Tns ΜΑΡΙΑΣ ΨΑΡΑ

τη σύνοδο κορυφής, οι 27 αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων, της Ελλάδας περιλαμβανομένης, υιοθέτησαν κοινή δήλωση όπου αναφέρουν ότι οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί πρέπει να διατηρηθούν. «Η επιδημιολογική κατάσταση παραμένει σοβαρή, επίσης υπό το φως των προκλήσεων που θέτουν οι μεταλλάξεις. Επομένως, πρέπει να τηρηθούν προς το παρόν περιορισμοί, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα μη απαραίτητα ταξίδια, λαμβάνοντας υπόψη την ειδική κατάσταση των διασυνοριακών κοινοτήτων, ενώ η απρόσκοπτη ροή αγαθών και υπηρεσιών εντός της ενιαίας αγοράς πρέπει να συνεχίσει να διασφαλίζεται, κάνοντας χρήση των πράσινων διαδρόμων», αναφέρει το κείμενο των συμπερασμάτων.

Μετά το σκάνδαλο με την ανακάλυψη 29 εκατομμυρίων αδιάθετων δόσεων της AstraZeneca στην Ιταλία, που προκάλεσε την έκρηξη του Μάριο Ντράγκι στη σύνοδο, αλλά και την ανανέωση των απειλών για «μπλόκο» στις εξαγωγές εμβολίων από την Ουρσουλα φον ντερ Λάιεν, οι ηγέτες επισήμαναν ότι πρέπει να αυξηθεί η παραγωγή εμβολίων στην Ε.Ε. Προς αυτήν την κατεύθυνση, χθες, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων ενέκρινε το πολυσυζητημένο εργοστάσιο παραγωγής εμβολίων Halix της AstraZeneca στο Λέιντεν της Ολλανδίας. Η AstraZeneca είχε ζητήσει από τη ρυθμιστική αρχή να πιστοποιήσει το ολλανδικό εργοστάσιο προκειμένου να εκπληρώσει τον (ήδη πολύ χαμηλότερο του αρχικού) στόχο της παράδοσης 30 εκατομμυρίων δόσεων έως το τέλος Μαρτίου.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσίασε η πρόεδρος της Κομισιόν, η Ε.Ε. εξήγαγε «77 εκατομμύρια δόσεις εμβολίων σε 33 χώρες» από τον περασμένο Δεκέμβριο, εκ των οποίων 21 εκατομμύρια δόσεις πήγαν στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η Ευρώπη αναμένεται ότι μέχρι το τέλος του χρόνου θα γίνει ο παγκόσμιος ηγέτης στην παραγωγή

ται οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί

εμβολίων κατά του κορονοϊού, καθώς 52 εργοστάσια σε όλη την ήπειρο θα συμμετέχουν στη διαδικασία αυτή, όπως ενημέρωσε τους ηγέτες ο επίτροπος Εσωτερικής Αγοράς Τιερί Μπρετόν. Μέχρι το τέλος της χρονιάς η Ευρώπη υπολογίζεται ότι θα έχει την ικανότητα να παράγει από δύο έως τρία δισεκατομμύρια δόσεις, δήλωσε ο επίτρο-

πος από το εργοστάσιο στη Βαρκελώνη της φαρμακευτικής εταιρείας Reig Jofre, η οποία θα παράγει το εμβόλιο της Johnson & Johnson κατά το δεύτερο φετινό τρίμηνο.

«Οχι» στους Ισραηλινούς

Τα κράτη-μέλη οφείλουν να σέβονται τις συστάσεις του Συμβουλίου. Αυτό υπενθυμί-

ζει η Κομισιόν σχετικά με τους Ισραηλινούς τουρίστες που αναμένει η Ελλάδα, μετά και την ανακοίνωση της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (και την ΚΥΑ που είχε προηγηθεί) που εξαιρεί από την υποχρέωση για τεστ και καραντίνα όσους είναι εμβολιασμένοι. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τη σύσταση του Συμβουλίου που απαγορεύει

ολοκληρωτικά τα τουριστικά ταξίδια από τρίτες χώρες.

Χθες, ο αρμόδιος εκπρόσωπος της Κομισιόν Ανταλμπερτ Γιανς δήλωσε ότι «από την πλευρά μας εργαζόμαστε για την επικαιροποίηση της πρότασης για τους περιορισμούς ταξιδίων από το εξωτερικό (τρίτες χώρες), σε ευθεία γραμμή με τις τρέχουσες εξελίξεις. Πρόκειται για ένα ζήτημα που επί του παρόντος εξετάζουμε, αλλά δεν πρόκειται για κάτι πραγματικά καινούργιο, καθώς ανακοινώθηκε όταν παρουσιάσαμε την πρόταση για το ψηφιακό πράσινο πιστοποιητικό». Για να συμπληρώσει με νόημα: «Ωστόσο είναι προφανές ότι η σύσταση που υιοθετήθηκε από τα κράτη-μέλη πρέπει να εφαρμόζεται από τα κράτη-μέλη, καθώς όλα συμφώνησαν».

Η σύσταση του Συμβουλίου απαγορεύει τα μη απαραίτητα (τουριστικά) ταξίδια από τρίτες χώρες προς χώρες της Ε.Ε. (πλην ελαχίστων εξαιρέσεων), ενώ για τα απαραίτητα ταξίδια ορίζει ως προϋποθέσεις το αρνητικό τεστ και όχι τον εμβολιασμό. Η Κομισιόν είχε εκφράσει τη δυσανεμία της και κατά την πρώτη φάση των ανακοινώσεων από την ελληνική κυβέρνηση για άνοιγμα των συνόρων σε εμβολιασμένους πολίτες από το Ισραήλ και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η δε πρόταση της Κομισιόν για το πράσινο ψηφιακό πιστοποιητικό, που περιέχει προβλέψεις για τους εμβολιασμένους, προς το παρόν παραμένει πρόταση και εξετάζεται από ad hoc ομάδα εργασίας του Συμβουλίου.

δρομο-λόγια

► Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΣΙΑΡΑ

Η αληθινή θρόμβωση είναι στα μυαλά των ηγετών μας

► Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΣΙΑΡΑ

ΕΛΛΕΙΨΕΙ ΧΩΡΟΥ, κομμένοι οι πρόλογοι· κατευθείαν στο ψητό. Παίρνω πάσα από το σπουδαίο άρθρο του Πολ Κρούγκμαν στους NY Times, όπου τα κώνει άγρια στους Ευρωπαίους για την κυριολεκτικά θανατηφόρα διαχείριση της πανδημίας: «Αναλογικά με τον πληθυσμό τους η Βρετανία και οι ΗΠΑ έχουν χορηγήσει περίπου τρεις φορές περισσότερες δόσεις από τη Γαλλία ή τη Γερμανία... Η πανωλεθρία με τους εμβολιασμούς στην Ευρώπη σχεδόν σίγουρα θα καταλήξει σε χιλιάδες περιπτώσεις θανάτους», γράφει ο νομπελίστας Αμερικανός οικονομολόγος, επισημαίνοντας όμως ότι αυτό δεν οφείλεται σε μεμονωμένες περιπτώσεις κακών αποφάσεων από

κάποιους κακούς ηγέτες. «Αντίθετα, οι αποτυχίες φαίνεται να αντανακλούν θεμελιώδη ελαττώματα στους θεσμούς και τις στάσεις της ηπείρου - συμπεριλαμβανομένης της ίδιας γραφειοκρατικής και διανοητικής ακαμψίας που προκάλεσε την κρίση του ευρώ πριν από μία δεκαετία».

Δηλαδή; «[Οι Ευρωπαίοι ηγέτες] φαίνονταν πολύ ανήσυχτοι για την πιθανότητα να καταλήξουν να πληρώνουν υπερβολικά ποσά στις μεγάλες φαρμακοβιομηχανίες ή να ανακαλύψουν ότι είχαν διαθέσει χρήματα για εμβόλια που είτε αποδείχτηκαν αναποτελεσματικά είτε αποδείχτηκε ότι έχουν σοβαρές παρενέργειες. Ετσι, ελαχιστοποιήσαν αυτούς τους κινδύνους καθυστερώντας τη διαδικασία προμηθειών, παζαρεύοντας τις τι-

μές και αρνούμενοι να αναλάβουν την ευθύνη. Φαίνονταν πολύ λιγότερο ανήσυχτοι για τον κίνδυνο να αρρωστήσουν ή να πεθάνουν πολλοί Ευρωπαίοι επειδή η διάθεση του εμβολίου θα ερχόταν πολύ αργά γι' αυτούς [...] Οι Ευρωκράτες φαίνονται ομοίως στοιχειωμένοι από τον φόβο ότι κάποιος, κάπου -είτε πρόκειται για φαρμακευτικές εταιρείες είτε για Έλληνες δημόσιους υπαλλήλους- μπορεί να κερδίσει κάτι εις βάρος τους!»

Κι έτσι, συμπληρώνω εγώ, φτάσαμε ξανά στη σημερινή τραγική εικόνα μιας Ευρώπης που όχι μόνο δεν είναι Ενωμένη στην κοινή μάχη κατά του ιού, αλλά και που κυριολεκτικά θυσιάζει εκατοντάδες χιλιάδες πολίτες της που θα μπορούσαν να είχαν σωθεί αν κάποιοι πολιτικοί, επιστήμονες

αλλά και δημοσιογράφοι είχαν κάνει πιο σωστά τη δουλειά τους και δεν κατέφευγαν συνεχώς στην ίδια βολική καραμέλα των λοκντάουν και της «ατομικής ευθύνης», για να κρύψουν τις δικές τους πομπές. Τα εμβόλια -ΟΛΑ τα εμβόλια, ακόμη και το χιλιοσυκοφαντημένο εσχάτως AstraZeneca, τα κινεζικά σκευάσματα (με τα οποία ο «κακός» Ερντογάν έχει εμβολιάσει ήδη πάνω από δέκα εκατομμύρια Τούρκους) ή το αναξιόπιστο-και-καλά-ρωσικό Sputnik V- είναι ένας θρίαμβος της επιστήμης, το μόνο όπλο που έχουμε αυτή τη στιγμή ως ανθρωπότητα για να βγούμε από τις μοντέρνες «σπηλιές» μας και να ξαναγίνουμε πολίτες, να ξαναπάρουμε τις ζωές μας από την αρχή. Χρέος των ηγετών μας είναι να τα προμηθευτούν

και να τα προωθήσουν με κάθε τρόπο, και όχι να παίζουν παιχνιδάκια ισχύος και συμφερόντων πίσω από κλειστές πόρτες, σαν αυτά που παρακολουθούμε μήνες τώρα να παίζονται στην πλάτη μας ή μάλλον στα... μπράτσα μας.

Το μπάχαλο που παρακολουθούμε εδώ και μήνες στην Ευρώπη, με τις καθυστερήσεις αλλά και τη δαιμονοποίηση συγκεκριμένων εμβολίων προς όφελος άλλων, το μόνο που πετυχαίνει είναι να σπέρνει πρόσθετες αμφιβολίες: όχι στους ήδη αποφασισμένους (και... «ψεκασμένους») αρνητές των εμβολιασμών, που δυστυχώς δεν παίρνουν από λόγια, αλλά στη σωπηνή πλειονότητα των Ευρωπαίων που θέλουν σαν τρελοί να εμβολιαστούν, αλλά εμβόλια ακούνε και εμβόλια δεν βλέπουν!

Η κυβέρνηση της Αυστραλίας βυθίζει

Ο Αυστραλός πρωθυπουργός Σκοτ Μόρισον, ένας... θεοσεβούμενος πεντηκοστιανός που επικαλείται τη θρησκεία του σε κάθε ευκαιρία, εμπλέκεται σε μια σειρά από σκάνδαλα παρενοχλήσεων και κακοποιήσεων γυναικών • Σε αντίστοιχες και σοβαρότερες υποθέσεις εμπλέκονται και πρωτοκλασάτα στελέχη του, όμως όλοι μαζί αλληλοσυγκαλύπτονται και συντηρούν τον αισχρό κύκλο του σεξισμού

► Tns **ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΠΑΝΤΖΟΥ**

Ακρατος σεξισμός, μισογυνισμός, εκφοβισμός, παρενόχληση, διακίνηση πορνογραφίας, σεξουαλικές επιθέσεις και βιασμοί. Το Κοινοβούλιο της Αυστραλίας έχει μετατραπεί σε τοξικό τόπο δουλειάς για τις γυναίκες και το κυβερνών Φιλελεύθερο Κόμμα ένας θεσμός που αδιαφορεί ή και επιχειρεί να συγκαλύψει αυτές τις επαίσχυντες συμπεριφορές. Ο συντηρητικός πρωθυπουργός Σκοτ Μόρισον ύστερα από εβδομάδες αποκαλύψεων για σεξουαλικά σκάνδαλα επιχειρεί να απεμπολήσει τις ευθύνες του υποσχόμενος ότι θα αντιμετωπί-

σει το πρόβλημα και «δεν θα απογοητεύσω τις γυναίκες». Χθες επιβεβαίωσε τις φήμες για επικείμενο ανασχηματισμό -ακόμη και μέσα στο Σαββατοκύριακο-, αλλά η δήλωσή του ότι δεν θα απομακρύνει από την κυβέρνηση τον υπουργό Δικαιοσύνης και την υπουργό Αμυνας, που εμπλέκονται στα σκάνδαλα, απλώς θα τους αλλάξει χαρτοφυλάκιο, προκάλεσε νέο κύκλο επικρίσεων.

Πιο πρόσφατο κρούσμα ήταν η αποκάλυψη τη Δευτέρα πως άντρες υπάλληλοι του Φιλελεύθερου Κόμματος είχαν ομάδα στα κοινωνικά δίκτυα όπου μοιράζονταν φωτογραφίες και βίντεο με σεξουαλικές πράξεις που έκαναν στις αίθουσες του Κοινοβουλίου, ανάμεσά τους ακόμη και ανανισμούς σε γραφείο βουλευτίνας των Φιλελεύθερων.

Ο «Τομ», ο άντρας που έκανε τις απο-

AP PHOTO / RICK RYCROFT

καλύψεις, μίλησε για κυριαρχία της «κουλτούρας αντρών που νομίζουν ότι μπορούν να κάνουν ό,τι θέλουν» και κατήγγειλε ότι υπάλληλοι και βουλευτές του κυβερνώντος συνασπισμού χρησιμοποιούσαν ακόμη και την αίθουσα προσευχής του Κοινοβουλίου για τις σεξουαλικές τους συνενυρέσεις και έφεραν «προς τέρψη» τους εργατίριες του σεξ στο κτίριο. Μετά τις αποκαλύψεις ένας από αυτούς τους υπαλλήλους απολύθηκε.

Ο πρωθυπουργός, που έχει επικριθεί σφοδρά για την απροθυμία της κυβέρνησής του να αντιμετωπίσει άμεσα και αποτελεσματικά τις πολλές υποθέσεις σεξουαλικών σκανδάλων που βλέπουν το φως της δημοσιότητας εδώ και σχεδόν ενάμιση σχεδόν, σε συνέντευξη Τύπου χαρακτήρισε τις τελευταίες αποκαλύψεις ντροπιαστικές και επέμεινε πως θα «βάλει τάξη» στο Κοινοβούλιο. Ο Μόρισον, που είναι πεντηκοστιανός και συχνά επικαλείται τις αξίες της οικογένειας ως «πθική πυξίδα του», ιδίως όταν θέλει να αποφύγει να απαντήσει στην ουσία των θεμάτων, όπως σχολίαζε η Guardian, ξέσπασε μάλιστα σε κλάματα υποσχόμενος στις κόρες, τη σύζυγο και τη μητέρα του να λύσει το πρόβλημα και να εξασφαλίσει πως οι γυναίκες θα έχουν ίσες ευκαιρίες.

Η κυβέρνηση έχει βυθιστεί σε έναν βάλο φαλλοκρατίας, συνέπεσαν στους τίτλους τους κάποια ευρωπαϊκά ΜΜΕ, την ώρα που ο Μόρισον αναγνώριζε πως ήταν ένας «τραυματικός μήνας», χωρίς όμως να αναλαμβάνει την ευθύνη για αυτές που χαρακτήρισε σκανδαλώδεις συμπεριφορές.

Βιασμός ανήλικης

Όπως έγινε όταν στις αρχές Μαρτίου αποκαλύφθηκε πως ο υπουργός Δικαιοσύνης Κρίστιαν Πόρτερ κατηγορήθηκε ότι το 1988 είχε βιάσει μια 16χρονη κοπέλα.

Η γυναίκα πέρσι τον Ιούνιο αυτοκτόνησε, ενώ είχε στείλει γράμμα καταγγέλλοντας την εμπειρία της στον πρωθυπουργό και σε τρεις βουλευτίνες του κυβερνώντος κόμματος. Κανείς δεν μπήκε στον κόπο να το διερευνήσει και απλά όταν διέρρευσε το σκάνδαλο ο Πόρτερ αρνήθηκε την κατηγορία, ο δε Μόρισον τον στήριξε απερίφραστα απορρίπτοντας τη διενέργεια ανεξάρτητης έρευνας.

Είχε προηγηθεί, τον Φεβρουάριο, η καταγγελία της Μπρίτανι Χίγκινς, υπαλλήλου στο γραφείο της υπουργού Αμυνας Λίντα Ρέινολντς, ότι τον Μάιο του 2019 βιάστηκε από συνάδελφό της του Φιλελεύθερου Κόμματος στο γραφείο της υπουργού στη Βουλή. Δεν πήγε εκείνη τη στιγμή στην αστυνομία από φόβο μήπως χάσει τη δουλειά της, αλλά έκανε την καταγγελία μόλις παραιτήθηκε, μην αντέχοντας το εχθρικό κλίμα στη δουλειά της. Ο Μόρισον δήλωσε και πάλι ότι δεν είχε ιδέα για την υπόθεση. Η δε Ρέινολντς, σε συνάντηση συνεργατών της μόλις τρεις ημέρες μετά την καταγγελία, αποκάλυψε «ψεύτρα αγελάδα» το θύμα. Μετά τις αποκαλύψεις της Χίγκινς άλλες τρεις γυναίκες κατήγγειλαν σεξουαλική παρενόχληση από τον ίδιο άντρα, ενώ καταγγελία έγινε και εναντίον βουλευτή της αντιπολίτευσης.

Η υπουργός Γυναικών Μαράιζ Πέι δήλωσε πως οι νέες αποκαλύψεις είναι «περισσότερο από απογοητευτικές» και καθιστούν ακόμη πιο αναγκαίο να φτάσει σε βάθος η έρευνα που ζητήθηκε στις αρχές του μήνα για τις εργασιακές συνθήκες στο Κοινοβούλιο. Η έρευνα, υπό την αιγίδα της επιτροπής για θέματα Διακρίσεων Φύλου Κέιτ Τζένκινς, θα ολοκληρωθεί τον Νοέμβριο με στόχο τη διατύπωση συστάσεων για αλλαγή αυτής της τοξικής κουλτούρας μισογυνίας

Τώρα **Η ΑΥΓΗ** κάθε πρωί στον υπολογιστή, το τάμπλετ ή το κινητό σου

Κάνε τώρα την ηλεκτρονική συνδρομή σου εύκολα και οικονομικά στο syndromes.avgi.gr

ται στον μισογυνισμό

που συμβάλλει στις κάθε είδους σεξουαλικές επιθέσεις εναντίον των γυναικών.

Προσπαθώντας να περισώσει τη δημοτικότητά του που μειώνεται σημαντικά και ενώ ένα 65% των συμμετεχόντων σε πρόσφατη δημοσκόπηση θεωρούσε πως η κυβέρνηση ενδιαφέρεται περισσότερο να προστατεύσει την ίδια παρά τα θύματα, ο Μόρισον ανακοίνωσε νέα μέτρα. Ανάμεσά τους υποχρεωτική κατάρτιση για θέματα παρενόχλησης και ανάρμοστης συμπεριφοράς στο Κοινοβούλιο και δημιουργία ανεξάρτητου μηχανισμού διερεύνησης καταγγελιών για σεξουαλική παρενόχληση στο Σώμα. Ενώ δήλωσε επίσης ανοιχτός να εισαγάγει το Φιλελεύθερο Κόμμα του ποσοτώσεις φύλου ώστε να αυξηθεί η γυναικεία εκπροσώπηση, κάτι στο οποίο αντετίθετο σθεναρά στο πολύ πρόσφατο παρελθόν.

Το δικό τους #MeToo

Η αποκάλυψη του νέου σκανδάλου ήρθε μόλις μία εβδομάδα μετά τις μεγαλειώδεις διαδηλώσεις του κινήματος #March4Justice (Πορεία για τη Δικαιοσύνη) που έγιναν σε 40 πόλεις της Αυστραλίας κινητοποιώντας περισσότερους από 110.000 πολίτες κατά της σεξουαλικής βίας και της ανοχής απέναντί της. Ο Μόρισον όχι μόνο αρνήθηκε την πρόσκληση να παραστεί επικαλούμενος «ειλημμένες υποχρεώσεις», αλλά δήλωσε πως οι διαδηλώτριες ήταν τυχερές που μπόρεσαν να διαμαρτυρηθούν χωρίς να «βρεθούν αντιμέτωπες με σφαίρες».

Μια δήλωση που θα μπορούσε να εκληφθεί και ως εκφοβισμός. «Μόνη λύση είναι να σπάσουμε τη σιωπή. Όταν βλέπετε ή ακούτε για κακοποίηση, καταγγείλτε την, μη φοβάστε», λέει η Τασμάνια Γκρέις Τέιμ, επιζώσα έμφυλης βίας που φέτος τιμήθηκε ως «Αυστραλή της χρονιάς». Αυτή την επιταγή της γενικευμένης σιωπής απέναντι στον σεξισμό κατήγγειλε με τη σειρά της ομάδα γυναικών υπαλλήλων του Εργατικού και του Πράσινου Κόμματος, με την Τζόρτζια Τρι που εργάζεται στο γραφείο βουλευτίνας των Εργατικών να καταγγέλλει: «Ένα από τα πρώτα πράγματα που με έμαθαν είναι πως στιδήποτε αν μου συμβεί να μην πω τίποτα σε κανέναν γιατί θα καταστρέψω την καριέρα μου».

Υπάρχει θυμός που βράζει εδώ και πολύ καιρό για τη μεταχείριση που υφίστανται οι γυναίκες, λέει η ακαδημαϊκός και σχεδιάστρια Τζανίν Χέντρι, επίσης επιζώσα της έμφυλης βίας, που ξεκίνησε το κίνημα #March4Justice. «Θυμός που τροφοδοτείται και από τη συστημική υποκρισία», λέει θυμίζοντας πως ο αναπληρωτής πρωθυπουργός Μπάρναμπι Τζόις διαφήμιζε τις οικογενειακές αξίες ενώ είχε εξωσυζυγική σχέση με υπάλληλό του το 2018 ή πως ο πρώην δικαστής του Ανώτατου Δικαστηρίου Ντάισον Χένιντον συνεχίζει να αρνείται ότι παρενοχλούσε σεξουαλικά συνεργάτριές του παρότι έρευνα πέρσι το καλοκαίρι απέδειξε ότι το έκανε. «Είναι μια κουλτούρα βίας ενός ολόκληρου πολιτικού συστήματος και όχι κάποιες εξαιρέσεις».

Αυτοεκπληρούμενη προφητεία

ΠΑΡΟΥΣΙΑ του Μπάιντεν στην τηλεδιάσκεψη κορυφής της Ε.Ε. αμέσως μετά την παρουσία του Μπλίνκεν στη βελγική πρωτεύουσα, που είναι η έδρα της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ.

Πρόκειται για μια κραυγαλέα αντίφαση μεταξύ επικοινωνιακής διαχείρισης και της σκληρής πραγματικότητας που κυριαρχεί στη Διατλαντική Σχέση.

Η επικοινωνιακή διαχείριση θα μπορούσε να στηρίξει την ψευδαίσθηση επιστροφής της Διατλαντικής Σχέσης στην κανονικότητα μετά τη δοκιμασία του επιθετικού απομονωτισμού του Τραμπ για μια τετραετία.

Η σκληρή πραγματικότητα θα μπορούσε να συνοψιστεί ως πρεμία πριν από τη θύελλα, ως πρελούδιο μιας δοκιμασίας όπου θα κριθεί η αντοχή και η επιβίωση της Διατλαντικής Σχέσης.

ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΩΣΗ της πανδημίας και με απροσδιόριστο το κόστος της ανάκαμψης για την επόμενη μέρα οι ΗΠΑ πιέζουν την Ε.Ε. και κατά κύριο λόγο τη Γερμανία να ευθυγραμμιστούν συνολικά με την πολιτική επιθετικής ψυχροπολεμικής ανασχεσης της Ρωσίας και της Κίνας που έχει επιλέξει η κυβέρνηση Μπάιντεν.

Οι ΗΠΑ ζητούν από την Ε.Ε. να οριοθετήσει την εξάρτησή της από τις εμπορικές συναλλαγές με την Κίνα αλλά και να περιορίσει τη διείσδυση του Πεκίνου μέσω επενδύσεων και εξαγωγών στη Γηραιά Ηπειρο.

Την ίδια στιγμή οι Μπάιντεν - Μπλίνκεν υπό την απειλή κυρώσεων απαιτούν από το Βερολίνο να διακόψει την ολοκλήρωση της κατασκευής του αγωγού Nord Stream-2, να υποθηκεύσει δηλαδή τη μακρόχρονη εγγύηση της ενεργειακής της επάρκειας και ασφάλειας στο όνομα της αποτροπής μιας στρατηγικής ομηρίας της από τη Μόσχα.

ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ νομιμοποιούν το εύλογο ερώτημα, αν πρόκειται κυρίως για ρητορική πλειοδοσία με στόχο την ενίσχυση της αξιοπιστίας του αφηγήματος Μπάιντεν περί επιστροφής των ΗΠΑ στη διεθνή σκηνή ή καλύτερα μιας ολικής επαναφοράς της μόνης υπερδύναμης.

Η απάντηση βρίσκεται στις κυρώσεις που θα επιβληθούν από τις ΗΠΑ σε βάρος της Ρωσίας και της Κίνας, αν δηλαδή θα είναι συμβολικές ή ουσιαστικές.

Η σκληρή ρητορική των Μπάιντεν - Μπλίνκεν εμπεριέχει τον κίνδυνο της αυτοεκπληρούμενης προφητείας, δηλαδή να προκαλέσει πρώτον μια συνολική προσέγγιση Ρωσίας - Κίνας και στη συνέχεια για πρώτη φορά μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου να διαμορφώσει ένα διευρυμένο μέτωπο δυσαρεστημένων από τις επιλογές της Ουάσινγκτον.

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ Ρωσίας - Κίνας κάθε άλλο παρά αυτονόητη είναι, με τη Μόσχα να έχει όλους τους λόγους να είναι καχύποπτη για την απειλή που συνιστά για την αραιοκατοικημένη Σιβηρία μια δυναμική κινεζική οικονομική διείσδυση.

Μέχρι τώρα όλα τα κέντρα ισχύος του πλανήτη, παλαιά και αναδυόμενα, επιδίωκαν όχι την αμφισβήτηση της πρωτοκαθε-

ΠΡΟ
ΕΚ
ΤΑΣΕΙΣ

Του Γιώργου Καπόπουλου

δρίας των ΗΠΑ, ούτε καν την εξισορρόπησή της με συμμαχίες και συσπειρώσεις, αλλά τη δημιουργία μιας ειδικής σχέσης με την Ουάσινγκτον.

ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ πριν, Πεκίνο και Μόσχα ζητούσαν να διασφαλίσουν τα ζωτικά τους συμφέροντα στο πλαίσιο μιας Pax Americana την οποία δεν αμφισβητούσαν.

Όταν τον Σεπτέμβριο του 2001 οι ΗΠΑ δέχτηκαν τα τρομοκρατικά πλήγματα στη Νέα Υόρκη και την Ουάσινγκτον και αποφάσισαν να εισβάλουν στο Αφγανιστάν, η Ρωσία του Πούτιν άναψε πράσινο φως στη χρήση από τις αμερικανικές δυνάμεις στρατιωτικών βάσεων στην πρώην Σοβιετική Κεντρική Ασία.

Οι ΗΠΑ διακινδυνεύουν όχι μόνο την προσέγγιση της Μόσχας με το Πεκίνο, αλλά και τη στήριξη από το Βερολίνο μιας στρατηγικής χειραφέτησης της Ε.Ε. στη διεθνή σκηνή.

Μια κραυγαλέα περίπτωση αυτοεκπληρούμενης προφητείας, όπου αντί της επιβράδυνσης και πολύ περισσότερο ματαίωσης μιας δυσμενούς εξέλιξης προμοδοτείται η επιτάχυνσή της.

Χωρίς εκπαίδευση έμειναν τα προσ

► Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΛΥΚΕΣΑ**

*Άλλοίμονο! εἶμαι φτωχὸ
σ' αὐτοῦ τοῦ κόσμου τὸν τροχό!
εἶμι' ὄρφανὸ καὶ ξένο!...
κι' ἀγράμματο θὰ μένω!*

(«Ο Φιλομαθῆς φτωχός», Γ. Βιζυηνός, 1872)

«**P**ίστε μια ματιά και στα καταφρονεμένα προσφυγόπουλα των προσφυγικών δομών, δώστε μια ευκαιρία σε τούτα τα παιδιά της έσχατης ανάγκης, βοηθήστε να μάθουν γράμματα, είναι ντροπή τα παιδιά αυτά, ιδίως της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, να έχουν κάνει μόλις δέκα μέρες μάθημα ολόκληρη τη χρονιά». Είναι η έκκληση δασκάλων που διδάσκουν σε σχολεία της Θεσσαλονίκης –τα προβλήματά τους αφορούν το σύνολο του προσφυγικού πληθυσμού στη χώρα– και που βλέπουν την κυβερνητική αδιαφορία για εκατοντάδες παιδιά προσφύγων και τη μαθησιακή τους εξέλιξη καθώς μόνο ως σαδιστικό αστείο μπορεί κάποιος να παραπέμψει σε τηλεκαίτευση για παιδιά χωρίς τάμπλετ και υπολογιστές, για δομές χωρίς ίντερνετ...

Όπως μας λένε εκπαιδευτικοί, τα προσφυγόπουλα που ζουν στα καμπ της Θεσσαλονίκης και ανήκουν ηλικιακά στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι χωρισμένα σε τρεις κατηγορίες: α) τα παιδιά που πηγαίνουν στο Νηπιαγωγείο (τα Νηπιαγωγεία είναι μέσα στα καμπ), β) όσα πηγαίνουν στο πρωινό σχολείο και είναι ενταγμένα στις τάξεις ανάλογα με την ηλικία τους, και παράλληλα στα τμήματα υποδοχής όπου μαθαίνουν ελληνικά υποστηρικτικά, γ) αυτά που φοιτούν πρώτη φορά σε ελληνικό σχολείο (ανεξάρτητα από το αν έχουν παρακολουθήσει σχολείο σε άλλες χώρες) και πηγαίνουν στις ΔΥΕΠ της πρωτοβάθμιας (είναι απογευματινά τμήματα, με ωράριο 2-6, τετράωρο καθημερινά, και περιλαμβάνει Ελληνικά, Μαθηματικά, Αγγλικά, Πληροφορική, Αισθητική Αγωγή και Φυσική Αγωγή).

Τα νήπια στα καμπ του νομού Θεσσαλονίκης παρακολουθούν κανονικά μέσα στις δομές, άρχισαν όμως μετά τα Χριστούγεννα μαθήματα. Σε περιόδους λοκντάουν όπως αυτή που διανύουμε είναι σαφές ότι δεν γίνεται τηλεκαίτευση. Τα παιδιά του πρωινού κύκλου είναι μοιρασμένα σε διάφορα σχολεία της Θεσσαλονίκης και παρ' όλο που έπρεπε να παρακολουθούν κανονικά όπως τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης τους από την πρώτη μέρα έναρξης της σχολικής χρονιάς, φοίτησαν ως τώρα πολύ λιγότερο, λόγω των απαγορεύσεων εξόδου από τα καμπ ή λόγω αδυναμίας συμμετοχής στην τηλεκαίτευση. Το πρόβλημα είναι κυρίως η έλλειψη τεχνικού εξοπλισμού και υποστήριξης, αλλά ακόμη περισσότερο η έλλειψη ίντερνετ στο καμπ.

Σαν να μην έφταναν όλα τα άλλα προβλήματα, από κοντά τρέχει και μια πληθώρα ζητημάτων που αφορούν τους εκπαιδευτικούς,

ΕΥΡΟΚΙΝΗΣΗ / ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

«Δώστε μια ευκαιρία σε τούτα τα παιδιά της έσχατης ανάγκης, βοηθήστε να μάθουν γράμματα», είναι η έκκληση που απευθύνουν οι δάσκαλοι, οι οποίοι έχουν βρεθεί αντιμέτωποι με την κυβερνητική αδιαφορία για εκατοντάδες παιδιά του προσφυγικού πληθυσμού, όχι μόνο στη συμπρωτεύουσα, αλλά σε όλη τη χώρα

Το προσλήψεις για τις ΔΥΕΠ στη Θεσσαλονίκη άργησαν πολύ στο τρέχον σχολικό έτος. Ενώ συνήθως γίνονταν Οκτώβριο τα προηγούμενα χρόνια, φέτος έγιναν μέσα Δεκεμβρίου και οι τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών λίγες μέρες αργότερα, 21-22 Δεκεμβρίου, οριακά πριν από τα Χριστούγεννα δηλαδή. Πρόβλημα υπάρχει με τις προσλήψεις διότι, όπως λέει εκπαιδευτικός στην «Εφ.Συν.», «δεν βγαίνει πρόσκληση για μόνιμους εκπαιδευτικούς, παρ' όλο που θα βρίσκονταν σίγουρα πολλοί που θα επιδίωκαν μια θέση σε ΔΥΕΠ. Παρ' όλο που είναι απογευματινό το ωράριο, θα βόλευε εκπαιδευτικούς που ζουν στη Θεσσαλονίκη αλλά εργάζονται εκτός νομού ή εντός σε μακρινές περιοχές και κάνουν πολλά χιλιόμετρα τη μέρα».

Ωστόσο οι ΔΥΕΠ δουλεύουν μόνο με αναπληρωτές. Κι εδώ ανοίγουν δύο μεγάλα ζητήματα. Όταν γίνονται προσλήψεις τα Χριστούγεννα, μπορεί κάποιος εύκολα να παραιτηθεί,

Τα προσφυγόπουλα έχουν μείνει εκτός τηλεκαίτευσης καθώς απ' ενός δεν διαθέτουν τάμπλετ ή υπολογιστές, αλλά ακόμη και να είχαν, δεν υπάρχει ίντερνετ στις δομές όπου φιλοξενούνται

γιατί ίσως έχει βρει άλλη δουλειά ή έχει κάνει άλλο σχεδιασμό τελικά στη ζωή του και κρίνει ότι μια σύμβαση λίγων μηνών δεν ταιριάζει στις ανάγκες και δυνατότητές του. Ακόμη και αν παραιτήση σημαίνει δύο χρόνια ποινή αποκλεισμού από τις προσλήψεις. Αλλο μεγάλο πρόβλημα, ότι οι θέσεις των ειδικοτήτων, πλην δασκάλων (δηλαδή γυμνάστριες, εικαστικοί, αγγλικών κλπ.), είναι συνήθως μειωμένου ωραρίου, δηλαδή εργάζονται 15 ώρες διδακτικές για περίπου 500 ευρώ και καλούνται να εργαστούν σε 2 ή και 3 σχολεία ΔΥΕΠ. Και όπως μας σχολιάζει άλλος εκπαιδευτικός, «αυτό στην πράξη στη Θεσσαλονίκη σημαίνει ότι μπορεί να είσαι Αμπελόκηπος και Λαγαδικία. Τι συμβαίνει αν ζεις σε όμορο νομό; Και αν δεν έχεις ιδιόκτητο αυτοκίνητο ούτε άλλους συναδέλφους με ίδιο ωράριο, που κάποιος να έχει αυτοκίνητο να μοιράζεσαι τα μεταφορικά; Και αν είναι και εποχές λοκντάουν που ούτε λεωφορεία δεν έχει καλά καλά; Μάλλον παραιτείσαι, γιατί, όσο και να το θες, στο τέλος μάλλον θα βάλεις χρήματα από την τσέπη σου παρά θα κερδίσεις μισθό. Αυτή είναι πραγματική ιστορία».

Και φταίει οι αναπληρωτές γι' αυτές τις παραιτήσεις; «Βγάζω προσλήψεις Παρασκευή βράδυ και Δευτέρα μάς λένε να είστε στην περιοχή τοποθέτησής σας», σχολιάζει παλαιός

εκπαιδευτικός που βλέπει αναπληρωτές να δηλώνουν αδυναμία και ο οποίος τονίζει ότι «αυτές οι παραιτήσεις οδηγούν σε υποστελέχωση των ΔΥΕΠ που μπορεί να οδηγήσει ακόμη και σε αδυναμία έναρξης». Τα πράγματα γίνονται συγκεκριμένα με ΔΥΕΠ της δυτικής Θεσσαλονίκης όπου από τις 5 ειδικότητες, δηλαδή 1 πλήρους ωραρίου δασκάλα και 4 μειωμένου ωραρίου ειδικότητες, η ΔΥΕΠ διαθέτει μόνο 3 ειδικότητες μειωμένου ωραρίου για 2 τμήματα! Προσθέστε σε αυτά ότι τα παιδιά μεταφέρονται με λεωφορεία στα σχολεία και οι χρηματοδοτήσεις είναι πολύ συγκεκριμένες πλέον από την περιφέρεια –μέχρι πέρυσι από τον ΔΟΜ–, οπότε δεν μπορεί να λειτουργήσει η ΔΥΕΠ ούτε με λιψύ ωράριο, μέχρι να στελεχωθεί σωστά.

Αναρωτιούνται οι εκπαιδευτικοί «αλήθεια, πόσο κοστίζει ένα έξτρα δρομολόγιο Αμπελόκηποι-Διαβάτα για 23 παιδιά, για μια μονή διαδρομή επιστροφής στο καμπ, αφού στην άφιξη το λεωφορείο κάνει τη διαδρομή, καθώς μεταφέρει ήδη τα παιδιά της άλλης ΔΥΕΠ που λειτουργεί». (Παρεμπιπτόντως, η αδιαφορία, η έλλειψη κονδυλίων ή ίσως η εσκεμμένη κατασκευή του προβλήματος της μεταφοράς δημιουργεί συνθήκες εκτεταμένου αποκλεισμού σε περιοχές όπως η Ηπειρος και η Εύβοια.)

φυγόπουλα στη Θεσσαλονίκη

«Πώς θα γίνει τηλεκπαίδευση; Γιατί δεν προνοεί το κράτος;»

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΗΓΑΝ φέτος σχολείο ουσιαστικά στις 18 Φεβρουαρίου (!) - κάποια δεν πήγαν καθόλου, σε άλλα σχολεία είχαν αρχίσει λίγο νωρίτερα. Με ένα στόμα οι εκπαιδευτικοί σημειώνουν ότι «οι οικογένειες στα καμπ απαιτούσαν να πάνε τα παιδιά τους στο σχολείο και απάντηση δεν έπαιρναν», ενώ για καιρό αιωρούνταν αναπάντητη η ερώτηση αν επιτρέπεται ή όχι να βγαίνει ο μαθητικός πληθυσμός από τα καμπ για το σχολείο και κανένας επίσημος κρατικός φορέας, μεταξύ των οποίων και το υπουργείο Παιδείας, δεν έδινε μια σαφή απάντηση. Μάλλον ήταν ο κορονοϊός το πρόβλημα, αλλά ο εμπαιγμός και η συνειδητή αδιαφορία της κυβέρνησης και του κρατικού μηχανισμού αποτυπώθηκαν στην εκπαίδευση των προσφύγων.

Κι έτσι τούτα τα παιδιά βρέθηκαν σε σχολικές αίθουσες μόλις για 10 μέρες! Όσο για τηλεκπαίδευση; «Πώς θα γίνει τηλεκπαίδευση όταν δεν υπάρχει ίντερνετ στο καμπ; Γιατί δεν προνοεί το κράτος; Για τάμπλετ στους μα-

✦ Για καιρό αιωρούνταν αναπάντητη η ερώτηση αν επιτρέπεται ή όχι να βγαίνει ο μαθητικός πληθυσμός από τα καμπ για να πάει στο σχολείο...

θητές; Εστω για κάποια αίθουσα υπολογιστών; Σιγά μην προνοήσετε, θα μου πείτε, εδώ αδιαφορούσε τόσο καιρό και συνεχίζει να αδιαφορεί σε πολλές περιπτώσεις για την πρόσβαση των παιδιών στο φυσικό σχολείο...», σχολιάζουν πικραμένοι και απογοητευμένοι οι εκπαιδευτικοί, περιγράφοντας πως «είναι πολύ σημαντικό ότι τα παιδιά ήρθαν με πολλή χαρά και όρεξη στο σχολείο. Αμέσως ρωτούσαν τι μαθήματα θα κάνουμε, τι δασκάλους θα έχουν, ποιο είναι το σχολικό ωράριο, ποιο είναι το εβδομαδιαίο πρόγραμμα, αν θα πάρουν βιβλία και φυσικά τι πρέπει να κάνουν για να πηγαίνουν στον πρωινό κύκλο και τότε θα γίνει αυτό...». «Τα παιδιά ήρθαν με πολλή δι-

EUROKINISSI / ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΟΛΑΦΗΣ

άθεση αλλά και το αίτημα απέναντί μας να μάθουν», προσθέτουν, τονίζοντας ότι τα παιδιά «θέλουν πολύ να μάθουν ελληνικά γιατί θέλουν να μείνουν στην Ελλάδα, ξέρουν λίγα αγγλικά και θέλουν να τα βελτιώσουν, θέλουν να προχωρήσουν με τα μαθηματικά που άφησαν στη μέση στη χώρα

τους, θέλουν να μάθουν να ζωγραφίζουν, να παίζουν μπάσκετ και ποδόσφαιρο... Ζητάνε να τους τα μάθουμε όλα αυτά και παρά τις δυσκολίες στην επικοινωνία δείχνουν και εμπιστοσύνη και υπομονή και κάνουν και μεγάλη προσπάθεια. Ως εκπαιδευτικοί, από την πρώτη μέρα νιώσαμε

μεγάλη ευθύνη απέναντί τους, ίσως ακριβώς επειδή πρόκειται για παιδιά που ξέρουν τι ζητούν από το ελληνικό σχολείο και μας το επικοινωνούν. Τώρα κρατάμε τη μεγαλύτερη δυνατή επαφή, στέλνοντας εκπαιδευτικό υλικό με το οποίο όσο μπορούν να δουλέψουν μόνο τους».

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΔΥΕΠ; «Μια απογευματινή τάξη σε ένα άδειο σχολείο», σαρκάζουν οι εκπαιδευτικοί, εξηγώντας πως «η ιδέα είναι να προσαρμοστούν τα παιδιά στο σχολικό περιβάλλον και να ενταχθούν στο ελληνικό σχολείο. Πολύ συχνά όμως τα παιδιά έχουν πάει σχολείο στις χώρες καταγωγής τους, άρα δεν είναι η σχολική εμπειρία που τους λείπει. Ελληνικά θα μπορούσαν μια χαρά να μάθουν υποστηρικτικά και στο τμήμα υποδοχής το πρωί. Τι αλήθεια προσφέρει μια ΔΥΕΠ που κρατάει τα προσφυγόπουλα απομονωμένα από τα άλλα παιδιά και μάλιστα δεν διαθέτει και πόρους για να κάνει τη δουλειά της και να στηρίζει τα παιδιά; Οι μόνοι ικανοποιημένοι είναι οι ρατσιστές των διαφόρων περιοχών».

Προσθέτουν και μερικές «λεπτομέρειες» για τη δεινή θέση στην οποία βρίσκονται οι πρόσφυγες και τα παιδιά τους, αφού «τα εμβόλια για τις εγγραφές των παιδιών είναι δωρεά από ΜΚΟ, διότι ο αρμόδιος κρατικός φορέας καθυστερούσε. Οι τσάντες, τα μολύβια, δωρεά κι αυτά από ΜΚΟ, και αναγκαζόμαστε να διαπραγματευόμαστε με τον εκάστοτε διευθυντή της σχολικής μονάδας αν χρειαζόμαστε τετράδια και μαρκαδόρους προκειμένου να τα αγοράσει το σχολείο, με

Τάξεις προσαρμογής σε... άδεια σχολεία

EUROKINISSI / ΤΑΤΙΑΝΑ ΜΠΟΛΑΦΗΣ

τον διευθυντή να κοιτάζει πώς θα εξοικονομήσει χρήματα για τη ΔΥΕΠ από τον μειωμένο εν μέσω πανδημίας προϋπολογισμό». Άλλος εκπαιδευτικός βέβαια τονίζει πως «αν λειτουργούσαν σωστά οι ΔΥΕΠ

θα προετοίμαζαν τα παιδιά για τη νέα σχολική πραγματικότητα (πολλά παιδιά δεν έχουν πάει σχολείο ούτε στη χώρα καταγωγής τους). Όπως και οι τάξεις υποδοχής δεν υπηρετούν τους στόχους τους καθότι

στελεκώνονται πέντε μήνες αργότερα, ειδικά στη δευτεροβάθμια. Αυτό έχει συνέπεια τα παιδιά να παρακολουθούν τα μαθήματα των ελληνικών που απευθύνονται στους Έλληνες μαθητές με ξεκάθαρο αποτέλεσμα. Απογοτεύονται, βαριούνται επειδή δεν καταλαβαίνουν τίποτα και εγκαταλείπουν».

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι προβληματισμοί για την «γκετοποίηση» με τις ΔΥΕΠ οδήγησαν φέτος τα παιδιά από το καμπ της Ριτσώνας εκτός σχολείων, αφού κανένα παιδί δεν παρακολούθησε ούτε ΔΥΕΠ διότι η δήμαρχος της Χαλκίδας με τη στήριξη του προϊσταμένου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Στερεάς Ελλάδας και τη γ.γ. του υπουργείου Παιδείας αποφάσισαν να μη δεχτούν τα παιδιά σε κανένα σχολείο της περιοχής εξαιτίας... Covid-19.

Ως αντιστάθμισμα, πρόβλεψαν τη λειτουργία σχολείων μέσα στα καμπ, όπως συμβαίνει με τα Νηπιαγωγεία, μόνο που και αυτά δεν λειτούργησαν αφού κάτι τέτοιο είναι παράνομο. Ας μην ξεχνάμε βέβαια ότι αυτό ήταν μια προεκλογική υπόσχεση της Ν.Δ. για το ακροδεξιό ποίμνιό της.

Ερχεται για νέες δομές η Γιόχανσον

Η επίτροπος Εσωτερικών Υποθέσεων θα πραγματοποιήσει τριήμερη επίσκεψη στην Ελλάδα έχοντας στις αποσκευές της 155 εκατομμύρια ευρώ για τις δομές Λέσβου-Χίου και 121 εκατομμύρια για τις δομές σε Σάμο, Κω, Λέρο ● Χλιαρό «όχι» στις κλειστές δομές, σιγή για τις επαναπροωθήσεις ● Επιμένει στο υπό διαπραγμάτευση Σύμφωνο Μετανάστευσης που έχει ξεσηκώσει πλήθος αντιδράσεων στο σύνολο του νησιωτικού κόσμου

► Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΓΟΥΔΗ**

Με 276.000.000 ευρώ στις αποσκευές της θα πραγματοποιήσει τριήμερη επίσκεψη στην Ελλάδα η επίτροπος αρμόδια για τις Εσωτερικές Υποθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ιλβα Γιόχανσον, από την Κυριακή 28 Μαρτίου έως και την Τρίτη 30 Μαρτίου. Στόχος της επίσκεψης, η δρομολόγηση των νέων προσφυγικών δομών κυρίως στη Λέσβο αλλά και στον βαθμό που είναι δυνατόν στη Χίο, καθώς και επαφές με φορείς και εκπροσώπους της Αυτοδιοίκησης, των ΜΚΟ, των διεθνών οργανισμών που δραστηριοποιούνται στον τομέα, κα-

θώς και των ευρωπαϊκών οργανισμών. Επίσης θα επισκεφθεί τα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης σε Σάμο και Λέσβο μαζί με τον υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου, Νότη Μηταράκη, ενώ τη Δευτέρα θα παραχωρήσουν συνέντευξη Τύπου στα γραφεία της Γενικής Γραμματείας Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής.

Η ίδια φρόντισε να προετοιμάσει το έδαφος σε ένα αρκούντως αποκαλυπτικό άρθρο που δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. «Η άνοιξη είναι η καλύτερη στιγμή για προετοιμασία για τον χειμώνα - γιατί επισκέπτομαι τη Λέσβο τώρα» είναι ο τίτλος του άρθρου

ΕΥΡΟΚΙΝΗΣΗ

όπου γίνεται και η αναφορά στα 155.000.000 ευρώ που θα διατεθούν στις δομές Λέσβου και Χίου καθώς και στα 121.000.000 που θα διατεθούν για «μικρότερα κέντρα στα νησιά Σάμος, Κως και Λέρος» όπως αναφέρει.

«Είναι επαρκής χρηματοδότηση για αποδεκτά πρότυπα σε λογικό χρονοδιάγραμμα. Πρόκειται για εγκαταστάσεις που δεν θα είναι κλειστές, θα είναι ανθρώπινες και θα προβλέπουν περιοχές για οικογένειες και εύαλωτα άτομα. Θα επιτρέπουν στα παιδιά να πάνε σχολείο - απαραίτητο ώστε να μη καθούν πολύτιμα χρόνια», σημειώνει, απορρίπτοντας ουσιαστικά τις επιδιώξεις Μηταράκη για κλειστές ελεγχόμενες δομές.

Η κ. Γιόχανσον θεωρεί ότι η σημερινή συγκυρία είναι η πλέον κατάλληλη για να προχωρήσουν οι δομές. Ακόμη, πανηγυρίζει για τη μείωση των ροών, χωρίς πάντως να κάνει αναφορά στις παράνομες επαναπροωθήσεις που έρχονται καθημερινά στο

φως της δημοσιότητας. «Είναι μια στιγμή που οι αφίξεις βρίσκονται στο χαμηλότερο επίπεδο εδώ και 8 χρόνια. Γίνεται εκκαθάριση σε καθυστερούμενες υποθέσεις. Οι εγκαταστάσεις είναι λιγότερο γεμάτες. Σημειώνεται πρόοδος», επισημαίνει.

Ιδιαίτερη αναφορά κάνει και στο υπό διαπραγμάτευση Σύμφωνο Μετανάστευσης που όμως έχει ξεσηκώσει πλήθος αντιδράσεων στο σύνολο του νησιωτικού κόσμου, αφού και τον γεωγραφικό αποκλεισμό παρατείνει, ενώ επιπλέον «γκριζάρει» με τρόπο απαράδεκτο τα νησιά, επιβάλλοντας σε αυτά καθεστώς εξαίρεσης από όσα ισχύουν στο κοινό κατά τα άλλα ευρωπαϊκό έδαφος! Συγκεκριμένα, σε αυτό το Σύμφωνο προβλέπεται η εξαίρεση των δομών από το ευρωπαϊκό δίκαιο! Παραβλέποντας ωστόσο και αυτό, η κυρία Γιόχανσον τονίζει τα εξής: «Η πρόθεσή μας δεν είναι και δεν ήταν ποτέ η Ελλάδα ή η Μάλτα,

η Κύπρος, η Ιταλία ή η Ισπανία να γίνουν κέντρα κράτησης. Αυτό δεν είναι αποδεκτό για αυτές τις χώρες, για την Ε.Ε. συνολικά και για τους ίδιους τους μετανάστες. Αντ' αυτού, το νέο σύμφωνο που προτείνουμε τον Σεπτέμβριο του περασμένου έτους αποσκοπεί στην εισαγωγή υποχρεωτικής αλληλεγγύης σε ένα λειτουργικό, αποτελεσματικό, πιο ευρωπαϊκό σύστημα μετανάστευσης. Περιγράψαμε λεπτομερείς προτάσεις που δείχνουν πώς με τη διαλογή, τη σαφή κατηγοριοποίηση και τις διαδικασίες συνόρων το σύστημα μπορεί να βελτιωθεί σημαντικά».

Την Τρίτη, θα συναντηθεί με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, τους υπουργούς Εξωτερικών Νίκο Δένδια, Μετανάστευσης και Ασύλου Νότη Μηταράκη, Προστασίας του Πολίτη Μιχάλη Χρυσοχοϊδη, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής Γιάννη Πλακιωτάκη και την υφυπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου Σοφία Βούλτεψη.

Τον άφησαν να πεθάνει μέσα σε φρικτούς πόνους

ΤΡΕΙΣ ΜΕΡΕΣ και νύχτες ολόκληρες έκλαιγε, ούρλιαζε και παρακαλούσε τους φύλακες να τον μεταφέρουν στο νοσοκομείο. Τελικά την Πέμπτη το πρωί ο Macky Diabate, πρόσφυγας από τη Γουινέα στην Κω, άφησε την τελευταία του πνοή στο Προαναχωρητικό Κέντρο Κράτησης Αλλοδαπών (ΠΡΟΚΕΚΑ) του νησιού. Ο 44χρονος πέθανε μέσα σε φρικτούς πόνους κάτω από το αδιάφορο βλέμμα των αστυνομικών της φρουράς του Κέντρου, που όλο αυτό το χρονικό διάστημα αρνούσαν επίμονα να ανταποκριθούν στο αίτημά του για άμεση μεταφορά του στο νοσοκομείο αφού οι πόνοι που ένιωσε στην κοιλιακή χώρα ξεπερνούσαν κάθε ανθρώπινο όριο.

Σύμφωνα με όσα έχουν γίνει

γνωστά, ο Macky Diabate πέθανε από περιτονίτιδα, αποτέλεσμα σκωληκοειδίτιδας και κυρίως της αδιαφορίας που επέδειξαν οι ανθρωποφύλακές του. Χαρακτηριστικό είναι και το βίντεο που έχει κυκλοφορήσει στα social media, τραβηγμένο έξω από το κελί του, όπου ακούγονται οι κραυγές του ετοιμοθάνατου 44χρονου αλλά και οι φωνές των δυο φρουρών, ο ένας εκ των οποίων τον διατάζει με έντονο τρόπο να κάτσει κάτω, ενώ ένας δεύτερος προσπαθεί να τον ηρεμήσει!

Σύμφωνα με πληροφορίες, ως αποτέλεσμα της έλλειψης διεργασιών, της ανύπαρκτης ιατρικής κάλυψης, αλλά κυρίως της απαξίωσης της ζωής των κρατούμενων και της παντελούς έλλειψης δικαιωμάτων που επικρατούν σε αυτές τις μαύρες τρύπες,

οι αστυνομικοί θεωρούσαν ότι ο Macky «έπασχε απλώς από πέτρα στα νεφρά» και ότι δεν έχρηζε άμεσης ιατρικής βοήθειας. Ετσι τον άφησαν να πεθάνει μέσα σε φρικτούς πόνους.

Ηδη γι' αυτή την πρωτοφανή είδηση οργανώσεις προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων κινούνται νομικά, σκοπεύοντας να φέρουν ενώπιον εισαγγελέα όλους τους υπεύθυνους από το ΠΡΟΚΕΚΑ της Κω. «Περιμένουμε να δούμε αν ο εισαγγελέας θα κινηθεί αυτεπάγγελτα. Αν δεν το κάνει, θα καταθέσουμε άμεσα μηνυτήρια αναφορά» ήταν το πρώτο σχόλιο, λίγη ώρα αφότου έγινε γνωστός ο άδικος θάνατος του ανθρώπου. Ευθύνες ίσως προκύπτουν και για το Νοσοκομείο της Κω αφού, σύμφωνα με όσα μετέδωσε η ΕΡΑ Ρόδου-Νο-

τίου Αιγαίου, ο 44χρονος είχε μεταφερθεί στο νοσοκομείο πριν από τρεις ημέρες αλλά δεν κρίθηκε αναγκαία η παραμονή του για περαιτέρω εξετάσεις.

Με ανακοίνωσή της η ΚΕΕΡΦΑ χαρακτηρίζει το περιστατικό δολοφονία: «Ο κυβερνητικός ρατσισμός δολοφόνησε τον Macky Diabate στο κέντρο κράτησης στην Κω. Δεν πέθανε, δολοφονήθηκε ο Macky Diabate γιατί οι ζωές των μαύρων δεν μετράνε για τους αστυνομικούς του Χρυσοχοϊδη στα κέντρα κράτησης. Ο θεσμικός ρατσισμός της ποινικοποίησης της μετανάστευσης και της προσφυγιάς ΣΚΟΤΩΝΕΙ πλέον απροκάλυπτα», αναφέρει μεταξύ άλλων, ζητώντας «να κλείσουν άμεσα τα στρατόπεδα θανάτου».

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΓΟΥΔΗΣ

Ο Macky Diabate πέθανε από περιτονίτιδα, αποτέλεσμα σκωληκοειδίτιδας και κυρίως της αδιαφορίας που επέδειξαν οι ανθρωποφύλακές του. Τρεις μέρες ούρλιαζε από τους πόνους και παρακαλούσε να μεταφερθεί σε νοσοκομείο

Τσακώνονται για τα ανοίγματα...

ΕΥΡΩΚΙΝΗΣΙΟΤΗΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Το άνοιγμα του λιανεμπορίου επιθυμεί διακαώς η κυβέρνηση, με την Επιτροπή Εμπειρογνομιών να ζητεί πρώτα το άνοιγμα των σχολείων ● Για την ώρα πάντως η πανδημία θερίζει και οι όποιες αποφάσεις μετατέθηκαν για την επόμενη εβδομάδα ● Εργαλειοποίηση της Επιτροπής και για τα self-tests

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Υγείας
Ministry of Health

μηνία που εξετάζεται για άνοιγμα (η κυβέρνηση θα αποφασίσει ποιου τομέα) είναι η 5η Απριλίου.

Η συνεδρίαση της Επιτροπής Εμπειρογνομιών ολοκληρώθηκε χθες με το βλέμμα στα νοσοκομεία του Λεκανοπεδίου, που δίνουν μάχη στήθος με στήθος με τον ιό της πανδημίας. Στην εξίσωση του ανοίγματος δραστηριοτήτων της κυβέρνησης, που μετά το λιανεμπόριο σχεδιάζει το άνοιγμα των σχολείων και της εστίασης σε εξωτερικούς χώρους, μπαίνουν και οι εκκλησίες. Χθες ο Κυριάκος Μητσοτάκης συναντήθηκε με τον Αρχιεπίσκοπο Ιερώνυμο στο πλαίσιο των τακτικών επαφών τους, αλλά, σύμφωνα με πληροφορίες, στην ατζέντα της συζήτησης βρέθηκε και το θέμα του ανοίγματος των εκκλησιών το Πάσχα, για το οποίο συνεργάτες του πρωθυπουργού έλεγαν ότι εξαρτάται από τις υγειονομικές εξελίξεις.

Στο μέτωπο του επικοινωνιακού

πυροτεχνήματος των self-tests της κυβέρνησης -τεστ στο σπίτι με ευθύνη των πολιτών, που δεν εμπίπτει σε κανέναν σχεδιασμό δημόσιας υγείας- η κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι έχει σχέδιο και εργαλειοποιεί για ακόμα μια φορά την Επιτροπή Εμπειρογνομιών. Σε απάντησή της στην αξιωματική αντιπολίτευση, η κυβερνητική εκπρόσωπος Αριστοτελία Πελώνη μιλάει για «τεστ οικιακής χρήσης που θα προστεθούν στη στρατηγική για τα τεστ με κρατική δαπάνη», ενώ είναι γνωστό ότι η χώρα δεν διαθέτει επιδημιολογική επιτήρηση αλλά αναφορά (reporting) των διενεργούμενων τεστ ημερησίως, το κόστος των οποίων πληρώνουν ως επί το πλείστον οι πολίτες από την τσέπη τους. Επιπλέον, η κ. Πελώνη αναφέρει ότι «η Επιτροπή του υπουργείου Υγείας εισηγήθηκε τα μαζικά τεστ και τις προδιαγραφές», τη στιγμή που η αρμόδια Επιτροπή Εμπειρογνομιών του υπουργείου Υγείας δεν

έχει εγκρίνει τα τεστ στο σπίτι - ούτε καν ρωτήθηκε! Θυμίζουμε δε ότι η πρόσκληση ενδιαφέροντος για την προμήθεια 10 εκατομμυρίων self-tests έγινε από την Πολιτική Προστασία, δηλαδή από το υπουργείο Προ.Πο., παρακάμπτοντας πλήρως το αρμόδιο υπουργείο Υγείας.

«Οι προδιαγραφές πληρούν τις ευρωπαϊκές οδηγίες και ανταποκρίνονται στις άμεσες υγειονομικές ανάγκες της χώρας», υπογράμμισε η κυβερνητική εκπρόσωπος. Όμως, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ECDC) είναι σαφές: κανένα self-test από αυτά που κυκλοφορούν στην αγορά της Ε.Ε. δεν διαθέτει σήμανση CE για αυτοέλεγχο (οδηγία 98/79/ΕΚ). Προειδοποιεί, δε, ότι η μετατόπιση της ευθύνης για αναφορά των αποτελεσμάτων των τεστ από τους επαγγελματίες Υγείας και τα εργαστήρια στους πολίτες μπορεί να επηρεάσει την επιτήρηση της διασποράς του ιού.

► Των **ΝΤΑΝΙ ΒΕΡΓΟΥ, ΓΙΑΝΝΗ ΜΠΑΣΚΑΚΗ**

Με διαφορετικές προτεραιότητες κινούνται κυβέρνηση και Επιτροπή Εμπειρογνομιών του υπουργείου Υγείας, με την πρώτη να επιμένει στο άνοιγμα δραστηριοτήτων της οικονομίας με πρώτο το λιανεμπόριο και τη δεύτερη να ευνοεί ανοιχτά την εκπαίδευση. Για την ώρα, πάντως, τα επιδημιολογικά δεδομένα (χθες νέο αρνητικό ρεκόρ διασωληνωμένων, 707) δεν επιτρέπουν το άνοιγμα ούτε των καταστημάτων ούτε των

σχολείων, οπότε αποφάσεις και ανακοινώσεις μετατίθενται για την επόμενη εβδομάδα.

Το παραπάνω μήνυμα για την προτεραιότητα των σχολείων έστειλαν ξεκάθαρα στην κυβέρνηση χθες οι ειδικοί επιστήμονες, που κλήθηκαν να αποφασίσουν για το άνοιγμα των διαδημοτικών μετακινήσεων αλλά και του λιανεμπορίου από την ερχόμενη Δευτέρα (29/3). Η κυβέρνηση, παρότι έχει «καεί» από τη σπουδή της να ανοίξει οικονομικές δραστηριότητες και τις συνεχείς αναδιπλώσεις της, δεν έπαψε να στέλνει αντιφατικά μηνύματα στους πολίτες την πιο δύσκολη ώρα της πανδημίας. Τώρα η νέα ημερο-

Την ώρα της μεγάλης μάχης απολύουν γιατρό από το ΕΣΥ!

«**ΕΝ ΜΕΣΩ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗΣ**

των νοσοκομείων, μετατροπής νοσοκομείων κορμού σε Covid και επιστράτευσης ιδιωτών γιατρών απολύομαι! Είναι η κορύφωση της προσπάθειας διάλυσης του δικαιώματος να έχουμε συνδικάτα!», λέει στην «Εφ.Συν.» ο Κώστας Καταραχιάς. Ο γιατρός, ακτινολόγος με πενταετή εμπειρία στο μεγαλύτερο αντικαρκινικό νοσοκομείο της χώρας όπου υπηρέτούσε και τώρα από το βαρύ πυροβολικό της πανδημίας, το «Σωτηρία», μιλάει για «έγκλημα να απολύεις γιατρό αυτήν τη στιγμή και μάλιστα από τη ΜΕΘ Covid του "Σωτηρία"».

Τόσο η διευθύντρια της ΜΕΘ Covid του «Σωτηρία» αλλά και του Ακτινοδιαγνωστικού Τμήματος του νοσοκομείου όσο και η διευθύντρια του Ακτινοδιαγνωστικού Τμήματος του «Αγίου Σάββα» έχουν απευθύνει αναρίθμητες εκκλήσεις στις διοικήσεις

των δύο νοσοκομείων να μην απολυθεί ο γιατρός. «Δεν τους νοιάζουν οι ζωές των ανθρώπων, μόνο ο τσαμπουκάς στους αγωνιστές γιατρούς και υγειονομικούς», σημειώνει ο Κ. Καταραχιάς. Θυμίζουμε ότι ο Κώστας Καταραχιάς δημοσιοποίησε και αγωνίστηκε ενάντια στην Ενορκη Διοικητική Εξέταση κατά τριών γιατρών -επειδή νόσησαν με κορονοϊό- την οποία είχε διατάξει η διοικήτρια του «Αγίου Σάββα» προσπαθώντας να μεταθέσει στους εργαζόμενους τις ευθύνες για το κλείσιμο κλινικών για καρκινοπαθείς στις αρχές του περασμένου Δεκεμβρίου. Ακολούθησε, παραμονές Χριστουγέννων, η εκδικητική μετακίνηση του Κ. Καταραχιά και ακόμα 7 γιατρών σε άλλα νοσοκομεία προκειμένου να συγκαλυφθεί η δραματική κατάσταση στον «Αγιο Σάββα», που μετρούσε τουλάχιστον 100 εργαζομένους σε κα-

ραντίνα και 30 θετικά κρούσματα μέσα σε δύο μέρες, με αποτέλεσμα το κλείσιμο ενός μεγάλου τμήματος του νοσοκομείου. Στις 7 Ιανουαρίου ο ίδιος κλήθηκε από το τμήμα προσωπικού του «Αγίου Σάββα» να υπογράψει παράταση

της σύμβασής του, που έληγε, μέχρι τις 31 Μαρτίου και όχι μέχρι τις 31 Οκτωβρίου, όπως προβλέπεται από νομοθετική ρύθμιση της κυβέρνησης. Ακολούθησαν διαβήματα του σωματείου εργαζομένων του νοσοκομείου και του με-

γαλύτερου πρωτοβάθμιου σωματείου νοσοκομειακών γιατρών της χώρας (ΕΙΝΑΠ) προς τη διοίκηση, η οποία ήταν ανένδοτη. Την εκδικητική απόλυση του Κ. Καταραχιά έχουν καταγγείλει πλήθος πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων

σωματείων, η ΟΕΝΓΕ και η ΑΔΕΔΥ. Οι γιατροί, εξαντλημένοι από την επικίνδυνη και αυταρχική πολιτική της κυβέρνησης στην αντιμετώπιση της πανδημίας, οργανώνουν πανυγειονομική κινητοποίηση την Τρίτη 30 Μαρτίου, με παράσταση διαμαρτυρίας στη 1 έξω από το υπουργείο Υγείας.

ΝΤΑΝΙ ΒΕΡΓΟΥ

Μεγάλη Συνέντευξη με την Δανάη Κολτσίδα και τον Άγγελο Σεριάτο για τη νεολαία

Στην «Εποχή» του Σαββατοκύριακου

Η εποχή
Εβδομαδιαία εφημερίδα της Ανανεωτικής Αριστεράς

Η νέα γενιά είναι πολύ πιο πολιτικοποιημένη από ό,τι νομίζαμε

Συζήτηση με την Δανάη Κολτσίδα και τον Άγγελο Σεριάτο για τη νεολαία

Διαβάστε ακόμη

Ποιον αφορά το Ελληνικό;

Άρθρο για την «επένδυση» και την υπερψήφιση του νομοσχεδίου από τον ΣΥΡΙΖΑ

συνέντευξη με την Μαριλίζα Ξενογιαννακοπούλου για τα νομοσχέδια για το ασφαλιστικό και τα εργασιακά

<http://www.epohi.gr>

Συνέντευξη | ΤΖΕΦ ΜΟΝΤΑΝΑ, διεθνούς καταξίωσης διεμφυλικό μοντέλο, ακτιβίστρια, μάρτυρας στην υπόθεση

«Ο Λιγνάδης εκμεταλλεύτηκε τη δύ

PH: INSTAGRAM

«Η τοξική αρρενωπότητα δεν με τρομάζει. Ισα ίσα, μου φαίνεται πολύ απλοϊκή», λέει η Τζεφ Μοντάνα. Γελάει. Γελάει κι όταν διηγείται πως, αφού σπούδασε καλλιτεχνικό μανάτζμεντ στο Λονδίνο, έκανε μεταπτυχιακό στο Λος Αντζελες πάνω στην επικοινωνία και εργάστηκε για ένα διάστημα στη μουσική βιομηχανία, μανατζάρισε αργότερα τους Slayer, «τους πιο βαρβάρους άντρες που μπορείς να φανταστείς. Κι όμως τα κατάφερα μια χαρά!». Ναι. Γελάμε αρκετές φορές μαζί σ' αυτή τη συνέντευξη που, χάρη στη συνομιλήτριά μας, κατορθώνει να έχει τελικά φωτεινό πρόσημο, παρότι διασχίζει και μια πολύ σκοτεινή περίοδο. Να, ακριβώς όπως είναι μέχρι εδώ η ζωή της Τζεφ. Το πανέμορφο, διάσημο διεθνώς, μη δυαδικής ταυτότητας μοντέλο με τη συναρπαστική πορεία στις μεγαλύτερες πασαρέλες, στον φακό των σπουδαιότερων φωτογράφων και στα εξώφυλλα των επιδραστικότερων περιοδικών μόδας του κόσμου, υπήρξε κάποτε ένα διεμφυλικό παιδί στην ελληνική επαρχία, το οποίο έπρεπε να δώσει μόνο του τον αγώνα της προσωπικής, κατ' αρχάς, αποδοχής της ταυτότητάς του. Δεν είναι, όμως, αυτός ο λόγος που η Τζεφ θέλησε να κάνουμε αυτή την κουβέντα. Ο λόγος αφορά (και) την επικαιρότητα της υπόθεσης Λιγνάδη, στην οποία εκείνη είναι μάρτυρας, όχι όμως μάρτυρας υπεράσπισης, όπως είπαν και έγραψαν ορισμένα μέσα. Η Τζεφ τα λέει όλα, συγκροτημένα και σταράτα, με τα εξαιρετικά ελληνικά που (της επισημαίνουμε ότι) μιλάει. Το γεγονός ότι είναι μοντέλο, όμορφη και συγχρόνως έξυπνη και καλλιεργημένη είναι ακόμα ένα στερεότυπο που σπάει η ίδια. Όχι το δυσκολότερο.

• **Γεννηθήκατε στην Κόρινθο, ζείτε μεταξύ Λος Αντζελες, Βελγίου και Αθήνας. Πόσο δύσκολη αλλά και πόσο συναρπαστική ήταν η πορεία σας μέχρι εδώ;**

Γεννήθηκα στην Κόρινθο κι από μικρό παιδί είχα έντονα αναπτυγμένο το αίσθημα της δικαιοσύνης. Στην πορεία σπούδασα, μπήκα στη μουσική βιομηχανία, έκανα τον κύκλο μου ως μουσικός manager, μέχρι που κατάλαβα πως αντλώ περισσότερη δύναμη και πάθος όταν δραστηριοποιούμαι -πάντα μέσα στο πλαίσιο του καλλιτεχνικού χώρου- σε θέματα που αφορούν τη διεκδίκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Θέλοντας και μη, έχω δώσει από μικρό παιδί αγώνα για να υπηρετήσω την αλήθεια μου. Πάντα, όμως, με αισιοδοξία, με φως και αγάπη.

• **Η αλήθεια αυτή δεν είναι μόνο δική σας. Είναι μια αλήθεια του πιο προοδευτικού μέρους του κόσμου...**

Γι' αυτό και, πριν από οτιδήποτε άλλο, θέλω να πω ότι σήμερα, στα 30 μου, είμαι καλά ψυχικά, είμαι χαρούμενη κι έχω βρει τη δύναμη που απαιτείται για να μπορώ να μιλάω ανοιχτά για πιο τραυματικές εμπειρίες του παρελθόντος. Τις «επισκέπτομαι». Πρέπει να τις «επισκέπτεται» κάποιος για να μπορεί να τις διαχειριστεί, είτε με ψυχολόγο είτε μόνος. Σήμερα νιώθω πως έχω κατακτήσει αυτό το έδαφος. Έχω την ψυχή μου καθαρή και κυρίως δεν είμαι θύμα. Προσπαθούν να με βάλουν στη θέση του θύματος από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου, αλλά εγώ αντιστέκομαι. Είμαι πολεμίστρια.

• **Γιατί προσπάθησαν να σαςβάλουν στη θέση του θύματος;**

Δεν επέλεξα εγώ αυτή τη θέση. Βρέθηκα σ' αυτήν. Και γι' αυτό τώρα αναγκάζομαι ξανά να υπερασπιστώ τον εαυτό μου και να μοιραστώ στοιχεία της προσωπικής μου ζωής. Έχω μια ευθύνη. Να αποκατασταθεί, με επιχειρήματα, η αλήθεια για την οποία συζητάμε. Οντως τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα δεν αποτελούν πλειονότητα στην κοινωνία. Είμαστε μια μειονότητα και με όλες μας τις αντιφάσεις, τις ανασφάλειες και τις ιδιαιτερότητες, αξίζουμε. ΑΞΙΖΟΥΜΕ. Και δεν υπάρχει καλύτερη στιγμή από αυτήν, τώρα, για να διεκδικήσουμε αυτό το «ΑΞΙΖΩ» με κεφαλαία.

• **Ενας λόγος που θελήσατε να δώσετε αυτή τη συνέντευξη είναι γιατί παρεξηγήθηκαν οι προθέσεις σας κατά τη νομική εξέλιξη της υπόθεσης Λιγνάδη.**

Ο κύριος λόγος που κάνουμε αυτή τη συνέντευξη είναι γιατί θέλω να αποκαταστήσω την αλήθεια και, βασικά, να ζητήσω από ορισμένα media να μου πουν από πού προέκυψαν συμπεράσματα που με δυσαρεστούν πολύ: Δεν δήλωσα ποτέ ότι θα καταθέσω στην ανακρίτρια ως μάρτυς υπεράσπισης του Δημήτρη Λιγνάδη. Θα

Σε ηλικία 16 ετών βρέθηκα για πρώτη φορά στο σπίτι του Λιγνάδη κι εκεί εκείνος επιχειρήσε για πρώτη φορά να κινηθεί προς το μέρος μου με σαφή πρόθεση να κάνουμε σεξ. Εγώ δεν ήθελα να κάνω σεξ μαζί του και δεν έκανα. Νιώθω ότι εκμεταλλεύτηκε τη δύσκολη ηλικία της εφηβείας μου, χρησιμοποιώντας τις φοβίες που είχα, δικαιολογημένα τότε, για τη σεξουαλικότητά μου, μια και ως διεμφυλική μαθήτρια στην κοινωνία της ελληνικής επαρχίας του '90 είχα εκπαιδευτεί καλά να καταπιέζω οποιαδήποτε έκφραση της σεξουαλικότητάς μου και της αλήθειας μου

προσπαθήσω να βάλω τα πράγματα στη θέση τους, λοιπόν, για να μη σέρνονται υπόνοιες και να μη βγαίνουν αυθαίρετα συμπεράσματα. Με την πρώτη ανάσα που πήρα για να μιλήσω είδα να αναπαράγονται στα media ανακριβείς, ψευδείς ισχυρισμοί. Γι' αυτό και έχω στείλει εξώδικο διά του δικηγόρου μου, το οποίο σε γενικές γραμμές αναφέρει ότι «εγώ η Τζεφ Μοντάνα βρίσκομαι στον κατάλογο των μαρτύρων που έχει γνωστοποιηθεί στη 19η ανακρίτρια η οποία χειρίζεται την υπόθεση του Δημήτρη Λιγνάδη, εκ μέρους του συνηγόρου ενός εκ των μνηυτών του κατηγορούμενου ηθοποιού». Ο συνήγορος είναι ο Γιάννης Βλάχος. Επισήμανα στη δημοσιογράφο του Tliffe της Τατιάνας Στεφανίδου πως όλα όσα προτίθεμαι να καταθέσω θα τα καταθέσω εκεί όπου η φωνή μου θα έχει ουσιαστική αξία. Δηλαδή ενώπιον των αρμόδιων δικαστικών οργάνων. Ζητώ ν' απολογηθούν όλοι όσοι ισχυρίστηκαν και δημοσίευσαν αυτό το ψέμα (ότι θα καταθέσω ως μάρτυς υπεράσπισης) και παραποίησαν την αλήθεια. Οφείλαν να είναι προσεκτικοί πριν με διασύρουν και ισχυριστούν κάτι αναληθές, το οποίο συνδέεται μάλιστα με μια ποινική υπόθεση ευαίσθητη για την κοινή γνώμη και την ελληνική κοινωνία.

• **Εχουμε συμφωνήσει ότι ακριβώς επειδή**

Λιγνάδη

► ΣΤΟΥΣ **ΝΑΤΑΛΙ ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟ**

«σκολη ηλικία της εφηβείας μου»

πρόκειται για μια τόσο ευαίσθητη υπόθεση δεν θα σας ρωτήσουμε λεπτομέρειες που άπτονται όσων θα πείτε στην ανακρίτρια ή άλλες που θα σας προκαλούσαν πόνο.

Σήμερα που είμαι 30 ετών έχω βρει τρόπο να βάζω το όριο μου και ξέρω πολύ καλά πώς να προστατεύω τα αισθήματά μου και την ασφάλειά μου εκεί όπου δεν θέλω να απαντήσω ή δεν νιώθω άνετα. Επιτρέψτε μου να τονίσω κάτι για μία όψη του victim blaming, σχετική με όσα έλεγα πριν: Όταν κάνεις μια προσπάθεια υπέρ των στόχων του κινήματος του MeToo και κατά των κοινωνικών ανισοτήτων, είναι πολύ κακό, με έναν ισχυρισμό βασιμμένο σ' ένα ψέμα, να σε τοποθετούν ξαφνικά στη μαύρη πλευρά της Ιστορίας. Θέλω τα νεότερα παιδιά, αυτά που συναντώ συχνά και είναι τώρα 20χρονοι και είναι θύματα του ίδιου ανθρώπου, να αντιληφθούν τι τους συμβαίνει. Μέσα τους επικρατεί ο φόβος. Επηρεάζεται ο ύπνος τους, ζουν με ψυχοφάρμακα. Θέλω να είμαι εκεί, δυνατή, γι' αυτά τα παιδιά. Γιατί κάθε φορά που κοιταζόμαστε και μιλάμε μεταξύ μας, λέμε «ναι, και σ' εμένα συνέβη το ίδιο. Και σ' εμένα έκανε τα ίδια». Μιλάμε για τον ίδιο άνθρωπο που βρίσκεται τώρα στη φυλακή. Ο,τι κι αν πουν τα δικαστήρια, εμείς γνωρίζουμε. Το βλέπουμε ο ένας στα μάτια του άλλου. Είναι συγκινητικό και όμορφο γιατί ο ένας δίνει στον άλλο δύναμη. Και την έχουμε αυτή τη δύναμη εμείς, ειδικά σε σχέση με ορισμένους ομοφυλόφιλους της παλαιάς γενιάς, όπως είναι κι ο Δημήτρης Λιγνάδης.

• Τι εννοείτε;

Εννοώ ότι εκείνος μισούσε τον εαυτό του. Είχε εσωτερικευμένο μίσος για τον εαυτό του. Και ό,τι βγήκε τώρα στην επιφάνεια προέρχεται από αυτή την έλλειψη αποδοχής του εαυτού του. Είναι φρικτό. Μέχρις ενός σημείου το είχα ζήσει κι εγώ, αλλά ευτυχώς κατάφερα και ξέφυγα απ' αυτό.

• Εσείς που ξεκινήσατε από μια μικρότερη πόλη, με τις συνθήκες της ελληνικής επαρχίας, πώς καταφέρατε να κάνετε αυτή την πορεία προς την ωριμότητα και την αυτοσυνείδηση;

Εχω εισπράξει πολλή αγάπη από τους γονείς μου. Είχα δηλαδή εφόδια κι εργαλεία για να μπορέσω να θωρακίσω την ψυχή μου. Αλλά, ναι, το να είσαι διεμφυλικό παιδί στην επαρχία είναι ένα ζήτημα.

• Τον Λιγνάδη πού τον είχατε γνωρίσει;

Σε μια παράσταση που είχα πάει να δω ως θεατής.

• Τι βιώσατε αργότερα στη σχέση μαζί του;

Σήμερα είμαι σε θέση να καταλάβω ότι αυτός ο άνθρωπος με έμπλεξε σ' ένα δίχτυ δήθεν προστασίας και με κρατούσε όμηρο

Η ηλικία του, οι γνώσεις του, το κοινωνικό του στάτους δημιουργούσαν εκ των πραγμάτων μια συνθήκη που λειτουργούσε ως εργαλείο χειραγώγησης ανήλικων παιδιών. Δεν νοείται όμως συγκατάθεση σε σεξουαλικές πράξεις όταν έχει δημιουργηθεί συνθήκη χειραγώγησης. Ακόμα και άτομα άνω των 15 ετών, όταν εμπλακούν σε ένα τέτοιο «πλέγμα», είναι αδύνατο να συναινέσουν με ελευθερία βούλησης

Ο,τι κι αν πουν τα δικαστήρια, εμείς γνωρίζουμε. Το βλέπουμε ο ένας στα μάτια του άλλου. Είναι συγκινητικό και όμορφο γιατί ο ένας δίνει στον άλλο δύναμη. Και την έχουμε αυτή τη δύναμη εμείς, ειδικά σε σχέση με ορισμένους ομοφυλόφιλους της παλαιάς γενιάς, όπως είναι κι ο Δημήτρης Λιγνάδης

για χρόνια, μέχρι πρόσφατα.

• Πού βασιζόταν για να καταφέρει να φτιάξει αυτό το δίχτυ, όπως είπατε;

Στον φόβο μου. Σε ηλικία 16 ετών βρέθηκα για πρώτη φορά στο σπίτι του κι εκεί εκείνος επιχειρήσει για πρώτη φορά να κινήσει προς το μέρος μου με σαφή πρόθεση να κάνουμε σεξ. Εγώ δεν ήθελα να κάνω σεξ μαζί του και δεν έκανα. Δεν τον βρισκω ελκυστικό και δεν τον έβρισκα ποτέ. Παρ' όλο που γνώριζα τη φύση μου -ένιωθα γυναίκα- απλά δεν μου άρεσε. Νιώθω ότι εκμεταλλεύτηκε τη δύσκολη ηλικία της εφηβείας μου, χρησιμοποιώντας τις φοβίες που είχα, δικαιολογημένα τότε, για τη σεξουαλικότητά μου, μια και ως διεμφυλική μαθήτρια στην κοινωνία της ελληνικής επαρχίας του '90 είχα εκπαιδευτεί καλά να καταπιέζω οποιαδήποτε έκφραση της σεξουαλικότητάς μου και της αλήθειας μου. Αυτό αναγκάστηκα να το μάθω παίζοντας διάφορους ρόλους για να μπορέσω να επιβιώσω. Εν τέλει κανείς άλλος δεν με βοήθησε να σπάσω αυτό το πλέγμα, πάρα μόνον ο εαυτός μου. Όταν ήμουν μικρότερη, όμως, άνθρωποι σαν κι εκείνον εκμεταλλεύτηκαν τον φόβο που είχα.

• Εκείνος πώς και γιατί το εκμεταλλεύτηκε;

Για να με χειραγωγήσει. Μου υποσχέθηκε, π.χ., ότι θα με γνωρίσει σε διασημότητες εκείνης της εποχής που ήξερε ότι θαύμαζα. Και με έπεισε, όπως με έπεισε κι ότι θα με προστατεύσει.

• Σας χρησιμοποιούσε για να προσεγγίσει και άλλους ανθρώπους;

Αυτό το συνειδητοποιήσα αργότερα. Τα ταξίδια μου, η ζωή μου στο Λος Άντζελες, τα πιο ανοιχτόμυαλα περιβάλλοντα στα οποία βρέθηκα έκαναν σιγά σιγά την κρίση μου και την αντίληψή μου ν' αλλάξουν απέναντι σε πολλά θέματα. Ετσι αντιλήφθηκα ότι είχα υποστεί μια απαγωγή. Ο Λιγνάδης τότε μου απήγαγε την ψυχή. Κι εκείνη τη στιγμή δεν ήμουν σε θέση να αντιληφθώ τι μου συνέβαινε, ούτε να το δηλώσω πιθανά. Αργότερα έμαθα ότι είχε σχέση και με άλλα παιδιά: βρήκα κι άλλους που μου εκμυστηρεύθηκαν ανάλογες ιστορίες. Σήμερα θεωρώ αυτόν τον άνθρωπο συλλέκτη ψυχών. Κι ένα άτομο με εντελώς διαφορετικές αξίες από τις δικές μου. Εγώ έκανα λάθος και παίρνω την ευθύνη που μου αναλογεί. Η ματαιοδοξία μου ήταν κάτι το οποίο πλήρωσα. Εκείνος; Οι επιπτώσεις των δικών του αμαρτιών κρίνονται από τη Δικαιοσύνη. Η ηλικία του, οι γνώσεις του, το κοινωνικό του στάτους δημιουργούσαν εκ των πραγμάτων μια συνθήκη που λειτουργούσε ως εργαλείο χειραγώγησης ανήλικων παιδιών. Δεν νοείται όμως συγκατάθεση σε σεξουαλικές πράξεις όταν έχει δημιουργηθεί συνθήκη χειραγώγησης. Ακόμα και άτομα άνω των 15 ετών, όταν εμπλακούν

σε ένα τέτοιο «πλέγμα», είναι αδύνατο να συναινέσουν με ελευθερία βούλησης.

• Εκ των υστέρων τι κακό σκέφτεστε ότι σας έκανε;

Οι σχέσεις έχουν μεγάλο αντίκτυπο στην πορεία της ζωής μας, γι' αυτό πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί σε ποιους ανοίγουμε την πόρτα της ψυχής μας ή αυτού που λέω εγώ «ο εσωτερικός μας κήπος». Εγώ δεν του άνοιξα συνειδητά την πόρτα. Εκείνος την παραβίασε, μπήκε στον δικό μου κήπο και τον λεηλάτησε. Επρεπε να ξαναφτιάξω τα πάντα απ' την αρχή για να μπορέσω να ζήσω με αρμονία. Πρακτικά μ' έκανε να πιστεύω πως ό,τι είμαι είναι κάτι φρικτό, δύσμορφο, αφύσικο, κάτι που εγώ πρέπει να κρύβω αλλά εκείνος μπορεί να λεηλατεί. Αυτό μου έδειξε με τη συμπεριφορά του, με το βάρος που με φόρτωνε και με την ικανοποίηση που αντλούσε απ' αυτό. Με εξουσίαζε.

• Εχουμε πει αρκετά επώδυνα πράγματα. Ποιες ήταν οι σημαντικότερες στιγμές με θετικό πρόσημο στη ζωή σας έως τώρα;

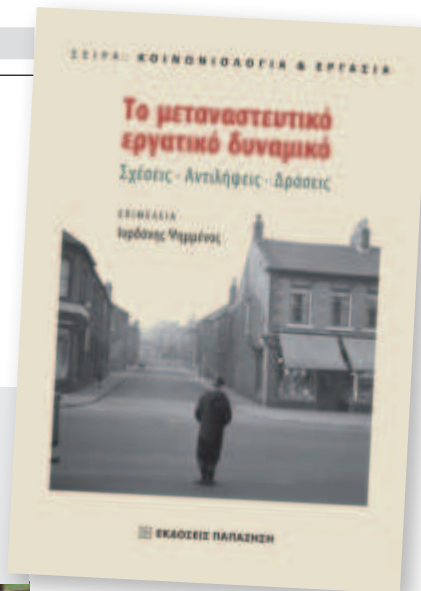
Αντλώ δύναμη από τη φοβερή αγάπη και τα εφόδια που πήρα από τη μαμά μου. Αγάπη πήρα κι από τον πατέρα μου, παρ' όλο που η σχέση μας είχε και προβληματικά σημεία. Αν μιλάμε για τη σημαντικότερη επιτυχία, όμως, αυτή είναι ότι μπορώ να δίνω αντίστοιχα αγάπη σε νέα παιδιά που τη χρειάζονται. Ενδιαφέρομαι για τις ζωές ειδικά των ΛΟΑΤΚΙ παιδιών. Θέλω να έχουν εφόδια κι εργαλεία για να μπορούν να ζήσουν τη ζωή τους όπως τη θέλουν. Θέλω να τους δείξω ότι το μοντέλο ζωής που ακολουθώ υπάρχει. Οτι έχω καταφέρει να ζω ως ο αυθεντικός μου εαυτός και όχι στα editorials, στα περιοδικά ή στην τηλεόραση, αλλά στην καθημερινότητά μου. Οτι έχω τους δικούς μου στενούς φίλους, την «κορινθοπαρέα» μου που την αγαπώ και με αγαπούν (άνθρωποι που μπορεί να δουλεύουν στο σταφύλι ή σε εργοστάσια ή είναι τραπεζικά στελέχη κι αυτό δεν έχει καμία σημασία). Οτι έχω καταφέρει να μη ζητώ αποδοχή από κανέναν, αλλά να αποδέχομαι εγώ τον εαυτό μου. Αυτή είναι η μεγαλύτερή μου επιτυχία. Και θα είναι ακόμα μεγαλύτερη αν κάνω κι άλλα παιδιά να αποδεχτούν τον εαυτό τους. Και απευθύνομαι και στον Δημήτρη. Γιατί δεν λέει ότι είναι γκέι και ότι του αρέσουν τα νεαρά αγόρια; Ούτε αυτό δεν μπορεί να πει;

• Τώρα, αν είχατε μία ώρα μαζί του, τι θα του λέγατε;

Δεν θα του έδινα μία ώρα γιατί δεν την αξίζει. Θα του έδινα ένα λεπτό για να του πω «Είναι OK να 'σαι γκέι - η εφηβοφιλία είναι το πρόβλημα», ελπίζοντας πως θα έχει κάποια τύψη ακόμα και τώρα στη φυλακή, έστω και καθυστερημένα. Ίσως έτσι επιτέλους απελευθερωθεί από τον ρόλο του θύματος με τον οποίο ο ίδιος, μόνος του, δηλητηρίασε τον εαυτό του.

Καμία αρνητική επίδραση στην οικονομία από τους μετανάστες

Ενδιαφέρουσες κοινωνιολογικές και οικονομικές προσεγγίσεις σε ένα συλλογικό έργο για το μεταναστευτικό εργατικό δυναμικό • «Το πρόβλημα με τη μετανάστευση φαίνεται να είναι πολιτικό και κοινωνικό, παρά οικονομικό», λέει στην «Εφ.Συν.» ο επιμελητής του βιβλίου, Ιορδάνης Ψημμένος

► Tns **ΙΩΑΝΝΑΣ ΣΩΤΗΡΧΟΥ**

Τα πράγματα στη θέση τους επιχειρεί να βάλει μια πρόσφατη έκδοση για το μεταναστευτικό, όχι μόνο υπενθυμίζοντας τον κομβικό ρόλο του μεταναστευτικού εργατικού δυναμικού στην καπιταλιστική ανάπτυξη, αλλά και επαναφέροντας τη σημασία της κοινωνικής στρωμάτωσης και της επαγγελματικής κινητικότητας ως κομματιών ενός κοινωνικού, πολιτικού και οικονομικού μηχανισμού που επιτρέπει σε κάποιες τάξεις να κυριαρχήσουν, σπρώχνοντας άλλες στο περιθώριο.

Στον συλλογικό τόμο «Το μεταναστευτικό εργατικό δυναμικό. Σχέσεις - Αντιλήψεις - Δράσεις», σε επιμέλεια Ιορδάνη Ψημμένου (Εκδόσεις Παπαζήση), δεν γίνεται απλώς μνεία στη συμβολή της φτηνής μεταναστευτικής εργασίας στην ανάπτυξη της χώρας σε περιόδους κρίσης, αλλά εξετάζεται πολυδιάστατα σε συνάρτηση τόσο με την ιστορική περίοδο που πραγματοποιείται όσο και με τα ιδιαίτερα δεδομένα της κοινωνίας υποδοχής, για να αναδείξει ζητήματα κεντρικής σημασίας για τη μετανάστευση και τη χαμηλού κύρους εργασία, τα οποία η σύγχρονη κοινωνιολογική σκέψη συχνά παραβλέπει.

Πώς μπορούμε να αποτιμήσουμε τη συμβολή των μεταναστών στην οικονομία; ρωτήσαμε τον επιμελητή του τόμου, καθηγητή στο Πά-

ΕΥΡΟΚΙΝΗΣΗ / ΑΝΤΩΝΗΣ ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

ντειο, με αφορμή την έκδοση. «Κάνοντας μια βιβλιοσκοπική ανασκόπηση στη διεθνή βιβλιογραφία δεν βρίσκει κανείς καμία αρνητική αναφορά στη συνεισφορά της εργασίας των μεταναστών στην οικονομία, ενώ ακόμη και τα πιο απαισιόδοξα σενάρια κάνουν λόγο για μια αύξηση του ΑΕΠ 0,3-1% ανάλογα με τη χώρα, τη χρονική περίοδο, τον ρυθμό εισροής και φυσικά την κοινωνία. Η συμβολή τους δεν είναι ένα σταθερό μέγεθος, ωστόσο παίζουν ρόλο οι ηλικίες τους, καθώς ανήκουν στις παραγωγικές ηλικίες 18-48 ετών, ενώ το καθαρό εισόδημα προσφοράς τους ιδίως σε φόρους και άλλες συνεισφορές στην οικονομία, σύμφωνα με υπολογιστικά μοντέλα στην Ε.Ε., μπορεί να ξεπεράσει αθροιστικά τις 50.000 ευρώ κατ' άτομο κατά μέσο όρο, ποσό το οποίο φαίνεται η Ευρώπη να ξοδεύει σε μέτρα ελέγχου της μεταναστευτικής ροής.

»Συνολικά υπολογίζεται ότι την τελευταία 20ετία στην Ε.Ε. έχουν δαπανηθεί περισσότερα από 50 εκατομμύρια ευρώ σε μέτρα ελέγχου, τα οποία αν είχαν δοθεί αναλογικά στις χώρες καταγωγής, συμβάλλοντας στην ανάπτυξή τους, θα είχαν μειώσει την εισροή. Σύμφωνα με αναλογιστικές μελέτες, η επιβάρυνση των μεταναστών σε αγαθά πρόνοιας, ιδίως επιδόματα ανεργίας, είναι αρκετά υψηλή, αλλά η συμ-

μετοχή τους στα συνταξιοδοτικά πακέτα είναι σχεδόν μηδενική. Δηλαδή, ενώ συνεισφέρουν, δεν μπορούν να λάβουν σύνταξη. Το άλλο σημαντικό είναι ότι η εργασία τους, ως χαμηλόμισθων και ανειδίκευτων, επιβαρύνει ένα πολύ μικρό μέρος του τοπικού εργατικού δυναμικού, ιδίως αυτού που βρίσκεται στην ίδια κατηγορία, με μια μικρή αρνητική επίδραση της τάξης του 1% όσων χάνουν τη δουλειά τους λόγω μεταναστών. Απεναντίας, οι μελέτες τόσο στις ΗΠΑ όσο και στην Ε.Ε. εμφανίζουν το μεγάλο ποσοστό συμβολής του μεταναστευτικού εργατικού δυναμικού στην ανάπτυξη του τόπου, που σε συνθήκες ισοτιμίας έχει πολλαπλάσια οφέλη διότι και οι εισφορές προς τους δημόσιους φορείς είναι μεγαλύτερες, αλλά και επειδή σπρώχνει το μεροκάματο προς τα πάνω. Η ισοτιμία έχει αντίκτυπο στον τζίρο, στα ασφαλιστικά ταμεία και σε διάφορες άλλες υποχρεώσεις, αυξάνοντας το ποσοστό συμμετοχής των μεταναστών στο ΑΕΠ, ενώ δημιουργεί ταχύτερη ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού στο σύνολό του. Το πρόβλημα με τη μετανάστευση φαίνεται να είναι πολιτικό και κοινωνικό, παρά οικονομικό, καθώς συνολικά δεν υπάρχει καμία αρνητική επίπτωση στην οικονομία» συνοψίζει ο καθηγητής.

Στις 493 σελίδες του συλλογικού τόμου, η θεωρητική προσέγγιση των κειμένων

επιχειρεί να δώσει έμφαση σε όλους τους παράγοντες που καθορίζουν τη θέση του μετανάστη στην οικονομία και την κοινωνία στις χώρες προέλευσης και υποδοχής, αναδεικνύοντας σημαντικά ζητήματα που απασχολούν διαχρονικά την κοινωνιολογική σκέψη. Το πάντρεμα της ιστορίας με την προσωπική βιογραφία, η σημασία εθνοτικών διαχωρισμών για τη διαμόρφωση της σύγχρονης ταξικής στρωμάτωσης, η δημιουργία ενός φτηνού εργατικού δυναμικού και η ερμηνεία του βιώματος της εργασίας από τον ίδιο τον εργαζόμενο κατέχουν κεντρική θέση στην ανάλυση του τόμου.

Ξεχωριστό βίωμα

Η αλλοτρίωση ως ένα βασικό χαρακτηριστικό στη ζωή των μεταναστών τονίζει τη σημασία του βιώματος της μετανάστευσης για την ανάπτυξη της ζωής και της καθημερινότητάς τους στην ελληνική κοινωνία (Αραμπατζής). Μέσα από μια σειρά σχέσεων με την οικονομία, την πολιτική και τον πολιτισμό, οι μετανάστες έρχονται αντιμέτωποι με ένα σύνολο φραγμών το οποίο τους οδηγεί στην ανακατασκευή των δράσεων και αντιλήψεών τους, που χαρακτηρίζονται από την υπηρετικότητα (Ψημμένος). Ετσι αναδεικνύονται οι διαφορετικές πορείες κινητικότητας μεταναστών και

προσφύγων στην Ελλάδα και οι ενδο-επαγγελματικές τους μετακινήσεις (Κασιμάτη). Οι επιπτώσεις ως προς την κοινωνική στρωμάτωση και κινητικότητα γίνονται ακόμα πιο έντονες σε περιόδους ραγδαίων αλλαγών, όταν δημιουργούνται νέα προβλήματα για τη θέση, την ιεραρχία και τις μελλοντικές προσδοκίες τους (Γαλατά και Πούλου).

Αναλύονται ο ρόλος της οικιακής εργάτριας ως προς τη δομή και τη διαμόρφωση των ελληνικών και μεταναστευτικών οικογενειών (Κακλαμάνη), καθώς και η σύγχρονη μορφή οικιακής εργασίας στην εποχή της παγκοσμιοποίησης (Βασιλικού). Η περιθωριοποίηση μεταναστευτικών ομάδων, η διεύρυνση των κοινωνικών αποκλεισμών (Αθανασοπούλου) και η όξυνση των εθνοτικών, φυλετικών και ταξικών ανισοτήτων (Καλεράντε) εξετάζονται υπό το πρίσμα της εκπαιδευσης και των εκπαιδευτικών πολιτικών. Επίσης, μέσω της σύνδεσης των μεταναστών με το έγκλημα εξηγείται η δημιουργία αρνητικών στερεοτύπων που προκαλούν προβλήματα στις σχέσεις τους με τους γηγενείς αλλά και τον νόμο (Βιδάλη).

Τέλος, παρουσιάζεται μια κριτική ματιά στην αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων, υπό το πρίσμα ενός ιστορικού παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ρατσισμού, βίας και κακοποίησης που αυτές οι ομάδες έχουν βιώσει διαχρονικά (Κανδυλάκη). Παράλληλα, μέσα από τις ιστορίες ζωής των παιδιών-προσφύγων, περιγράφονται τα ψυχοτραυματικά γεγονότα που βιώνουν στην πορεία τους προς τη μετανάστευση (Ασημόπουλος). Κλείνοντας, προβάλλεται η ανάγκη για μια κοινωνική εργασία που θα σταθεί αλληλέγγυα προς τους μετανάστες, σε ένα κοινωνικό πλαίσιο που χαρακτηρίζεται διαχρονικά από αντι-μεταναστευτικές πολιτικές (Τελώνη).

Σε πολιτική πολιορκία η Πειραιώς

Κλιμακώνει την πίεση ο ΣΥΡΙΖΑ για την αύξηση κεφαλαίου που ενδέχεται να οδηγήσει σε ζημιά του Δημοσίου 3 δισ. ● Ζητεί συνάντηση αντιπροσωπείας του υπό τον Αλ. Τσίπρα με την ηγεσία του ΤΧΣ ● Προαναγγέλλει πρωτοβουλίες και στην Ε.Ε. Και ερώτηση 36 βουλευτών για τις μεθοδεύσεις της διοίκησης της Τράπεζας ● Σε αμχανία και σε κλίμα τριβών με το Μαξίμου το ΤΧΣ

Της **ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΣΠΗΛΙΩΤΗ**

Την ανάληψη πρωτοβουλιών σε ευρωπαϊκό εποπτικό επίπεδο αλλά και σε νομικό για την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Πειραιώς -κάνοντας λόγο για «αδιαφάνεια συγκεκριμένων συναλλαγών»- προαναγγέλλει ο ΣΥΡΙΖΑ και ζητά από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας συνάντηση αντιπροσωπείας του κόμματος υπό τον Αλέξη Τσίπρα. Υπενθυμίζεται ότι πριν από μερικές ημέρες ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης είχε κάνει λόγο για «λπσεία» η οποία στα νομικά στέκια, όπως είπε, λέγεται απιστία.

Το αίτημα του ΣΥΡΙΖΑ έρχεται τη στιγμή που εντείνεται η φημολογία περί έντονων διαφωνιών από το ΤΧΣ και τεταμένων σχέσεων με το μέγαρο Μαξίμου καθώς οι όροι της αύξησης βάσει των «προκαταρκτικών σχεδιασμών» της τράπεζας, αν δεν αλλάξουν, μπορεί να οδηγήσουν σε ζημιά του ελληνικού Δημοσίου ύψους 3 δισ. ευρώ.

Και ενώ μέχρι σήμερα δεν έχει υπάρξει μια πειστική απάντηση για τον χρόνο που επελέγη για την επανιδιωτικοποίηση και κεφαλαιακή ενίσχυση της τράπεζας, ούτε για την κατάργηση δικαιωμάτων των παλαιών μετόχων («Εφ.Συν.» 20/3), η κυβέρνηση, μέσω διαρροών, έρχεται να πετάξει την «μπάλα στην εξέδρα» με έωλα επιχειρήματα, καθώς κατά πάγια τακτική όλα τα δεινά της χώρας -εντός και εκτός τραπεζικού χώρου- ξεκινούν από τον Ιανουάριο του 2015.

Ωστόσο είναι σαφές ότι η επιχειρημα-

ΕΥΡΟΚΙΝΗΣΗ / ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΠΟΥΛΟΣ

τολογία υπέρ της αύξησης (βάσει όσων έχουν ανακοινωθεί) θα πρέπει πρώτα να πείσει τον βασικό μέτοχο της τράπεζας -με 61,3%-, δηλαδή το ΤΧΣ.

Στο αίτημα συνάντησης που απέστειλε χθες στο ΤΧΣ ο διευθυντής του γραφείου του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης Μιχ. Καλογήρου υπογραμμίζει ότι θα πρέπει να πραγματοποιηθεί άμεσα και σε κάθε περίπτωση πριν από τις 7 Απριλίου (που θα γίνει η γενική συνέλευση της Πειραιώς), «ώστε να μας ενημερώσετε για την υπό εξέλιξη διαδικασία λήψης απόφασης του Γενικού Συμβουλίου αναφορικά με τους όρους συμμετοχής του Ελληνικού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στην προγραμματισμένη Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου της Τράπεζας Πειραιώς».

Την ίδια στιγμή με ερώτησή τους 36 βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ-Π.Σ., με αφορμή και τις μεγάλες απώλειες της μετοχής της

τράπεζας, καλούν την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς να διερευνήσει αν υπάρχουν ευθύνες της διοίκησης της Πειραιώς και κυρίως ρωτούν με ποια μέθοδο θα γίνει η ΑΜΚ και αν προασπίζονται τα συμφέροντα του ΤΧΣ και των ιδιωτών μετόχων και «αν προτίθεται το ΤΧΣ να ασκήσει το ειδικό δικαίωμα αρνησικυρίας στην περίπτωση που η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Πειραιώς διενεργηθεί με περιορισμό ή αποκλεισμό των δικαιωμάτων προτιμήσεώς του». Αλλά και αν θα ασκήσει το ίδιο δικαίωμα σε περίπτωση που προτεινόμενη τιμή διάθεσης της μετοχής της Πειραιώς βρίσκεται εκτός του εύρους των αποτιμήσεών της σύμφωνα με τον νόμο.

Χθες, πάντως, η Τράπεζα Πειραιώς, απαντώντας σε σχετικό ερώτημα της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, επιβεβαίωσε τους... προκαταρκτικούς σχεδιασμούς της για την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, σε συνέχεια των αποφάσεων της 16ης

Μαρτίου. Ξεκαθαρίζεται ότι η αύξηση κεφαλαίου θα γίνει με αποκλεισμό των δικαιωμάτων προτίμησης των υφιστάμενων μετόχων, σημειώνοντας ωστόσο ότι για εκείνους που επιθυμούν να συμμετάσχουν στην ΑΜΚ «σχεδιάζεται να προβλεφθεί προνομιακή κατανομή όπως περιγράφεται στη συνέχεια», χωρίς ωστόσο να αποσαφηνίζεται πώς θα αντιμετωπιστεί το ΤΧΣ που κατέχει το 61,3% των μετοχών ώστε να περιοριστεί η ζημιά που θα υποστεί.

Στην ανακοίνωση-απάντηση της τράπεζας υπογραμμίζεται ότι «οι επενδυτές δεν πρέπει να εκλαμβάνουν αυτόν τον σχεδιασμό ως οριστικό και δεσμευτικό» καθώς αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει απόφαση οποιουδήποτε αρμόδιου εταιρικού οργάνου σχετικά με την αύξηση κεφαλαίου, δεδομένου ότι το διοικητικό συμβούλιο δεν έχει ακόμη εξουσιοδοτηθεί από τη γενική συνέλευση η οποία θα πραγματοποιηθεί στις 7 Απριλίου, όταν θα πρέπει να τοποθετηθεί και ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ. Και βάσει του χρονοδιαγράμματος -εφόσον η Γ.Σ. δώσει τη σχετική εξουσιοδότηση στο Δ.Σ. της Πειραιώς-, στα μέσα Απριλίου θα οριστικοποιηθούν οι όροι διενέργειας της ΑΜΚ, ώστε η συνδυασμένη προσφορά να ξεκινήσει στο τρίτο δεκαήμερο του ίδιου μήνα. Η απόφαση για την κατανομή των νέων μετοχών και την ολοκλήρωση της ΑΜΚ αναμένεται εντός του πρώτου 10ημέρου του Μαΐου.

Η ΟΤΟΕ

Πλήρη διαφάνεια, διασφάλιση συμμετοχής παλαιών και νέων μετόχων με όρους ισονομίας και δικαιοσύνης, προστασία καταθέσεων και συμφερόντων του ελληνικού Δημοσίου αλλά και της ίδιας της τράπεζας -εργαζομένων, μετόχων και πελατείας- αλλά και διασφάλιση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος. Σύμφωνα με την ΟΤΟΕ, η οποία απόφαση για την επιτυχή αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Πειραιώς θα πρέπει να συμπεριλάβει όλα τα παραπάνω ώστε να είναι επιτυχής.

Και επίσημα στο CVC, έναντι 454 εκατ., η Εθνική Ασφαλιστική

ΣΤΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ FUND CVC περνάει και επισήμως η Εθνική Ασφαλιστική μετά την υπογραφή δεσμευτικής συμφωνίας για την πώληση του 90,01% που ανακοίνωσε χθες η Εθνική τράπεζα.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Εθνικής Τράπεζας, το ονομαστικό τίμημα για τη συναλλαγή αντιστοιχεί σε 505 εκατ. ευρώ για το 100% της εταιρείας (περί τα 454 εκατ. για το 90,01%). Μέρος του τιμήματος μέχρι και 120 εκατ. ευρώ συνδέεται με την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων πώλησης τραπεζοασφαλιστικών προϊόντων μέχρι το 2026. Η συμφωνία περιλαμβάνει 15ετή συμφωνία πώλησης τρα-

πεζοασφαλιστικών προϊόντων. Η συναλλαγή έχει θετική επίπτωση κατά περίπου 60 μονάδες βάσης στον Δείκτη Συνολικών Κεφαλαίων της 31.12.2020.

Η ΕΤΕ προχώρησε στη συμφωνία έχοντας λάβει το «πράσινο φως» από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και απομένει η έγκριση των ρυθμιστικών αρχών και των αρχών ανταγωνισμού, αλλά και της Εκτακτής Γενικής Συνέλευσης.

Ετσι το πολύκροτο σίριαλ πώλησης του ασφαλιστικού βραχίονα της ΕΤΕ ρίχνει αυλαία και η τράπεζα ανταποκρίνεται στη δέσμευση για την πώληση θυγατρικής της που

είχε αναλάβει το 2015 στο πλαίσιο του πλάνου αναδιάρθρωσης που υπέβαλε στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρ. Επιτροπής (DG Comp) μετά την ανακεφαλαιοποίησή της.

Ωστόσο, τόσο η αντιπολίτευση όσο και ο σύλλογος εργαζομένων στην Εθνική Ασφαλιστική έχουν εγείρει σοβαρές αντιρρήσεις για τη συμφωνία, χαρακτηρίζοντας εξαιρετικά χαμηλό το τίμημα που προσέφερε ο μοναδικός διεκδικητής -το CVC- ζητώντας η αποπένδυση της ΕΤΕ να γίνει μέσω δημόσιας προσφοράς/ΙΡΟ.

Συνέντευξη | ΝΙΚΟΛΑΣ ΣΜΙΤ, επίτροπος Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων

▶ Στη ΜΑΡΙΑ ΨΑΡΑ

«Να σπάσουμε τον κύκλο της παιδικής

Ένα στα 5 παιδιά στην Ευρωπαϊκή Ένωση ζει υπό καθεστώς φτώχειας. Το 2019, σχεδόν 18 εκατομμύρια παιδιά στην Ευρώπη -όχι στην Αφρική- ζούσαν σε νοικοκυριά που αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Κι αν νομίζετε ότι αυτό είναι μακρινό, στην Ελλάδα η παιδική φτώχεια ξεπερνά το 30%. Γι' αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να θεσμοθετήσει μια «ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά», μια βοήθεια που θα επιχειρήσει να προωθήσει ίσες ευκαιρίες σε ανηλίκους, με τη διασφάλιση της πρόσβασής τους σε ένα σύνολο βασικών υπηρεσιών.

• Έχετε εικόνα για το τι συμβαίνει στην Ελλάδα;

Σύμφωνα με τη Eurostat, η παιδική φτώχεια στην Ελλάδα είναι πάνω από το 30%, πολύ πάνω από τον μέσο όρο της Ε.Ε. (22%). Επίσης, το 31% των παιδιών Ρομά δεν φοίτησε στην υποχρεωτική εκπαίδευση το 2016. Τέσσερις στις 5 οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα θεωρούν ότι το έμμεσο κόστος που σχετίζεται με το σχολείο είναι δύσκολο να το αντέξουν. Επίσης, το 22% των παιδιών δεν μπορούσε να συμμετάσχει σε σχολικά ταξίδια και σε σχολικές εκδηλώσεις εξαιτίας οικονομικών προβλημάτων. Η Ελλάδα ήταν μία από τις 7 χώρες όπου πραγματοποιήσαμε πιλοτικά προγράμματα σε συνεργασία με τη UNICEF. Οι άλλες ήταν η Βουλγαρία, η Γερμανία, η Ισπανία, η Ιταλία, η Λιθουανία και η Κροατία. Βλέπετε ότι συμμετείχαν και πλούσιες και φτωχότερες χώρες. Το πιλοτικό πρόγραμμα στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκε στην Αττική και αφορούσε παιδιά με ιδιαίτερες δυσκολίες. Στηρίξαμε τους γονείς ώστε να μπορούν να στηρίξουν τα παιδιά τους, αλλά δώσαμε έμφαση και στους περιθωριοποιημένους εφήβους είτε λόγω αποϊδρυματοποίησης είτε από άλλες αιτίες, προκειμένου να ενισχύσουμε το σύστημα αναδοχής, αλλά κυρίως να στηρίξουμε την αυτόνομη διαβίωση, για να υποστηριχθεί η μετάβαση των παιδιών στην ενήλικιση. Επενδύσαμε στην απόκτηση δεξιοτήτων ζωής και εργασιακής ετοιμότητας για την ευάλωτη νεολαία.

• Τι ακριβώς εγγυάται η Εγγύηση για τα Παιδιά;

Κατ' αρχάς τη φροντίδα στα πολύ μικρά παιδιά. Πολλά πράγματα συμβαίνουν και καθορίζουν τη ζωή ενός ανθρώπου έως τα 4 χρόνια του. Αν μια οικογένεια δεν έχει τη δυνατότητα και τις συνθήκες, το παιδί παίρνει έναν δύσκολο δρόμο. Αν δε το παιδί έχει αναπηρίες ή είναι σε φτωχή χώρα, οι επιπτώσεις πολλαπλασιάζονται. Οπότε, παροτρύνουμε τα κράτη-μέλη να παρέχουν στα παιδιά που έχουν ανάγκη δωρεάν και αποτελεσματική πρόσβαση σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, εκπαιδευτικές

«Ακόμη και πριν από την πανδημία, ένα στα τέσσερα παιδιά στην Ε.Ε. αντιμετώπιζε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Αυτό είναι αδιανόητο για την Ευρώπη. Κατά το περασμένο έτος οι προϋπάρχουσες αυτές ανισότητες οξύνθηκαν περαιτέρω», είπε ο επίτροπος Απασχόλησης Νικόλας Σμιτ. Μιλώντας αποκλειστικά στην «Εφημερίδα των Συντακτών», ο επίτροπος από το Λουξεμβούργο αναφέρθηκε και στον κατώτατο μισθό, στην αγορά εργασίας μετά την πανδημία, αλλά και στη νέα πραγματικότητα πολλών από εμάς: την τηλεργασία.

και με βάση το σχολείο δραστηριότητες - για παράδειγμα, παροχή του κατάλληλου εξοπλισμού για εξ αποστάσεως εκπαίδευση, αλλά και σχολικές εκδρομές. Επίσης, η έρευνά μας έδειξε ότι πολλά παιδιά δεν έχουν υγιεινά γεύματα κάθε μέρα, οπότε τουλάχιστον ένα υγιεινό γεύμα για κάθε σχολική ημέρα χρειάζεται «εγγύηση». Επίσης, υγειονομική περίθαλψη - για παράδειγμα, διευκόλυνση της πρόσβασης σε ιατρικές εξετάσεις και προληπτικούς ελέγχους. Η Επιτροπή συνιστά επίσης στα κράτη-μέλη να παρέχουν στα παιδιά που έχουν ανάγκη αποτελεσματική πρόσβαση σε υγιεινή διατροφή και κατάλληλη στέγαση: τα παιδιά θα πρέπει να λαμβάνουν υγιεινά γεύματα και εκτός των σχολικών ημερών, ενώ τα άστεγα παιδιά και οι οικογένειές τους θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη στέγαση.

• Και από πού προβλέπονται τα χρήματα για την Εγγύηση για τα Παιδιά;

Οι υπηρεσίες αυτές θα πρέπει να είναι δωρεάν και άμεσα διαθέσιμες στα παιδιά που τις έχουν ανάγκη. Προσφέρουμε το πλαίσιο της χρηματοδότησης. Για τη στήριξη αυτών των δράσεων διατίθεται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ESF+), το οποίο χρηματοδοτεί έργα που προωθούν την κοινωνική ένταξη, καταπολεμούν τη φτώχεια και επενδύουν στους ανθρώπους, καθώς και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του InvestEU και του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Για την Ελλάδα, υπολογίζονται από το ESF+ γύρω στα 5,2 δισεκατομμύρια για 7 χρόνια, ενώ -αν δεν φτάσουν- υπολογίζονται επιπλέον 10 δισεκατομμύρια από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

• Ως Ευρωπαϊκή Επιτροπή προωθείτε τον κατώτατο μισθό στα κράτη-μέλη και επίσης επιμένετε στη σημασία των συλλογικών συμβάσεων. Στην Ελλάδα, βλέπουμε να προωθείται νομοθεσία προς την αντίθετη λογική. Ποιο είναι το σχόλιό σας;

Δεν είμαι ενήμερος για τον νόμο στον οποίο αναφέρατε. Ωστόσο αυτό που είναι

σημαντικό είναι να έχουμε κατώτατους μισθούς σε εκείνες τις χώρες που έχουν ήδη τέτοια νομοθεσία - γιατί κάποιες χώρες δεν έχουν, κυρίως οι σκανδιναβικές χώρες, αλλά και Αυστρία και Ιταλία. Αλλά αυτές που έχουν, πρέπει να εγγυηθούν ότι αυτοί οι κατώτατοι μισθοί διασφαλίζουν μια αξιοπρεπή ζωή. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να λάβουν υπόψη το κόστος ζωής και σίγουρα επίσης την οικονομική πλευρά, δηλαδή την παραγωγικότητα. Αλλά όπως και η πρόεδρος είπε, πρέπει να σεβαστούμε την αξία της εργασίας. Και οι άνθρωποι που εργάζονται πρέπει επίσης να έχουν μια αξιοπρεπή ζωή έξω από τη δουλειά τους. Αυτό είναι η μία πλευρά. Η άλλη είναι η εμπλοκή των κοινωνικών εταίρων και στο θέμα του καθορισμού του κατώτατου μισθού. Θα πρέπει να υπάρξει συνεννόηση.

• Το τρίτο σημείο όμως που αναφέρετε είναι οι συλλογικές διαπραγματεύσεις και οι συλλογικές συμβάσεις.

Ακριβώς! Αντιλαμβανόμαστε την ευρωπαϊκή οικονομία ως κοινωνική οικονομία και γι' αυτό πρέπει να βασίζεται σε συλλογικές συμφωνίες και στη συμφωνία για καθορισμό μισθών με συλλογικές συμβάσεις. Αυτό δεν είναι κάτι που μπορείς να καταφέρεις άμεσα, αλλά πρέπει να υπάρξει προοπτική, μια οραματική λογική. Τα κράτη-μέλη πρέπει να αυξήσουν το ποσοστό των συλλογικών τους συμβάσεων κατά 70%. Και γι' αυτό πρέπει επίσης να δημιουργήσουν τις συνθήκες, δηλαδή να βελτιώσουν τον κοινωνικό διάλογο και να έχουν περισσότερες συλλογικές συμβάσεις. Αυτό λέει η οδηγία μας ως Κομισιόν.

• Και ειδικά για την Ελλάδα;

Κοιτώντας τον ελληνικό κατώτατο μισθό, είναι στον μέσο όρο της Ε.Ε. και όχι στο χαμηλότερο. Γνωρίζω τι έγινε στην Ελλάδα κατά τα τελευταία 10-12 χρόνια. Οπότε είναι ο 11ος υψηλότερος κατώτατος μισθός στην Ε.Ε. - δεν είναι κακό γιατί είναι λίγο πιο πάνω από τη μέση. Βάσει εθνικών μέσων όρων είναι στο 50%, θα έπρεπε να είναι στο 60%, αλλά δεν θα επέμενα σε αυτό. Επιμένω

Η Εγγύηση για τα Παιδιά που προωθεί η Ε.Ε. προτάσσει τη φροντίδα στα πολύ μικρά παιδιά. Παροτρύνουμε τα κράτη-μέλη να παρέχουν στα παιδιά που έχουν ανάγκη δωρεάν και αποτελεσματική πρόσβαση σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, τουλάχιστον ένα υγιεινό γεύμα για κάθε σχολική ημέρα, περίθαλψη, αποτελεσματική πρόσβαση σε υγιεινή διατροφή και κατάλληλη στέγαση

όμως στην κάλυψη των συλλογικών συμβάσεων, όπου η Ελλάδα βρίσκεται στο 25% και αυτό είναι πολύ χαμηλό. Οπότε σε αυτό το κομμάτι θα ήταν καλό να υπάρξει περισσότερη σκέψη για βελτίωση. Ο μέσος όρος στην Ε.Ε. είναι περίπου 45%.

• Πώς αναμένεται να είναι η αγορά εργασίας μετά την πανδημία;

Ο ψηφιακός παράγοντας ήδη επηρεάζει την αγορά εργασίας. Όλο και περισσότερες δουλειές έχουν ψηφιακή συνιστώσα. Κάποιες θέσεις επίσης επηρεάζονται από την ψηφιοποίηση και εξαφανίζονται - να είμαστε ξεκάθαροι. Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό και πιέζουμε για περισσότερες ψηφιακές δεξιότητες σε όλα τα επίπεδα. Δεν θα γίνουμε όλοι μηχανικοί υπολογιστών, αλλά είναι σημαντικό όλοι να έχουμε ψηφιακές δεξιότητες, όχι μόνο για τη δουλειά αλλά και για κοινωνικούς λόγους. Στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή δίνουμε έμφαση στην επανεκπαίδευση του κόσμου, την αναβάθμιση των προσόντων, την αλλαγή προσανατολισμού προς μια ψηφιακή εργασιακή πραγματικότητα. Υπάρχει ήδη μεγάλη συζήτηση αν από την πανδημία θα

φτώχειας»

Γνωρίζω τι έγινε στην Ελλάδα κατά τα τελευταία 10-12 χρόνια. Ο ελληνικός κατώτατος μισθός είναι ο 11ος υψηλότερος στην Ε.Ε., λίγο πιο πάνω από τη μέση. Βάσει εθνικών μέσων όρων είναι στο 50%, θα έπρεπε να είναι στο 60%, αλλά δεν θα επέμενα σ' αυτό. Επιμένω όμως στην κάλυψη των συλλογικών συμβάσεων, όπου η Ελλάδα βρίσκεται στο 25% και αυτό είναι πολύ χαμηλό. Ο μέσος όρος στην Ε.Ε. είναι περίπου 45%

καθούν πολλές δουλειές. Δεν είμαι εντελώς απαισιόδοξος. Ξέρω, θα υπάρξουν δουλειές που θα καθούν αλλά και νέες θα δημιουργηθούν. Πρέπει να προετοιμάσουμε τον κόσμο γι' αυτό. Και εδώ η επανεκπαίδευση θα είναι καθοριστικής σημασίας.

• Ποιοι τομείς θα πληγούν περισσότερο;

Σχεδόν όλοι οι τομείς θα επηρεαστούν, με κάποιες εξαιρέσεις για τον κοινωνικό τομέα ή τον τομέα Υγείας. Εχουμε καταστρέψει πολλές δουλειές από αυτούς τους τομείς σε διάφορες χώρες. Η Ελλάδα είναι μία από αυτές τις χώρες, εξαιτίας της κρίσης. Τώρα ανακαλύπτουμε ότι αν έχουμε ένα σύστημα Υγείας που είναι καλό και λειτουργεί σωστά, είναι μεγάλης σημασίας. Γιατί στο τέλος αυτό κάνει την οικονομία να ρολάρει. Διότι αν δεν έχεις νοσοκομεία, νοσοκόμους, γιατρούς, τότε δεν μπορείς να αντισταθείς στην πανδημία. Οπότε είναι και μια επένδυση, δεν είναι μόνο έξοδα. Είναι επένδυση. Οπότε πρέπει να ξανακαθορίσουμε τις απόψεις μας για το πού πρέπει να επενδύσουμε περισσότερο στο μέλλον ως συνέπεια της πανδημίας.

• Η τηλεργασία έχει αυξηθεί λόγω της πανδημίας. Και ήρθε για να μείνει. Μπορεί να οδηγήσει σε νέες χαμένες θέσεις εργασίας;

Η τηλεργασία μπορεί να μην επηρεάσει τον αριθμό των θέσεων εργασίας, αλλά επηρεάζει τον τρόπο δουλειάς. Γιατί οι εργαζόμενοι δεν θα επιστρέψουν όλοι στη δουλειά τους μετά την πανδημία για να είναι συνεχώς στον χώρο εργασίας τους. Θα επιστρέψουν, πιστεύω, αλλά όχι για όλο τον χρόνο. Ή θα υπάρξουν νέες ισορροπίες, νέοι τρόποι που οι επιχειρήσεις θα οργανωθούν. Κι επίσης πώς οι ίδιοι οι εργαζόμενοι θα οργανώνουν τους εαυτούς τους. Πρέπει να αναδιοργανώσουμε λοιπόν τον χώρο εργασίας. Γιατί αν δουλεύεις στο σπίτι, πού αρχίζει η δουλειά και πού η προσωπική σου ζωή; Πώς αποσυνδέεσαι; Αυτά είναι θέματα που πρέπει να κοιτάξουμε και υπάρχει ανάγκη για σκέψη, συζήτηση και διεργασίες. Η Ε.Ε. θα έχει συνεισφορά σε αυτό, οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να εμπλακούν επίσης πολύ, γιατί όλες οι εταιρείες είναι διαφορετικές.

Ελεύθερος σκοπευτής

Τα χρονικά των τοίχων

ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΩ ΕΔΩ και τουλάχιστον οκτώ χρόνια. Κι έχω μείνει με την απορία για το τι είναι και τι δηλώνουν. Είναι γραμμένα σε όλη την Αθήνα, στις γειτονιές και στο κέντρο, σε τοίχους, μάντρες, πλατείες και σχολεία. Τα βλέπεις γραμμένα χαμηλά ή ψηλά, αλλά πάντα τραβάνε το βλέμμα, χωρίς να το απορροφούν. Είναι τέσσερις χαρακτήρες όλοι κι όλοι, γραμμένοι συνήθως με μαύρη μπογιά, σπανιότερα με κόκκινη. «ΥΟ13!», «ΥΟ14!» «ΥΟ15»... Δεν έχουν κάποια ιδιαίτερη αισθητική, ταυτότητα, γραφικό χαρακτήρα, αλλά μοιάζουν κάπως με υπογραφή. Κι επειδή από χρόνο σε χρόνο αλλάζουν οι αριθμητικοί χαρακτήρες, υπέθεσα ότι κάποιος έφηβος στα 13 του χρόνια ή το 2013, οπότε νομίζω ότι πρωτοεμφανίστηκαν αυτές οι παράξενες υπογραφές, έπιασε στα χέρια του ένα σπρέι μπογιάς κι άρχισε να μετράει στους τοίχους την ηλικία του ή τη διαδοχή των ετών.

Κανείς δεν ασχολήθηκε μ' αυτή την παράξενη αφήγηση των ερασιτεχνικών γκράφιτι που γέμισαν την Αθήνα και κάθε χρόνο αυξάνονταν, αλλάζοντας μόνο το τελευταίο αριθμητικό στοιχείο. Δεν είχαν την τύχη του διάσημου «βασανίζομαι» ούτε του «λάθως», που ενέπνευσαν ιστορίες και σενάρια και τελικά έγιναν, ανεξάρτητα από τις προθέσεις του/των δημιουργών τους, «κωδικοί» της συλλογικής μας κρίσης. Και στον φωτεινό παντογνώστη, το διαδίκτυο, δεν βρίσκω καμιά αναφορά που να αποκρυπτογραφεί τις μυστηριώδεις επιγραφές/υπογραφές. Πράγμα που μου δίνει την ελευθερία/αυθαιρεσία να συμπληρώσω/υποκαταστήσω με φαντασία την πραγματικότητα. Αν πάντως κάποιος ξέρει/υποθέτει κάτι καλύτερο, ευπρόσδεκτη η πληροφορία/ερμηνεία του.

Ας υποθέσουμε λοιπόν ότι το «ΥΟ...» είναι τα αρχικά γράμματα των λέξεων «year of...» (η χρονιά τού...), αν και υπάρχει το ενδεχόμενο το «Ο» να μη είναι το γράμμα, αλλά το αριθμητικό «0» (μηδέν). Οπότε ο μυστηριώδης γκραφίτας απλώς μετρά τις χρονιές παραλείποντας το «2»: η χρονιά του 2013, του 2014, του 2015 κ.ο.κ. Η άλλη εκδοχή είναι να μετρά την ηλικία του. Και

η τρίτη να είναι ένας/μία γεννημένος/η το 2000, οπότε μετρά και τα δύο. Κι επειδή από το 2013 που πρωτοεμφανίστηκαν κάθε χρόνο ανανεώνονταν σταθερά μέχρι και το 2019 -«ΥΟ19!»-, ήταν αδύνατο να μην παρατηρήσω ότι το για το 2020 δεν υπήρξε καμιά υπογραφή/επιγραφή/διακήρυξη της αποφράδος χρονιάς, ένα «ΥΟ20!».

Δύο τινά μπορεί να συμβαίνουν: Η ο νεαρός (υποθέτω) επίδοξος γκραφίτας βαρέθηκε να φυλλομετρά τη χαμένη μνημονιακή δεκαετία, τη μια κατεστραμμένη χρονιά μετά την άλλη, με την προσδοκία ότι κάθε καινούργια θα ήταν λιγότερο χαμένη από την προηγούμενη. Ή θεώρησε το 2020 της πανδημίας τόσο χαμένο για τον ίδιο και τη γενιά του που αποφάσισε ότι δεν του αξίζει ούτε καν ένα ελάχιστο ίχνος σ' αυτό το αυτοσχέδιο χρονικό τοίχου. Ακόμη μια χαμένη χρονιά, για μια γενιά που μετρά κιόλας μια πλήρη χαμένη δεκαετία (δωδεκαετία πλέον, αν μετρήσουμε από το 2010), διεκδικώντας για την ίδια τη ρετινιά της χαμένης γενιάς.

Και πέρα από τα σχήματα (λόγου) και τα δημοσιογραφικά προσχήματα, μία χαμένη χρονιά, και δύο με την τρέχουσα, για μια χαμένη γενιά εξελίσσεται σε επικίνδυνη κυριολεξία για τους εφήβους και τους νέους που υποβάλλονται σε πολύμυνο εγκλεισμό. Που έχουν χάσει ήδη δύο εκπαιδευτικές χρονιές μακριά από σχολικές τάξεις και αμφιθέατρα, που τους επιβάλλεται η τηλεεκπαίδευση ως επαρκές υποκατάστατο της ζωντανής και αμφίδρομης διδασκαλίας, που η μοναδική αίσθηση κρατικής μέριμνας που αποκτούν είναι οι απαγορεύσεις και οι περιορισμοί μετακίνησης.

Που η μόνη υλική επαφή τους με κρατική δομή είναι η αστυνομική επιτήρηση

και βία, που η εμπειρία διακυβέρνησης που τους παρέχεται είναι οι τηλεοπτικές εξαγγελίες υπουργών και οι τεχνοπολιτικές τηλεδιαλέξεις του Σκέρτσου με τα ακατάλλητα γραφήματα, που εκπαιδούνται στην επιβίωση με τα 534 του επιδόματος αναστολής, τα 550 μισθού για πλήρη απασχόληση, τα 350 για μερική και τα 399 για ανεργία, που μαθαίνουν ότι είτε θα εξαντληθούν μέχρι τα 35 χρόνια τους στο κυνήγι των τίτλων σπουδών είτε θα περιοριστούν στα προσόντα ανειδίκευτου αποφοίτου Λυκείου - έτσι κι αλλιώς μέχρι να γεράσουν θα χρειαστεί να αλλάξουν πολλές δεξιότητες, πολλά επαγγέλματα, πολλούς χώρους, πολλές χώρες.

Που αγνοούν τι σημαίνει σωματείο, συλλογική διαπραγμάτευση, κοινωνική τάξη, συναδελφική αλληλεγγύη, που δυσφορούν με την έννοια του εργαζόμενου και προτιμούν την ιδιότητα του συνεργάτη, που αγνοούν την παγκόσμια αλυσίδα παραγωγής, εφοδιασμού και υπηρεσιών και αρκούνται σε όσα πρέπει να διεκπεραιώνουν οι ίδιοι στο 10ωρο μπροστά στην οθόνη των PC τους, που δεν έχουν ιστορική μνήμη και συλλογική ταυτότητα, αλλά αλγοριθμικό διαβατήριο και ψηφιακά μεταδεδομένα, που δεν είναι πολίτες, αλλά πελάτες.

Βεβαίως, η σημασία πάντα φωλιάζει σ' ανύποπτα, κι όσα εμείς -με την αλαζονεία της μεταπολεμικής γραμμικής προόδου ή της μεταπολιτευτικής έντασης- δεν βλέπουμε στα παιδιά και στα εγγόνια μας ίσως είναι ο υπόκωφος βρασμός μιας γενιάς που θα μας εκπλήξει εκρηκτικά. Χωρίς καν υπογραφή και ετικέτα - γενιά Χ, Υ, Ζ ή ΥΟ21. Μπορεί να της αρκεί ένα ΥΟ. Έχει, άλλωστε, αμφιβολία κανείς πως ο κόσμος μας χρειάζεται μια επανεκκίνηση;

KIMPI

kibi2g@yahoo.gr και kibi-blog.blogspot.com

ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΞΙΑ

ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ ματαιιοτήτων, εἶπεν ὁ Ἐκκλησιαστής, / ματαιιοτήτων, τὰ πάντα ματαιιότης. / τις περισσεῖα τῷ ἀνθρώπῳ / ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ, ὧς μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον; / γενεὰ πορεύεται καὶ γενεὰ ἔρχεται, / καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται. / καὶ ἀνατέλλει ὁ ἥλιος καὶ δύει ὁ ἥλιος / καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἔλκει.

Παλαιά Διαθήκη, Εκκλησιαστής, 1:2-5

1,3 δισ. τα μέτρα του Απριλίου

Με «κόφτες» η επέκταση των αναστολών συμβάσεων, παράταση των επιδομάτων ανεργίας, απαλλαγή ενοικίων ανάμεσα στα μέτρα που ανεβάζουν στα 13 δισ. τον λογαριασμό της στήριξης από την αρχή του έτους

► Του **ΜΑΡΙΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Μέτρα επιβίωσης άνω του 1,3 δισ. ευρώ για τον μήνα Απρίλιο, που θα ανεβάσουν στα 13 δισ. ευρώ τον λογαριασμό της ζημιάς για τα κρατικά ταμεία, ανακοινωνεί την επόμενη εβδομάδα η κυβέρνηση. Το αρνητικό σκηνικό στο υγειονομικό πεδίο υποχρεώνει το οικονομικό επιτελείο να επανασχεδιάσει τις κινήσεις στην οικονομία, προχωρώντας στην επέκταση των παραδοσιακών μέτρων στήριξης που θα φουσκώσουν πάνω από τα 11,6 δισ. ευρώ τον προϋπολογισμό των μέτρων στήριξης για το 2021 που προέβλεπε το τελευταίο σενάριο.

Το καλάθι εμπλουτίζεται παράλληλα με την Επιστρεπτέα Προκαταβολή 8, ύψους 500 εκατ. ευρώ που θα «τρέξει» από τον Μάιο και είναι νέο μέτρο για την αγορά και τις δράσεις ΕΣΠΑ για λιανικό εμπόριο, εστίαση και τουρισμό, αλλά με «φρένα» όμως για τους περισσότε-

ρους καθ' ότι τα κριτήρια γίνονται όλο και πιο στοχευμένα.

Τον Απρίλιο έρχεται σφήνα και η υποχρέωση καταβολής Δώρου Πάσχα για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά από το Δημόσιο. Στο Γενικό Λογιστήριο έχουν ξεκινήσει τους υπολογισμούς εκτιμώντας ότι το κόστος θα φτάσει στα 330 - 350 εκατ. ευρώ και δεν έχει καμία σχέση με την περσινό λογαριασμό. Φέτος ο αριθμός των εργαζομένων που μπήκαν σε καθεστώς αναστολής είναι πολύ μεγαλύτερος από πέρυσι, ενώ ως βάση υπολογισμού θα είναι το ποσόν της έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης των 534 ευρώ.

Το σχέδιο για την αναχαίτιση των οικονομικών επιπτώσεων από την πανδημία με ορίζοντα το τέλος Απριλίου και μόνο για τους κλάδους που θα είναι κλειστοί προβλέπει:

1 Επέκταση των αναστολών συμβάσεων εργασίας, με «κόφτες» όμως στη χορήγηση της ειδικής αποζημίωσης των 534 ευρώ μηνιαίως στους εργαζομένους τους με ταυτόχρονη κάλυψη των ασφαλιστικών εισφορών, με κόστος 430 εκατ. ευρώ για τα ταμεία.

EUROKINISSI / ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΕΜΠΛΗΣ

2 Πλήρη απαλλαγή από τα ενοίκια των επιχειρήσεων που θα παραμείνουν κλειστές με αποζημίωση από το κράτος του 80% των απωλειών που θα υποστούν οι ιδιοκτήτες ακινήτων. Για τις πληττόμενες επιχειρήσεις θα ισχύσει η έκπτωση του 40% με την αναπλήρωση του 50% της ζημιάς. Η έκπτωση θα αφορά και τα μισθώματα για πρώτη κατοικία ή φοιτητική στέγη για εργαζόμενους που θα είναι σε αναστολή. Το μέτρο έχει κόστος 70 εκατ. ευρώ.

3 Αναστολή πληρωμής των δόσεων ρυθμίσεων για οφειλές

στην Εφορία και τα ελεγκτικά κέντρα, καθώς και για τις ασφαλιστικές εισφορές με μετάθεση της δόσης στο τέλος της ρύθμισης. Στα 80 - 90 εκατ. ευρώ είναι οι εκτιμώμενες απώλειες για τα ταμεία.

4 Παράταση επιδομάτων ανεργίας που λήγουν τον επόμενο μήνα με κόστος 150 εκατ. ευρώ για τον προϋπολογισμό.

5 Επιστρεπτέα προκαταβολή 7 ύψους 1 δισ. ευρώ, όπως έχει ήδη ανακοινωθεί και προϋπολογιστεί. Θα δίνει έμφαση στον τουρισμό και την εστίαση μέσω της

αύξησης του ύψους της ενίσχυσης και με «κούρεμα» του ποσού, ενδεχομένως και πάνω από το 50% που ίσχυε στους δύο προηγούμενους κύκλους, ενώ οι εκταμιεύσεις των χρημάτων θα επιταχυνθούν.

6 Ενίσχυση με «ζεστό χρήμα» από τα κονδύλια του ΕΣΠΑ των επιχειρήσεων από το λιανικό εμπόριο, την εστίαση και τον τουρισμό για την επανεκκίνησή τους. Το σενάριο προβλέπει ότι το ποσόν της χρηματοδότησης θα αναλογεί σε ποσοστό του μηνιαίου τζίρου που πραγματοποιούν σε κανονική λειτουργία.

Δικηγορικές εισπρακτικές εταιρείες νέου τύπου για τις συντάξεις

► Της **ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΚΩΣΙΝΗ**

ΤΙΠΟΤΕ ΔΕΝ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ να περιγράψει καλύτερα απ' ό,τι η γνωστή παροιμία αυτό που επιχειρεί ο υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων στον ΕΦΚΑ. Ο λόγος για τις εκκρεμείς συντάξεις και τη νομοθετική ρύθμιση που του ετοιμάζει η νομικός Πατρίνα Παπαρηγοπούλου προκειμένου να μπουν δικηγόροι και λογιστές στη διαδικασία έκδοσης συντάξεων.

«Στου κασίδη το κεφάλι μπαρμπεριό ανοίγει», λέει η λαϊκή παροιμία και στην περίπτωση μας ο μεν «κασίδη» δεν είναι άλλος από το προσωπικό του ΕΦΚΑ, που θα κληθεί και πάλι να κάνει την περισσότερη δουλειά για να προετοιμαστούν οι φάκελοι που θα πάρουν υπό μάλης οι εξωτερικοί συνεργάτες. Εκτός κι αν κατέβουν οι δικηγόροι και οι λογιστές στα υπόγεια των ταμείων για να ανακαλύψουν μέσα στις ντάνες των χάρτινων ντοσιέ τα ένσημα από τον ασφαλιστικό χρόνο πριν από το 2002. Διότι εκεί που πάσχει η έκδοση συντάξεων είναι στην καταμέτρηση

✦ Έντονες αντιδράσεις για την εκχώρηση των συνταξιοδοτικών αποφάσεων σε ιδιώτες • Με φόντο τον σκόπελο της συνταγματικότητας προετοιμάζεται η νομοθετική ρύθμιση

του ασφαλιστικού χρόνου που δεν έχει ηλεκτρονικά αποθηκευτεί.

Το δε «μπαρμπεριό» δεν είναι άλλο από τα μεγάλα δικηγορικά γραφεία που, αντιγράφοντας το επικερδές μοντέλο μετάλλασής τους σε «εισπρακτικές εταιρείες» με προσλήψεις νέων δικηγόρων για ένα «κομμάτι ψωμί» ή με μισθό 400-500 ευρώ, θα επεκτείνουν τώρα τις δραστηριότητές τους σε έναν τομέα με σίγουρα χρήματα από τα ίδια τα Ταμεία.

Οι εργαζόμενοι στα Ταμεία αλλά και όποιοι σοβαροί νομικοί εμπλέκονται στις συνταξιοδοτικές διαδικασίες δεν έχουν καμία αμφιβολία ότι άπαξ και αντικατασταθεί η δουλειά από ιδιώτες η κατάσταση στον ΕΦΚΑ θα γίνει ακόμη πιο χαοτική, αφού τη βαριά προετοιμασία θα

κληθούν να την κάνουν και πάλι οι υπάλληλοι των Ταμείων.

Αλλωστε ο Ανδρέας Κουτσόλαμπος, πρόεδρος της Ένωσης Εμμίσθων Δικηγόρων, με άρθρο του σε φορολογικό site δεν αφήνει καμία αμφιβολία: «Απαιτείται ενημέρωση, πρόσβαση και εκπαίδευση στα συστήματα του e-ΕΦΚΑ και παροχή τεχνογνωσίας επί συνταξιοδοτικών θεμάτων με μέριμνα του e-ΕΦΚΑ... Με μέριμνα της γενικής διεύθυνσης συντάξεων του ΕΦΚΑ, δημιουργείται ομάδα διοίκησης έργου, στην οποία μετέχει εκπρόσωπος της Ολομέλειας των δικηγορικών συλλόγων με στόχο την επίβλεψη και αξιολόγηση του έργου, τη δημιουργία helpdesk για επίλυση προβλημάτων από εξειδικευμένους υπαλλήλους, τον δειγματοληπτικό έλεγχο υποθέσεων και την εν γένει παρέμβαση στα όποια προβλήματα.

»Πάντως, ανεξάρτητα από το τι προτείνουν οι ιδιώτες, ανεξάρτητα από το ποιο περιεχόμενο θα έχει η νομοθετική ρύθμιση και πόσο θα κοστίζει στα Ταμεία η εκχώρηση των συνταξιοδοτικών εκκρεμοτήτων στους ιδιώτες, ο κ. Χατζηδάκης κατόρθωσε μέσα σε ελάχιστο

χρόνο από την ανάληψη των καθηκόντων του να δημιουργήσει εκρηκτικό κλίμα στα Ταμεία και στους φορείς των εργαζομένων και να μετατρέψει τις ρηκές ανακοινώσεις σε κείμενα με ουσιώδη ερωτήματα και σοβαρή κριτική για τις αποσπασματικές εξαγγελίες που στερούνται νομικού ερείσματος».

Εχει σκεφτεί (ο υπουργός) τις συνέπειες που θα υπάρξουν, στην περίπτωση που καταπέσουν ως αντισυνταγματικές οι ρυθμίσεις του νόμου που θα φέρει, και τι θα γίνει με όλες εκείνες τις συνταξιοδοτικές αποφάσεις που θα έχουν εκδοθεί παρανόμως; ρωτά, ευλόγως, η ΠΟΣΕ - ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. «Εχει σκεφθεί τον νομικό τραγέλαφο που θα δημιουργηθεί από τα τυχόν λάθη που θα προκύψουν κατά τον υπολογισμό των συνταξιοδοτικών αποφάσεων από μη δημόσιους υπαλλήλους; Ποιος θα φέρει τότε τη νομική και ποινική ευθύνη; Ο υπουργός, που έχει "ασυλία" ή μήπως ο λογιστής ή δικηγόρος που θα έχουν υπογράψει τη λάθος συνταξιοδοτική απόφαση;» σημειώνει emphaticά η Πανελλήνια Ομοσπονδία των συλλόγων του τ. ΙΚΑ.

► Tns **ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΤΖΙΑΝΤΖΗ**

ερίσεψαν στους πανηγυρικούς των πολιτικών για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821 οι επικλήσεις στην ενότητα, την αλληλεγγύη, την κοινωνική συνοχή, τη συλλογική επινοτικότητα των Ελλήνων, τόσο απαραίτητα στη δύσκολη συγκυρία της πανδημίας. Μόνο που τα πραγματικά εγχειρήματα κοινωνικής αλληλεγγύης στον χώρο της οικονομίας, όπως είναι οι εκατοντάδες κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις σε όλη την Ελλάδα, μοιάζει να απουσιάζουν από τους κυβερνητικούς σχεδιασμούς, μολοντί θα μπορούσαν να παίξουν καθοριστικό ρόλο στην αντιμετώπιση της κρίσης, που δεν είναι μόνο υγειονομική.

Αυτόν ακριβώς τον κόσμο και τους ανθρώπους των εγχειρημάτων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ) θα έχουμε τη δυνατότητα να γνωρίσουμε και να συνομιλήσουμε μαζί τους μέσω διαδικτύου, στη θεματική εβδομάδα που διοργανώνουν 11 κέντρα στήριξης ΚΑΛΟ, 29 Μαρτίου έως 3 Απριλίου. Το πρόγραμμα, που διαρθρώνεται σε τρεις ζώνες, περιλαμβάνει την ανοιχτή επικοινωνία με το προσωπικό των κέντρων στήριξης ΚΑΛΟ κάθε πρωί, εργαστήρια εκπαίδευσης και ενδυνάμωσης το μεσημέρι και παρουσιάσεις φορέων ΚΑΛΟ το απόγευμα ανά τομέα δραστηριότητας - καλύπτοντας ευρύτατο φάσμα, από τη μεταποίηση και τις κατασκευές έως την τεχνολογία, τις εκδόσεις, τον πολιτισμό, την αγροτική παραγωγή και το ηθικό εμπόριο.

ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, 29 ΜΑΡΤΙΟΥ ΕΩΣ 3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Το... ΚΑΛΟ του διαδικτύου

Εντεκα κέντρα στήριξης των εγχειρημάτων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας διοργανώνουν θεματικές εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν επικοινωνία, εργαστήρια, παρουσιάσεις φορέων κ.ά.

Ελένα Τζαμουράνου

Ιωάννα Γεωργιάδου

Το Σάββατο το απόγευμα διοργανώνεται συζήτηση για τις δημόσιες πολιτικές στον χώρο της ΚΑΛΟ. Ένας απολογισμός που έχει αργήσει πάρα πολύ, δέκα χρόνια μετά την αναγνώριση της ΚΑΛΟ με τον νόμο 4019/2011 και τέσσερα χρόνια μετά την αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου με τον νόμο 4430/2016.

Η Ελένα Τζαμουράνου και η Ιωάννα Γεωργιάδου, από τα κέντρα στήριξης ΚΑΛΟ Αθήνας και Μαγνησίας αντίστοιχα, συνεταιρίστριες οι ίδιες, η πρώτη στον συνεργατικό χώρο Dock και η δεύτερη στην ΚοινΣΕπ «Πορεία υγείας», μιλάνε στην «Εφ.Συν.» για τον όμορφο όσο και ανηφορικό δρόμο που εξακολουθούν να τραβάνε τα συνεργατικά εγχειρήματα.

«Παρότι η περίοδος αυτή είναι ιδιαίτερα πιεστική, είναι σημαντικό για μας να δώσουμε το "παρών", και να προσπαθήσουμε να εμπνεύσουμε μέσα από το παράδειγμα φορέων ΚΑΛΟ που παραμένουν βιώσιμοι ή αποτελούν καλή πρακτική από πλευράς συνεργατικών όρων και καινοτομίας», λέει η Ιωάννα.

Τα κέντρα στήριξης ΚΑΛΟ δεν είναι θεσμικοί φορείς, αλλά υλοποιούνται στο πλαίσιο προγράμματος ΕΣΠΑ το οποίο λήγει τον

Οκτώβριο. Παράλληλα, είναι και τα ίδια φορείς ΚΑΛΟ - ένας διυπόστατος ρόλος, που θέτει όρια και απαιτεί υπερβάσεις. Βροχή έπεφταν, και συνεχίζουν να πέφτουν κατά τη διάρκεια της πανδημίας, τα ερωτήματα από φορείς ΚΑΛΟ για το αν μπορούν να ενταχθούν στα μέτρα στήριξης για τις επιχειρήσεις που πλήττονται από την υγειονομική κρίση. «Τα συνεργατικά εγχειρήματα στον πολιτισμό και στην εστίαση επηρεάστηκαν περισσότερο αρνητικά.

Ασυνεννοσία

Ειδικά στον χώρο του πολιτισμού οι άνθρωποι ήταν παγωμένοι, δεν ξέρουν ποιο θα είναι το μέλλον τους», παραδέχεται η Ελένα από το Dock. «Υπήρξαν πολλά προβλήματα και φάνηκαν οι αδυναμίες του συστήματος, γιατί οι θεσμοί δεν γνωρίζουν ακόμα τους φορείς ΚΑΛΟ. Χρειάστηκαν πολλές πιέσεις, και από εμάς αλλά και από τη Διεύθυνση ΚΑΛΟ προς διαφορετικά υπουργεία, για να μάθουν ότι υπάρχουμε και εμείς», προσθέτει.

Αυτό από μόνο του δείχνει το μέγεθος της ασυνεννοσίας, καθώς η Διεύθυνση ΚΑΛΟ στο υπουργείο Εργασίας είναι ό,τι έχει απομείνει από τη Γραμματεία ΚΑΛΟ, που καταργήθη-

κε από την κυβέρνηση Ν.Δ. Αρχικά στα χρηματοδοτικά προγράμματα για τις πληττόμενες επιχειρήσεις δεν περιλαμβάνονταν οι ΚοινΣΕπ. Στους συνεταιρισμούς εργαζομένων μόλις πριν από λίγες μέρες πάρθηκε η απόφαση να παίρνουν την ειδική αποζημίωση οι εργαζόμενοι. Στις ΚοινΣΕπ δεν υπάρχει πρόβλεψη», μας λέει η Ελένα.

Παρά την απαξίωση που επιφυλάσσει το κράτος, το ενδιαφέρον του κόσμου για την ΚΑΛΟ συνεχίζεται αμείωτο την περίοδο της πανδημίας, μας λένε οι συνομιλήτριές μας. Τα ανακλαστικά των αλληλέγγυων εγχειρημάτων φάνηκαν από το πρώτο λοκντάουν, όταν συνεργάστηκαν με υγειονομικούς και ερευνητές σε δημόσια πανεπιστήμια, για να επιδιορθώσουν κρατικές αβλεψίες. «Δεκάδες makerspaces (εργαστήρια κατασκευής και ανοιχτού σχεδιασμού), όπως το CommonsLab στο Ηράκλειο, συνεργάστηκαν με ανεξάρτητους φορείς κατασκευάζοντας δωρεάν προσωπίδες για τους νοσηλευτές. Ο συνεργατισμός Bioscoop στη Θεσσαλονίκη δώρισε τάμπλετ σε νοσηλεύόμενους στις ΜΕΘ για να επικοινωνούν με τους δικούς τους», αναφέρουν ενδεικτικά η Ιωάννα και η Ελένα.

Χωρίς να μεμψιμοιρούν, παραδέχονται ότι εδώ και τρία χρόνια «δεν υπάρχει στρατηγική κατεύθυνση, ούτε χρηματοδοτικά εργαλεία. Τα κονδύλια που προβλέπονται δεν έχουν διατεθεί. Δεν υπάρχει καν

πρόβλεψη για εκπαίδευση και κατάρτιση, τόσο των ανθρώπων που ασχολούνται όσο και του διοικητικού προσωπικού». Επιμένουν ότι η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία έχει προοπτικές, δίνει απαντήσεις σε σημαντικά ερωτήματα που θέτει η συγκυρία - όπως για παράδειγμα πώς η συνεργατική δημόσια κτήση της γνώσης μπορεί υπερβεί την εταιρική κερδοσκοπία όταν τεθεί σε όφελος του κοινού καλού, κάτι που δυστυχώς δεν έγινε στην περίπτωση των εμβολίων, παρά τις εκκλήσεις για κατάργηση της πατέντας. Πάνω απ' όλα καλούν τον κόσμο να συμμετέχει στην εβδομάδα ΚΑΛΟ, «όχι για μια θεωρητική συζήτηση, αλλά γιατί είμαστε άνθρωποι μέσα από το πεδίο, αντιμετωπίζουμε κάθε μέρα τις πραγματικές δυσκολίες και νιώθουμε επιτακτική την ανάγκη να παρέμβουμε δημόσια».

Πληροφορίες - εγγραφή: <https://kentrostirixiskalo.online/evdomada-k-al-o/>

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΠΛΕΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ (e-auction), ΠΑ ΤΗΝ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΕΚΜΙΣΘΩΣΗ ΤΟΥ ΑΚΙΝΗΤΟΥ «ΞΕΝΙΑ ΕΔΕΣΣΑΣ» (Q109832).

Η «Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου Α.Ε.» (ΕΤΑΔ Α.Ε.) ανακοινώνει την προκήρυξη διενέργειας Ηλεκτρονικού Ανοικτού Πλειοδοτικού Διαγωνισμού (e-auction), για την μακροχρόνια εκμίσθωση του ακινήτου «Ξενία Έδεσσας», το οποίο αποτελείται από έκταση εμβαδού 7.901,56 τ.μ., συνολικής επιφάνειας κτιρίων 4.135,49 τ.μ., για το οποίο δεν απαιτείται η έκδοση ΠΕΑ, μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας www.e-publicrealestate.gr. Σκοπός του διαγωνισμού είναι η μακροχρόνια εκμίσθωση του ακινήτου, για τριάντα (30) έτη από την υπογραφή της σύμβασης, με δυνατότητα παράτασης για είκοσι (20) επιπλέον έτη, κατόπιν συμφωνίας και των δύο μερών, ως έχει για την πλήρη ανακατασκευή και λειτουργία του με βάση την ήδη πραγματοποιηθείσα δόμηση, για την ανάπτυξη ξενοδοχείου. Επισημαίνεται ότι υφίσταται υπολειπόμενος Συντελεστής Δόμησης.

Ο Διαγωνισμός θα διεξαχθεί σύμφωνα με τον Κανονισμό Εκμίσθωσης, Μισθώσεων, Παραχωρήσεων, Εκποιήσεων, Ανταλλαγών, Αγορών και Αντιπαρασχών της ΕΤΑΔ Α.Ε.

Οι ενδιαφερόμενοι, προκειμένου να λάβουν σχετική πληροφόρηση για τη διαγωνιστική διαδικασία και να προμηθευτούν τους Γενικούς και Ειδικούς Όρους του Διαγωνισμού, καλούνται να επισκεφθούν την ηλεκτρονική πλατφόρμα www.e-publicrealestate.gr. Προϋπόθεση για τη συμμετοχή στα Διαγωνιστικά είναι η εγγραφή του ενδιαφερόμενου στην ηλεκτρονική πλατφόρμα.

Προθεσμία και τόπος υποβολής του Φακέλου Δικαιολογητικών του Διαγωνισμού, ορίζεται η **Τρίτη 11 Μαΐου 2021, 13:00** ώρα Ελλάδος, στα γραφεία της ΕΤΑΔ Α.Ε., Βουλής 7 Σύνταγμα, Αθήνα (2^{ος} όροφος - Πρωτόκολλο). Η ημερομηνία ηλεκτρονικής υποβολής της οικονομικής προσφοράς θα ανακοινωθεί στους συμμετέχοντες σύμφωνα με τους Γενικούς Όρους Διαγωνισμού εκμίσθωσης ακινήτων της ΕΤΑΔ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος
Στέφανος Δ. Βλαστός

ΜΗΧΑΝΕΣ ΤΟΥ ΝΟΥ
Η γνωστική
περιπέτεια
τον 21ο αιώνα

Από την πρώτη στιγμή που επιβεβαιώθηκε η πανδημική επιδημία, η διεθνής επιστημονική κοινότητα των ιολόγων και επιδημιολόγων ήλπιζε ότι ο απειλητικός ιός δεν θα μεταλλάσσεται με μεγάλη ταχύτητα, επειδή οι κορονοϊοί διαθέτουν έναν μοριακό μηχανισμό διόρθωσης των τυχαίων μεταλλάξεων που εμφανίζονται συχνά κατά την αναπαραγωγή τους. Κάτι που, δυστυχώς, δεν επαληθεύτηκε, αφού έναν χρόνο μετά, μέχρι τον Φεβρουάριο 2021, είχαν καταγραφεί περίπου 4 χιλιάδες μεταλλαγμένοι ιοί. Οι περισσότερες από αυτές τις μεταλλάξεις δεν συνέ-

βαλαν καθόλου στη βελτίωση της μεταδοτικότητας των κορονοϊών και, όπως φαίνεται, μόνο πέντε παραλλαγές επικράτησαν επειδή τους προσφέρουν κάποιο πλεονέκτημα.

Σε αυτή τη φάση της πανδημίας COVID-19, ένα από τα πιο καυτά ζητήματα είναι οι νέες και πιθανά πιο μολυσματικές παραλλαγές του κορονοϊού. Από αυτές ξεχωρίζουν για την υψηλή μεταδοτικότητά τους η βρετανική, η νοτιοαφρικανική, η βραζιλιανή και δύο αμερικανικές παραλλαγές του αρχικού κορονοϊού, που, εδώ κι έναν χρόνο, εξαπλώνεται μεταλλάσσόμενος στις πέντε ηπείρους.

► Του **ΣΠΥΡΟΥ ΜΑΝΟΥΣΕΛΗ**

Οι ανησυχητικές παραλλαγές του κορονοϊού

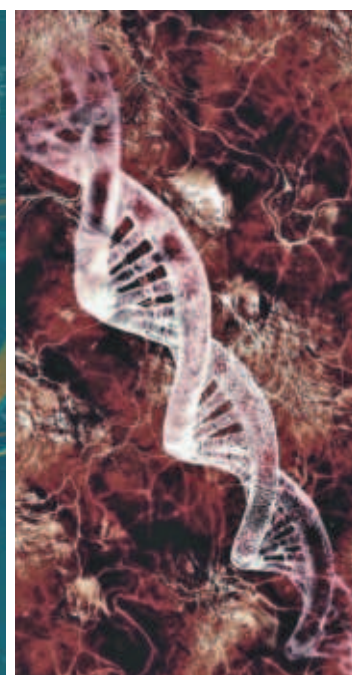
Πόσο απειλητικές είναι οι νέες μεταλλάξεις του κορονοϊού που ανιχνεύονται;

Η

πανούργα αναπαραγωγική στρατηγική του νέου κορονοϊού SARS-CoV-2 και όλων των άλλων ζωικών κορονοϊών, που έχουν γονιδίωμα από RNA και όχι όπως εμείς από DNA, είναι η εξής: αφού εισβάλουν στα κύτταρά μας, μετατρέπουν, χάρη στο ειδικό ένζυμο που διαθέτουν, τη λεγόμενη «αντίστροφη μεταγραφή», το πολύ μικρό γονιδίωμά τους από RNA σε ένα μονόκλωνο μόριο DNA, το οποίο όταν ενσωματωθεί στο δίκλωνο ανθρώπινο DNA, χρησιμεύει ως εκμαγείο για την παραγωγή από τα κύτταρά μας αντιγράφων του μονόκλωνου RNA του ιού.

Σε αντίθεση με το ανθρώπινο είδος, που από εξελικτική άποψη εμφανίστηκε πολύ πρόσφατα στην ιστορία της ζωής του πλανήτη, οι κορονοϊοί είναι ασυγκρίτως αρχαιότεροι και επομένως διαθέτουν κάποια βιολογικά πλεονεκτήματα. Για παράδειγμα, το γεγονός ότι οι λιγοστές γενετικές πληροφορίες των κορονοϊών είναι κωδικευμένες στο μονόκλωνο RNA τους, επιτρέπει στα λιγοστά γονίδια τους να μεταλλάσσονται ασύλληπτα ταχύτερα από τα δικά μας πολυάριθμα γονίδια που είναι κωδικευμένα στο δίκλωνο DNA μας.

Συνεπώς, οι μικροσκοπικοί κορονοϊοί μπορούν όχι μόνο να προσαρμόζονται και να εξελίσσονται πολύ ταχύτερα από εμάς, αλλά επιπλέον έχουν στη διάθεσή τους περισσότερους από 7,5 δισεκατο-

μύρια ανθρώπινους οργανισμούς για να «μολύνουν».

Κατανοούμε, λοιπόν, εύκολα το γιατί η εκρηκτική αύξηση του ανθρώπινου πληθυσμού (που διπλασιάστηκε τα τελευταία 100 χρόνια!) συμβάλλει αποφασιστικά στην εξέλιξη και την πανδημική διάδοση των μικροσκοπικών μολυσματικών παραγόντων, όπως π.χ. ο νέος κορονοϊός. Πράγματι, από όλες τις σχετικές έρευνες επιβεβαιώνεται η υποψία ότι η πρωτοφανής πυκνότητα και η μεγάλη κινητικότητα των ανθρώπινων πληθυσμών στην εποχή μας, σε συνδυασμό με τη συστηματική υποβάθμιση του οικολογικού περιβάλλοντος από τις δραστηριότητές μας ευνοούν την πανδημική διάδοση, και άρα την υψηλή μεταλλαξιμότητα του νέου κορονοϊού.

Εκτός, όμως, από τα ανθρωπογενή αίτια της νέας επιδημίας COVID-19, ποιες είναι οι αναγκαίες βιολογικές προϋποθέσεις για την ανάδυση και την επικράτηση νέων πιο επιθετικών παραλλαγών του κορονοϊού; Η ανάλυση του γονιδιώματος των κορονοϊών SARS-CoV-2 έδειξε ότι,

από τις διαρκείς μεταλλάξεις και τις πολυάριθμες προσαρμοστικές αλλαγές του αρχικού κορονοϊού, τρεις είναι οι χαρακτηριστικές αλλαγές που παίζουν αποφασιστικό ρόλο για τη μεταδοτική επιτυχία των νέων παραλλαγών.

Οι πέντε συχνότερες πλανητικές παραλλαγές

Οι διαπιστωμένες σε ολόκληρο τον πλανήτη αλλαγές του αρχικού κορονοϊού είναι: η υψηλότερη μεταδοτική ικανότητα του νέου στελέχους, που οφείλεται σε ειδικές μεταλλάξεις στα γονίδια του ιού που κωδικοποιούν τις πρωτεΐνες των ακίδων (spike protein). Αυτές οι μεταλλάξεις διευκολύνουν, αφενός, την είσοδο του κορονοϊού στα κύτταρά μας και, αφετέρου, την πολύ ταχύτερη διάδοσή του στους ανθρώπινους πληθυσμούς. Ποιες είναι, όμως, και πότε εμφανίστηκαν οι σπουδαιότερες, μέχρι τώρα, παραλλαγές του κορονοϊού;

1) Η βρετανική παραλλαγή (B.1.1.7), απομονώθηκε πρώτη φορά τον Σεπτέμβριο 2020 στην Αγγλία, ενώ η πρώτη περίπτω-

ση μόλυνσης στην Ευρώπη ανιχνεύτηκε στις 9 Νοεμβρίου 2020. Η επιδημιολογική έρευνα έδειξε ότι μπορεί να είναι έως και 50% πιο μολυσματική από τον αρχική μορφή του ιού. Ατομα που μολύνθηκαν από αυτή τη βρετανική παραλλαγή εντοπίστηκαν στη Δανία, τη Σουηδία, τη Γαλλία, την Ισπανία, την Ιταλία, τη Γερμανία, την Ελλάδα και τον Λίβανο.

Η αγγλική παραλλαγή «B.1.1.7» περιέχει 17 μεταλλάξεις, οι περισσότερες από τις οποίες αφορούν γονίδια που σχετίζονται με τις πρωτεΐνες των ακίδων του ιού. Τα τεστ ανίχνευσης και ιχνηλάτησης στη Βρετανία έδειξαν ότι αυτή η παραλλαγή του κορονοϊού από τις 20 Σεπτεμβρίου μέχρι τα μέσα Νοεμβρίου 2020 αντιστοιχούσε στο 28% των συνολικών μολύνσεων, ενώ την πρώτη εβδομάδα του Δεκεμβρίου είχε ήδη ανέλθει στο 62%, απόδειξη της υψηλής μολυσματικότητας και μεταδοτικότητάς της!

Πάντως, οι περισσότεροι άνθρωποι που μολύνονται και ασθενούν από τη βρετανική παραλλαγή δεν διατρέχουν μεγάλο κίνδυνο, επειδή αυτή η παραλλαγή,

Τους τελευταίους τρεις μήνες πολύς λόγος γίνεται για τις διαφορετικές και ταχύτατα μεταδιδόμενες παραλλαγές που προκύπτουν από τυχαίες μεταλλάξεις του αρχικού κορονοϊού SARS-CoV-2, που εντοπίζονται, σχεδόν ταυτοχρόνως, σε διάφορες χώρες και ηπείρους. Πώς διακρίνουν οι ειδικοί τις νέες παραλλαγές του κορονοϊού και πόσο δικαιολογημένος επιστημονικά είναι ο συστηματικά καλλιεργούμενος πανικός για τις αρνητικές επιπτώσεις αυτών των μεταλλάξεων στην αποτελεσματικότητα των εμβολίων και στη μελλοντική πορεία της πανδημίας;

αν και μεταδίδεται πολύ πιο εύκολα, δεν προκαλεί συνήθως σοβαρά συμπτώματα και παρά τους αρχικούς φόβους, δεν προέκυψε τελικά ότι είναι πιο μεταδοτική στα παιδιά. Απ' ό,τι φαίνεται, μέχρι τώρα, είναι αντιμετωπίσιμη και από τα τρία διαθέσιμα εμβόλια.

2) Η ισπανική παραλλαγή (B.177), εντοπίστηκε αρχικά στην Ισπανία το προηγούμενο καλοκαίρι και όπως διαπίστωσαν περιέχει τη μετάλλαξη «A222V» που σχετίζεται με μια πρωτεΐνη των ακίδων του κορονοϊού. Μια μετάλλαξη που, σύμφωνα με εργαστηριακές έρευνες, φαίνεται πως καθιστά πιο εύκολα αναγνωρίσιμο τον κορονοϊό από τα αντισώματά μας και επομένως είναι μια πιο ήπια εκδοχή της νόσου COVID-19.

Μέσα σε λίγους μήνες η ισπανική παραλλαγή έγινε η πιο συχνά ανιχνεύσιμη μορφή κορονοϊού στην Ευρώπη, μολονότι οι επιδημιολόγοι δεν διαπίστωσαν μεγαλύτερη μολυσματικότητα της παραλλαγής από τον αρχικό κορονοϊό.

3) Η παραλλαγή της Νότιας Αφρικής (B.1.351), απομονώθηκε και ταυτοποιήθηκε πρώτη φορά τον Οκτώβριο 2020 στη Νότια Αφρική, ενώ η πρώτη περίπτωση στην Ευρώπη εντοπίστηκε στις 28 Δεκεμβρίου. Αν και η νοτιοαφρικανική παραλλαγή «B.1.351» εμφανίστηκε σχεδόν ταυτόχρονα με τη βρετανική παραλλαγή «B.1.1.7», αυτές διαφέρουν, επειδή μόνο η νοτιοαφρικανική παραλλαγή έχει τη μετάλλαξη N501Y.

Πάντως, στην αφρικανική ήπειρο, καταγράφηκε στη Νιγηρία από τον καθηγητή Κρίστιαν Χάπι και άλλη παραλλαγή του SARS-CoV-2, που παρουσιάζει ανάλογες μεταλλάξεις με εκείνες της παραλλαγής που εντοπίστηκε αρχικά στη Βρετανία.

Η νοτιοαφρικανική παραλλαγή πρέπει να ιχνηλατείται προσεκτικά και να ανιχνεύεται εγκαίρως επειδή παρουσιάζει πολύ υψηλή μολυσματικότητα και μεταδοτικότητα και οι πρώτες κλινικές μελέτες

έδειξαν ότι ενδέχεται να περιορίζει την αποτελεσματικότητα των εμβολίων, οπότε οι ερευνητές εξετάζουν το ενδεχόμενο αυτή η παραλλαγή να προκαλεί ευκολότερα έναν μεγαλύτερο αριθμό ατόμων που θα μολύνονται ξανά από τη νόσο COVID-19.

4) Η παραλλαγή της Βραζιλίας (B.1.1.28), απομονώθηκε πρώτη φορά τον Ιανουάριο 2021 στη Βραζιλία και την Ιαπωνία, ενώ στις 25 Ιανουαρίου είχε ήδη ανιχνευτεί σε 8 διαφορετικές χώρες. Μολονότι είναι δύσκολο να μάθουμε πότε προέκυψε, υπάρχουν ήδη δύο διαφορετικές μορφές αυτής της παραλλαγής, η P.1 και η P.2. Από αυτές μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η P.1, επειδή έχει περισσότερες μεταλλάξεις, μεταδίδεται ευκολότερα και ανιχνεύεται σε διάφορες χώρες.

5) Οι παραλλαγές των ΗΠΑ (B.1427 και B.1429), μια νέα παραλλαγή του κορονοϊού εμφανίστηκε πρόσφατα με δύο ελαφρά διαφορετικές μορφές στις ΗΠΑ, έχει κυριαρχήσει στη Νότια Καλιφόρνια και ήδη ανιχνεύεται και αλλού. Παρουσιάζει υψηλότερη μολυσματικότητα, μεταδοτικότητα και θνητότητα από άλλες παραλλαγές, ενώ φαίνεται πως είναι και πιο ανθεκτική στα σημερινά εμβόλια. Εντοπίστηκαν πρώτη φορά στη Νότια Καλιφόρνια στις 22 Ιανουαρίου και έκτοτε ανιχνεύονται όλο και πιο συχνά σε διάφορες Πολιτείες των ΗΠΑ, καθώς και σε μακρινές χώρες, όπως Δανία, Αυστραλία, Βρετανία κ.α.

Είναι αποτελεσματικά τα εμβόλια κατά των παραλλαγών;

Αραγε, αυτές οι συνεχείς παραλλαγές του κορονοϊού θα επηρεάσουν και σε ποιο βαθμό την αποτελεσματικότητα των διαθέσιμων εμβολίων; Για να απαντήσει κανείς σε αυτό το αποφασιστικό ερώτημα θα πρέπει να λάβει υπόψη ότι όλοι οι κορονοϊοί RNA -και ο νέος κορονοϊός SARS-CoV-2 δεν αποτελεί εξαίρεση- πα-

ρουσιάζουν σχετικά υψηλή μεταλλαξιμότητα.

Τόσο η βρετανική, η νοτιοαφρικανική, η βραζιλιανή όσο και αμερικανική παραλλαγή του κορονοϊού προέκυψαν όλες από τυχαίες μεταλλάξεις στα γονίδια που σχετίζονται με την πρωτεϊνική δομή των ακίδων, η οποία είναι αρκετά μεγάλη και σύνθετη δομή, αφού αποτελείται από 1.200 αμινοξέα. Το γεγονός αυτό σχετίζεται άμεσα με την εργαστηριακά σχεδιασμένη ανοσοποιητική δράση και τους στόχους των εμβολίων κατά της νόσου COVID-19.

Πράγματι, όλα τα νέα εμβόλια κατά της πανδημίας του κορονοϊού προκαλούν την παραγωγή από το ανοσοποιητικό μας σύστημα όχι ενός αλλά δεκάδων διαφορετικών τύπων αντισωμάτων που αναγνωρίζουν τις ακίδες του κορονοϊού. Επομένως, οι όποιες παραλλαγές ή μεταλλάξεις των ακίδων του κορονοϊού μπορούν, θεωρητικά, να αντιμετωπιστούν από τις κατάλληλες «προσαρμογές» των ήδη υπαρκτών εμβολίων. Αυτό, για παράδειγμα, συμβαίνει κάθε χρόνο με το εμβόλιο κατά ενός άλλου πολύ γνωστού RNA-ϊού, του ιού της γρίπης.

Επομένως, τα εμβόλια αποτελούν όντως ένα πολύ αποτελεσματικό μέσο για να περιορίσουμε δραστικά τις αρνητικές και ανθρωποκτόνους συνέπειες της λοίμωξης από τον κορονοϊό, ώστε να καταφέρουν οι άνθρωποι, κάνοντας το εμβόλιο, να ανακτήσουν την προσωπική και κοινωνική τους ζωή.

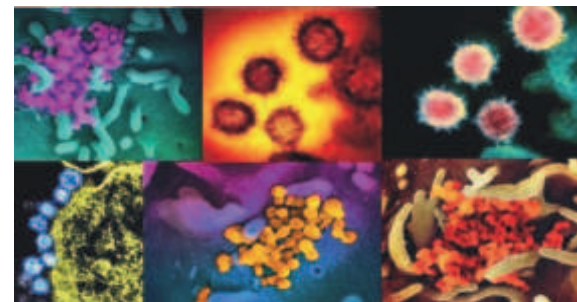
Ποιος, όμως, μπορεί να μας εγγυηθεί, σήμερα, για την αποτελεσματικότητα των διαθέσιμων εμβολίων και αν αυτά είναι σε θέση να εμποδίσουν τη νόσηση και την επιδημική διάδοση των νέων παραλλαγών του κορονοϊού; Σύμφωνα με τους διεθνείς φαρμακευτικούς οργανισμούς, τα εμβόλια της Pfizer, της Moderna και της AstraZeneca φαίνεται πως είναι αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση των πε-

Στη φωτογραφία (πάνω) οι τρεις νοσοκόμες με μάσκες, με πλαστικά ιατρικά γάντια και παπούτσια και στο χέρι ένα φιαλίδιο εμβολίου με σύριγγα, ενώ στην υπηρεσιακή στολή της η κάθε μία φέρει το όνομα των φαρμακευτικών κολοσσών -Moderna, Pfizer, AstraZeneca- που δημιούργησαν τα αντίστοιχα εμβόλια κατά του κορονοϊού. Αυτή η ζωγραφιά βρίσκεται σε έναν τοίχο στη Βαρκελώνη. Μια σύγχρονη ζωγραφιά εμπνευσμένη από το συγκλονιστικό έργο «Οι τρεις Χάριτες» του αναγεννησιακού Ιταλού ζωγράφου Ραφαήλ. Όμως, οι τρεις φαρμακευτικές «Χάριτες», που προσφέρουν εμβόλια αντί για τα μήλα των Εσπερίδων, αποτελούν ένα καυστικότατο καλλιτεχνικό σχόλιο για την αθλιότητα και τον ευτελισμό της ζωής των ανθρώπων την εποχή της πανδημίας

ρισσότερων νέων παραλλαγών της νόσου COVID.

Αν και θα πρέπει να ομολογήσουμε ότι το μόνο που γνωρίζουμε με βεβαιότητα σχετικά με τα εμβόλια κατά του κορονοϊού που αδειοδοτήθηκαν μέχρι τώρα, είναι ότι μειώνουν σημαντικά την πιθανότητα οι εμβολιασμένοι να νοσήσουν βαριά, ενώ αγνοούμε πόσο διαρκεί η ανοσία που τους παρέχουν ή αν αποκλείουν τη δυνατότητα να μεταδίδουν οι εμβολιασμένοι, ως ασυμπτωματικοί φορείς, τους εξουδετερωμένους κορονοϊούς στους άλλους.

► Από τον ΘΑΝΑΣΗ ΓΙΑΛΚΕΤΣΗ

Πορεία κόντρα στο ρεύμα

Συμπληρώθηκαν φέτος 150 χρόνια από τη γέννηση της Ρόζας Λούξεμπουργκ. Στην προσωπικότητα και στη δράση της αναφέρεται το ακόλουθο άρθρο του **Μαρτσέλο Μούστο**, καθηγητή Πολιτικής Θεωρίας και Κοινωνιολογίας στο York University του Τορόντο.

Όταν, τον Αύγουστο του 1893, στο συνέδριο της Δεύτερης Διεθνούς στη Ζυρίχη, από το προεδρείο του σώματος αναφέρθηκε το όνομά της, η Ρόζα Λούξεμπουργκ άνοιξε χωρίς χρονοτριβή ένα διάδρομο μεταξύ του κοινού των αντιπροσώπων και των αγωνιστών, που βρίσκονταν στην κατάμεστη αίθουσα. Ήταν ακόμη νεότατη, με μικροσκοπική κορμοστασιά, και με μια παραμόρφωση στον γοφό, που την υποχρέωνε να κουτσαίνει ήδη από την ηλικία των πέντε ετών. Στους παρόντες, η εμφάνισή της θα μπορούσε να δημιουργήσει την εντύπωση ότι βρίσκονταν μπροστά σε ένα ευάλωτο πρόσωπο. Τους κατέπληξε όμως όλους όταν, αφού ανέβηκε σε μια καρέκλα για να ακούγεται καλύτερα, κατόρθωσε να τραβήξει την προσοχή ολόκληρου του ακροατηρίου, που εντυπωσιάστηκε από τη ρητορική της δεινότητα και από την πρωτοτυπία των θέσεών της. [...] Γεννημένη στις 5 Μαρτίου 1871, στην κατεχόμενη από την τσαρική Ρωσία Πολωνία, η Ρόζα Λούξεμπουργκ διέθεσε την ύπαρξή της στον αγώνα με τρόπο οριακό, παλεύοντας ενάντια σε πολυάριθμες αντιξοότητες, βαδίζοντας πάντοτε κόντρα στο ρεύμα και πληρώνοντας η ίδια προσωπικά το τίμημα. Πέθανε στις 15 Ιανουαρίου 1919, δολοφονημένη από παρακρατικούς της Δεξιάς.

Με εβραϊκές ρίζες, στην ηλικία των 26 ετών εγκαταστάθηκε στη Γερμανία. Πεισμένη ειρηνίστρια στον καιρό του Α' Παγκόσμιου Πολέμου, φυλακίστηκε κάμποσες φορές για τις ιδέες της. Ήταν φλογερή εχθρός του ιμπεριαλισμού σε μια περίοδο νέας και βίαιης αποικιακής του εξάπλωσης. Υπήρξε κυρίως μια γυναίκα και έζησε σε κόσμους που κατοικούσαν σχεδόν αποκλειστικά από άνδρες. Ήταν συχνά η μοναδική γυναίκα παρουσία τόσο στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης, όπου πήρε τον διδακτορικό της τίτλο το 1897, όσο και μεταξύ των ηγετών του Γερμανικού Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος, όπου θα γίνει η πρώτη γυναίκα που θα διδάξει στην κεντρική σχολή εκπαίδευσης των στελεχών. Σε αυτές τις δυσκολίες θα προστεθούν το ανεξάρτητο πνεύμα της και η αυτονομία της – μια αρετή που συχνά τιμωρούνταν ακόμη και στα κόμματα της Αριστεράς. Η Λούξεμπουργκ είχε την ικανότητα να επεξεργάζεται νέες ιδέες και να τις υπερασπίζεται με σθένος ενώπιον προσωπικοτήτων μεγάλου διαμετρήματος, όπως ο Μπέμπελ ή ο Κάουτσκι, που είχαν το προνόμιο να διαμορφώσουν τη σκέψη τους μέσω της άμεσης επαφής με τον Ένγκελς.

Σκοπός της δεν ήταν να επαναλαμβάνει τα λόγια του Μαρξ, αλλά να τα ερμηνεύ-

Μαρτσέλο Μούστο

ει ιστορικά. Κατόρθωσε να ξεπεράσει τα πολλά εμπόδια που συνάντησε και, στην περίοδο της ρεφορμιστικής στροφής του Εντουαρντ Μπερνστάιν και της ζωηρής συζήτησης που ακολούθησε, έγινε γνωστή στην κυριότερη οργάνωση του ευρωπαϊκού εργατικού κινήματος. Ενώ με το περίφημο έργο του «Οι προϋποθέσεις του σοσιαλισμού και τα καθήκοντα της σοσιαλδημοκρατίας» ο Μπερνστάιν καλούσε το κόμμα να κόψει τις γέφυρες με το παρελθόν και να μετατραπεί σε μια μεταρρυθμιστική δύναμη, με το κείμενό της «Μεταρρύθμιση ή επανάσταση;» η Λούξεμπουργκ απάντησε αποφασιστικά ότι, σε κάθε ιστορική περίοδο, «η προσπάθεια για μεταρρυθμίσεις γίνεται μόνο στην κατεύθυνση που υπαγορεύει η τελευταία επανάσταση». Όσοι θεωρού-

σαν ότι με τον αστικό κοινοβουλευτισμό θα μπορούσαν να πετύχουν τις ίδιες αλλαγές, που καθιστά δυνατές η επαναστατική κατάρκτηση της πολιτικής εξουσίας, δεν είχαν επιλέξει μια «πιο ήρεμη, γαλήνια και αργή οδό προς τον ίδιο σκοπό, αλλά έναν διαφορετικό σκοπό».

Σύμφωνα με τη Λούξεμπουργκ, ο σοσιαλισμός θα έπρεπε να επεκτείνει τη δημοκρατία και όχι να την περιορίζει. Ετσι, το 1904, πρωταγωνίστησε σε μίαν άλλη σκληρή σύγκρουση, αυτή τη φορά με τον Λένιν, για τις μορφές πολιτικής οργάνωσης. Ο μπολσεβίκος ηγέτης αντιλαμβανόταν το κόμμα ως ένα συμπαγή πυρήνα επαγγελματιών επαναστατών, ως μια πρωτοπορία που όφειλε να καθοδηγεί τις μάζες. Η Λούξεμπουργκ αντέτεινε ότι ένα εξαιρετικά συγκεντρωτικό κόμμα γεννούσε μίαν επικίνδυνη δυναμική: «την τυφλή υπακοή των αγωνιστών στην κεντρική ηγεσία». Το κόμμα όφειλε να αναπτύσσει την κοινωνική συμμετοχή και όχι να την καταπνίγει. Ο Μαρξ είχε γράψει ότι «κάθε βήμα του πραγματικού κινήματος ήταν πιο σημαντικό από μια ντουζίνα προγράμματα». Η Λούξεμπουργκ προέκτεινε αυτό το αξίωμα και υποστήριξε ότι «τα εσφαλμένα βήματα που πραγματοποιεί ένα υπαρκτό εργατικό κίνημα είναι, στο ιστορικό πεδίο, ασύγκριτα γονιμότερα και πολυτιμότερα από το αλάθητο της καλύτερης Κεντρικής Επιτροπής».

Αυτή η πολεμική απέκτησε ακόμη μεγαλύτερη σημασία μετά τη σοβιετική επανάσταση, στην οποία η Λούξεμπουργκ

προσέφερε αμέριστη στήριξη. Ανήσυχη για την πορεία των γεγονότων στη Ρωσία (με αφετηρία τους τρόπους με τους οποίους άρχισαν να αντιμετωπίζουν τη γεωργική μεταρρύθμιση), η Λούξεμπουργκ ήταν η πρώτη στο κομμουνιστικό στρατόπεδο που παρατήρησε ότι ένα «καθεστώς παρατεταμένης κατάστασης πολιορκίας» θα ασκούσε «μιαν εκφυλιστική επίδραση στην κοινωνία». Τόνισε ξανά ότι η ιστορική αποστολή του «προλεταριάτου που έφτασε στην εξουσία» ήταν «να δημιουργήσει μια σοσιαλιστική δημοκρατία στη θέση της αστικής δημοκρατίας και όχι να καταστρέψει κάθε μορφή δημοκρατίας». Γι' αυτήν κομμουνισμός σήμαινε μια «πιο ενεργητική και ελεύθερη συμμετοχή των λαϊκών μαζών σε μια δημοκρατία χωρίς όρια». Ένας αληθινά διαφορετικός κοινωνικός και πολιτικός ορίζοντας θα ανοιγόταν μόνο μέσα από αυτή την περίπλοκη διαδικασία και όχι αν η άσκηση της ελευθερίας επιφύλασσόταν «μόνο στους οπαδούς της κυβέρνησης και στα μέλη ενός μοναδικού κόμματος».

Παρόλο που εφάρμοζαν αντιτιθέμενες πολιτικές επιλογές, σοσιαλδημοκράτες και μπολσεβίκοι είχαν, και οι μεν και οι δε, αντιληφθεί εσφαλμένα τη δημοκρατία και την επανάσταση σαν δυο εναλλακτικές μεταξύ τους διαδικασίες. Αντίθετα, ο πυρήνας της πολιτικής θεωρίας της Λούξεμπουργκ επικεντρωνόταν στην ακατάλυτη ενότητά τους. Το άλλο θεμέλιο της στρατεύσής της ήταν το διπλό μέτωπο: αντίθεση στον πόλεμο και αντιιμπεριαλιστική κινητοποίηση. Σε αυτά τα θέματα η Λούξεμπουργκ εκσυγχρόνισε τις θεωρητικές αποσκευές της Αριστεράς και συνέβαλε στο να εγκριθούν διορατικές αποφάσεις στα συνέδρια της Δεύτερης Διεθνούς. Ο ρόλος των στρατών, ο συνεχής επανεξοπλισμός και η επανάληψη των πολέμων δεν έπρεπε να αναλύονται μόνο με τις έννοιες του 19ου αιώνα. Επρόκειτο για εργαλεία που υπηρετούσαν τα συμφέροντα των αντιδραστικών δυνάμεων και που παρήγαγαν διαιρέσεις στο προλεταριάτο, αλλά αυτά ανταποκρίνονταν και σε μια συγκεκριμένη σκοπιμότητα.

Ο καπιταλισμός χρειαζόταν τον πόλεμο, ακόμη και σε εποχή ειρήνης, για να αυξάνει την παραγωγή καθώς και για να κατακτά νέες αγορές στις εξω-ευρωπαϊκές αποικιακές περιφέρειες. Η μάχη εναντίον αυτής της βαρβαρότητας θα μπορούσε να κερδηθεί μόνο χάρη στη συνειδητή πάλη των μαζών και, καθώς η αντίθεση στον ιμπεριαλισμό απαιτούσε μίαν ισχυρή πολιτική συνείδηση, η Λούξεμπουργκ ήταν μεταξύ των πιο πεισμένων υποστηρικτών της γενικής απεργίας εναντίον του πολέμου. Για την ιδρύτρια της Ένωσης του Σπάρτακου η ταξική πάλη δεν εξαντλούνταν με την αύξηση του μισθού. Η Λούξεμπουργκ δεν ήθελε να είναι μια απλή επίγονος και ο σοσιαλισμός της δεν ήταν ποτέ οικονομίστικος. Βυθισμένη μέσα στα δράματα του καιρού της, προσπάθησε να ανανεώσει τον μαρξισμό χωρίς να αμφισβητήσει τα θεμέλιά του και η προσπάθειά της μιλάει ακόμη και σήμερα στις νέες γενιές.

ΣΑΒΒΑΤΟ 27-3-2021**ΑΘΗΝΑ**

08.00 π.μ. – 14.00 & 17.00 – 08.00 π.μ. επομένως ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Λ. ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ 46, 210-7751507 **ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ:** ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ 22, 210-6983868 **ΚΥΨΕΛΗ:** ΑΓ. ΖΩΝΗΣ 52, 210-8647904 **ΛΑΜΠΡΙΝΗ:** Ι. ΦΩΚΑ 65, 210-2914175 **ΟΜΟΝΟΙΑ:** ΒΕΡΑΝΖΕΡΟΥ 43, 210-5241016 **ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ ΚΑΤΩ:** ΚΕΙΡΙΑΔΩΝ 120, 210-3420253

08.00 π.μ. – 20.00 ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΧΑΡΝΩΝ: ΑΧΑΡΝΩΝ 245, 210-8674379 **ΑΓ. ΠΑΝΤΕΛΗΜΩΝ:** ΑΛΚΑΜΕΝΟΥΣ 146, 210-8646651 **ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ:** ΚΕΔΡΗΝΟΥ 65, 210-6433456, Λ. ΚΗΦΙΣΙΑΣ 101, 210-8222042 **ΙΛΙΣΙΑ:** ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ 4 – ΠΟΝΤΟΥ, 210-7750304 **ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ:** ΣΤΑΔΙΟΥ 10, 210-3249589 **ΚΟΛΩΝΑΚΙ:** ΠΑΤΡ. ΙΩΑΚΕΙΜ 25, 210-7210150 **ΚΥΨΕΛΗ:** ΠΕΣΤΩΝ 10, 210-8821677, ΚΥΨΕΛΗΣ 29, 210-8251058 **ΛΟΦΟΣ ΣΚΟΥΖΕ:** ΔΡΑΜΑΣ 98, 210-5137038 **Ν. ΚΟΣΜΟΣ:** ΑΜΒΡ. ΦΑΡΑΝΤΖΗ 96, 210-9013392 **ΝΕΑΠΟΛΗ ΑΧΑΡΝΑΣ:** ΒΟΥΛΓΑΡΟΚΤΟΝΟΥ 29, 210-3301444 **ΠΑΓΚΡΑΤΙ:** ΥΜΗΤΤΟΥ 90, 210-7235200 **ΠΑΤΗΣΙΑ:** ΣΑΡΑΝΤΑΠΟΡΟΥ 5, 210-2018500, ΠΑΤΗΣΙΩΝ 314, 210-2012745 **ΠΛ. ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ:** Γ' ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 97, 210-8237487

ΠΡΟΑΣΤΙΑ

20.00 – 08.00 π.μ. επομένως ΒΟΥΛΑ: ΒΑΣ. ΠΑΥΛΟΥ 6, 210-8951776, 210-9657979 **ΓΛΥΚΑ ΝΕΡΑ:** ΣΑΛΩΝΩΝ 45, ΦΟΥΡΕΖΙ, 210-6619679 **ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ:** Λ. ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ 100, 22990-66670 **ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟ:** ΕΡΜΟΥ 3-5, 22990-25300, 22990-25190 **ΣΠΑΤΑ:** ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 9, 210-6025546

08.00 π.μ. – 14.00 & 17.00 – 08.00 π.μ. επομένως ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ: ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ 37, 210-6537700 **ΑΧΑΡΝΑΙ:** Α. ΠΑΡΝΗΘΟΣ 121-ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ, 210-2465660 **ΖΩΓΡΑΦΟΥ:** Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 110, 210-7750230 **ΖΩΓΡΑΦΟΥ:** ΓΡΗΓ. ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ 71, 210-7774010 **ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ ΑΝΩ:** ΨΑΡΡΩΝ 4, 210-9932556 **ΚΑΛΛΙΘΕΑ:** ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 375, 210-9410377 **ΜΕΛΙΣΣΙΑ:** Δ. ΠΛΑΚΕΝΤΙΑΣ 1, 210-8040878 **Ν. ΙΩΝΙΑ:** ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ 202, 210-2799201 **ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ:** ΚΟΥΝΟΥΡΙΩΤΗ 16 και ΨΑΡΡΩΝ, 210-5710777 **ΠΕΥΚΗ:** ΛΕΩΦ. ΕΙΡΗΝΗΣ 46, 210-8054763 **ΤΕΡΨΙΘΕΑ:** ΥΜΗΤΤΟΥ-ΤΑΙΝΑΡΟΥ 131, 210-9616954 **ΧΑΪΔΑΡΙ:** ΗΠΕΙΡΟΥ ΠΛΑΤΑΙΩΝ 49, 210-5987343 **ΧΑΛΑΝΔΡΙ:** ΚΑΡΑΟΛΗ-ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 11, 210-6852715

08.00 π.μ. – 20.00 ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑ: ΗΠΕΙΡΟΥ 25, 210-5622779 **ΑΙΓΑΛΕΩ:** Λ. ΘΗΒΩΝ 511, 210-5313044 **ΑΡΤΕΜΙΣ:** ΛΕΩΦ. ΒΡΑΥΡΩΝΟΣ 9^ο ΣΤΑΣΗ, 22943-03961 **ΒΑΡΗ:** ΑΝΑΓΥΡΟΥΝΤΟΣ 18, 210-9655342 **ΒΟΥΛΑ:** ΠΛΑΣΤΗΡΑ 11, 210-9659980 **ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗ:** ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗΜΩΝΟΣ 13 και ΝΥΜΦΩΝ 2, 210-8962341 **ΒΡΙΑΝΣΙΑ:** ΥΜΗΤΤΟΥ 75, 210-8101092 **ΒΥΡΩΝΑΣ:** ΑΓ. ΣΟΦΙΑΣ 99, 210-7648810 **ΓΑΛΑΤΣΙ:** ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ 3, 210-2138170 **ΓΛΥΚΑ ΝΕΡΑ:** ΚΟΡΑΗ 22, 210-6047782 **ΓΛΥΦΑΔΑ:** ΓΟΥΝΑΡΗ 228 και ΠΑΤΡ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ, 210-9690456 **ΖΩΓΡΑΦΟΥ:** ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 48, 210-7488553 **ΚΑΛΛΙΘΕΑ:** ΓΡΥΠΑΡΗ 63, 210-9531031 **ΚΑΛΛΙΘΕΑ:** ΔΑΒΑΚΗ 61, 210-9560194 **ΚΑΛΥΒΙΑ ΘΩΡΙΚΟΥ:** ΡΗΓΑ ΦΕΡΡΑΙΟΥ 70, 22990-46422 **ΚΟΡΩΠΙ:** Χ. ΖΩΙΤΣΑ 24, 210-6624599 **ΜΑΡΘΩΝΑΣ:** Λ. ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ 100, 22940-66670 **ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟ:** ΠΑΝΝΑΚΗ 6, 22990-22142 **Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟ:** ΠΕΥΚΩΝ 105^α, 210-2828813 **Ν. ΙΩΝΙΑ:** ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ 13, 210-2770962 **Ν. ΜΑΚΡΗ:** ΛΥΒΙΣΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ 1, 22940-92562 **Ν. ΠΕΝΤΕΛΗ:** Π. Π. ΓΕΡΜΑΝΟΥ 1, 210-8030272 **Ν. ΧΑΛΚΗΔΟΝΑ:** ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 25-27, 210-2582312 **Π. ΠΕΝΤΕΛΗ:** ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 16, 210-6138870 **Π. ΦΩΚΙΑΙ:** ΑΓ. ΕΙΡΗΝΗΣ 3, 22910-37908 **ΠΑΙΑΝΙΑ:** ΛΕΩΦ. ΛΑΥΡΙΟΥ 86, 210-6643720 **ΠΑΛΛΗΝΗ:** ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΥ 13, 210-6030666 **ΠΙΚΕΡΜΙ:** ΛΕΩΦ. ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ 46, 210-6037151 **ΠΟΡΤΟ ΡΑΦΤΗ:** Λ. ΠΟΡΤΟ ΡΑ-

ΦΤΗ 36^ο ΧΛΜ., 22990-71017 **ΡΑΦΗΝΑ:** ΑΜ. ΦΛΕΜΙΓΚ 48, 22940-79480 **ΧΑΛΑΝΔΡΙ:** ΧΙΟΥ 51 και ΙΘΩΜΗΣ, 210-6849120

08.00 π.μ. – 08.00 π.μ. επομένως ΑΝΟΙΞΗ: ΛΕΩΦ. ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ 54 ΔΙΠΛΑ ΣΤΟ ΦΟΥΡΝΟ ΚΑΡΡΑ, 210-8141952 **ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ:** ΛΕΩΦ. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ 20, 210-5573243 **ΕΛΕΥΣΙΝΑ:** ΠΑΓΚΑΛΟΥ 81, 210-5547602 **ΚΑΜΑΤΕΡΟ:** ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 3 και ΜΕΝΕΛΑΟΥ, 210-2310-924 **ΜΑΝΔΡΑ:** ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ 1 και ΣΤΡ. Ν. ΡΟΚΑ, 210-5555236 **ΜΕΓΑΡΑ:** Γ. ΜΕΝΙΔΙΑΤΗ 121 και Ι. ΜΕΤΑΞΑ, 22960-24101 **Ν. ΕΡΥΘΡΑΙΑ:** ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 167, 210-8072191 **Ν. ΠΑΛΑΤΙΑ ΩΡΩΠ.:** ΜΑΡΜΑΡΑ 20 και ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ, 22950-30387 **Ν. ΠΕΡΑΜΟΣ:** 28^ο ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 325, 2296033994 **Π. ΦΑΛΗΡΟ:** ΖΗΧΙΜΟΠΟΥΛΟΥ 39^α, 210-9420333 **ΧΟΛΑΡΓΟΣ:** ΥΜΗΤΤΟΥ 85, 210-6511953

ΠΕΙΡΑΙΑΣ

08.00 π.μ. – 14.00 & 17.00 – 23.00 ΠΕΙΡΑΙΑΣ: ΣΚΟΥΖΕ 40 & ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΟΥ, ΠΑΣΑΛΙΜΑΝΙ, 210-4539329, ΣΑΧΤΟΥΡΗ 11, ΕΝΑΝΤΙ ΤΕΛΩΝΕΙΟΥ, ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ, 210-4284570, ΘΗΒΩΝ 109, ΕΝΑΝΤΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ ΠΑΛ. ΚΟΚΚΙΝΙΑΣ, 210-4934806 **Ν. ΦΑΛΗΡΟ:** ΚΑΛΛΕΡΓΗ 10 & ΡΑΓΚΑΒΗ, 210-4826216 **ΚΟΥΡΥΔΑΛΛΟΣ:** ΤΑΣΙΑΡΧΩΝ 34-36, ΙΑΤΡΕΙΑ ΙΚΑ, ΠΛΑΤ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, 210-4940055 **ΚΕΡΑΤΣΙΝΙ:** ΤΑΜΠΟΥΡΙΑ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙ, 210-4623062 **ΠΕΡΑΜΑ:** ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 4, 210-4410353

08.00 π.μ. – 14.00 & 17.00 – 08.00 π.μ. επομένως ΠΕΙΡΑΙΑΣ: ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΘΕΟΧΑΡΗ 36 & ΚΡΕΒΑΤΑ, ΚΑΛΛΙΠΟΛΗ, 210-4535233, ΒΑΣ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α' 29, ΚΕΝΤΡΟ, 210-4172252 **ΝΙΚΑΙΑ:** ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ 111, ΕΝΑΝΤΙ ΒΕΝΖΙΝΑΔΙΚΟΥ ΑΕΓΕΑΝ, 210-4916700

08.00 π.μ. – 20.00 ΠΕΙΡΑΙΑΣ: ΠΛΑΤΕΙΑ ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΥ 1, ΕΝΤΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΗΣΑΠ, ΚΕΝΤΡΟ, 210-4220051 **ΜΟΣΧΑΤΟ:** ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ 68, ΕΝΑΝΤΙ EUROBANK, 210-9407842 **ΝΙΚΑΙΑ:** ΒΟΥΡΝΟΒΑ 34, 210-4933483 **ΚΕΡΑΤΣΙΝΙ:** ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΠΑΝΝΟΥΡΗ 4, ΕΝΑΝΤΙ ΙΚΑ ΑΜΦΙΑΛΗΣ, 210-4328711 **ΠΕΡΑΜΑ:** ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 4, 210-4410353

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Διημερεύοντα από 08.00 μέχρι 21.00 ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ ΑΓ. ΠΑΝΤΩΝ 48 2310-510145, ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 69 2310-744556, ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ 51 2310-520732 **ΕΛΕΥΘΕΡΙΟ-ΚΟΡΔΕΛΙΟ** ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 11 2310-759999 **ΕΥΚΑΡΠΙΑ** 25ΗΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 64 2310-680830 **ΕΥΟΣΜΟΣ** ΓΟΡΓΟΠΟΤΑΜΟΥ 23 2310-602433, ΝΥΜΦΑΙΟΥ 20 2310-756602, ΚΑΡΑΟΛΗ & ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 209 2310-609166, ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ 29-31, ΕΝΑΝΤΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ-ΠΛ. ΕΥΟΣΜΟΥ 2310-558444 **ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ** ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ε' 26 2310-317505, Α. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ 110 2310-309393, ΓΙΑΝΝΗ ΑΓΓΕΛΟΥ 16 & ΑΛΚΑΜΕΝΟΥΣ 2310-303156, ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΥ 28 - Ν. ΠΛΑΣΤΗΡΑ 41 2310-316680, ΓΡ. ΛΑΜΠΡΑΚΗ 100 2310-947158, ΣΤΕΦ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ 19 2310-927947, ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ 22 2310-902800, ΒΙΖΥΗΣ 22 2310-925569, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 101 2310-264452, ΚΑΡΟΛΟΥ ΝΤΗΛΑ 21 2310-256756, ΠΛ. ΑΓ. ΣΟΦΙΑΣ 9 - ΓΩΝΙΑ ΣΤΕΦ. ΤΑΤΤΗ 2310-266661, ΟΔΥΣΣΕΩΣ 1 & ΑΙΩΣΤΟΥ - ΕΝΑΝΤΙ ΟΤΕ ΒΑΡΔΑΡΙΟΥ 2310-524055, Ι. ΔΡΑΓΟΥΜΗ 75 - ΟΛΥΜΠΟΥ 2310-534614, ΠΛΑΤΩΝΟΣ 3 - ΕΓΝΑΤΙΑ 2310-241977, ΟΛΥΜΠΙΑΔΟΣ 84- ΑΓ. ΣΟΦΙΑΣ 2310-220654, ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 109 2310-210323, ΚΟΥΡΥΤΣΑΣ 34 2310-213523, ΑΕΤΟΡΑΧΗΣ 25 - ΛΕΩΦ. ΣΤΡΑΤΟΥ 2310-856525, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ-ΠΟΛΕΩΣ 58-ΚΥΒΕΛΕΙΑ 2310-827306, ΕΔ. ΡΟΣΤΑΝ 11 2310-824910, ΔΕΛΦΩΝ 60 - ΦΛΕΜΙΝΓΚ 2310-825721, ΒΑΣ. ΟΛΓΑΣ 104 2310-815619, ΧΕΙΜΑΡΑΣ 27- Μ. ΜΠΟΤΣΑΡΗ 98 2310-951845, Μ. ΜΠΟΤΣΑΡΗ 53 2310-824632, ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ 38 - Π. ΣΥΝΔΙΚΑ 2310-838318 **ΚΑΛΑΜΑΡΙΑ** ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ 28 2310-410955, ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΛΛΙΔΟΥ 95-97 2310-412013, ΒΡΥΟΥΛΩΝ 27Β & ΠΟΝΤΟΥ ΠΡΟΕΚΤΑΣΗ 2310-444684, ΠΟΝΤΟΥ 130-ΠΑΣΑΛΙΔΗ 2310-481909, Π. ΚΑΡΟΛΙΔΗ 34 2310-3057057, ΕΘΝ. ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ 40-46 & ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 2310-69805 **ΚΑΛΟΧΩΡΙ** 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 34 2310-752195 **ΜΕΝΕΜΕΝΗ** ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ 27 2310-736090 **ΝΕΑΠΟΛΗ** ΑΝΔ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 107 2310-612377 **ΠΟΛΙΧΝΗ** ΑΓΝ. ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ 80 2310-664557 **ΠΥΛΑΙΑ** ΤΟΜΠΑΖΗ 15 ΚΑΡΦΟΥΡ 2310-473334 **ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΗ** ΜΗΤΡ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 5 - ΤΟΜΥ ΝΙΚΟΠΟΛΗΣ 2310-688230, ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 48 2310-661800 **ΣΥΚΙΕΣ** ΕΠΤΑΠΥΡΓΙΟΥ 65 2310-616670 **ΤΡΙΑΝΔΡΙΑ** ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ε' 42 2310-948597

ΠΟΝΤΟΥ 130-ΠΑΣΑΛΙΔΗ 2310-481909, Π. ΚΑΡΟΛΙΔΗ 34 2310-3057057, ΕΘΝ. ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ 40-46 & ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 2310-69805 **ΚΑΛΟΧΩΡΙ** 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 34 2310-752195 **ΜΕΝΕΜΕΝΗ** ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ 27 2310-736090 **ΝΕΑΠΟΛΗ** ΑΝΔ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 107 2310-612377 **ΠΟΛΙΧΝΗ** ΑΓΝ. ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ 80 2310-664557 **ΠΥΛΑΙΑ** ΤΟΜΠΑΖΗ 15 ΚΑΡΦΟΥΡ 2310-473334 **ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΗ** ΜΗΤΡ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 5 - ΤΟΜΥ ΝΙΚΟΠΟΛΗΣ 2310-688230, ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 48 2310-661800 **ΣΥΚΙΕΣ** ΕΠΤΑΠΥΡΓΙΟΥ 65 2310-616670 **ΤΡΙΑΝΔΡΙΑ** ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ε' 42 2310-948597

Από 08.30 έως 14.30 ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ ΑΓ. ΠΑΝΤΩΝ 48 2310-510145, ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 69 2310-744556, ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ 51 2310-520732 **ΕΛΕΥΘΕΡΙΟ-ΚΟΡΔΕΛΙΟ** ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 11 2310-759999 **ΕΥΚΑΡΠΙΑ** 25ΗΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 64 2310-680830 **ΕΥΟΣΜΟΣ** ΓΟΡΓΟΠΟΤΑΜΟΥ 23 2310-602433, ΝΥΜΦΑΙΟΥ 20 2310-756602, ΚΑΡΑΟΛΗ & ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 209 2310-609166, ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ 29-31, ΕΝΑΝΤΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ-ΠΛ. ΕΥΟΣΜΟΥ 2310-558444 **ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ** ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ε' 26 2310-317505, Α. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ 110 2310-309393, ΓΙΑΝΝΗ ΑΓΓΕΛΟΥ 16 & ΑΛΚΑΜΕΝΟΥΣ 2310-303156, ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΥ 28 - Ν. ΠΛΑΣΤΗΡΑ 41 2310-316680, ΓΡ. ΛΑΜΠΡΑΚΗ 100 2310-947158, ΣΤΕΦ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ 19 2310-927947, ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ 22 2310-902800, ΒΙΖΥΗΣ 22 2310-925569, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 101 2310-264452, ΚΑΡΟΛΟΥ ΝΤΗΛΑ 21 2310-256756, ΠΛ. ΑΓ. ΣΟΦΙΑΣ 9 - ΓΩΝΙΑ ΣΤΕΦ. ΤΑΤΤΗ 2310-266661, ΟΔΥΣΣΕΩΣ 1 & ΑΙΩΣΤΟΥ - ΕΝΑΝΤΙ ΟΤΕ ΒΑΡΔΑΡΙΟΥ 2310-524055, Ι. ΔΡΑΓΟΥΜΗ 75 - ΟΛΥΜΠΟΥ 2310-534614, ΠΛΑΤΩΝΟΣ 3 - ΕΓΝΑΤΙΑ 2310-241977, ΟΛΥΜΠΙΑΔΟΣ 84- ΑΓ. ΣΟΦΙΑΣ 2310-220654, ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 109 2310-210323, ΚΟΥΡΥΤΣΑΣ 34 2310-213523, ΑΕΤΟΡΑΧΗΣ 25 - ΛΕΩΦ. ΣΤΡΑΤΟΥ 2310-856525, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ-ΠΟΛΕΩΣ 58-ΚΥΒΕΛΕΙΑ 2310-827306, ΕΔ. ΡΟΣΤΑΝ 11 2310-824910, ΔΕΛΦΩΝ 60 - ΦΛΕΜΙΝΓΚ 2310-825721, ΒΑΣ. ΟΛΓΑΣ 104 2310-815619, ΧΕΙΜΑΡΑΣ 27- Μ. ΜΠΟΤΣΑΡΗ 98 2310-951845, Μ. ΜΠΟΤΣΑΡΗ 53 2310-824632, ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ 38 - Π. ΣΥΝΔΙΚΑ 2310-838318 **ΚΑΛΑΜΑΡΙΑ** ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ 28 2310-410955, ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΛΛΙΔΟΥ 95-97 2310-412013, ΒΡΥΟΥΛΩΝ 27Β & ΠΟΝΤΟΥ ΠΡΟΕΚΤΑΣΗ 2310-444684, ΠΟΝΤΟΥ 130-ΠΑΣΑΛΙΔΗ 2310-481909, Π. ΚΑΡΟΛΙΔΗ 34 2310-3057057, ΕΘΝ. ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ 40-46 & ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 2310-69805 **ΚΑΛΟΧΩΡΙ** 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 34 2310-752195 **ΜΕΝΕΜΕΝΗ** ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ 27 2310-736090 **ΝΕΑΠΟΛΗ** ΑΝΔ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 107 2310-612377 **ΠΟΛΙΧΝΗ** ΑΓΝ. ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ 80 2310-664557 **ΠΥΛΑΙΑ** ΤΟΜΠΑΖΗ 15 ΚΑΡΦΟΥΡ 2310-473334 **ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΗ** ΜΗΤΡ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 5 - ΤΟΜΥ ΝΙΚΟΠΟΛΗΣ 2310-688230, ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 48 2310-661800 **ΣΥΚΙΕΣ** ΕΠΤΑΠΥΡΓΙΟΥ 65 2310-616670 **ΤΡΙΑΝΔΡΙΑ** ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ε' 42 2310-948597

Από 21.00 έως 24.00 ΑΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 10 2310-203837 **ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ** ΓΡΗΓ. ΚΟΛΩΝΙΑΡΗ 85 και ΛΕΩΦ. ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ 2310-748222 **ΕΛΕΥΘΕΡΙΟ-ΚΟΡΔΕΛΙΟ** ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 54 2310-764960 **ΕΥΟΣΜΟΣ** 25ΗΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 64-68 2310-765962, ΚΑΡΑΟΛΗ & ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 209 2310-609166 **ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ** 25 ΜΑΡΤΙΟΥ 56-ΚΑΡΑΚΑΖΗ 22 2310-312035, Λ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ 172 2310-310117, ΜΑΡΑΣΛΗ 82 2310-300018, ΓΙΑΝΝΗ ΑΓΓΕΛΟΥ 21 2310-312942, ΓΡ. ΛΑΜΠΡΑΚΗ 120 2310-917280, ΠΕΡΡΑΪΒΟΥ 56 2310-988130, ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ 10 2310-913198, ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ 35-37 ΕΝΑΝΤΙ ΔΗΜΗΤΡΙΩΝ 2310-925797, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 101 2310-264452, ΕΡΜΟΥ 37 2310-261260, ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 58 2310-233865, ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ 91- ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥΣ 2310-283910, Λ. ΙΑΣΩΝΙΔΟΥ 3 2310-229209,

ΛΕΩΦ. ΣΤΡΑΤΟΥ 26 2310-71869, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ 128 2310-820488 **ΚΑΛΑΜΑΡΙΑ** ΚΟΜΝΗΝΩΝ 80 2310-481790, ΠΟΝΤΟΥ 9-11 2310-414241 **ΝΕΑΠΟΛΗ** ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 67 2310-634283 **ΠΟΛΙΧΝΗ** ΑΓΝ. ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ 55 2310-661670 **ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΗ** ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ 3 - ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ ΓΩΝΙΑ 2310-655789 **ΣΥΚΙΕΣ** Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ 14 ΠΡΩΗΝ ΑΡΑΒΗΣΣΟΥ 14 2310-624824

Συνεχίζουν μέχρι 08.00 το επόμενο πρωί ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ ΓΡΗΓ. ΚΟΛΩΝΙΑΡΗ 85 και ΛΕΩΦ. ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ 2310-748222

ΕΥΟΣΜΟΣ ΚΑΡΑΟΛΗ & ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 209 2310-609166 **ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ** ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ 35-37 ΕΝΑΝΤΙ ΔΗΜΗΤΡΙΩΝ 2310-925797, ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 58 2310-233865, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ 128 2310-820488

ΚΥΡΙΑΚΗ 28-3-2021**ΑΘΗΝΑ**

08.00 π.μ. – 14.00 & 17.00 – 08.00 π.μ. επομένως ΑΧΑΡΝΩΝ: ΔΕΣΤΟΥΝΗ 2, 210-2014410 **ΚΟΛΩΝΑΚΙ:** ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ 9 και ΚΑΡΝΕΑΔΟΥ 15, 210-7210631 **ΚΥΨΕΛΗ:** ΔΑΦΝΙΔΟΣ 8-10, 210-8624400 **ΠΑΤΗΣΙΑ:** Ι. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΥ 142 και ΑΝΑΦΗΣ 9, 210-5235202 **ΠΑΤΗΣΙΑ ΚΑΤΩ:** ΡΟΔΟΥ 77-79, 210-8328663 **ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ ΚΑΤΩ:** ΚΕΙΡΙΑΔΩΝ 5, 210-3451000

08.00 π.μ. – 20.00 ΑΓ. ΑΡΤΕΜΙΟΣ: ΑΤΡΕΙΔΩΝ 18, 210-7565200 **ΑΓ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ:** Λ. ΙΩΝΙΑΣ 262 και ΧΡ. ΣΜΥΡΝΗΣ 69, 210-2029126 **ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΛΑΤΩΝΟΣ:** ΠΛΑΤΩΝΟΣ 144, 210-5153595 **ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ:** ΚΑΡΤΑΛΗ 3, 210-7706000 **ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ:** 210-6985363 **ΓΚΥΖΗ:** ΚΑΛΛΙΓΑ 5, 210-6462155 **ΕΛΛΗΝΟΡΩΣΩΝ:** ΔΑΔΙΑΝΕΙΟΥ 22, 210-6746526 **ΙΛΙΣΙΑ:** ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ 15, 210-7231537 **ΛΑΜΠΡΙΝΗ:** ΣΥΡΑΚΟΥΣΩΝ 44, 210-2915788 **ΜΟΥΣΕΙΟ:** ΗΠΕΙΡΟΥ 25-ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 41, 210-8212932 **ΟΜΟΝΟΙΑ:** ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 57, 210-3221680 **ΠΑΓΚΡΑΤΙ:** ΥΜΗΤΤΟΥ 90, 210-7235200 **ΠΑΤΗΣΙΑ ΚΑΤΩ:** ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ 112-ΓΙΑΝΝΑΡΗ 23, 210-8311043 **ΠΕΡΙΣΣΟΣ:** ΝΙΓΔΗΣ 26, 210-2751611

ΠΡΟΑΣΤΙΑ

14.00 – 20.00 ΓΕΡΑΚΑΣ: ΕΘΝ. ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ 81-ΑΓ. ΛΑΥΡΑΣ 68, 210-6618454 **20.00 – 08.00 π.μ. επομένως ΓΕΡΑΚΑΣ:** ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ 3^α, 210-6611983 **ΚΟΡΩΠΙ:** ΒΑΣ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 137, 210-6627487 **ΛΑΥΡΙΟ:** ΨΑΡΡΟΥ 4, 22920-25266 **ΡΑΦΗΝΑ:** ΝΑΡΚΙΣΣΟΥ ΚΑΙ ΚΑΒΑΦΗ, 22940-31400 **08.00 π.μ. – 14.00 & 17.00 – 08.00 π.μ. επομένως ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑ:** ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 86, 210-5451251 **ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ:** ΕΑΡΟΣ 1 και ΑΙΟΛΟΥ, 210-6013487 **ΒΡΙΑΝΣΙΑ:** Λ. ΠΕΝΤΕΛΗΣ 82, 210-8049845 **ΒΥΡΩΝΑΣ:** ΚΥΠΡΟΥ 2, 210-7658214, Λ. ΚΑΡΕΑ 19, 210-7651513 **ΓΛΥΦΑΔΑ:** ΔΟΥΣΜΑΝΗ 13, 210-8940620 **ΖΩΓΡΑΦΟΥ:** Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 56, 210-7750464 **ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ:** Ν. ΠΟΛΙΤΗ 31, 210-9922240 **ΚΑΛΙΘΕΑ:** ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ-ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 46, 210-9536862 **ΜΑΡΟΥΣΙ:** ΗΡΩΔΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ 16^α, 210-8051899 **Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ:** ΑΡΤΑΚΗΣ 19-ΤΡΩΑΔΟΣ, 210-2519973 **ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ:** Π. ΤΣΑΛΔΑΡΗ 37, 210-5716881 **ΧΑΛΑΝΔΡΙ:** ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 18, 210-6890502

08.00 π.μ. -20.00 ΑΙΓΑΛΕΩ

NOΣΟΚΟΜΕΙΑ

ΣΑΒΒΑΤΟ 27-3-2021

ΑΘΗΝΑ

08.00 π.μ. – 08.00 π.μ. (επομένως) ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ 210-3381100, 210-7770501-2, ΠΑΘ., ΚΑΡΔ., ΑΙΜΟΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ, ΓΑΣΤΡΕΝΤ., ΕΝΔΟΚΡΙΝ., ΟΔΟΝΤ., ΓΥΝ., ΜΑΙΕΥΤ. **ΓΝΑ ΕΛΠΙΣ** 210-6494000-8, 213-2039000, ΚΑΡΔ., ΑΙΜΟΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ, ΧΕΙΡ., ΑΓΓΕΙΟΧ., ΟΔΟΝΤ., ΟΥΡ., ΟΦΘ., ΩΡΛ **ΛΑΪΚΟ** 210-7456000, ΠΑΘ., ΚΑΡΔ. ΑΙΜΟΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ (08.00-22.00), ΧΕΙΡ., ΑΙΜ., ΝΕΦΡ., ΟΡΘ., ΟΥΡ., ΟΦΘ., ΡΕΥΜ., ΩΡΛ. (έως 23.00) **ΚΑΤ** 213-2086000, ΠΑΘ. (έως 22.00), ΚΑΡΔ. ΑΙΜΟΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ (έως 22.00), ΧΕΙΡ., ΑΓΓΕΙΟΧ., ΓΝΑΘΟΧ., ΘΩΡΑΚΟΧ., ΝΕΥΡΟΛ. (έως 22.00), ΝΕΥΡΟΧ., ΟΡΘ., ΚΛΙΝΙΚΗ ΧΕΙΡΙΟΥ-ΜΙΚΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΩ ΑΚΡΟΥ, ΠΛΑΣΤ. ΧΕΙΡ., ΡΕΥΜ. **ΝΟΣ. ΣΥΓΓΡΟΥ** 210-7265000, ΔΕΡΜ. **ΑΙΓΙΝΗΤΕΙΟ** 210-7289500, ΝΕΥΡΟΛ. **ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΕΙΟ ΑΘΗΝΑΣ** 210-3623191-2, 210-362526, ΟΦΘ. (έως 14.30) **ΔΡΟΜΟΚΑΪΤΕΙΟ** 210-5398200, ΨΥΧ. **ΕΛΕΝΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ** 210-6402000, 210-6432220-9, ΜΑΙΕΥΤ. **Γ.Ν. ΠΑΙΔΩΝ ΑΓΛ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ** 210-7726000, ΠΑΙΔ., ΠΑΙΔΟΨΥΧ.

08.00 π.μ. – 23.00 ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ 210-6409000, ΟΓΚ. (έως 15.00) **ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ** 210-3501500, ΟΓΚ. (έως 15.00) **ΓΝΑ - Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ** 210-7768000, ΟΦΘ.

ΠΕΙΡΑΙΑΣ

08.00 π.μ. – 08.00 π.μ. (επομένως) ΑΓ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ 210-4918702, ΠΑΘ., ΚΑΡΔ., ΑΙΜΟΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ, ΧΕΙΡ., ΓΑΣΤΡΕΝΤ., ΔΕΡΜ., ΕΝΔΟΚΡΙΝ., ΘΩΡΑΚΟΧ., ΝΕΥΡΟΛ., ΝΕΥΡΟΧ., ΝΕΦΡ., ΟΔΟΝΤ., ΟΡΘ., ΟΦΘ., ΠΝΕΥΜ. (έως 20.00) ΩΡΛ, ΓΥΝ., ΜΑΙΕΥΤ., ΠΑΙΔ. **ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ ΒΟΥΛΑΣ** 213-2163000, 210-8923000, ΟΡΘ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

08.00 π.μ. – 08.00 π.μ. (επομένως) ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ 2310-203121, ΠΑΙΔΟΨΥΧ. **ΑΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ** 2310-493400, ΟΔΟΝΤ. **ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ** 2313-323000, ΠΑΘ., ΚΑΡΔ., ΑΙΜΟΔ., ΝΕΥΡΟΛ., ΠΑΙΔ., ΝΕΟΓΝ., ΧΕΙΡ., ΟΡΘΟΠ., ΠΛΑΣΤ. ΧΕΙΡ., ΟΥΡ., ΝΕΥΡΟΧ., ΘΩΡ/ΚΗ, ΚΑΡΔΟΧ., ΩΡΛ, ΟΦΘ., Μ/Γ, ΠΑΙΔΟΧ., ΠΑΙΔΟΟΡΘ., ΑΓΓΕΙΟΧ., ΨΥΧ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 28-3-2021

ΑΘΗΝΑ

08.00 π.μ. – 08.00 π.μ. (επομένως) ΓΝΑ - Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ 210-7768000, ΠΑΘ., ΚΑΡΔ., ΑΙΜΟΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΧΕΙΡ., ΑΓΓΕΙΟΧ., ΑΙΜ., ΓΑΣΤΡΕΝΤ., ΓΝΑΘΟΧ., ΕΝΔΟΚΡΙΝ., ΝΕΥΡΟΛ., ΝΕΥΡΟΧ., ΝΕΦΡ., ΟΡΘ., ΟΥΡ., ΟΦΘ., ΠΛΑΣΤ. ΧΕΙΡ., ΡΕΥΜ., ΩΡΛ. **ΕΡΡΙΚΟΣ ΝΤΥΝΑΝ** 213-2058001, ΠΑΘ., ΚΑΡΔ. ΑΙΜΟΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ, ΧΕΙΡ., ΑΓΓΕΙΟΧ., ΑΙΜ., ΟΥΡ., ΠΝΕΥΜ., ΩΡΛ. **ΝΟΣ. ΣΥΓΓΡΟΥ** 210-7265000, ΔΕΡΜ. **ΚΑΤ** 213-2086000, ΟΡΘ., ΚΛΙΝΙΚΗ ΧΕΙΡΙΟΥ-ΜΙΚΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΩ ΑΚΡΟΥ **ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ** 213-2041000, ΨΥΧ. **ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΕΙΟ ΑΘΗΝΑΣ** 210-3623191-2, 210-362526, ΟΦΘ. (έως 14.30) **Ψ.Ν.Α. ΔΑΦΝΙ** 213-2054000, ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΑ ΚΑΙ ΑΚΟΥΣΙΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ, ΨΥΧ. **ΕΛΕΝΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ** 210-6402000, 210-6432220-9, ΓΥΝ., ΜΑΙΕΥΤ. **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ** 210-3381100, 210-7770501-2, ΜΑΙΕΥΤ. **Γ.Ν. ΠΑΙΔΩΝ ΑΓΛ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ** 210-7726000, ΠΑΙΔ., ΠΑΙΔΟΨΥΧ. **ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ** 213-2058001, ΠΑΙΔΟΨΥΧ. (για εφήβους) **08.00 π.μ. – 23.00 ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ** 210-6409000, ΟΓΚ. (έως 15.00) **ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ** 210-3501500, ΟΓΚ. (έως 15.00)

ΠΕΙΡΑΙΑΣ

08.00 π.μ. – 08.00 π.μ. (επομένως) ΤΖΑΝΕΙΟ 210-4592911, ΠΑΘ. (και διαβητολογικό), ΚΑΡΔ., ΑΙΜΟΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ, ΧΕΙΡ., ΓΑΣΤΡΕΝΤ., ΝΕΥΡΟΛ., ΝΕΥΡΟΧ., ΝΕΦΡ., ΟΔΟΝΤ. (έως 22.00), ΟΡΘ., ΟΥΡ., ΟΦΘ., ΩΡΛ., ΓΥΝ., ΜΑΙΕΥΤ., ΠΑΙΔ., ΠΑΙΔΟΨΥΧ. **ΜΕΤΑΞΑ** 210-4284444, ΘΩΡΑΚΟΧ., ΟΓΚ., **ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ ΒΟΥΛΑΣ** 213-2163000, 210-8923000, ΟΡΘ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

08.00 π.μ. – 08.00 π.μ. (επομένως) ΑΧΕΠΑ 2313-303110, ΘΩΡ/ΚΗ, ΚΑΡΔΟΧ. **ΑΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ** 2310-493400, ΠΑΘ., ΚΑΡΔ., ΧΕΙΡ., ΑΙΜΟΔ., ΟΥΡ., ΝΕΥΡΟΛ., ΟΡΘΟΠ. **ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ** 2310-371800, ΠΑΘ., ΚΑΡΔ., ΠΑΙΔ., ΝΕΟΓΝ., ΧΕΙΡ., ΟΡΘΟΠ., ΟΥΡ., ΩΡΛ, ΝΕΥΡΟΧ., ΟΦΘ., ΟΔΟΝΤ., Μ/Γ, ΠΑΙΔΟΧ., ΠΑΙΔΟΟΡΘ., ΑΓΓΕΙΟΧ., ΠΑΙΔΟΨΥΧ. **Ψ.Ν.Θ.** 2310-647100, ΨΥΧ.

Κοινωνικά

ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

Τον αγαπημένο μας σύζυγο, πατέρα, αδερφό και παππού **ΤΑΣΟ ΠΑΝΔΗ - «ΤΑΤΣΟΥΛΑ»**, ετών 84

αποχαιρετάμε τη Δευτέρα 29 Μαρτίου 2021 στο Δημοτικό Κοιμητήριο Χαλανδρίου.

Η σύζυγος: Πόλα. Τα παιδιά: Γιάννης και Γιώργος. Η αδερφή: Νίτσα. Τα εγγόνια: Ιάσονας, Φοίβη και Κωνσταντής. Οι λοιποί συγγενείς.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

ΥΓΕΙΑ: ΙΚΑ – Ραντεβού **184** • Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης **210 5232821-9** και **210 5249011** • ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ (Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων) **210 5212000** και **210 8899000** • Εθνικός Ερυθρός Σταυρός **210 3603449** • Εθνικός Οργανισμός Μεταμοσχεύσεων **1147** • Εθνικό Κέντρο Αιμοδοσίας **210 2410000** • Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) **197** • Εθνικό Ίδρυμα Προστασίας Κωφαλάλων **210 6465603** • Υγειονομικό Κέντρο **210 8842411-13** • Γιατροί του κόσμου **210 3213150** • Γιατροί χωρίς σύνορα **210 5200500** • Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.Θ.Ε.Α.) **1145** • Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών **1031** • Το χαμόγελο του παιδιού **1056** • Παιδικό χωριό S.O.S **210 3313661-3** • Γραμμή Ζωής SOS **175** • Συμβουλευτικός σταθμός AIDS **210 7222222**

Αστρα

♈ Κριός: Μέσα από ανοχή και υπομονή, προσπαθήστε να κρατήσετε κάποιες σταθερές στη ζωή σας. Μόνο η σύνθεση αυτών των δυο θα φέρει την επιτυχία.

♉ Ταύρος: Οι ευκαιρίες περνάνε κάθε μέρα από μπροστά σας και πρέπει να μάθετε να τις αρπάζετε πριν να είναι αργά.

♊ Δίδυμοι: Το μυαλό σας έχει την τάση να επικεντρώνεται στο ασήμαντο και όχι στην ουσία, αποφεύγοντας τα δύσκολα και τα πραγματικά.

♋ Καρκίνος: Βάψτε όρια και εκφράστε τις ανάγκες που έχετε στους ανθρώπους που σας περιβάλλουν. Ετσι μόνο θα διεκδικήσετε τη θέση σας.

♌ Λέων: Με την αναγνώριση των συναισθημάτων στα οποία είσαστε πιο ευάλωτοι, κάντε μια αρχή, ώστε να προστατεύσετε τον εαυτό σας.

♍ Παρθένοι: Μην συνεχίζετε να περιπλέκετε τις καταστάσεις χωρίς να υπάρχει λόγος. Τα πράγματα είναι ποθύ πιο απλά απ' ό,τι νομίζετε.

♎ Ζυγός: Επανέρχεται η αισιοδοξία στη ζωή σας. Μεριμνήστε όμως για ενδεχόμενα προβλήματα, ειδικά αν αφορούν τις προσωπικές σας σχέσεις.

♏ Σκορπιός: Μπορεί να νιώθετε ότι δεν έχουν να σας προσφέρουν πολλά και απομονώνεστε αλλή προσπαθήστε να κρατήσετε επαφή με κάποιους.

♐ Τοξότης: Οι επιλογές που θα έχετε στη διάθεσή σας μπορούν να σας οδηγήσουν σε κάποιες μεγάλες κινήσεις μακράς πνοής.

♑ Αιγόκερως: Προσπαθήστε να απέχετε από τις ακραίες θέσεις ακόμα κι αν η συμπεριφορά των γύρω σας γίνεται υπερβολικά προκλητική.

♒ Υδροχόος: Η λογική προσέγγιση των πραγμάτων δεν θα βοηθήσει ιδιαίτερα. Για να πάρετε σωστές αποφάσεις, ενεργοποιήστε τα συναισθήματά σας.

♓ Ιχθύες: Αφιερώστε περισσότερο χρόνο στον εαυτό σας και σε ό,τι θεωρείτε ότι είναι σημαντικό τη δεδομένη στιγμή της ζωής σας.

Ελεύθερος χρόνος

Σταυρόλεξο

No 2.454

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Σοβαρή διαταραχή. **2.** Ξενίζει η παρουσία της. **3.** Το μικρότερο από τα πέντε. **4.** Αντίστροφος αριθμός Λουδοβίκου. – Ξένα προς κάποιο συμβάν. **5.** Διατέλεσε τεχνικός πρασίνων. – Προσευχήθηκε στην Ακρόπολη. **6.** Υποδείγματα λιτότητας. – Θρυλικός Καστιλιάνος, χωρίς το άρθρο του. **7.** Συμφορά αλλά και συκοφαντία. – Ενίοτε με κόμμα. **8.** Γιαπωνέζικος κολοσσός. – Ακρη άκρης. **9.** Επιτίθενται δίχως να φαίνονται. – Νοσοκομείο αλλά και πάρκο. **10.** Οδηγούν σε μεγαλεία.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Κάποτε άθλημα. **2.** Σύνδεσμος για όνειρα. – Το χαρακτηρίζει η μεγάλη διάρκεια (καθ.). **3.** Παράγωγο του και ο νεροχύτης. – Δύσκολα αποβάλλονται. **4.** Συνθετικό μεταφορικών μέσων. **5.** Ο πληθυντικός του λονδρέζικη έκδοση. – Η πρόλευσή του εξ Ανατολών. **6.** Χρυσή της περιόδου η δεκαετία του '60. – Εκπρόσωπος τάξης (θελ.). **7.** Το παρουσιαστικό τους θέλγει (θελ.). – Συνθετικό παλαιότερης ονομασίας της Ακροναυπλίας. **8.** Στοιχειώδης σωματίδιο. – Πολλαπλάσιο του πέντε. **9.** Από τα οκτώ τα μισά. – Στην καθαρεύουσά του, το βυζαντινό Ηράκλειο. **10.** Αξίζει της προσοχής.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

Επιμέλεια: **Β. Καμάρης**

ΛΥΣΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ 1. ΑΛΕΤΡΟΠΟΔΑ **2.** ΔΕΚΑΕΤΗΡΙΣ **3.** ΑΜΟ – ΛΑ – ΣΕΤ **4.** ΑΜΟ – ΡΙ – ΜΟΣ **5.** ΑΝΝΑ – ΜΕΝΙΡ **6.** ΝΕΟΦΥΗΣ – ΣΟ **7.** ΤΑΝΤΑΛΙΟ **8.** ΙΙ – ΙΔΕΑΤΕΣ **9.** ΩΚΕΑΝΙΟΣ **10.** ΑΠΛΗΣΙΑΣΤΑ.

ΚΑΘΕΤΑ 1. ΑΔΑΜΑΝΤΙΝΑ **2.** ΛΕΜΟΝΕΑΙ **3.** ΕΚΟ – ΝΟΝ – ΩΛ **4.** ΤΑ – ΡΑΦΤΙΚΗΣ **5.** ΡΕΛΙ – ΥΑΔΕΣ **6.** ΟΤΑ – ΜΗΛΕΑΙ **7.** ΠΗ – ΜΕΞΙ – ΑΝΑ **8.** ΟΡΣΙΝ – ΟΤΙΣ **9.** ΔΙΕΣΙΣ – ΕΟΤ **10.** ΑΣΤΕΡΟΣΣΑ.

ΕΥΚΟΛΟ

1	2					3	4
7		5		2		1	6
	9		6	4		7	
		7	5		1	9	
	6			3		5	
		4	8		9	7	
	7		4		2		1
8	2		9		6		7
4	1					8	2

ΔΥΣΚΟΛΟ

	7	4		1					
	9	6			3				
				9			2		7
6			3				4		
	5		7				1		
					4				2
4		9			7				
				5			7	8	
					8		9	1	

ΛΥΣΙΣ SUDOKU

ΛΥΣΗ ΕΥΚΟΛΟΥ

2	8	3	9	5	7	6	1	4
7	4	9	6	1	2	5	8	
6	1	5	2	8	7	3	9	
1	2	7	6	9	8	4	5	
8	5	4	7	3	2	1	9	6
9	6	1	4	5	2	8	7	
3	7	2	4	1	9	8	6	5
9	6	1	8	2	5	7	4	
4	8	5	7	6	9	2	1	

ΛΥΣΗ ΔΥΣΚΟΛΟΥ

6	1	6	2	8	4	5	3	7	1
4	8	7	6	3	5	2	9	1	
5	2	3	7	9	1	6	8	4	
2	7	9	4	6	8	1	5	3	
8	3	1	9	5	2	7	4	6	
6	4	5	1	7	3	8	2	9	
7	9	2	8	4	6	5	1	3	
1	5	4	3	2	7	9	6	8	
3	6	8	5	1	9	4	7	2	

Σκάκι

Επιμέλεια: **Κοσμάς Κεφαλιός**

Εκλογές στην Ελληνική Σκακιστική Ομοσπονδία

Η Γενική Συνέλευση και οι αρχαιρεσίες για την ανάδειξη οργάνων διοίκησης της Ελληνικής Σκακιστικής Ομοσπονδίας θα πραγματοποιηθούν τη Δευτέρα 29/3 μέσω διαδικτύου. Υποψήφιοι για τη θέση του προέδρου είναι ο Λιμβέριος Αγγελάκης και ο Ευστάθιος Ευσταθόπουλος. Υποψήφιοι για το Διοικητικό Συμβούλιο: Ι. Αντωνιάδης, Χρ. Αποστολακάκης, Π. Γιαννούτσος, Χρ. Γκορίτσας, Μ. Δαρμαράκης, Χρ. Δεμιρτζόγλου, Ευ. Θεοφυλακτίδης, Σπ. Ιλιαντζής, Τ. Καραλή, Β. Καρβούνη, Δ. Κεφάλας, Αθ. Κουβάτσος, Θ. Κουτσογιαννοπούλου, Α. Κυθαρίδης, Κ. Κωνσταντέλιος, Στ. Λαγογιάννης, Γ. Μακρόπουλος, Ν. Μπαλάσκας, Α.-Μ. Μπόσταν, Κ. Μπούνιαν, Εμμ. Ναθαναήλ, Γ. Νικολόπουλος, Π. Νικολόπουλος, Π. Παλαιοχωρινός, Β. Παπαδόπουλος, Ν. Παπανδρέου, Κ. Παρράς, Α. Παυλής, Χρ. Πιλάνης, Ι. Σιβέντας, Κ. Σιέμπας, Π. Γ. Σκλαβούνος, Α. Σπηλιόπουλος, Ι. Σπυρακόπουλος, Μ.-Α. Στεφανίδη, Χρ. Τοζάρος, Θ. Φίλιος.

Για το Πειθαρχικό Συμβούλιο: Αικ. Αγιακλόγλου, Δ. Αθανασακόπουλος, Κ. Μακρυγιάννης, Θ. Μακρυγιάννης, Ι. Μαρής, Αθ. Μπαρμπής, Ν. Σερετάκης, Π. Α. Σκλαβούνος, Γ. Σουκαράς. Για την Εξελεγκτική Επιτροπή: Μ. Λυμπερτού, Δ.-Π. Λύτρας, Π. Παγώνας, Ι. Παναγάκος, Ι. Πλευράκης, Δ. Τσομής. Αναλυτικά στοιχεία: <https://www.chessfed.gr/>.

● Το Τουρνουά Διεκδικητών του Παγκοσμίου Πρωταθλήματος, το οποίο θα πραγματοποιηθεί στην πόλη Εκατερίνμπουργκ της Ρωσίας (19-28/4), δεσπόζει στους αγώνες με φυσική παρουσία παικτών τον Απρίλιο. Άλλοι σημαντικοί αγώνες έχουν προγραμματιστεί στην Καμπέρα της Αυστραλίας (1-5/4), στη Σάρλοτ της Β. Καρολίνας (9-11/4), στο Κίεβο (15-25/4) στο Μαριάνσκι Λάζνι της Τσεχίας (16-23/4) και στην Πράγα (25/4-1/5).

● Ενα λάθος σε παρτίδα με τον παγκόσμιο πρωταθλητή (από το πρόσφατο διαιτησιακό Carlsen Invitational Tour) είναι υπεραρκετό:

Σο (ΗΠΑ, 2770) - **Κάρλσεν** (Νορβηγία, 2847)

1.e4 e5 2.ιζ3 ιγ6 3.Αγ4 Αγ5 4.γ3 ιζ6 5.δ3 δ6 6.ιβ62 0-0 7.θ3 α6 8.Αβ3 Αε6 9.Αγ2 δ5 10.ιν5 Αγ8 11.εχδ5 Βχδ5 12.0-0 Αζ5 13.Ιδε4 Αε7 14.Βζ3 Β67 15.β4 Παδ8 16.Πδ1 Ιδ5 17.δ4 Αη6 18.δxe5 Ιxe5 19.Βη3 Ιγ4 20.θ4? [20.ιζ3]

(διάγραμμα)

20...Βγ6! 21.Πδ4 Ιχβ4 22.Πχδ8 Ιχγ2 23.Πχζ8+ Αχζ8 24.Πβ1 Αχε4 25.Ιχε4 Βχε4 0-1.

27-28 Μαρτίου 2021
Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

SPORT

► Του **Θ. ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Το πιο σημαντικό συμπέρασμα, αλλά και στοιχείο, από τον πρώτο αγώνα της Εθνικής ποδοσφαίρου στα προκριματικά του Μουντιάλ είναι ότι αντικρίσαμε μια ομάδα – με όλη την έννοια της λέξης – εντός κι εκτός γηπέδου. Με παίκτες που γουστάρουν να παίζουν για την Ελλάδα και να το δείχνουν. Χαρακτηριστική σκηνή, όταν μετά το ματς ο MVP απέναντι στους Ισπανούς, Κάρλος Ζέκα, μιλούσε στην κάμερα. Όταν τελείωσε τις δηλώσεις του... αντικαταστάθηκε on air από τον σκόρερ Τάσο Μπακασέτα. Οι δυο τους αγκαλιάστηκαν σε μια στιγμή που φάνηκε – και ήταν – αυθόρμητη.

Όλα όσα είπαν οι διεθνείς συνηγορούν στο γεγονός ότι το κλίμα στα αποδυτήρια είναι πολύ καλό. Δεν είναι τοξικό, δεν υπάρχουν παρεάκια με... συμφέροντα και αυτό καταγράφεται στα θετικά με την ελπίδα να συνεχιστεί έτσι.

Η Ισπανία στη Γρανάδα είναι ένα εξαιρετικό αποτέλεσμα, καθώς θεωρείται δύσκολο να καταφέρει άλλη ομάδα του ομίλου μας να πάρει πόντο ή πόντους μέσα στην Ισπανία. Ομως, αυτό το «X» παράλληλα δεν σημαίνει και πολλά πράγματα βαθμολογικά. Για να έχει ουσιαστικό αντί-

INTIME

Η Εθνική γίνεται και πάλι ομάδα

κρισμα αυτός ο βαθμός πρέπει να έρθουν και νίκες, απέναντι στις – θεωρητικά – δύο πιο αδύναμες ομάδες του γκρουπ: τη Γεωργία και το Κόσσοβο.

Μέχρι τον Σεπτέμβριο υπάρχει μόνο ένα επίσημο ματς. Αυτό της Τετάρτης με τους Γεωργιανούς στην Τούμπα. Κάθε άλλο αποτέλεσμα εκτός από νίκη θα συσιστά

μεγάλο πισωγύρισμα με το «καλημέρα». Αν πάρουμε όμως το «τρίποντο», τα κέρδη θα είναι πολλαπλά. Η Εθνική θα έχει κάνει το ιδανικό ξεκίνημα και ταυτόχρονα θα αυξηθούν η ανυπομονησία και η όρεξη των διεθνών για τη συνέχεια των προκριματικών.

Στη Γρανάδα σκοράραμε με ένα πέ-

ναλι από το πουθενά, δίχως να κάνουμε άλλη τελική προσπάθεια. Επιθετικά δεν ήμασταν καλοί, εν αντιθέσει με την άμυνα όπου άπαντες παίρνουν άριστα. Η Γεωργία προχθές δυσκόλεψε πολύ τους Σουηδούς. Αμύνθηκε πολύ καλά, έχασε δύσκολα με 1-0, ενώ ήταν πολύ επικίνδυνη στις αντεπιθέσεις, κάνοντας 2-3 πολύ καλές φάσεις.

➔ Με σύμπτωση, τσαγανό και σοβαρότητα πήρε το «X» από την Ισπανία. Με τη Γεωργία πρέπει να παίξει και μπάλα

Αρα την Τετάρτη χρειάζεται διπλή προσοχή. Αφενός στα νώτα μας, αφετέρου στον τρόπο με τον οποίον θα επιθετούμε. Είναι γνωστό το θέμα του αντιπροσωπευτικού συγκροτήματος στην ανάπτυξη του, αλλά και στο τελείωμα των φάσεων. Είναι δεδομένο πως η νοοτροπία θα είναι εντελώς διαφορετική, το παιχνίδι μας πιο επιθετικό, μένει όμως να δούμε αν αυτή τη φορά θα υπάρξει και θετικό αποτέλεσμα.

Μια καλή πρόβα τζενεράλε θα είναι το αυριανό φιλικό ματς με την Ονδούρα (17.00, Oren, Cosmote Sport 1), ξανά στο γήπεδο του ΠΑΟΚ. Εκεί ο Φαν Σιπ θα δοκιμάσει το 4-3-3, όπου η ομάδα μας θα είναι αυτή που θα έχει την κατοχή της μπάλας. Σαφώς και θα δούμε νέα πρόσωπα στην ενδεκάδα, θα γίνουν και δοκιμές, με τον Ολλανδό να πρέπει να προσέξει μην «κάψει» παίκτες. Ειδικά όσους αγωνίστηκαν για πολλή ώρα κόντρα στους Ισπανούς.

Σήμερα θα μάθουμε αν θα υπολογίζεται ο Δημήτρης Πέλκας, ο οποίος υπέστη τράβηγμα την Τετάρτη και είναι αμφίβολος. Χθες βράδυ αναμενόταν στη Θεσσαλονίκη ο Δημήτρης Γιαννούλης από την Αγγλία, ο οποίος θα προσθέσει άλλη μια ποιοτική λύση στο αριστερό άκρο της άμυνας, ενώ χθες το πρωί ο Φαν Σιπ κάλεσε στην αποστολή και τον Σωτήρη Αλεξανδρόπουλο.

Ο νεαρός αμυντικός χαφ του Παναθηναϊκού, αφού αγωνίστηκε την Πέμπτη με την Ελπίδων, παίρνει το βάπτισμα του πυρός και στην αντρική ομάδα. Θα είναι άλλη μία εναλλακτική λύση στον άξονα, όπου γενικότερα υπάρχει λειψανδρία.

FIFA WORLD CUP Qatar 2022

Προκρίνονται απευθείας οι νικήτριες των ομίλων (σύνολο: 10). Οι υπόλοιπες 3 θέσεις για τα τελικά του Μουντιάλ θα προκύψουν από πλέι οφ με τις δεύτερες ομάδες των ομίλων (10 τον αριθμό) συν τις δύο καλύτερες νικήτριες ομίλων στο Nations League, που τερμάτισαν εκτός της πρώτης ομάδας των προκριματικών ομίλων (Μάρτιος 2022).

1ος Όμιλος			
1η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (24/3/2021)			
Σερβία - Ιρλανδία			3-2
Πορτογαλία - Αζερμπαϊτζάν			1-0
2η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (27/3/2021)			
Σερβία - Πορτογαλία			21.45
Ιρλανδία - Λουξεμβούργο			21.45
ΟΜΑΔΑ	Β.	ΑΓ.	ΓΚΟΛ
1. Σερβία	3	1	3-2
2. Πορτογαλία	3	1	1-0
3. Ιρλανδία	0	1	2-3
4. Αζερμπαϊτζάν	0	1	0-1
5. Λουξεμβούργο	0	0	0-0
2ος Όμιλος			
1η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (25/3/2021)			
Σουηδία - Γεωργία			1-0
Ισπανία - ΕΛΛΑΔΑ			1-1
2η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (28/3/2021)			
Γεωργία - Ισπανία			19.00
Κοσσυφοπέδιο - Σουηδία			21.45
ΟΜΑΔΑ	Β.	ΑΓ.	ΓΚΟΛ
1. Σουηδία	3	1	1-0
2. ΕΛΛΑΔΑ	1	1	1-1
3. Ισπανία	1	1	1-1
4. Γεωργία	0	1	0-1
5. Κοσσυφοπέδιο	0	0	0-0

3ος Όμιλος			
1η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (25/3/2021)			
Βουλγαρία - Ελβετία			1-3
Ιταλία - Β. Ιρλανδία			2-0
2η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (28/3/2021)			
Βουλγαρία - Ιταλία			21.45
Ελβετία - Λιθουανία			21.45
ΟΜΑΔΑ	Β.	ΑΓ.	ΓΚΟΛ
1. Ελβετία	3	1	3-1
2. Ιταλία	3	1	2-0
3. Βουλγαρία	0	1	1-3
4. Β. Ιρλανδία	0	1	0-2
5. Λιθουανία	0	0	0-0
4ος Όμιλος			
1η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (24/3/2021)			
Φινλανδία - Βοσνία			2-2
Γαλλία - Ουκρανία			1-1
2η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (28/3/2021)			
Καζακστάν - Γαλλία			16.00
Ουκρανία - Φινλανδία			21.45
ΟΜΑΔΑ	Β.	ΑΓ.	ΓΚΟΛ
1. Γαλλία	1	1	1-1
2. Ουκρανία	1	1	1-1
3. Φινλανδία	1	1	2-2
4. Βοσνία	1	1	2-2
5. Καζακστάν	0	0	0-0

5ος Όμιλος			
1η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (24/3/2021)			
Εσθονία - Τσεχία			2-6
Βέλγιο - Ουαλία			3-1
2η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (27/3/2021)			
Λευκορωσία - Εσθονία			19.00
Τσεχία - Βέλγιο			21.45
ΟΜΑΔΑ	Β.	ΑΓ.	ΓΚΟΛ
1. Τσεχία	3	1	6-2
2. Βέλγιο	3	1	3-1
3. Ουαλία	0	1	1-3
4. Εσθονία	0	1	2-6
5. Λευκορωσία	0	0	0-0
6ος Όμιλος			
1η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (25/3/2021)			
Ισραήλ - Δανία			0-2
Μολδαβία - Ν. Φερόε			1-1
Σκωτία - Αυστρία			2-2
2η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (28/3/2021)			
Δανία - Μολδαβία			19.00
Ισραήλ - Σκωτία			21.45
Αυστρία - Ν. Φερόε			21.45
ΟΜΑΔΑ	Β.	ΑΓ.	ΓΚΟΛ
1. Δανία	3	1	2-0
2. Αυστρία	1	1	2-2
3. Σκωτία	1	1	2-2
4. Ν. Φερόε	1	1	1-1
5. Μολδαβία	1	1	1-1
6. Ισραήλ	0	1	0-2

7ος Όμιλος			
1η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (24/3/2021)			
Τουρκία - Ολλανδία			4-2
Γιβραλτάρ - Νορβηγία			0-3
Λετονία - Μαυροβούνιο			1-2
2η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (27/3/2021)			
Μαυροβούνιο - Γιβραλτάρ			16.00
Νορβηγία - Τουρκία			19.00
Ολλανδία - Λετονία			19.00
ΟΜΑΔΑ	Β.	ΑΓ.	ΓΚΟΛ
1. Νορβηγία	3	1	3-0
2. Τουρκία	3	1	4-2
3. Μαυροβούνιο	3	1	2-1
4. Λετονία	0	1	1-2
5. Ολλανδία	0	1	2-4
6. Γιβραλτάρ	0	1	0-3
8ος Όμιλος			
1η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (24/3/2021)			
Μάλτα - Ρωσία			1-3
Κύπρος - Σλοβακία			0-0
Σλοβενία - Κροατία			1-0
2η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (27/3/2021)			
Ρωσία - Σλοβενία			16.00
Κροατία - Κύπρος			19.00
Σλοβακία - Μάλτα			21.45
ΟΜΑΔΑ	Β.	ΑΓ.	ΓΚΟΛ
1. Ρωσία	3	1	3-1
2. Σλοβενία	3	1	1-0
3. Σλοβακία	1	1	0-0
4. Κύπρος	1	1	0-0
5. Κροατία	0	1	0-1
6. Μάλτα	0	1	1-3

9ος Όμιλος			
1η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (25/3/2021)			
Ανδόρα - Αλβανία			0-1
Ουγγαρία - Πολωνία			3-3
Αγγλία - Αγ. Μαρίνος			5-0
2η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (28/3/2021)			
Αλβανία - Αγγλία			19.00
Αγ. Μαρίνος - Ουγγαρία			21.45
Πολωνία - Ανδόρα			21.45
ΟΜΑΔΑ	Β.	ΑΓ.	ΓΚΟΛ
1. Αγγλία	3	1	5-0
2. Αλβανία	3	1	1-0
3. Πολωνία	1	1	3-3
4. Ουγγαρία	1	1	3-3
5. Ανδόρα	0	1	0-1
6. Αγ. Μαρίνος	0	1	0-5
10ος Όμιλος			
1η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (25/3/2021)			
Λιχτενστάιν - Αρμενία			0-1
Ρουμανία - Β. Μακεδονία			3-2
Γερμανία - Ισλανδία			3-0
2η ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ (28/3/2021)			
Αρμενία - Ισλανδία			19.00
Β. Μακεδονία - Λιχτενστάιν			21.45
Ρουμανία - Γερμανία			21.45
ΟΜΑΔΑ	Β.	ΑΓ.	ΓΚΟΛ
1. Γερμανία	3	1	3-0
2. Ρουμανία	3	1	3-2
3. Αρμενία	3	1	1-0
4. Β. Μακεδονία	0	1	2-3
5. Λιχτενστάιν	0	1	0-1
6. Ισλανδία	0	1	0-3

▶ Του **ΤΑΣΟΥ ΤΣΑΤΑΛΗ**

Οι πολύπαθες εκλογές για την ανάδειξη νέου προέδρου και Εκτελεστικής Επιτροπής στην ΕΠΟ είναι προγραμματισμένες να γίνουν σήμερα, με ηλεκτρονική ψηφοφορία, μέσω της πλατφόρμας «Zeus», με την ευθύνη για τη διαδικασία να είναι στη ΓΓΑ.

Το να φτάσουμε στο να γίνουν κανονικά οι εκλογές σήμερα, φαίνεται πως είναι ακόμη ζητούμενο. Στη σκιά της υπόθεσης της παραπομπής της ΑΕΚ στην Επιτροπή Δεοντολογίας της ΕΠΟ, για τις εκλογές της ΕΠΣ Καρδίτσας, ενώ παράλληλα το ερευνητικό τμήμα της επιτροπής ασχολείται και με καταγγελία του Αλέξη Κούγια και για τις εκλογές σε κάποιες ακόμη ΕΠΣ, υπάρχουν προϋποθέσεις για σκηνικό ανωμαλίας.

Η κυβέρνηση εδώ και μήνες προσπαθεί με άμεσες παρεμβάσεις, υπό την ανοχή σαφώς των FIFA - UEFA, να επιβάλει συγκεκριμένες επιλογές για την προεδρία και την Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΠΟ, σε μια πρωτοφανή διαδικασία για τα δεδομένα ποδοσφαιρικής ομοσπονδίας-μέλους των FIFA - UEFA σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Αυτή τη στιγμή, μετά από μήνες πιέσεων και διαπραγματεύσεων, υποτίθεται πως υπάρχει συμφωνία για στήριξη της υποψηφιότητας του Θωδωρή Ζαγοράκη από τις τέσσερις μεγάλες ΠΑΕ, ωστόσο υπάρχει και δεύτερος υποψήφιος, ο Κωνσταντίνος Νίκας, πρόεδρος της ΕΠΣ Βοιωτίας. Η υποψηφιότητά του τέθηκε στο πλαίσιο της ανησυχίας των ενώσεων, που στηρίζουν και την απερχόμενη διοίκηση Γραμμένου, για πιθανά κωλύματα του

Εκλογές(;) στην ΕΠΟ σε ένα... θοηό τοπίο

▶ Αναμένεται να γίνουν σήμερα αρχαιρεσίες στην Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία, αλλά μέσα σε πολεμικό κλίμα και με πολλές εκκρεμότητες

Θωδωρή Ζαγοράκη, που θα μπορούσαν να φέρουν ακόμη και ακύρωση των εκλογών σε περίπτωση που ο αρχηγός της Εθνικής του 2004 ήταν ο μοναδικός υποψήφιος. Ωστόσο, με όσα έχουν γίνει τις τελευταίες μέρες και την ΑΕΚ να έχει βγει... στα κάγκελα εναντίον του Λευτέρη Αυγενάκη με αφορμή την παραπομπή της, κανείς δεν ξέρει τι μπορεί να συμβεί.

Σφοδρή επιθυμία της κυβέρνησης

αλλά και των Ολυμπιακού και Παναθηναϊκού, που αυτή την περίοδο έχουν «συγχρονιστεί» λόγω της κοινής τους επιθυμίας να πάψει να θεωρείται η ΕΠΟ προνομιακό πεδίο για ΑΕΚ και ΠΑΟΚ, όπως συμβαίνει από το 2017, είναι εκτός από τον Ζαγοράκη να εκλεγούν στην Εκτελεστική Επιτροπή και οι Σεϊταρίδης, Καφές, Παπαδόπουλος, Χαριστέας. Που έχουν προταθεί από ΕΠΣ, που είναι υπό την επιρροή του

Ολυμπιακού. Αλλά εδώ... σκαλώνει το πράγμα, καθώς μέχρι την παραμονή των εκλογών, τουλάχιστον, ΠΑΟΚ και ΑΕΚ αρνούνται να εκφράσουν στήριξη σε αυτές τις υποψηφιότητες.

Με την υπόθεση της ΑΕΚ πλέον να έχει έρθει στο επίκεντρο, είναι πολύ δύσκολο να βρεθεί περιθώριο για συναίνεση. Στην ουσία η Ένωση αυτή τη στιγμή δέχεται έμμεσα ασφυκτική πίεση με τις υποθέσεις από τις

καταγγελίες για τις εκλογές στην ΕΠΣ και είναι κοινό μυστικό πως αν είχε δεχτεί να στηρίξει τις υποψηφιότητες που προωθεί η κυβέρνηση (ή αν το δεχτεί τώρα), προφανώς η πίεση αυτή θα χαλάρωνε. Είναι βέβαιο πως το προηγούμενο 48ωρο έχουν υπάρξει πολλές παρασκηνιακές διεργασίες.

Παράλληλα δεν είναι καθόλου απίθανο είτε μέχρι χτες το βράδυ είτε ακόμη και σήμερα να έχουμε και νέες κυβερνητικές κινήσεις ενάντια στη διεξαγωγή των εκλογών. Με επιχειρήματα που στηρίζονται στις καταγγελίες στην Επιτροπή Δεοντολογίας και εμπλέκουν ακόμη και υποψήφιος για τη νέα εκτελεστική επιτροπή.

Ακόμη κι αυτό να μη γίνει, όμως, και σήμερα γίνονται κανονικά οι εκλογές και στη νέα Εκτελεστική Επιτροπή δεν μπου οι τέσσερις πρώην διεθνείς εκτός του Ζαγοράκη, με τα ίδια επιχειρήματα το κυβερνητικό «κέντρο επιχειρήσεων» για την ΕΠΟ, είναι βέβαιο πως με τα ίδια «εργαλεία» θα προσπαθήσει να ακυρώσει στην πράξη τα αποτελέσματά τους.

Ένα «τρίγωνο» κυβέρνησης - Ολυμπιακού - Παναθηναϊκού κινείται αυτή τη στιγμή από κοινού γι' αυτή την ιστορία. Με τον υπουργό Επικρατείας Πύργο Γεραπετρίτη να είναι στην πραγματικότητα αυτός που διαχειρίζεται το θέμα για λογαριασμό του Μαξίμου. Και με τον υφυπουργό Αθλητισμού Λευτέρη Αυγενάκη να ακολουθεί, αλλά να φαίνεται περισσότερο και να συγκεντρώνει και τα περισσότερα πυρά. Οχι πως δεν έχει καιρό ρόλο στην προσπάθεια παρέμβασης στην ΕΠΟ, αλλά το ζήτημα αφορά κεντρικά την κυβέρνηση.

TV ΜΕΤΑΔΟΣΕΙΣ

ΣΑΒΒΑΤΟ 27/3

12.00, EPT 3: Νίκη Βόλου - Αιγάλεω (Football League)
12.55, Eurosport 1: Παγκόσμιο πρωτάθλημα καλλιτεχνικού πατινάζ (Στοκχόλμη)
14.00, EPT Sports 2HD: Διαγόρας - Λεβαδειακός (Σούπερ Λίγκα 2)
14.00, EPT Sports 3HD: Παγκόσμιο πρωτάθλημα καλλιτεχνικού πατινάζ (Στοκχόλμη)
14.15, Cosmote Sport 8: Τόφας - Γκαζιαντέπ (μπάσκετ, πρωτάθλημα Τουρκίας)
14.45, EPT 3: Ξάνθη - Εργοτέλης (Σούπερ Λίγκα 2)
16.00, Cosmote Sport 1: Ρωσία - Σλοβενία (προκριματικά Μουντιάλ)
16.00, Cosmote Sport 2: Μαυροβούνιο - Γιβραλτάρ (προκριματικά Μουντιάλ)
16.00, Cosmote Sport 9: ΤΣΣΚΑ Μόσχας - Ούνικς Καζάν (μπάσκετ, Βαλτική Λίγκα)
16.25, Cosmote Sport 7: Moto 3 (κατατακτήρια δοκιμαστικά, Κατάρ)
16.50, Cosmote Sport 5 & EPT 2: Formula 1 (κατατακτήρια δοκιμαστικά, Μπαχρέιν)
17.00, EPT 3: Αρπς - ΑΕΚ (Basket League)
17.00, Cosmote Sport 6: ATP Μάστερς Μαϊάμι (τένις, κυρίως ταμπλό)
17.20, Cosmote Sport 7: Moto 2 (κατατακτήρια δοκιμαστικά, Κατάρ)
18.00, Eurosport 1: Παγκόσμιο πρωτάθλημα καλλιτεχνικού πατινάζ (Στοκχόλμη)

(Στοκχόλμη)

18.55, Cosmote Sport 7: Moto GP (κατατακτήρια δοκιμαστικά, Κατάρ)
19.00, Cosmote Sport 1: Κροατία - Κύπρος (προκριματικά Μουντιάλ)
19.00, Cosmote Sport 2: Ολλανδία - Λετονία (προκριματικά Μουντιάλ)
19.00, Cosmote Sport 1: Νορβηγία - Τουρκία (προκριματικά Μουντιάλ)
19.00, Cosmote Sport 8: Λευκορωσία - Εσθονία (προκριματικά Μουντιάλ)
19.00, Cosmote Sport 9: Βοσνία - Κόστα Ρίκα (φιλικός αγώνας ποδοσφαίρου)
19.00, EPT 2: Παγκόσμιο πρωτάθλημα καλλιτεχνικού πατινάζ (Στοκχόλμη)
20.00, EPT Sports HD & EPT 3: Παναθηναϊκός - Μεσολόγγι (Basket League)
21.45, Cosmote Sport 1: Σερβία - Πορτογαλία (προκριματικά Μουντιάλ)
21.45, Cosmote Sport 2: Τσεχία - Βέλγιο (προκριματικά Μουντιάλ)
21.45, Cosmote Sport 3: Ιρλανδία - Λουξεμβούργο (προκριματικά Μουντιάλ)
21.45, Cosmote Sport 8: Σλοβακία - Μάλτα (προκριματικά Μουντιάλ)
21.45, Cosmote Sport 9: Μανρέσα - Ρεάλ Μαδρίτης (μπάσκετ, πρωτάθλημα Ισπανίας)
22.00, Cosmote Sport 7: Ουαλία - Μεξικό (φιλικός αγώνας ποδοσφαίρου)
22.00, EPT Sports HD: Ισπανία - Ιταλία (Euro U21)
23.15, Cosmote Sport 4: Μπέιλιερ - Βιλανόβα (μπάσκετ, NCAA)

ΚΥΡΙΑΚΗ 28/3

04.00, Cosmote Sport 4: Νιου Ορλίνς Πέλικανς - Ντάλας Μάβερικς (NBA)
13.00, Cosmote Sport 8: Τουρκ Τελεκόμ - Μπεσίκτας (μπάσκετ, πρωτάθλημα Τουρκίας)
14.00, EPT Sports HD: Τρίκαλα - Χανιά (Σούπερ Λίγκα 2)
14.30, Cosmote Sport 9: Στουτγάρδη - Μαγδεμβούργο (χάντμπολ, πρωτάθλημα Γερμανίας)
14.45, EPT 3: Ιωνικός - Παναχαϊκή (Σούπερ Λίγκα 2)
14.45, EPT Sports 2HD: Δόξα Δράμας - Ιεράπετρα (Σούπερ Λίγκα 2)
14.45, EPT Sports 3HD: Καραϊσκάκης - Απόλλων Λάρ. (Σούπερ Λίγκα 2)
15.50, EPT 2 & Eurosport 2: Παγκόσμιο πρωτάθλημα καλλιτεχνικού πατινάζ (Στοκχόλμη)
16.00, Cosmote Sport 2: Καζακιστάν - Γαλλία (προκριματικά Μουντιάλ)
16.30, Cosmote Sport 8: Μπελεντίγεσι - Φενερμπαχτσέ (μπάσκετ, πρωτάθλημα Τουρκίας)
16.45, Cosmote Sport 7: Moto 3 (γκραν πρι Κατάρ)
17.00, OPEN TV & Cosmote Sport 1: Ελλάδα - Ονδούρα (φιλικός αγώνας ποδοσφαίρου)
17.00, EPT 3: ΠΑΟΚ - Κολοσσός (Basket League)
17.00, Cosmote Sport 4: Κάλεβ - Λοκμοτιβ Κούμπαν (μπάσκετ, Βαλτική Λίγκα)
18.00, Cosmote Sport 6: ATP Μάστερς

Μαϊάμι (τένις, κυρίως ταμπλό)

18.00, Cosmote Sport 5 & EPT 2: Formula 1 (γκραν πρι Μπαχρέιν)
18.05, Cosmote Sport 7: Moto 2 (γκραν πρι Κατάρ)
18.30, NS 1HD: Βενέτσια - Αρμάνι Μιλάνο (μπάσκετ, πρωτάθλημα Ιταλίας)
19.00, Cosmote Sport 2: Γεωργία - Ισπανία (προκριματικά Μουντιάλ)
19.00, Cosmote Sport 3: Αλβανία - Αγγλία (προκριματικά Μουντιάλ)
19.00, Cosmote Sport 8: Δανία - Μολδαβία (προκριματικά Μουντιάλ)
19.00, Cosmote Sport 9: Αρμενία - Ισλανδία (προκριματικά Μουντιάλ)
19.30, Cosmote Sport 7: Moto GP (γκραν πρι Βαλένθια)
20.00, EPT 3: Λάρισα - Περιστέρι (Basket League)
20.00, Cosmote Sport 4: Σαρλότ Χόρνετς - Φίνιξ Σανς (NBA)
21.45, Cosmote Sport 1: Ρουμανία - Γερμανία (προκριματικά Μουντιάλ)
21.45, Cosmote Sport 2: Βουλγαρία - Ιταλία (προκριματικά Μουντιάλ)
21.45, Cosmote Sport 3: Κοσσυφοπέδιο - Σουηδία (προκριματικά Μουντιάλ)
21.45, Cosmote Sport 7: Ελβετία - Λιθουανία (προκριματικά Μουντιάλ)
21.45, Cosmote Sport 8: Ισραήλ - Σκοτία (προκριματικά Μουντιάλ)
21.45, Cosmote Sport 9: Ουκρανία - Φινλανδία (προκριματικά Μουντιάλ)
21.45, NS 1HD: Βίρτους Μπολόνια -

SUPER LEAGUE 2

17η ΑΦΩΝ.

ΣΑΒΒΑΤΟ 27 ΜΑΡΤΙΟΥ

Διαγόρας - Λεβαδειακός 14.00
 Ξάνθη - Εργοτέλης 14.45

ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΜΑΡΤΙΟΥ

Τρίκαλα - Χανιά 14.00
 Καραϊσκάκης - Απόλλων Λάρ. 14.45
 Ιωνικός - Παναχαϊκή 14.45
 Δόξα Δράμας - Ιεράπετρα 14.45

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ

ΟΜΑΔΑ	Β.	ΑΓ.	ΓΚΟΛ
1. Ιωνικός	31	16	23-15
2. Εργοτέλης	28	16	18-9
3. Λεβαδειακός	28	16	17-8
4. Ξάνθη	27	16	14-8
5. Διαγόρας	26	16	14-13
6. Παναχαϊκή	22	16	13-8
7. Χανιά	22	16	9-8
8. Απόλλων Λάρ.	18	16	8-10
9. Δόξα Δράμας	17	16	11-24
10. Τρίκαλα	16	16	12-14
11. Ιεράπετρα	11	16	14-22
12. Καραϊσκάκης	11	16	9-23

Φορτιπόντο Μπολόνια

(μπάσκετ, πρωτάθλημα Ιταλίας)

22.00, EPT Sports HD: Πορτογαλία - Αγγλία (Euro U21)

24.00, Cosmote Sport 7:

Μίσιγκαν - Φλόριντα Στέιτ (μπάσκετ, NCAA)

02.00, Cosmote Sport 4: Τορόντο Ράπτορς - Πόρτλαντ Τρέιλ Μπλίζερς (NBA)

► Του **ΣΠΥΡΟΥ ΤΣΑΜΗ**

«**ΘΕΛΩ Η ΕΠΟ** να εκφράζει όλες τις τάσεις». Πρόκειται για τη δήλωση-σημαία του Θοδωρή Ζαγοράκη από την ημέρα γνωστοποίησης της υποψηφιότητάς του ως τη σημερινή ημέρα των εκλογών... Λες;

Ανεξάρτητα απ' όσα καθουσιαστικά ακούει από το κομματικό περιβάλλον του ώστε κάποιος να αποσπάσουν την εύνοιά του, αν όπως όλα δείχνουν εκλεγεί ο αρχηγός της αξεχάστης εθνικής ομάδας, δεν θα είναι εύκολο να γίνει, όπως διακηρύττει, οικουμενικός. Ακόμα κι αν εννοεί τα λόγια του θα εμποδιστεί, λοιπόν, σε πεδίο διαχρονικής αντανάκλασης της κοινοβουλευτικής κομματικής αντιπαράθεσης, αυτό, με εξόφθαλμο ή έμμεσο πλιν σαφέστατο τρόπο συνιστά, δεκάδες χρόνια τώρα, -και- η ΕΠΟ. Αυτή είναι δεύτερη(;) φύση της ΕΠΟ. Ανάπτυξη, οργανωτική ετοιμότητα ως προϋποθέσεις απτής προόδου μόνο κατ' εξαίρεση είναι χαρακτηριστικά της. Και όχι τόσο επειδή από την ημέρα θέσπισης του επαγγελματικού ποδοσφαίρου η οργανωτική ευθύνη του κορυφαίου πρωταθλήματος έφυγε από τα χέρια της και πέρασε σ' εκείνα της ΕΠΑΕ και μετά στη Λίγκα.

Η ίδια η αλλαγή δικαιοδοσίας της διοργάνωσης χρησίμευσε από την

«Επιβίωση απ' το υστέρημα» καλεί προαιώνιες ασθένειες

εκάστοτε προεδρία της ΕΠΟ και ως πρόφαση της ουσιαστικής ανεπάρκειάς τους. Κι αυτό επειδή η ΕΠΟ έχει ευρύτερο τομέα ευθύνης της τις τοπικές ποδοσφαιρικές κοινωνίες της χώρας, δηλαδή κυψέλες ικανές να θρέψουν την ανάπτυξη. Και οι κατά τύπους ποδοσφαιρικές οικογένειες βοούν σε όλες τις εποχές, αν όχι για εγκατάλειψη ή τους από την ΕΠΟ, τότε για ανάγκη ενίσχυσής τους σε καίριους, θεμελιώδεις τομείς.

Εθνική ομάδα, η άλλη ευθύνη-αυτοσκοπός της ΕΠΟ. Θα συνεχίσει να χρειάζεται υψημμένη κάθετα-απαγορευτικά παλάμη όπως εκείνη του Ρεχάγκελ που μίλησε «όλοι έξω από τα αποδυτήρια, εδώ είναι χώρος

μόνο για μένα και τους παίκτες» ώστε να γίνεται σπορά διακρίσεων; Ή οι γόνιμες, αυτονόητες συνθήκες θα γίνουν πάγια πραγματικότητα; Διαρκούσε ο αντίπαλος των ξέφρε-

νων πανηγυρισμών μας για την επιτυχία του 2004 όταν η ΕΠΟ άλλαζε... κάθε μήνα προπονητή της Εθνικής προ της άφιξης του Φαν Σιπ. Αν εννοεί τα λόγια του ο Θοδωρής Ζαγοράκης, ο εμφανιζόμενος ως πιθανότερος νέος ένοικος της προεδρικής καρέκλας, είναι ευκαιρία. Επειδή, απλά θα το διατυπώσουμε, ο ίδιος γνωρίζει ως βίωμα εντός γηπέδου όσα άλλοι πρόεδροι της ΕΠΟ επιχειρούσαν να συμπεράνουν από εισηγήσεις, ίσως καλοπροαίρετες, συνθέστερα ιδιοτελείς, όπως αποδείκνυαν ατελέσφορες προσπάθειες-αποφάσεις.

«Λιγοστεύουμε»

Αναθέσαμε στον Θωμά Κάρτσακλα, πρόεδρο της Ένωσης Ποδοσφαιρικών Σωματείων Πρέβεζας-Λευκάδας, να... μιλήσει στον νικητή των σημερινών εκλογών της ΕΠΟ:

«Η ΕΠΟ, επιτέλους, να σκύψει στα προβλήματα των Ενώσεων Ποδοσφαιρικών Σωματείων κάθε νομού. Προτείνω, και ξέρω πως εκφράζω και άλλους προέδρους τοπικών Ενώσεων, η νέα

διοίκηση της ΕΠΟ να έχει δύο διοικητικές ομάδες, δύο πυρήνες. Ο ένας να ασχολείται με τα γενικότερα θέματα, ο άλλος με το ερασιτεχνικό ποδόσφαιρο. Στο έλεος έχει αφεθεί το ερασιτεχνικό ποδόσφαιρο. Από το υστέρημά μας επιβιώνουμε, κάθε χρόνο και λιγότερες ομάδες δηλώνουν συμμετοχή στα τοπικά πρωταθλήματα.

Δεν απλώνουμε το χέρι χωρίς να σκεπτόμαστε τη γενικότερη δυσκολία της εποχής για όλη την κοινωνία μας. Ζητάμε καταμερισμό της οικονομικής ενίσχυσης, σωστό μοίρασμα των χρημάτων μετά από έλεγχο των πραγματικών αναγκών και στο ερασιτεχνικό ποδόσφαιρο. Και μετά έλεγχο αν τα χρήματα που δόθηκαν πήγαν στον προορισμό τους».

• Χρήματα στις Ενώσεις ή κατευθείαν στις ομάδες;

«Σωστή ερώτηση. Είμαι πρόεδρος Ένωσης αλλά προτείνω η οικονομική ενίσχυση από την ΕΠΟ, ναι, να πηγαίνει κατευθείαν στις ομάδες και όχι στις Ενώσεις Ποδοσφαιρικών Σωματείων. Επίσης η νέα διοίκηση της ΕΠΟ να πιέσει το υπουργείο ώστε να μπουν περισσότερες ομάδες στο μητρώο, αυτό είναι ένα ακόμα καθολικό αίτημα. Αν τελικά εκλεγεί ο Ζαγοράκης πρέπει να σκεφτεί έτσι επειδή και ως παίκτης ξεκίνησε από χαμηλά και ξέρει...».

STOKOKKINO.GR

ΣΤΟ ◀ ΚΟΚΚΙΝΟ

ΣΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ
ΕΚΑΤΟΝ ΠΕΝΤΕ
ΚΑΙ ΠΕΝΤΕ

ΧΡΟΝΙΑ
ΜΑΖΙ ΣΑΣ

Sport

Scripta
ManetackisΥΓΕΙΑ - ΚΑΥΛΑ - ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ
#1821-2021 #200yearsMood
of the
week

SnapShot

«Panem et circenses» πρόσφεραν οι αυτοκράτορες στο πόπολο τη ρωμαϊκή περίοδο. Μαζί με το θέαμα των μονομάχων που θα πάλευαν για τη ζωή τους, είτε μεταξύ τους είτε με λιοντάρια, στο... πόπολο μοιραζόταν πολλές φορές σιτάρι ή ψωμί. «Αρτον και θεάματα» έφτασε ως τις μέρες μας η ιστορική αυτή εκ-φράση. Και -δόξα τω Θεώ- αυτές τις μέρες χορτάσαμε «θεάματα». Για τον «άρτο» δεν ξέρω τι μας περιμένει «εις τοιαύτας ημέρας χαλεπιάς άτινας διάγωνμεν», όπως μας έλεγε -στις δόξες του- ο Χάρρυ Κλυνν...

@EthnikiOmada

Black
Box

Και τη σούπα κακαβιά με πεσκανδρίτσα από την Εύβοια και λάδι Καλαμάτας, καταλαβαίνω. Και το φιλέτο χριστόψαρου με πουρέ από χειμωνιάτικες ρίζες και ντοματίνια Κρήτης, θα το πάρω. Αντε και τον κιμά γαρίδα σε ζωμό και φύλλο λάχανο με κρόκο Κοζάνης. Αλλά, αυτό το μπισκότο, ζυμωμένο με μελάني σουπιάς, κρέμα λευκού ταραμά και αυγά ψαριού, δεν μου κάθεται με τίποτα ρε παιδιά!

#200years #dinner

Scan

«Στη ρωγμή του χρόνου»,
Μανώλης Ρασούλης,
Νίκος Ξυδάκης,
Νίκος Παπάζογλου,
1984

Συγγνώμη κύριε, ποιος είστε;

ΕΝ ΜΕΣΩ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ «φάγαμε» το φθινόπωρο και τον χειμώνα που μας πέρασε με τον νταλκά αν θα έχουμε του παραχρόνου ξανά τέσσερις ομάδες στα Κύπελλα Ευρώπης κι αν θα έχει η Ελλάδα εκπρόσωπο στο Europa League. Και δώσ' του οι αναρτήσεις, τα πρωτοσέλιδα κι οι αγωνίες για τα προνόμια που παρέχει η τάδε ή η δείνα θέση στο ranking της UEFA. Κι έγγραφαν όλοι τι χάνουμε που δεν κρατήσαμε τη 13η-14η θέση, που «πέσαμε» κι από τη 15η, «τα μάτια μας 14» να μείνουμε -έστω- στην προνομιά του 16η-17η θέσης.

ΣΤΟ ΦΙΝΑΛΕ καταλήξαμε να μην... αγωνιούμε, γιατί από τη 18η θέση ως την 28η, δεν αλλάζει κάτι: «Ο πρωταθλητής ξεκινάει στον 1ο προκριματικό γύρο του Champions League, ο δεύτερος, ο τρίτος και ο κυπελλούχος στον 2ο προκριματικό γύρο του Europa Conference League. Δεν έχουμε πέμπτη ομάδα

στην Ευρώπη, ούτε ομάδα και στο Europa League». Ο Μάρτιος μας βρήκε οριστικά στον... πάτο τής -ιστορικά χειρότερης!- 20ής θέσης αφού μας προσπέρασε και η Τσεχία με την πρόκριση της Σλάβια Πράγας επί των Ρέιντζερς. Ετσι και τη μεθεπόμενη ευρωπαϊκή σεζόν 2022-23, η Ελλάδα θα έχει και πάλι μόνο τέσσερις ομάδες, καμιά εξ αυτών στο Europa League.

ΜΙΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ λεπτομέρεια. Στον νέο αγώνα που (θα) έχουμε να δώσουμε, για την παρουσία μας στα Κύπελλα Ευρώπης της σεζόν 2023-24, χάνουμε την καλύτερη χρονιά μας της τελευταίας δεκαετίας: τους 5.800 πόντους της περιόδου 16/17! Κρατάμε τους 5.100 του 17/18, τους 5.100 του 18/19, τους 4.900 του 19/20, τους 5.100 του 20/21 και ό,τι μαζέψουμε το 21/22.

ΠΟΥ ΘΕΛΩ να καταλήξω; Επειδή βλέπω τους «επενδυτές» μας να...

κοκορομάχονται μόνο για το... χωριό κι επειδή τα ευρωστραπάτσα τείνουν να μας γίνουν συνήθεια, ας κοιτάξουμε τι γίνεται και στις θέσεις κάτω από την 28η (!) γιατί το σενάριο -πλέον- δεν είναι επιστημονικής φαντασίας. Το λοιπόν:

- **29η θέση:** ο πρωταθλητής τα... γνωστά (ξεκινάει στον 1ο προκριματικό γύρο), ο δεύτερος και ο κυπελλούχος στον 2ο προκριματικό γύρο του Europa Conference League ΑΛΛΑ ο τρίτος ξεκινάει από τον 1ο προκριματικό.

- **30η θέση έως 50η:** ο πρωταθλητής τα... γνωστά, κρατάμε πάντα τις 4 ομάδες ΑΛΛΑ ΟΛΕΣ ξεκινούν από τον 1ο προκριματικό γύρο! Ντάλα καλοκαιράκι!

- **κάτω από την 50η** -να πω την αλήθεια- δεν το βλέπω, αλλά έτσι για να ξέρετε: χάνουμε άλλη μία θέση και στο Europa Conference League βγάζουμε μόνο τον 2ο (του πρωταθλήματος) και τον κυπελλούχο.

PressKiosk

Τον Φεβρουάριο του 2019 ξεκίνησε ο Γολγοθάς του ελληνικού μπάσκετ. Με τις τελευταίες αποφάσεις του Δ.Σ. της ΕΟΚ (λέγε με Βασιλακόπουλο), πλησιάζουμε στην κορύφωση. Στη σταύρωση!

Λόρδος Βύρωνα: Κατουρήστε στον τάφο του Βρετανού ΥΠΕΞ

► Του **ΑΡΗ ΧΑΤΖΗΣΤΕΦΑΝΟΥ**
info-war.gr

Μπορούμε ακόμη και σήμερα να φανταστούμε ένα ελαφρύ μειδίαμα να σχηματίζεται στο πρόσωπο του Λόρδου Βύρωνα, όταν πληροφορήθηκε ότι ο υπουργός Εξωτερικών της Μεγάλης Βρετανίας, Ρόμπερτ Στιούαρτ υποκόμης Κάσλρεϊ, αυτοκτόνησε με έναν χαρτοκόπη στις 12 Αυγούστου του 1822. Ο μεγάλος φιλέλληνας κάθισε και έγραψε για αυτόν ένα επικήδειο ποίημα το οποίο κατέληξε με τη φράση «εδώ κείτονται τα οστά του Κάσλρεϊ / σταμάτα ταξιδιώτη και κατούρησε». Ο επικήδειος, ο οποίος προφανώς δεν αναγνώστηκε ποτέ στην τελετή που πραγματοποιήθηκε στο αβαείο του Ουέστμινστερ στο Λονδίνο, παρουσίαζε τον πρώην ΥΠΕΞ του Ηνωμένου Βασιλείου

σαν «το πιο βάνουσο εργαλείο της τυραννίας» και έναν «ήρεμο, αιμοσταγή εκτελεστή». «Εκοψε, λοιπόν, επιτέλους τον λαιμό του;» αναρωτιόταν ο Λόρδος Βύρωνα για να συμπληρώσει ελαφρώς απογοητευμένος: «Δυστυχώς, είχε κόψει και άλλους λαιμούς πριν από τον δικό του».

Ο μεγάλος ποιητής δεν ήταν ο μόνος που ένιωσε την καρδιά του να αγαλλιάζει με τον θάνατο του Κάσλρεϊ.

Η επίσκεψη του πρίγκιπα της Ουαλίας Καρόλου στην Αθήνα, με αφορμή τον εορτασμό των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση, υποτίθεται ότι έγινε στο όνομα των Βρετανών φιλελλήνων. Μπορούμε όμως με σχετική βεβαιότητα να υποθέσουμε ότι το άκουσμα της είδησης θα έκανε τα κόκαλα του Λόρδου Βύρωνα να τρίζουν

Κάτω όλοι οι βασιλιάδες εκτός από τον βασιλιά Λουντ

Λόρδος Βύρωνα

Το άκουσμα της είδησης του θανάτου του συνοδεύτηκε από αυθόρμητους πανηγυρισμούς στο Λονδίνο που (από όσο γνωρίζουμε) δεν επαναλήφθηκαν στην ιστορία της Βρετανίας μέχρι τον θάνατο της Μάργκαρετ Θάτσερ το 2013. Ανάλογες επιθέσεις με τον Λόρδο Βύρωνα πραγματοποιούσε εναντίον του Κάσλρεϊ και ο Πέρι Σέλεϊ και αρκετοί ακόμη άνθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών.

Ο Κάσλρεϊ κατάφερε να συγκεντρώσει στο πρόσωπό του το άσβεστο μίσος εντελώς διαφορετικών κοινωνικών, εθνικών και ταξικών ομάδων του Ηνωμένου Βασιλείου αλλά και όλων των χωρών που εξαρτιόνταν από τις διπλωματικές και στρατιωτικές κινήσεις της Βρετανικής Αυτοκρατορίας. Στη γενέτειρά του, την Ιρλανδία, θεωρούνταν προδότης αφού συνέβαλε στο να πνιγεί στο αίμα η ιρλανδική εξέγερση του 1798, που κόστισε τη ζωή περίπου 50.000 Ιρλανδών ανταρτών και αμάχων. Αντίστοιχα στην Αγγλία θεωρούνταν βασικός εκθρόνος της νεαρής αστικής τάξης

καθώς στρεφόταν με μανία εναντίον κάθε είδους μεταρρύθμισης και των δικαιωμάτων που διεκδικούσε η συγκεκριμένη ομάδα.

Η καριέρα του όμως σημάδευτηκε περισσότερο από τις συνωμοσίες που οργάνωνε με τον Αυστριακό ομόλογό του, πρίγκιπα Μέτερνιχ ενάντια σε κάθε επαναστατικό κίνημα της Ευρώπης. Στο όνομα της επιβολής «ειρήνης» για τα συμφέροντα των ισχυρών οι δύο διπλωμάτες συνέθλιβαν τα οράματα των λαών της Ευρώπης για ελευθερία και αυτοδιάθεση. Δεν είναι ίσως τυχαίο ότι ο Χένρι Κίσιγγκερ στο βιβλίο του «Ενας αποκατεστημένος κόσμος» παρουσιάζει το όραμα του Κάσλρεϊ και του Μέτερνιχ σαν προάγγελο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο ρόλος του Κάσλρεϊ στη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής του Λονδίνου προκαλούσε την οργή των πιο προοδευτικών πνευμάτων της εποχής, όπως ο Λόρδος Βύρωνα και ο Σέλεϊ, που εκείνη την εποχή στήριζαν κάθε επαναστατικό κίνημα, από την Αϊτή μέχρι την Ελλάδα. Είναι χαρακτηριστικό ότι μόνο μετά τον θάνατο του υπουργού Εξωτερικών και την αντικατάστασή του από τον Κάνινγκ μπόρεσε να δημιουργηθεί η Φιλελληνική Επιτροπή του Λονδίνου το 1823 με τη συμμετοχή προσωπικοτήτων όπως ο Ντέιβιντ Ρικάρντο και ο Τζέρεμι Μπένθαμ. Η στήριξη προς την Ελλάδα ήταν πλέον σύννομη με τις επιδιώξεις του βρετανικού κατεστημένου και (ενώ παραμένει πάντα αξιοθαύμαστη) δεν είχε τη ρομαντική, επαναστατική ορμή των πρώτων φιλελλήνων.

Στις περισσότερες χώρες άλλωστε ο φιλελληνισμός ερχόταν σε αντίθεση με την επίσημη κυβερνητική γραμ-

μή, η οποία είτε καταδίκαζε την Ελληνική Επανάσταση ή τηρούσε αποστάσεις από αυτήν. Ακόμα και στις Ηνωμένες Πολιτείες οι φιλέλληνες συγκρούστηκαν με το Στέιτ Ντιπάρτμεντ το οποίο δεν ήθελε να διαταράξει τις σχέσεις του με την Οθωμανική Αυτοκρατορία (μεταξύ άλλων, επειδή ισχυροί έμποροι της εποχής χρησιμοποιούσαν τις εκτάσεις της σημερινής Τουρκίας για το εμπόριο οπίου από την Κίνα).

Συγκεκριμένα για τον Λόρδο Βύρωνα (ο οποίος δεν αναγνώριζε κανέναν βασιλιά εκτός από τη μυθική φιγούρα του «Βασιλιά Λουντ», που έδωσε το όνομά του στο κίνημα των λουδιτών) ο φιλελληνισμός ήταν μία από τις πολλές εκφάνσεις του μίσους του για τη μοναρχία.

Γι' αυτόν τον λόγο άλλωστε το 1821 έγραψε το ποίημα «Irish Avatar» στο οποίο επιτίθεται με σφοδρότητα στον βασιλιά Γεώργιο Δ' για την αυταρχική στάση του απέναντι στην Ιρλανδία. Χρησιμοποιώντας αναφορές στον Προμηθέα, τον Ορφέα και τον Δημοσθένη καταδικάζει με πάθος όχι μόνο τον μονάρχη αλλά και τους Ιρλανδούς αυλοκόλακες που πρόδιδαν την πατρίδα τους αντιμετωπίζοντας τον Γεώργιο σαν... μεσσία.

Ηταν φυσικά αναμενόμενο ότι το παλάτι του Μπάκιγχαμ δεν θα συγχωρούσε ποτέ έναν άνθρωπο που αμφισβήτησε τους ηγεμόνες της χώρας του για να στηρίξει υπόδουλους λαούς στα πέρατα του κόσμου. Μετά τον θάνατό του, το αβαείο του Ουέστμινστερ αρνήθηκε να δεχτεί τη σορό του Λόρδου Βύρωνα, ενώ οι σημαντικότεροι βρετανικοί θεσμοί, όπως το Βρετανικό Μουσείο, ο καθεδρικός του Αγίου Παύλου και η Εθνική Πινακοθήκη, δεν δέχονταν να φιλοξενήσουν την προτομή του.

Αποτελεί λοιπόν τουλάχιστον παράδοξο (αν όχι προσβολή της μνήμης του Λόρδου Βύρωνα) να εκπροσωπούνται οι Βρετανοί φιλέλληνες από ένα μέλος της βασιλικής οικογένειας. Ο ίδιος σίγουρα θα είχε ζητήσει στη θέση του πρίγκιπα Καρόλου να είχαν στείλει στην Ελλάδα μία από τις Καρυάτιδες.

Υποσημειώσεις

► Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ**
gstamatopoulos@efsyn.gr

Πρόγονοι...

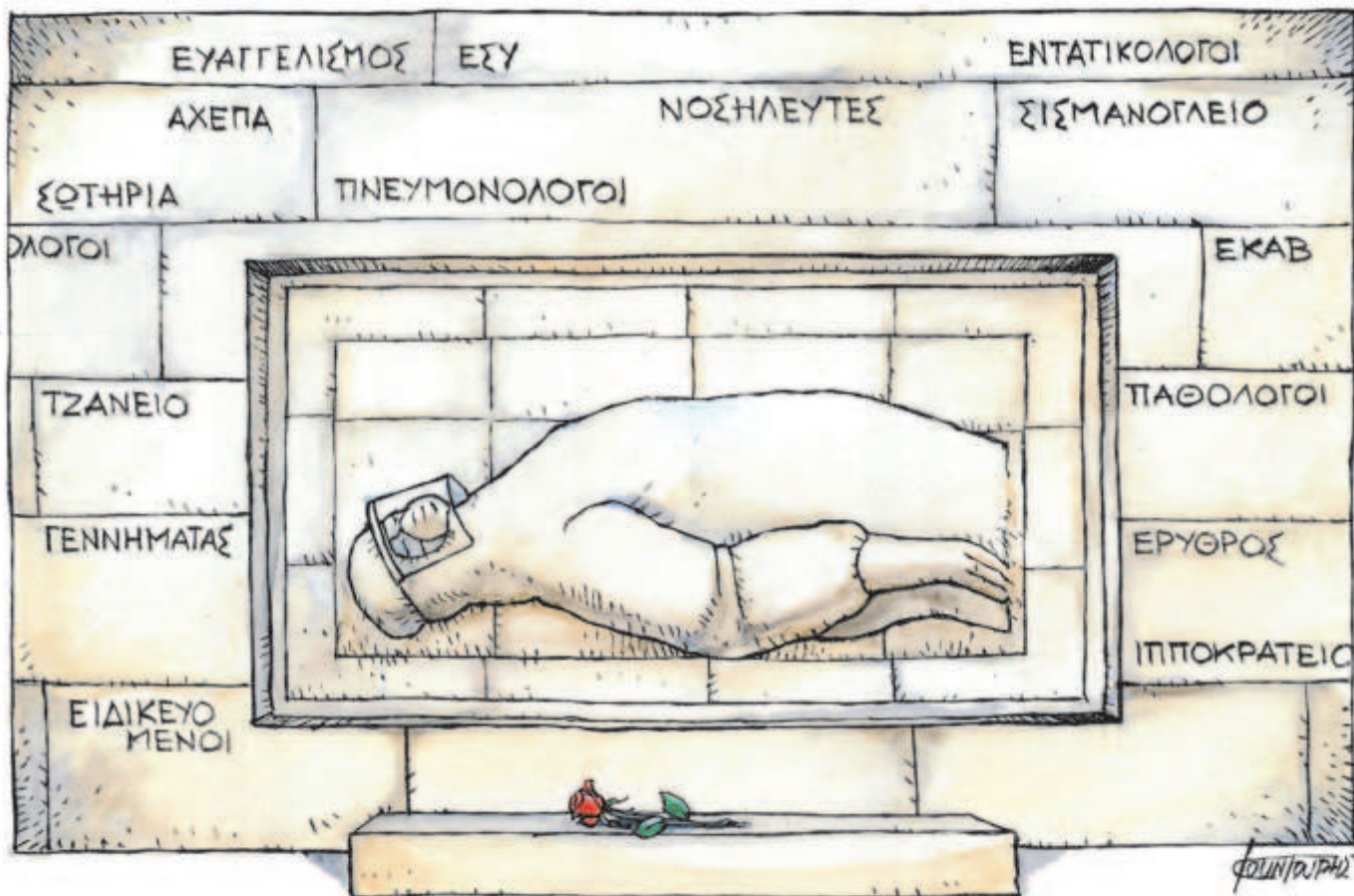
ΛΕΜΕ ΚΑΙ ΞΑΝΑΛΕΜΕ για τα τετρακόσια χρόνια σκλαβιάς και τον οθωμανικό ζυγό, ότι από το 1453, την άλωση της Πόλης, την αποφράδα όπως την αποκαλούμε εκείνη μέρα παύσαμε να είμαστε ελεύθεροι. Δεν σκεφτόμαστε το πολύ απλό: πού ήμασταν πριν από την αποφράδα ημέρα, ποιοι ήμασταν; Από το 146 π.Χ., που οι Ρωμαίοι κατέστρεψαν την Κόρινθο, πού ακριβώς ήταν ο ελληνισμός; Δεν ήταν και τόσο τυχαία η αναζήτηση ριζών και πολιτιστικής παράδοσης εκ μέρους του νεοελληνικού κράτους στην αρχαία Ελλάδα - το μόνο αποκούμπι μας. Η εθνική συνείδηση κατασκευάστηκε με βάση τον Ομηρο και τον Πλάτωνα περισσότερο και λιγότερο [σχεδόν καθόλου] από τον Ιουστινιανό ή τους Παλαιολόγους, παρότι τους τελευταίους δύο αιώνες το Βυζάντιο είχε γείρει προς το ελληνικόν.

Χίλια οκτακόσια χρόνια λοιπόν -θα ήταν καλύτερα ίσως;- να λογαριάζεται η σκλαβιά και όχι μόνο τετρακόσια· αλλά εδώ φαίνεται να έχουμε ανάγκη τη συνδρομή όχι των ιστορικών τόσο όσο των γλωσσολόγων, των λαογράφων, των μουσικολόγων και των θρησκευολόγων βεβαίως [πώς ο χριστιανισμός ιδιοποιήθηκε την αρχαία θρησκεία], εκείνων δηλαδή των επιστημόνων που ανιχνεύουν τι ακριβώς μας συνέχει εδώ και τόσους αιώνες: γλώσσα, ποίηση, τραγούδι, χορός, πίστη. Και ίσως έπρεπε να δοθεί έμφαση στον 4ο μ.Χ. αιώνα [με απαρχή τον αλλόδοξο Παύλο, τρεις αιώνες νωρίτερα].

Δεν είναι προς ψόγον τέτοιες σκέψεις, αντίθετα εμβαθύνουν στην έννοια ελληνισμός και σε εσώτερες, εκεί που συμβαίνουν οι πιο σημαντικές, διεργασίες, που υπερβαίνουν την κοινή λογική και βγάζουν τη γλώσσα στους συγγενούς ορθολογιστές και τους ευκολόπιστους.

Την αρχαία όμως Ελλάδα την είχαν ανακαλύψει πολύ πριν από εμάς τα κράτη της βιομηχανίας και της πολιτικής επιστήμης των Δυτικών. Ευτυχώς να λέμε, που αναγκάστηκαν έτσι [μετά από αυτήν την ανακάλυψη] να κοιτάξουν και τους ανθρώπους που ζούσαν στην Ελλάδα και όχι μόνο τα μνημεία και τα κείμενα που μας άφησαν παρακαταθήκη οι αρχαίοι. Μπολιάστηκαν αυτοί με ό,τι αρχαιοελληνικό τρύγησαν κι εμείς τρέχουμε τώρα, αναγκασμένοι να τους φτάσουμε και, γιατί όχι, να τους προσπεράσουμε· τα πανεπιστήμιά μας είναι πλέον υψηλού επιπέδου, αρκεί να μην υποκύψουν οι υπεύθυνοι στην υλοφροσύνη των καιρών [πληροφορική και λοιπά].

Λέμε γιατί οι νεοέλληνες επέλεξαν τους αρχαίους και παραμέρισαν κάπως τους βυζαντινούς, αλλά το κάθε νεοσύστατο κράτος έχει αυτό το δικαίωμα της επιλογής, όπως και κάθε κράτος που θέλει μία επιπλέον αίγλη καταγωγική - μέσα στους θρύλους και τη γενναιότητα [πολιτισμό, πνευματικότητα και λοιπά]. Καλύτερα να είμαστε εγγόνια του Σωκράτη ή του Αισχύλου παρά του Βουλγαροκτόνου, υπέρ της προσπάθειας για δημοκρατία παρά για εξουσία διά της βίας και της υποταγής. Αμα τιναχτούν όμως από την ταυτότητα του καθενός προκαταλήψεις και ιδεολογίες ο καθεής μπορεί να επιλέξει τους προγόνους του, αρκεί αυτή η επιλογή να σέβεται το μέτρο και να μη θίγει λοιπούς λαούς - όσο για την ιστορική αλήθεια...

► Του **ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΥΝΤΟΥΡΗ**

Ήταν μια μέρα σαν τις άλλες

«**Α**λλαξαν οι καιροί», είπε παμπάλαιος παρουσιαστής πρωινής εκπομπής, βλέποντας μια γυναίκα ως Πρόεδρο της Δημοκρατίας να καταθέτει στεφάνι σε έναν άγνωστό της στρατιώτη για μια επανάσταση, που ίσως δεν ήταν επανάσταση αλλά εξέγερση και ίσως ούτε καν εθνικοαπελευθερωτική και τρεχαγρευόπουλος. Δάκρυσε γνωστός πρίγκιπας λίγο αφότου γνωστός για τα σκάνδαλά του πρόεδρος

► Της **ΝΟΡΑΣ ΡΑΛΛΗ**
n.ralli@efsyn.gr

πρώην αποικίας της χώρας του πρώτου κατέθετε στεφάνι. Παρεμπιπτόντως, η μητέρα του πρίγκιπα είχε απορρίψει το αίτημα να μην κρεμάσουν έναν Ευγόρα από εκείνη την αποικία, που

κάτι στο ρουθούνη τής είχε μπει κάποτε. «Βοήθησε ο Θεός να έχει έναν ήλιο λαμπερό σήμερα!» είπε με έκδηλη τη συγκίνηση στη φωνή της παρουσιάστρια πρωινού, που λόγω της ημέρας ντύθηκε Λάκης Γαβαλάς που, επίσης λόγω της ημέρας, ντύθηκε εύζωνας. Κι αμέσως μετά, αφού πάναρε την εθνικοφροσύνη της με ολίγον από θεία, πέρασε στο επόμενο θέμα: πώς ξαρμυρίζεται ο μπακαλιάρος!

Πράγματι είχε για λίγο ήλιο, ίσως γι' αυτό να δάκρυσε κι ο πρίγκιπας που λέγαμε, καθώς το πρωτόκολλο δεν του επέτρεπε να φοράει τ' αγαπημένα του Ray Ban και σαν πολύ να του 'ρθε τόσο

λακάδα κατά μέτωπον, γι' αυτό και ο πρωθυπουργός (που είναι και καπετάνιος και ΝταΚαποινέ και γουρλής) το 'καμε το θάμα του και χιόνισε μετά, να νιώσει το αγόρι από τη Σαξονία σαν το σπίτι του.

Απαντες οι παρουσιαστές την αυτήν ημέραν ήταν ντυμένοι με κοστουμί και γραβάτα (πτυχίο έπαιρναν;). Και άπασες οι παρουσιάστριες είτε στα φουστανελέ είτε στα γαλανόλευκα είτε στα λευκά σκέτο (της εθνικοαγνότητας). Κάποιοι από δαύτους, αφού εθνικοφρονίστηκαν για λίγα λεπτά, γύρισαν σε πιο σημαντικά θέματα: τον μπακαλιάρο που λέγαμε, μα και την πρώτη εμφάνιση της Πατούλαινας που πολλά στεναχωρημένη είναι που θα της μείνει πλέον μόνο η χάρη κι όχι τ' όνομα. Την ίδια στιγμή, μικρά παιδάκια (πολύ μικρά όμως) βγήκαν να παρελάσουν με σημαία και παραδοσιακές στολές στους ρυθμούς εθνικοπατριωτικού άσματος μιας περιόχης που είναι μόνο ελληνική και κάτι άπλυτοι βρομιάρειοι προσπάθησαν να την πουλήσουν (και αυτή και τον χαλβά της!) σε κάτι άλλους άπλυτους βρομιάρειους. Ανάθεμα κι αν καταλάβαιναν τα μικρά παιδιά (πολύ μικρά όμως) γιατί ήταν εκεί και τι έκαναν, αλλά να δεις που θα το θυμούνται, όπως θυμόταν κι ο εκφωνητής της παρέλασης, που μιλούσε με αισθησιακή, πολύ αισθησιακή, πάρα πολύ αισθησιακή φωνή και είπε πως κι εκείνον τον έντυνε η μαμά του αντίστοιχα σαν ήταν μόμολο. Κι ένα δάκρυ κύλησε από τα μάτια της Προέδρου της Δημοκρατίας μ' όλα τούτα κι ο τσίφτης ο σκννοθέτης στον

αέρα το 'πιασε και ζουμ έκανε πάνω της! Αυτή βέβαια Καραγκούνα δεν ήταν ντυμένη, παρ' όλα αυτά την κάνανε παρέα τα άλλα παιδάκια που το 'χαν σκεφτεί καλά κι άλλες καπετάνισσες από το Κακοσούλι ντύθηκαν κι άλλες από τα Γιάννινα αφέντρες.

Και μετά, κάτι άλογα αφόδευσαν μπροστά στις καπετάνισσες και τους καπεταναίους και τους είχε κάτσει και βαρύ το μπισκότο με μελάνι σουπιές κι ο λαχανοντολμάς με κιμά γαρίδας και πουρέ από χειμωνιάτικες ρίζες που 'χαν φάει το προηγούμενο βράδυ, υπό τους ήχους του βιολιού του Καβάκου, που 'χε ξενιτευτεί γιατί δεν του άρεσε «η αισθητική» των απλύντων που λέγαμε, ε, είδαν και τα κακάδια τ' αλόγου, κάπως τους ήρθε όσο να πεις. Κακαβιά, Καβάκος και σκατό δεν! Όσο και να το θες, δεν!

Γενικά δεν. Τι να λέμε; Που 'τα θελε και μένα ο γαλανόλευκός μου και κάθισα κι άκουσα τη «διεθνούς φήμης» να σπάει τα τσιμέντα της Ακρόπολης με την «ανυπέρβλητη ερμηνεία» της; Που κάτι έφαχνε ο Κάρολος να βρει στα ίδια τσιμέντα, αλλά μετά θυμήθηκε πως τα 'χε αφήσει (αυτά που 'φαχνε) στο Βρετανικό Μουσείο; Και που, κάπου ανάμεσα στην Μπουμπουλίνα και την «Μπουλουμπίνα», όπως την είπε ο πρίγκιπς, ο κοσμάκης πεθαίνει κανονικά και με κυβερνητική στάμπα; Γι' αυτόν, βλέπεις, ήταν μια μέρα σαν όλες τις άλλες.

(Αντε, γιατί θα μου βγει η τουρκιά από μέσα μου και θα πω καμιά κουβέντα. Μωρέ θα την πω: Αϊ σιχτίρ!)

ΣΑΒΒΑΤΟ 27-3-2021

ΚΑΙΡΟΣ: Γενικά αίθριος καιρός, με λίγες παροδικές νεφώσεις στα νότια. Η ορατότητα τις πρωινές και βραδινές ώρες κυρίως στα ηπειρωτικά θα είναι κατά τόπους περιορισμένη. **ΑΝΕΜΟΙ:** Οι άνεμοι θα είναι μεταβλητοί ασθενείς και στα νότια βορειοδυτικοί 3 με 5 Μποφόρ. **ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ:** Η θερμοκρασία θα σημειώσει άνοδο. Παγετός θα σημειωθεί κατά τόπους στα βόρεια ηπειρωτικά τις πρωινές ώρες.

ΚΥΡΙΑΚΗ 28-3-2021

Κ: Γενικά αίθριος καιρός, με πρόσκαιρες νεφώσεις στα ηπειρωτικά τις μεσημβρινές και απογευματινές ώρες. Η ορατότητα τις πρωινές και βραδινές ώρες θα είναι κατά τόπους περιορισμένη κυρίως στα ηπειρωτικά. **Α:** Οι άνεμοι θα πνέουν βόρειο βορειοδυτικοί 3 με 5 και βαθμιαία στο ανατολικό Αιγαίο τοπικά 6 Μποφόρ. **Θ:** Η θερμοκρασία θα σημειώσει περαιτέρω άνοδο.

ΑΘΗΝΑ	6°-18°	
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	5°-19°	
ΑΛΕΞ/ΠΟΛΗ	1°-14°	
ΣΕΡΡΕΣ	1°-18°	
ΚΑΣΤΟΡΙΑ	-3°-15°	
ΚΕΡΚΥΡΑ	3°-17°	
ΛΑΡΙΣΑ	2°-20°	
ΛΑΜΙΑ	4°-19°	
ΙΩΑΝΝΙΝΑ	0°-16°	
ΚΑΛΑΜΑΤΑ	5°-19°	
ΝΑΥΠΛΙΟ	4°-17°	
ΜΥΤΙΛΗΝΗ	1°-16°	
ΝΑΪΟΣ	3°-16°	
ΡΕΘΥΜΝΟ	4°-16°	
ΡΟΔΟΣ	9°-16°	

Μετεώρος

Προθήκη της Ιστορίας

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΚΟΡΟΝΟΪΟΥ

ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΩΝ ΣΤΙΧΩΝ ΤΟΥ, η Κατοχή, η Αντίσταση και τα μετεμφυλιακά κολαστήρια που στιγματίσαν ανεξίτηλα το πεσόν του. Συνάδουν, ωστόσο, με τις μελανές σελίδες του Εικοσιένα· τις καταδικές και τις φυλακίσεις των λαϊκών ηγετών. Η ποίηση του Φώτη Αγγουλέ, που πέθανε σαν σήμερα το 1964, στα 53 του, γίνεται έτσι τραγικά επίκαιρη και, όταν αναφέρεται στα παθοβλήματα των προσφύγων -ο ίδιος γεννήθηκε στον Τσεσμέ της Κοκκινιάς-, εντελώς σημερινή. Σταχυολογώ για του λόγου το αληθές:

ΜΠΑΪΡΟΝ (Γιατί να 'ρθεις στην όμορφη Ελλάδα να πεθάνεις, ξανθέ ποιητή, γιατί;) Εμείς την εκτιμούμε τη φιλία./ Εμείς τη λευτεριά την αγαπούμε./ Τώρα που βάρβαρα οι δικοί σου/ μας τυραγνούν, τι να τους πούμε;/ Κοίταξε, απ' έξω μας φρουρούνε/ διπλοφρουροί./ Τούτη τη νύχτα, δεν μπορούμε/ να θυμηθούμε τη μορφή σου/ γιατί στα σύρματα μπορεί η σκέψη μας ν' αγκυλωθεί/ και να ματώσει την ψυχή σου.

ΜΕΙΝΕ Γλίστρησε κρυφά, να μην το πάρει/ είδηση ο φρουρός μου π' αγρυπνά/ κι ήρθε στο κελλί μου το φεγγάρι./ Ηρθε και με βρήκε λυπημένο/ κι ήτανε το χάδι του απαλό,/ σαν γυναικείο χέρι αγαπημένο./ Μείνε στο φτωχό μου το κελλί/ φεγγαράκι, τι να σε τρατάρω;/ Δεν μου μένει πια παρά η ψυχή/ κι έχω τόσο ανήφορο να πάρω.

ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ Τα κυπαρίσσια της φυλακής μάς στοιχειώνουν./ Φυλαχτείτε από τον ίσκιο τους./ Τ' ακούμε τις νύχτες ν' ανεμοδέρνονται και να κλαίνε:/ -«Δέντρα δεν είμαστε πια. Στα κλαδιά μας,/ σταυρώσανε την Αλήθεια./ Στον ίσκιο μας βασάνισαν την Αγάπη/ και κόψαν της Καλοσύνης τα χέρια./ Μια θλίψη πικραίνει τις ρίζες μας./ Σε τούτο τον ουρανό δεν υπάρχουν άστρα./ Κάτι κίτρινες φλόγες σαν από θειάφι μονάχα,/ κάτι ύποπτα βλέμματα

σαν πυρωμένα καρφιά/ κι οι ατέλειωτες νύχτες./ Εδώ η ζωή κι η ποιητή είναι ένα./ Κάθε μερόνυχτο που ξοφλάς απ' την καταδίκη σου/ το αφαιράς από τη ζωή σου»./ Ε, κυπαρίσσια, μην κλαίτε./ Ολοι έχουνε από δυο διπλωμένα φτερά/ και κανείς δε γυαλίζει τις χειροπέδες του./ Τα λιμάνια τους είναι σίγουρα./ Κοιτάξετε τους κυματοθραύστες/ που τραγουδάνε απάνω τους οι φουρτούνες./ Κυπαρίσσια, μην κλαίτε.

ΣΤΟΙΧΕΙΩΜΕΝΗ ΝΥΧΤΑ Τι καταραμένη νύχτα! Στοίχειωσε κι η πόλη, λες,/ μες στα ρημαγμένα σπίτια και στις ανανθες αυλές/ τα στοιχειά γλεντοκοπώντας, κρουταλούν τις πόρτες τους,/ σαν φασίστες που περνούνε και χτυπούν τις μπότες τους./ Πάνω απ' του σπιτιού τη στέγη, μ' ένα καύκαλο μωρού/ πεθαμένου από την πείνα, φτιάχνει η Φρίκη μια μπουρού/ και φυσά και ζωντανεύει των πνιγμένων τις λαχτάρες,/ τ' αγκομαχπά των γέρων, των μανάδων τις κατάρες// και φυσά κι από τη νύχτα που την έθαψε το χιόνι/ πιότερο η ψυχή της Φρίκης τους αλαλαγμούς παγώνει./ Τα γυμνά κλαριά των δέντρων τρίζουν και στενάζουνε/ κι οι τριγμοί τους μες στη νύχτα με βλαστήμιες μοιάζουνε./ Τι καταραμένη νύχτα! Στοίχειωσε κι η πόλη, λες,/ κι απ' τα κλειδωμένα σπίτια κι απ' τις έρημες αυλές/ άκουσε, σφυριές χτυπάνε μακρινές και ρυθμικές,/ σαν να σπάζουν αλυσίδες, σαν ν' ανοίγουν φυλακές.

ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ Έλληνες ήρθαν πάλι!/ Η θάλασσα τους ξέβρασε στις ανατολικές ακτές/ προχτές./ Βγήκαν πνιγμένοι στη στεριά και παραμορφωμένοι, / προσημένοι σαν τουμπιά και μελανοί, / μα όσο κι αν το 'κρυψε η νυχτιά το δράμα τους να μη φανεί, / το νόημα βγαίνει./ Τον ξέρουμε τον ένοχο, είναι γνωστή η αιτία./ Στα φαγωμένα μάτια τους κοίταξε μέσα και θα δεις/ μια χαλασμένη πολιτεία./ Μα μην τους θάψετε γιατί θα χάσει σχήμα η Φρίκη./ Κι όταν γραφτεί η ευγενικά φασιστικά ιστορία, / έτσι, προσημένους, βάλτε τους κι αυτούς σε μια προθήκη.

Τρίτη ματιά

Νεραντζιές στην γκρίζα πόλη

Η πόλη ήταν γκρίζα. Μάρτιος, αλλά δεν ήταν άνοιξη. Η χειμώνας πέρασε αλλά δεν ήταν χειμώνας. Ούτε οι γιορτές, γιορτές, ούτε οι απόκριες, απόκριες.

Και τι σε νοιάζει εσένα; Ούτε μασκαρεύεσαι ούτε σε πάρτι πας. Μόνο κάτι μεγάλες, ατελείωτες βόλτες σου αρέσουν, στα στενά της πόλης, ειδικά τα βράδια, όταν όλοι ψυχάζουν και οι γωνιές των δρόμων κάτω από τα κίτρινα φώτα των φανοστατών, έτσι, με λίγη φαντασία, παίρνουν χρώμα νέο ή βαθαίνει το αδιάφορο πρωινό τους. Και με λίγη ψιλή κουβέντα, αστεία που είναι μόνο εσωτερικής χρήσεως και σοβαρές συζητήσεις που θα μπορούσαν να

Tns **ΑΡΧΟΝΤΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΡΑ**
archkatsoura@yahoo.gr

προβληματίσουν όσους πιστεύουν μόνο όταν ερευνούν, παίρνεις ένα μετρό, ένα ταξί, το αυτοκίνητο και επιστρέφεις σπίτι.

Ολόγιομπ. Σαν πανσέληνος. Κι ας είχε λίγο κρύο και υγρασία πολλή και τα μαλλιά σου μοιάζουν με σπείρες από κλωστής.

Σου αρέσουν και τα ήσυχα μέρη, όπου μπορείς να μοιραστείς ένα κρασί στα δυο ή στα τρία και να γελάσεις ή να συγκινηθείς, να αγκαλιαστείς και να πεις αυτά που δεν θα έλεγες αλλού, αυτά που η καθημερινότητα δεν αφήνει να φανούν.

Αλλά θυμάσαι και την τελευταία φορά που άκουσες μουσική ζωντανά, και τραγούδισες μαζί με άλλους, πολλούς. Που άνθρωποι σε έκαναν να συγκινηθείς με τα γνώριμα και να ονειρευτείς με τα καινούργια. Αλήθεια,

ΑΠΙΠΟ, 1954, ΜΑΡΚ ΡΟΘΚΟ

πότε ήταν; Η ημερομηνία δεν έχει γραφτεί πουθενά... Μόνο η ανάμνηση ενός συναισθήματος σε τυλίγει τότε πότε. Γιατί ένα τραγούδι δεν είναι ποτέ μόνο ένα τραγούδι. Οι νότες δεν είναι μόνο νότες. Είναι κάτι μεγάλο και βαθύ, που παίρνει νόημα μέσα στους κύκλους της ζωής, μέσα από εκείνο το βασανιστικό βίωμα που, ακόμη και αν έχεις πονέσει, σου λέει ότι ζεις. Οτι αξίζει να ζεις.

Η πόλη είναι γκρίζα. Τα απομεινάρια μιας γιορτής για λίγους, ενώ οι πολλοί υποφέρουν, είναι διάσπαρτα παντού. Η πόλη είναι καθαρή - ελάχιστοι την περπατούν, δεν κινδυνεύει να τη λερώσουν. Κι αυτοί που περπατούν, βιάζονται, τρέχουν, να πάνε στη δουλειά - αν έχουν, αν μπορούν, αν δεν γίνεται αλλιώς. Τα πρόσωπά

τους δεν θυμίζουν πρόσωπα. Δεν κοιτάζονται μεταξύ τους, αποφεύγουν να μιλούν, απομακρύνονται ο ένας από τον άλλο.

Είσαι κι εσύ ένας από αυτούς. Βιάζεσαι να φτάσεις στη δουλειά. Λίγα μέτρα δρόμος είναι, χρόνο για να αρχίσει η βάρδια σου έχεις, αλλά βιάζεσαι. Φοράς ένα βαρύ πανωφόρι -Μάρτης είναι αλλά κάνει κρύο- και σχεδόν τρέχεις. Αρχισε να ψιχαλίζει και κάνει παγωνιά. Ψυχή στον δρόμο κι ας είναι εννιά το πρωί. Μόνο ο υπάλληλος του φαρμακείου που βγήκε να πάρει λίγο αέρα. Και μετά ένα μηχανάκι κούριερ, που χάθηκε πριν προλάβεις να το δεις.

Στρίβεις στο στενό και, όπως περπατάς, γλιστράς λίγο. Για να μην πέσεις πιάνεσαι στον κορμό μιας νεραντζιάς. Στέκεσαι, έχεις τρομάξει κάπως, έτσι αφηρημένη και σκεπτική που είσαι... Πού χάθηκες πάλι;

Βρέχει, ψιχαλίζει, αλλά δεν βρέχεσαι. Αυτό που πέφτει απαλά στο βαρύ πανωφόρι σου δεν είναι νερό. Είναι τα λουλούδια του αιθαλούς δέντρου. Μικρά, λευκά, αρωματικά. Ταράχτηκε κι αυτό με την τρομάρα σου και τα αφήνει να πέσουν.

Κοιτάξεις ανάμεσα στα φύλλα. Ολα είναι εκεί, και οι πορτοκαλί καρποί και τα λευκά λουλούδια - παράλληλα κινείται ο κύκλος της ζωής. Το ώριμο με το νέο, το νεράντζι με το λουλούδι.

Και τι μυρωδιά...

Κοιτάξεις όλο το μήκος του δρόμου, τα ψηλά κτίρια, τα κλειστά καταστήματα. Ολα μουντά, άχρωμα, γκρίζα. Κοιτάξεις και τα δέντρα, μια μακριά σειρά από νεραντζιές που άνθισαν και φέτος, ερήμην όλων. Που άντεξαν ερήμην και σε πείσμα όλων.

Μα, πότε άνθισαν; Μέρες κάνουν αυτήν τη διαδρομή, δύο φορές την ημέρα πας κάτω-πάνω αυτόν τον δρόμο, πώς δεν το πήρες είδηση; Η άνοιξη είναι εδώ, σκέφτεσαι, αρκεί να θέλεις να την δεις. Είναι από πράσινο σκούρο, πορτοκαλί και λευκό. Και έχει άρωμα εσπεριδοειδών. Να μπορούσες μόνο να το μοιραστείς...

200 χρόνια πριν, ξεκινήσαμε μια πορεία προς την ελευθερία. Κι όσο μακριά κι αν πήγαμε, θα στρέφουμε το βλέμμα μας στη γενέθλια σιγαμή, και θα εμπνεόμαστε ένα καλύτερο αύριο για όλους μας. Κι όσο μακριά κι αν πήγαμε, θα στρέφουμε το βλέμμα μας στη γενέθλια σιγαμή, και θα εμπνεόμαστε ένα καλύτερο αύριο για όλους μας.

• 1821 •

200 ΧΡΟΝΙΑ

Ελευθεροί.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕ ΤΟ ΑΥΡΙΟ

• 2021 •

www.eleftheroi.gr

Γνωρίστε τις επετειακές δράσεις της Τράπεζας Πειραιώς για τα **200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821**.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Art

Aπό τα σημαντικότερα κεφάλαια του ελληνικού κινηματογράφου ο Ροβήρος Μανθούλης, με πάνω από 120 ταινίες στο ενεργητικό του, αριστέρας, κοσμοπολίτης και ταξιδευτής, διανοούμενος και παντοτινός πρωτοπόρος σε θέματα φόρμας, τιμάται στα 93 του χρόνια με ένα εξαιρετικά πλούσιο και πολύπλευρο αφιέρωμα από τα Φεστιβάλ Ολυμπίας και Χανίων. Από σήμερα έως τις 11 Απριλίου, δωρεάν στην πλατφόρμα online.olympiafestival.gr, θα προβάλλονται ταινίες και ντοκιμαντέρ του, αλλά και ταινίες άλλων γύρω από τον ίδιο.

Το αφιέρωμα με τίτλο «Ροβήρος Μανθούλης, μια τρίτη ματιά», σε επιμέλεια του Νίκου Θεοδοσίου, χωρίζεται σε εφτά ενότητες.

► ΤΡΕΙΣ ΤΟΠΟΙ: περιλαμβάνει τα μοναδικά ντοκιμαντέρ του, που έχουν διασωθεί από την πλούσια παραγωγή της πρώτης περιόδου, πριν από τη δικτατορία, τότε που ο Μανθούλης περιπλανήθηκε στον ελλαδικό χώρο με τους σταθερούς συνεργάτες του Φώτη Μεσθεναίο και Ηρακλή Παπαδάκη, που μαζί με τους Γιάννη Μπακογιαννόπουλο και Ρούσσο Κούνδουρο αποτελούσαν την περιβόητη «Ομάδα των Πέντε» για την προώθηση του ελληνικού ντοκιμαντέρ. Η «Ακρόπολη», μοναδική αποτύπωση του ιερού μνημείου, σε κείμενο και

Πασιγνωστα αλλά και δυσεύρετα έργα του Ροβήρου Μανθούλη, ταινίες άλλων για το έργο του, αλλά και πλούσιο, άγνωστο αρχαιολογικό υλικό αποτελούν το πιο πλήρες πορτρέτο που επιχειρήθηκε ποτέ για τον πρωτοπόρο, τολμηρό ταξιδευτή του σινεμά, που γίνεται 93 χρόνων

αφήγηση του διεθνούς φήμης αρχαιολόγου Γιάννη Μπλιάδου. «Η πιο μεγάλη δύναμη», γυρισμένη στο Ζαγόρι, και η «Λευκάδα, το νησί των ποιητών», το πρώτο δημιουργικό ντοκιμαντέρ του Μανθούλη γυρισμένο το 1958.

► ΤΡΙΑ ΠΡΟΣΩΠΑ: τρεις εξ ολοκλήρου ανέκδοτες ταινίες για τρεις σημαντικές προσωπικότητες της ελληνικής διανόησης στο Παρίσι. Οι δύο από αυτές δημιουργήθηκαν στην προσπάθεια του Ροβήρου Μανθούλη να οργανώσει ένα οπτικοακουστικό αρχείο στην ελληνική κοινότητα του Παρισιού, μια προσπάθεια που δυστυχώς δεν βρήκε συνεχιστές. Ετσι μας

μένουν μόνο τα σημαντικά ντοκουμέντα για τη Μιμίκα Κρανάκη (1920-2008), συγγραφέα των «Contre Temps» και «Φιλελλήνων», από τους διανοούμενους πολιτικούς φυγάδες του πλοίου «Ματαρόα», και τον Κλεμάν Λεπίδη (1920-1997), τον Γάλλο με τις μικρασιατικές ρίζες, εμβληματικό συγγραφέα της Μπελβίλ με αριστουργήματα σαν τις «Ελιές της Μακεδονίας» και τον «Αρμένι», που έχουν μεταφραστεί και στα ελληνικά. Η τρίτη ταινία αφορά τον Βασίλη Αλεξάκη και ήταν ο πιλότος μιας πρότασης τηλεοπτικής σειράς μυθοπλαστικών ντοκιμαντέρ με τίτλο «Εξι συγγραφείς σε αναζήτη-

ση προσώπων», που δεν ολοκληρώθηκε.

► ΤΡΕΙΣ ΣΤΑΘΜΟΙ: τρεις πασιγνωστες ταινίες του Ροβήρου Μανθούλη. Το κλασικό «Πρόσωπο με πρόσωπο» (1966, βραβείο σκηνοθεσίας στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης), ερμητική ταινία, όπου ρεαλισμός και ποίηση συνδυάζονται με εκπληκτικό τρόπο, που απαγορεύτηκε από τη χούντα και άλλαξε τη ζωή του σκηνοθέτη, καθώς τον υποχρέωσε να εγκατασταθεί μόνιμα στο εξωτερικό. Το ελάχιστο γνωστό, εξάωρο «Βίοι παράλληλοι του Εμφυλίου», που χαρακτηρίστηκε «μεγαλειώδης τοιοχογραφία του Ροβήρου Μανθούλη για τον

ελληνικό εμφύλιο πόλεμο» και πιθανόν είναι η πρώτη ταινία στην Ελλάδα για την οποία έγινε επερώτηση στη Βουλή από 40 βουλευτές με το ερώτημα «Πώς είναι δυνατόν ένα κρατικό κανάλι να μεταδίδει τέτοιες αντεθνικές ταινίες». Και, τέλος, το αριστουργηματικό μυθοπλαστικό ντοκιμαντέρ «Μπλουζ με σφιγμένα δόντια» (1973), μοναδικό ντοκουμέντο της μουσικής των μαύρων της Αμερικής και ταυτόχρονα αποκαλυπτικό για την κοινωνική μοίρα μιας ολόκληρης κοινότητας που καταπιέζεται. Είναι η διάσημη ταινία του, γυρισμένη από τη μια άκρη της Αμερικής μέχρι την άλλη, ακόμα και στις φυλακές, σε αναζήτηση μεγάλων και μικρών ξεχασμένων μύθων των blues (BB King, Sonny Terry, Buddy Guy κ.ά.).

► ΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΩΣ: εδώ ο Μανθούλης αφήνεται στα χέρια των συναδέλφων του και μιλάει σε πρώτο πρόσωπο για τη ζωή και το έργο του. Προβάλλονται τα ντοκιμαντέρ «Ο αθέατος σκηνοθέτης» του Νίκου Θεοδοσίου, «Ο άνθρωπος με την κινηματογραφική μηχανή» του Κώστα Μαχαίρα (επεισόδιο της εκπομπής «Παρασκήνιο»), «Μια ταινία,

μια ζωή» του Κ. Μωριάτη, «Καιρός για ήρωες» των Αγγελου Κοβότσου και Καλλιόπης Λεγάκη και «Μια μικρή ιστορία-Είχες δίκιο ρε!», του Νίκου Θεοδοσίου, όπου ο Ρ. Μανθούλης συναντά έπειτα από εβδομήντα χρόνια συναγωνιστή στην ΕΠΟΝ και αποκαλύπτεται μια συγκλονιστική ιστορία του Εμφυλίου.

► ΜΙΚΡΕΣ ΠΙΝΕΛΙΕΣ και ΙΧΝΗ: δύο ενότητες με σπάνια ντοκουμέντα και έντυπα ντοκουμέντα, που συμπληρώνουν το συναρπαστικό πορτρέτο του Μανθούλη. Ακούγονται να μιλούν σε στρογγυλά τραπέζια και ραδιοφωνικές εκπομπές ο Τίτος Πατρίκιος, η Κίττυ Αρσένη, ο Γιάννης Μπακογιάννοπουλος, ο Νίκος Σμαραγδής και άλλοι.

► ΟΙ ΦΙΛΟΙ: το αφιέρωμα ολοκληρώνεται (3 Απριλίου, 6 μ.μ.) με μια διαδικτυακή συνάντηση φίλων. Ο Σταύρος Ψυλλάκης, ο Αγγελος Κοβότσος και ο Αρης Μπαφαλούκας από το Παρίσι, μαζί με τους διευθυντές των Φεστιβάλ Ολυμπίας και Χανίων Δημήτρη Σπύρου και Ματθαίο Φραντζεσκάκη συζητούν με συντονίστρια την Ντέπυ Βρεττού, ραδιοφωνική παραγωγή στην ΕΡΤ.

Β.ΓΕΩΡΓ.

Ο Ροβήρος Μανθούλης σε γύρισμα στην Υεμένη

Κινηματογράφος με σφιγμένα δόντια

«Πρόσωπο με πρόσωπο» (Ελένη Σταυροπούλου και Κώστας Μεσάρης)

«Μπλουζ με σφιγμένα δόντια»

Χαιρετισμός στον Θόδωρο Κρητικό

Ο άγνωστος-γνωστός της θεατρικής κριτικής

► Του ΔΗΜ. ΓΚΙΩΝΗ
dghionis@otenet.gr

Κρητικός ήταν το ψευδώνυμό του ως θεατρικού κριτικού. Το πλήρες ονοματεπώνυμό του ήταν Θόδωρος Χατζηπανταζής, και ήταν ο πρώτος Έλληνας πανεπιστημιακός θεατρολόγος (στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, με το οποίο εξακολουθεί να συνεργάζεται ως ομότιμος καθηγητής). Κάθε Σαββατοκύριακο ωστόσο ανέβαινε στην Αθήνα κι έβλεπε θεατρικές παραστάσεις, για τις οποίες έγραφε κριτικές -επί 14 χρόνια (ώς το 1993) στην «Ελευθεροτυπία». Γνωστός ως υπογραφή, αλλά άγνωστος ως φυσιογνωμία καθώς παρακολουθούσε τις παραστάσεις με εισιτήριο ως απλός θεατής, ενώ απέιχε από οποιοδήποτε θεσμικό οφίτσιο. Αλλά περισσότερο έχει (ό,τι χωρέσει στη σελίδα) ο συνάδελφος Γιώργος Βιδάλης, ο οποίος του είχε πάρει εκτενή συνέντευξη για την «Ελευθεροτυπία» (25 Οκτωβρίου 2008), όταν ο Χατζηπανταζής είχε αποχωρήσει από το καλλιτεχνικό τμήμα της εφημερίδας της οποίας αποτελούσε επίλεκτο μέλος. Γράφει ο Γιώργος Βιδάλης:

Ο Θόδωρος Χατζηπανταζής έβαλε τα θεμέλια της επιστήμης της Θεατρολογίας στην Ελλάδα. Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κρήτης στο Ρέθυμνο από το 1981 έως το 2005. Ακάματος ερευνητής της ιστορίας του νεοελληνικού θεάτρου και συγγραφέας πολύτιμων μελετών περί αυτού («Η Ελληνική Κωμωδία και τα πρότυπά της στο 19ο αιώνα», «Το Ελληνικό Ιστορικό Δράμα», «Από τον Νείλου μέχρι του Δουνάβεως»).

Ως κριτικός θεάτρου από το 1968 έως το 1993 με το ψευδώνυμο «Θόδωρος Κρητικός» άφησε εποχή με την οξυδερκή, διεισδυτική και συχνά χιουμοριστική πένα του.

Τον Δεκέμβριο του 2004 παρέλαβε από τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Κωστή Στεφανόπουλο, το βραβείο Εξαιρετικής Πανεπιστημιακής Διδασκαλίας.

Με αφορμή το 3ο Πανελλήνιο Θεατρολογικό Συνέδριο, που ήταν αφιερωμένο στον ομότιμο πλέον καθηγητή Θεατρολογίας (τον Οκτώβριο του 2008 στο Ρέθυμνο), ο γράφων είχε πάρει μια σπάνια συνέντευξη μαζί του (σπάνια γιατί μέχρι τότε ο χαλκέντερος και αφοσιωμένος στο έργο του πανεπιστημιακός καθηγητής δεν είχε εμφανιστεί δημόσια στον Τύπο). Σταχυολογούμε μερικές απόψεις του από τη συνέντευξη αυτή.

Κατάθλιψη

■ Για την ενασχόλησή του με την κριτική θεάτρου ως Θόδωρος Κρητικός και τα συχνά χιουμοριστικά βέλη του:

«Είχα συσσωρευμένη κατάθλιψη από την αναγκαστική παρακολούθηση ενός τεράστιου αριθμού παραστάσεων... Όταν

Δεκέμβριος 2004: Ο Θόδωρος Χατζηπανταζής παραλαμβάνει από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Κωστή Στεφανόπουλο, το βραβείο Εξαιρετικής Πανεπιστημιακής Διδασκαλίας

είσαι επαγγελματίας θεατής, δηλαδή κριτικός θεάτρου, είσαι υποχρεωμένος να δεις αναρίθμητες παραστάσεις. Να κάθεται επί δύο ολόκληρες ώρες, δυο-τρεις φορές την εβδομάδα και να παρακολουθεί παραστάσεις συχνά απαράδεκτες, πρόχειρες, ασυνάρτητες και κακόγουστες; Πρόκειται για έναν αφύσικο τρόπο ζωής, μπορεί να σε μετατρέψει στα καλά καθούμενα σε άνθρωπο μοχθηρό, χαιρέκακο κι επιθετικό...

Με απωθεί και με τρομάζει πάντα η σοβαροφάνεια, γιατί προδίδει πενία πνεύματος, γιατί αποτελεί το τελευταίο καταφύγιο των ανεγκέφαλων. Το χιούμορ είναι το ισχυρότερο τονωτικό του μυαλού και το λαμπρότερο λουλούδι του ανθρώπινου πολιτισμού. Ιδιαίτερα όταν υπονομεύει συνειδητά τον ίδιο τον διακινητή του».

■ Για το... άγνωστο πρόσωπο του Θόδωρου Κρητικού στα θέατρα, αφού έβγαζε εισιτήριο, και για το ότι δεν είχε παρτίδες με καλλιτέχνες και επιτροπές:

«Στα είκοσι πέντε χρόνια της καριέρας μου ως κριτικού απέφευγα συστηματικά οποιαδήποτε επαφή με τα καλλιτεχνικά κυκλώματα, αλλά και με τους πυρήνες εξουσίας που εκπροσωπούν οι επιτροπές υπουργείων... Το έκανα επειδή πίστευα και πιστεύω ότι οι προσωπικές επαφές με τους κρινόμενους καθιστούν εξαιρετικά δύσκολη τη διαμόρφωση ανεπηρεάστης γνώμης και δυναμιτίζουν την αξιοπιστία της στην κρίση του αναγνώστη. Όταν αξιώνεις το δικαίωμα να κρίνεις μεγαλόφωνα κάποια δημόσια πρόσωπα, διάβολε, πρέπει να πληρώσεις κι ένα μικρό τίμημα γι' αυτό το προνόμιο. Και το τίμημα δεν είναι άλλο από την πλήρη απομόνωσή σου».

Η θωράκιση

■ Για τις αποδομήσεις-διασκευές στους κλασικούς συγγραφείς στην ελληνική σκηνή:

«Είναι μια ευρεσιτεχνία που κυριαρχεί εδώ κι αρκετά χρόνια στο παγκόσμιο πρωτοποριακό θέατρο. Επινοήθηκε στο πλαίσιο του μεταμοντέρνου κινήματος που επιτρέπει την αποσυναρμολόγηση των παλιότερων έργων και την αυθαίρετη επανασυγκόλληση επιλεγμένων στοιχείων τους σε νέες πρωτότυπες συνθέσεις για τη δημιουργία καινούργιων δόξων έργων. Η συνταγή βάζει σε πειρασμό πολλούς μη δημιουργικούς ανθρώπους να σκυλεύουν αναίσχυντα τους νεκρούς, στο όνομα της πρωτοποριακής τέχνης, και να λαφυραγωγούν ανενόχλητοι τα θησαυροφυλάκια του παρελθόντος, κάνοντας μνημόσυνο με ξένα κόλλυβα».

■ Για το τι μένει ως καταστάλαγμα από την πολύχρονη πανεπιστημιακή θητεία του στον τομέα της Θεατρολογίας:

«Η ανεκτίμητης αξίας συνεχής επαφή με νέους ανθρώπους, που κάνουν τα πρώτα τους βήματα στη ζωή και την επιστήμη κι είναι γεμάτοι ενθουσιασμό, σχέδια, όνειρα, προσδοκίες, ιδέες. Αυτός ο μεταδοτικός ενθουσιασμός των νέων είναι που θωρακίζει συχνά εμάς τους πρεσβύτερους απέναντι στην ψυχική φθορά που αυτόματα συνεπάγεται η επαφή με την τρέχουσα αθλιότητα γύρω μας...

Διατηρώ τακτικότατη επαφή με τους μαθητές μου συζητώντας εξαντλητικά όλα τα ερευνητικά ζητήματα που τους απασχολούν. Η πιο γόνιμη διδασκαλία γίνεται πάντα με το παράδειγμα, μέσα από τα γραπτά σου, μέσα από τις επιλογές σου, μέσα από τον τρόπο που δουλεύεις».

Στο πλαίσιο

► **ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΑ** προσωπικά τον Βασίλη Γαϊτάνο, ήξερα όμως ότι ήταν από τους στενούς συνεργάτες, ως πιανίστας, στις αντιδικτατορικές συναυλίες του Μίκη Θεοδωράκη στο εξωτερικό. Και είναι οι «Μνήμες» του Φώντα Λάδη και οι συνεργάτες του, που πληροφορούν (από εκεί και η σχετική κοινολόγηση) ότι ο Γαϊτάνος έφυγε από τη ζωή στα 76 του, στο Σικάγο, όπου ζούσε και διέπρεπε. Πιανίστας, αλλά και δημιουργός, συνεργάστηκε το 1971 με τον Μάνο Χατζιδάκι και, στη συνέχεια, με τον Μίκη Θεοδωράκη. Επίσης συνεργάστηκε με τους Μίμη Πλέσσα και Γιώργο Κατσαρό στην Αμερική, καθώς και άλλους καλλιτέχνες.

► **Ο ΓΑΪΤΑΝΟΣ** πραγματοποίησε τρεις εμφανίσεις στον Λευκό Οίκο επί προέδρων Κάρτερ, Ρίγκαν και Κλίντον, ενώ για το έργο του τιμήθηκε από πανεπιστήμια και οργανώσεις, καθώς και από προσωπικότητες όπως ο Οικουμενικός Πατριάρχης Δημήτριος, ο Πατριάρχης Μόσχας Αλέξιος, οι αρχιεπίσκοποι Κύπρου Μακάριος, Βορείου και Νοτίου Αμερικής Ιάκωβος, ο δήμαρχος Σικάγου κ.ά.

► **ΑΚΟΜΗ** συμμετείχε σε κορυφαία φεστιβάλ της Αμερικής και του Καναδά. Ενα από τα τελευταία του έργα ήταν στις αρχές του '90, με αποσπάσματα από την ποίηση του μεγάλου Νικαραγουανού ποιητή Καρντινάλ. Επίσης μελοποιημένα ποιήματα κρατούμενων στο Γκουαντάναμο, καθώς και έργα Γρυπάρη, Αποστολόπουλου και το έργο του Φώντα Λάδη «Τέσσερα τραγούδια και Δύο Παραλλαγές για το Πολυτεχνείο».

► **ΜΙΑ** και ο λόγος για εκδημήσαντες, (καθυστερημένο) στερνό αντίο στον συνάδελφο Δημήτρη Φωτόπουλο, που «έφυγε» αναπάντεχα. Που όσοι τον γνώρισαν και δούλεψαν μαζί του, τον αποχαιρέτησαν με τα θερμότερα λόγια.

► **ΚΑΙ...** «Με το να μη γνωρίζουμε κάποιον και το έργο του, δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει».

ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ

► Tns ΕΡΣΗΣ ΔΑΝΟΥ

Tο 2020 ήταν η χρονιά που ανακάλυψε το Χόλιγουντ τη Βανέσα Κίρμπι, τη νέα και όμορφη Αγγλίδα ηθοποιό, που μέχρι τώρα ήταν γνωστή για τις επιτυχίες της στο θέατρο και τη μικρή οθόνη, ειδικά τη σειρά «The Crown». Μόλις πέρσι εμφανίστηκε σε δύο βασικούς ρόλους, στο «The world to come», όπου παίζει μια ομοφυλόφιλη γυναίκα στην άγρια αμερικανική Δύση του 19ου αιώνα, και το «Pieces of a woman» («Τα θραύσματα μιας γυναίκας»-Netflix), στον πρωταγωνιστικό ρόλο μιας μπτέρας που προσπαθεί να συμφιλιωθεί με τον χαμό του νεογνού της, σε σκηνοθεσία του Ούγγρου Κορνέλ Μουντρούτσο και παραγωγή – ανάμεσα σε άλλους – του Μάρτιν Σκορσέζε. Στην τελευταία, για την οποία είναι υποψήφια για Οσκαρ Α΄ Γυναικείου Ρόλου, η Κίρμπι επιδεικνύει ένα σπάνιο και συγκινητικό ταίριασμα δύναμης και θηλυκότητας.

• **Το «Pieces of a woman» αφορά μια προσωπική εμπειρία του ζεύγους Κορνέλ Μουντρούτσο, σκηνοθέτη, και Κάτα Βέμπερ, σεναριογράφου. Τι ήταν αυτό που σας προσέλκυσε αρχικά στην ταινία;**

Όταν διάβασα το σενάριο, η πρώτη μου σκέψη ήταν: «Θεέ μου, ποτέ δεν έχουμε δει μια τόσο μεγάλη σκηνή γέννας στον κινηματογράφο!» Και μάλιστα όταν πρόκειται για μια οικουμενική εμπειρία τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες, αλλά και ένα θέμα που έχει παραμείνει στη σιωπή μέχρι τώρα.

• **Ποιος είναι ο λόγος που δεν θέλουμε να μιλάμε, πιστεύετε, για την οδύνη;**

Δεν έχω κάνει παιδιά, αλλά για μένα ήταν μεγάλη τιμή να αναπαραστήσω μια γέννα, να φανταστώ τι σημαίνει αυτή η εμπειρία που επαναλαμβάνεται αιώνια, η στιγμή που η γυναίκα μεταμορφώνεται σε ζώο και γίνεται ένα με τον πόνο της γέννας. Πρόκειται για ένα πραγματικό θαύμα, με στιγμές απόλυτης ευτυχίας αλλά και τρόμου, ένα βίωμα προσφοράς στη ζωή.

Η τέχνη μάς θυμίζει ότι η ζωή δεν είναι μόνο καλή, ότι η ανθρώπινη εμπειρία περιλαμβάνει τα πάντα. Το ξέρω, είναι δύσκολη ταινία για τον θεατή αλλά και αξιόλογη ακριβώς επειδή πραγματεύεται την ψυχική διαδικασία μέσα από την οποία η γυναίκα αυτή υπερνικά τον πόνο, ενώ συνδέεται με τον βαθύτερο εαυτό της και τους άλλους.

• **Η εμπειρία της απώλειας είναι προσωπική για τον καθένα. Τι σας έδωσε εσάς προσωπικά η ερμηνεία μιας γυναίκας που χάνει το μωρό της;**

Όλες οι μπτέρες που συνάντησα, που είχαν παρόμοια βιώματα, μου είπαν ότι δεν έχει σημασία τι και πώς το φαντάζεσαι, η πραγματικότητα είναι αφάνταστα πιο οδυνηρή. Ήξερα ότι για να ερμηνεύσω αυτόν τον ρόλο θα έπρεπε να σπρώξω τη φαντασία μου σε μέρη άγνωστα, κι αυτό ήταν για μένα μια τιμή, το να εκπροσωπήσω όλες αυτές τις γυναίκες που έχουν βιώσει τόσο δύσκολες στιγμές... Ο χαρακτήρας της Μάρθας με έκανε να κατανοήσω την ανθρώπινη ανθεκτικότητα στο πένθος, που μπορεί να διαρκέσει για πολύ χρόνο, την πάλη και την προσπάθεια να ξεφύγεις από αυτό.

• **Πώς ήταν η εμπειρία σας στο γύρισμα;**

Όλη η ομάδα ήξερε από την αρχή ότι η ιστορία αφορούσε τους ίδιους τους δημιουργούς, τον Κορνέλ και την Κάτα, και ότι η Κάτα το είχε ανάγκη να σπάσει τη σιωπή της και να αντιμετωπίσει τα βαθύτερα συναισθήματά της. Και όλοι μας το αισθανθήκαμε αυτό. Η σκηνή της γέννας έγινε μέσα σε δύο ημέρες γυρίσμα-

τος, όπου όλο το συνεργείο ήταν σαν να συμμετείχε στην αφήγηση μιας ιστορίας απώλειας που αφορά όλα τα αγέννητα παιδιά, τα παιδιά που δεν έζησαν τη ζωή τους – πράγμα που μας έκανε να αισθανθούμε πολύ κοντά ο ένας με τον άλλον... Ήταν σαν να μας έδενε κάτι πνευματικό, κάτι που ακόμα νιώθω.

• **Αρχίσατε τη σταδιοδρομία σας περίπου 10 χρόνια πριν. Τώρα βρεθήκατε ξαφνικά με δύο ταινίες, και μια υπερπαραγωγή, το**

Υποψήφια για Οσκαρ Α΄ Γυναικείου Ρόλου, η γοπητευτική Αγγλίδα ηθοποιός πρωταγωνιστεί στα «Θραύσματα μιας γυναίκας» στον ρόλο μιας μπτέρας που προσπαθεί να συμφιλιωθεί με την απώλεια του νεογέννητου μωρού της

«Mission Impossible 7», το οποίο θα βγει σύντομα. Πώς αισθάνεστε για όλες αυτές τις αλλαγές και επιτυχίες σας;

Αρχισα από το θέατρο, συμμετέχοντας σε πολλές παραγωγές στο βόρειο μέρος της Αγγλίας,

όπου πολύ λίγοι τις είδαν. Γι' αυτό και το γεγονός ότι με πήραν σε σειρά τόσο δημοφιλή όπως το «The Crown» ήταν κάτι εντελώς αναπάντεχο! Ενίωσα όμως έτοιμη να κάνω κάτι ακόμα μεγαλύτερο, παρόλο που είχα επίγνωση της ευθύνης που έφερε μια τέτοια απόφαση. Όταν διάβασα το σενάριο, ένιωσα την ανάγκη να συμμετάσχω σε μια ιστορία που ξεπερνούσε μια ατομική εμπειρία, που αφορούσε το κουράγιο και την εμπειρία ζωής όλων των γυναικών του κόσμου.

• **Το μωρό της Μάρθας γεννιέται νεκρό σε γέννα στο σπίτι υπό την επίβλεψη μαμάς. Έχετε πει πως θα θέλατε κι εσείς, όταν έρθει η ώρα, να γεννήσετε το παιδί σας στο σπίτι. Μου φαίνεται παράξενο ότι δεν σας φοβίζει αυτό.**

Ναι, είναι παράξενο γιατί κι εγώ νόμιζα ότι μετά το γύρισμα δεν θα υπήρχε περίπτωση να θέλω κάτι τέτοιο. Νομίζω όμως ότι η ταινία μου έμαθε πως στη ζωή συμβαίνουν πράγματα εντελώς απροσδόκητα, ξαφνικά... Και πώς, στο καλό, συμφιλιωνόμαστε με αυτά τα πράγματα που μας σοκάρουν και που δεν περιμέναμε ποτέ να μας συμβούν;

Νομίζω ότι ο ρόλος αυτός άλλαξε τη στάση μου στη ζωή [...] γιατί η ταινία στην ουσία μιλάει για έναν άνθρωπο που συμφιλιώνεται με την τρέλα της ζωής, με τα πράγματα που δεν μπορούμε να εξηγήσουμε. Κάπως έτσι η ταινία μου έδειξε την αξία τού να παραδίνεσαι στο άγνωστο, έτσι ώστε να μη χρειάζεται να προσπαθείς πάντα να ελέγχεις τα πράγματα για να εξασφαλίσεις ότι δεν θα συμβεί το κακό.

PHOTO BY JOEL CRYAN/INVISION/AP

Με τον συμπρωταγωνιστή της στην ταινία Σάια ΛαΜπέφ

«Καμιά φορά έχει αξία να παραδίνεσαι στο άγνωστο»

► Tns ΕΦΗΣ ΜΑΡΙΝΟΥ

Οι πρώτες διερευνητικές κινήσεις με στόχο την κατάρτιση Κώδικα Δεοντολογίας για τις τέχνες ξεκίνησαν. Αφορμή στάθηκε ο δημόσιος διάλογος περί έμφυλης βίας που πυροδοτήθηκε από τις πρόσφατες καταγγελίες λεκτικής, σωματικής, σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης σε εργασιακούς χώρους τέχνης και πολιτισμού.

Η Πρωτοβουλία των Εργαζομένων στις Τέχνες και τον Πολιτισμό «Support Art Workers», διοργάνωσε πριν από μερικές μέρες τη διημερίδα με τίτλο «Respect Art Workers: Προς έναν Κώδικα Δεοντολογίας για τις Τέχνες». Στην ανοιχτή διαδικτυακή συνάντηση ομάδων εργασίας συμμετείχαν ομιλητές από ελληνικά ιδρύματα και συλλογικότητες πολιτισμού και έρευνας, εκπρόσωποι καλλιτεχνικών ελληνικών σωματείων και φορέων από το εξωτερικό που έχουν ήδη συμπεριλάβει στη λειτουργία τους παρόμοιους κώδικες.

Οι Support Art Workers δηλώνουν ικανοποιημένοι από το αποτέλεσμα αυτής της πρώτης συνάντησης. Πιστεύουν πως ο κώδικας δεοντολογίας που θα δημιουργηθεί και θα εφαρμοστεί άμεσα από όλους τους φορείς πολιτισμού, θα αποτελέσει μια νικηρή απάντηση στο ερώτημα του πώς θέλουν να δουλεύουν στο εξής στον χώρο εργασίας τους.

«Ο κώδικας δεν θα απαντήσει μια για πάντα, φυσικά, αλλά με έναν δυναμικό χαρακτήρα συνεχούς αναδιαμόρφωσης που θα τίθεται προς επανεξέταση σε τακτά χρονικά διαστήματα. Όπως εύστοχα αναφέρθηκε στο πλαίσιο της διημερίδας μας, ο κώδικας δεν θα κλείσει θέματα αλλά θα ανοίξει ερωτήματα, δρώντας προληπτικά και, κυρίως, διαμορφώνοντας συνθήκες επιμόρφωσης, ώστε μέσα από την εφαρμογή του να τίθενται κανόνες και να καλλιεργείται μια άλλου είδους συνειδητοποίηση που να αντιστρέφει πολλές από τις εμπειρωμένες αντιλήψεις και πρακτικές εξουσιαστικής συμπεριφοράς. Ο κώδικας θα στοχεύει στη ρύθμιση των δικαιωμάτων των εργαζομένων, καθώς και των δεσμεύσεων των φορέων πολιτισμού, χωρίς γκρίζες ζώνες και παρερμηνείες, σχετικά με ζητήματα σεξουαλικής παρενόχλησης, σωματικής, λεκτικής ή ψυχολογικής κακοποίησης και κάθε είδους διάκρισης (στη βάση φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, εθνικότητας, ηλικίας, κ.λπ.). Θα ορίζει επίσης τις διαδικασίες χειρισμού πιθανών καταγγελιών και τις διαδικασίες ενημέρωσης και εκπαίδευσης των εργαζομένων του εκάστοτε φορέα πάνω σ' αυτά

«Ως εδώ η σιωπή, η α

Προς έναν Κώδικα Δεοντολογίας σε χώρους τέχνης και πολιτισμού. Η Διημερίδα που διοργάνωσαν μαζί με την Πρωτοβουλία WOM.A. - Women In Arts, τη Φοιτητική Ένωση για το Φύλο και την Ισότητα (ΦΥΛ.ΙΣ.) και την Ένωση Ασκούμενων και Νέων Δικηγόρων Θεσσαλονίκης (ΕΑΝΔιΘ) έδωσε ήδη το πρώτο υλικό για επεξεργασία

τα ζητήματα. Είναι σαφές πως μια τόσο ριζική αλλαγή νοοτροπίας δεν θα μπορούσε ποτέ να ρυθμιστεί μόνο με την απλή συγγραφή ενός κώδικα. Θέλει συνεχή προσπάθεια, εκπαίδευση, ενημέρωση και συνδιαλλαγή. Για τον λόγο αυτό, ένας τέτοιος κώδικας είναι απαραίτητο να συνδιαμορφωθεί από τους ίδιους τους εργαζόμενους, δηλαδή από τους άμεσα εμπλεκόμενους σε αυτόν, σε στενή σχέση με τις ιδιαιτερότητες του κάθε οργανισμού, κι όχι ερήμην όλων αυτών, από αόριστες επιτροπές του υπουργείου. Ελπίζουμε ο Κώδικας Δεοντολογίας να αποτελέσει μέρος των συλλογικών μας συμβάσεων, με τις οποίες δρα συμπληρωματικά, διασφαλίζοντας τα εργασιακά μας δικαιώματα στην πληρότητά τους».

• **Πόσο ρόλο έχει παίξει στην ευαισθητοποίηση της κοινωνίας το γεγονός ότι πρόσωπα δημοφιλή και νεαρότερης ηλικίας, προερχόμενα κυρίως από αυτό που, κακώς, αποκαλούμε «εμπορικό θέατρο», τόλμησαν να καταγγείλουν κακοποιητικές συμπεριφορές;**

Είναι σημαντικό να διαχωρίσουμε εδώ τους επώνυμους από τους μεγαλύτερους σε ηλικία. Πολλοί επώνυμοι καλλιτέχνες, αρχής γενομένης από τη Ζέτα Δούκα, μίλησαν. Γι' αυτό, άλλωστε, το θέμα πήρε και τη διάσταση που πήρε, ενώ πρόκει-

ται για θέμα γνωστό, όχι μόνο στον χώρο του πολιτισμού αλλά σε όλη την ελληνική κοινωνία, εδώ και δεκαετίες. Αυτό αποδεικνύει και την πολιτική δύναμη που έχουν τα δημοφιλή πρόσωπα. Επειδή όταν μιλάνε ακούγονται, έχουν πολιτικό χρέος προς την κοινότητά τους να μιλάνε νηχρά για όλα τα κακώς κείμενα και να δημοσιοποιούν τις διεκδικήσεις του κλάδου τους. Επειδή βρίσκονται σε πιο ισχυρή θέση από άλλους συναδέλφους, γυναίκες και άντρες, πρέπει να βγαίνουν μπροστά και να υπερασπίζονται τις κόκκινες γραμμές μας. Να φροντίζουν τους πιο ευάλωτους εργασιακά.

• **Τι μπορεί να σημαίνει το γεγονός ότι οι περισσότεροι συνάδελφοί σας, πρωταγωνιστές, παλαιότεροι αλλά και νεότεροι, στάθηκαν επιφυλακτικοί, μουνδιασμένοι μπροστά στο φαινόμενο; Δεν τοποθετήθηκαν ούτε με μια απλή, ανώδυνη δήλωση συμπαράστασης για τα θύματα.**

Ναι, συμβαίνει. Είδαμε κάποια επώνυμα πρόσωπα όχι μόνο να σιωπούν, αλλά και να καλύπτουν παιδοβιαστές και κακοποιητές. Σε σημείο που να αναρωτιέται κανείς, πραγματικά, σε τι είδους κοινωνία θέλουν να ζουν αυτοί οι άνθρωποι και τι αρχές έχουν. Είδαμε επώνυμα πρόσωπα να απογοητεύουν πλήρως όλη τους την κοινότητα με

τη στάση τους και τη συγκάλυψη που παρείχαν σε μια, κατά κοινή ομολογία, ανεπαρκέστατη και εχθρική προς τις τέχνες υπουργό Πολιτισμού. Αναφερόμαστε φυσικά στην περίπτωση των 56. Λίγα πράγματα είναι πιο θλιβερά από το να σε παίρνει τηλέφωνο ο εποπτευόμενος φορέας σου και να σου υποδεικνύει ουσιαστικά μια τέτοια κίνηση. Απολύτως τίποτα δεν έχει συνεισφέρει η συντριπτική πλειοψηφία των πρώην και νυν καλλιτεχνικών διευθυντών των δημοσίων φορέων πολιτισμού αλλά και ορισμένων δημοσιογράφων πολιτιστικού ρεπορτάζ. Κι αυτό είναι κάτι που θα το θυμόμαστε. Αν θα έπρεπε να μιλήσουμε ειδικά για τους μεγαλύτερους, θα λέγαμε πως «στο σπίτι του κρεμασμένου δεν μιλάνε για σχοινί». Οι γενιές των σημερινών εξηντάρηδων είναι αυτές που, σε μεγάλο βαθμό και όχι όλοι προφανώς, γαλουχήθηκαν μέσα στις αρχές της πατριαρχίας, τις ασπαστηκαν και τις επέβαλαν σε όλες και σε όλους μας. Όπως είπε κι ένας άλλος επώνυμος πρόσφατα, πρόκειται για άντρες «παλαιάς κοπής». Αδύνατον να διανοηθούν την έννοια της συναίνεσης ή του σεβασμού προς τη γυναίκα ή όποιο άλλο άτομο. Δεν θα περίμενε κανείς από αυτούς να μιλήσουν. Ελπίζουμε, αντιθέτως, να αποτελέσει το κίνημα του metoo τον λόγο να κρυφτούν

επιτέλους στις τρύπες τους και να απαλλάξουν τον χώρο μας από τις κακοποιητικές τους συμπεριφορές. Την ίδια στιγμή, για τον ίδιο ακριβώς λόγο, είναι πολύτιμες φωνές όπως αυτές του Ακύλλα Καραζήσης, ενός άλλου άντρα της ίδιας γενιάς, που με γενναϊότητα διαχωρίζουν τη θέση τους από πολιτικές σκέψεις και πράξεις που μόνο θλίψη προκαλούν.

• **Πιστεύετε πως ό,τι συμβαίνει αυτόν τον καιρό, η ρήξη που δημιουργήσε το κίνημα του metoo, θα επιδράσει αναζωογονητικά στο ελληνικό θέατρο, θα φέρει μια πραγματική κάθαρση στον χώρο σας;**

Το εγχώριο θέατρο θα προχωρήσει: καμία πρόβα, καμία οντισιόν και κανένα μάθημα καλλιτεχνικής σχολής δεν θα είναι ποτέ ξανά το ίδιο και αυτό θα είναι μια νίκη, κατ' αρχάς, της νεότερης γενιάς. Όμως, η διεκδίκηση των ημερών είναι να σταματήσουμε να συζητάμε τέτοια ζητήματα στη βάση «επώνυμων» και «ανώνυμων», «σπουδαίων» και «ασήμαντων», «μεγάλων» και «μικρών» ή «νέων», στη βάση επιφανειακών μιντιακών κατηγοριοποιήσεων. Το τραύμα της παρενόχλησης και της κακοποίησης δεν γνωρίζει επώνυμους και ανώνυμους, νέους και μεγαλύτερους. Θέλει κατανόηση και στήριξη τόσο στα άτομα

ΙΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ**«συνδοσία»**

μή. Θέλει φροντίδα και συλλογική εγρήγορση για να προστατεύουμε το ένα το άλλο. Είναι γεγονός πως η συνθήκη της πανδημίας και οι συνακόλουθες πολιτικές επιλογές του ΥΠΠΟ οδήγησαν τον κλάδο μας στην ανεργία, χωρίς καμία απολύτως πρόβλεψη για την επιβίωση των εργαζομένων του χώρου σε αρχική φάση. Στη συνέχεια και μόνο κατόπιν πιέσεών μας παρείχαν μια μικρή στήριξη για κάποιους εργαζόμενους μόνο, και χωρίς ποτέ ένα μακροπρόθεσμο πλάνο για το άνοιγμα των πολιτιστικών χώρων και τη λειτουργία τους με συγκεκριμένους όρους. Σε αυτό το θλιβερό πλαίσιο ανύπαρκτης πολιτιστικής πολιτικής δεν έχουμε πολλά περιθώρια φαντασίας. Εξακολουθούμε να διεκδικούμε από την Πολιτεία, πρωτίστως μέσω των σωματείων μας αλλά και μέσω των καλλιτεχνικών διαβουλεύσεων και πρωτοβουλιών που σε αυτή τη δύσκολη χρονιά ευτυχώς έχουν πολλαπλασιαστεί, πάγια αιτήματά μας για το παρόν και το μέλλον του πολιτισμού στη χώρα.

• **Τι περιμένετε τώρα, έστω, από την ηγεσία του υπουργείου Πολιτισμού;**

Η υπουργός Πολιτισμού ήταν απούσα εξαρχής. Αυτή είναι μια ξεκάθαρη πολιτική επιλογή. Η καλλι-

τεχνική σκηνή τής είναι άγνωστη και δεν υπάρχει καμία πρόθεση να τη γνωρίσει, δεν αποτελεί προτεραιότητα, ούτε καν γενικό στόχο της. Οι έννοιες «συμμετοχή», «συμπερίληψη» και «ποικιλομορφία» που περιγράφουν την ουσία ενός πολιτισμού και που σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχουν προ πολλού ενταχθεί στους στόχους της πολιτιστικής πολιτικής τους –όπως για παράδειγμα στο Ηνωμένο Βασίλειο– απουσιάζουν παντελώς από τις επιλογές του ΥΠΠΟ. Απών επίσης παραμένει και ο υφυπουργός Σύγχρονου Πολιτισμού. Και οι δυο τους εμφανίζονται δημοσίως μόνο για να αποποιηθούν οποιασδήποτε πολιτικής ευθύνης στα σκάνδαλα κακοποιήσεων των ανθρώπων που διόρισαν, και για να κουνήσουν το δάχτυλο στους ανθρώπους του χώρου. Δεν περιμένουμε πολλά από μια υπουργό που δεν εκπροσώπησε και δεν προστάτεψε ποτέ τον χώρο μας.

• **Όμως δεν θα έπρεπε το υπουργείο να έχει ήδη παραδώσει έναν χάρτη πορείας για το καλοκαίρι, υγειονομικά μέτρα, χωρητικότητες στους ανοιχτούς χώρους, να έχει προτείνει κάποιο συνολικό σχέδιο ανάκαμψης των ανθρώπων των τεχνών;**

Μα γι' αυτό διερωτόμαστε: ● Γιατί δεν ανοίγουν οι χώροι πολιτισμού με συγκεκριμένες οδηγίες και κανονισμούς, εφόσον σε αυτούς μπορούν να τηρηθούν τα απαραίτητα υγειονομικά μέτρα (χρήση μάσκας, εξαερισμός, έλεγχος στον αριθμό εισερχομένων κ.ά.), όπως ακριβώς συμβαίνει στις περισσότε-

ρες χώρες της Ευρώπης, όπου ποτέ δεν έκλεισαν για έναν ολόκληρο χρόνο συνεχόμενα, κι όταν συνέβαινε αυτό, γινόταν με σχέδιο και απόλυτη ενημέρωση προς καλλιτέχνες, εργαζόμενους και φορείς, βοηθώντας τους στον προγραμματισμό; ● Γιατί δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη για τις σπουδάστριες και τους σπουδαστές στον χώρο του πολιτισμού, που καλούνται να αποφοιτήσουν χωρίς ούτε μια μέρα πρακτικής εξάσκησης;

● Γιατί το ΥΠΠΟ δεν έχει εδώ και έναν ολόκληρο χρόνο καταρτίσει ένα συνολικό σχέδιο δράσης που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του κλάδου;

● Γιατί πρέπει τα αυτονόητα, όπως η επιβίωση των εργαζομένων στον χώρο του πολιτισμού, να διεκδικούνται από το υπουργείο που τους εκπροσωπεί πολιτειακά;

● Γιατί θεωρείται φυσιολογικό μια υπουργός να κρατά στάση σιωπής και απομόνωσης από το σύνολο του κλάδου σε μια περίοδο που κυριολεκτικά έχουν έρθει τα πάνω κάτω;

● Από πού κι ως πού αποσιωπάται η πολιτική ευθύνη μιας υπουργού για τις απευθείας αναθέσεις σε πρόσωπα αναμεμιγμένα σε κακοποιητικές συμπεριφορές;

● Ως πότε θα διαφεντεύει την πραγματικότητά μας ο κανόνας της σιωπής, της ασυδοσίας και του αυταρχισμού;

Ως εδώ. Τους τελευταίους μήνες, συλλέξαμε από τη βάση των μελών της Πρωτοβουλίας μας αιτήματα του κλάδου μας και θα τα δημοσιεύσουμε σύντομα. Αυτά θα σκιαγραφούν με σαφήνεια τον τρόπο που θέλουμε

να λειτουργεί ο πολιτισμός. Αυτή η απελπιστική χρονιά σε κοινωνικό, πολιτικό και υγειονομικό επίπεδο προκάλεσε συσπείρωση στον κλάδο αλλά και μια μεγάλης αξίας μετατόπιση από το εγώ στο εμείς, που διαφαίνεται ασφαλώς και στη σημαντική ενδυνάμωση των σωματείων μας, χωρίς τα οποία η διαπραγμάτευση και διεκδίκηση από το υπουργείο δεν θα ήταν εφικτή. Υπό αυτό το πρίσμα της συλλογικής, συμμετοχικής και συμπεριληπτικής στάσης και δράσης, διαμορφώνονται συνολικά τα αιτήματα του κλάδου μας αλλά και ο Κώδικας Δεοντολογίας, ώστε κανένας και καμία να μην είναι μόνος/η αλλά κι επί της ουσίας να συνδιαμορφώσουμε το τοπίο εργασίας όπως οφείλει να είναι. Κανένας Κώδικας Δεοντολογίας δεν είναι ούτε ευαγγέλιο, ούτε τροχοπέδη για την πρόβα, την εργασία, τη δημιουργικότητα, αλλά η απαραίτητη βάση για ένα υγιές εργασιακό και εκπαιδευτικό πλαίσιο που βάζει οριστικά τελεία σε απαρχαιωμένες αντιλήψεις διακρίσεων και σε κακοποιητικές συμπεριφορές παντός είδους. Είναι συλλογικό και επιτακτικό αίτημα των εργαζομένων στον χώρο του πολιτισμού, θέτοντας από μόνο του ένα όριο που καλεί αντίστοιχα και τους εκάστοτε καλλιτεχνικούς φορείς να το υιοθετήσουν και να το εφαρμόσουν χωρίς «αλλά» και «ίσως». Είναι η ώρα ο φόβος να αλλάξει πλευρά, και τα πρώτα βήματα έχουν ήδη γίνει, από εμάς τους ίδιους τους εργαζόμενους. Οι θεσμοί, τα φεστιβάλ, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς θα υποχρεωθούν να ακολουθήσουν.

• **Θα ζητήσετε να αυξηθεί το κονδύλι για τον πολιτισμό; Ο προϋπολογισμός για το Φεστιβάλ π.χ. είναι συγκεκριμένος, ένα σημαντικό ποσόν φέτος θα διατεθεί στις ξένες παραγωγές που θα φιλοξενηθούν. Με ποιον τρόπο μπορεί να εξασφαλιστούν θέσεις εργασίας για όσο γίνεται περισσότερους ανθρώπους του κλάδου σας;**

Μετά το λουκέτο ενός ολόκληρου χρόνου, θα πρέπει άμεσα να υπάρξει αύξηση του κονδυλίου. Το υπουργείο έχει ανακοινώσει ότι δεν ξέρει αν θα δοθεί επίδομα στους εργαζόμενους του πολιτισμού μετά τον Φεβρουάριο, ενώ δεν έχει κάνει καμία ανακοίνωση για το άνοιγμα των χώρων πολιτισμού! Αυτό είναι αδιανόητο. Κι αν όντως ισχύσει, θα πρέπει άμεσα να παρθούν μέτρα, ώστε οι εργαζόμενοι να στηριχτούν με άλλον τρόπο, μέσω καλεσμάτων παραγωγής καλλιτεχνικού έργου διαφόρων ειδών. Δεν πρέπει ποτέ να ξεχνάμε ότι δεν μιλάμε μόνο για τους καλλιτέχνες αλλά για πολλές άλλες ειδικότητες που εργάζονται γύρω από το καλλιτεχνικό έργο. Τι θα γίνει με αυτούς; Τι θα γίνει με πολλούς άλλους εργαζόμενους σε άλλους κλάδους; Μας περιμένουν δύσκολες μέρες και οφείλουμε να μείνουμε ενωμένοι και δυνατοί. Σε ό,τι αφορά

Να αυξηθεί το κονδύλι για τον πολιτισμό

στις ξένες παραγωγές, δεν είμαστε εμείς κι αυτοί, σε μια συνθήκη πολεμική. Αντιθέτως, μετά τον ένα χρόνο απομόνωσης, είναι απαραίτητο να υπάρξει μια συνδιαλλαγή με τον έξω κόσμο, τους συναδέλφους του εξωτερικού. Το ελληνικό κοινό το έχει επίσης απόλυτη ανάγκη. Μακάρι να δούμε ξένες παραγωγές, να ανοίξει λίγο ο νους μας, γιατί τελευταία έχει φοβηθεί το μάτι μας από την κακαίσθητη αρχαιολαγνεία και παρελθοντολαγνεία της δικτατορίας του «εθνικού» που φιλάει ακροπόλεις και κουμπιάρει παράνομα με μεγαλοπαράγοντες, ενώ βιάζει εφήβους. Ανέκαθεν οι κοινωνίες προχωρούσαν μέσα από την επαφή τους με το «άλλο», το ξένο, το διαφορετικό.

• **Πώς θα έπρεπε λοιπόν να μοιραστεί το δημόσιο χρήμα στον πολιτισμό;**

Δεν μπορεί κανείς να μιλήσει για διανομή κρατικού χρήματος χωρίς να βάλει στο επίκεντρο τις διαδικασίες που προηγούνται και τις σκοπιμότητες που ενέχουν. Στα πάγια αιτήματα της καλλιτεχνικής κοινότητας είναι η διαφάνεια

και η αξιοκρατία στις διαδικασίες του ΥΠΠΟ σε σχέση με την επιλογή τόσο των προσώπων που εκπροσωπούν τους πολιτιστικούς θεσμούς όσο και των καλλιτεχνικών προγραμμάτων, σε αντίθεση με απευθείας αναθέσεις προσώπων όπως το παράδειγμα του Δημήτρη Λιγνάδη στο Εθνικό Θέατρο και σε φεστιβάλ όπως το «Ολη η Ελλάδα Ένας Πολιτισμός». Τα τελευταία παραδείγματα συμπυκνώνουν με ακρίβεια τις παθογένειες και τις προτεραιότητες του υπουργείου, εξ αυτών «τα δικά μας παιδιά» και η δήθεν αριστεία, και υποδεικνύουν μια πολιτιστική πολιτική που σε κανένα σημείο δεν τέμνεται με την πραγματικότητα του χώρου μας. Μια λίγο πιο σοβαρή πολιτεία, θα όφειλε άμεσα να αυξήσει τον συνολικό προϋπολογισμό του Φεστιβάλ Αθηνών, αλλά και των τοπικών φεστιβάλ (τόσο σε επίπεδο υπουργείου, όσο και σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης), να κάνει επαρκή κατανομή πόρων ανάλογη των εργαζομένων κάθε τέχνης (ο χορός π.χ. παραμένει μια τέχνη συστηματικά αγνοημένη σε όλα τα επίπεδα), να περιορίσει

στο ελάχιστο τις απευθείας αναθέσεις, και να κάνει αξιοκρατικές και πλουραλιστικές καλλιτεχνικές επιλογές. Κάθε θεσμός οφείλει να βασιστεί σε αρχές διαφάνειας, ισονομίας και ίσων ευκαιριών, συνεκτιμώντας ταυτόχρονα τη μεγάλη ανάγκη για εργασία της εγχώριας κοινότητας, κι έτσι να διαμορφώσει μια κατάλληλη κατανομή χρήματος. Το πρόβλημα είναι μακροπρόθεσμο, δεν αφορά μόνο στο καλοκαίρι. Η στήριξη της καλλιτεχνικής δημιουργίας πρέπει να σχεδιαστεί σε βάθος χρόνου και στη βάση μιας ολοκληρωμένης πολιτιστικής πολιτικής. Η πανδημία δεν δημιούργησε την ανεργία και τα προβλήματα του χώρου μας, τα ενέτεινε και τελικά τα επέβαλε σε όλους ανεξαιρέτως. Πριν από την πανδημία, οι εργασιακές ευκαιρίες ήταν και πάλι ελάχιστες, το να μιλάμε σαν το άνοιγμα των θεάτρων να σταματήσει την ανεργία είναι παραπλανητικό. Μόνο με μια μακροπρόθεσμη πολιτιστική πολιτική θα τεθούν τα απαραίτητα θεμέλια και οι ουσιαστικές δομές για μια πραγματική αλλαγή του τοπίου.

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

► Οι μέτοχοι του «Αργούς»

ΤΟ «ΑΡΓΟΣ», όπως ξέρετε, είναι το μοναδικό πρακτορείο διανομής Τύπου στην Ελλάδα. Το ωραίο της υπόθεσης έγκειται στο γεγονός ότι οι μέτοχοι του έχουν -κυρίως- εκδοτική δραστηριότητα. Ιδού ποιοι είναι αυτοί:

- 1) Η «Ελευθερία Του Τύπου Α.Ε.» που εκδίδει τα «Παραπολιτικά», την «OnTime», «Στο Καρφί Σαββατοκύριακου», τη θρησκευτική εβδομαδιαία εφημερίδα «Κιβωτός της Ορθοδοξίας» και τα μηνιαίες κυκλοφορίας περιοδικά «Car&Driver» και «Τσελεμεντές».
- 2) Η «SAJP IKE» που εκδίδει την αθλητική εφημερίδα «Κόκκινος Πρωταθλητής».
- 3) Η «Αλτερ Εγκο ΜΜΕ Α.Ε.», της οποίας αποκλειστικός ελέγχων μέτοχος είναι ο Βαγγέλης Μαρινάκης, εκδίδει «Τα Νέα», «Το Βήμα της Κυριακής», το εβδομαδιαίας κυκλοφορίας περιοδικό «DownTown», το ετήσιας κυκλοφορίας περιοδικό «Διακοπές», καθώς και τα μηνιαίας κυκλοφορίας περιοδικά «BBC History», «Vita», «Mommy» και «Γευσιγνώστης».
- 4) Η «Κόντρα IKE» που εκδίδει την εφημερίδα «Kontra News».

Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού, «η συμμετοχή ορισμένων εκδοτικών επιχειρήσεων στο μετοχικό κεφάλαιο του (μοναδικού) πρακτορείου διανομής, αποδυναμώνει δυνητικά την ανταγωνιστική ουδετερότητα μεταξύ των εκδοτικών εταιριών. Ενδέχεται ο αντί-ανταγωνιστικός αποκλεισμός να προκύπτει όχι μόνο σε περιπτώσεις στις οποίες μία ή περισσότερες εκδοτικές εταιρίες έχουν τον έλεγχο ή τον κοινό de facto έλεγχο του πρακτορείου διανομής Τύπου, αλλά και σε περιπτώσεις στρατηγικού αποκλεισμού εάν ορισμένες εκδοτικές εταιρίες ασκούν ουσιαστική επιρροή ως σημαντικοί μέτοχοι στην εμπορική πολιτική του πρακτορείου διανομής Τύπου».

► Διαφωνεί κανένας; Οχι βέβαια

ΑΠΕΡΓΙΑ ΠΕΙΝΑΣ έξω από τα γραφεία της ΕΣΗΕΑ από τη συνάδελφο Μαρίνα Βήχου. «Επειδή η ελεύθερη και πολύπλευρη ενημέρωση αποτελεί βασικό πυλώνα της Δημοκρατίας, ζητώ:», γράφει και προσυπογράφουμε κι εμείς: «Από την ΕΣΗΕΑ να σταθεί επιτέλους στο ύψος των περιστάσεων και να πάρει ξεκάθαρη θέση καταδικάζοντας κάθε φαινόμενο παραβίασης της ελευθερίας της ενημέρωσης, αλλιώς αφήνει την κοινωνία να θεωρεί ότι τα συγκαλύπτει και προσβάλλει συνολικά το κύρος του δημοσιογραφικού επαγ-

γέλματος. Πιστεύω επίσης ότι συνιστά άμεση ανάγκη η δημιουργία ενός Μετώπου από τα κάτω, με συμμετοχή δημοσιογράφων, νομικών, πανεπιστημιακών και ανθρώπων των Γραμμάτων και Τεχνών που θα θέσει επί τάπητος τα θέματα σεβασμού του Συντάγματος και Προστασίας της ελεύθερης και πολύπλευρης ενημέρωσης, καθώς κάθε περαιτέρω ολιγοπάρτυ συμβάλλει στη διολίσθηση της Δημοκρατίας και την εμπέδωση ενός αυταρχικού μοντέλου διακυβέρνησης, που παραπέμπει σε μαύρες εποχές της ιστορίας της χώρας μας».

► Αποχαιρετισμός στον Αρη Σκιαδόπουλο

ΕΝΑΣ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟΣ συνάδελφος, ο Αρης Σκιαδόπουλος, έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 75 ετών. «Ο Αρης Σκιαδόπουλος αναδείχθηκε σε έναν από τους κορυφαίους ρεπόρτερ της εποχής του. Δραστήριος, ευσυνείδητος και εργατικός, κάλυψε δημοσιογραφικά πλήθος θεμάτων που απασχόλησαν την κοινή γνώμη στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Ανθρώπος στοχαστικός και καλλιέργημένος, αναδείκνυε τα θέματα και τους καλεσμένους στις εκπομπές του, παρουσιάζοντας πλήρη πορτραίτα στον τηλεθεατή. Με την ευγένεια και το ήθος του δίδαξε μια δημοσιογραφία που έχει ως κέντρο την είδηση και τα πρόσωπα της επικαιρότητας», αναφέρει η ΕΣΗΕΑ στην ανακοίνωσή της.

Γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1946 και ξεκίνησε να εργάζεται το 1969 στην «Απογευματινή», ασχολούμενος αρχικά με το επαρχιακό και στη συνέχεια με το δικαστικό ρεπορτάζ. Το 1972 μεταπήδησε στο περιοδικό «Ταχυδρόμος» και το 1974 ξεκίνησε

τη μακρά πορεία του στο ελεύθερο ρεπορτάζ της εφημερίδας «ΤΑ ΝΕΑ». Ανεξίτηλος στη μνήμη του κοινού παραμένουν και οι εκπομπές του στο ραδιόφωνο («FLASH», «Αθήνα 9.84») αλλά και στη δημοσία τηλεόραση («Νυχτερινός Επισκέπτης», «Δρόμοι», «Πρωινό»). Στο συγγραφικό του έργο συγκαταλέγονται μυθιστορήματα («Ο Ορέστης αστόχησε» και «Τα παιδιά της τραμουντάνας») αλλά και συλλογές με συνεντεύξεις που απέσπασε από επιφανή πρόσωπα.

► Το Γ΄ Πρόγραμμα ως ραδιόφωνο του life style

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ**, πολιτικού φιλοσόφου

ΦΤΑΣΑΜΕ μετά από τόσα χρόνια δημιουργικής πνοής στο Γ΄ Πρόγραμμα στη φάση της πλήρους παρακμής. Θυμάμαι τότε, πριν από είκοσι χρόνια, που μου έστειλε την πρόσκληση να συζητήσουμε με θέμα «τον κινηματογράφο: 100 χρόνια μετά (1900-2000)» ο διευθυντής του Γ΄ Προγράμματος Γιώργος Τσαγκάρης και πως τότε έφτασα στο στούντιο με θεωρητικο-πολιτικό ενθουσιασμό. Η συνομιλία μας βρίσκεται στο αρχείο της ΕΡΤ.

Αναλογίζομαι από τότε (2000) πώς και γιατί το Γ΄ Πρόγραμμα εντάχθηκε στη λογική του life-style και ενώ αυτή η εποχή έχει (εννοώ του life-style) παρέλθει ανεπιστρεπτή. Οι διεργασίες που έχουν συντελεστεί στην κοινωνία μας εδώ και είκοσι χρόνια είναι ορατές και στην ελληνική ραδιοφωνία. Στη δική μας περίπτωση στο Γ΄ Πρόγραμμα.

Κατά την τρίτη δεκαετία του 21ου αιώνα το Τρίτο Πρόγραμμα στις εκπομπές Λόγου αντί να απογειωθεί και να διαμορφώσει ένα ραδιοφωνικό πλαίσιο δημιουργίας και επικοινωνίας και το ίδιο να γίνει ο «τόπος» (κατά τον Αριστοτέλη) του γίνεσθαι, παρακμάζει σιγά σιγά, με αργά βήματα. Το Τρίτο Πρόγραμμα ζει σ' ένα καθεστώς πολιτικής τύφλωσης, σύμφωνα με την οποία «όλα επιτρέπονται, αρκεί να αναπαράγονται». Το Τρίτο Πρόγραμμα είναι κι αυτό ένας μηχανισμός πολιτισμικής αναπαραγωγής!

Κοντολογίς, όλοι εμείς οι ακροατές του Γ΄ Προγράμματος επιβάλλεται να θέσουμε τους όρους μας: θέλουμε το Τρίτο Πρόγραμμα να απαλλαγεί από τη νεοαποκτηθείσα ραδιοφωνική νοοτροπία της αναπαραγωγής και επιτέλους να γίνει πηγή και θεσμός δημιουργίας όπως ήταν στην «εποχή Χατζιδάκι»!

► Επιτυχία της ΕΡΤ

ΤΑ ΣΩΣΤΑ να λέγονται: η ΕΡΤ ήταν εξαιρετική στα «ζωντανά» της το διήμερο 24 και 25 Μαρτίου. Τόσο από την Εθνική Πινακοθήκη και τις αφίξεις των καλεσμένων το βράδυ της παραμονής, αλλά και ανήμερα με την έπαυση της σημαίας στην Ακρόπολη και τη στρατιωτική παρέλαση. Ροή, ωραία πλάνα, drones και άλλα πολλά. Απογοη η μετάδοση, υψηλού επιπέδου.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΣΑΒΒΑΤΟ 27.3.2021

EPT 1 2106066000

09.15 Κάτι τρέχει με τη Μάριον
 12.00 Ειδήσεις
 13.00 Επτά
 14.00 Συμβαίνει στην Ευρώπη
 15.00 Ειδήσεις
 16.00 Η τούρτα της μαμάς (E)
 17.00 Η ζωή αλλιώς (E)
 18.00 Ειδήσεις στη νοηματική
 18.15 Ο δρόμος για το Τόκιο
 18.35 Οι περιπέτειες του Ηρακλή Πουαρό (E)
 20.00 Ζακέτα να πάρεις
 21.00 Ειδήσεις
 22.00 Στα τραγούδια λέμε ναι (E)
 24.00 Ειδήσεις
 00.05 Στα τραγούδια λέμε ναι (συν.)
 01.45 Ξένο ντοκιμαντέρ
 02.35 Σαν σήμερα τον 20ό αιώνα
 02.50 Οι περιπέτειες του Ηρακλή Πουαρό (E)

EPT 2 2106066000

09.30 Το σχολείο της Ελεν (E)
 10.15 Αν ήμου... (E)
 10.20 Γιάκαρι (E)
 10.55 Μουκ (E)
 11.35 Γάτος σπιρουνάτος (E)
 12.00 Τοπόσημα του 1821 (E)
 13.00 Ποπ μαγειρική
 14.00 Ελληνική ταινία: «Ο αδελφός μου ο λόρδος».
 15.30 Μαντώ Μαυρογένους (E)
 16.55 Formula 1 - Γκραν Πρι Μπαχρέιν (A)
 18.00 Πλάνα με ουρά
 19.00 Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Καλλιτεχνικού Πατινάζ - Στοκκόλμη 2021 (A)
 21.21 Συν γυναιξί (E)
 22.15 Ντοκιμαντέρ: «Ο χορευτής». Βιογραφικό ντοκιμαντέρ, συμπαραγωγής 2016.
 23.45 Ελληνικός κινηματογράφος: «Οίκτος». Δράμα, συμπαραγωγής 2018.
 01.30 Deathcar - Μικρές ιστορίες
 01.45 Τοπόσημα του 1821 (E)
 02.40 Μαντώ Μαυρογένους (E)
 05.00 Πλάνα με ουρά (E)

EPT 3 2310299541

10.00 Βότανα - καρποί της γης (E)
 10.30 Πράσινες ιστορίες (E)
 11.30 Αξονες ανάπτυξης
 12.00 Αγώνας ποδοσφαίρου Football League: Νίκη Βόλου - Αιγάλεω (A)
 14.00 Ειδήσεις
 14.45 Αγώνας Ποδοσφαίρου - Super League 2: Ξάνθη - Εργοτέλης (A)
 17.00 Αγώνας μπάσκετ - Basketball League: Αρπς - ΑΕΚ
 19.00 Ειδήσεις
 20.00 Αγώνας μπάσκετ - Basketball League: Παναθηναϊκός - Μεσολόγγι (A)
 22.00 Ξένη ταινία: «Ξυπόλυτοι στο Παρίσι». Κωμ., Γαλλία 2017. 79'
 23.30 Εκεί που γεννιούνται οι θρύλοι
 24.00 Οίνος ο αγαπητός (E)
 01.00 Η τέχνη του δρόμου (E)

BOYΛH 2103735030

15.00 Ένας μοντέρνος Παισαύνης
 15.30 Τα νέα της ΕΣΑμεΑ
 16.00 Ο λόγος της γραφής II
 17.00 Βιβλιοβούλιο
 18.00 Μικρά μαθήματα για έναν μεγάλο κόσμο
 19.00 Σε προσκυνώ γλώσσα
 20.00 Λόγω τέχνης
 20.30 Η ελληνική μυθολογία
 21.00 Ντιέγκο Βελάσκεθ
 22.00 Η μεγάλη Αικατερίνη
 23.00 Ελληνική ταινία: «Το δέντρο που πληγώναμε». Ελλάδα, 1986. 75'
 00.30 Μικροκόμματα
 01.30 Βιβλιοβούλιο

Η ΠΡΕΜΙΕΡΑ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

Ζακέτα να πάρεις
 (Καλή αρχή, κορίτσια)
 EPT 1, 20.00

ANTENNA 2106886100

10.30 Υγεία πάνω απ' όλα
 11.30 Οι μεν και οι δεν (E)
 12.00 Εκείνες κι εγώ
 13.00 Ειδήσεις
 13.45 Καν' το πιο Ορεο
 14.00 Εγκλήματα (E)
 15.00 Γειτονιές στο πιάτο
 16.00 Ειδήσεις στη νοηματική
 16.10 Ελληνική ταινία: «Η θεία από το Σικάγο».
 17.45 Ταξί
 18.50 Ειδήσεις
 20.00 Η φάρμα
 21.00 Η φάρμα
 00.15 Ενώπιος ενωπίω (E)
 02.00 Η επιστροφή (E)
 03.00 Ερωτας κλέφτης (E)

ΣΚΑΪ 2104800000

10.00 Σαββατοκύριακο παρέα
 12.50 Dot.
 14.00 Ειδήσεις
 15.00 Σου Κου Family
 17.30 Ειδήσεις στη νοηματική
 17.40 Happy traveller
 18.40 Ο πιο αδύναμος κρίκος
 19.50 Ειδήσεις
 21.00 Στην υγεία μας ρε παιδιά!
 01.00 House of fame Live Concert (E)
 04.45 Happy traveler (E)

OPEN 2112122000

09.50 Ελα, χαμογέλα
 13.00 Open news
 13.40 Open sport
 14.50 Αννίτα, κοίτα
 17.45 Open news στη νοηματική
 18.00 Αννίτα, κοίτα (συν.)
 18.50 Open news
 20.00 Γλυκές αλχημείες
 21.00 Ξένη ταινία: «Πάντσι ο σκύλος». Οικογενειακή, Βρετανίας 2015.
 23.00 Criminal minds
 04.00 Δυναστεία

ALPHA 2122124000

10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση
 13.00 Ειδήσεις
 13.50 Καλύτερα δε γίνεται!
 16.40 Kitchen Lab (E)
 17.40 Δελτίο στη νοηματική
 17.50 Το σόι σου (E)
 18.50 Ειδήσεις
 20.00 ΕΛΛ. ταινία: «Ο θησαυρός του μακαρίτη». Κωμ., 1959. 90'
 22.00 Ελληνική ταινία: «Νήσος». Κωμωδία, 2009. 93'
 00.15 Battle of the couples
 02.40 Ξένη ταινία: «Η τρελή μου οικογένεια». Κωμική περιπέτεια, ΗΠΑ 2010. 91'

STAR 2111891000

12.00 Κυνηγοί τρολ
 12.30 Σκούμπι Ντου
 13.00 Stars system
 14.00 Modern family
 15.00 Ειδήσεις
 15.30 Ειδήσεις στη νοηματική
 15.45 Τα φιλαράκια
 16.45 Two and a half men
 17.15 Ξένη ταινία: «Crazy, stupid, love». Κωμ., ΗΠΑ 2011. 108'
 19.50 Ειδήσεις
 21.00 MasterChef
 23.45 Ξένη ταινία: «Οικογένεια Μίλερ». Κωμωδία, ΗΠΑ 2013.
 02.00 Ξένη ταινία: «Επικίνδυνο κύκλωμα». Θρίλερ, συμπαραγωγής 2013. 88'
 04.00 Ξένη ταινία: «Σκούμπι-Ντου: Η μάσκα του γερακιού». Κινούμενα σχέδια, ΗΠΑ 2012. 71'

MEGA 2107547200

10.00 Ξένη ταινία: «Alpha»
 12.00 Ντόλτσε Βίτα
 13.00 Ειδήσεις
 14.00 Ελληνική ταινία: «Δικτάτωρ καλέθι θανάση». Κωμωδία, 1973.
 16.00 Mega Star
 17.00 Ειδήσεις στη νοηματική
 17.10 Roomies
 18.40 My Greece
 19.45 Ειδήσεις
 21.00 Σπίτι με το Mega: Με τους Καίτη Γαρμπή - Διονύση Σχοινά
 01.30 Ξένη ταινία: «Κάποτε στο Μεξικό». Περιπέτεια, ΗΠΑ 2003. 93'
 04.00 Baywatch

Οι ταινίες του ΣΑΒΒΑΤΟΥ

Οίκτος

(Pity - 2018)

23.45 EPT 2 (97')

★★★★☆☆

Δράμα

Σκηνοθεσία: Μπάμπης Μακρίδης. Παίζουν: Γιάννης Δρακόπουλος, Εύη Σαουλιδίου, Μάκης Παπαδημητρίου, Νότα Τσερνιάφσκι, Νίκος Καραθάνος.

Η γυναίκα του είναι σε κώμα, πρέπει να φροντίσει τον γιο του, νιώθει απόλυτα δυστυχισμένος αλλά διαπιστώνει πως... του αρέσει. Το μόνο που επιθυμεί είναι ο οίκτος στα μάτια όσων τον συναναστρέφονται. ● Ο Γιάννης Δρακόπουλος, περισσότερο γνωστός για τους κωμικούς ρόλους του, είναι συγκλονιστικός κρατώντας υπέροχα χαμηλούς τόνους. Ο Μακρίδης, με τη δεύτερη αυτή ταινία του, δίνει μια μαύρη κωμωδία αλλά με έντονο δραματικό στοιχείο.

Ξυπόλυτοι στο Παρίσι

(Paris pieds nus - 2017)

22.00 EPT 3 (79')

★★★★☆☆

Κωμωδία

Σκηνοθεσία: Ντομνίκ Αμπέλ, Φιόνα Γκόρντον. Παίζουν: Εμανουέλ Ριβά, Ντομνίκ Αμπέλ, Φιόνα Γκόρντον, Πιερ Ρίτσαρντ.

Η ηλικιωμένη θεία της ζητά τη βοήθειά της και έτσι ταξιδεύει από τον Καναδά στο Παρίσι. Όταν φτάνει όμως, η θεία έχει εξαφανιστεί και αρχίζουν οι περιπέτειες ώσπου γνωρίζει έναν γοητευτικό άστεγο...

● Μια απλή αλλά πανέμορφη ταινία, τονισμένη με σιωπές και εκφραστικούς χορούς. Ο Αμπέλ και η Γκόρντον είναι ένα από τα πιο ιδιαίτερα, δημιουργικά ζευγάρια του σύγχρονου σινεμά. Η Ριβά, στον τελευταίο της ρόλο, χορεύει καθισμένη στο παγκάκι (συγκινητικό!) γιατί πάντα η ψυχή θέλει αυτό που αρνείται το υποταγμένο στον χρόνο κορμί.

Το δέντρο που πληγώναμε

(1986)

23.00 BOYΛH (75')

★★★★★☆☆

Σινεφίλ

Σκηνοθεσία: Δήμος Αβδελιώδης. Παίζουν: Γιάννης Αβδελιώδης, Νίκος Μειωτέρης, Μαρίνα Δελιβοριά.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1960, δύο αγόρια δένονται κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών διακοπών τους στη Χίο.

● Μια από τις πλέον ποιητικές στιγμές του ελληνικού κινηματογράφου. Η ταινία είναι ένας φόρος τιμής στη φιλία, στην παιδική αθωότητα αλλά και στην ίδια τη Χίο. Μέσα από τα μάτια δύο παιδιών. Που κάνουν ζαβολιές, νιώθουν για πρώτη φορά τον έρωτα και αμαρτάνουν με το πρώτο τσιγάρο.

Κάποτε στο Μεξικό

(Once upon a time in Mexico - 2003)

01.30 MEGA (93')

★★★☆☆☆☆

Περιπέτεια

Σκηνοθεσία: Ρόμπερτ Ροντρίγκεζ. Παίζουν: Αντόνιο Μπαντέρας, Τζόνι Ντεπ, Σάλμα Χάγκεκ, Γουίλεμ Ναφόε, Μίκι Ρουρκ, Ενρίκε Ιγκλέσιας, Κουέντιν Ταραντίνο, Εύα Μέντες.

Ο τροβαδούρος Ελ Μαριάτσι πειθεται από έναν διεφθαρμένο πράκτορα της CIA να εξολοθρευσει τον μηχανισμό ενός βαρύνου ναρκωτικών που ετοιμάζεται για πραξικόπημα.

● Αυτό είναι το τελευταίο μέρος της τριλογίας «Ελ Μαριάτσι». Έχει δράση, γέλιο, γρήγορους ρυθμούς και ένα καστ-παρέλαση αστέρων.

Crazy, stupid, love

(2011)

17.15 STAR (108')

★★★★☆☆

Κωμωδία

Σκηνοθεσία: Γκλεν Φικάρα. Παίζουν: Σπβ Καρέλ, Ράιαν Γκόσλινγκ, Τζούλιαν Μουρ, Εμα Στόουν.

Η τέλεια εικόνα του επιτυχημένου ευτυχημένου οικογενειάρχη καταρρέει. Και ο Καρλ πρέπει τώρα να ξανακερδίσει τη γυναίκα του αλλά και να προσαρμοστεί στην εργενική ζωή.

● Ένας φίλος του αναλαμβάνει να τον μεταμορφώσει σε γοητευτικό, ώριμο άντρα... Μια συναισθηματικά ζεστή κωμωδία, που ξεφεύγει από τη χολιγουντιανή συνταγή.

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΙΚΑ

Nova cinema HD 18345

nova cinema1

20.05 Goat
 22.00 Βρε καλώς τους!
 23.45 Τερματικός σταθμός
 01.25 Sex και ψυχανάλυση
 nova cinema2
 18.10 Η ζωή μετά
 20.30 The tender
 22.10 The swan princess: a royal wedding
 23.40 Ο φύλακας άγγελος έπεσε
 nova cinema3
 22.50 Εξολοθρευτής: Σκοτεινό περρωμένο
 nova cinema4
 22.00 Possessions I
 nova life
 21.00 Just my type
 novastars
 21.30 Πόνος και δόξα

Nova sports HD 18345

nova sports1

19.00 Ελληνικό πρωτάθλημα: Ολυμπιακός - Αρπς
 nova sports2
 18.00 Ιταλικό πρωτάθλημα: Ρόμα - Νάπολι
 20.00 Ολλανδικό πρωτάθλημα: Αλκμααρ - Αϊντχόφεν
 22.00 Ιταλικό πρωτάθλημα: Γιουβέντους - Μπενεβέντο
 nova sports 3
 Ευρωλίγκα
 18.30 Μπασκόνια - Αρμάνι Μιλάνο
 22.30 Ολυμπιακός - Φενέρμπαχτσε
 mtv live hd
 23.45 World Stage: Shawn Mendes MTV Highlights

Cosmote cinema HD 18388

cosmote cinema1

21.00 Corgi: Το σκυλάκι της Βασίλισσας»

cosmote cinema2

22.00 Το διαζύγιο

cosmote cinema3

22.00 Γοργόνες και μάγκες

cosmote series

22.40 Walker

Cosmote sport HD 18388

cosmote sport1

21.45 Ποδοσφαίρο: Σερβία - Πορτογαλία (A)

cosmote sport2

21.45 Ποδοσφαίρο: Τσεχία -

Βέλγιο (A)

cosmote sport3

21.45 Ποδοσφαίρο: Ιρλανδία - Λουξεμβούργο (A)

cosmote sport4

22.30 Μπάσκετ: ΤΣΣΚΑ Μόσχας - Ούνικς Καζάν

cosmote sport5

22.30 Moto3 20211

cosmote sport6

17.00 2021 ATP Masters 1000 (A)

cosmote sport7

18.55 MotoGP 2021 (A)

cosmote sport8

21.45 Ποδοσφαίρο: Σλοβακία - Μάλτα (A)

Οι ταινίες της
ΚΥΡΙΑΚΗΣ**Μπάρτον και Τέιλορ**

(Burton and Taylor - 2013)

22.00 EPT 2 (82')

Βιογραφικό δράμα

Σκηνοθεσία: Ρίτσαρντ Λάξτον.
Παίζουν: Ντόμινικ Γουέστ, Ελενα Μπόνναμ Κάρτερ, Γουίλιαμ Χόουπ, Μάικλ Τζιμπσον.

Ενα από τα πιο λαμπέρα και πολυσυζητημένα ζευγάρια του Χόλιγουντ. Ο έρωτάς τους αρχικά ήταν... παράνομος, μετά παντρεύτηκαν και ξαναπαντρεύτηκαν, αγόρασαν διαμάντια, ήπιαν πολύ, αγαπήθηκαν και τσακώθηκαν, ώσπου πια χώρισαν οριστικά προς μεγάλη απογοήτευση, όχι δική τους αλλά των απανταχού θαυμαστών. ● *Τηλεταινία για το BBC, στην οποία ο σκηνοθέτης δεν ασχολείται ακριβώς με όλη τη ζωή του θρυλικού ζευγαριού, αλλά με την περίοδο του ανεβήσματος στη σκηνή του έργου «Ιδιωτικές ζωές», το 1983, που υπήρξε μεγάλη εισπρακτική επιτυχία αλλά με δύσκολη περιρρέουσα ατμόσφαιρα...*

Σ' αυτή τη χώρα κανείς δεν ήξερε να κλαίει

(2018)

23.30 EPT 2 (90')

Κοινωνική κομεντί

Σκηνοθεσία: Γιώργος Πανουσόπουλος. **Παίζουν:** Μαργαρίτα Πανουσόπουλου, Μπάμπης Χατζηδάκης, Φωτεινή Τσακίρη, Σερζ Ρεκέ-Μπαβίλ.

Ενας Γάλλος ευρωβουλευτής και μια Ελληνίδα οικονομολόγος επισκέπτονται ένα αιγαιοπελαγίτικο νησί, το Αρμενάκι. Εκπληθύνονται από τον τόσο διαφορετικό και αλλόκοτο τρόπο ζωής. Είναι ο τόπος που αλλάζει τις ζωές των ανθρώπων;

● *Ο φακός του Πανουσόπουλου αφέθηκε στην ομορφιά της Ικαρίας, στη μαγεία του τοπίου και στα συγκρούσιμα ήθη. Ο σκηνοθέτης μετά από 13 χρόνια από τότε που έκανε την «Τεστοστερόνη» επιστρέφει για να δώσει το δικό του αλληγορικό παραμύθι... με πρωταγωνίστρια την κόρη του.*

Μπαμπούλας Α.Ε.

(Monster, INC - 2001)

21.00 STAR (82')

Κινούμενα σχέδια (μεταγλ.)

Σκηνοθεσία: Πιτ Ντοκτέρ, Ντέιβιντ Σίλβερμαν, Λι Ανκρρις.

Η Τερατούπολη για την παραγωγή ενέργειας χρειάζεται παιδικές κραυγές τις οποίες μαζεύουν δυο συμπαθητικά τέρατα. Κάνουν όμως λάθος και αφήνουν ένα κοριτσάκι να μπει στην πόλη τους, όπου τα παιδιά θεωρούνται τοξικά!

● *Εντυπωσιακός διάκοσμος, τεχνική και εικαστική τελειότητα στον συναισθηματικό κόσμο των τεράτων. Η συνεργασία Disney και Pixar για ακόμη μία φορά απέδωσε.*

Ρομπέν των Δασών: οι ήρωες με τα κολάν

(Robin Hood: men in tights - 1993)

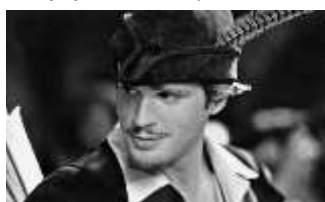
14.00 MEGA (97')

Κωμωδία

Σκηνοθεσία: Μελ Μπρουκς. **Παίζουν:** Κάρι Ελγουες, Ρίτσαρντ Λιούις, Ντέιβ Σαπέλ.

Αφού ακολούθησε τον βασιλιά Ριχάρδο στις Σταυροφορίες, ο Ρομπέν των Δασών επιστρέφει στην Αγγλία και βρίσκει συντρίμια. Η οικογένειά του έχει αποδεκαπιστεί, το σπίτι του κατασχέθηκε και ο νέος βασιλιάς είναι σκληρός. Ηρθε η ώρα, λοιπόν, να πάρει την κατάσταση στα χέρια του.

● *Η παρωδία είναι πολύ δύσκολο είδος κωμωδίας. Τα τελευταία χρόνια έχουμε δει πολλές που σε κάνουν να λυπηθείς τους ηθοποιούς για τα... βαρέα και ανθυγιεινά. Ο Μελ Μπρουκς τελικά είναι ο τελευταίος μεγάλος καλλιτέχνης της παρωδίας. Με ανέξυπνα αστεία, οπτικά και μέσω διαλόγου, καλοδοημένους χαρακτήρες και παραδόξως, απολαυστικό σλάστικ, προσφέρεται για μιάμιση ώρα αγνή χαλάρωση και αβίαστου γέλιου.*

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗ 28.3.2021

EPT 1 2106066000

- 09.00 Ειδήσεις
- 09.15 Κάτι τρέχει με τη Μάριον
- 12.00 Ειδήσεις
- 13.00 Το αλάτι της γης (E)
- 15.00 Ειδήσεις
- 16.00 Τα καλύτερά μας χρόνια (E)
- 18.00 Ειδήσεις στη νοηματική
- 18.15 Ο δρόμος για το Τόκιο
- 18.35 Mis Μαρπλ (E)
- 20.00 Ζακέτα να πάρεις
- 21.00 Ειδήσεις
- 22.00 Ζακέτα να πάρεις (E)
- 24.00 Ειδήσεις
- 00.15 Προσωπικά (E)
- 01.15 Ξένο ντοκιμαντέρ (E)
- 02.10 Σαν σήμερα τον 20ό αιώνα (E)
- 02.30 Το αλάτι της γης (E)

EPT 2 2106066000

- 08.00 Θεία Λειτουργία
- 10.30 Φωτεινά μονοπάτια (E)
- 11.30 Με αρετή και τόλμη
- 12.00 Σαν παραμύθι
- 13.00 Ποπ μαγειρική
- 14.00 Ελληνική ταινία: «Ο γάμπρος μου ο προκοθήρας».
- 15.30 Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Καλλιτεχνικού πατινάζ - Στοκχόλμη 2021 (A)
- 17.55 Formula 1 - Γκραν Πρι Μπαχρέιν
- 20.01 1821, Η ελληνική επανάσταση
- 21.00 Γιατί 21; - 12 ερωτήματα
- 22.00 Ξένη ταινία: «Μπάρτον και Τέιλορ». Βιογραφικό δράμα, Αγγλίας 2013. 82'
- 23.30 Ελληνικός κινηματογράφος: «Σ' αυτή τη χώρα κανείς δεν ήξερε να κλαίει». Κοινωνική κομεντί, συμπαραγωγής 2018. 90'
- 01.00 Γιατί 21; - 12 ερωτήματα (E)
- 02.00 1821, η Ελληνική Επανάσταση (E)
- 03.00 Εμβληματικές μορφές (E)

EPT 3 2310299541

- 10.00 Ελλήνων δρώμενα (E)
- 11.00 Αγρία Ελλάδα (E)
- 12.00 Βότανα καρπού της γης (E)
- 12.30 Χώματα με ιστορία - Ο γέρος του Μοριά, Θόδωρος Κολοκοτρώνης (E)
- 14.00 Ειδήσεις
- 14.45 Αγώνας ποδοσφαίρου - Super League 2: Ιωνικός - Παναχαϊκή (A)
- 17.00 Αγώνας μπάσκετ - Basket League: ΠΑΟΚ - Κολοσσός (A)
- 19.00 Ειδήσεις
- 20.00 Αγώνας μπάσκετ - Basket League: Λάρισα - Περιστέρι (A)
- 22.00 Ξένη ταινία: «Χαβιάρι». Κωμωδία, Αυστρίας 2019. 90'
- 23.30 Σωματεμπορία ανηλικών στο Λος Αντζελες
- 00.30 Αγρία Ελλάδα (E)
- 01.30 Ελλήνων δρώμενα (E)
- 02.30 Σωματεμπορία ανηλικών στο Λος Αντζελες (E)
- 03.30 Χώματα με ιστορία - Ο γέρος του Μοριά, Θόδωρος Κολοκοτρώνης (E)

ΒΟΥΛΗ 2103735030

- 15.00 Σε προσκυνώ γλώσσα
- 16.00 Βουλής βήμα
- 17.00 Προορισμοί
- 17.30 Ξένη ταινία: «Η βασιλίσσα του Νίντορφ». Γερμανία, 2017.
- 19.00 Συνάντηση
- 20.00 Βιβλιοβούλιο
- 21.00 Θεατροσκόπιο
- 22.00 Όπερα: Μποέμ
- 24.00 Από τόπο σε τόπο

ΤΟ ΘΕΑΜΑ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Καλλιτεχνικού Πατινάζ, Γκαλά - Στοκχόλμη 2021

EPT 2, 15.30

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΙΚΑ

Nova cinema HD 18345

- nova cinema1**
- 20.05 Ποια νομίζεις ότι είμαι
- 22.00 Ο διαφορετικός κύριος Κόπερφιλντ
- 00.10 Ο διπλός εραστής
- 02.05 Ο κύριος Τζόους
- nova cinema2**
- 19.55 Αμερικανίδα ρεπόρτερ
- 22.00 The gentlemen
- 00.00 Εργένθδες για μια εβδομάδα
- 01.50 Black and blue
- nova cinema3**
- 21.00 Ενήλικοι στην αίθουσα
- nova cinema4**
- 22.00 Leonardo
- nova life**
- 22.45 Zero zero zero
- nova stars**
- 21.30 Το ξέρουν ολοι

Η ευθύνη για τις αλλαγές σε προγράμματα ανήκει στους τηλεοπτικούς σταθμούς

Nova sports HD 18345

- nova sports1**
- 18.30 Ιταλικό πρωτάθλημα μπάσκετ: Βενέτσια - Αρμάνι Μιλάνο (Z)
- 21.45 Ιταλικό πρωτάθλημα μπάσκετ: Βίρτους Μπολόνια - Φορτιπούντο Μπολόνια (Z)
- nova sports2**
- 16.00 Γαλλικό πρωτάθλημα: Λιόν - Παρί Σεν Ζερμέν
- 18.00 Ιταλικό πρωτάθλημα: Ουντινέζε - Λάτσιο
- 22.00 Ιταλικό πρωτάθλημα: Φιορεντίνα - Μίλαν
- nova sports3**
- Ευρωλίγκα
- 18.00 Ανατολού Εφές - Παναθηναϊκός ΟΠΑΠ
- 20.00 Βαλένθια - Μπάγερν Μονάχου
- e**
- 22.00 Στον κόσμο των Καρντάσιανς 20

ANTENNA 2106886100

- 10.30 Υγεία πάνω απ' όλα
- 11.30 Οι μεν και οι δεν (E)
- 12.00 Εκείνες κι εγώ (E)
- 13.00 Ειδήσεις
- 14.00 Εγκλήματα (E)
- 15.30 Γειτονιές στο πιάτο
- 15.45 Ελληνική ταινία: «Μοντέρνα Σταχτοπούτα». Κωμωδία, 1965. 102'
- 17.45 Ταξί
- 18.50 Ειδήσεις
- 20.00 Η φαμίλια
- 21.00 Your face sounds familiar
- 00.45 Ξένη ταινία: «Chappie». Επιστημονικής φαντασίας, ΗΠΑ 2015. 113'
- 03.15 Ερωτας κλέφτης (E)

ΣΚΑΪ 2104800000

- 10.00 Σαββατοκύριακο παρέα
- 12.50 Dot.
- 14.00 Ειδήσεις
- 14.45 Τα νέα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
- 15.00 Σου Κου Family
- 17.30 Ειδήσεις στη νοηματική
- 17.40 Συνταγές ψυχής
- 18.40 Ο πιο αδύναμος κρίκος
- 19.50 Ειδήσεις
- 21.00 Survivor
- 00.30 Περί Ελευθερίας: 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση (E)
- 02.45 After Dark (E)
- 03.45 Dot. (E)

OPEN 2112122000

- 09.50 Ελα, χαμογέλα
- 13.00 Open news
- 13.40 Open sport
- 14.50 Αννίτα, κοίτα
- 16.45 Open news στη νοηματική
- 17.00 Φιλικός αγώνας ποδοσφαίρου: Ελλάδα - Ονδούρα (A)
- 18.50 Open news
- 20.00 Εικόνες
- 21.00 Ξένη ταινία: «Bumbl bee». Περιπέτεια φαντασίας, ΗΠΑ 2018.
- 23.30 Ξένη ταινία: «Επιχείρηση Εσκομπάρ». Αστυνομική, δράσης, ΗΠΑ 2016.
- 02.00 Ξένη ταινία: «Εχθροί ξανά». Δράσης, ΗΠΑ 2014.
- 03.45 Ξένη ταινία: «Πάντσι ο σκύλος». Οικογενειακή, Βρετανίας 2015.

ALPHA 2122124000

- 10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση
- 13.00 Ειδήσεις
- 13.50 Καλύτερα δε γίνεται!
- 16.40 Kitchen Lab (E)
- 17.40 Ειδήσεις στη νοηματική
- 17.50 Το σόι σου (E)
- 18.50 Ειδήσεις
- 20.00 Akis' food tour (E)
- 21.00 «Ημέρα ανεξαρτησίας». Περιπέτεια επιστημονικής φαντασίας, ΗΠΑ 1996. 131'
- 24.00 Battle f the couples (E)
- 02.30 Ξένη ταινία: «Το δεινόνο». Δραματικό θρίλερ, ΗΠΑ 2017. 110'

STAR 2111891000

- 12.00 Bayblade burst rise
- 12.20 Ξένη ταινία: «Η μεγάλη των μπάτσων σχολή Νο6». Κωμωδία, ΗΠΑ 1989. 78'
- 14.10 Traction
- 15.00 Ειδήσεις
- 15.30 Ειδήσεις στη νοηματική γλώσσα
- 15.45 Τα φιλαρκόια
- 16.45 Two and a half men
- 17.45 MasterChef
- 19.50 Ειδήσεις
- 21.00 «Μπαμπούλας Α.Ε.». Κινούμενα σχέδια, ΗΠΑ 2001. 82'
- 22.50 Ελλ. ταινία: «Κάτι κουρασμένα παλικάρια». Κωμ., 1967. 93'
- 01.00 «X-men: Η πρώτη γενιά». Περιπέτεια επιστημονικής φαντασίας, ΗΠΑ 2011. 120'

MEGA 2107547200

- 10.00 Ελλ. ταινία: «Οι Σουλιώτες». Ιστορική δραματική, 1972. 87'
- 12.00 Ντόλτσε βίτα
- 13.00 Ειδήσεις
- 14.00 «Ρομπέν των δασών: Οι ήρωες με τα κολάν». Κωμωδία, ΗΠΑ 1993. 97'
- 16.00 Σ' αγαπώ μ' αγαπάς
- 17.00 Ειδήσεις στη νοηματική
- 17.10 Roomies
- 18.40 My Greece
- 19.45 Ειδήσεις
- 21.00 «Απόσκόλιτος επισκέπτης». Δράσης, ΗΠΑ 2013. 92'
- 23.10 «Διπλή δύναμη». Θρίλερ δράσης, ΗΠΑ 1997. 89'
- 01.10 «Μουσικός πράκτορας Σαρπ». Κωμ., ΗΠΑ 2005. 100'
- 03.10 Ξένη ταινία: «Open season: Scared silly». Animation, ΗΠΑ 2015. 84'

Cosmote cinema HD 18388

- cosmote sport3**
- 21.45 Ποδόσφαιρο: Κόσοβο - Σουηδία (A)
- cosmote sport4**
- 20.00 Μπάσκετ: Σάρλοτ Χόρνετς - Φίνιξ Σαβς (A)
- cosmote sport5**
- 20.30 Εκπομπή Grand Prix 2021 (A)
- cosmote sport6**
- 18.00 Τένις: 2021 ATP Masters 1000 (A)
- cosmote sport7**
- 19.00 Ποδόσφαιρο: Λέστερ - Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ (A)
- cosmote sport8**
- 19.30 Μπάσκετ: Βαλένθια - Μπαρτσελόνα (A)

Cosmote sport HD 18388

- cosmote sport1**
- 21.45 Ποδόσφαιρο: Ρουμανία - Γερμανία (A)
- cosmote sport2**
- 21.45 Ποδόσφαιρο: Βουλγαρία - Ιταλία (A)

A: Ανευθείας M: Μαγνητοσκόπηση E: Επανάληψη

Λεπτά φύλλα και σκιερά δέντρα στην ελληνική πεζογραφία

Το Ανοιχτό Βιβλίο, κατ' αποκλειστικότητα, διάβασε και σας παρουσιάζει την πολυαναμενόμενη μελέτη του κριτικού λογοτεχνίας, δοκιμιογράφου και συγγραφέα Δημοσθένη Κούρτοβικ που θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Πατάκη αρχές Απριλίου. **Μ.Φ.**

► Του **Γ. Ν. ΠΕΡΑΝΤΩΝΑΚΗ**

Η μεταπολιτευτική λογοτεχνία, κυρίως η πεζογραφία, έχει την τύχη να αναλύεται πλέον πολύτροπα, τόσο σε μεμονωμένα άρθρα όσο και σε συνθετικές μελέτες, όπως αυτές τριών σημαντικών Ελλήνων κριτικών: «Η κίνηση του εκκρεμούς. Ατομα και κοινωνία στη νεότερη ελληνική πεζογραφία: 1974-2017» του Βαγγέλη Χατζηβασιλείου (Πόλις, 2018), η «Ελληνική πεζογραφία 1974-2010. Το μέτρο και τα σταθμά» της Ελισάβετ Κοτζιά (Πόλις, 2020) και τώρα «Η ελιά κι η φλαμουριά» του Δημοσθένη Κούρτοβικ, ο οποίος επιχειρεί μια ανέγνωτη χαρτογράφηση και ερμηνεία του μεταπολιτευτικού λογοτεχνικού τοπίου.

Στην ουσία η χαρτογράφηση του είναι κειμενοκεντρική και γι' αυτό δεν αναλώνεται ούτε σε βιογραφικά στοιχεία ούτε σε πλήρεις εργογραφικούς καταλόγους για κάθε δημιουργό. Τα ίδια τα κείμενα προσεγγίζονται με δύο κατά βάση κριτήρια, ένα κοινωνιολογικό κι ένα αισθητικό. Το πρώτο εφαρμόζεται για να εξετάσει πώς η λογοτεχνία διασταυρώνεται με την ελληνική κοινωνία, τις αλλαγές στα ήθη και τον τρόπο ζωής των Νεοελλήνων. Προφανώς δεν αντανακλά την εξωτερική πραγματικότητα σαν κάτοπτρο, αλλά οσμίζεται, παρουσιάζει, ερμηνεύει και εν γένει προτυπώνει και διατυπώνει τον λόγο της σε παραλληλία με τις τρέχουσες αλλαγές κι εξελίξεις. Το δεύτερο ακολουθεί μια εσωτερική γραμμή, που επισημαίνει το πέρασμα

από τον ρεαλισμό και τον μοντερνισμό, ως λογοτεχνία της εξάντλησης, στο μεταμοντέρνο.

Σ' αυτό το πλαίσιο η πεζογραφία μετά τη δικτατορία χωρίζεται από τον Δ. Κούρτοβικ σε δύο περιόδους, από το 1974 περίπου μέχρι το 1990 και από το 1990 ως το 2020. Το 1990 τίθεται αδρομερώς ως όριο της ελληνικής κοινωνίας, που χωρίζει το άμεσα μεταπολιτευτικό από το άνοιγμα στην παγκόσμια κοινωνία, αλλά και μεταίχμιο της λογοτεχνικής παραγωγής, η οποία ακολουθεί τα κοινωνικοπολιτικά δεδομένα. Ο κριτικός βέβαια δεν τηρεί παντού τα όρια, επειδή θεωρεί ότι κείμενα που δημοσιεύτηκαν αργότερα αποδίδουν τη νοσηρότητα του πριν, αλλά και προγενέστερες τάσεις διαπερνούν τις δεκαετίες και φτάνουν μέχρι τον 21ο αιώνα.

Ποιες τάσεις, λοιπόν, διαγράφονται; Ποιες γαίες χρωματίζονται; Τα πρώτα μεταπολιτευτικά έργα δεν ακολουθούν το γενικότερο κλίμα της κοινωνικής ευφορίας, αλλά κατακρίνουν την πολιτική, την αστικοποίηση, τη νεολαία και τους αγώνες, επειδή η μεταπολεμική γενιά, που ακόμα είναι στα πράγματα, βλέπει αρνητικά τη μεταπολιτευτική κοινωνία, κυρίως επειδή την κρίνει -σύμφωνα με τον Δ. Κούρτοβικ- με όρους προδικτατορικούς που είχαν πλέον ξεπεραστεί. Αυτή την περίοδο ποικίλες τάσεις απλώνουν τα πλοκάμια τους πίσω στον Εμφύλιο, ο οποίος ακόμα ερεθίζει, στην Αριστερά και την αυτογνωσία της, τη μετανάστευση, το αστικό περιβάλλον, τους νέους και

τα μοντέλα ζωής τους, τα αντιρωσικά μοντέλα κ.λπ.

Στη δεύτερη φάση, μετά το 1990 δηλαδή, οι φυγόκεντρες τάσεις διευρύνουν τη ματιά και το πνεύμα. Το «εμείς» στρέφεται σταδιακά στο «εγώ», το υποκείμενο αποκτά ατομικότητα, η πραγματικότητα διαθλάται μέσα από τον παρατηρητή, η (αυτο)βιογραφία εξελίσσεται σε ποικίλους αναβαθμούς απόδοσης του «εγώ». Η κριτική της κοινωνίας συνεχίζεται, όχι όμως στην απορριπτική της χροιά, αλλά μέσω ειρωνείας και χιούμορ για κάθε παθογένεια και τερατογένεση της σύγχρονης ζωής, όπως είναι η τρομοκρατία, που επιχειρείται να ερμηνευθεί, και η έλευση των αλλοδαπών, η οποία διαμορφώνει συνθήκες πολιτισμικής διαλεκτικής και ώσμωσης.

Στην τελευταία δεκαετία του 20ού αιώνα (ξαν) ανθίζουν είδη που είχαν παλιότερα φθαρεί, όπως το αστυνομικό μυθιστόρημα, το οποίο αναλαμβάνει τον ρόλο του κοινωνικού ανατόμου, και το ιστορικό, το οποίο τόσο ανατρέπει παγιωμένες αντιλήψεις, όσο και αναδεικνύει τη γλώσσα ως κατασκευαστικό υλικό της ταυτότητας. Μα και άλλα είδη και τεχντροπίες αναδύονται όπως η λογοτεχνία του φανταστικού, το

μελλοντολογικό αφήγημα, που δημιουργεί νέες πραγ-

ματικότητες, η επιστημονική φαντασία κι ο μαγικός

ρεαλισμός ο οποίος εξελληνίζεται μέσα στο βαλκανικό του πλαίσιο. Ο συγγραφέας δεν παραλείπει να επισημάνει τον δοκιμιακό χαρακτήρα πολλών έργων, είτε στην αμιγή τους μορφή είτε στον συνδυασμό του δοκιμιακού ύφους με τη λογοτεχνική μυθοπλασία.

Τελικά, ποιους νέους προβληματισμούς εγείρει η λογοτεχνία των τελευταίων τριάντα χρόνων; Είναι σαφώς η παγίωση της θέσης της γυναίκας, που ανοίγεται από τους φεμινιστικούς κραδασμούς μέχρι το εύπεπτο ροζ μυθιστόρημα κι από τη θέση του θήλεος μέσα στην Ιστορία ως την αμφιταλάντευση του μεταξύ ανεξαρτησίας και οικογενειακής αγκυροβόλησης. Δίπλα σ' αυτό στέκεται ο έρωτας όχι με τη μελοδραματική του μορφή αλλά πιο επιθετικά ως ειρωνεία, ως διαπροσωπική και διαδικτυακή επαφή, ακόμα και ως ομοερωτική εκδήλωση. ➔

ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΖΟΥΡΑΡΙΣ

Νά πιν χέσω τέτοια λευτεριά, όπου δά κάμω έγω έσένα πασιά!

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Πράξη και Πολιτική Θεωρία του... Μακρυγιάννη

ΤΟ ΓΕΝΝΑΙΟΝ ΠΕΥΣΟΣ

Έρχομαι από μακριά

ΤΕΛΟΣ ΕΜΑΣ ΑΠΟΨΡΑΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΜΟΣ

www.armosbooks.gr

Λόγος για να διαβάσεις!

ΔΗΜΟΣΙΘΕΝΗΣ
ΚΟΥΡΤΟΒΙΚ

**Η ελιά κι η
φλαμουριά**

Ελλάδα και Κόσμος, Ατομο
και Ιστορία στην ελληνική
πεζογραφία 1974-2020

Πατάκης, 2021, σελ. 356

► Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ**

«...μια μουτζούρα σιωπής
μια μαιμούδισια μούρη θανάτου
μια επανέκδοση του αρνητικού
μια ανανέωση της αγιάτρευτης
απουσίας
της εγκατάλειψης, της σιωπής.
Αυτό ήταν το μόνο θετικό.

Είχε κατορθώσει ο φωτογράφος
ν' απαθανατίσει τη σιωπή».

Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ,
«Το μόνο θετικό»

ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ, ξεκινώντας στις αρχές του 19ου αι., πέρα από τη θετική ή την αρνητική αποτίμησή τους ως τέχνη, κατόρθωσαν να καταγράψουν τον κόσμο, διδάσκοντας έναν νέο οπτικό κώδικα, μεταβάλλοντας τη γνώμη μας για το τι αξίζει να βλέπουμε και τι έχουμε δικαίωμα να παρατηρούμε, διαμορφώνοντας μια γραμματική και ηθική της όρασης. Η φωτογραφία αποτελεί το στίγμα, το φυσικό αποτύπωμα, τη νεκρική μάσκα του πραγματικού. Έχει χαρακτηριστεί τέχνη ελεγκτική, τέχνη του λυκόφωτος, καθώς οι φωτογραφίες ως memento mori και ως όργανο της μνήμης καθίστανται την ίδια στιγμή μια ψευδο-παρουσία και ένα τεκμήριο απουσίας. Για τον Ρολάν Μπαρτ η φωτογραφία ισοδυναμεί με Κασσάνδρα από την ανάποδη: έχοντας στραμμένα τα μάτια στο παρελθόν, δεν ψεύδεται ποτέ για όσα υπήρξαν και τα οποία έχουν πλέον χαθεί.

Τι γίνεται, όμως, όταν οι χάρτινες εικόνες παρακμάζουν, αλλοιώνονται, φθείρονται, όταν σβήνουν, χάνουν τη ζωντάνια και την αίγλη τους, όταν τα πρόσωπα πάνω σε αυτές μετατρέπονται σε *μουτζούρες σιωπής*; Σκέψεις σαν αυτές γεννά το νέο φωτογραφικό άλμπουμ του Αβραάμ Παυλίδη *Περί φθοράς και απώλειας*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2020, με εισαγωγή στην ελληνική και αγγλική γλώσσα του Ηρακλή Παπαϊωάννου. Ο Παυλίδης, περιηγητής του ελληνικού τόπου, με γνήσιο ενδιαφέρον για την παράδοση, τη λαϊκή τέχνη, έχει απαθανατίσει με τις φωτογραφίες του εσωτερικά χώρων με ή χωρίς τους ενοίκους τους, ερειπωμένα κτίρια, ετοιμόρροπες επιφάνειες, στρέφοντας τη ματιά μας στη φθαρμένη ύλη, το υπολειπόμενο ίχνος της μέσα στον χρόνο. Στο νέο φωτογραφικό άλμπουμ του Παυλίδη συντελείται, όπως σημειώνει ο Ηρακλής Παπαϊωάννου στην κατατοπιστική και ενδελεχή εισαγωγή του, μια αθόρυβη μετατόπιση από την «εικόνα των ερειπίων» στα «ερείπια των εικόνων», που ξεθώριασαν, σάπισαν, αλλοιώθηκαν με κάθε τρόπο.

Ο Παυλίδης αναφωτογραφίζει επιλεκτικά εικόνες που έχει εντοπίσει σε ποικίλους χώρους, όπως παλαιοπωλεία, πινακίδες σε χώρους δημόσιους ή σε ιδιωτικές πηγές, ανασυνθέτοντας τις αισθητικά ή τεχνικά. Οικογενειακά πορτρέτα, πορτρέτα νιόπαντρων ζευγαριών, μικροί μαθητές, μουσικοί, χάρτινες στιγμές μιας παρελθούσας ευτυχίας, αλλά και αποστεωμένα κτί-

Μνημειώνοντας τη φθορά

ρια πρωταγωνιστούν στο φωτόδραμα που συνθέτει ο Παυλίδης με τον φωτογραφικό φακό του. Ο Παπαϊωάννου αναφέρει πως πρόκειται για υλικό που ο φωτογράφος αλιεύει από την *ανεπίσημη* φωτογραφία (vernacular photography), όρος που παραπέμπει στο έργο που παρήγαγαν ερασιτέχνες κυρίως φωτογράφοι και περιελάμβανε οικογενειακά πορτρέτα, καθημερινές σκηνές, κοινότοπα θέματα. Θεμελιώδης λειτουργία της ανεπίσημης φωτογραφίας μέσα από την ακινητοποίηση μιας φευγαλέας στιγμής, μέσα από την *ταρίχευση του χρόνου* είναι η διατήρηση ζωντανής της μνήμης των εικονιζόμενων προσώπων. Το φωτογραφικό άλμπουμ με εικόνες παρμένες από τις τελετουργίες της ιδιωτικής σφαίρας μνημειοποιεί και αναδεικνύει την ιστορικότητα των εικονιζόμενων.

Ωστόσο, οι φθαρμένες φωτογραφίες του Παυλίδη, στις οποίες η σκιά, το σκοτάδι κυριαρχούν πάνω στο φως, οδηγούν τα εικονιζόμενα πρόσωπα στην οριστική λήθη. Οι φωτογραφίες του, ως ομιλούσα πραγματικότητα, αφηγούνται την ιστορία της καταλυτικής επίδρασης του χρόνου στην υλικότητα των ανθρώπων και των πραγμάτων, σε μια εποχή που ο καθένας μας κάνει απέλπιδες και απελπισμένες προσπάθειες να αποτρέψει τη φθορά του χρόνου, *το γέραςμα του σώματος και της μορφής*, τη θλίψη που γεννά το αμετάκλητο του θανάτου. Σε κάποιες εικόνες οι σκιές, το παιχνίδι ανάμεσα

στο μαύρο και το άσπρο, έχουν ως αποτέλεσμα η φθορά να επεκτείνεται στην αρτιμέλεια του σώματος, στο χαράκωμα του προσώπου, σαν *από φριχτό μαχαίρι*, ακόμα και στο πλήρες σβήσιμό του. Οι ερειπωμένες εικόνες του Παυλίδη αποτυπώνουν το δυστοπικό ανθρώπινο σώμα. Πρόκειται για τοπίο θανάτου, φυσικού και ανθρώπινου, για μια εικονογραφία της οδύνης, καθώς ο φωτογράφος επιδιώκει και καταφέρνει να αναπαραστήσει το μη αναπαραστάσιμο. Οι φωτογραφίες του Παυλίδη είναι αντι-φωτογραφίες, μιας και ο καλλιτέχνης, αμφισβητώντας τα πιο ζωτικά συστατικά του φωτογραφικού λόγου, ανατρέπει την οπτική ρητορική της τέχνης που πιστά υπηρετεί από τη δεκαετία του '90. Ο Παυλίδης με τις πάσχουσες φωτογραφίες του, τις φτιαγμένες από «πεθαμένο χαρτί», αφηγείται την ελεγεία της φθοράς και της απώλειας του ανθρώπου και των πραγμάτων, ενώ «όλο ελπίζει πως κάποτε θ' αποτυπώσει τη διαφορά ανάμεσα στο χωρισμό και το θάνατο ατέλειες έχει όμως ακόμη πολλές η τέχνη του αν κι όσο πάει μαθαίνει απ' έξω τη νύχτα παπαγαλίζει το σκοτάδι κι αισιοδοξεί πως η αδιόρατη στιγμή όταν η εγκατάλειψη η απλή μεταμορφώνεται σε θάνατο οριστικό θα συλληφθεί στο τέλος».

(Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ)

Ο φωτογράφος σε
ακουαρέλα του Ανδρέα
Θεοδώρου (Αίγινα, 2013).

ΑΒΡΑΑΜ ΠΑΥΛΙΔΗΣ

**Περί φθοράς
και απώλειας**

ΜΙΕΤ, 2020

Σελ. 96 (με 73 έγχρωμες
φωτογραφίες)

Ανατέμνοντας τη γυναικεία σεξουαλικότητα

► Tns ΣΤΑΥΡΙΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

ΤΟ ΣΤΙΓΜΑ που επιφέρει η εγκυμοσύνη στην εφηβεία και η αποξένωση του παιδιού από τη μητέρα βρίσκονται στον πυρήνα του δεύτερου μυθιστορήματος για ενήλικους της Αμερικανίδας Jacqueline Woodson με τίτλο *Κάτι αστραφτερό* (Red at the Bone) που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πόλις, σε μετάφραση Άνας Μαραγκάκη.

Η δεκαεξάχρονη Αφροαμερικανή Αϊρίς μεγαλώνει στο Μπρούκλιν και το πλάνο της ζωής της για τα επόμενα χρόνια περιλαμβάνει πανεπιστημιακές σπουδές. Ο εφηβικός της όμως έρωτας με τον Ομπρέϊ φέρνει μια απρογραμμάτιστη εγκυμοσύνη, την οποία η Αϊρίς αποδέχεται με ψυχραιμία. Η έφηβη υπερασπίζεται σθεναρά την επιλογή της να κρατήσει το μωρό απέναντι στον σχολικό και κοινωνικό της περίγυρο που επιχειρεί να την εξοστρακίσει δαιμονοποιώντας την αμαρτωλή -με βάση το καθολικό δόγμα- προγαμιαία σεξουαλική δραστηριότητά της.

Η αποφασιστικότητα της Αϊρίς κάμπει την αρχική αντίδραση των γονιών της που επιλέγουν να σπρίξουν την επιλογή της έφηβης να συνδυάσει μητρότητα και σχολείο και δημιουργούν ένα περιβάλλον θαλπωρής για να υποδεχτούν το μωρό. Στο πλευρό της έφηβης μητέρας στέκονται επίσης από την πρώτη στιγμή ο Ομπρέϊ και η μητέρα του, η οποία στο εξαιρετικά σύντομο διάστημα που συνυπάρχει με την εγκυμονούσα Αϊρίς την πείθει να παραμείνει στο σχολείο και να αδράξει την ευκαιρία για ανώτερες σπουδές, επιτρέποντάς της ουσιαστικά να διεκδικήσει στο μέλλον την προσωπική ανεξαρτησία της από τις εφ' όρου ζωής υποχρεώσεις της μητρότητας.

Το μυθιστόρημα ανοίγει με το πάρτι «ενηλικίωσης» της Μέλοντι, της κόρης της Αϊρίς. Στα δεκαέξι χρόνια που μεσολάβησαν από τη γέννηση της Μέλοντι, η Αϊρίς έφυγε για να σπουδάσει σε μια άλλη πολιτεία αφήνοντας την κόρη της στη φροντίδα του Ομπρέϊ και των γονιών της. Η νεαρή μητέρα ρίχνεται με όρεξη στα διαβάσματά της, ρουφά μέχρι το μεδούλι τη φοιτητική ζωή, ανακαλύπτει την ομοφυλοφιλική σεξουαλικότητα της και μοιραία βαθαίνει το χάσμα με ταξί αυτής και του πλήρως αφοσιωμένου στον πατρικό του ρόλο, Ομπρέϊ.

Η συγγραφέας εξετάζει την εξέλιξη της σχέσης δύο ανθρώπων που ενώθηκαν πρώιμα με τα ακατάλυτα δεσμά της γονεϊκότητας, αλλά στην πορεία ο ένας εξελίσσεται προς νέ-

ες κατευθύνσεις, ενώ ο άλλος ικανοποιείται παραμένοντας στάσιμος στο ασφαλές πλαίσιο της οικογενειακής εστίας. Το μυθιστόρημα ξεχωρίζει από πλήθος παρεμφερών διηγήσεων που παρουσιάζουν κατά κανόνα τον άντρα να αποχωρεί από τέτοιες καταστάσεις και τη γυναίκα να παραμένει στη ζωή του παιδιού αναλαμβάνοντας και τον ρόλο του πατέρα. Συντίθεται έτσι μια αφήγηση μητρότητας που ανατρέπει το πατριαρχικό παράδειγμα καθώς το θηλυκό μέλος της σχέσης βάζει τον εαυτό του και τις προσωπικές του επιδιώξεις πάνω από τις ανάγκες του αρσενικού και του μωρού.

Η αφήγηση στο *Κάτι αστραφτερό* είναι πολυπρόσωπη: ο προβολέας φωτίζει εναλλάξ τους χαρακτήρες της δεκαεξάχρονης Μέλοντι, της μητέρας, του πατέρα, της γιαγιάς και του παππού της από την πλευρά της μητέρας. Ο κάθε χαρακτήρας παρουσιάζει τα γεγονότα φωτίζοντας διαφορετικές λεπτομέρειες κι εστιάζοντας στο αποτύπωμα που άφησαν στη δική του ψυχή. Η πολυπρισματικότητα αυτή φανερώνει

τις εμμονές και συνάμα τις ελλείψεις της ανθρώπινης μνήμης. Η Woodson καταδεικνύει ότι δεν υπάρχει μία μόνο εκδοχή της ιστορίας καθώς οι διαφορετικές αφηγηματικές φωνές έχουν βιώσει το παρελθόν με διαφορετικό τρόπο. Αυτό που η Αϊρίς διεκδίκησε ως προσωπικό δικαίωμα επιλογής, ο Ομπρέϊ το εισέπραξε ως ματαίωση των ονείρων του για σταθερότητα και η Μέλοντι ως μητρική αποστέρηση.

Σ' ένα παράλληλο με το προσωπικό επίπεδο, η συγγραφέας αναδεικνύει θεμελιώδη ζητήματα της μαύρης ταυτότητας. Στον πυρήνα της οικογενειακής μνήμης βρίσκεται ένα από τα χειρότερα επεισόδια ρατσιστικής βίας εναντίον Αφροαμερικανών από Λευκούς, η σφαγή της Τάλσα της Οκλαχόμα (1921), όπου η γιαγιά και η προγιαγιά της Αϊρίς λίγο έλειψε να γίνουν και οι ίδιες στάχτη. Η προγονική μνήμη της φυγής και της επιβίωσης εγγράφεται ανεξίτηλα στις ψυχές της Αϊρίς και της μητέρας της, που μαθαίνει ουσιαστικά στην έφηβη τη σημασία τού να σηκώνεσαι στα πόδια σου μετά από

αναποδιές και να υπερασπίζεσαι τον εαυτό σου και τα θέλω σου.

Η Woodson επέλεξε τον δοκιμασμένο δρόμο του *μυθιστορήματος ενηλικίωσης* για να σκιαγραφήσει ένα διαυγές πορτρέτο της μαύρης γυναικείας σεξουαλικότητας. Η έφηβη Αϊρίς προσπαθεί να πιστέψει ότι το αίσθημα της επαφής με τον Ομπρέϊ είναι στ' αλήθεια έρωτας, μια βεβαιότητα που θα καταρρεύσει όταν βιώσει την πρώτη της λεσβιακή εμπειρία και συγκλονιστεί σύγκορμη από το ωμό και πρωτόγνωρο συναίσθημα.

Μέσω της αντισυμβατικής Αϊρίς, η συγγραφέας επαναδιαπραγματεύεται τις νόρμες που περιβάλλουν τη σεξουαλική έκφραση των κοριτσιών και των νεαρών γυναικών. Το σώμα, ο ερωτισμός και ο εαυτός της γυναίκας ανήκουν σ' αυτήν και μόνο - ούτε οι γονείς της, ούτε οι ερωτικοί της σύντροφοι έχουν το δικαίωμα να το διαφεντεύουν ούτε και οι διαρκείς απαιτήσεις της μητρότητας μπορούν να θамπώσουν αυτά τα «αστραφτερά» της κομμάτια.

JACQUELINE WOODSON

Κάτι αστραφτερό

Μετάφραση: Άνα Μαραγκάκη

Πόλις, 2021

Σελ. 208

► Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΡΑΜΠΕΛΑ**

Η ΜΕΙΞΗ αυτοβιογραφίας και κοινωνικής θεωρίας, παρά τη διακρυγμένη από δεκαετίες και εν μέρει πραγματοποιημένη πλέον ενότιη «προσωπικού» και «πολιτικού», εξακολουθεί να παραμένει σε μεγάλο βαθμό ταμπού, ενίοτε ακόμα και για τους πιο προβεβλημένους εκπροσώπους της ριζοσπαστικής θεωρίας: το «προσωπικό» απωθείται κατά κανόνα στην ανείπωτη επικράτεια του ιδιωτικού, ενώ η κοινωνική θεωρία εκφέρεται λες και από το πουθενά, ακόμα και –ή ιδίως– όταν αναφέρεται με εμφανή πολιτική πρόθεση σε καταπιεσμένα κοινωνικά υποκείμενα, με τα οποία ταυτίζεται μεν ο θεωρητικός, χωρίς ωστόσο να συμπεριλαμβάνει σε αυτά το ίδιο του το πρόσωπο μιλώντας θεωρητικά, χωρίς δηλαδή να φέρνει τον εαυτό του στο προσκήνιο της θεωρητικής του γραφής. Το ακριβώς αντίθετο κάνει ο Ντιντιέ Εριμπόν στην Επιστροφή στη Ρενς, προσφέροντας μάλιστα και μια απaráκαμπτη εφεξής εξήγηση για το φαινόμενο αυτό: υπερβολικά συχνά, μοιάζει να υπαινίσσεται ο Εριμπόν, αυτό που απωθείται στο (και ως) πρόσωπο του θεωρητικού δεν είναι κάποια αφηρημένη «προσωπική» διάσταση, αλλά ένα πολύ συγκεκριμένο ταξικό υπόβαθρο –η ίδια μας η κοινωνική προέλευση– προκειμένου να δικαιωθεί ένα άλλο – η «τάξη» της θεωρίας, η οποία σήμερα ταυτίζεται με ένα ακούοντως επιλεκτικό κατεστημένο (του πανεπιστημίου, της διάνοησης, των ΜΜΕ).

Είναι αυθεντικά τολμηρή, και στάθηκε στην πράξη σημαντική πηγή έμπνευσης, η κίνηση με την οποία ο γκέι φιλόσοφος Εριμπόν αρχίζει τη στοχαστική του αναδρομή στο παρελθόν του: «μου ήταν πιο εύκολο να γράψω για τη σεξουαλική ντροπή παρά για την κοινωνική ντροπή» (σελ. 23). Παιδί εργατικής οικογένειας της βόρειας Γαλλίας, μεγαλωμένος μέσα σε μια ατμόσφαιρα συχνά ακραίων στερήσεων, λεκτικής και σωματικής σκληρότητας, ομοφοβίας και εδραίων κομμουνιστικών φρονημάτων (τα οποία, ελλείψει κομμουνιστικής διεξόδου, έμελλε να γίνουν τις τελευταίες δεκαετίες λεπενικά), ο συγγραφέας ανατρέχει σε όλα αυτά που χρειάστηκε να ξεπεράσει πρώτα και να κρύψει αργότερα για να γίνει ο «εαυτός» του: επαναστάτης μαρξιστής, μαθητής του Φουκό και του Μπουρντιέ (τους οποίους αντιπαραβάλλει με έναν απλό όσο και ιδιόφυη τρόπο: μεγαλοαστός της γαλλικής επαρχίας και στρατευμένος ομοφυλόφιλος ο πρώτος, εργατόπαιδο και δέσμιος μιας ισχυρής αρρενωπότητας ο δεύτερος), σεξουαλικά συνειδητοποιημένος

γκέι και τελικά μέλος της διανοου-μενίστικης νομενκλατούρας του Παρισιού. Στόχος του, στη βιολογική και πνευματική ωριμότητά του πια, είναι να μετατρέψει την κοινωνική ντροπή σε «δύναμη μεταμόρφωσης» (σελ. 222), όπως είχε κάνει στη μετεφηβεία του με τη σεξουαλική ντροπή: εν ολίγοις, να προσθέσει στον αυτοπροσδιορισμό του το παρελθόν του, τον κόσμο της αρχικής του κοινωνικοποίησης, την προλεταριακή του καταγωγή – αυτό το φάντασμα που πλανάται σταθερά πάνω από κάθε «πολιτική των ταυτοτήτων».

Εξιστορώντας τη διαδρομή του και προσπαθώντας να εξαγάγει βήμα βήμα το νόημά της, ο Εριμπόν καταφέρνει να διατυπώσει το σπανιότερο είδος θεωρίας: μια αληθινή διαλεκτική που τέμνει τα απολιθωμένα, θετικά της άκρα με τη δύναμη μιας κάθε φορά προσδιορισμένης άρνησης. Θα μπορούσαμε να ονομάσουμε «τάξεις» αυτά τα θετικά άκρα και «φύλο» την προσδιορισμένη άρνηση που τα διαπερνά, παίρνοντας ωστόσο

ορισμένες προφυλάξεις ενάντια σε μια ενδεχόμενη υποστασιοποίηση των όρων: η «τάξη», ακόμα κι αν είναι τόσο ασφυκτική όσο το βιομηχανικό προλεταριάτο της μεταπολεμικής επαρχιακής Γαλλίας ή, από άλλη άποψη, τόσο περιοριστική όσο οι παριζιάνικο κύκλοι της κουλτούρας, δεν είναι επ' ουδενί μοιραία, το δε «φύλο» δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση μια αρραγή, στεγανοποιημένη «ταυτότητα» – και δεν μπορεί να είναι τυχαίο ότι ο Εριμπόν αποπειράται τη λυτρωτική του διαλεκτική σε μια στιγμή που η σεξουαλική ντροπή του φύλου του τείνει φυσικώ τω τρόπω να υποχωρήσει προς όφελος των πιο σφαιρικά κοινωνικών του όψεων, όταν δηλαδή το sex μεταβαίνει εμπράκτως στο gender και μια ψυχρά θεωρητικίζουσα διάκριση γίνεται επιτέλους τελεσφόρο βίωμα.

Στο ίδιο αυτό πλαίσιο, δεν μπορεί να θεωρηθεί καθόλου αδιάφορη η πολιτική μεροληψία του συγγραφέα: ο Εριμπόν αναζητεί, εκτός των άλλων, και ένα μέλλον για την Αριστερά – και επιστροφή

ΝΤΙΝΤΙΕ ΕΡΙΜΠΟΝ**Επιστροφή στη Ρενς**

Μετάφραση: Γιάννης Στεφάνου

Νήσος, 2020

Σελ. 248

στη Ρενς από αυτήν την άποψη σημαίνει επίσης επιστροφή στο κομμουνιστικό απωθημένο, το οποίο, στη Γαλλία όπως και σχεδόν παντού αλλού, επιβλήθηκε τεχνηνώς ως συλλογικός κα-

ταναγκασμός, με αποτέλεσμα η κατ' ανάγκην παραμορφωμένη επάνοδος του με ακροδεξιά μορφή να καταδικάζεται εύκολα –και στρατηγικά– πλέον ως ταύτιση των «δύο άκρων». Ο Εριμπόν όμως δείχνει ότι τα πραγματικά άκρα είναι ταξικά, και η μόνη νοπή ταύτισή τους είναι η ταυτόχρονη άρνησή τους. Θα ήταν υπέρ το δέον απλουστευτικό αν αποκαλούσαμε την άρνηση αυτή «έμφυλη»: αν κάτι μας διδάσκει ο Εριμπόν, είναι ότι το φύλο, παραδόξως, δεν είναι έμφυλο, αλλά οτιδήποτε άλλο, το σύνολο όλων των υπόλοιπων καθορισμών του, και προπάντων των πιο άδηλων ανάμεσά τους, ενώ η άρνηση, αν πρόκειται να είναι προσδιορισμένη και, εν τέλει, αληθινά αριστερή, πρέπει να είναι και εκδικητική όχι τόσο προς όφελος του εαυτού στο παρόν, όσο για χάρη του αείπωτο αλύτρωτου παρελθόντος. Το εμβληματικό βιβλίο του Εριμπόν θέτει τα θεμέλια γι' αυτό το μεγάλο, ανώνυμο, πληθυντικό έργο που μόλις και μετά βίας έχει ξεκινήσει.

Φύλο εναντίον τάξης

•••νησιδες

**«Το '21 δεν ήταν
όμοιο με καμιά
επανάσταση
του κόσμου»**

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

**ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ
ΜΑΚΡΥΤΙΑΝΝΗΣ**

**Ένας άλλος
Θουκυδίδης**

Η Βασιλεία στην Αγγλία αγγί

Λονδίνο

Του **Γιάννη Ανδρικόπουλου**

Για τους οπαδούς της αβασίλευτης δημοκρατίας, η πρόσφατη συνέντευξη των μελών της βρετανικής βασιλικής οικογένειας, Χάρι και Μέγκαν, στην Οπρα Γουίνφρέϊ δεν ήταν τίποτε λιγότερο από θειικό δώρο. Τους έδωσε ό,τι χρειαζόνταν για να ζητήσουν την αλλαγή του καθεστώτος σε αβασίλευτη δημοκρατία.

Το ανακτορικό καθεστώς, είπαν και οι δύο, με τη ρατσιστική και απάνθρωπη πολιτική του, τους αφείρεσε το νόημα που έχει η ανθρώπινη ζωή και έφερε την ίδια τη Μέγκαν στα πρόθυρα της αυτοκτονίας. Η μόνη λύση για το ζεύγος ήταν, έτσι, το σπάσιμο των ανακτορικών δεσμών, η διαφυγή τους στο εξωτερικό, την Καλιφόρνια.

Παρακολούθησα τη «βομβιστική επίθεση» στα βασιλικά θεμέλια κατά τη διάρκεια αυτής της αξέχαστης δίωρης συνέντευξης που συγκλόνισε τη βρετανική κοινωνία και την έσπασε στα δύο. Στη μια μεριά ήταν αυτοί που υιοθέτησαν τις απόψεις του εγγονού της βασίλισσας, του Χάρι, και της διαζευγμένης και μικτής φυλετικής καταγωγής Αμερικανίδας ηθοποιού και συζύγου του, της δούκισσας Μέγκαν, και στην άλλη αυτοί που τις καταδίκασαν ως απατηλές και συμφεροντολογικές.

Και στους τελευταίους δεν συμπεριλαμβάνονταν μόνον οι βασιλόφρονες.

Προσωπικά, δεν τάχθηκα ούτε με το ένα στρατόπεδο ούτε με το άλλο, διότι το όλο θέμα δεν έχει μόνον μία πλευρά. Για παράδειγμα, πολλοί από το νυν και το προηγούμενο προσωπικό των ανακτόρων είχαν ήδη πριν από τη συνέντευξη καταγγείλει ότι είχαν απειληθεί και ταπεινωθεί από τη Μέγκαν. Και, όπως δήλωσαν πηγές των ανακτόρων, τα χειρότερα δεν έχουν έρθει ακόμη στην επιφάνεια.

Η μεγαλύτερη «βόμβα» έπεσε με τη δήλωση της Μέγκαν, σύμφωνα με την οποία μέλη της βασιλικής οικογένειας είχαν «ανησυχίες και συζητήσεις για το πόσο σκούρα θα είναι η επιδερμίδα του υπό γέννηση παιδιού». Αν και «συζητήσεις» επί αυτού θέματος δεν είναι αναγκαστικά ρατσιστικές, «ανησυχίες» επί του ιδίου θέματος έχουν αναμφίβολα ρατσιστικό χαρακτήρα.

Ο Χάρι διευκρίνισε μετά τη συνέντευξη ότι αυτές οι «ανησυχίες» δεν είχαν εκφραστεί από τη βασίλισσα Ελισάβετ ή τον σύζυγό της, Φίλιππο. Και ο Ουίλιαμ, αδελφός του Χάρι και δεύτερος μετά τον Κάρολο διάδοχος στον θρόνο, αρνήθηκε ότι ήταν μέλος μιας «ρατσιστικής οικογένειας».

Εάν τέτοιες «ανησυχίες» όντως

εκφράστηκαν, τότε από ποιον εκφράστηκαν; Και πώς ακριβώς θα μπορούσαν να ερμηνευτούν; Το παλάτι του Μπάκιγχαμ ίσως να μην είχε άδικο όταν σε μια πολύ σύντομη απάντησή του στα λεχθέντα σημείωσε ότι «αναμνήσεις» του παρελθόντος «μπορεί να διαφέρουν».

Αμφιβολίες παρεισφρέουν για την ακριβή μεταφορά των βασιλικών συζητήσεων, διότι τόσο ο Χάρι όσο και η Μέγκαν έκαναν πολλές άλλες και ασήρικτες καταγγελίες.

Η βασιλική ιεραρχία, είπε σχετικά η Μέγκαν, «δεν ήθελε να αναγορευτεί το παιδί [της] πρίγκιπας ή πριγκίπισσα και, κατά συνέπεια, να εξασφαλίσει την επακόλουθη ασφάλεια ζωής».

Η υποτιθέμενη άρνηση της «εταίρειας» (figm), που η Μέγκαν υπαινίχθηκε ότι είχε ρατσιστικά κίνητρα, ήταν πάντως αβάσιμη.

Βάσει του βασιλικού πρωτοκόλλου, που τροποποιήθηκε το 2012,

δισέγγονα του βασιλιά δεν αναγορεύονται σε πρίγκιπες εκτός και αν είναι παιδιά του μεγαλύτερου γιου του Καρόλου, δηλαδή του Ουίλιαμ. Αυτό σημαίνει ότι ο γιος του Χάρι και της Μέγκαν δεν δικαιούται ούτε τίτλο ευγενείας, ούτε ασφάλεια ζωής. Θα τα δικαιούται, αλλά μόνον όταν γίνει εγγονός του βασιλιά, δηλαδή του Καρόλου μετά τον θάνατο της Ελισάβετ, ως εγγονός και όχι ως δισηγγονός του.

Και αυτά τα ήξερε η Μέγκαν όταν, υπαινισσόμενη ρατσισμό, δήλωσε ότι τα ανάκτορα ήταν έτοιμα να αλλάξουν το πρωτόκολλο για να μη δοθεί τελικά στον γιο της τίτλος ευγενείας.

Όλα τα παραπάνω δεν σημαίνουν φυσικά ότι ο ρατσισμός απουσιάζει πλήρως από τις σκέψεις της βρετανικής βασιλικής οικογένειας και τη συμπεριφορά της άρχουσας τάξης ή, βεβαίως, πολλών λαϊκών στρωμάτων. Το εμβόλιο εναντίον του δεν έχει ακόμη βρεθεί. Αλλά

κατ' αντίθεση προς τις Ηνωμένες Πολιτείες, στις οποίες ο ρατσισμός είναι οπλοποιημένος και επικίνδυνος, στη Βρετανία παραμένει κοινωνικά υπόγειος και πολιτικά αδρανής.

Εστω και έτσι, η ζωή της Μέγκαν είχε γίνει, όπως είπε η ίδια, αφόρητη, καθώς ειδικά ο λαϊκός βρετανικός Τύπος δεν έχανε ποτέ την ευκαιρία να της επιτεθεί συχνά με κραυγαλέους σεξουαλικούς και ρατσιστικούς τίτλους. Αλλά αποδίδοντας την αποχώρηση του ζεύγους από αυτό που η Μέγκαν αποκάλεσε «η εταιρεία» μόνον σε ρατσιστικούς λόγους, θα ήταν μια μάλλον συνηματολογική εξήγηση διότι θα παραγνώριζε πολλούς άλλους παράγοντες.

Όπως, για παράδειγμα, το γεγονός ότι η παραδοσιακά ανώτερη τάξη της Αγγλίας δεν αναγνωρίζει κανένα -ακόμη και εάν είναι άσπρος σαν το γάλα- ως ίσο της εάν δεν προέρχεται από τους κόλπους της. Και η Μέγκαν, μια Αμερικανίδα

Η υποτιθέμενη άρνηση της «εταίρειας», που η Μέγκαν υπαινίχθηκε ότι είχε ρατσιστικά κίνητρα, ήταν πάντως αβάσιμη.

Βάσει του βασιλικού πρωτοκόλλου που τροποποιήθηκε το 2012, δισέγγονα του βασιλιά δεν αναγορεύονται σε πρίγκιπες εκτός και αν είναι παιδιά του μεγαλύτερου γιου του Καρόλου, δηλαδή του Ουίλιαμ. Αυτό σημαίνει ότι ο γιος του Χάρι και της Μέγκαν δεν δικαιούται ούτε τίτλο ευγενείας, ούτε ασφάλεια ζωής. Θα τα δικαιούται, αλλά μόνον όταν γίνει εγγονός του βασιλιά, δηλαδή του Καρόλου μετά τον θάνατο της Ελισάβετ, ως εγγονός και όχι ως δισηγγονός του

ζει τα όρια της αυτοκτονίας

ηθοποιός δεύτερης κατηγορίας και με ταπεινή κοινωνική προέλευση, δεν ήταν δυνατόν να γίνει δεκτός ως ίσος τους.

Ισως, όπως ο Γκράουτσο των Marx Brothers θα μπορούσε τότε να πει, «Αρνούμαι να συνδεθώ με ένα κλαμπ που θα με έκανε δεκτό ως μέλος του». Αλλά αυτό θα ερχόταν σε σύγκρουση με τους σκοπούς της.

Η Μέγκαν και ο Χάρι αναφέρθηκαν επίσης στον τερματισμό της οικονομικής υποστήριξης τους από το παλάτι. Αλλά και αυτό ήταν ανακριβές, «απόλυτη ανοησία», όπως είπαν παράγοντες του υπουργείου Εσωτερικών. Οι επιχορηγήσεις, καθώς και η προστασία της ασφάλειάς τους, που κόστιζε στο βρετανικό Δημόσιο πάνω από 1 εκατομμύριο λίρες τον χρόνο, συνεχίζονταν ακόμη και όταν μετακόμισαν στον Καναδά. Μόνον ο Κάρολος τους επιχορηγούσε με 2,75 εκατομμύρια ευρώ τον χρόνο.

Η βασιλική οικογένεια τους απέκοψε όντως από κάθε επιχορήγηση όταν παραιτήθηκαν από τους βασιλικούς τους τίτλους, τότε που, όπως είπε ο Χάρι, πήραν στα χέρια τους «τον έλεγχο των καταστάσεων». Ο Κάρολος σταμάτησε τότε ακόμη και να απαντάει στα τηλεφωνήματά τους.

Αλλά οι Χάρι και Μέγκαν δεν έμειναν στους δρόμους. Τους στήριξαν τα 14,5 εκατομμύρια ευρώ που η Νταϊάνα, η μητέρα του Χάρι, άφησε στα δύο παιδιά της, τα άλλα εκατομμύρια που τους άφησε η μητέρα της Ελισάβετ, και τα πολλά εκατομμύρια δολάρια που τους αποδίδει η (μετά την αποχώρησή τους από την «εταιρεία») συνεργασία τους με το Netflix και το Spotify.

Και εδώ αγγίζουμε ένα άλλο κρίσιμο στοιχείο, αυτό που σχετίζεται με την επιχειρηματική δραστηριότητά τους, που είναι εν πολλοίς, πιστεύω, ο κύριος λόγος που οδή-

γησε στην αποχώρησή τους από την παλατιανή ζωή. Αυτό το έκανε σαφές η Μέγκαν στη συνέντευξη με την Οπρα.

Η ίδια και ο Χάρι, είπε, ήταν θύματα διακρίσεων εις βάρος τους διότι η βασίλισσα αρνήθηκε να τους επιτρέψει να έχουν, μαζί με τα περιστασιακά βασιλικά καθήκοντά τους, και έμμισθη δουλειά. Η βασίλισσα, με άλλα λόγια, απέτρεψε την υλοποίηση της βασικής επιδίωξής τους να εμπορευματοποιήσουν το παγκόσμιο σήμα των τίτλων τους, πράγμα το οποίο, βεβαίως, κάνουν τώρα.

Και η Μέγκαν, απρόθυμη να θυσιάσει τη χολιγουντιανή καριέρα της στον βωμό των υποχρεώσεων της ως μια ήσσονος σημασίας εκπρόσωπος της βασιλείας και ταυτόχρονα ανίκανη να συνδυάσει τον χολιγουντιανό με τον βασιλικό ρόλο διότι είναι ασυμβίβαστοι, επέλεξε τη φυγή.

Από καθαρά οικονομικής πλευράς, το ζευγάρι δεν είχε δυσκολία να αγοράσει στην Καλιφόρνια ένα σπίτι έναντι του «πενιχρού» ποσού των 12,5 εκατομμυρίων ευρώ. Και η περιουσία του σήμερα υπολογίζεται ότι ανέρχεται στα 100 εκατομμύρια λίρες. Η διαμαρτυρία του για τη διακοπή των επιχορηγήσεων που έπαιρνε, αυτές που πλήρωνε ο Βρετανός φορολογούμενος, δεν ήταν, έτσι, μόνον αβάσιμη, αλλά και εξοργιστική.

Αβάσιμη φαίνεται και η οργή της Μέγκαν για την «παγίδευσή» της στο παλάτι, την επιχρυσωμένη αιχμαλωσία της. «Δεν είδα», είπε, «το διαβατήριό μου, την άδεια οδηγίσεως και τα κλειδιά μου από την ημέρα που συνδέθηκα με την οικογένεια έως τώρα που ήλθα εδώ». Ωστόσο όλα τα μέλη της βασιλικής οικογένειας, με εξαίρεση μόνον τη βασίλισσα, χρειάζονται διαβατήρια για να ταξιδέψουν στο εξωτερικό και η Μέγκαν, στο διάστημα που αναφέρει, πραγματοποίησε 13 τέτοια ταξίδια. Πέντε από αυτά ήταν τουριστικά.

Ήταν αυτό και άλλα παρόμοια περιστατικά που έκαναν τον Πίερς Μόργκαν, ένα βασικό στέλεχος της ανεξάρτητης βρετανικής τηλεόρασης, να πει ότι δεν πιστεύει λέξη απ' ό,τι λέει η Μέγκαν. «Ακόμη και εάν μου διάβαζε», είπε, «το δελτίο καιρού!» Η, όπως είπε κάποιος άλλος, «ακόμη και εάν μου έλεγε ότι το γρασίδι είναι πράσινο».

Υπό συζήτηση έχουν τεθεί επίσης πολλά άλλα θέματα, όπως η αδιαφορία του παλατιού στην ικεσία της για βοήθεια τότε που άρχισε να έχει σκέψεις αυτοκτονίας. Η «εταιρεία», είπε, αρνήθηκε να συζητήσει την είσοδό της σε νοσοκομείο διότι κάτι τέτοιο δεν ήταν καλό για το παλάτι και η διεύθυνση του

Ανθρώπινου Δυναμικού δεν μπορούσε να τη βοηθήσει διότι ήταν υπεύθυνο μόνον για το έμμισθο προσωπικό.

Η καταγγελία αυτή μαζί με την καταγγελία μελών της βασιλικής οικογένειας για ρατσισμό μπήκαν στο κέντρο της βίαιης επίθεσης κατά του αναχρονιστικού βασιλικού θεσμού ή έστω των ξεπερασμένων αντιλήψεών τους. Στη συζήτηση μπήκε ακόμη και ο Αμερικανός πρόεδρος Μπάιντεν, ο οποίος συνεχάρη τη Μέγκαν και τον Χάρι για το θάρρος που έδειξαν στην παρουσίαση των ψυχολογικών τους προβλημάτων.

Μεταξύ άλλων, το παλάτι εμφανίζεται, έτσι, να μην έχει μάθει τίποτε από το δράμα που συνόδευσε την είσοδο της Νταϊάνας στην οικογένεια. Και αυτό όταν ο Χάρι και ο Ουίλιαμ είχαν αρχίσει μια σταυροφορία υπέρ της ψυχικής υγείας των ανθρώπων, αξιοποιώντας ό,τι έμαθαν από την τραγική ζωή της μητέρας τους, της Νταϊάνας.

Αλλά ένα ερώτημα εδώ θα ήταν, γιατί η Μέγκαν δεν ζήτησε τη βοήθεια των βασιλικών γιατρών. Και μια απάντηση στο ερώτημα ίσως να δίνεται με τη δήλωση του Χάρι, σύμφωνα με την οποία ο ίδιος «ντρεπόταν», όπως είπε, να πει στην οικογένειά του ότι η γυναίκα του χρειαζόταν θεραπεία. Όπως χρειαζόταν και ο ίδιος μετά τον απροσδόκητο θάνατο της μητέρας του και όλα όσα ακολούθησαν τον θάνατό της που τον έφεραν, όπως είπε, πολλές φορές πολύ κοντά στην πλήρη κατάρρευσή του.

Δεν ξέρω πώς μπορεί κάποιος να βρει άκρη σε όλα τα παραπάνω που έχουν να κάνουν όχι μόνον με θεσμούς και προκαταλήψεις, αλλά και, κυρίως, προσωπικά θέματα δημοσίου ενδιαφέροντος και κλυδωνίζουν την Αγγλία.

Αλλά, ατυχώς για τη βρετανική μοναρχία, προσωπικά και δημόσια θέματα δεν ξεχωρίζουν όπως ξεχωρίζαν πριν από μερικούς αιώνες. Και εξίσου ατυχώς γι' αυτήν, η καταδίκη της από τον πρίγκιπα Χάρι, ως θεσμού απροσάρμοστου στις σημερινές συνθήκες, κάθε άλλο παρά της υπόσχεται ένα καλύτερο μέλλον.

Ισως, όπως έγραψε η εφημερίδα Sunday Mirror, η λύση να μην είναι δύσκολη: «Διατηρούμε τη μοναρχία, αλλά τα μέλη της θα πρέπει να αλλάζουν κάθε εβδομάδα με βάση τις επιλογές του εθνικού λαχείου».

<http://www.yannisandricopoulos.com/>

Μεταξύ άλλων, το παλάτι εμφανίζεται να μην έχει μάθει τίποτε από το δράμα που συνόδευσε την είσοδο της Νταϊάνας στην οικογένεια. Και αυτό όταν ο Χάρι και ο Ουίλιαμ είχαν αρχίσει μια σταυροφορία υπέρ της ψυχικής υγείας των ανθρώπων, αξιοποιώντας ό,τι έμαθαν από την τραγική ζωή της μητέρας τους, της Νταϊάνας

ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Η έννοια της συναίνεσης

Των **Ηρακλή Μοσκόφ**
και **Αγγελικής Σεραφείμ***

Η συναίνεση του θύματος στην εκμετάλλευσή του είναι από τις βασικότερες έννοιες που μπορεί να συσκοτίσουν την εκμεταλλευτική του συνθήκη και γι' αυτό δεν είναι τυχαίο ότι αποτελεί πυρήνα της υπερασπιστικής γραμμής των δραστών: «Συμφώνησε», «Γνώριζε», «Αν ήθελε να φύγει, μπορούσε».

Η ανάλυση της ποιότητας της συμφωνίας μεταξύ του δράστη της εμπορίας και του θύματος έχει μία πρόσθετη χρησιμότητα: τροφοδοτεί και κρατά ζωντανή τη δημόσια συζήτηση που εκτυλίσσεται το τελευταίο διάστημα σε σχέση με τα εγκλήματα προσβολής της γενετήσιας αξιοπρέπειας, όπου και πάλι κεντρική είναι η έννοια της συναίνεσης του θύματος, προβάλλοντας ότι η παροχή συναίνεσης αναιρεί τη στοιχειοθέτηση του ίδιου του εγκλήματος.

Η Ευρωπαϊκή Οδηγία 2011/36/Ε.Ε. (που η Ελλάδα έχει ενσωματώσει στην εσωτερική έννομη τάξη) είναι σαφής σε σχέση με την έννοια της συναίνεσης: Η συναίνεση του θύματος εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την εκμετάλλευσή του, είτε σκοπούμενη ή πραγματική, είναι αδιάφορη εάν έχουν χρησιμοποιηθεί ως μέσα εξασφάλισής της: η απειλή της χρήσης ή η χρήση βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, η απαγωγή, η εξαπάτηση, η παραπλάνηση, η κατάχρηση εξουσίας, η εκμετάλλευση της εύλαστης θέσης του θύματος ή η εξασφάλιση έναντι αντιτίμου της συναίνεσης προσώπου που ασκεί έλεγχο επί του θύματος.

Δεν θα αναφερθούμε στην περίπτωση των παιδιών θυμάτων, γιατί εκεί αποκλείεται εκ προοιμίου από το νομικό πλαίσιο η δυνατότητα παροχής συναίνεσης στην εκμετάλλευσή τους.

Θα σταθούμε όμως στα λιγότερο προφανή, τα μη εξόφθαλμα εξαναγκαστικά μέσα, δηλαδή στα πιο συγκαλυμμένα μέσα απόσπασης της συναίνεσης του θύματος, που σε αρκετές περιπτώσεις συνθέτουν και το «μοτίβο» του happy trafficking.

Ας πάρουμε το παράδειγμα μιας εκδιδόμενης γυναίκας, που έχει συμφωνήσει με τον «ατζέντη» της (μαστροπό κατά το καταργηθέν άρθρο του Ποινικού Κώδικα) να της κλείνει ραντεβού με πελάτες.

Για χάρη του παραδείγματος, ας υποθέσουμε σε ένα φανταστικό επίπεδο ότι αυτή η συμφωνία έχει γίνει με πλήρη επίγνωση του εκδιδόμενου ατόμου και με την ελεύθερη βούλησή του να παρέχει σεξουαλικές υπηρεσίες. Πώς θα μπορούσε αυτός

ο «ατζέντης» να εξελιχθεί σε δράστη σεξουαλικής εκμετάλλευσης; Θα δώσουμε στο παράδειγμά μας ένα ακόμη πιο πολύπλοκο δεδομένο: ότι μεταξύ του «ατζέντη» και της εκδιδόμενης υπάρχει και συναισθηματική σχέση (απαντάται ως το μοτίβο «lover boy» ή «Romeo ripper»). Σταδιακά ο σύντροφος -πια- της εκδιδόμενης αρχίζει να της ασκεί πίεση να δέχεται όλο και περισσότερους πελάτες και κάμπει την άρνησή της άλλες φορές με άσκηση βίας, άλλες φορές με απειλή ότι θα τη χωρίσει. Επειδή μάλιστα είχαν αποφασίσει να συγκατοικήσουν, πλέον αυτός κρατά όλα τα χρήματα από τα ραντεβού και διαχειρίζεται το «κοινό ταμείο» (με τρόπο που η γυναίκα δεν έχει καν πρόσβαση πια σε αυτό). Στο σενάριό μας, διαμορφώνεται ξεκάθαρα μια συνθήκη σεξουαλικής εκμετάλλευσης, με μέσο ελέγχου του θύματος τον εξαναγκασμό διά της βίας, αλλά και τη χειραγώγησή της μέσω της συναισθηματικής της δέσμευσης στο πλαίσιο της συντροφικής τους σχέσης.

Θα πάρουμε τώρα ένα άλλο παράδειγμα: μετανάστης χωρίς χαρτιά βρίσκει μια δουλειά στα χωράφια. Είναι ευγνώμων στον εργοδότη του, που τον δέχτηκε παρότι δεν έχει χαρτιά και που του παρέχει και ένα παράπηγμα για να μένει εντός του χώρου εργασίας (αν και αυτός ο χώρος δεν έχει τρεχούμενο νερό και τουαλέτα, έχει ωστόσο ηλεκτρικό ρεύμα που του επιτρέπει να φορτίζει το κινητό του και αυτό είναι σημαντικό). Συμφωνεί να δουλεύει 12 ώρες την ημέρα με μεροκάματο 22 ευρώ, από το οποίο θα του αφαιρείται το ποσό των 3 ευρώ για την καθημερινή τροφή του. Μετά από λίγο καιρό όμως, ο εργοδότης αρχίζει να καθυστερεί τις πληρωμές. Στις διαμαρτυρίες του

εργάτη ο εργοδότης απαντά με την πρόσληψη άλλου στη θέση του. Σε αυτή την περίπτωση δεν χρειάζεται να επικαλεστούμε κάποιο φανταστικό-υποθετικό σχήμα. Είναι η υπόθεση που έκρινε το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η γνωστή υπόθεση της «Μανωλάδας».

Θα αναφερθούμε ξανά στην παραπάνω Οδηγία 2011/36/Ε.Ε.: Ως κατάχρηση εύλαστης κατάστασης νοείται η κατάσταση στην οποία το σχετικό πρόσωπο δεν έχει άλλη πραγματική ή παραδεκτή επιλογή από το να υποστεί τη συγκεκριμένη κατάχρηση. Σε τι συνίστατο η εύλαστη κατάσταση του (πραγματικού) παραδείγματός μας;

Στο γεγονός ότι ο εργάτης δεν είχε χαρτιά, δεν είχε πόρους, διέτρεχε τον κίνδυνο σύλληψης, κράτησης και απέλασης, αλλά και στην προσδοκία ότι μόνο εάν συνέχιζε να εργάζεται είχε ελπίδα να εισπράξει τα οφειλόμενα μεροκάματα (σκέψη 97 της απόφασης ΕΔΔΑ Chowdury και άλλοι κατά Ελλάδας). Αδιάφορο λοιπόν υπήρξε το γεγονός ότι μπορούσε να φύγει, μπορούσε να μεταβαίνει στην κοντινή πόλη για ψώνια, μπορούσε να παίζει κρίκετ στην πλατεία τον ελεύθερο χρόνο του.

Το ότι το θύμα δείχνει ευχαριστήριο με την κατάστασή του ή ότι νιώθει πως δεν έχει εναλλακτική λύση, ακόμη και το ότι δεν προβαίνει σε καταγγελία του εγκλήματος, ουδόλως αναιρεί την ιδιότητά του ως θύματος εμπορίας ανθρώπων. Και ακόμα περισσότερο, ουδόλως αποσείει την ευθύνη (ή τη θετική υποχρέωση όπως αναφέρει το ΕΔΔΑ) της πολιτείας να εντοπίσει το θύμα, να του παράσχει την προστασία που δικαιούται και να τιμωρήσει τον δράστη.

Η Ελληνική Πολιτεία έχει κάνει πολλά βήματα στο επίπεδο προστα-

σίας των θυμάτων. Ηδη από το 2013 συνεστήθη το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, στο οποίο ανατέθηκε μεταξύ άλλων και η εποπτεία και ο συντονισμός του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων (EMA), τον οποίο διαχειρίζεται το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Ο EMA δέχεται αναφορές από την 1/1/2019, συλλέγοντας στοιχεία για τα θύματα που εντοπίζονται και την εμπορία που υπέστησαν, αλλά και τις υπηρεσίες που λαμβάνουν από δημόσιες υπηρεσίες και φορείς της κοινωνίας των πολιτών, τα οποία αποτυπώνει στις ετήσιες εκθέσεις του. Παράλληλα έχει διενεργήσει 44 εκπαιδευσεις σε 800 επαγγελματίες πρώτης γραμμής, συνεχίζοντας να τους υποστηρίζει με τεχνογνωσία. Εχοντας στο επίκεντρο το θύμα και τα δικαιώματά του, χωρίς αυτά να τελούν υπό την αίρεση της συνεργασίας του με την αστυνομία, ο EMA υποστήριξε πρόσφατα επιτυχώς τους επαγγελματίες μη κυβερνητικών οργανώσεων, σε υπόθεση επίσημης αναγνώρισης θύματος εμπορίας ανθρώπων από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης, χωρίς να έχει σχηματιστεί ποινική δικογραφία. Μια αναμφισβήτητη θετική εξέλιξη που ανοίγει προοπτικές στην υπόθεση της προστασίας των θυμάτων.

*Εθνικός εισηγητής για την καταπολέμηση Εμπορίας Ανθρώπων, υπουργείο Εξωτερικών

** Νομική σύμβουλος του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς (EMA) για την προστασία των θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων.

• Ο EMA τελεί υπό τον συντονισμό & την εποπτεία του Γραφείου Εθνικού Εισηγητή και τη διαχείριση του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Η συναίνεση του θύματος εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την εκμετάλλευσή του, είτε σκοπούμενη είτε πραγματική, είναι αδιάφορη εάν έχουν χρησιμοποιηθεί ως μέσα εξασφάλισής της: η απειλή της χρήσης ή η χρήση βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, η απαγωγή, η εξαπάτηση, η παραπλάνηση, η κατάχρηση εξουσίας, η εκμετάλλευση της εύλαστης θέσης του θύματος ή η εξασφάλιση έναντι αντιτίμου της συναίνεσης προσώπου που ασκεί έλεγχο επί του θύματος

Του **Αριστείδη Καλάργαλη***

ΜΟΡΙΑ

Αποκαΐδια και μνήμες

Συμπληρώθηκε μισός χρόνος από την πυρκαγιά και την ολοκληρωτική καταστροφή του ΚΥΤ της Μόριας. Ενας τόπος που φιλοξένησε, στέγασε, στα χρόνια που λειτουργήσε, πάρα πολλές χιλιάδες ανθρώπους. Αυτούς που είχαν ενδιάμεσο σταθμό του ταξιδιού και του ονείρου τους το νησί της Λέσβου.

Ξεκίνησε ως δομή που θα φιλοξενούσε τρεις περίπου χιλιάδες και έφθασε, πέρσι, να έχει πάνω από είκοσι. Οσοι, για διάφορους λόγους, επισκέπτονταν τη δομή και τον γύρω χώρο, διαπίστωναν ότι κάθε φορά αυξάνονταν τα λυόμενα, τα κοντέινερ, οι σκηνές και οι κάθε είδους κατασκευές.

Το φθινόπωρο του 2018 είχε καταληφθεί, σχεδόν, κάθε ελεύθερο κομμάτι γης εντός του ΚΥΤ: ακόμα και διώροφοι οικίσκοι τοποθετήθηκαν. Γύρω σου αναδυόταν μια ακαθόριστη οσμή. Προερχόταν από τα ανθρώπινα σώματα, τους χώρους υγιεινής, τα σκουπίδια, τις μυρωδιές των φαγητών, το νοτισμένο χώμα απ' τη βροχή. Ανθρωποι κινούνταν διαρκώς προς όλες τις κατευθύνσεις. Μιλούσαν, μάλωναν, ζητούσαν, παρακαλούσαν, συνδιαλέγονταν σε πάρα πολλές γλώσσες. Στα χέρια τους κρατούσαν ρουχισμό, δοχεία με νερό, παλέτες, τάπερ με φαγητό, καθέτι που μπορούσε να χρησιμοποιηθεί. Παράλληλα και μαζί τους οι εργαζόμενοι στον χώρο: διοίκηση, υπάλληλοι, αστυνομικοί, γιατροί, εργάτες, ελάχιστοι εκπαιδευτικοί και άλλοι να προσπαθούν να αντιμετωπίσουν την κατάσταση και τα πολλά προβλήματα. Ο χώρος της δομής, μαζί με τους ανθρώπους του ταξίδευε στον χρόνο: το παρόν γινόταν παρελθόν και η ιστορία. Μέχρι που ήρθε η φωτιά κι άφησε αποκαΐδια και μνήμες.

Μία μέρα πριν από την καραντίνα του Νοεμβρίου επισκέφτηκα τον χώρο. Νέκρα! Μόνο δυο τρεις φιγούρες κινούνταν κουβαλώντας μεταλλικά αντικείμενα για την ανακύκλωση. Αθικτα ήταν μόνο η περιοχή της εισόδου και μερικά απ' τα κοντινά σ' αυτή λυόμενα, καθώς και το μηχάνημα ανάληψης χρημάτων. Αν και είχαν περάσει δύο μήνες, η νέα ακαθόριστη οσμή των, κάθε λογής, καμένων υλικών ήταν έντονη. Το κάτω μέρος, η πτέρυγα των ασυνόδευτων ανήλικων, εκεί όπου πραγματοποιούνταν διάφορες δραστηριότητες, είχε τις μικρότερες ζημιές. Μερικές αίθουσες δεν τις είχε αγγίξει η φωτιά. Τώρα ήταν άδειες από όλα τα χρήσιμα αντικείμενα και υλικά. Σε κάποιους τοίχους υπήρχαν ζωγραφιές: μια κόκκινη καρδιά, φιγούρες, σημαίες κρατών ως κι ένας ασπρόμαυρος Χριστός. Στα δάπεδα ανάκατα διάφορα πράγματα: βιβλία του υπουργείου Παιδείας για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, λεξικά, παζλ, κιμωλίες, τετράδια. Και πάρα πολλά σχέδια

προσώπων φτιαγμένα με μολύβι ή κάρβουνο. Νεαρά άτομα, φίλοι του άγνωστου καλλιτέχνη κι ένας μεγάλος Αϊνστάιν τρυπημένος εδώ κι εκεί. Περιμετρικά του χώρου, οι μισοκαμένες ελιές υψώνουν τους μαυρισμένους κορμούς τους στον ουρανό, σε μια άγνωστη ικεσία.

Ο νους πάει στο πίσω, στο παρελθόν, μέχρι το φθινόπωρο του 2016. Τότε που δημιουργούνταν οι διαδικασίες υποστήριξης της εκπαίδευσης των παιδιών προσφύγων. Σε αυτούς τους χώρους και πιο πάνω, δίπλα στα ιατρεία της οργάνωσης «Πατροί του Κόσμου», δημιουργήθηκαν οι πρώτες αίθουσες διδασκαλίας ελληνικών, από το υπουργείο Παιδείας. Οι Συντονιστές Εκπαίδευσης, η Ειρήνη κι ο Διονύσης, να προσπαθούν να ξεκινήσουν τη διαδικασία. Ολα από το μηδέν. Να βρεθούν αίθουσες, πίνακες και θρανία, εκπαιδευτικό υλικό, παιχνίδια, τετράδια, μολύβια κι ό,τι

μπορεί να χρησιμεύσει στο στήσιμο μιας τάξης, στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας.

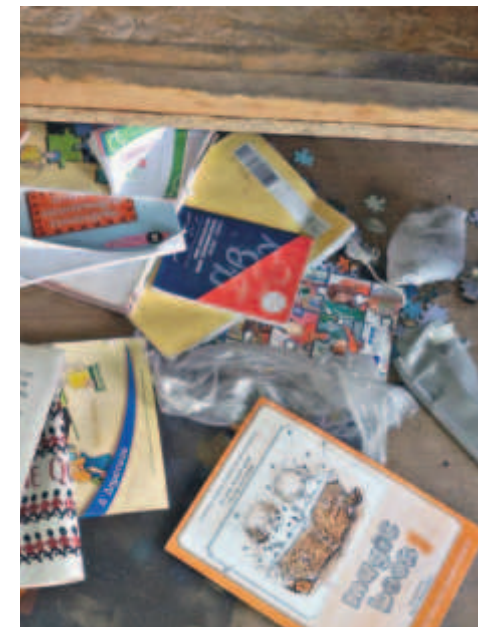
Κι ήρθαν τα Χριστούγεννα κι η Πρωτοχρονιά του 2016. Θυμάσαι το χριστουγεννιάτικο δέντρο, τις κάρτες, τις ευχές. Την αφίσα με ευχετήριες κάρτες και την ευχή «ειρήνη στον κόσμο» γραμμένη

σε 5-6 γλώσσες. Ακούς τα κάλαντα από αλλόγλωσσα και αλλόφυλα παιδάκια και κάτι νιώθεις. Στις αίθουσες των εφήβων κάποιοι μαθαίνουν μουσική, ελληνικά, άλλες γλώσσες, σχέδιο, κατασκευάζουν διάφορα μικροαντικείμενα. Υπήρχε κινητικότητα, για να ασχολούνται με κάτι, να γεμίζουν οι ώρες, αλλά

και χρήσιμο μέσω της εκπαίδευσης. Οσοι ασχολούμασταν με την παροχή εκπαίδευσης αναζητούσαμε χώρους, τρόπους να ενταχθούν περισσότερα παιδιά και νέοι. Απ' το καλοκαίρι του 2019 όλα αυτά σταδιακά μειώθηκαν και σταμάτησαν. Άλλες οι πολιτικές των υπουργείων Παιδείας και Μετανάστευσης οι οποίες ευθυγραμμίστηκαν με τις ακραίες, αρνητικές φωνές εκπροσώπων της αυτοδιοίκησης και άλλων.

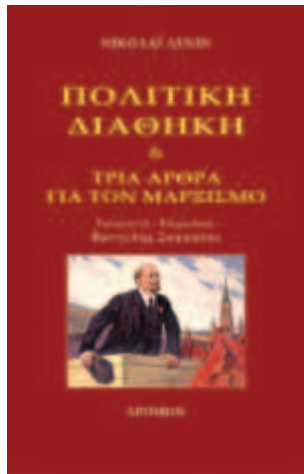
Φεύγοντας από τον μαυρισμένο τόπο, το μάτι σου πέφτει πάνω σε κάποια μισολιωμένα πιόνια σκακιού. Τα στήνεις πάνω σε μια πέτρα. Αραγε πού να είναι οι τελευταίοι παίκτες, να βρήκαν άλλο σκάκι για να περνούν τις ακόμα πιο άδειες μέρες τους, πάνω στη σκακιέρα του κόσμου;

*Συγγραφέας, διδάκτορας Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας

Οκτωβριανή Επανάσταση

Η διαρκής διερώτηση

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΣΑΚΚΑΤΟΣ

Πολιτική Διαθήκη

Το Σοβιετικό
Θερμιδώρ

Η Οκτωβριανή
Επανάσταση

εκδόσεις «Δρόμων»

Του **Σάββα Μιχαήλ***

Σκέψεις πάνω σε μια τριλογία του Βαγγέλη Σακκάτου

«**Ν**α είμαστε πιστοί στην πατρίδα μας μέσα στον χρόνο» – στην εποχή μας. Σε μια εποχή πολέμων και επαναστάσεων σαν τη δική μας. Αυτή ήταν η προτροπή του Λεβ Νταβίντοβιτς Τρότσκι. Κι η προτροπή αυτή ζευγαρώνεται παραδόξως με μια άλλη, αυτή του Φρίντριχ Νίτσε – του «ποιητή της φιλοσοφίας και φιλόσοφου της ποίησης», όπως τον ονόμασε πάλι ο Τρότσκι στην κριτική που του αφιέρωσε το 1900: «Να ενεργείς μέσα στην εποχή, δηλαδή ενάντια στην εποχή και συνεπώς επί της εποχής και, είτε, υπέρ μιας μελλοντικής εποχής».

Στη μεταβατική εποχή μας των μεγάλων αναστατώσεων, των στροβίλων κι αιφνιδίων στροφών, μπορεί να χρειαστεί μερικές φορές ένας πρωτοπόρος να παλεύει ενάντια στο ρεύμα, χωρίς να φοβάται την απομόνωση, μένοντας πιστός στα βαθύτερα ρεύματα της εποχής, εάν η απομόνωση είναι αναγκαία για να γεννηθεί το καινούργιο, η μελλοντική εποχή. Ετσι κι αλλιώς, πάντα πρέπει να αντιπαλεύει το κυρίαρχο Πνεύμα της Εποχής που δεν είναι άλλο από την κυρίαρχη ιδεολογία των κυριάρχων.

Πιστός στην πατρίδα του μέσα στον χρόνο κι αντιπαλεύοντας πεισματικά τους κάθε λογής κυρίαρχους, κεφαλαιοκράτες και γραφειοκράτες, στάθηκε διά βίου κι ο 91χρονος Κεφαλονίτης αγωνιστής, προλετάριος, συγγραφέας και δημοσιογράφος Βαγγέλης Σακκάτος.

Τον καιρό της Κατοχής, στην Κεφαλονιά, συμμετείχε στα αετόπουλα του ΕΑΜ. Από το 1946, εργάτης στην Αθήνα, μαθητής στο Νυκτερινό Γυμνάσιο, εντάσσεται στην Αριστερά στα δύσκολα μετακατοχικά και στα πέτρινα μετεμφυλιοπολεμικά χρόνια. Σύντομα προσχωρεί στο τροτσικιστικό κίνημα – μια ακλόνητη επιλογή ζωής και μια ανυποχώρητη στάση ζωής, με όποιο τίμημα αυτό συνεπάγεται.

Διαβάζει ακατάπαυστα, γράφει, δημοσιογραφεί, εκδίδει βιβλία. Διασταυρώνεται ο δρόμος του με σημαντικούς ποιητές όπως ο Νίκος Καββαδίας και ο Νίκος Καρούζος. Ο Καρούζος θα χαρίσει στον Σακκάτο τους παρακάτω στίχους για

Βαγγέλης Σακκάτος

τον Τρότσκι.

«Η λησμονιά δεν σ' ανταμώνει εσένα στις Ιστορίες τους φαρδιούς δρόμους γιατί ήσουν μες στην Ρωσία το πιο κόκκινο άνθος της»

Είναι ένα από τα ποιήματα που αφιερώνει ο Καρούζος στον ιδρυτή του Κόκκινου Στρατού και της Τέταρτης Διεθνούς, συμπεριλαμβανομένου και του ακροτελεύτιου ποιήματος, «Μια λάμψη που δεν έχει τέλος», που γράφτηκε λίγες μέρες πριν πεθάνει και χαρίζεται σ' αυτόν που γράφει τις γραμμές τούτες.

Το 1960, ο Βαγγέλης Σακκάτος θα διωχθεί από την Ιερά Σύνοδο για την έκδοση του σημαντικού βιβλίου του Ανατόλ Λουνατσάρσκου, «Εισαγωγή στην Ιστορία των Θρησκευμάτων». Θα υποχρεωθεί να μεταναστεύσει στη Γερμανία, όπου θα μείνει 32 χρόνια εργαζόμενος ως μηχανουργός. Δραστήριος στην κοινότητα των Ελλήνων μεταναστών, συνδικαλιστικό στέλεχος της IG Metall, ενεργός πάντα στις τεταρτοδιεθνιστικές γραμμές. Ιδιαίτερα, βρέθηκε στην πρώτη γραμμή της πάλης ενάντια στη χούντα. Και μετά την επιστροφή στην Ελλάδα, έμεινε και μένει δραστήριος σε όλα τα επίπεδα μέχρι τώρα.

Τελευταίος καρπός της συγγραφικής του εργασίας η έκδοση τριών αλληλένδετων τομίδων πάνω στη «Διαθήκη του Λένιν», «Το Σοβιετικό Θερμιδώρ» και «Η Οκτωβριανή Επανάσταση - Η Ρόζα Λούξεμπουργκ, οι Σάιλοκ, οι αετοί και οι κόττες».

Ο ίδιος ο Σακκάτος τα ονομάζει «τριλογία», τονίζοντας όχι απλά τη χρονική διαδοχή έκδοσης αλλά τη στενή αλληλοσύνδεσή τους. Πρωτοείδαν το φως στις φιλόξενες σελίδες της «Εφημερίδας των Συντακτών», συχνά σε αντιπαράθεση με δημοσιεύματα που είχαν δημοσιευτεί στην ίδια εφημερίδα. Ο τόνος συχνά έχει το ύφος πολεμικής για τη διασαφήνιση της αλήθειας. Ο λόγος του Σακκάτου, και στην τριλογία του αυτή, έχει το αλάτι του

Η «φιλονικία» αφορά τη διαρκή διερώτηση γύρω από την Οκτωβριανή Επανάσταση του 1917 που κάθε άλλο παρά έπαψε με την κατάρρευση της Σοβιετικής Ενωσης το 1991. Αντίθετα, μπορεί να διαπιστώσει κανείς ότι έχει ενταθεί διεθνώς αλλά, σε έναν βαθμό, και στην Ελλάδα

κεφαλονίτικου χιούμορ και διαπνέεται από αυτό που ο ίδιος ο συγγραφέας ονομάζει «λασκαράτεια διάθεση φιλονικίας».

Η «φιλονικία» αφορά τη διαρκή διερώτηση γύρω από την Οκτωβριανή Επανάσταση του 1917 που κάθε άλλο παρά έπαψε με την κατάρρευση της Σοβιετικής Ενωσης το 1991. Αντίθετα, μπορεί να διαπιστώσει κανείς ότι έχει ενταθεί διεθνώς αλλά, σε έναν βαθμό, και στην Ελλάδα. Πέρα από τις προθέσεις ή την ποιότητα των επιχειρημάτων των «διαφιλονικούντων», δεν είναι τυχαίο ότι η διαμάχη συνεχίζεται. Δεν αφορά μόνο την αλήθεια για το παρελθόν αλλά για τη δυναμική του παρόντος και το μέλλον της χειραφέτησης. Ο Οκτώβρης 1917 συνεχίζει να διαπερνά την εποχή μας και δεν μπορεί κανένας να τον θάψει ούτε ευλαβικά σαν μούμια σε μουσολείο ούτε με αποτροπιασμό σε

Μουσείο Κέρινων Ομοιωμάτων.

Ο Βαγγέλης Σακκάτος τον υπερασπίζεται με πάθος. Επίκεντρο, της πρόσφατης τριλογίας του, είναι η περίφημη Πολιτική Διαθήκη του Λένιν, το Γράμμα προς το Συνέδριο που απέστειλε ο Λένιν στα τέλη του 1922-αρχές του 1923. Έμεινε στο σκοτάδι απαγορευμένη από τη σταλινική γραφειοκρατία, το ΚΚΣΕ και τα κατά τόπους Κ.Κ. μέχρι το 20ό Συνέδριο του ΚΚΣΕ το 1956 και τη λεγόμενη «Μυστική Εκθεση» του Χρυσόστοφ κατά της κατ' ευφημισμόν ονομαζόμενης «προσωπολατρίας του Στάλιν». Η κυκλοφορία της από την Αριστερή Αντιπολίτευση του Τρότσκι στην 10η επέτειο της Οκτωβριανής Επανάστασης το 1927, ήταν η τελευταία δημόσια εμφάνιση της μπολσεβίκικης Αντιπολίτευσης στην ΕΣΣΔ που αμέσως κατεστάλη κι όσοι μοιράζανε τότε αντίτυπα της –όπως ο μέγας συγγραφέας Βαρλαάμ– συνελήφθησαν και στάλθηκαν εξόριστοι σε γκούλαγκ.

Η ωμή λογοκρισία, σε βάρος του πρωτεργάτη της νίκης της Οκτωβριανής Επανάστασης, από επιγόνους που δημόσια τον προσκυνούσαν σαν είδωλο, ήταν ζωτική ανάγκη για τη νομιμοποίηση της θερμιδωριανής γραφειοκρατίας που σφετεριζόταν τη σοβιετική εργατική εξουσία.

Δεν φανέρωνε μόνο τη ρήξη ανάμεσα στον Λένιν και τον Στάλιν. Μαζί με τα άλλα τελευταία, επίσης απαγορευμένα, κείμενα του Λένιν για το γεωργιανό εθνικό ζήτημα και την ίδρυση της ίδιας της ΕΣΣΔ ή το για το κρατικό μονοπώλιο του εξωτερικού εμπορίου (τώρα μπορεί να τα βρει κανείς στον τόμο 45 των Απάντων) αποδεικνύουν την αγεφύρωτη ρήξη ανάμεσα στην Οκτωβριανή Επανάσταση που γέννησε και την ΕΣΣΔ από τη μια, και τον σταλινισμό, την αντιδιεθνιστική πολιτική του και τα εγκλήματα του από την άλλη, που την διέλυσαν.

Αυτήν την αλήθεια υπερασπίζεται και αναδεικνύει ο Βαγγέλης Σακκάτος. Ενάντια στον ιστορικό αποπροσανατολισμό που ακόμα κυριαρχεί μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ, παρ' όλη τη διάψευση του μύθου του «τέλους της Ιστορίας» από την ίδια την παγκόσμια καπιταλιστική κρίση, η πάλη για την καθολική ανθρώπινη χειραφέτηση, τον κομμουνισμό, απαιτεί όσο ποτέ μια πολιτική της αλήθειας.

Κι όπως δεν παύει να διατρανώνει ο σύντροφος Βαγγέλης Σακκάτος: Μόνον η αλήθεια είναι επαναστατική.

*Γιατρός, γενικός γραμματέας του Εργατικού Επαναστατικού Κόμματος

ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΖΟΥΡΑΡΙΣ

Η πολιτική σκέψη του Μακρυγιάννη

Του Χριστόφορου Χαραλαμπίκη*

Ο Κώστας Γ. Ζουράρις στο βιβλίο του *Να την χέσω τέτοια λευτεριά, οπού θα κάμω εγώ εσένα πασιά!* (Αθήνα 2009: Εκδόσεις Αρμός, σελίδες 236) το οποίο κυκλοφορεί σε αλληπάλληλες επανεκδόσεις, ανατέμνει επιτυχώς το μακρυγιαννικό λόγο από άποψη περιεχομένου, φέρνοντας στην επιφάνεια την «ιλιδορωμέηκη Πολιτειοπροσωπία» του γενναίου Στρατηγού. Η έκπληξη ξεκινά ήδη από τον τίτλο του έργου που είναι αυτούσια τα απαξιώτικα λόγια του Μακρυγιάννη προς τον Γκούρα. Το ρήμα της πρώτης πρότασης εμφανίζεται, ως στοιχείο του προφορικού λόγου, ιδιαίτερα συχνά στον Αριστοφάνη, η καυστική σάτιρα του οποίου έχει μείνει παροιμιώδης.

Ο διεπιστημονικός κλάδος πολιτική σκέψη (political thought), δημιουργία των αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων, με διαρκή παρουσία στην Ιστορία των ιδεών, ενδιαφέρει ιδιαίτερα τον υποτιθέμενο «αγράμματο» Μακρυγιάννη, καθώς προσπαθεί να ερμηνεύσει τα ανερμήνευτα του Αγώνα της Ανεξαρτησίας με ειλικρίνεια αισθημάτων, αλλά και με καυστική σάτιρα την οποία αναμένει με σύγχρονα παραδείγματα ο συγγραφέας του βιβλίου. Ο Ζουράρις επαναλαμβάνει τον ευρύτατα γνωστό χαρακτηρισμό του Γιώργου Σεφέρη για τον Μακρυγιάννη ως μιας «από τις πιο μορφωμένες ψυχές του Ελληνισμού», προχωρεί όμως ένα βήμα μπροστά, τεκμηριώνοντας, έστω και με δόση υπερβολής, ότι ο «αγράμματος Μακρυγιάννης», «που έμαθε γράμματα από τα τραγούδια του αγράμματος ελληνικού λαού και τις σπαθιές των Τούρκων στο κεφάλι του» (σ. 11) είναι ένας άλλος Θουκυδίδης.

Ο Ζουράρις χρησιμοποιεί πλήθος αρχαιοελληνικών λέξεων, τη σημασία των οποίων αναζητά ακόμα και έμπειρος φιλόλογος στα λεξικά, συχνά παρεξηγημένες κραυγές απόγνωσης της άρρητης σκέψης. Ενδεικτική είναι η επικεφαλίδα (14) Η ιλιδορωμέηκη αμφίσβαινα του Μακρυγιάννη άλλως ο ιλαροτραγικός μεθοδο-λόγος («πατριότις μακρυγιάνις») του αμμίξας. Οι λέξεις-κλειδιά αμφίσβαινα (ήδη στον Αισχύλο, «φίδι που κινείται με την ίδια άνεση και προς τα μπρος και προς τα πίσω») και αμμίξας (μετοχή αορίστου του ποιητικού αμμίγνυμι, «αναμίγνυμι, αναμείγνυμι» (αναμειγνύω), η ανάμειξη του «καλού» και του «κακού», του ψέματος και της αλήθειας, τα δυο πιθάρια στην Ιλιά-

Κώστας Γ. Ζουράρις

Ο στρατηγός Μακρυγιάννης

δα, οι δυο «τζέπες» του Μακρυγιάννη, περιγράφουν τη «μέθοδο-κατασκευή» των Απομνημονευμάτων, αλλά και τον ίδιο τον συγγραφέα τους, «ένα κουβάρι πολύπλοκο Αμμίξας, ένα αμφίδρομο Συναμφότερον, φίδι άπιαστο».

Το πλατωνικό συναμφότερον, το οποίο ανακάλυψε ο Ζουράρις πρώτα στον Άγιο Γρηγόριο Παλαμά και μετά στον Αριστοτέλη, αποτελεί λέξη-κλειδί για τις ερμηνευτικές του θέσεις. Η έννοια αυτή δεν ταυτίζεται με τη «σύνθεση». «Στο συναμφότερον, τα δυο είναι αμφί (γύρω γύρω) και μαζί (συν-), αλλά το καθένα είναι έτερον» (48). Μέσα από ενδελεχή ανάλυση χαρακτηριστικών αποσπασμάτων ο συγγραφέας καταδεικνύει (σ. 24) ότι «ο Μακρυγιάννης είναι ο κείριος οπλαρχηγός λογογράφος, που εξουδετέρωσε την εξουδετέρωση. Είναι δηλαδή ο όλως Υφος: ύφος παλληκαριάς, ύφος πολιτικής, ύφος εθελούτου θύματος, ύφος Αρχηγού, ύφος Λόγου». Η «προσκυνηματική διακονία» του Ζουράρι στα Απομνημονεύματα έφερε στην επιφάνεια τη στενή συνάφεια της Ιλιάδας, του Θουκυδίδα και των Πατέρων της Εκκλησίας, ιδίως του Μεγάλου Βασιλείου, με τον Μακρυγιάννη.

Η γλώσσα του Ζουράρι χαρακτηρίζεται από πληθώρα ad hoc νεολογισμών, αρκετοί από τους οποίους φέρουν τη σφραγίδα της δικής του επινοήσης και αποτελούν βασικό στοιχείο του ύφους του. Ο φανατισμός ορισμένων εκσυγχρονιστών οδηγεί σε απαξίωση του εκσυγχρονισμού, πράγμα που δηλώνεται με τον νεολογισμό Εκσυγχρονιστάν (11, 92). Η ελληνοτροπία (102) αποτελεί κομβικής σημασίας έννοια στο έργο του συγγραφέα. Ο φωταδιστής (11), οξύμωρος Ζουράρειος σχηματισμός («διαφωτιστής» και «σκοταδιστής»),

δηλώνει αυτόν που πιστεύει άκριτα στα ιδεώδη του Διαφωτισμού και του καπιταλισμού.

Ο Ζουράρις κεραυνοβολεί όσους αμφισβητούν την αδιάκοπη συνέχεια της ελληνικής παράδοσης με αριστοφανική μαεστρία (σ. 213, σημ. 3): «Υπάρχει διακοπή, "ασυνέχεια" μεταξύ Ομήρου και Μακρυγιάννη, ρε ασπάλακες επί ασπαλάθων; [...] Εγγράμματοι εγγλωττογάστορες...». Η ευρηματική παρήχηση που αποτυπώνεται στην εικόνα του τυφλοπόντικα πάνω σε ασπαλάθους, σαρκαστική απαξίωση, η οποία κορυφώνεται με την αναφορά σε εγγράμματος γλωσσοκάπηλους, σε αντίθεση με τον αγράμματο, αλλά σοφό Μακρυγιάννη. Ο Αριστοφάνης, Ορνιθες, στίχ. 1.696, δημιούργησε τη λέξη εγγλωττογάστρω για να δηλώσει «το πανούργο γένος των γλωσσοφαγάδων».

Οι άφθονες διακειμενικές αναφορές, ενταγμένες αρμονικά στην κειμενική ροή, επιβεβαιώνουν την ευρυμάθεια του Ζουράρι. Οι κριτικές παρατηρήσεις στον Ερωτόκριτο (78-79 και 219-220) παραπέμπουν στην κρητική καταγωγή του συγγραφέα. Συνδιαλέγεται με τον Σπυρίδωνα Ζαμπέλιο (45-46), τον Άγιο Ιωάννη τον Δαμασκηνό (54), τον Φουκώ (74), τον Αξελό (84), τον Άγιο Μάξιμο τον Ομολογητή (85), τον Αρη Βελουχιώτη (192) και τον Γρηγόριο Παλαμά (228).

Η προσφορά του συγγραφέα συνίσταται στο ότι έδειξε με συγκεκριμένα αποσπάσματα ότι ο Μακρυγιάννης είναι «μια γιγαντιαία καθολικότητα που ορίζει το ελληνικό και πολιτειακό αρχέτυπο» (40) το οποίο εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της «πολιτικής βιοποικιλότητας». Αποφαινεται δικαίως ότι ο Μακρυγιάννης είναι «Μέγας στυλίστ-υφολόγος του Ελληνος λόγου» (114).

Σε πολλά χωρία κάνει την εμφάνισή της η αριστοφάνεια ολόπικρη ειρωνεία.

Όσο και αν δεν συμφωνεί κανείς με ορισμένες απόψεις του Ζουράρι, συνήθως απότοκες της γνωστής παρορμητικότητάς του, εξού και οι παρεξηγήσεις, οφείλει να παραδεχθεί ότι διαθέτει ασυνήθιστη ευστροφία πνεύματος και παρρησία η οποία φτάνει μερικές φορές στα όρια της εκφραστικής υπερβολής, δεν παύει όμως να προβληματίζει και τους πολιτικούς του αντιπάλους για τις ρητές και υπόρρητες προειδοποιήσεις του σχετικά με το μέλλον της Ελλάδας σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον στο οποίο αρχίζουν να περιθωριοποιούνται λαοί και πολιτισμοί.

Η μακροπροπρόθεσμη αφύπνιση της ιστορικής μνήμης επιτυγχάνεται και με την κριτική ανάγνωση των Απομνημονευμάτων των Ηρώων του 1821. Επιβάλλεται η διδασκαλία επιλεγμένων αποσπασμάτων τους σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Η ερμηνευτική προσέγγιση των θέσεων του Μακρυγιάννη, που επιχειρεί ο ανατρεπτικός Ζουράρις, φέρνει στην επιφάνεια την ώριμη πολιτική σκέψη του γενναίου Στρατηγού.

Τελειώνω με ένα από τα πιο ουσιαστικά και πάντα επίκαιρα διδάγματα του πραγματιστή Μακρυγιάννη, όπως το αποτυπώνει με την ιδιότητα, αλλά τόσο σθεναρή γραφή του ο επίσης ρεαλιστής Ζουράρις (206-207): «Η μόνη περίπτωση να ξεφύγουμε από τον πτωτικό μας κύκλο είναι "όλοι μαζί". [...] Αυτό το συναμφότερον αμηχανίας και πραγματικότητας».

* Ομότιμος καθηγητής Γλωσσολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΖΟΥΡΑΡΙΣ

Να την χέσω τέτοια λευτεριά, οπού θα κάμω εγώ εσένα πασιά!

Αθήνα 2009

Εκδόσεις Αρμός

Ο Ζουράρις κεραυνοβολεί όσους αμφισβητούν την αδιάκοπη συνέχεια της ελληνικής παράδοσης με αριστοφανική μαεστρία (σ. 213, σημ. 3): «Υπάρχει διακοπή, "ασυνέχεια" μεταξύ Ομήρου και Μακρυγιάννη, ρε ασπάλακες επί ασπαλάθων; [...] Εγγράμματοι εγγλωττογάστορες...»

ΘΕΣΕΙΣ

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

Η Επανάσταση και ο Μακρυγιάννης

Διακόσια χρόνια η
Ελληνική Επανάσταση
κι άλλα τόσα ο Έλληνας
Μακρυγιάννης
(1797-1864)

Του
Στέφανου
Ληναίου

ΑΣ ΤΟΝ ΘΥΜΗΘΟΥΜΕ
λοιπόν σήμερα, με απο-
σπάσματα από τα ίδια τα
γραφτά του. Κλείνοντας
κάποια «κενά» που μπο-
ρεί να υπάρχουν, δυστυ-
χώς, στις φετινές επίση-
μες εκδηλώσεις...

Πρώτα η ουσιαστική
και τυπική έναρξη της
Επανάστασης:

«Στις 17 Μαρτίου του
1821, στην Αρεόπολη,
συγκεντρώθηκαν οι πρό-
κριτοι της Μάνης και όλοι
οι ένοπλοι Μανιάτες με
αρχηγό τον Πετρόμπεη
Μαυρομιχάλη που είχε
εκλεγεί αρχηγός από τη
Συνέλευση των Κιτριών.
Εκεί, μετά τη δοξολογία,
μπροστά στον Ιερό Ναό
των Ταξιάρχων, ύψωσαν
το λάβαρο του Αγώνα,
δηλαδή τη Μανιάτικη
Σημαία. Η σημαία ήταν
λευκή με μπλε σταυρό
στη μέση. Στην πάνω
πλευρά έγραφε "ΝΙΚΗ
'Η ΘΑΝΑΤΟΣ" και στην
κάτω το ένδοξο "ΤΑΝ 'Η
ΕΠΙ ΤΑΣ". Εκεί κήρυξαν
τον πόλεμο στην τουρκι-
κή αυτοκρατορία».

Και ο λόγος του Μα-
κρυγιάννη:

«Η πατρις της γεννή-
σεώς μου είναι από το
Λιδωρικό, χωριό του Λι-
δορικού, ονομαζόμενον
Αβορίτη, τρεις ώρες είναι
από το Λιδωρικό μακριά το
άλλο το χωριό, πέντε κα-
λύβια...».

«1829, Φλεβαρίου 26,
Αργος.

Είμαι διορισμένος
από την Κυβέρνηση του
Κυβερνήτη Καποδίστρια
Γενικός αρχηγός της
εκτελεστικής δύναμης
της Πελοπόννησος και
Σπάρτης. Ο σταθμός μου
είναι εδώ στο Αργος. (...)
Και για να μην τρέχω εις
τους καφενέδες και σε
άλλα τοιούτα και δεν τα
συνηθώ, ήξερα ολίγον

γράμματα, περικαλούσα
τον έναν φίλον και τον
άλλο και μ' έμαθαν κάτι
περισσότερον εδώ οπού
κάθομαι άνεργος. (...) Και
εφαντάστηκα να γράψω
τον βίον μου...».

«Ένα σας παρακαλώ,
όλους τους αξιότιμους
αναγνώστες, όταν το
διαβάσετε όλο τότε να
κάμετε ό,τι κρίσιν θέλετε
ή υπέρ ή κατά. Για όσους
φέραν δυστυχήματα εις
την πατρίδα και εμφύ-

«Ένα σας
παρακαλώ, όλους
τους αξιότιμους
αναγνώστες, όταν
το διαβάσετε όλο
τότε να κάμετε ό,τι
κρίσιν θέλετε ή υπέρ
ή κατά. Για όσους
φέραν δυστυχήματα
εις την πατρίδα και
εμφύλιους πολέμους
διά τα ατομικά τους
νιτερέσια και την
'διοτέλειά τους και
από αυτούς έπαθε και
παθαίνει ως σήμερα
η δυστυχιμένη
πατρίδα και οι τίμιοι
αγωνισταί...»

λιους πολέμους διά τα
ατομικά τους νιτερέσια
και την 'διοτέλειά τους
και από αυτούς έπαθε
και παθαίνει ως σήμερα
η δυστυχιμένη πατρίδα
και οι τίμιοι αγωνισταί...».

«Πατρίς, να μακαρί-
ζεις γενικώς όλους τους
Έλληνες ότι θυσιάστηκαν
διά σένα να σ' αναστή-
σουνε. (...) Όμως να θυ-
μάσαι και να λαμπρύνεις
εκείνους που πρωτοθυσι-
άστηκαν εις την Αλαμά-
να πολεμώντας με τόση
δύναμη Τούρκων κι εκεί-
νους που κλείστηκαν σε
μια μαντρούλα εις το χάνι
της Γραβιάς κι εκείνους
που λιώσανε τόση Τουρ-
κιά, στα Βασιλικά, στη
Λαγκάδα. (...) Αυτείνοι σε
ανάστησαν. (...) Και τέλος
πάντων, πατρίδα, αυτεί-
νοι τώρα κατατρέχονται».

«Όταν διαβάσει ο ανα-
γνώστης σας κάμει τώρα
την παρατήρησή του.
(...) Κι εγώ έκανα λάθη
και κάνω, άνθρωπος
είμαι... Και ερωτώ και
εσάς, Εκλαμπρότατοι,
γιατί να χυθούν αυτά τα
αίματα και να γέννη αυτή
η δυστυχία γενικώς εις
τους τίμιους ανθρώπους;
Διά να θέλουν οι Αγγλοι,
οι Γάλλοι, οι Ρούσσοι, οι
Αουστριακοί ή άλλο κρά-
τος να μας κυβερνήσουν
με το μέσον το δικό σας;
Και πονάω διότι ελευ-
θερωθήκαμεν από τους
Τούρκους και σκλαβω-
θήκαμεν εις ανθρώπους
κακορίζικους, οπού ήταν
η ακαθαρσία της Ευρώ-
πης...».

Έχουν γραφτεί πολλά
βιβλία για τα ιλαροτραγι-
κά «δάνεια» της Αγγλίας.
Εμείς τελειώνουμε με
ένα απόσπασμα από το
βιβλίο του σοφού μου
δασκάλου Θεόδωρου
Τσερπέ. Βιβλίο χαράς για
τα 200 χρόνια εθνικής
ανεξαρτησίας και πίκρας
για τα 200 χρόνια οικονο-
μικής εξάρτησης.

«Στα χρόνια 1824-
1825, η αγγλική πολιτική
ηγεσία διευκόλυνε τους

οικονομικούς κύκλους
της χώρας της να δα-
νείσουν την Ελλάδα με
όρους τέτοιους ώστε:
Οι Έλληνες χρεώθηκαν
2.800.000 λίρες χρυ-
σές Αγγλίας. Κρατήθη-
καν για προμηθευτές
κ.λπ. 1.600.000 λίρες.
Η Ελληνική Κυβέρνηση
πήρε τελικά 1.200.000
λίρες. Και για το ποσό
αυτό υποθηκεύτηκαν τα
εθνικά κτήματα, γύρω
στα 6.000 στρέμματα
γης. Και η υποθήκευση
είχε ως συνέπεια να μην
μπορούν οι Ελληνικές
Κυβερνήσεις να δώσουν
ούτε ένα στρέμμα στους
ακτήμονες για να γίνουν
νοικοκυραίοι... Ετσι ξεκί-
νησε και έτσι συνεχίζεται
η εθνική "ανεξαρτησία"
της πατρίδας μας».

Ας τιμήσουμε λοιπόν
αυτά τα 200 χρόνια μας
με ένα τραγούδι-πα-
ράπονο, σε μουσική
Σταύρου Ξαρχάκου και
πολυσήμαντους στίχους
Νίκου Γκάτσου:

*«Μπαρμπα-Γιάννη
Μακρυγιάννη, δεν μας
τα 'γραφες καλά
δες ο Έλληνας τι κάνει,
για ν' ανέβει πιο ψηλά.»*

*Μπαρμπα-Γιάννη
Μακρυγιάννη, δεν μας
τα 'γραφες σωστά
το φιλότιμο δεν φτά-
νει για να πάει κανείς
μπροστά.»*

*Μπαρμπα-Γιάννη
Μακρυγιάννη, πάρε
μαύρο γιαταγάνι
κι έλα στη ζωή μας πίσω,
το στραβό να κάμεις
ίσσο.»*

«Και ερωτώ και εσάς,
Εκλαμπρότατοι, γιατί να
χυθούν αυτά τα αίματα
και να γέννη αυτή η δυ-
στυχία γενικώς εις τους
τίμιους ανθρώπους; Διά
να θέλουν οι Αγγλοι, οι
Γάλλοι, οι Ρούσσοι, οι
Αουστριακοί ή άλλο κρά-
τος να μας κυβερνήσουν
με το μέσον το δικό σας;»

Ποίηση. Ετσι απλά

Της **Νόρας Ράλλη**

ΚΑΤΑΡΧΑΣ λέει ψέματα. Ας ξεκινήσουμε από τα βα-
σικά: ξεκάθαρα, λέει ψέματα. «Λυρικά Ελάχιστα»
- αυτός είναι ο τίτλος της τελευταίας ποιητικής συλ-
λογής του Νίκου Βλαχάκη. Και όλη η συλλογή είναι
τίγκα στη λυρικότητα... Αρα;

Δεν ξέρω αν η ποίηση είναι «σοβαρό πράμα», αν
είναι απλά μια Διεθνής Ημέρα (ήταν την προηγού-
μενη Κυριακή, 21 του Μάρτη, ανήμερα της εαρινής
ισημερίας), αν είναι εμπορικό είδος, αν είναι κατα-
ραμένο, αν πληρώνεις για να την εκδώσεις, αν δεν
πληρώνεσαι ποτέ, αν έχει ή αν έχουμε την ανάγκη
της. Αυτό που ξέρω είναι ότι η καλή ποίηση είναι
οξυγόνο. Ναι, απ' αυτό που χωρίς, τεζάρουμε, μας

κάνουν και τα
σαράντα κ.λπ.
Απ' αυτό. Τόσο,
αν όχι σημα-
ντική, σίγουρα
απαραίτητη
είναι η ποίηση
για τη ζωή. Τώ-
ρα, θα μου πεις,
μα κι όσοι δεν
έχουν διαβάσει
ποτέ, ζουν... Ε,
τυχερά είν' αυ-
τά.

Μα αυτό
ακριβώς είναι
το απίστευτο
με την «κυρία
Ποίηση»: και
ποτέ σου «να
μην έχεις ακού-
σει έναν ποιη-
τή», αν είναι να

'σαι, την ποίηση την έχεις μέσα σου. Βοηθάει και η
χώρα: Ειδικά σε μια γλώσσα σαν την ελληνική, που
δημιουργήθηκε για να συνδράμει τον ποιητικό λόγο
και τούμπαλιν, είναι ακόμη πιο εύκολο να βρεθεί
κάποιος κοντά σ' αυτή την «κυρία».

Ο Νίκος Βλαχάκης (ο ψεύτης που λέγαμε) κοντά
της βρέθηκε. Και συλλογές εξέδωσε (τέσσερις με
τα «Λυρικά Ελάχιστα») και σε συμπόσια ποιητικά
ανά τον κόσμο έχει συμμετάσχει και συνεχίζει να
γράφει, παρότι άλλα έχει σπουδάσει και με άλλα
ασχολείται. Φιλοσοφία σπούδασε, Δημόσια Διοί-
κηση σπούδασε, μεταπτυχιακά έκανε, ως σύμβου-
λος Τύπου σε ελληνικές πρεσβείες ανά τον κόσμο
εργάστηκε.

Αλλά η ποίηση, ποίηση. Κάτι εκεί τον οδηγεί ως
«χωμάτινοι δρόμοι οδηγούν σε εσωτερική περι-
πλάνηση αστικής ανάπλασης» όπως γράφει στην
τελευταία του συλλογή (κυκλοφορεί από τις εκδό-
σεις Βακχικών - οι προηγούμενες «Περί τύρβης και
σκιάς», «Η γέφυρα των αετών» και «Απόσπασμα πο-
λυεθνικής ή Terra incognita» κυκλοφορούν από τις
εκδόσεις Γαβριηλίδης).

Ο λυρισμός στην ποίηση του Νίκου Βλαχάκη,
ωστόσο, δεν φαίνεται να είναι επιτηδευμένος. Ετσι
είναι και ο ίδιος. Σοβαρός μεν, με κοστούμι και γρα-
βάτα, λυρικός δε, σαν «βαριά οχήματα [που] δια-
τρέχουν το εωθινό μουσικών κήπων εγκλιβωτισμέ-
νων σε κτίσματα Bauhaus» (επίσης από τα «Λυρικά
Ελάχιστα»).

Και καθώς οι καιροί μυρίζουν μπαρούτι και καθώς
τείνει η κυνικότητα (και για λόγους επιβίωσης) να
γίνει δεύτερή μας φύση, ή ακόμα και ακριβώς γι' αυ-
τούς τους λόγους, ειδικά αυτή η ποιητική ματιά ίσως
είναι πιο αναγκαία από ποτέ τον τελευταίο καιρό.

Εξάλλου, όπως γράφει και ο ίδιος: «Οι σκέψεις
αερόστατα περιπέττανται των ψυχρών αερίων μα-
ζών της πολιτείας»... Είθε να μας συμπαρασύρουν
μαζί τους!

Με φόντο τα άγρια τοπία του Βορρά

Του **Ιερώνυμου Λύκαρη***

Να και μια διαφορετική φωνή του σκανδιναβικού αστυνομικού μυθιστορήματος που κινείται έξω από τις ευπώλητες μανιέρες των πιο γνωστών αστέρων του και των μιμητών τους, με τη λίγο-πολύ προβλέψιμη δράση και κατάληξη.

Με «Το σκοτάδι» (Εκδόσεις Καστανιώτη, 2020) ο Ισλανδός συγγραφέας Ράγκναρ Γιόνασον εγκαινίασε το 2015 την τριλογία της Μυστικής Ισλανδίας, με πρωταγωνίστρια την αντισυμβατική επιθεωρήτρια της αστυνομίας του Ρέικιαβικ, Χούλντα Χερμανσντότιρ. Σημαδιακό το όνομα. Húlda στα ισλανδικά σημαίνει «κρυφή γυναίκα», ενώ, σύμφωνα με το ισλανδικό σύστημα ονοματολογίας, το πρώτο συστατικό του επωνύμου της «Hermann» σημαίνει στρατιώτης, προσωνύμιο που δινόταν σε εγκαταλειμμένα παιδιά Βρετανών ή Αμερικανών στρατιωτών που υπηρετούσαν στις βάσεις της Ισλανδίας.

Μοναχοκόρη ανύπαντρης μητέρας με Αμερικανό στρατιώτη, μεγάλωσε με αίσθημα κατωτερότητας που την έκανε να κλείνεται στον εαυτό της από την εφηβεία της. Την πρωτογνωρίζουμε χήρα, να ζει μόνη της σε ένα μικρό, ερειπωμένο διαμέρισμα στο Ρέικιαβικ, με την οικογενειακή ζωή της να έχει σημαδευτεί από μια ανείπωτη τραγωδία: την αυτοκτονία της κόρης της στα δεκατρία της χρόνια.

Σε όλη της την καριέρα υπήρξε μια από τις πιο προικισμένες ντετέκτιβ της ανδροκρατούμενης αστυνομικής δύναμης του Ρέικιαβικ. Από χαρακτήρα και ιδιοσυγκρασία δεν μετείχε στις κλίκες που κανονίζουν το ασανσέρ της ιεραρχίας. Δούλευε τις υποθέσεις της με πείσμα και μεθοδικότητα, με βάση τις αρχές της παλιάς σχολής: με αργούς αλλά σταθερούς ρυθμούς, που πάντα κατέληγαν σε εγγυημένα αποτελέσματα.

Πώς ανταμείφθηκε η καριέρα της; Με τη μη προαγωγή της, η οποία ισοδυναμούσε με εξαναγκασμό σε πρόωρη συνταξιοδότηση, και την κατάληψη της θέσης από έναν νεότερο συνάδελφό της.

Πώς αντιδρά στην κατάφωρη αδικία; Τις δύο βδομάδες που απομένουν μέχρι να αναλάβει ο αντικαταστάτης της, αντί να ροκανίσει τον άχρηστο χρόνο, επιλέγει να σκαλίσει μια ανεξιχνίαστη υπόθεση: τον θάνατο μιας εικοσιεπτάχρονης Ρωσίδας μετανάστριας, η οποία είχε ζητήσει πολιτικό άσυλο στην Ισλανδία και

Ράγκναρ Γιόνασον

λίγο πριν από την έγκρισή του το πτώμα της βρέθηκε υπό αδιευκρίνιστες συνθήκες στα βράχια μιας ερημικής παραλίας.

Από το πρώτο ξεφύλλισμα του φακέλου η Χερμανσντότιρ πείθεται ότι δεν πρόκειται για αυτοκτονία, αλλά για δολοφονία που εμπεριέχει όλα τα συστατικά για να παραμείνει θαμμένη στο σκοτάδι: σύντομη ιατροδικαστική έκθεση, που αποδίδει βιαστικά τα τραύματα στο κεφάλι σε πτώση στα βράχια, πρόχειρη αστυνομική αναφορά με παράλειψη ή απόκρυψη κρίσιμων πληροφοριών και αναπάντητων ερωτημάτων.

Όπως και να το κάνουμε, στους «παραδείσους» υποδοχής των σύγχρονων μεταναστευτικών ρευμάτων μια τέτοια υπόθεση δεν γίνεται δραματοποιημένο ρεπορτάζ στις τηλεοπτικές ειδήσεις, ούτε σίριαλ στις εφημερίδες του κίτρινου Τύπου. Αντιθέτως, η γενικότερη αντιμεταναστευτική πολιτική των κυβερνήσεων είναι που υποβοηθά και συγκαλύπτει στους αστυνομικούς μηχανισμούς το επικίνδυνο σύμπλεγμα ανικανότητας, επιπολαιότητας και σκοπιμότητας, σε ένα αποκοσμικό μείγμα αμοραλισμού, που καταλήγει στην απαξίωση της ανθρωπίνης ζωής και την ατιμωρησία.

ρίσταται όλος ο αγχωτικός ζόφος που βιώνουν οι αιτούντες πολιτικό άσυλο, από την αβεβαιότητα της απόρριψης μέχρι τον φόβο της αναγκαστικής επιστροφής: ο έντιμος δικηγόρος που συμπάσχει με καθεμιά από τις ανθρώπινες ιστορίες τις ζυμωμένες με αίμα, πόνο και απελπισία, τις οποίες αναλαμβάνει· οι ανέντιμοι που βγάζουν μεροκάματο από την εκμετάλλευση της ελπίδας των απελπισμένων· άνθρωποι που φοβούνται να μιλήσουν για δικαιώματα γενικά και πολύ περισσότερο για την κατάφωρη καταπάτησή τους από τα όργανα της τάξης.

Κατά τη διάρκεια των αγωνιωδών προσπαθειών της στο ασφυκτικό όριο των δύο εβδομάδων, θα της προκύψει και ένα απρόσμενο εμπόδιο από τον χειρισμό της προτελευταίας υπόθεσής της: τη συγκάλυψη της αυτοδικίας μιας μητέρας, που χτύπησε θανάσιμα με το αυτοκίνητό της τον αποφυλακισθέντα παιδόφιλο ο οποίος κακοποίησε τον γιο της. Η Χούλντα ήξερε ότι παρανομούσε, αλλά το έκανε συνειδητά γιατί ήταν σίγουρη για ένα πράγμα: χωρίς αυτόν, ο κόσμος θα ήταν καλύτερος και ασφαλέστερος. Το βαθύτερο «γιατί» το μαθαίνουμε στο τέλος: Η αυτοκτονία της κόρης της οφείλεται στο ότι δεν άντεξε στις άρρωστες ορέξεις του πατέρα της. Για το ασήκωτο φορτίο ρίχνει το φταίξιμο και στον εαυτό της που δεν μίλησε όταν είδε τα πρώτα σημάδια, αλλά ούτε και μετά, όταν συνέβη το κακό. Φοβούμενη τις κακές γλώσσες αλλά και την αντιμετώπιση των δικών της ευθυνών, προτίμησε να βιώσει το πένθος στη σιωπή, με το μίσος για τον άντρα της να είναι το μόνο πράγμα που την κρατούσε ζωντανή.

Το πρωτότυπο εύρημα του Ράγκναρ Γιόνασον είναι ότι στην τριλογία του αφηγείται την προσωπική ζωή και τις ποινικές έρευνες της Χούλντα Χερμανσντότιρ αντιστρόφως χρονολογικά. Στο πρώτο μυθιστόρημα, «Το σκοτάδι», είναι 64 ετών, στο δεύτερο, «Το νησί», 50 ετών και στο τρίτο, «Η ομίχλη», 40 ετών.

Και στα τρία βιβλία η άγρια ομορφιά της φύσης του φιλήσυχου νησιού της Ισλανδίας, όπου οι άνθρωποι «σκοτώνουν εν βρασμώ» και οι κατά συρροήν ή ανθρωποκτονίες εκ προμελέτης «είναι κάτι σχεδόν αδιανόητο», διαδραματίζει καθοριστικά τον ατμοσφαιρικό ρόλο της.

***Συγγραφέας.** Το τελευταίο του μυθιστόρημα «Η εκδίκηση του Ναζωραίου» κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Καστανιώτη.

ΡΑΓΚΝΑΡ ΓΙΟΝΑΣΟΝ

Το σκοτάδι

Αθήνα 2020

Εκδόσεις Καστανιώτη

Στο μυθιστόρημα υπάρχουν εξαιρετικές σελίδες όπου αναπαρίσταται όλος ο αγχωτικός ζόφος που βιώνουν οι αιτούντες πολιτικό άσυλο, από την αβεβαιότητα της απόρριψης μέχρι τον φόβο της αναγκαστικής επιστροφής

«3 IMPORTANT WOMEN IN VINCENT VAN GOGH'S LIFE» ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ BAN ΓΚΟΓΚ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Τρεις υπέροχες γυναίκες στη ζωή του Βίνσεντ

«Πίσω από κάθε σπουδαίο άνδρα είναι μια σημαντική γυναίκα», αυτή η γνωστή ρήση ισχύει και για τον μάστερ Βαν Γκογκ, καθώς το πανέμορφο μουσείο της ολλανδικής πρωτεύουσας έρχεται να μας θυμίσει μέσα από το έργο του τις τρεις γυναίκες που συνέβαλαν αναμφίβολα στην επιτυχία, τη φήμη και την καλλιτεχνική του ανάπτυξη

Της **Αγνής Κατσιούλα**

Ενας εξαιρετικός πίνακας της Μονμάρτρης στο ολόφωτο Παρίσι, έργο του Βίνσεντ Βαν Γκογκ (1853-1890) στα 1887, εμφανίστηκε στην «αγορά» για πρώτη φορά τον προηγούμενο μήνα. Ανήκε στην ίδια γαλλική οικογένεια πάνω από έναν αιώνα και βγήκε σε πλειστηριασμό αυτή την εβδομάδα από τον οίκο Sotheby's Impressionist and Modern Art της γαλλικής πρωτεύουσας σε συνδυασμό με τον παρισινό οίκο δημοπρασιών Mirabaud Mercier.

Με τίτλο «Scène de rue à Montmartre (Impasse des deux frères et le Moulin à Poivre)», ο πίνακας δεν είχε ποτέ προηγουμένως εκτεθεί. Η μόνη δημόσια προβολή του ήταν ασπρόμαυρες αναπαραγωγές σε καταλόγους.

Ο Βαν Γκογκ ζωγράφισε το έργο στις αρχές της άνοιξης, έναν χρόνο μετά την άφιξή του στο Παρίσι, όπου έμενε με τον αγαπημένο μικρότερο αδελφό του Τεό (1857-1891), στη Rue Lepic. Ο καμβάς απεικονίζει ένα ζευγάρι ντυμένο με μαύρα ρούχα που περπατούν δίπλα σε έναν παλιό μύλο -που όταν κατεδαφίστηκε έγινε καμπαρέ-, με δυο παιδιά να περπατούν στην αντίθετη κατεύθυνση. Πίσω από την ξύλινη περίφραξη φαίνεται το καρουσέλ που αποτυπώνεται με ζωηρά χρώματα, σε φόντο τον απαλό φωτεινό ουρανό και με την αίσθηση της κίνησης να απογειώνει τη σκηνή.

Ο πίνακας είναι μέρος της σειράς «Moulin de la Galette» του Βαν Γκογκ, που απεικονίζει μια περιοχή στη Μονμάρτη που μετατράπηκε σε τουριστικό και ψυχαγωγικό αξιοθέατο. Σε αντίθεση με τους σκοτεινούς τόνους των παλαιότερων έργων του που δημιούργησε στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, αυτοί οι εκφραστικοί πίνακες προηγούνται του σαφώς εκφραστικού στυλ που ανέπτυξε αργότερα στην Αρλ της νότιας Γαλλίας.

Το έργο που τώρα βγήκε στο φως, δημιουργήθηκε σε μια κρίσιμη στιγμή στην καριέρα του καλλιτέχνη. Όταν έφτασε στο Παρίσι το 1886, ο Βαν Γκογκ ανακάλυψε τους Ιμπρεσιονιστές, σε έργα των Ρενουάρ (1841-1919) και Τουλούζ-Λοτρέκ (1864-1901), και συναντήθηκε με τον νεο-ιμπρεσιονιστή Πολ Σινιάκ (1863-1935), λίγο πριν κάνει αυτόν τον πίνακα.

Ο υπέροχος Βίνσεντ στο Παρίσι

«Scène de rue à Montmartre»

ανακάλυψε το φως και στον Νότο της Γαλλίας ανακάλυψε τον ήλιο. Ψηλαφώντας το έργο και τη ζωή του έχουμε την εντύπωση πως στα παρισινά του χρόνια «σπούδασε» λεπτομερειακά το φως και τις σκιάσεις που εμφανίζονται τρία-τέσσερα χρόνια αργότερα και απογειώνουν τους πίνακές του.

Το έργο που δημοπρατήθηκε αυτήν την εβδομάδα αποκτήθηκε από την οικογένεια που το παραχώρησε στη Mirabaud Mercier τη δεκαετία του 1920 και αρχικά είχε κρεμαστεί σε ένα γραφείο.

Ο αυτοδίδακτος χαρισματικός καλλιτέχνης Βίνσεντ υπήρξε μοναδικός. Βούτηξε τη ζωή του κυριολεκτικά στο χρώμα που απλώθηκε στους καμβάδες του, για να μπορέσει να εκφράσει το ψυχωσικό μυαλό του, για να ξεφύγει από τη μοναξιά και τους δαίμονες που τον στοιχίζονταν.

Πολλά έχουν γραφτεί για τους εκπληκτικούς πίνακες του Ολλανδού μάστερ, ο οποίος δικαίως θεωρείται μία από τις σπουδαιότερες μορφές της σύγχρονης τέχνης, καθώς κατάφερε να κατακτήσει τον δυναμισμό της φύσης.

Τοπιογραφία, χαρακτηριστικά μοτίβα με φωτεινά χρώματα και πειραματισμοί με την προοπτική του χώρου με ιδιαίτερη τεχνική.

Λέγεται πως «πίσω από κάθε σπουδαίο άνδρα είναι μια σημαντική γυναίκα», και το υπέροχο Μουσείο Βαν Γκογκ στο Αμστερνταμ,

Η 28χρονη χήρα του Τεό, Τζο Βαν Γκογκ-Μπόνγκερ, με το μωρό τους, Βίνσεντ Βίλεμ

Ο μικρότερος, αγαπημένος αδελφός του Βίνσεντ, Τεό, επιτυχημένος έμπορος έργων τέχνης, που πέθανε 6 μήνες μετά τον θάνατο του ζωγράφου

που στέκει θαρρείς ως πολύτιμο πετράδι στο κέντρο της Μεγάλης Πλατείας των Μουσείων, στην ολλανδική πρωτεύουσα, θέλησε να μας θυμίσει διαδίκτυα με μια εκτεταμένη παρουσίαση τις τρεις σημαντικές γυναίκες στη σύντομη ζωή του Βίνσεντ. Αν και η πραγματική του φήμη απογειώθηκε μετά τον θάνατό του, αυτές οι υπέροχες κυρίες είναι υπεύθυνες και συνέβαλαν αναμφίβολα στην επιτυχία και την καλλιτεχνική του ανάπτυξη.

■ **Γιοχάνα (Τζο) Βαν Γκογκ-Μπόνγκερ (Johanna van Gogh-Bonger, 1862-1925)**

Είναι το σημαντικότερο πρόσωπο που φρόντισε για την παγκόσμια επιτυχία του Βίνσεντ και τη διάδοση στο πλατύ κοινό των πραγματικά αριστουργηματικών έργων του.

Ο αδερφός του Τεό γνώρισε τη Γιοχάνα (Τζο) στο Παρίσι και παντρεύτηκαν στο Αμστερνταμ στις 17 Απριλίου 1889. Το ζευγάρι έζησε στη γαλλική πρωτεύουσα, όπου στις 31 Ιανουαρίου 1890 γεννήθηκε ο γιος τους Βίνσεντ Βίλεμ. Ο Τεό εξελίχθηκε σε επιτυχημένο έμπορο έργων τέχνης και παρείχε αμέριστη οικονομική και συναισθηματική υποστήριξη στον μεγάλο του αδελφό Βίνσεντ ώστε να αφοσιωθεί εντελώς στη ζωγραφική, πάντα με την συμπαράσταση της γυναίκας του καθώς και εκείνη πίστευε στο ταλέντο του.

Τα δυο αδέλφια διατηρούσαν μια σχέση στοργής καθ' όλη τη

i

«3 Important Women in Vincent Van Gogh's Life» διαδικτυακά στο Μουσείο Βαν Γκογκ, Αμστερνταμ, <https://www.vangoghmuseum.nl/en/art-and-stories/stories/3-important-women-in-vincent-van-goghs-life>

Μένουμε σπίτι, μένουμε ασφαλείς! Λόγω της πανδημίας ξεναγούμαστε και απολαμβάνουμε διαδικτυακά συλλογές, εκθέσεις και εκδηλώσεις εδώ: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/visit/enjoy-the-museum-from-home>

COURTESY VAN GOGH MUSEUM, AMSTERDAM

«In the Café: Agostina Segatori in Le Tambourin», 1887

διάρκεια της ζωής τους, καθώς ο πρωτότοκος γιος του πάστορα Θεόδωρου (1822-1885) από τα νεανικά του χρόνια παρουσίασε ψυχολογικά προβλήματα κατάθλιψης και μελαγχολίας.

Η επικοινωνία των δυο αδελφών ήταν εξαιρετική, με συχνή αλληλογραφία καθώς ο Βίνσεντ απέστειλε περισσότερες από 650 επιστολές στον αδελφό του. Ο Τεό πίστευε στον Βίνσεντ και πάντα προωθούσε το έργο του.

Ο Τεό πέθανε έξι μήνες μετά τον θάνατο του Βίνσεντ και η Τζο, που ήταν για λιγότερο από δύο χρόνια παντρεμένη μαζί του, στην ηλικία των 28 ετών και με ένα μωρό έπρεπε να φροντίσει τον εαυτό της.

Ηταν πρόθυμη να εκπληρώσει την επιθυμία και το όραμα για προβολή του έργου του Βίνσεντ, στη μνήμη του συζύγου της. Με στρατηγική και οργάνωση κατάφερε να πωλήσει έργα του Βίνσεντ σε μουσεία και συλλέκτες, εξασφαλίζοντας ότι έφτασε σε σημαντικούς ανθρώπους σε όλο τον κόσμο και η τέχνη του εξαπλώθηκε στο πλατύ κοινό. Ας μην ξεχνάμε πως ο Βίνσεντ ήταν παραγωγικότερος καλλιτέχνης και σε διάστημα περίπου δέκα ετών δημιούργησε περισσότερα από 800 πίνακες και 1.000 μικρότερα σχέδια.

Το 1914, δημοσίευσε μια ανθολογία των επιστολών του Βίνσεντ προς τον Τεό. Ολοι τώρα μπορούσαν να διαβάσουν για τις ιδέες, τις σκέψεις και τα όνειρα του Βαν Γκογκ. Το αποτέλεσμα ήταν ακόμη περισσότεροι άνθρωποι να αρχίσουν να εκτιμούν το έργο του.

Μέχρι τη στιγμή που η Τζο πέθανε το έργο του Βίνσεντ είχε γίνει

παγκοσμίως γνωστό. Αποστολή εξετελέσθη!

■ Αγκοστίνια Σεγκατόρι (Agostina Segatori, 1841-1910)

Ο Βίνσεντ στο Παρίσι βρήκε επιτέλους ένα μέρος για να εκθέσει τη δουλειά του σε μεγαλύτερο κοινό: το καφέ Le Tambourin. Ηταν τακτικός θαμώνας στο καφενείο και είχε μια σύντομη ερωτική σχέση με την ιδιοκτήτρια Αγκοστίνια Σεγκατόρι.

Η με ιταλική καταγωγή Αγκοστίνια ήταν ένα διάσημο μοντέλο που πόζαρε για διάσημους ζωγράφους, όπως ο Εντουάρ-Ζοζέφ Νταντάν (Édouard Joseph Dantan, 1848-1897), Ζαν-Μπατίστ Καμίλ Κορό (Jean-Baptiste Camille Corot, 1796-1875), Ζαν-Λεόν Ζερόμ (Jean-Léon Gérôme, 1824-1904), Ευγένιος Ντελακρουά (Eugène Delacroix, 1798-1863), Εντουάρ Μανέ (Édouard Manet, 1832-1883), και φυσικά για τον Βίνσεντ.

Η ερωτική τους σχέση ξεκίνησε την άνοιξη του 1887, αλλά υπάρχουν πολύ λίγες πληροφορίες γι' αυτήν. Φαίνεται πάντως πως αγαπούσαν ο ένας τον άλλον και η προσωπικότητά της ενέπνευσε τον ζωγράφο, ο οποίος έκανε δύο πορτρέτα της και πολλά γυμνά σε λάδι.

Σύμφωνα με τον Πολ Γκογκέν (Paul Gauguin, 1848-1903), ο Βίνσεντ ήταν πολύ ερωτευμένος με την Αγκοστίνια. Στο πορτρέτο που της ζωγράφησε, κάθεται σε σκαμνί πίσω από ένα τραπέζι σε στρογγυλό σχήμα. Υπάρχει ένα ποτήρι μπίρα στο τραπέζι και η Αγκοστίνια κρατά ένα τσιγάρο που σιγοκαίει. Τα πιατάκια κάτω από το ποτήρι της προδίδουν το γεγονός ότι βρισκείται στη δεύτερη μπίρα της. Το ποτό και

COURTESY VAN GOGH MUSEUM, AMSTERDAM

COURTESY VAN GOGH MUSEUM, AMSTERDAM

«Congregation Leaving the Reformed Church in Nuenen», 1884

το κάπνισμα δεν θεωρούνταν καλές συνήθειες για αξιοσέβαστες κυρίες εκείνη την εποχή, ήταν πράξεις που σχετιζόνταν με καλλιτεχνικούς τύπους, πόρνες και περιθώριο. Η Αγκοστίνια ήταν μια προοδευτική, σύγχρονη γυναίκα για την εποχή της. Χρησιμοποίησε τις αποταμιεύσεις της για να ανοίξει το καφέ. Σύντομα ο χώρος έγινε δημοφιλής σε καλλιτέχνες, συγγραφείς και κριτικούς, και οι τοίχοι του ήταν διακοσμημένοι με έργα των καλλιτεχνών που σύχναζαν στο Le Tambourin.

Δυστυχώς, η Αγκοστίνια και ο Βίνσεντ χώρισαν. Εκείνος θέλησε να πάρει τα έργα του από εκεί, άλλα δεν πρόλαβε καθώς το καφενείο χρεοκόπησε και πωλήθηκε, συμπε-

ριλαμβανομένων των ζωγραφικών του Βίνσεντ.

■ Η μητέρα του Βαν Γκογκ, Άννα Κορνέλια Κάρμπεντους (Anna Cornelia Carpentus, 1819-1907)

Ο Βίνσεντ πήρε τα πρώτα του μαθήματα ζωγραφικής στο σπίτι, από τη μητέρα του. Εκείνη ενθάρρυνε επίσης τα παιδιά της να τραγουδούν, να κάνουν χειροτεχνήματα και να διαβάζουν πολύ.

Οι γονείς του Βαν Γκογκ σίγουρα είχαν πολλές ευθύνες στις ζωές τους, αλλά πάντα δίνανε τη δέουσα προσοχή και τους απασχολούσε το παιδί τους που συχνά είχε προβλήματα συμπεριφοράς και υγείας.

Πάνω, «Αυτοπροσωπογραφία με γκρι τσόχινο καπέλο», 1887. Πάνω δεξιά, η μητέρα του Βίνσεντ, Άννα Κορνέλια Κάρμπεντους

Διάφορες εργασίες και μελέτες μάς δείχνουν πως ο Βίνσεντ ερωτεύτηκε τις λάθος γυναίκες: την κόρη του γαιοκτήμονα, την ξαδέρφη του Κι Βος (Kee Vos, 1846-1918) και την πρώην πόρνη Σιεν Χούρνικ (Sien Hoornik, 1850-1904) που γνώρισε στη Χάγη και έζησαν μαζί.

Οι γονείς του, παρά τις αντιρρήσεις τους, συνέχισαν να στηρίζουν τον γιο τους. Τον βοήθησαν να βρει δουλειά και πάντα του πρόσφεραν στέγη όταν το χρειαζόταν. Ο Βίνσεντ αν και κάπως δύσκολος χαρακτήρας, δεν είχε ποτέ κακές προθέσεις.

Το 1884, όταν η μητέρα του βρισκόταν έγκλειστη στο σπίτι μετά το σπάσιμο του ποδιού της, ζωγράφισε την εκκλησία στο χωριό τους για να την ενθαρρύνει και να της δώσει κουράγιο. Ηταν μια καλά μελετημένη επιλογή θέματος: ο πατέρας του ήταν εφημέριος στην εκκλησία.

Μετά τον θάνατο του πατέρα του, προσαρμόσε το έργο του στην ψυχική του διάθεση. Ζωγράφησε φθινοπωρινά φύλλα και γυμνά δέντρα του χειμώνα. Επίσης πρόσθεσε στα τοπία ομάδες πιστών που επισκέπτονται εκκλησίες, μερικοί από αυτούς φορούν ρούχα πένθους. Πάντα στη ζωή του είχε τις νουθεσίες της αγαπημένης του μητέρας.

Όταν ο Βίνσεντ μετακόμισε στη Γαλλία, αντάλλαξε επιστολές μαζί της. Ενημερωνόταν για την υγεία της, πώς περνούσε τον χρόνο της και μάθαινε τα τελευταία οικογενειακά νέα. Το 1889, ο Βίνσεντ της έστειλε μερικά έργα τέχνης ταχυδρομικώς.

Δυστυχώς, εκείνος και η μητέρα του δεν είδαν ποτέ ξανά ο ένας τον άλλο. Ο Βίνσεντ πέθανε χωρίς να βρει την ευκαιρία να την επισκεφτεί.

*a.katsioula@efsyn.gr

«Το '21 δεν ήταν όμοιο με καμιά

Κρυπτογραφημένο έγγραφο με το έμβλημα της Φιλικής Εταιρείας και τα αρχικά «Η Ε[λευθερία] Η [θάνατος]»

Του Σταύρου Μαλαγκονιάρη

Η Ελληνική Επανάσταση του 1821, εμπνευσμένη από ριζοσπαστικές ιδέες αμφισβήτησης των απόλυτων μοναρχιών, αποτέλεσε ένα μεγαλειώδες έργο του λαού και της Φιλικής Εταιρείας ξεπερνώντας τους διαταγμούς ή και την άρνηση των κοτζαμπάσδων.

Ο Γιάννης Σκαρίμπας στο έργο του «Το '21 και η αλήθεια» (Εκδόσεις Κάκτος, Τόμος α', σελ. 53) σημειώνει ότι «το '21 δεν ήταν όμοιο με καμιά επανάσταση του κόσμου. (...) Το '21 ήταν μια εθνικο-κοινωνική επανάσταση, η πρώτη και η τελευταία της Ιστορίας».

Από την άλλη πλευρά, ο σουλτάνος Μαχμούτ ο Β' για να ξεσηκώσει τους Οθωμανούς έδωσε στην επανάσταση χαρακτήρα «θρησκευτικού πολέμου», ενώ τα κράτη-μέλη της Ιεράς Συμμαχίας αντιμετώπισαν την Ελληνική Επανάσταση αρνητικά διαβλέποντας -ορθά- τις αναταράξεις που θα προκαλούσε σε όλη την Ευρώπη η επιτυχία της.

Αλλωστε το αρχικό σχέδιο προέβλεπε η Επανάσταση «να είναι γενική εις όλην την Ελλάδα και εις την Βαλκανικήν. Εις το σημείον αυτό, το σχέδιον απέτυχε», παρατηρεί ο Γ. Κορδάτος («Η κοινωνική σημασία της Ελληνικής Επανάστασης του 1821», εκδόσεις Επικαιρότητα, 1974, σελ. 158).

Παρ' όλα αυτά η επανάσταση ξεκίνησε καθώς η θέληση του λαού ξεπέρασε τις αντιρρήσεις των προκρίτων και όπως σημειώνουν ιστορικοί ευδοκίμησε, στο ξεκίνημά της, για τους εξής λόγους:

■ Ο εμφύλιος πόλεμος με τον Αλή πασά, ηγεμόνα των Ιωαννίνων, απασχόλησε, όλο το 1821, μεγάλες δυνάμεις του τουρκικού στρατού και αποδυνάμωσε τη φρουρά της Πελοποννήσου.

■ Επεκτάθηκε γρήγορα στη Στερεά Ελλάδα και στα νησιά.

■ Η επανάσταση στη Μολδοβλαχία, αν και κατεστάλη γρήγορα, υποχρέωσε τους Οθωμανούς να διαθέσουν στρατεύματα στην περιοχή φοβούμενοι πάντα επέμβαση της Ρωσίας.

Υπήρχαν πολλοί αντιπερισπασμοί για τους Οθωμανούς αφού α) ο πασάς της Πτολεμαΐδας είχε επαναστατήσει, β) οι Βαχαβίτες (μουσουλμανική κοινότητα στην Αραβία) απειλούσαν τις ιερές πόλεις Μέκκα και Μεδίνα, γ) κηρύχθηκε πόλεμος με την Περσία καθώς οι Πέρσες έκαναν συχνές εισβολές στις ανατολικές επαρχίες του κράτους και δ) υπήρχαν εξεγέρσεις στην Κρήτη.

Ωστόσο, όπως σημειώνει ο Κ. Παπαρηγόπουλος («Ιστορία του Ελληνικού Έθνους», Τ. ΣΤ', εκδόσεις «Ελευθερουδάκης»), «το θαυμαστό είναι πώς μπόρεσε να συνεχισθεί» καθώς οι επαναστάτες είχαν να αντιμετωπίσουν μια αυτοκρατορία που, παρά τα προβλήματά της, παρέμενε ισχυρή και διέθετε οργανωμένο και καλά εξοπλισμένο στρατό.

Στην αρχή, τουλάχιστον, οι Έλληνες είχαν ένα μεγάλο «όπλο»: την ενότητα.

Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης σε ομιλία του στην Πνύκα στις 13 Νοεμβρίου 1838 έλεγε χαρακτηριστικά:

«Εις τον πρώτον χρόνον της επαναστάσεως είχαμε ομόνοια, και όλοι ετρέχαμε σύμφωνοι (...). Και αν αυτή η ομόνοια εβαστούσε ακόμα δύο χρόνους, ηθέλαμε κυριεύσει και την Θεσσαλίαν και την Μακεδονίαν, και ίσως εφθάναμεν εις την Κωνσταντινούπολιν. Τόσον τρομάξαμε τους Τούρκους, όπου ήκουαν Έλληνα εφευγαν χίλια μίλια μακριά. (...) Αλλά δεν εβάσταξε. Ηλθαν μερικοί και ηθέλησαν να γίνουν μπαρμπερήδες εις του κασιδίη το κεφάλι. (...) Από τότε άρχισε η διχόνοια και εχάθη η πρώτη προθυμία και ομόνοια».

Η πνευματική Αναγέννηση της Ελλάδας, αλληγορική παράσταση με τον Ρήγα Φεραίο (1757-1798) και τον Αδαμάντιο Κοραή (1748-1833). / Λιθογραφία, Μουσείο Ελληνικού Πολιτισμού

Αυτή τη διχόνοια πλήρωσε ακριβά το δύσμοιρο ανεξάρτητο ελληνικό κράτος...

«Εξύπνισε το πνεύμα των Ελλήνων προς την ελευθερίαν και η Γαλλική Επανάσταση»

Η αμφισβήτηση των απόλυτων μοναρχιών που έφερε η Γαλλική Επανάσταση με την ανάπτυξη φιλελεύθερων και ριζοσπαστικών ιδεών έκανε «γόνιμο» το έδαφος στον ελληνικό χώρο για να ακουστούν τα επαναστατικά κηρύγματα της Φιλικής Εταιρείας.

«Η Γαλλική Επανάσταση και ο Ναπολέων έκαμε, κατά την γνώμη μου, να ανοίξη τα μάτια του κόσμου. Προτίτερα τα έθνη δεν εγνωρίζοντο, τους βασιλείς τούς ενόμιζαν ως θεούς της γης, και ό,τι και αν έκαναν, το έλεγαν: καλά καμωμένο», αναφέρει στα Απομνημονεύματά του ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.¹

Αυτή την άποψη ενστερνίζεται ο Φωτάκος (Φώτιος Χρυσανθόπουλος), πρώτος υπασιστής του Κολοκοτρώνη, που γράφει στα Απομνημο-

νεύματά του:

«Οχι δε ολίγον εξύπνισε το πνεύμα των Ελλήνων προς την ελευθερίαν και η Γαλλική Επανάσταση του 1789 διότι (...) [οι Έλληνες ναυτικοί] νέας ιδέας ολίγον κατ' ολίγον συνελάμβαναν περί της ελευθερώσεως της πατρίδος των βλέποντες τους άλλους Ευρωπαίους ελευθέρους και ευτυχείς και τον εαυτόν των δούλον και καταφρονεμένον».

»Μετά τους πολέμους μάλιστα του Ναπολέοντος άρχισαν να σκέπτονται περί της ελευθερώσεως της πατρίδος των οι ευρισκόμενοι εις Ρωσίαν, Μολδαβίαν, Βλαχίαν, Κωνσταντινούπολιν και εις άλλας μεγαλόπολεις Έλληνες, και εσημάτισαν την περίφημον Φιλικήν Εταιρείαν».²

Παράλληλα, σημαντικό ρόλο για την εξέγερση του λαού φαίνεται να έπαιξε και η δυσβάσταχτη φορολογία. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο κάθε φτωχός αγρότης έπρεπε να πληρώνει φόρους στους Τούρκους, στους κοτζαμπάσδες αλλά και στην Εκκλησία!

Η αμφισβήτηση των απόλυτων μοναρχιών που έφερε η Γαλλική Επανάσταση με την ανάπτυξη φιλελεύθερων και ριζοσπαστικών ιδεών έκανε «γόνιμο» το έδαφος στον ελληνικό χώρο για να ακουστούν τα επαναστατικά κηρύγματα της Φιλικής Εταιρείας. «Η Γαλλική Επανάσταση και ο Ναπολέων έκαμε, κατά την γνώμη μου, να ανοίξη τα μάτια του κόσμου», αναφέρει στα Απομνημονεύματά του ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ»

«Οι φόροι από του 1805, που εξοντώθηκαν οι κλέφτες, ως τα 1821 που άρχισεν η Επανάσταση, αύξησαν σ' αφάνταστο βαθμό. Και σαν να μην έφτανε που οι φόροι ήταν τόσο βαρείς, οι κοτζαμπάσηδες κάθε τόσο επιβάρυναν τους φτωχούς χωριάτες με έκτακτα δασύματα για έξοδα που έκαναν οι ίδιοι για την εξαγορά της φιλίας ισχυρών Τούρκων», γράφει ο Τ. Σταματόπουλος.³

Εκτός όμως από τους κοτζαμπάσηδες και τους Τούρκους -γράφει ο Σταματόπουλος- και οι ανώτεροι κληρικοί καταπίεζαν και φορολογούσαν άσπλαχνα τους φτωχούς αγρότες. Και παραθέτει την εξής αναφορά από κείμενο του Ραπτάρχη: «Την αυτή τυραννία ήσκει επί του πληθυσμού και ο κλήρος εισπράττων υπέρ της εκκλησίας βαρέως και κακοτρόπως εγγείους και άλλους φόρους».⁴

Ετσι, όταν άρχισαν να καταφθάνουν, το 1817, μέλη της Φιλικής Εταιρείας σε διάφορα μέρη, το κήρυγμα τους συναντούσε μεγάλη αποδοχή ανάμεσα στους φτωχούς αγρότες και στους κλέφτες.

Αντίθετα, οι Φιλικοί ήταν επιφυλακτικοί προς τους συντηρητικούς προύχοντες και τους ανώτερους κληρικούς, που δίσταζαν να ενστερνιστούν τις επαναστατικές ιδέες. Γι' αυτό η μυσή τους αρχίζει αργότερα, από το φθινόπωρο του 1819.⁵

Πάντως, τους τελευταίους μήνες του 1820 η Πελοπόννησος έχει αρχίσει να «βράζει». Ο Φωτάκος δίνει μια παραστατική εικόνα:

«Ολαις ταις νύκταις οι Έλληνες τουφεξίδες (οπλοποιοί), σιδηρουργοί, ξυλουργοί και άλλοι εδούλευαν κρυφά από τους Τούρκους και από ταις γυναίκες των τα αναγκαία του πολέμου (...) Διά τούτο καθένος εργάζετο κρυφά εις το σπίτι του, διόρθωνε το τουφέκι του, έπλινε τα πιστόλια του, επήγαιναν εις τον λόγγο και έχυνε βόλια με το μονοκάλουπον και καθ' όλα προετοιμάζετο (...)»

«Αργότερα άρχισαν να πηγαίνουν εις τα βουνά να ρίχνουν στο σημάδι και να γυμνάζονται εις το τουφέκι, εφορούσαν τα άρματα, έπλεκαν τσαρούχια, έφκιναν παλάσκαις και τα συλακίικια των, ετραγουδάγαν του Ρήγα τα ηρωικά τραγούδια, εδιάβαζαν τα γράμματα της Εταιρίας και άλλα, τα οποία τους ήρχοντο από τους αδελφούς και τα έκρυβαν εις τους βράχους ή εις της σπηλαιάς, τα δε άρματα τα άλειφαν με μελούδι (= μεδούλι) και τα εκρέμουν εις τα έλατα και εις άλλα δένδρα, διότι εις τα σπίτια τους τα έπαιρναν οι Τούρκοι, και όλο ένα προετοιμάζοντο και επερίμεναν την καλήν ώραν της επαναστάσεως».⁶

Και ενώ συνεχιζόνταν οι προετοιμασίες του λαού, οι κοτζαμπάσηδες της Πελοποννήσου βρίσκονται σε μεγάλη κίνηση για την υποδοχή του νέου ηγεμόνα του Μοριά, Χουρσίτ πασά, που έφτασε, στα τέλη Οκτωβρίου 1820, στο Ναύπλιο.

Ο Χουρσίτ, που χαρακτηρίζεται από ιστορικούς ως άνθρωπος δραστήριος, με ενεργητικότητα και εμπειροπόλεμος, είχε αποστολή να εξετάσει εάν ευσταθούσαν οι πληροφορίες που έφταναν στον σουλτάνο για την ύπαρξη επαναστατικών κινήσεων στην Πελοπόννησο.

Ωστόσο, ενθουσιασμένος από τη θερμή υποδοχή των κοτζαμπάσηδων, στέλνει καθησυχαστικά μηνύματα στην Κωνσταντινούπολη και στις αρχές του 1821 αναχωρεί με 1.000 στρατιώτες για τη Θεσσαλία για να πάρει μέρος στις επιχειρήσεις για την καταστολή της εξέγερσης του Αλή πασά.⁷

Η αποδυνάμωση της φρουράς είναι πολύ βολική για τους Έλληνες. Στη Λευκάδα βρίσκονται, από τα Θεοφάνια του 1821, ο Οδυσσεύς Ανδρούτσος, ο Γεώργιος Καραϊσκάκης, ο Γ. Βαρνακίτης, ο Πανουργιάς κ.ά. που σε συνάντησή τους στο σπίτι του «φιλικού» Ι. Ζαμπέλη συμφωνούν να ετοιμαστούν τα πολεμοφόδια που έχουν συγκε-

Απεικόνιση του θρύλου της Αγίας Λαύρας. Θεόδωρος Βρυζάκης, 1865

ντρωθεί και να σταλούν στην Ελλάδα.⁸

Εκεί ο ενθουσιασμός είναι μεγάλος αλλά στην Πελοπόννησο πολλοί πρόκριτοι και δεσπότες είναι αρνητικοί με την ιδέα της επανάστασης. Ετσι, όταν ο Παπαφλέσσας (Γρηγόριος Δικαίος) φτάνει στις Σπέτσες, οι κοτζαμπάσηδες επιχειρούν, μάταια, να τον εμποδίσουν να περάσει στην Πελοπόννησο. Τότε, όπως αναφέρει αφοπλιστικά στα Απομνημονεύματά του ο Π.Π. Γερμανός, οι πρόκριτοι είχαν να απασχοληθούν με οικονομικά θέματα...

«Ενώ δε οι Πρόκριτοι της Πελοποννήσου ενσχολούντο να θεραπεύσωσι τινας καταχρήσεις, αίτινες επροξένουν υπόνοιαν εις την Διοίκησιν, και εσεκέπτοντο περί της συλλογής των συνεισφορών, έφθασεν εις την νήσον Σπετσών Γρηγόριος τις, Δικαίος λεγόμενος, και εκείθεν μετέβη εις την Πελοπόννησον, συνεπιφέρων γράμματα από μέρους του Αλεξάνδρου Υψηλάντη προς τους Πελοποννησίους, διαλαμβάνοντα, ότι η μηχανή είναι έτοιμη, και ότι ουδενός άλλου δείται, ή του κινήσοντος αυτήν μοχλού, και ότι να είναι οι πάντες έτοιμοι (...)», αναφέρει ο Γερμανός.⁹

Ο Παπαφλέσσας, ξεσηκώνοντας στο πέρασμά του τον λαό, φτάνει τελικά στη Βοστίτσα (Αίγιο), όπου οι πρόκριτοι με πρωτοβουλία του Π.Π. Γερμανού αποφασίζουν να τον συναντήσουν. Η πρώτη συνάντηση θα γίνει στις 26 Ιανουαρίου 1821 και θα ακολουθήσουν άλλες τέσσερις θυελλώδεις μυστικές συνεδριάσεις, που για να μην κινήσουν υποψίες Τούρκων διαδίδεται ότι έχουν θέμα την επίλυση κτηματικών διαφορών μεταξύ των μοναστηριών Μ. Σπηλαίου και Ταξιαρχών.

Ο Παπαφλέσσας μιλάει με πάθος για την επανάσταση και εμφανίζει τα γράμματα με τις οδηγίες του Υψηλάντη.

Ωστόσο, από την άλλη πλευρά συναντάει άρνηση.

Ο Π.Π. Γερμανός, που στα Απομνημονεύματά του καταφέρεται, με βαρείς χαρακτηρισμούς (απατεών και εξωλέστατος), εναντίον του Παπαφλέσσα, υποστηρίζει ότι κανένα άλλο μέρος της Ελλάδας δεν έχει ιδέα για την έναρξη επανάστασης και θεωρεί «μωρία» (=ανοησία) να ξεκινήσει μόνη και πρώτη η Πελοπόννησος.¹⁰

Κατά τον Σταματόπουλο, εκεί «έγινε η πρώτη μεγάλη σύγκρουση του συντηρητισμού της αγροτικής και εκκλησιαστικής ολιγαρχίας με το

επαναστατικό πνεύμα της Φιλικής Εταιρείας, που εκπροσωπούσε ο Παπαφλέσσας».¹¹

Ωστόσο, οι Τούρκοι από προδοσίες (σε διάφορες πηγές αναφέρεται ο δραγουμάνος Σταυράκης Ιακωβίκης, τον οποίο ο Π.Π. Γερμανός χαρακτηρίζει ως «λάτρη του οθωμανικού γένους» ενώ αλλού κατονομάζονται και ο κοτζαμπάσης της Τριπολιτσάς Σωτήρης Κουγιάς, ο Δημ. Καλκαντής από τη Μονεμβασιά και κάποιος Τσάνες, Καλαματιανός) πληροφορήθηκαν τις επαναστατικές κινήσεις.

Γι' αυτό, όπως συνήθιζαν σε αυτές τις περιπτώσεις οι Τούρκοι, κάλεσαν να παρουσιαστούν στην Τρίπολη οι πρόκριτοι και οι μητροπολίτες για να τους κρατούν ως ομήρους. Κάποιοι παρουσιάστηκαν και ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης έστειλε τον γιο του, Αναστάση.

Αντίθετα, ο Π.Π. Γερμανός, ο επίσκοπος Κερνίτσης Προκόπιος και οι κοτζαμπάσηδες Ανδρέας Ζαΐμης και Ανδρέας Λόντος με διάφορα τεχνάσματα καθυστερούσαν την άφιξή τους στην Τρίπολη παραμένοντας στο μοναστήρι της Αγίας Λαύρας και συσκεπτόμενοι για το τι θα κάνουν.

Οι συσκέψεις τελείωσαν αναγκαστικά στις 16 Μαρτίου, όταν με εντολή του Παπαφλέσσα ο κλέφτης Ν. Σολιώτης σκοτώνει τους Τούρκους στο Αγρίδι και τους Τουρκαλβανούς στο Βερσοβά (και τα δύο στην επαρχία Καλαβρυτών).

«Οι περισσότεροι -γράφει ο Φωτάκος- ήταν χωρίς άρματα και άλλοι είχαν μαχαίρας, άλλοι σουγιά (...). Και οι γυναίκες οι ίδιοι ήρχοντο φορτωμένες και έφερναν και τα ζώα φορτωμένα κρέατα, κρασιά και άλλες τροφές (...), το δε στρατόπεδο ωμοιάζε εις αυτήν την περίστασιν χωρικών πανηγύρι».

Φοβισμένοι οι Τούρκοι κρύβονται με τις οικογένειές τους στους πύργους των Καλαβρυτών περιμένοντας βοήθεια.

Στην Τρίπολη οι πρόκριτοι φυλακίζονται και οι Τούρκοι απειλούν με σφαγές. Η μόνη λύση για όλους είναι πλέον ο γενικός ξεσηκωμός.

Ο Π.Π. Γερμανός γράφει στον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, που παραμερίζει τους ενδιασμούς του και στις 23 Μαΐου απελευθερώνει την Καλαμάτα, αλλά και στον Δεληγιάννη, τον κοτζαμπάση της Γαστούνης, που διώχνει τους Τούρκους από την πεδιάδα του Αλφειού.

Στο μεταξύ, φοβισμένοι οι Τούρκοι της Πάτρας κλείνονται στο φρούριο της πόλης, όπου συγκεντρώνονται πολλοί Έλληνες και ο Π.Π. Γερμανός διατάσσει να στηθεί στην πλατεία του Αγίου Γεωργίου ένας σταυρός, τον οποίο ασπαζόταν ο κόσμος δίνοντας τον «υπέρ πίστεως και πατρίδος όρκον». Τότε, ο Λόντος έφτιαξε πρόχειρα μια κόκκινη σημαία εντός της οποίας ήταν ο σταυρός μαύρου χρώματος.¹²

Η επανάσταση είχε αρχίσει...

ΠΗΓΕΣ:

1. Θ. Κολοκοτρώνης, «Διήγησις Συμβάντων της Ελληνικής Φυλής», Αθήνα 1846, σελ. 49
2. Φωτάκος, Απομνημονεύματα, Αθήνα 1858, σελ. 2.
3. Τ. Σταματόπουλος «Ο εσωτερικός αγώνας. Πριν και κατά την Επανάσταση του 1821», εκδόσεις Κάλβος 1979, σελ. 146
4. Τ. Σταματόπουλος, ο.π., σελ. 149-151
5. Τ. Σταματόπουλος, ο.π., σελ. 169
6. Φωτάκος, ο.π. σελ. 9 & 11
7. Τ. Σταματόπουλος, ο.π., σελ. 174-175
8. Εφημερίδα «Ελληνικός Ταχυδρόμος» φ. 26.3.1927
9. Π.Π. Γερμανός «Απομνημονεύματα», Αθήνα 1900, σελ. 22-23
10. Π.Π. Γερμανός, ο.π., σελ. 25
11. Τ. Σταματόπουλος, ο.π., σελ. 174-175
12. Σπ. Τρικούπης, «Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασεως», Αθήνα 1888, Τόμος Α, σελ. 49-50

Ο Π.Π. Γερμανός, που στα Απομνημονεύματά του καταφέρεται, με βαρείς χαρακτηρισμούς (απατεών και εξωλέστατος), εναντίον του Παπαφλέσσα, υποστηρίζει ότι κανένα άλλο μέρος της Ελλάδας δεν έχει ιδέα για την έναρξη επανάστασης και θεωρεί «μωρία» να ξεκινήσει μόνη και πρώτη η Πελοπόννησος. Κατά τον Σταματόπουλο, εκεί «έγινε η πρώτη μεγάλη σύγκρουση του συντηρητισμού της αγροτικής και εκκλησιαστικής ολιγαρχίας με το επαναστατικό πνεύμα της Φιλικής Εταιρείας, που εκπροσωπούσε ο Παπαφλέσσας»

Η έκρηξη της επανάστασης

Η σφραγίδα της Φιλικής Εταιρείας

➔
ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ

Το Πατριαρχείο προχωράει στην αποστολή δύο επιστολών προς τον μητροπολίτη Μολδαβίας, ζητώντας του να καταδικάσει την εξέγερση. Στην πρώτη, με ημερομηνία 11 Μαρτίου, ο Γρηγόριος ζητούσε να καταδικαστούν ο Υψηλάντης και οι άλλοι επειδή «ου μόνον εξηπάτησαν τους αυτόθι ουτιδανούς, και αφελεστέρους, αλλά και το Γένος όλον ασυνειδώς εσυκοφάντησαν, προβαλλόμενοι το κακοηθέστατον σχέδιον αυτόν ως Εθνικόν»

Η έκρηξη της επανάστασης στη Μολδοβλαχία και ακολούθως στην Πελοπόννησο προκάλεσε ανησυχία στους μονάρχες της Ευρώπης, που έβλεπαν μια σειρά από κινήματα, στον απόηχο της επανάστασης (1789) στη Γαλλία, να απειλούν να διαταράξουν το ευρωπαϊκό status quo, υπονομεύοντας την αρχή της «νομιμότητας».

«Το περί επαναστάσεως κήρυγμα του Αλεξάνδρου Υψηλάντου επέπεσαν ως κεραυνός ηθικός, πολιτικός και πολεμικός επί της κεφαλής του σουλτάνου Μαχμούτ Β', του πρώτου συμβούλου του Χαλέτ εφέντη και όλων των Τούρκων», γράφει, χαρακτηριστικά, ο Ιωάννης Φιλήμων.¹

Όπως αναφέρει ο Κωνσταντινουπολίτης Φιλήμων, πρώτος ενημέρωσε την Πύλη (σ.σ. το παλάτι του σουλτάνου) για την επαναστατική κίνηση του Υψηλάντη ο πρέσβης της Ρωσίας Στρογκανόφ. Το απόγευμα της ίδιας μέρας «έφθασαν αι αυταί ειδήσεις και απ' ευθείας».

Η είδηση του κινήματος του Υψηλάντη βρήκε τους αντιπροσώπους των απολυταρχικών Δυνάμεων της Ευρώπης συγκεντρωμένους στο Λάιμπαχ (τη σημερινή Λιουμπλιάνα), όπου πραγματοποιούνταν, από τις 26 Ιανουαρίου 1821 (διήρκησε μέχρι τις 12 Μαΐου), συνέδριο των κρατών-μελών της Ιεράς Συμμαχίας (συμμετείχαν οι ηγεμόνες ή εκπρόσωποι αυτών Αυστρίας, Ρωσίας, Πρωσίας, Γαλλίας και ως παρατηρητής η Αγγλία) με σκοπό τη διατήρηση των υφιστάμενων καθεστώτων σε ειρηνική συνύπαρξη.

Ο ευρισκόμενος στο Λάιμπαχ πανίσχυρος υπουργός Εξωτερικών της Αυστρίας Μέτερνιχ, ακούγοντας το άγγελμα του κινήματος του Υψηλάντη ξέσπασε βίαια, θεωρώντας το ως έκφανση μιας γενικότερης επαναστατικής κίνησης, που είχε ήδη εκδηλωθεί στην Ισπανία και στη νότια Ιταλία και απειλούσε την ευρωπαϊκή αυτοκρατορική τάξη.²

Ο Μέτερνιχ άφησε υπαινιγμούς πως το κίνημα υπό την ηγεσία ενός ανώτερου αξιωματικού του ρωσικού στρατού και υπασπιστή του τσάρου, που ξεκίνησε μάλιστα από εδάφη της Ρωσίας, δεν μπορούσε παρά να έχει τη στήριξή της.

Το ίδιο έκανε και ο σουλτάνος Μαχμούτ Β' εκφράζοντας στην Πύλη τα παράπονά του στους πρέσβεις των Αγγλίας, Αυστρίας και Γαλλίας, οι οποίοι τα χαρακτήρισαν δίκαια.

Από την πλευρά του ο τσάρος Αλέξανδρος Α' θέλησε να αποσειεί τις σε βάρους του κατηγορίες. Ετσι, παρά την αντίδραση του Καποδίστρια, που τον συνόδευε στο Λάιμπαχ, ο τσάρος μετά από μια ιδιαίτερη συνάντησή του με τον Αυστριακό αυτοκράτορα, παρουσία του Μέτερνιχ, αποφάσισε να διαγράψει τον Υψηλάντη από τις τάξεις του ρωσικού στρατού και να αποδοκιμάσει επίσημα το εγχείρημά του.

Πραγματικά στις 7 Μαρτίου και ενώ ο Στρογκανόφ διαβεβαίωνε τον σουλτάνο ότι η Ρωσία δεν στηρίζει το κίνημα, ο τσάρος καθάισε τον Υψηλάντη και «του γνωστοποίησε ότι δεν εγκρίνει το εγχείρημά του και δεν θα έχει καμία βοήθεια απ' αυτόν», όπως έγραψε η ελληνόφωνη εφημερίδα της Βιέννης «Ελληνικός Τηλέγραφος» (φ. 30.3.1821).

Στο μεταξύ, το Πατριαρχείο προχωράει στην αποστολή δύο επιστολών προς τον μητροπολίτη Μολδαβίας, ζητώντας του να καταδικάσει την εξέγερση. Κατά μία εκδοχή η κίνηση του πατριάρχη Γρηγόριου του Ε' γίνεται μετά από πίεση του σουλτάνου, ενώ άλλες πηγές θέλουν να γίνεται αυτό μετά την αποκήρυξη της επανάστασης από τη Ρωσία. Ενδέχεται και τα δύο να έπαιξαν ρόλο.

Οι επιστολές δημοσιεύτηκαν, στις 17 Απριλίου 1821, στον «Ελληνικό Τηλέγραφο». Στην πρώτη, με ημερομηνία 11 Μαρτίου, ο Γρηγόριος ζητούσε να καταδικαστούν ο Υψηλάντης και οι άλλοι επειδή «ου μόνον εξηπάτησαν τους αυτόθι ουτιδανούς, και

«Η κατάληψη του κάστρου των Σαλώνων 1821», Louis Dupré (1825)

Επιστολή του Οικουμενικού Πατριάρχη Γρηγορίου Ε' όπου αποκηρύσσεται η επανάσταση και αφορίζεται ο Υψηλάντης

αφελεστέρους, αλλά και το Γένος όλον ασυνειδώς εσυκοφάντησαν, προβαλλόμενοι το κακοηθέστατον σχέδιον αυτόν ως Εθνικόν».

Στη δεύτερη επιστολή, που συνυπέγραφαν 18 μητροπολίτες, ζητούσε «άμεσον και έμμεσον καταδρομήν και εκδίκησιν των επιμενόντων εις τα αποστατικά φρονήματα».

Μέχρι τότε ο σουλτάνος δεν δείχνει να απασχολείται ιδιαίτερα με τις επαναστατικές κινήσεις στον Μοριά, που έχουν αρχίσει να εμφανίζονται στις 16 Μαρτίου.

Αντίθετα, ανησυχεί πολύ για: α) τη συνέχιση του αιματηρού και πολυδάπανου εμφύλιου πολέμου με τον ηγεμόνα των Ιωαννίνων Αλή πασά, β) τα άδεια δημόσια ταμεία, γ) τις επιθέσεις των Περσών στα ανατολικά σύνορα της αυτοκρατορίας και δ) για μια εξέγερση στην Κωνσταντινούπολη.

Γ' αυτούς τους λόγους «η εσωτερική κατάσταση της Τουρκίας διέκειτο δεινότερα, είπερ ποτέ», γράφει ο Φιλήμων.³

Τότε ο Μαχμούτ Β' κάνει μια κίνηση σωτηρίας του.

Αποσιωπά ότι η επανάσταση γίνεται για να απελευθερωθούν οι καταπιεσμένοι Έλληνες από τον ζυγό του κατακτητή και εμφανίζει τις εξεγέρσεις ως θρησκευτικό πόλεμο.

«Υπέρ πίστεως και πατρίδος ο Υψηλάντης, υπέρ θρησκείας και εξουσίας ο Μαχμούτ», σχολιάζει ο Φιλήμων.⁴

Με αυτή την κίνηση ο σουλτάνος καταφέρνει να φανατίσει τον όχλο, τον οποίο φροντίζει να εξοπλίσει.

«Επομένως προσεκάλειεν όλον τον όχλον εις τα όπλα και εις προσευχάς νυχθημερινάς (...) υπέρ της εξιλεώσεως του προφήτου, υπέρ της σωτηρίας του κράτους».⁵

«Οι δρόμοι της Κωνσταντινουπόλεως είναι γεμάτοι καθωπλισμένων ανδρών και οι γενίτσαροι διωρίσθησαν να συναχθώσιν εις τας κασάρνας των (= στρατόπεδα)», έγραφε ο «Ελληνικός Τηλέγραφος» για την κατάσταση που επικρατούσε στις 24 Μαρτίου στην Πύλη.

Παράλληλα, ο σουλτάνος κάνει ακόμα δύο κινήσεις που δείχνουν ότι βρισκόταν υπό καθεστώς πανικού:

Αλλάζει δύο κυβερνήσεις, τον βεζίρη και τους υπουργούς, σε διάστημα λίγων ημερών. Την πρώτη φορά με την αιτιολογία ότι δεν κατάφεραν να καταπνίξουν την επανάσταση του Αλή πασά.

Διατάσσει γενική σφαγή των «γκιαουρήςδων».

Επισήμως, η απόφαση αυτή ανακλήθηκε γρήγορα αφού κρίθηκε από τον αρχιερέα του Ισλάμ (Σείχιλ-Ισλάμ) ότι εστερειτό νομικού κύρους. Ωστόσο, τις επόμενες μέρες ακολούθησε «κύμα» σφαγών και λεηλασιών προκαλώντας αναστάτωση στις ξένες διπλωματικές αντιπροσωπίες αλλά και διαμαρτυρίες των Ρώσων για την παραβίαση των δικαιωμάτων των χριστιανών.

Ταυτόχρονα, δίνεται εντολή προς τον πατριάρχη για τον αφορισμό του Υψηλάντη, του Σούτσου «και όλους τους οπαδούς αυτών, όσοι αν εμμένωσιν επί τη εγκληματική ενοχή κατά της βασιλείας και του κράτους».

Μετά από μια σύσκεψη που περιγράφει ο ιστορικός Φιλήμων, με τη συμμετοχή Τούρκων αξιωματούχων και Ελλήνων αρχιερέων, μεγαλεμπόρων και αρχιτεχνιτών, δρομολογείται, υπό καθεστώς τρόμου, ο αφορισμός των επαναστατών, που γίνεται στις 23 Μαρτίου, «φρικιώντων των ακροατών και αυτών αναμφιβόλων των υπογραψάντων πατριαρχών και αρχιερέων».

Βασική σκέψη των Ελλήνων να αποτρέψουν μια «γενική σφαγή».

Όμως, καθώς η Πύλη αντιλαμβάνεται ότι η επανάσταση στην Πελοπόννησο ξεφεύγει από τα συνηθισμένα κινήματα κλεφτών, ο αφορισμός δεν αρκεί για να κοπάσει την οργή του σουλτάνου.

Ο πρέσβης της Αγγλίας Στράνγκφορντ σε έγγραφό του προς το βρετανικό υπουργείο Εξωτερικών αναφέρει:

«Αυτή η κυβέρνηση επιμένει στις προσπάθειές της να σπείρει τον τρόμο στα μυαλά των Ελλήνων υπηκόων της και φαίνεται ότι οι προσπάθειες αυτές ήταν πολύ επιτυχημένες. Το εμπόριο των Ελλήνων έχει εντελώς ανασταλεί -τα σπίτια τους έχουν κλείσει- και ένας ένοπλος και άναρχος πληθυσμός περιφέρεται στους δρόμους της πρωτεύουσας και των προαστίων της, {και} καθημερινά διαπράττουν μεγάλες καταστροφές προς την πλευρά του ραγιάδων, {κατά} της ασφάλειας της ζωής και της περιουσίας τους.

»Αυτή η κατάσταση (...) έχει κυρίως υποδαυλιστεί από τις επίσημες δηλώσεις που προέρχονται από την κυβέρνηση, για την οποία οι εξεγέρσεις στη Βλαχία και τη Μολδαβία, και τις επαναστατικές κινήσεις σε άλλα μέρη, αποδίδονται σε ένα σχέδιο που εκπορεύεται από τους Έλληνες, για τη συνολι-

Ο απαγχονισμός του Πατριάρχη Γρηγορίου Ε' (1749-1821), στις 10 Απριλίου 1821. / Λιθογραφία, Μουσείο Ελληνικού Πολιτισμού

Ο Άγγλος πρέσβης σημειώνει ότι η προσπάθεια της Πύλης να δώσει θρησκευτικό χαρακτήρα στις εξεγέρσεις έχει προκαλέσει τον φανατισμό με αποτέλεσμα οι «δημόσιες εκτελέσεις Ελλήνων να εξακολουθούν να αποτελούν καθημερινό φαινόμενο». «Πέντε από τις εκκλησίες τους έχουν λεηλατηθεί και καταστραφεί από τους γενίτσαρους, και υπάρχουν πολλοί λόγοι για να αντιληφθεί κανένας ότι αυτές οι υπερβολές δεν διαπράχθηκαν χωρίς την άδεια της κυβέρνησης»

https://www.benaki.org

κή ανατροπή της μωαμεθανικής θρησκείας (...).⁶ Ωστόσο, φαίνεται η ζημιά στο εμπόριο ξεπερνάει τα όρια της ελληνικής κοινότητας. Ο «Ελληνικός Τηλέγραφος», που εξέδιδε ο γιατρός Δημήτριος Αλεξανδρίδης, έγγραφε ότι στις 10 Απριλίου «το εμπόριον ενεκρώθη δίολου, καθότι πολλοί των επιφανών πραγματευτών διαφόρων εθνών ανεχώρησαν κατ' ολίγον από την Κωνσταντινούπολιν, πολλά δε εργαστήρια μένουν κλειστά». Λίγες μέρες αργότερα σε έγγραφο του ὁ Άγγλος πρέσβης αναφέρει ότι από τους βανδαλισμούς δεν γλίτωσαν ούτε σπίτια ξένων αποστολών και μάλιστα σε μία περίπτωση σκοτώθηκαν δύο Αυστριακοί ναύτες. Ακόμα αναφέρεται στην «αποτρόπαιη» εκτέλεση του φαναριώτη διερμηνέα της Πύλης Κωνσταντίνου Μουρούζη, που έγινε στις 3 Απριλίου (16.4. με το νέο ημερολόγιο), αφού κατηγορήθηκε ότι έγινε «σύμμαχος με τους καταραμένους που είχαν την τόλμη της έναρξης της στάσης και της προδοσίας στη Βλαχία και τη Μολδαβία». «Αι ημέραι εκείναι ήσαν ημέραι φρίκης και τρόμου διά τους εν Κωνσταντινούπολει Χριστιανούς. Αι οικίαι και οι γυναικωνίται επατούντο, οι αιμοχαρείς ΑσIANOί Τούρκοι σείοντες γυμνάς τας ρομφαίας και φρυάττοντες, περιέτρεχαν τας οδούς θύοντες και απολύοντες όσους του κοινού λαού απήντων, άλλους έσφαζον επί των οδών, άλλους εκρέμων, άλλους παρέδιδον εις τα βασανιστήρια, εκκλησίας εμίαινον και εγύμνωνον, περιουσίας εδήμευον, γυναίκας και κοράσια ήρπαζον, και εν γένει έπραττον όσα η θηριωδία και η λύσσα αυτών τους οδηγεί».⁸ Επίσης, ανήμερα του Πάσχα 12 Απριλίου (25.4. με το νέο ημερολόγιο), στις 5 το απόγευμα, συλλαμβάνεται ο Πατριάρχης και εκτελείται δι' απαγχονισμού όπως και άλλοι μητροπολίτες. «Αυτές οι φρικτές και αιματηρές πράξεις, και οι ιδιαίτερες συγκλονιστικές περιστάσεις υπό τις οποίες

έλαβαν χώρα {εν. οι εκτελέσεις} έχουν προκαλέσει την απόλυτη ανησυχία μεταξύ όλων των τάξεων που δεν ασπάζονται τον Μωαμεθανισμό. Αυτοί λένε απερίφραστα ότι τα συμβούλια αυτής της αυτοκρατορίας κατευθύνονται τώρα από ένα πνεύμα αδυσώπητου φανατισμού από το οποίο μπορεί να αναμένονται τα πιο φοβερά αποτελέσματα», έγγραφε χαρακτηριστικά σε αναφορά του ο Άγγλος πρέσβης.⁹ Ο ίδιος σημειώνει σε άλλο έγγραφο¹⁰ ότι η προσπάθεια της Πύλης να δώσει θρησκευτικό χαρακτήρα στις εξεγέρσεις έχει προκαλέσει τον φανατισμό με αποτέλεσμα οι «δημόσιες εκτελέσεις Ελλήνων να εξακολουθούν να αποτελούν καθημερινό φαινόμενο». «Πέντε από τις εκκλησίες τους έχουν λεηλατηθεί και καταστραφεί από τους γενίτσαρους, και υπάρχουν πολλοί λόγοι για να αντιληφθεί κανένας ότι αυτές οι υπερβολές δεν διαπράχθηκαν χωρίς την άδεια της κυβέρνησης. (...) Στις 29 Απριλίου, 23 πλούσιοι και σεβαστοί Έλληνες έμποροι είχαν αποκεφαλιστεί (...) Ο μουλάς [επικεφαλής δικαστής του Ισλάμ] μάταια προσπάθησε να σταματήσει αυτή τη βάρβαρη διαδικασία, εκθέτοντας και τη δική του ζωή στον έσχατο κίνδυνο (...)». Εκτός από τις βιαιότητες στην Πόλη, οι Έλληνες επαναστάτες με το ξεκίνημα του αγώνα τους διαπιστώνουν και την εχθρική στάση των άλλων ευρωπαϊκών κρατών. Η Αυστρία και η Γαλλία εμφανίζονται αντίθετες με την επανάσταση, αν και η δεύτερη δεν έμενε αδιάφορη στο ενδεχόμενο αποδυνάμωσης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, αφού αυτή διάνοιγε την προοπτική ενός νέου εδαφικού διακανονισμού από τον οποίο θα μπορούσε να αντισταθμίσει τις απώλειες του 1815.¹¹ Αντίθετα, η Αγγλία εμφάνισε τον πρώτο χρόνο διπλό πρόσωπο. Αρχικά υποβαθμίζοντας τη σημασία της Ελληνικής Επανάστασης και ελπίζοντας ότι θα λειτουργούσε ως ένας αντιπερισπασμός υπέρ του

«αποστάτη» Αλή πασά, τον οποίο ευνοούσε η αγγλική πολιτική και λάθρα υποστήριζε, τήρησε στάση «ουδετερότητας», πράγμα που ευνοούσε όσους χρειάζονταν να καταφύγουν στα Επτάνησα. Βλέποντας, όμως, την εξέλιξη και φοβούμενη ότι εάν καταρρεύσει η Οθωμανική Αυτοκρατορία θα αντιμετωπίσει έντονο ανταγωνισμό από τη Ρωσία στη Μεσόγειο, σκληραίνει τη στάση της και τότε «εκδόθηκαν διαγγέλματα και προγραφές αυστηρές απαγορεύοντας οποιαδήποτε υποστήριξη του ελληνικού αγώνα στην Ηπειρο με ποινή θανάτου και δήμευση περιουσιών για τους παραβάτες».¹² Η στάση της Βρετανίας θα αρχίσει να αλλάζει μετά το 1823, οπότε αναλαμβάνει υπουργός Εξωτερικών ο Κάνιγκ, που θεωρεί ότι ο προσεταιρισμός των Ελλήνων σε συνδυασμό με την αντιφατική και άτολμη πολιτική του τσάρου μπορεί να εδραιώσει τη θέση της Αγγλίας στη Μεσόγειο.¹³

ΠΗΓΕΣ:

1. Ιωαν. Φιλήμων, «Δοκίμιον Ιστορικόν περί της Ελληνικής Επανάστασεως», τόμος Β', σελ. 103, Αθήνα 1859.
2. Θ.Α. Χριστοδουλίδη, «Διπλωματική Ιστορία. Από τη Βιέννη στις Βερσαλλίες. 1815-1819», εκδόσεις «Ι. Σιδέρης», Αθήνα 1991, σελ. 63-65.
3. Ιωαν. Φιλήμων, «Δοκίμιον Ιστορικόν περί της Ελληνικής Επανάστασεως», τόμος Α', σελ. 96-97, Αθήνα 1859
4. Ιωαν. Φιλήμων, ο.π. τόμος Β', σελ. 107
5. Ιωαν. Φιλήμων, ο.π.
6. T. Prousis, Πανεπιστήμιο της Βόρειας Φλόριντα, εργασία με θέμα: «Εκθέσεις της Βρετανικής Πρεσβείας για την Ελληνική Εξέγερση το 1821-1822: Πόλεμος της Ανεξαρτησίας ή πόλεμος των θρησκειών»; Εγγραφο με αριθμό FO 78/98, ff. 57-58a, 10 April 1821.
7. T. Prousis, ο.π. Εγγραφο FO 78/98, ff. 86-89, 21 April 1821
8. Γεώργιος Θεοφίλου, «Επίτιμος Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασεως», Αθήνα 1880, σελ. 32
9. T. Prousis, ο.π.. Εγγραφο FO 78/98, ff. 114-17, 25 April 1821.
10. T. Prousis, ο.π.. Εγγραφο FO 78/98, ff. 154-57, 10 May 1821
11. Θ.Α. Χριστοδουλίδη, ο.π., σελ. 64
12. εφημ. «Ελληνικός Ταχυδρόμος», φ. 26.3.1927.
13. Θ.Α. Χριστοδουλίδη, ο.π., σελ. 71

ΒΑΣΙΛΗΣ ΛΕΚΚΑΣ, ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗΣ

«Ζούμε μια αδύναμη στιγμή στην

Του **Γιώργου Βουδικλάρη***
Φωτογραφίες: **Σοφία Μανώλη**

Δύσκολο να πιστέψει κανείς πως ο έφηβος που τη μοναδική του φωνή γνωρίσαμε μέσω του ίδιου του Μάνου Χατζιδάκι συμπληρώνει σαράντα χρόνια στη δισκογραφία. Ο Βασίλης Λέκκας, από τους τραγουδιστές που ευτύχησαν να ερμηνεύσουν έργα των περισσότερων από τα ιερά τέρατα της ελληνικής μουσικής, συνεχίζει ακάθεκτος την πορεία του.

Με αφορμή μία νέα δισκογραφική δουλειά με τον Γιώργο Καζαντζή, που κυκλοφόρησε εν μέσω εγκλεισμών και φέρει βαρύ φορτίο συμβολισμών για τον ερμηνευτή της, συνομιλήσαμε μαζί του για τη μακρά του διαδρομή, τους σταθμούς στην πορεία του και το σκεπτικό που καθόρισε τις επιλογές του. Παραφράζοντας τον ίδιο τον Χατζιδάκι, θα μπορούσαμε να πούμε πως η αναφορά του σε τόσα εθνικά κεφάλαια καθιστά τη συνομιλία μας πατριωτικώς επωφελή σε μια χρονιά εθνικής επετείου.

Σας βλέπουμε πάντα ως έναν νέο άνθρωπο, ωστόσο είστε πολλά χρόνια στον χώρο.

Εχω κλείσει πλέον σαράντα χρόνια στη δισκογραφία. Με την όρεξη που έχω, τον τρόπο που δούλευα από την πρώτη στιγμή μέχρι και σήμερα, δεν είχα ποτέ την αίσθηση ότι με κουράζει. Συνειδητοποιώ ότι τα σαράντα χρόνια είναι ένας κόμβος, αλλά μου το θυμίζουν κυρίως άλλοι. Προέκυψε μία δισκογραφική δουλειά με το κλείσιμο αυτής της σαρακονταετίας: το «Κατάρτι κι Ατμός». Μέσα σε αυτή την κατάσταση που βιώνουμε, αλλά και με τον τρόπο που δουλεύει πλέον η δισκογραφία, το να κάνεις έναν δίσκο με συνολική αισθητική έχει γίνει δύσκολο. Ο κόσμος δεν αγοράζει πλέον cd. Αυτή όμως η αίσθηση του να κρατάς το υλικό, όλη τη δημιουργία, να μαθαίνεις ποιος είναι ο στιχουργός και ο εικαστικός, να διαβάζεις τους στίχους σαν να έχεις ένα μουσικό βιβλίο στα χέρια σου, είναι πολύτιμη. Μακάρι να δοθεί η δυνατότητα να διατηρηθεί αυτή η πλευρά. Τώρα δεν γνωρίζουμε το λοιπό πολιτιστικό κομμάτι πέρα από τη φωνή του τραγουδιστή. Θεμιτό, αλλά για μένα μάλλον ζούμε μια αδύναμη στιγμή της ιστορίας της δισκογραφίας.

Δεν είναι η πρώτη σας συνεργασία με τον Γιώργο Καζαντζή.

Η σχέση μας ξεκίνησε πριν από περίπου 15 χρόνια. Αυτή είναι η

Νομίζαμε ότι ο ρόλος μας είναι να γράψουμε ωραία τραγούδια και να τα πούμε καλά. Για την προώθηση και την υποστήριξη της δουλειάς μας δεν γνωρίζαμε τίποτα

τρίτη συνεργασία. Το «Κατάρτι κι Ατμός» είναι μια συλλογή έντεκα τραγουδιών. Έχει και συμβολική ημερομηνία έκδοσης, εντελώς τυχαία. Ο δίσκος κυκλοφόρησε στις 15 Ιουνίου που είναι η επέτειος του θανάτου του Μάνου Χατζιδάκι, αλλά και τα γενέθλια του γιου μου. Αποφασίσαμε να δώσουμε ενορχηστρωτικά μια συμφωνική υφή στα τραγούδια. Συνέβαλε και ο Γιώργος Ανδρέου, ο συνθέτης και φίλος που έκανε το mastering, με τις δικές του παρατηρήσεις και συμβουλές. Εικαστικός μας είναι ο Κωστής Γεωργίου, που έκανε ένα εξαιρετικό εξώφυλλο. Ήταν η κατάλληλη στιγμή να το κάνουμε, το υλικό είχε ωριμάσει. Ηρθε αβίαστα και ορεξάτα. Τα τραγούδια ηχογραφήθηκαν σχεδόν σε ένα πρωί. Για μένα αυτός είναι ένας δίσκος ρεπερτορίου.

Πώς ξεκινήσατε το τραγούδι;

Γεννήθηκα στο Ανω Μητρούσι Σερρών, αλλά μεγάλωσα στη Θεσσαλονίκη. Προσπάθησα από μικρός να εμπλακώ με τη μουσική. Δεν είχα κάποια παρότρυνση από την οικογένεια ή το περιβάλλον μου. Αρχισα να συναναστρέφομαι με μουσικούς και να κάνουμε εμφανίσεις, κάποιες σε μεγάλους χώρους. Το πιο ανέλπιστο και σπουδαίο ήταν όταν σε ηλικία 14 ετών τραγούδησα με τον Ζαμπέτα! Το 1978 βρισκόμαι στη Θεσσαλονίκη. Συμμετέχω σ' ένα καλλιτεχνικό σχήμα από την Αθήνα, με επικεφα-

λής την Τζένη Βάνου, αυτή την τρομερή τραγουδίστρια. Μαζί της ήταν ο Ιπποκράτης Εξαρχόπουλος από τους Νοστράδαμος, ο Robert Williams από τους Poll, ο χορογράφος Βαγγέλης Σειληνός. Εκείνη την εποχή η νυχτερινή ζωή ήταν τελειώς διαφορετική. Εγώ πιτσιρίκος, 17 στα 18, σαν κλαδάκι. Μου ζητούσαν να τους λέω λαϊκά τραγούδια. Δεν ξέρω πώς, αλλά ήξερα πολύ ρεπερτόριο. Και παραδοσιακό τραγούδι. Μετά κατέβηκα στην Αθήνα. Πήγα για δουλειά σ' ένα μαγαζί που δεν ήξερα καν με ποιους θα συνεργαστώ και πέφτω στον Γιάννη Φλωρινιώτη! Πινόταν τον Κουτρούλη ο γάμος! Κόσμος μιλάμε! Μέσα σε εκείνη τη σεζόν έρχεται ο Μάνος Χατζιδάκις, μαζί με τη Μελίνα και τον Αρη Δαβαράκη.

Εκεί λοιπόν σας ανακαλύπτει ο Χατζιδάκις!

Ναι. Ημουν γύρω στα 18 τότε. Ο Μάνος μου είπε «Ωραία αυτά εδώ, ωραία τραγουδάς, αλλά να διαλέξεις έναν άλλο χώρο». Κι εγώ τα παρατάω, γιατί καλή η νύχτα, αλλά άρχιζα να αναζητώ άλλα πράγματα, να μην έχω βρει εκεί το πάτημά μου. Αρχισα να δουλεύω καθημερινά σε ένα επιπλοποιείο. Κάποια στιγμή μου τηλεφωνεί ο Χατζιδάκις. Μέσω της μητέρας μου με βρήκε, εγώ δεν είχα τηλέφωνο. Είχα προσπα-

θήσει κι εγώ να επικοινωνήσω μαζί του αλλά έτυχε να μην τον βρω. Του είπα ότι έχω φύγει από το μαγαζί, ότι δουλεύω στο επιπλοποιείο κι αυτός κάπως το πήρε. Μου λέει: «Θέλω να έρθεις από το σπίτι να αρχίσουμε πρόβες για έναν δίσκο που ετοιμάζω». Δεν το περίμενα, δεν πίστευα ότι το άκουγα! Ξεκινήσαμε να κάνουμε την «Εποχή της Μελισσάνθης». Αλλάξε η ζωή μου. Κάναμε καθημερινά πρόβες. Ηχογραφείται ο δίσκος και μετά ξεκινάμε τις πρόβες για την «Πορνογραφία». Στις παραστάσεις τραγουδάω το «Ελα σε μένα» και την «Μπαλάντα των Αισθήσεων και των Παραισθήσεων», που έγινε μια σχετική επιτυχία. Ακολούθησαν «Οι Μπαλάντες της Οδού Αθηνάς». Και το «Μπολιβάρ», ένα πολύ ωραίο κομμάτι...

Το σινγκλάκι «Μπολιβάρ» και «Για έναν Ελεύθερο Ανθρώπο»...

Εχω ένα και μοναδικό και το φυλάω σαν κόρη οφθαλμού! Μετά κάναμε τη «Ρωμαϊκή Αγορά»,

Μέσα σε αυτή την κατάσταση που βιώνουμε, αλλά και με τον τρόπο που δουλεύει πλέον η δισκογραφία, το να κάνεις έναν δίσκο με συνολική αισθητική έχει γίνει δύσκολο. Ο κόσμος δεν αγοράζει πλέον cd. Αυτή όμως η αίσθηση του να κρατάς το υλικό, όλη τη δημιουργία, να μαθαίνεις ποιος είναι ο στιχουργός και ο εικαστικός, να διαβάζεις τους στίχους σαν να έχεις ένα μουσικό βιβλίο στα χέρια σου, είναι πολύτιμη

ιστορία της δισκογραφίας»

τη «Λαϊκή Αγορά», το «Στον Σείριο Υπάρχουν Παιδιά», συναυλίες... Η πρώτη μου συναυλία με τον Χατζιδάκι έγινε το '80: ήταν η παρουσίαση του «Η Εποχή της Μελισσόανθης», πριν κυκλοφορήσει. Εκεί γνωρίζω τον Πάννη Σπάθα, «Αϊ-Πάννη» τον έλεγα... Κεφάλαιο! Έχει βαφτίσει το παιδί μου. Έχουμε κάνει τόση δουλειά μαζί... Το 1985 έγιναν πέντε κοινές συναυλίες Χατζιδάκι-Θεοδωράκη. Ξέρεις ποιοι ήταν στην ορχήστρα; Οι Socrates! Μαζί με μέλη της κοινής ορχήστρας του Μάνου και του Μίκη. Αυτοί τότε ήταν άλλο μουσικό μέτωπο. Ο κόσμος έκανε αυτόν τον διαχωρισμό: το μπουζούκι και η κιθάρα. Αυτοί όμως έπαιζαν μαζί και υπήρχε τεράστιος αλληλοσεβασμός. Ξεκινήσαμε να κάνουμε τις δουλειές μετά με τον Σπάθα. Το '89 κυκλοφόρησε ο πρώτος δίσκος, τα «Σύντομα Ονειρα» σε στίχους Ευγένιου Αρανίτη. Είχαμε γνωριστεί, κάναμε περιοδεία, βρισκόμασταν ξανά και ξανά αλλά δεν κάναμε τον δίσκο νωρίτερα. Αργής ωρίμανσης.

Χάλασε κόσμο όμως.

Ωραίος δίσκος, ναι. Δεν ξέραμε όμως να το διαχειριστούμε. Νομίζαμε ότι ο ρόλος μας είναι να γράψουμε ωραία τραγούδια και να τα πούμε καλά. Από εκεί και πέρα, όσον αφορά την προώθηση και την υποστήριξη της δουλειάς μας, δεν γνωρίζαμε τίποτα. Τον δεύτερο δίσκο με τον Σπάθα, «Κλασσικά

Εικονογραφημένα», βιαστήκαμε λίγο να τον κάνουμε. Μετά, πάλι με τον Σπάθα, κάναμε το «Ασίκικο Πουλάκι». Εκείνος ήταν η αφορμή να κάνουμε τον δίσκο με τον Θεοδωράκη. Ο Μίκης έπαιζε στις συναυλίες κάποιους ορχηστρικούς σκοπούς ασίκικους. Και μου λέει ο Σπάθας: «Βασίλη, είναι ωραία ιδέα να μας δώσει ο Μίκης τους ασίκικους και να τους δουλέψουμε». Το άκουσε ο Μίκης και ενθουσιάστηκε. Μας έδωσε υλικό. Βρίσκουμε τον εξαιρετικό Μιχάλη Γκανά, που έγραψε τους στίχους με αφητηρία τους «Δρόμους του Αρχάγγελου», την πεντάτομη αυτοβιογραφία του Μίκη. Ο δίσκος βγήκε το 1996.

Μετά το «Ασίκικο Πουλάκι», μου τηλεφωνεί ο Πάννης Μαρκόπουλος με πολλή αγάπη και μου λέει να κάνουμε μαζί μία δουλειά. Ετσι έγινε «Ο Αθέατος Σφυγμός», σε στίχους πολλών στιχουργών, ποιητών, αλλά και του ιδίου. Και μετά ακολούθησε η σχέση μου με τον Γιώργο Τρανταλίδη. Θεωρώ πολύ ιδιαίτερη τη φλέβα αυτού του ανθρώπου, ξέρει τη μουσική τόσο καλά, έχει τόση εμπειρία.

Ως κάποιος που γνώρισε και συνεργάστηκε και με Χατζιδάκι και Θεοδωράκη, θα με ενδιέφερε να κάνετε μια σύγκριση των προεγγισιών τους.

Εγώ τους βάρησα «Διόνυσος και Απόλλωνας». Αλλά δεν σας λέω ποιος είναι ο ένας και ποιος είναι

ο άλλος! Κατ' αρχάς, πρέπει να μιλήσουμε για την αδιαμφισβήτητη αγάπη τους. Πιστεύω ότι πάντοτε είχαν υπόψη τους ο ένας τον άλλο ως σημείο αναφοράς. Ακούω τον δωρικό ήχο του Μίκη, ο οποίος έχει μια ταυτότητα. Ο Μάνος έχει έναν άλλο κλυδωνισμό, κραδασμό.

Γιατί στη συνείδησή μας τους έχουμε ως δύο πόλους;

Γιατί ο ένας έλκει τον άλλον. Από την «αναμέτρησή» τους προκύπτει το πιο ωφέλιμο κομμάτι για έναν λαό.

Στα «Ρωμαϊκή Αγορά», «Λαϊκή Αγορά» και «Στον Σείριο Υπάρχουν Παιδιά», έχουμε μια μοναδικότητα: ενώ σχεδόν όλα τα κομμάτια είναι επανεκτελέσεις, είναι σχεδόν σαν πρωτότυπο υλικό. Σαν επαναδημιουργία.

Ασχολήθηκε ο ίδιος ο συνθέτης με το υλικό του. Δεν έκαναν κάποιοι άλλοι διασκευές στα τραγούδια του. Πιστεύω ότι ο Χατζιδάκις το είχε στο μυαλό του χρόνια αυτό - να κάνει επανεκτελέσεις και να τα φέρει στη φόρμα που ήθελε. Να δείξει ότι για εκείνον δεν ήταν μόνο σε μία κατεύθυνση αυτά τα τραγούδια, είχαν κι άλλες αναγνώσεις. Και του δόθηκε η ευκαιρία. Θα σας πω και κάτι που ούτε ξέρω πώς έγινε. Μέσα σε αυτή τη δουλειά ήταν να γίνει και η επανεκτέλεση του «Κεμάλ». Κι έρχεται λοιπόν η «Ρωμαϊκή Αγορά», βγάζουμε το υλικό, ο Μάνος

έλεγε: «Εσύ θα πεις αυτό, εσύ θα πεις το άλλο». Και ο «Κεμάλ» ξεχάστηκε! Τραγουδούσαν η Μαρία Φαραντούρη, ο Ηλίας Λιούγκος, η Ελλη Πασπαλά κι εγώ. Ο Χατζιδάκις λοιπόν υποστηρίζει το υλικό με καινούργια πρόσωπα που τα έχει μαζί του χρόνια τώρα στη δισκογραφία του.

Ηθελα να ρωτήσω για τις «Μπαλάντες της Οδού Αθηνάς». Είστε 22 χρόνων και συμμετέχετε σε έναν δίσκο ο οποίος μέλλει να είναι από τις ιστορικές στιγμές του ελληνικού τραγουδιού. Έχετε την αίσθηση του τι είναι αυτό που συμβαίνει;

Θέλετε να σας πω αν εκείνη τη στιγμή το συνειδητοποιούσαμε; Μπαίνοντας σε ένα τέτοιο περιβάλλον, σε έναν τέτοιο κόσμο, η δουλειά που κάναμε μας απορροφούσε. Σκεφτόμασταν μόνο πώς να εκπληρώσουμε, πώς να είμαστε συνεπείς σε αυτό που έπρεπε να κάνουμε. Πολλώ μάλλον όταν έχεις έναν Χατζιδάκι να σου λέει τι να κάνεις... Όταν πήγαμε στο στούντιο να γράψουμε είχαμε δουλέψει πριν πάρα πολύ με τον Μάνο για να μπορέσουμε να κάνουμε όλα αυτά τα τετράφωνα κ.λπ. Το αισθανόμουν ότι είναι ένα βήμα μπροστά μουσικά. Όταν ακούγαμε το αποτέλεσμα στο στούντιο, προφανώς και λέγαμε «τι ωραία»... Φαντάζομαι με την ίδια λογική λειτουργήσα σε όλη την πορεία μου από τότε που ξεκίνησα με τον Χατζιδάκι, αλλά και σε όλες τις επόμενες δουλειές μου.

Πείτε μου κάτι που σας έχει μείνει απωθημένο.

Υπάρχει ένα τραγούδι του Ζαμπέτα που έχω ηχογραφήσει, το «Κομαντατούρα». Είναι ένα συγκλονιστικό τραγούδι σε στίχους του Φώντα Φιλήρη - πιτσιρικάκι ξυπόλητο ακόμα, ήταν σαλταδόρος στον Βύρωνα και στην Καισαριανή. Αναφέρεται στην Κατοχή. Οι στίχοι είναι τόσο φορτισμένοι, αλλά ταυτόχρονα δεν είναι καθόλου μίζερο, δεν το κλαίει, έχει μια περηφάνια. Είναι πέντε τέτοια τραγούδια του Ζαμπέτα που θέλω να κάνω. Πιστεύω ότι πρέπει να βρούμε όλα αυτά τα τραγούδια και να τα φέρουμε στην επιφάνεια. Είναι ιστορικά, έχουμε παλέψει γι' αυτά, έχουμε φάει ξύλο και πείνα, έχουμε περάσει Κατοχή και δεν τα γνωρίζουμε καν.

*Δημοσιογράφος σκηνοθέτης και μεταφραστής

Το cd του Βασίλη Λέκκα «Κατάρτι και Ατμός» σε μουσική Γιώργου Καζαντζή κυκλοφορεί από το Ogdoo Music Group.

Υπάρχει ένα τραγούδι του Ζαμπέτα που έχω ηχογραφήσει, το «Κομαντατούρα». Αναφέρεται στην Κατοχή. Οι στίχοι είναι τόσο φορτισμένοι, αλλά ταυτόχρονα δεν είναι καθόλου μίζερο, δεν το κλαίει, έχει μια περηφάνια. Πιστεύω ότι πρέπει να βρούμε όλα αυτά τα τραγούδια και να τα φέρουμε στην επιφάνεια. Είναι ιστορικά, έχουμε παλέψει γι' αυτά, έχουμε φάει ξύλο και πείνα, έχουμε περάσει Κατοχή και δεν τα γνωρίζουμε καν

ΓΟΥΟΛΤ ΓΟΥΪΤΜΑΝ
«Φύλλα χλόης»

Επιλογή-μετάφραση-
επίμετρο-χρονολόγιο
και σημειώσεις:
Ελένη Ηλιοπούλου και
Κατερίνα Ηλιοπούλου

Εκδόσεις Κέδρος

ΓΟΥΟΛΤ ΓΟΥΪΤΜΑΝ

Ένας κόσμος, γιος του Μανχάταν

Της **Κυριακής Μπειόγλου**

«Γουόλτ Γουίτμαν, ένας κόσμος, γιος του Μανχάταν, Απείθαρχος, σαρκικός, αισθησιακός, τρώει, πίνει και ζευγαρώνει, Χωρίς συναισθηματισμούς, χωρίς να στέκεται πάνω από άντρες και γυναίκες, ούτε μακριά τους Εξίσου σεμνός όσο και αλαζόνας»
(Απόσπασμα από το ποίημα «Τραγούδι του εαυτού μου»)

Εβδομήντα εννέα χρόνια μετά τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας της Αμερικής κυκλοφορεί η ποιητική συλλογή «Φύλλα χλόης», όπου περιλαμβάνεται το «Τραγούδι του εαυτού μου», και που θα είναι μέχρι σήμερα ένα από τα πιο ανατρεπτικά λογοτεχνικά έργα. Την 4η Ιουλίου του 1855, ένας νεαρός συγγραφέας και ποιητής, αρθρογράφος σε τοπικές εφημερίδες, περπατά στους δρόμους του Μανχάταν κρατώντας το φρεσκοτυπωμένο βιβλίο του και τις κριτικές των εφημερίδων που τον απαξιώνουν, τον θεωρούν λογοτεχνικά ασήμαντο και χυδαίο. Είναι ο Γουόλτ Γουίτμαν. Ο μετέπειτα κορυφαίος Αμερικανός ποιητής. Θα θυμάστε ίσως τη σκηνή από την ταινία «Ο κύκλος των χαμένων ποιητών», όπου ένας από τους πρωταγωνιστές ανεβαίνει πάνω στο θρανίο της τάξης ενός συντηρητικού κολεγίου και απαγγέλλει ένα από τα πιο εμβληματικά ποιήματα για την ελευθερία του ανθρώπου:

*Ω Καπετάνιε! Καπετάνιε μου!
Ω Καπετάνιε! Καπετάνιε μου! Το φοβερό ταξίδι μας έχει τελειώσει·
Το πλοίο βάσταξε κάθε θιτσιά, το έπαθλο που αποζητήσαμε το έχουμε σηκώσει·
Το λιμάνι είναι κοντά, ακούω τις καμπάνες, συνεπαρμένο κόσμο,
Ενώ τα μάτια τους ακολουθούν τη σταθερή καρίνα, το σκάφος βλοσυρό και θαρραλέο:
Μα ω καρδιά! καρδιά! καρδιά!
Ω οι αιμοσταγείς στάλες του κόκκινου,
Εκεί στη γέφυρα που ο Καπετάνιος μου ξαπλώνει
Πεσμένοι κρύος και νεκρός.*

Είναι του Γουίτμαν, που έγραψε το ποίημα «Ω Καπετάνιε! Καπετάνιε μου!» μετά τη δολοφονία του Αβραάμ Λίνκολν. Το πλοίο είναι οι ΗΠΑ, το φοβερό ταξίδι ο Αμερικανικός Εμφύλιος Πόλεμος και ο καπετάνιος είναι ο Λίνκολν.

Κρατώ λοιπόν στα χέρια ολοκληρωμένη και συμπληρωμένη την ποιητική συλλογή του «Φύλλα χλόης» σε επιλογή-μετάφραση-επίμετρο-χρονολόγιο και σημειώσεις της Ελένης Ηλιοπούλου και της Κατερίνας Ηλιοπούλου που κυκλοφόρησαν πρόσφατα από τις εκδόσεις Κέδρος. Και χαίρομαι ειλικρινά πολύ που μπορούμε να έχουμε στη διάθεσή μας αυτό το σπάνιο έργο που ξεχειλίζει από το ταλέντο και τη μαγεία ενός σπουδαίου ποιητή.

Τα «Φύλλα χλόης» εκδόθηκαν στην οριστική τους μορφή το 1892, λίγο μετά τον θάνατο του ποιητή. Οπως αναφέρει στον πρόλογο του τόμου η καθηγήτρια Αμερικανικών Σπουδών στο ΕΚΠΑ

Μπορεί η εικόνα του «άξεστου Νεοϋορκέζου αγροίκου» να έχει αντικατασταθεί από την εικόνα ενός συμβατικού γκριζομάλλη ποιητή αλλά η φλόγα παραμένει πάντα

Ντόρα Τιμπούκη, στην τελευταία έκδοση ο Γουίτμαν δεν προλογίζει τη συλλογή με εκείνη την ανυπότακτη, εκρηκτική ματιά του για τον κόσμο. Είναι πιο ήπιος, συμπιλιωτικός, και ευδιάλλακτος. Η Αμερική έχει διανύσει πολύ δρόμο από τον εμφύλιο και εκείνος έχει πλέον αναγνωριστεί. Αγωνιά πάντα για την ελευθερία και τα δικαιώματα των Αφροαμερικανών, όμως του είναι δύσκολο να αποφύγει τις δικές του προκαταλήψεις. Κάτι που θα ακολουθεί το έργο του μέχρι σήμερα. «Σε κάθε περίπτωση, όμως, για τον Γουίτμαν η δημοκρατία είναι ένα ιδανικό σε εμβρυϊκή μορφή, μια λέξη που η σημασία της θα αναδυθεί και θα αναπλάσει από την αμερικανική Ιστορία».

Παρά τη μεγάλη αναγνώριση, ο Γουίτμαν ήταν πάντοτε φτωχός. Δεν είχε άλλη πηγή εσόδων πέρα από τις πωλήσεις των ποιημάτων του. Μπορεί η εικόνα του «άξεστου Νεοϋορκέζου αγροίκου» να έχει αντικατασταθεί από την εικόνα ενός συμβατικού γκριζομάλλη ποιητή αλλά η φλόγα παραμένει πάντα. Στην πόρτα του, στο Κάμντεν Νιου Τζέρσεϊ, συρρέουν οι μεγάλοι λογοτέχνες της εποχής, από τον Αλφρεντ Τένισον και τον Οσκαρ Ουάιλντ μέχρι τους πιο αυστηρούς κριτικούς λογοτεχνίας. Αλλά και απλοί άνθρωποι. «Στο πρόσωπό του βλέπουν έναν προφήτη, έναν οραματιστή, ακόμα και έναν θρησκευτικό ηγέτη ή έναν υποστηρικτή της αντρικής φιλίας και της γυναικείας χειραφέτησης».

Στα «Φύλλα χλόης» ονειρεύεται έναν κόσμο χωρίς το μαρτύριο του πολέμου, χωρίς τα ταμπού στη σεξουαλικότητα και αναγνωρίζει το γυναικείο μεγαλείο, άφοβα και με τόλμη. Τα τραύματα του πολέμου θα τον ακολουθούν πάντα. Οι πολλές αλλαγές και προσθαφαιρέσεις στα «Φύλλα χλόης» μαρτυρούν τη σύγχυση και τα διλήμματα του.

«Εικόνες ακρωτηριασμένων μελών και διαμελισμένων σωμάτων τον καταδιώκουν και τον φέρνουν αντιμέτωπο με τις αισθητικές και φιλοσοφικές του αντιλήψεις που διακηρύττει η ποιη-

τική του δημιουργία. Τα «Φύλλα χλόης» βασίζονται στη συντροφικότητα και στην αγάπη, στην αναγνώριση των διαπροσωπικών αντιθέσεων και στην ανοχή των εθνικών διαφορών». Στις «Τυμπανοκρουσίες» του, θα βρείτε όσα τον στοίχειωναν.

Σε αυτή τη δίγλωσση έκδοση θα έχετε την ευκαιρία να το διαπιστώσετε. Είναι πραγματικά σπουδαία η δουλειά που έγινε στη μετάφραση. Κράτησε τον ρυθμό, το πνεύμα, την ωριμότητα των λέξεων μιας σπάνιαςποίησης και αυτό δεν είναι καθόλου εύκολη υπόθεση. Οι μεταφράστρες κράτησαν το σώμα και το πνεύμα «ζωντανό».

Ο Γουίτμαν ιδιοσυγκρασιακά μας ταιριάζει πολύ και δεν έχω παρά να συμφωνήσω με την Κατερίνα Ηλιοπούλου, που σημειώνει πως ο χειμαρρώδης ποιητικός λόγος του, οι μεγάλης έκτασης στίχοι του, ο υψηλός έως και δραματικός τόνος του βρίσκουν στα νέα ελληνικά μια γλώσσα που μπορεί να τα υποδεχτεί.

Για αυτόν τον μεγάλο ποιητή ο κόσμος που έζησε, ίδιος με αυτόν που ζούμε τώρα, με το θαύμα της ανθρώπινης ύπαρξης, τη φύση και το μεγαλείο της, ο υπαρκτός κόσμος μας είναι το μέγα μυστήριο. Και εκείνος έχει βουτήξει, σε αυτήν τη σπάνια συλλογή, με όλες τις αισθήσεις του για να το ανασύρει γιορταστικό, χειραφετημένο και ελεύθερο μπροστά στα μάτια μας. Μια μεγάλη κληρονομιά που άφησε στους μελλοντικούς αναγνώστες του. Ακριβώς όπως το λέει στο «Τραγούδι του εαυτού μου»:

*«Κληροδοτώ τον εαυτό μου στο χώμα για να γεννηθεί μέσα από τη χλόη που αγαπώ,
Αν με επιθυμήσεις, ψάξε με κάτω από τις σόλες των παπουτσιών σου.
Δεν θα ξέρεις ποιος είμαι ή τι σημαίνω,
Ωστόσο εγώ θα σε γεμίζω με υγεία,
Το αίμα σου θα κρατώ καθαρό και θα το δυναμώνω.
Κι αν με την πρώτη δεν με βρεις, μη χάσεις το κουράγιο σου,
Αμα δεν είμαι σε ένα μέρος, ψάξε σε κάποιο άλλο,
Κάπου έχω σταθεί και σε περιμένω»*

Για αυτόν τον μεγάλο ποιητή ο κόσμος που έζησε, ίδιος με αυτόν που ζούμε τώρα, με το θαύμα της ανθρώπινης ύπαρξης, τη φύση και το μεγαλείο της, ο υπαρκτός κόσμος μας είναι το μέγα μυστήριο. Και εκείνος έχει βουτήξει –σε αυτήν τη σπάνια συλλογή–, με όλες τις αισθήσεις του για να το ανασύρει γιορταστικό, χειραφετημένο και ελεύθερο μπροστά στα μάτια μας. Μια μεγάλη κληρονομιά που άφησε στους μελλοντικούς αναγνώστες του. Ακριβώς όπως το λέει στο «Τραγούδι του εαυτού μου»

ΗΛΙΑΣ ΓΚΡΗΣ

Απέναντι στην ιστορική αδικία

Του Απόστολου Λυκεσά

Από τον τίτλο κιόλας αυτού του μοναδικού ως τα σήμερα δοκιμιακού βιβλίου (εκδ. Διαπολιτισμός, 2021) προεικάζεται η έξαψη που έσπρωξε τον συγγραφέα. Αφοσιωμένος της πέννας, ο ποιητής της «γενιάς του '70» Ηλίας Γκρης, έχει φαγούρα στην παλάμη για σπαθί και στο πλευρό όσων το κράτησαν είναι ταγμένος. Η στάση του δεν παραπέμπει σε φιλολογική πιρουέτα γεννημένη σε πλήρη ασφαλούς και ζεστού γραφείου. Είναι η γνώση και η απροσημάτιστη οργή ανθρώπου πίσω από ταμπουρί, που έχει πάρει την απόφαση να μην το βάλει στα πόδια για να σωθεί, αλλά πιότερο δείχνει να τον θυμώνει η προδοσία παρά ο αντίπαλος. Η πένα του υπενθυμίζει αφενός τη μυρωδιά του καμένου μπαρουτιού, αφετέρου ότι το μελάνι μπορεί να σώσει όσους κινδυνεύουν να ταφούν όχι από φίλους και συντρόφους, αλλά από το ψέμα.

Γι' αυτό και ο ποιητής το ξεκαθαρίζει από την αρχή: ο λόγος που ασχολήθηκε «είχε την αιτία και την αφορμή του», το δυνάμωμα της φωνής των ανθρώπων του 1821, των πρωταγωνιστών. Και προς τούτο καλεί τους ποιητές. Από τους συγκαρινούς της Επανάστασης και τους μετεπαναστατικούς ως τις μέρες μας, η ποίηση για τον Γκρη είναι μέθοδος διαιώνισης, το βαθύ ρέμα στα στήθια των ηρώων από το οποίο βγαίνουν οι αναστεναγμοί, πριν γίνουν γεγονότα ή, υστερότερα, όταν τα γεγονότα καταλήγουν συνείδηση. Κι αυτό είναι ένα σχέδιο του Γκρη, μανία άλλος θα την πει με το '21, να μαζεύει για δεκαετίες στίχους, να τους κάνει φουσέκια. Κυρίως με την Ανθολογία του «Το 1821 στην Ελληνική Ποίηση» (2011), την πρώτη στα γράμματά μας εδώ και διακόσια χρόνια, που επανεκδόθηκε σε νέα μορφή, συμπληρωμένη κι αναθεωρημένη, (αρχές του '20) με τον τίτλο «Όταν τραγούδαγε το αίμα- Το 1821 στην ελληνική ποίηση».

Αιτία

Σε ό,τι αφορά την αιτία για τα «Σπαθιά και Μετερίζια», ο Γκρης γράφει ότι «έξι γενιές εμβαπτίστηκαν ίσαμε τώρα μες στη νόθευση του αυθεντικού νοήματος της πρώτης μεγαλειώδους και απαρομοίωσης Επανάστασης», γιατί «τέτοια η ισοπέδωση, που λίγα ψιχία γνώσης για την επα-

Ηλίας Γκρης

νάσταση και στοιχειώδης εντιμότητα κάνουν τη συνείδηση να εξεγείρεται και να ορθοπλαρεί απέναντι στην ιστορική αδικία». Κι επειδή δεν το μπορεί, εκείνοι οι άνθρωποι πρωτεργάτες δεν γίνεται διακόσια χρόνια μετά «να καμαρώνουν στους τοίχους σαν παγωμένοι απ' το αγιάζι του χρόνου», στήνει την απόφαση της αλήθειας:

«Ανιδιοτελείς, πύργοι αυτοθυσίας αντάμα με τυχάρπαστους κι αδίστακτους καιροσκόπους: τίμιοι ως τα άκρα μαζί με αργυρώνητους άρπαγες φαύλοι, μηχανορράφοι και δίπλα οι άκαμπτοι ασυμβίβαστοι».

Αφορμή

Και ποιο θα είναι το αποτέλεσμα μιας τέτοιας Ανάστασης; «Να δούμε την ιστορία δίχως την εθνικόφρονα συνιστώσα που μπόλιασε εγχώριες πολιτικάντικες συνειδήσεις, αυτές που διαπρέπουν σε βήματα, άμβωνες και παράθυρα ασύδοτης τηλεοπτικής ασυναρτησίας».

Στο κλίμα της γραφής του ποιητή και ιστοριοδίφη Γιάννη Σκαρίμπα, ο Γκρης καταγγέλλει «τις ακατάπαυστες μηχανορραφίες των Μαυροκορδατοκωλέτηδων και του Τουρκοπαπαδοκοτζαμπασέικου καθεστώτος» για να δείξει και αποδείξει πως το '21 «πέτυχε εθνικά», ωστόσο «απέτυχε παταγωδώς στην κοινωνική του διάσταση, καθώς οι ραγιάδες αποτίναξαν τον τούρκικο ζυγό, αλλά την ίδια στιγμή έπεφταν στον φαταούλικο ζυγό των ντόπιων αφεντάδων».

Εξάλλου «η πλαστογράφηση

δεν άρχισε, όπως θα περίμενε κανείς, μετεπαναστατικά, ξεκίνησε μες στην αντάρα του πολέμου. Στη δίνη της μεγαλύτερης ανθρωποσφαγής που γνώρισε η Ελλάδα. Και πρωτομάστορες του είδους στάθηκαν το αρχοντολόι με τους πολιτικάντηδες. Από την Α' εν Επιδαύρω Εθνοσυνέλευση, αφού αποψίλωσαν τον Δημήτρη Υψηλάντη και τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη με τους οπλαρχηγούς, κινούσαν καταπώς γούσταραν τα νήματα».

Οπότε, αν σαν αφορμή για το βιβλίο του ορίζει την αντίδραση σε «μια συντονισμένη απόπειρα "αποκαθαρώ" του '21 από τα εγγενή του στοιχεία (μάχες, φονικά, αλώσεις)», καταλήγει πως «η παραληρηματική κι άκριτη παρελθοντολογία με το να διογκώνει τα συμβάντα δεν ανυψώνει τον πατριωτισμό, αλλά τον ευτελίζει σε φανατισμό. Με όλα τα επακόλουθα!»

Κάποιοι, ίσως, θα στενοχωρηθούν, αλλά ο Γκρης είναι καθαρός ανασκαφέας φιλαλήθειας απέναντι και στα «τρία μεγάλα μυθεύματα». Το λάβαρο στην Αγία Λαύρα, το Κρυφό Σχολειό και τον συμβολισμό «που ως διά μαγείας επιβλήθηκε το 1838» ότι η επανάσταση ξεκίνησε την 25η Μαρτίου. Φυσικό λοιπόν μοιάζει να τάσσεται ολοκληρωτικά με το πλευρό των αρματωμένων οπλαρχηγών, αφού αποδέχεται πως αυτοί ήταν οι ελευθερωτές της Ελλάδας «οι μόλις μαθόντες ν' αναγιγνώσκωσι και να γράφωσιν, ουχί φρόνιμοι και εύποροι» (Μπαρτόλντι 1875).

Μπορείτε να προσθέσετε σε αυτά και τη σχεδόν αυστηρή ανα-

φορά στον Ανδρέα Μιαούλη και στον Μακρυγιάννη.

Ποίηση

Στο δοκίμιό του ο Γκρης δεν σταματά στους αναγνωρισμένους και καταξιωμένους ποιητές, αλλά σε όσους πάτησαν αρχικά «κατά κανόνα στα χνάρια του Ρήγα με στίχους εμβρίθειας και οξυμένου πάθους», ακόμη κι αν μερικά από αυτά «ήταν ποιήματα κάποιας αφέλειας και άτεχνης στιχουργικής».

Αναφέρεται σε πάνω από διακόσιους ποιητές -είτε ακροθιγώς στον βίο και το έργο τους είτε απλά ονομαστικά- που ασχολήθηκαν με το Εικοσιένα. Καταγράφει 29 ποιητές που έχουν χρονική εγγύτητα και επαφή με το 1821 «για να εξοικειωθεί ο αναγνώστης με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανταπόκρισης που βρήκε το '21 στην ποίηση εκείνης της εποχής». Ακολουθεί η αναφορά στη γενιά του 1880 μέχρι να φανεί ο «μεγάλος ποιητής Κώστας Καρυωτάκης» κι έπειτα η γενιά του '30 και δεκάδες ποιητές απ' όλες τις μεταπολεμικές γενιές μέχρι σήμερα.

Με θλίψη μόνον παρατηρεί πως «προϊόντος του χρόνου κι όσο απομακρυνόμαστε από το '21 φαίνεται πως φθίνει το ενδιαφέρον των ποιητών για κείνη τη φωτιά που έλαμψε στον κόσμο». Και αρκείται στο τεχνικής υψής σχόλιο, πως «ό,τι γράφεται πλέον γι' αυτό, κλίνει περισσότερο σε μια σύζευξη με πρωθύστερα ή μεταγενέστερα συμβάντα. Και σπανίως στη ρεαλιστική "φωτογραφική" απεικόνιση των συμβάντων της επανάστασης».

Γι' αυτό κρατά σε χωριστό κάδρο Σολωμό και Κάλβο τονίζοντας εύστοχα: «Απέναντι στον πηγαίο λυρισμό του αριστοκράτη μα ιδεαλιστή Σολωμού, που φιλοδόξησε με άκρα πειθαρχία να συνθέσει έργα υψηλόφρονος στοχασμού και πατριωτικού σφυγμού [...], ισότιμα στέκει ο αδέκαστος Κάλβος, που 'φαγε τα νιάτα του στην ξενιτιά παλεύοντας ολομόναχος για ψωμί και μόρφωση για να συνθέσει τις μεγαλόπνοες ωδές του με τελειωμένα ποιήματα πατριωτικής έξαρσης και υψηλής γοητείας, όπου θάλλει ο αρχαίος κλασικός κόσμος».

Κι ύστερα διαλέγει «ονόματα επιλεκτικά κι ενδεικτικά» ποιητών που «ξεμυτίζουν μες στην πυκνή βλάστηση του κόσμου οι στρήλατοι κι ανθίζουνε στο έργο τους».

Ετσι εξάλλου δεν γίνεται και στα δερβένια της ζωής και της τέχνης;

ΗΛΙΑΣ ΓΚΡΗΣ

Σπαθιά και Μετερίζια Το Εικοσιένα και η ποίησή του

Δοκίμιο

Πάτρα, 2021

Εκδόσεις Διαπολιτισμός

«Να δούμε την ιστορία δίχως την εθνικόφρονα συνιστώσα που μπόλιασε εγχώριες πολιτικάντικες συνειδήσεις, αυτές που διαπρέπουν σε βήματα, άμβωνες και παράθυρα ασύδοτης τηλεοπτικής ασυναρτησίας. ...Γιατί η επανάσταση "πέτυχε εθνικά", ωστόσο "απέτυχε παταγωδώς στην κοινωνική της διάσταση, καθώς οι ραγιάδες αποτίναξαν τον τούρκικο ζυγό, αλλά την ίδια στιγμή έπεφταν στον φαταούλικο ζυγό των ντόπιων αφεντάδων"»

Πάμε πλατεία; Πάμε Πήλιο!

Αναζητώντας τις φωτεινές ημέρες της επικείμενης άνοιξης, παρουσιάζουμε κάποιες από τις ομορφότερες πλατείες των χωριών του βουνού των Κενταύρων και νοερά αράζουμε στη λιακάδα πίνοντας καφεδάκι με τους φίλους μας...

Κείμενο - φωτογραφίες:

Θοδωρής Αθανασιάδης /
www.viewsofgreece.com

Τα πιτσιρικά με γέλια και φωνές παίζουν στην απλωσιά της πλατείας του χωριού, τα πρώτα τραπεζάκια στήνονται στο πλακόστρωτο κάτω από τα θεόρατα πλατάνια και παρέες απολαμβάνουν το ζεστό χάδι του ανοιξιάτικου ήλιου, πίνοντας τον καφέ τους και συζητώντας χαλαρά...

Αυτές θα ήταν οι εικόνες μιας κανονικής, covid-free άνοιξης στο όμορφο Πήλιο και στα παραδοσιακά χωριά του.

Δυστυχώς, για δεύτερη χρονιά, απ' ό,τι όλα δείχνουν, θα ζήσουμε την άνοιξη έγκλειστοι, εντός των αστικών τειχών, και θα ονειρευόμαστε την «κανονικότητα» της ζωής μας που ήρθε βίαια να μας την κλέψει η πανδημία.

Ας δούμε όμως μερικές από τις ομορφότερες πλατείες των χωριών του Πηλίου και ας δώσουμε την ευκαιρία στη φαντασία να στήσει το σκηνικό που αγαπάμε, σε ένα από τα πιο ειδυλλιακά σημεία της Ελλάδας.

Μακρινίτσα, μαγεύει με την πρώτη ματιά

Την κοιτάς από μακριά και δεν χορταίνεις να τη χαζεύεις έτσι όπως απλώνει τις γειτονιές της στην κατάφυτη πλαγιά. Η Μακρινίτσα έχει χαρακτηριστεί «παραδοσιακός οικισμός, απόλυτης προστασίας» από το 1980 με προεδρικό διάταγμα και είναι ένα από τα πιο διάσημα ορεινά χωριά της Ελλάδας. Στα μηχανοκίνητα οχήματα απαγορεύεται η είσοδος μέσα στο χωριό και έτσι τίποτα δεν διαταράσσει την ηρεμία του. Αφού λοιπόν αφήσετε το αυτοκίνητό σας, θα συνεχίσετε με τα πόδια για την κεντρική πλατεία που θεωρείται από τις πιο όμορφες της Ελλάδας.

Εδώ βρίσκεται η περίφημη πηγή με το «Αθάνατο νερό» -όπως την ονομάζουν οι ντόπιοι-, ο ναός του Αϊ-Γιάννη (19ου αι.), αλλά και το διάσημο παραδοσιακό καφενείο με την αυθεντική τοιχογραφία, διά χειρός του Μυτιληνιού λαϊκού ζωγράφου Θεόφιλου Χατζημιχαήλ. Η θέα από την πλατεία της Μακρινίτσας προς τον Παγασητικό κόλπο και τον Βόλο είναι πέραν κάθε περιγραφής!

Τσαγκαράδα, με φόντο το δάσος και το πέλαγος

Στην ανατολική πλευρά του βουνού, εκεί που τα χωριά κρέμονται σαν εξώστες πάνω από το γαλάζιο του Αιγαίου, πίσω από τα πυκνά φυλλώματα της οξιάς των πλατάνων, των καταπράσινων οπωρώνων και των ολάνθιστων κήπων, κρύβονται οι τέσσερις συνοικίες της Τσαγκαράδας με τις ισάριθμες πλατείες τους. Στην πλατεία της Αγίας Παρασκευής, εκτός από τον επιβλητικό ναό του 1719, δεσπόζει ένας θεόρατος πλάτανος, ίσως το γηραιότερο δέντρο σε όλο το Πήλιο! Εύκολα από την Αγία Παρασκευή θα φτάσετε στη δεύτερη εξίσου όμορφη πλατεία του χωριού, με την τετράκρουνη βρύση, το γιγαντόκορμο

Η πλατεία των Ταξιαρχών στην Τσαγκαράδα

Πορταριά, η πλατεία «Μελίνα Μερκούρη»

πλατάνι, την εκκλησία των Ταξιαρχών και το ταβερνάκι με τα τραπέζια στο πλακόστρωτο.

Ζαγορά, όταν ανθίζουν οι μηλιές

Η κοινότητα της Ζαγοράς είναι σήμερα η πλέον πολυάριθμη του Πηλίου, με πληθυσμό που φτάνει τους 3.000 μόνιμους κατοίκους και με μια εύρωστη οικονομία που στηρίζεται σχεδόν αποκλειστικά στην καλλιέργεια των μήλων. Από τον 17ο αιώνα, ωστόσο, το σημαντικό αυτό κεφαλοχώρι, πατρίδα του ιστορικού Γιάννη Κορδάτου, είχε ήδη εξελιχθεί σε σπουδαίο βιοτεχνικό και εμπορικό κέντρο,

με κυριότερη δραστηριότητα των μελών της την καλλιέργεια του μεταξιού και την εξαγωγή του σε πολλές ευρωπαϊκές πόλεις.

Εδώ βρίσκεται και το περίφημο «Ελληνομουσείο», το σχολείο όπου φοίτησε ο Ρήγας Φεραίος και πολλά προσδευτικά πνεύματα του 18ου και 19ου αιώνα. Ο πολεοδομικός ιστός του χωριού απαρτίζεται από τέσσερις συνοικισμούς (μαχαλάδες), κάθε ένας με τη δικιά του πλατεία, την εκκλησιά, τη λιθόκτιστη κρήνη, τα καφενεδάκια και τα πλατάνια.

Από αυτές, η ευρύχωρη πλατεία του Αγίου Γεωργίου με τα καφενεία της και την ομώνυ-

μη ιστορική εκκλησία, κτίσμα του 1765, είναι ιδανική για άραγμα στη λιακάδα, με φόντο το ανοιχτό πέλαγος. Μην παραλείψετε να κάνετε μια βόλτα στους ανθισμένους μηλεώνες που αγκαλιάζουν από παντού το χωριό.

Πινακάτες, μνήμες και νοσταλγία

Στις νοτιοδυτικές παρυφές του μυθικού βουνού των Κενταύρων, σε απόσταση αναπνοής από τα παράλια του Παγασητικού κόλπου και μόλις 26 χλμ. από τον Βόλο, βρίσκεται το χωριό Πινακάτες. Ο οικισμός σήμερα εντυπωσιάζει με την αρχιτεκτονική του όψη και τα καλοδιατηρημένα -θεσσαλομακεδονικού ρυθμού- αρχοντικά.

Ο δημόσιος δρόμος κόβει στα δυο τον οικιστικό ιστό και περνά πάνω από την πλατεία του Αγ. Δημητρίου. Ακριβώς κάτω από τον δρόμο διακρίνεται η βασιλική του Αγ. Δημητρίου, από το προαύλιο της οποίας ξεκινά η όμορφη πλατεία.

Εδώ, κάτω από τον ροζιασμένο πλάτανο, ξεχωρίζει η καλαίσθητη μαρμαρίνη κρήνη του 1874 (δωρεά της αιγυπτιακής οικογένειας Τσιρογιάννη) με νεοκλασικά στοιχεία, που είναι το στολίδι του χωριού. Στηρίζεται σε δύο κίονες ιονικού ρυθμού, ενώ το νερό αναβλύζει από δυο μαρμαρίνες λεοντοκεφαλές.

Πορταριά, αρχοντικό καλωσόρισμα

Το διάσημο κεφαλοχώρι που αγναντεύει τον Παγασητικό από ύψος 650 μέτρων οφείλει το όνομά του στο εκκλησάκι της Παναγίας Πορταρέας, κτίσμα του 1276. Η Πορτα-

Εικόνες από άλλες εποχές στην πλατεία του Αγίου Λαυρεντίου

ριά, λόγω του εξαιρετικού κλίματός της, της εύκολης πρόσβασης και της πανέμορφης φύσης που την περιβάλλει, έγινε από νωρίς δημοφιλής τουριστικός προορισμός. Είναι χαρακτηριστικό ότι εδώ λειτουργήσε στις αρχές του 20ού αιώνα το ξενοδοχείο «Θεοξένια» που θεωρούνταν από τα πλέον πολυτελή της χώρας!

Στο κέντρο του χωριού δεσπόζει η πλατεία «Μελίνας Μερκούρη» με ολόδροσα νερά να τρέχουν από τις βρύσες, τα θεόρατα πλατάνια, τις ανθισμένες ορτανσίες και τον επιβλητικό ναό του Αγ. Νικολάου (1856). Είναι αγαπημένο σημείο ντόπιων και επισκεπτών για στάση και ξεκούραση.

Τρίκερι, η πολιτεία των ναυτικών

Όταν η πειρατεία μάστιζε την ακτογραμμή της Μαγνησίας, οι άνθρωποι έπαιρναν τα βουνά αναζητώντας τόπους φυσικά οχυρωμένους για να επιβιώσουν. Έτσι, στα τέλη του 16ου αιώνα οι κάτοικοι του νησιού Τρίκερι πέρασαν απέναντι και, στο βουνό που ορθώνεται εκεί, έχτισαν το νέο τους χωριό.

Στη ροή του χρόνου το Τρίκερι μεγάλωσε και έγινε ολόκληρη πολιτεία όπου σχεδόν στο σύνολό τους οι κάτοικοί του ήταν ναυτικοί και караβοκύρηδες. Πριν από την Επανάσταση του '21 αριθμούσε 400 οικογένειες και συγκαταλεγόταν μαζί με την Υδρα, το Γαλαξίδι, τα Ψαρά και τις Σπέτσες ανάμεσα στις μεγάλες ναυτικές δυνάμεις της εποχής.

Διασχίζοντας τον κεντρικό εμπορικό δρόμο θα φτάσετε ως τη δροσερή πλατεία, κρυμμένη μέσα στο παλιό οικιστικό κέντρο. Ολόγυρα από τον πλάτανο αραδιάζουν τα τραπέζια τους τα καφέ και τα ταβερνάκια. Από εδώ ανηφορίζει το καλντερίμι που καταλήγει στην εκκλησία της Αγ. Τριάδας, με τον εξώστη και την καλύτερη θέα στον διάυλο του Ευβοϊκού, στην Εύβοια και στη Σκιάθο.

Αγιος Λαυρέντιος, εξαγνιστική ησυχία

Το παραδοσιακό χωριό του Αγίου Λαυρεντίου βρίσκεται σε ύψος 600 μέτρων και απέχει από το κέντρο του Βόλου μόλις 19 χιλιόμετρα. Στην είσοδο του χωριού συναντάς την πλατεία Χατζίνη (Σταθμός ή Κάτω Πλατεία). Εδώ θα αφήσετε το όχημά σας και θα συνεχίσετε με τα πόδια. Φτάνοντας στο χωριό δεν χρειάζεται να είσαι ειδικός για να καταλάβεις ότι ελάχιστα πράγματα έχουν αλλάξει στο πέρασμα του χρόνου.

Ακολουθώντας το σύντομο καλντερίμι θα βρεθείτε στην κεντρική πλατεία όπου βρίσκεται ο μητροπολιτικός ναός του Αγ. Δημη-

Η μαρμάρινη κρήνη στην πλατεία του χωριού Πινακάτες

τρίου με το περίτεχνο ξυλόγλυπτο τέμπλο και η κρήνη με τη λεοντοκεφαλή. Το χωριό είναι νοικοκυρεμένο και πεντακάθαρο.

Ακολουθώντας τα ανηφορικά καλντερίμια θα πάτε ως τις ψηλότερες γειτονιές, όπου δεσπόζουν τα ομορφότερα αρχοντικά και η θέα προς τον Παγασητικό κόλπο είναι ανεμπόδιση.

Κεραμίδι, ειδυλλιακό τοπίο

Στο βορειοανατολικότερο άκρο του νομού Μαγνησίας συναντάμε το Κεραμίδι, ένα από τα πιο «άγνωστα» χωριά του νομού. Για να φτάσετε ως εδώ θα πρέπει να ακολουθήσετε μια ανορθόδοξη διαδρομή, εντελώς διαφορετική από αυτήν που οδηγεί στους γνωστούς ηπλιορείτικους προορισμούς. Στο ύψος του Βελεστίνου θα αφήσετε την εθνική οδό και θα κατευθυνθείτε προς Βόλο οδηγώντας στον εθνικό δρόμο Βόλου - Λάρισας. Θα περάσετε από το χωριό Κανάλια και τις όχθες της λίμνης Κάρλα και θα ανηφορίσετε τα πρηνή του βουνού. Αν και χτισμένο στις πλαγιές του Μαυροβουνίου σε ύψος 350 μέτρων, το Κεραμίδι είναι ένα τυπικό ηπλιορείτικο χωριό. Τα αυτοκίνητα δεν μπαίνουν μέσα στον οικισμό. Έτσι, θα πρέπει να αφήσετε το όχημά σας και να συνεχίσετε για λίγο με τα πόδια μέχρι την πλατανοσκέπαστη πλατεία Λέο-

Λαύκος, μία από τις πιο όμορφες πλατείες στο Νότιο Πήλιο

Κεραμίδι, το «Αλωνάκι», έτσι ονομάζουν την πλατεία τους οι ντόπιοι

Μακρινίτσα, μία από τις διάσημες πλατείες της ορεινής Ελλάδας

ντος Μελά - γνωστή στους ντόπιους και ως «Αλωνάκι»-, στο κέντρο του χωριού. Ακριβώς δίπλα ο ναός του Αγίου Γεωργίου, ρυθμού βασιλικής, χτίστηκε το 1787, ενώ από το κτίριο του σχολείου με το λιθόστρωτο προαύλιο θα ατενίσετε το Αιγαίο.

Λαύκος, πάμε σαν άλλοτε

Ο Λαύκος, το αρχοντοχώρι του Νότιου Πηλίου, αραδιάζει τα σπίτια του στο «φρύδι» του βουνού, σε ύψος 350 μέτρων, ψηλά από τη θάλασσα και αγναντεύει από προνομιακή θέση τον κόλπο της Μηλίνας, τα ερημονήσια και το στενό πέρασμα του Παγασητικού.

Στην ευρύχωρη πλακόστρωτη πλατεία, όπου δεν πλησιάζουν τα αυτοκίνητα, βρίσκεται το δημαρχείο, η τρίκλιτη βασιλική, αφιερωμένη στο Γενέσιο της Θεοτόκου (19ος αι.) και απλώνει τα τραπέζια του ένα από τα πιο παλιά καφενεία της Ελλάδας.

Αγοράστε τυρόπιτες από τον παραδοσιακό ξυλόφουρνο, απολαύστε το καφεδάκι σας στη σκιά των πλάτανων και καθίστε για φαγητό στα ταβερνάκια της πλατείας απολαμβάνοντας τη λιακάδα. Αναμφίβολα η καλύτερη θέα προς τον Παγασητικό φαίνεται από τη συνοικία της Αγίας Παρασκευής, όπου δεσπόζει το όμορφο εκκλησάκι.

Τα καλά της νηστείας

Η **Σαρακοστή** αποτελεί την αρχαιότερη χριστιανική νηστεία καθώς χρονολογείται από τον 4ο αιώνα μ.Χ. και αξιοσημείωτο είναι πως ενώ αρχικά διαρκούσε έξι εβδομάδες στη συνέχεια προστέθηκε σε αυτή μια επιπλέον εβδομάδα. Η περίοδος της Σαρακοστής αποτελεί την προετοιμασία των πιστών για τη γιορτή της Ανάστασης του Χριστού αλλά είναι και μια ευκαιρία για όσους το επιθυμούν να αλλάξουν τις διατροφικές τους συνήθειες, αποτοξινώνοντας τον οργανισμό τους.

Η περίοδος απαιτεί αρετές όπως η πειθαρχία και η εγκράτεια και συμβολίζει την πορεία μας προς τον εξαγνισμό του σώματος και της ψυχής.

Τα οφέλη της νηστείας στον οργανισμό μας είναι σημαντικά και δεν σταματούν στην αποτοξίνωσή μας. Ενδεικτικά να αναφέρουμε πως η περίοδος αυτή λειτουργεί ευεργετικά σε πολλαπλούς τομείς της υγείας μας καθώς η νηστεία καταπολεμά τις φλεγμονές και τις αλλεργίες, συνεισφέρει στην καλή λειτουργία του πεπτικού συστήματος, στον περιορισμό των συμπτωμάτων παθήσεων, όπως η ρευματοειδής αρθρίτιδα, ή δερματικών παθήσεων, όπως η ψωρίαση και η δερματίτιδα.

Μια καλή εναλλακτική λύση από τη στιγμή που υπάρχει αποχή από την κατανάλωση κρέατος, είναι ο συνδυασμός των οσπρίων με δημητριακά ή αμυλούχα τρόφιμα (π.χ. φακές με ρύζι ή με πλιγούρι, ρεβίθια με πατάτα, φασόλια με σιτάρι, ρεβίθια με πιλάφι). Ο συγκεκριμένος συνδυασμός συνιστά μια πρωτεΐνη υψηλής βιολογικής αξίας.

Τα θαλασσινά, οι ξηροί καρποί και η σόγια αποτελούν επίσης καλές πηγές πρωτεΐνης και χρειάζεται να εντάσσονται στις διατροφικές μας συνήθειες κατά την περίοδο της νηστείας.

Πηγή: <https://enallaktikidrasi.com/2020/03/sarakosti-ofeli-nisteias-organismo/>

«Δεν έχετε σε προτεραιότητα τον εαυτό σας»

Η Ντίνα ήταν μια γυναίκα πενήντα οκτώ ετών. Είχε περάσει μια «ζωή» κάνοντας δίαιτα, όπως έλεγε, και το βάρος της πότε κατέβαινε και πότε ανέβαινε. Μια χιλιοειπωμένη ιστορία. Την πρώτη φορά που με επισκέφθηκε στο γραφείο, δεν έκρυβε πόσο καχύποπτη είναι και πόσο αμφέβαλλε για το αν θα κατάφερνε τον στόχο της να χάσει κιλά. Την Ντίνα θα μπορούσε κανείς να τη χαρακτηρίσει «παράξενη». Ήταν αυστηρή, δύσθυμη, γεμάτη θυμό, έδειχνε να είναι ένας άνθρωπος

Γράφει η **Αλίκη Πανοπούλου**

που δεν του αρέσει τίποτα και δεν συμφωνεί με κανέναν.

Πίσω από τις λέξεις μπορούσε κανείς να διακρίνει πως η Ντίνα ήταν ενοχλημένη με τον εαυτό της, έμοιαζε να επικρίνει τους άλλους, μα κατά βάθος διαρκώς απέρριπτε την ίδια, δεν ήταν ποτέ ευχαριστημένη από τον τρόπο που λειτουργούσε, παρόλο που συχνά στο περιβάλλον της δρούσε σαν να τα ξέρει όλα και σαν να υποτιμούσε τις πράξεις των άλλων. Φυσικά, αυτή της η στάση είχε ως αποτέλεσμα μια συνεχόμενη σύγκρουση με τους οικείους της, τσακωμούς, κόντρες και η δικαιολογημένη επιθετικότητα που εισέπραττε από τον περίγυρο την έκανε να αισθάνεται αδικημένη και θύμα. Η Ντίνα ήταν πολύ οργανωτική, μεθοδική, ικανή και πρακτική, έβγαζε πολλή δουλειά και διεκπεραιώνει χιλιάδες υποχρεώσεις. Όλα τα είχε σαν ένα καλοκουρδισμένο ρολόι, αλλά αυτό δεν την εμπόδιζε να αισθάνεται σαν ένας «αδικημένος στρατηγός», επειδή οι άλλοι δεν μπορούσαν να εκτιμήσουν και να αναγνωρίσουν το μέγεθος των κόπων της.

Τον έναν μήνα που έκανε υγιεινή διατροφή θεώρησε ότι δεν είχε το αποτέλεσμα που απαιτούσε κι έτσι τα παράτησε και εξαφανίστηκε.

Επειτα από δύο μήνες η Ντίνα με πήρε πάλι τηλέφωνο και μου ζήτησε ένα νέο ραντεβού για να με επισκεφθεί.

Όταν συναντηθήκαμε, τη ρώτησα τον λόγο της επιστροφής της και μου απάντησε: «Πήγα σε άλλον ειδικό, αλλά δεν άντεξα, γύρισα γιατί μου είπατε μια φράση: Δεν έχετε σε προτεραιότητα τον εαυτό σας και νομίζω πως έτσι είναι».

Πώς θα μπορούσε μια γυναίκα να αδυνατίσει όταν τακτοποιεί τα πάντα, ορίζει κάθε συνθήκη και όλες τις προϋποθέσεις για να είναι καλά οι άλλοι; Όταν, στο τέλος της ημέρας, κατάκοπη η ίδια, δεν έχει κουράγιο και δύναμη να φροντίσει τις υποχρεώσεις που έχει απέναντι στον εαυτό της; Όταν δεν έχει κοιμηθεί αρκετά, όταν δεν έχει προμηθευτεί και παρασκευάσει τα θρεπτικά που έχει να

φάει; Όταν δεν έχει βρει χρόνο να διασκεδάσει ή να χαλαρώσει, όταν δεν έχει βρει τρόπο και χρόνο να κινηθεί (να γυμναστεί, να περπατήσει) ή δεν έχει καταφέρει να έχει επαφή με τον εαυτό της και με όλα τα συναισθήματα που βιώνει μέσα στη μέρα της;

Ο μόνος τρόπος για να τα κάνει όλα αυτά είναι να τα ικανοποιήσει με την τροφή, τα γλυκά, το αλκοόλ. Με τη νόστιμη γεύση της τροφής θα χαλαρώσει και θα ξεκουραστεί, δεν θα εκτονωθεί με την κίνηση του σώματος παρά με τα γλυκά, με την τροφή θα ησυχάσει και θα ευχαριστηθεί, αφού σε λίγο χρόνο θα έχει όλα αυτά που χρειάζεται έπειτα από κάθε κοπιώδη μέρα που τελειώνει.

Προτεραιότητα σημαίνει πάνω από όλους και από όλα: σκέφτομαι, προνοώ, οργανώνω, μεθοδεύω, όλα αυτά που μου αναλογούν, που με βοηθούν, που με στηρίζουν και με προστατεύουν. Τα βασικά. Τα ανθρώπινα. Δηλαδή φροντίζω τον ύπνο μου, να έχω κοιμηθεί οκτώ ώρες για να είμαι ξεκούραστη, για να αντέξω όλη μέρα. Να βρω τρόπο και χρόνο, με περίσσεια προσοχή, να βρω τις θρεπτικές ουσίες που έχω να βάλω στον οργανισμό μου –λαχανικά, φρούτα, δημητριακά, ξηρούς καρπούς κ.λπ.– από τη στιγμή που κανείς δεν μου απαγορεύει να έχω και τσιμπολογήματα όταν δεν αντέ-

χω. Οποσδήποτε κάποια ώρα χαλάρωσης μέσα στη μέρα για να κάνω μια στάση και να βρεθώ με τον εαυτό μου και τα συναισθήματά μου και το περπάτημα ή άλλου είδους κίνηση για να τονωθεί το σώμα και να έχω επαφή με το σώμα μου.

Προτεραιότητα σημαίνει πρώτα φροντίζω τον εαυτό μου –«κοιτάζω την πάρτη μου», στη λαϊκή γλώσσα– κι έπειτα τους άλλους.

Προτεραιότητα σημαίνει: διασφαλίζω τον εαυτό μου για να αντέχω, για να διαθέτω βασικά δεδομένα δύναμης, ανθεκτικότητας και υγείας, ώστε να μην καταφεύγω σε κλοπή δεδομένων, σε κλοπή τροφής, δηλαδή σε πρόσκαιρη ξεκούραση, εκτόνωση, διασκέδαση, εντέλει σε μια ανύπαρκτη εξασφάλιση υγείας.

Η Ντίνα ήταν πολύ έξυπνη, γι' αυτό και κατάλαβε πως είχε να δουλέψει και να τοποθετήσει τον εαυτό της σε μια θέση που της άξιζε. Ήθελε επίσης να μάθει πώς να φροντίζεται, οπότε συνειδητοποίησε πολύ σύντομα πως χρειαζόταν η ίδια να χαρίσει στον εαυτό της την αναγνώριση και την εκτίμηση που έψαχνε από τους άλλους. Και τα κατάφερε.

Όταν την καλείς στο viber, το όνομα που εμφανίζεται πλέον είναι Ντινούλα!

Της **Ντάνι Βέργου**
danivergou@yahoo.com

Οπου υπάρχουν παιδιά, υπάρχουν μικρόβια – και μάλιστα πολλά, πάρα πολλά μικρόβια. Οσα δεν μπορείτε να φανταστείτε. Μικρόβια που οδηγούν σε εκατομμύρια διαγνώσεις κοινών κρυολογημάτων και γρίπης.

Τα παιδιά κάτω των 6 ετών υποφέρουν κατά μέσο όρο από 8 κρυολογήματα τον χρόνο. Πώς μπορούν να τα αποφύγουν; Χρειάζεται υπομονή, αρκετές επαναλήψεις και πολλές υπενθυμίσεις, αλλά μπορείτε να μάθετε στα παιδιά σας συνήθειες που θα τα βοηθήσουν να αποφεύγουν τα μικρόβια και να παραμένουν υγιή. Το μεγάλο πλεονέκτημα είναι ότι τα μικρά παιδιά μαθαίνουν εύκολα και, όταν κατακτήσουν τη γνώση και τη μέθοδο, ακολουθούν πιστά τις οδηγίες. Και όλο αυτό μπορεί να είναι διασκεδαστικό.

Εχουμε λοιπόν και λέμε:

1 ΜΙΛΗΣΤΕ ΓΙΑ ΤΑ ΜΙΚΡΟΒΙΑ

Τα παιδιά μπορούν να καταλάβουν τι είναι τα μικρόβια. Εξηγήστε τους ότι τα μικρόβια είναι μικροσκοπικά, δεν μπορούμε να τα δούμε, παρόλο που βρίσκονται παντού. Μερικά είναι καλά. Αλλά είναι κακά. Τα μικρόβια που προκαλούν το κρυολόγημα και τη γρίπη μπορούν να βρίσκονται στα χέρια σας και να εισέλθουν στο σώμα σας όταν αγγίζετε τα μάτια, τη μύτη ή το στόμα σας.

2 ΠΛΥΝΤΕ ΤΑ ΧΕΡΙΑ

Το πλύσιμο των χεριών είναι ο καλύτερος τρόπος για να σταματήσει η εξάπλωση των μικροβίων. Και είναι εύκολο – απλώς τρίψτε τα χέρια σας για 20 δευτερόλεπτα με σαπούνι και νερό. Δεν χρειάζεται να είναι αντιβακτηριακό το σαπούνι. Δεν χρειάζεται να είναι ζεστό το νερό.

Ζητήστε από το παιδί σας να διαλέξει το σαπούνι για το πλύσιμο των χεριών. Δώστε του τη δυνατότητα να μυρίσει και να επιλέξει από το σούπερ μάρκετ το σαπούνι που θα χρησιμοποιείτε για το πλύσιμο των χεριών. Όταν τελειώσει η μπάρα, επιστρέψτε στην αγορά ώστε να επιλέξει ξανά.

Προπονήστε τα παιδιά σας στο σωστό πλύσιμο των χεριών:

- Βρέξτε τα χέρια σας με ζεστό ή κρύο νερό.
- Κλείστε τη βρύση.
- Πάρτε το σαπούνι.
- Τρίψτε τα χέρια σας μαζί με το σαπούνι, δημιουργώντας αφρό. Αφήστε το σαπούνι. Απλώστε τον αφρό ανάμεσα στα δάχτυλά σας, στις εσωτερικές και στις εξωτερικές πλευρές των χεριών σας, τρίψτε τους αντίχειρες.
- Κάντε τις κινήσεις σχολαστικά και επαναλαμβανόμενα για τουλάχιστον 20 δευτερόλεπτα και μετά ξεπλύνετε το σαπούνι καλά.
- Χρησιμοποιήστε μια καθαρή πετσέτα για να στεγνώσετε τα χέρια σας.
- Είκοσι δευτερόλεπτα μπορεί να φαίνονται πολλά για ένα παιδί. Κάντε την εμπειρία πιο ευχάριστη τραγουδώντας ένα τραγούδι μαζί ή βάζοντας και παρακολουθώντας την αντιστροφή μέτρηση σε ένα χρονόμετρο.

Μάθετε στα παιδιά πότε πρέπει να πλένουν τα χέρια τους:

- Όταν τα χέρια τους είναι βρόμικα.
- Πριν από κάθε γεύμα ή όταν πρόκειται να πιάσουν φαγητό.
- Αφού χρησιμοποιήσουν το μπάνιο.
- Αφού βήξουν στα χέρια τους ή φουσέξουν

ΠΑΙΔΙΑ

Μαθαίνω να αποφεύγω να αρρωσταίνω

τη μύτη τους.

- Αφού επιστρέψουν στο σπίτι από έξω (π.χ. σχολείο, παιδική χαρά, λαϊκή).
- Πριν και αφού έχουν περάσει χρόνο με κάποιον που είναι άρρωστος.

3 ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΤΕ ΑΝΤΙΣΗΠΤΙΚΟ

Μερικές φορές έχετε βρόμικα χέρια, αλλά δεν έχετε πρόσβαση σε νερό και σαπούνι. Εκπαιδεύστε τα παιδιά να αναζητήσουν το αντισηπτικό τους.

Είναι διαθέσιμο σε μικρές συσκευασίες, υγρό ή μαντιλάκια. Υπάρχουν πολλές συσκευασίες για τα παιδιά με χρώματα, αρώματα και σχέδια. Προμηθευτείτε για τα παιδιά αντισηπτικό με τουλάχιστον 60% περιεκτικότητα σε αλκοόλ για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα.

SOS: Είναι σημαντικό να καταλάβουν τα παιδιά ότι το αντισηπτικό χεριών είναι μόνο για τα χέρια. Μπορεί να μπου στον πειρασμό να το δοκιμάσουν. Τονίστε τους ότι η χρήση του είναι συγκεκριμένη και αναφέρετε ότι η κατάποσή του προκαλεί δηλητηρίαση και κατ'επέκταση επείγουσα αναζήτηση ιατρικής βοήθειας.

4 ΒΗΤΕ ΣΤΟΝ ΑΓΚΩΝΑ ΣΑΣ

Η μέθοδος είναι απλή: Βήχουμε στο εσωτερικό του αγκώνα διπλώνοντας το χέρι μας. Πατί; Κρατάει τα μικρόβια στον αγκώνα και σταματάει την εξάπλωση των αεροσταγονιδίων του αναπνευστικού.

5 ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΤΕ ΧΑΡΤΟΜΑΝΤΙΛΟ

Για τα παιδιά, όλα είναι χαρτομάντιλα – τα μανίκια τους, ένα αγαπημένο λούτρινο ζωάκι, τα μαξιλάρια του καναπέ. Εξηγήστε τους ότι είναι προτιμότερο τα μικρόβια να βρίσκονται όλα μαζί σε ένα μέρος: τα σκουπίδια. Ο καλύτερος τρόπος για να τα καταφέρουν είναι αρχικά να τα μαζεύουν σε χαρτομάντιλα.

Τα μικρόβια μπορούν να τρέξουν με 90 έως 160 χιλιόμετρα την ώρα. Αν μαγνητοσκοπήσετε ένα φτέρνισμα, θα δείτε ότι τα αεροσταγονίδια πηγαίνουν παντού.

Έχετε διαθέσιμα χαρτομάντιλα ορατά σε διάφορα σημεία του σπιτιού και στο αυτοκίνητο. Προσφέρετε ένα χαρτομάντιλο στο

παιδί σας ώστε να συνηθίσει να φτερνίζεται και να βήχει σε αυτά. Υπενθυμίστε του ότι μετά τη χρήση τους τα χαρτομάντιλα πρέπει να απορρίπτονται αμέσως στα σκουπίδια.

6 ΔΕΝ ΝΟΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΠΙΑΝΤΑ ΟΤΑΝ ΜΟΙΡΑΖΟΜΑΣΤΕ

Τα παιχνίδια πρέπει να μοιράζονται, αλλά τα μικρόβια δεν πρέπει. Εξηγήστε στα παιδιά σας ότι το να μοιράζεται κάποιος καλαμάκια, ποτήρια, φαγητό, πιρούνια και κουτάλια σημαίνει την εξάπλωση μικροβίων. Με δυο λόγια ότι έτσι μπορούν να αρρωστήσουν όλοι.

7 ΦΡΟΝΤΙΣΤΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΑΣ

Εξηγήστε στα παιδιά τη σπουδαία σημασία του ύπνου. Ενώ κοιμόμαστε, το σώμα μας παραμένει ακίνητο και εστιάζει στο να μας κρατάει καλά. Το ίδιο ισχύει και για την κατανάλωση υγιεινών τροφίμων. Κάθε μήλο, μπανάνα και κομμάτι μπρόκολου είναι μια νίκη στον πόλεμο κατά των μικροβίων.

SOS

Είναι κρίσιμο να δίνουμε το παράδειγμα στα παιδιά μας. Να βλέπουν ότι το εφαρμόζουμε πρώτοι εμείς οι ίδιοι. Πολλές φορές αυτό αρκεί. Τα παιδιά παραδειγματίζονται από εμάς και μιμούνται τις συμπεριφορές μας. Μην το ξεχνάμε!

Αγωνιστικά γονίδια

H ALPINE ιδρύθηκε το 1955 από τον Jean Rédélé, πρωτότοκο γιο του Emile Rédélé, μηχανικού, νικητή του πρώτου Grand Prix de la Sarthe στο Le Mans το 1906 και πρώτου δοκιμαστή αυτοκινήτων στο εργοστάσιο των αδελφών Renault. Ο Jean Rédélé, κληρονομώντας το ταλέντο του πατέρα του, ήταν ένας νέος με πάθος για τους αγώνες αυτοκινήτου, με αγαπημένο πεδίο δράσης τις Αλπεις. Μετά από συνεχείς νίκες στους αγώνες της εποχής με Renault, αποφάσισε να δημιουργήσει τη δική του μάρκα αυτοκινήτων. «Απολαμβάνω τόσο να διασχίζω τις Αλπεις με το Renault 4CV μου! Ετσι μου ήρθε η ιδέα να δώσω το όνομα Alpines στα μελλοντικά μου αυτοκίνητα. Ήταν σημαντικό για μένα, οι πελάτες να ζουν την ίδια οδηγική εμπειρία στο τιμόνι του αυτοκινήτου που ήθελα να δημιουργήσω», είπε ο Jean Rédélé. Ο μύθος Alpine γεννήθηκε.

Η Alpine απογειώθηκε από τη στιγμή που παρουσιάστηκε η A110, το 1962. Η αυξημένη ζήτηση, που ξεπέρασε τις προσδοκίες και τη δυναμική της μονάδας παραγωγής του, οδήγησε τον Rédélé στη συνεργασία του με τη Renault, ανοίγοντας μια νέα σελίδα στην ιστορία της και ένα εργοστάσιο στη Διέππη. Στις αρχές του 1970 η Alpine βρισκόταν στην κορυφή των ράλι. Το 1971 η Alpine ήταν στο βάθρο των νικητών (πρώτη και δεύτερη) του Ράλι Μόντε Κάρλο, πριν το κερδίσει ξανά το 1973 (πρώτη, δεύτερη και τρίτη θέση), χρονιά που έγινε και ο πρώτος κατασκευαστής αυτοκινήτων που στέφθηκε παγκόσμιος πρωταθλητής ράλι. Οι παλιότεροι θα θυμούνται τις θρυλικές εμφανίσεις στο Ράλι Ακρόπολις, με τους διάσημους οδηγούς της γαλλικής ομάδας Αντερσον (νικητής το 1971) και Τεριέ (νικητής 1970 και 1973) αλλά και τον δικό μας «Σιρόκο» (δεύτερος το 1975 και το 1976).

Παράλληλα, το όνομά της συνδέθηκε με спор εκδόσεις θρυλικών μοντέλων, όπως του Renault 5 Alpine.

Η Alpine είναι μια μάρκα με спор γονίδια. Οι αγώνες είναι στο αίμα της. Όλα της τα μοντέλα δηλώνουν emphaticά την αγωνιστική τους παρακαταθήκη, τόσο με τη σχεδίαση, όσο και με τις επιδόσεις τους. Η εντυπωσιακή εμφάνισή τους βασίστηκε στην τεχνογνωσία που αποκτήθηκε στους αγώνες, ενώ μέσα στις απαιτητικές τους συνθήκες εξελίχθηκε. Η Alpine μάλιστα ήταν νικηφόρα ακόμα και στους πιο σκληρούς αγώνες αντοχής του κόσμου, όπως το 24ωρο Le Mans, ένας από τους πιο διάσημους αγώνες αυτοκινήτου. Παράλληλα, τα αυτοκίνητα της Alpine θριάμβευαν και ως μονοθέσια στους πιο σκληρούς αγώνες αυτοκινήτου, αλλά και στο rallycross, μια μορφή αγώνων που απαιτεί συνολική αντοχή.

Το 2021 το αγωνιστικό όνομα της Alpine θα κερδίσει νέα δυναμική καθώς η μάρκα «προσγειώνεται» στο σύμπαν του Παγκόσμιου Πρωταθλήματος Formula 1, με την ονομασία Alpine F1 Team.

MAZDA MX-30

Από το μέλλον

Aφού το αύριο του αυτοκινήτου είναι ηλεκτροκίνητο, οι κατασκευαστές ολοένα και πληθαίνουν τις σχετικές προτάσεις. Ηρθε και η σειρά της πάντα πρωτοποριακής σχεδιαστικά Mazda να ενταχθεί στον κύκλο της πρίζας.

Διατηρώντας τις όμορφες και προσεκτικά μελετημένες φόρμες του Kodo design, το στυλ του Mazda MX-30 ακολουθεί την κατεύθυνση ενός ακόμα πιο εκφραστικού σχεδιασμού.

Είναι αλήθεια ότι τούτο το πρώτο ηλεκτροκίνητο μοντέλο της μάρκας από τη μαρτυρική Χιροσίμα περιλαμβάνει πολλές πρωτόγνωρες σχεδιαστικές προσεγγίσεις. Γεγονός που αναδείχθηκε μέσα και από την εβδομαδιαία συμβίωση μαζί του και τις δεκάδες ερωτήσεις και παρατηρήσεις συγγενών, φίλων και περαστικών που το περιτριγύριζαν. Το εξωτερικό είναι απίστευτα απλό για να τονίσει την ομορφιά του σαν ένα κομμάτι μέταλλο, ενώ οι αντικριστά ανοιγόμενες πόρτες (απαιτούν περίοδο προσαρμογής, είναι αλήθεια) και οι μεγάλες γυάλινες επιφάνειες αντανακλούν την αίσθηση της άνετης, ευάερης και ευρύχωρης καμπίνας.

Μέσα, χαζεύεις και απολαμβάνεις! Το εσωτερικό σχεδιάστηκε με γνώμονα να προσφέρει στους επιβάτες του την αίσθηση ότι βρίσκονται σε ένα περιβάλλον απλώς. Η αιωρούμενη κεντρική κονσόλα και τα μοναδικά υλικά έχουν σχεδιαστεί με σκοπό τη μικρότερη δυνατή επίπτωση στο περιβάλλον.

Η σχεδιαστική ομάδα έδωσε ιδιαίτερη προσοχή όχι μόνο στην επιλογή των καλύτερων υλικών για την καμπίνα, αλλά και στην τέλεια εμφάνισή τους. Για παράδειγμα, η επένδυση

ση από παραδοσιακό φελλό (!), που χρησιμοποιήθηκε στην κεντρική κονσόλα, τονίζει ακόμα περισσότερο τη ζεστασιά του συγκεκριμένου υλικού. Αλλά και η επένδυση των θυρών από αφρώδες υλικό διαθέτει υφή που μοιάζει σαν να έχει μέσα αέρα, ενισχύοντας έτσι την αίσθηση της ευρυχωρίας μέσα στην καμπίνα.

Και τα δύο αυτά υλικά έχουν σχεδιαστεί για να έχουν όσο το δυνατόν μικρότερη επίπτωση στο περιβάλλον. Η χρήση του φελλού είναι επίσης φόρος τιμής στην κληρονομιά της Mazda, από την ίδρυσή της ως εταιρείας παραγωγής φελλού το 1920. Στην επένδυση των θυρών χρησιμοποιείται υλικό που προέρχεται από ανακυκλωμένα πλαστικά μπουκάλια και ο φελλός συλλέγεται από τον φλοιό των δέντρων, χωρίς αυτά να χρειάζεται να κοπούν. Επιπλέον, η Mazda αντικαθιστά τις ταπετσαρίες από γνήσιο δέρμα με μια πιο «vegan» εναλλακτική.

Για πρώτη φορά σε ένα Mazda, το MX-30 υιοθετεί πίνακα

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΙΚΑ

και... άλλα

Η εξέλιξη του είδους

H TOYOTA, για το μεγαλύτερο τμήμα του 21ου αιώνα, υπήρξε ο ηγέτης στην κατηγορία των μικρών αυτοκινήτων στην Ευρώπη. Δείχνοντας τη δέσμευσή της στο μέλλον της εν λόγω κατηγορίας, η μάρκα ετοιμάζει κάτι εξελιγμένο. Η πρόκληση για τους σχεδιαστές της ήταν να δουν τη μικρή κατηγορία με φρέσκια ματιά. Αλλά και να αποδείξουν ότι αυτοκίνητα που κατά παράδοση αποκαλούνται «entry level» μπορούν να ξεχωρίσουν με μια τολμηρή σχεδίαση. Ετσι προέκυψε το Aygo X Prologue. Από κάθε γωνία εκφράζει τον χαρακτήρα του, με μια δυνατή προσωπικότητα και πιο ισχυρή παρουσία. Αυξάνοντας το μέγεθος των τροχών,

ο οδηγός απολαμβάνει μια πιο ψηλή θέση οδήγησης για καλύτερη ορατότητα, καθώς και βελτιωμένη απόσταση από το έδαφος για να αντιμετωπίσει αναπάντεχα εμπόδια του δρόμου. Πλην των crossover αισθητικών στοιχείων αυξάνει και τις διαστάσεις του. Αναλυτικότερα το Aygo X Prologue έχει μήκος 3,7 μ. και ύψος 1,5 μ., διαστάσεις που υπερβαίνουν αυτές της μέχρι σήμερα γνωστής εκδοχής του μοντέλου. Αντιστοίχως αυξημένο κατά 9 εκατοστά είναι το μεταξόνιο, στα 2,34 μ., κάτι που σημαίνει μεγαλύτερη ευρυχωρία. Κοντά μας σε ένα χρόνο με τιμή κοντά στα 15.000 ευρώ.

Mazda MX-30 e-Skyactiv/GT

Ηλεκτροκινητήρας: 107 kW (145 PS) Ροπή ηλεκτροκινητήρα: 271 Nm
Μπαταρία: 35,5 kWh
Αυτονομία: 200 χλμ.
Μέγιστη ταχύτητα: 140 χλμ./ώρα
0-100: 9,7"
Εκπομπές CO₂: 0 γρ./χλμ.
Κατανάλωση: 19kWh/100 χλμ.
Τέλη: 0 ευρώ
Τιμή: 32.043 ευρώ (με επιδότηση)

ελέγχου κλιματισμού με οθόνη αφής 7 ιντσών χαμηλά στην κεντρική κονσόλα. Τα χειριστήρια απλώς εμφανίζονται και ομαδοποιούνται έξυπνα για ασφαλή και διαισθητική λειτουργία.

Η επιλογή των σχεδιαστών να βάλουν τις δύο αντικριστές πόρτες, σε συνδυασμό με τη χαμηλή σχεδίαση της οροφής, την αδυναμία ανοίγματος των πίσω παράθυρων και την κατά περίπτωση ανάγκη μετακίνησης της πλάτης του εμπρός καθίσματος για την επιβίβαση/αποβίβαση προβληματίζει. Η φιλοξενία πίσω υψηλόσωμων απαιτεί υποχωρήσεις. Αντιθέτως ο χώρος αποσκευών αποδεικνύεται σαφώς πιο ευρύχωρος, με χωρητικότητα 366 λίτρων και επιπλέον χώρο αποθήκευσης αντικειμένων κάτω από το δάπεδο.

Το MX-30 εισάγει μία νέα τεχνολογία ηλεκτροκίνησης, που η Mazda ονομάζει e-Skyactiv. Το αυτοκίνητο και αρκετή δύναμη έχει και ροπή και ικανοποιητική επιτάχυνση. Όμως όχι αυτονομία! Οριακά και χωρίς ακρότητες φτάνει τα 200 χλμ. Σαφώς είναι

λίγα με τη σημερινή υποδομή στην Ελλάδα, όμως οι Ιάπωνες μας λένε ότι είναι τιμή που υπερκαλύπτει τον μέσο όρο των 48 χλμ. ημερησίως της πλειονότητας των Ευρωπαίων οδηγών. Και αποδεικνύεται στοιχείο-κλειδί ώστε το πρώτο αμιγώς ηλεκτροκίνητο μοντέλο της μάρκας να είναι ακόμα πιο «πράσινο» λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των εκπομπών ρύπων, από την παραγωγή του οχήματος και τη χρήση του έως φυσικά και την ανακύκλωσή του. Ενώ παράλληλα είναι πιο ελαφρύ και φορτίζει πιο γρήγορα. Εως το 80% σε 3 ώρες με εναλλασσόμενο ρεύμα, ή σε 36 λεπτά με τη χρήση παροχής συνεχούς ρεύματος. Ακόμα και σε απλό οικιακό ρεύμα, σε 8 ώρες (τσεκαρισμένο) έχει φορτίσει πλήρως από το 10%. Θα κάνει 100 χλμ. με κόστος περίπου 2,5 ευρώ.

Δεν υπάρχουν προγράμματα επιλογής οδήγησης, ωστόσο ανάκτηση ενέργειας γίνεται απλά αφήνοντας το πόδι από το γκάζι, μέσω της πέδησης αλλά και μέσω της αντίστασης του ηλεκτροκινητήρα που ρυθμίζει ο οδηγός μέσω των paddles

πίσω από το τιμόνι.

Η οδηγική συμπεριφορά είναι τυπική Mazda, δηλαδή κρατάει το σεμιναρικό πάτημα και την ευχάριστη αίσθηση. Στην πόλη, αλλά και εκτός αυτής, η ανάρτηση απορροφά ικανοποιητικά τις ανωμαλίες, ενώ δεν θα πει «όχι» σε όσους αναζητήσουν το κάτι παραπάνω. Από εκεί και πέρα αναδεικνύονται και πιο σπορτίφ χαρακτηριστικά μέσω του τιμονιού και της άριστης αίσθησης και πληροφόρησης που προσφέρει. Στα ιδιαίτερα καλά στοιχεία και η ηχομόνωση, αν και τα ηλεκτροκίνητα δεν ακούγονται και μόνο ένας τεχνητός ήχος δηλώνει στους μέσα και τους έξω ότι κάτι κινείται. Φυσικά όπως (ακόμη) όλα τα ηλεκτρικά, η τιμή αγοράς δεν θεωρείται προσιτή, αντισταθμίζεται βέβαια ως ένα βαθμό με το εξαιρετικά χαμηλό κόστος χρήσης. Η Mazda παρέχει οκταετή εγγύηση για την μπαταρία, πέρα από την τριετή (με δυνατότητα διετούς επέκτασης) για το αυτοκίνητο γενικότερα.

Προσφορές Kymco

Η KYMCO φροντίζει να διαθέτει πάντα scooter που προσφέρουν στον σύγχρονο αναβάτη ευελιξία, οικονομία, πρακτικότητα και όλα αυτά που χρειάζεται για τη μετακίνησή του στην πόλη ή και έξω από αυτήν.

Πλέον τα προσφέρει όλα αυτά και στις πιο ανταγωνιστικές τιμές. Συγκεκριμένα, τα τρία μοντέλα της Follow your heart (όπως ονομάζεται) προσφοράς είναι τα Xciting-S 400i ABS NooDoe, DownTown 350i ABS/TCS της φωτογραφίας και X-Town 300i ABS, τα

οποία μπορεί κάποιος να αποκτήσει με όφελος έως και 700 ευρώ. Επίσης, η Kymco μέσω του Test Ride It σου δίνει τη δυνατότητα να δοκιμάσεις αυτά ή όποιο άλλο scooter προτιμάς. Μπες στο testrideit.kymco.gr, διάλεξε το scooter που θέλεις να δοκιμάσεις, κλείσε τη θέση σου την ώρα και μέρα που επιθυμείς, γράψε την κριτική σου και μπες στην κλήρωση για να κερδίσεις ένα Kymco People S 125 ABS, που θα δώσει ξεχωριστό στιλ στην κάθε σου μετακίνηση.

Σε καλό δρόμο

Η ΕΥΡΩΠΗ είναι πιο έτοιμη από ποτέ για την επανάσταση των ηλεκτρικών οχημάτων (EV), με την Ολλανδία, τη Νορβηγία και το Ηνωμένο Βασίλειο να εξακολουθούν να είναι οι καλύτερα προετοιμασμένες χώρες για τη μετάβαση στα EVs. Ταυτόχρονα, η Ελλάδα βελτίωσε την κατάταξή της (+2 θέσεις) και τη συνολική της βαθμολογία (+1 βαθμός) στον Δείκτη Ετοιμότητας για τη Χρήση Ηλεκτρικών Αυτοκινήτων 2021 της LeasePlan (2021 EV Readiness Index της LeasePlan). Οι υποδομές φόρτισης, ωστόσο, εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικό εμπόδιο για την υιοθέτηση των EVs σε ολόκληρη τη γηραιά ήπειρο, με το ποσοστό εγκατάστασης φορτιστών στην πραγματικότητα να πέφτει το 2020.

Αυτά είναι τα συμπεράσματα του 2021 EV Readiness Index της LeasePlan, μιας ολοκληρωμένης ανάλυσης ετοιμότητας

22 ευρωπαϊκών χωρών για τη μεταστροφή προς τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα. Ο δείκτης βασίζεται σε τρεις παράγοντες: το μέγεθος της αγοράς των EVs, την ωριμότητα των υποδομών φόρτισης και το κόστος χρήσης EV.

Πιο συγκεκριμένα, είναι αξιοσημείωτο ότι η Ελλάδα βρίσκεται πλέον στη 17η θέση (+2 θέσεις) του EV Readiness Index της LeasePlan με συνολική βαθμολογία 16 (+1 βαθμός). Ωστόσο βρίσκεται ακόμη πολύ πίσω και απαιτούνται επενδύσεις και περισσότερα κίνητρα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα, μαζί με την Αυστρία, την Ουγγαρία, την Ιρλανδία, την Πολωνία και τη Βρετανία είναι οι χώρες όπου οι οδηγοί EV δεν πληρώνουν καθόλου φόρους για τη χρήση των οχημάτων αυτών. Οι υποδομές όμως φόρτισης εξακολουθούν να καθυστερούν αν και είναι καθοριστικής σημασίας.

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ, ΑΠΟ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ;

Του Παύλου Μεθενίτη

« Σ υνέχιζα να είμαι δεμένος π-σθάγκωνα και να φοράω κουκούλα, σαν αιχμάλωτος πολέμου. Από το γραφείο αυτό δεν ξέρω πόσοι πέρασαν, μάλλον όλη η αστυνομική δύναμη ανεβοκατέβαινε για να με δέρνει. Άλλοι με χτυπούσαν χωρίς να μιλάνε, άλλοι με έβριζαν, μου ζητούσαν επανειλημμένα να πω ποιας ομάδας είμαι οπαδός. Τους εξηγούσα ότι δεν είμαι ούτε οπαδός ούτε χούλιγκαν και πήρα την απάντηση: "Στ' αρχίδια μας, θα πεις μια ομάδα". Κάποια στιγμή έσβησαν τα φώτα και τότε το μόνο φως που μπορούσα να διακρίνω ήταν όταν ανοιγόκλεινε η πόρτα για να μπει κάποιος να με χτυπήσει. Για ένα πεντάλεπτο με άφησαν να πάρω ανάσα. Τότε κοπανήγανε τα θρανία και άκουγα ήχους εργαλείων και φερμουάρ και να με ρωτάνε "είσαι έτοιμος;". Απαντούσα αρνητικά, ήταν σαν περιβάλλον εικονικής εκτέλεσης. Ένας κοπάνησε με βία το πρόσωπό μου στο θρανίο».

Αυτά δηλώνει επωνύμως και επισήμως στην «Εφημερίδα των Συντακτών» ο Άρης Παπαζαχαριουδάκης. Ο νεαρός (21 ετών) μια μέρα μετά τα επεισόδια στη Νέα Σμύρνη εμπέδωσε την έννοια της παράξενης, της φρικτής λέξης «βασανιστήριο» κατά έναν βιωματικό τρόπο, που κανένα λεξικό στο σύμπαν δεν μπορεί να περιγράψει.

Ωστόσο, θα κάνουμε μια απόπειρα και θα ανατρέξουμε στο Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Λοιπόν, το βασανιστήριο, δηλαδή η «μέθοδος κακοποιήσεως κάποιου μέσω υποβολής του σε σωματική ή/και ψυχική δοκιμασία, συνήθως με σκοπό την τιμωρία ή την ψυχική του κατάρρευση και τον εξαναγκασμό του σε πράξη» προέρχεται από το αρχαίο ρήμα βασανίζω, του οποίου η αρχική σημασία ήταν «ελέγχω εξονυχιστικά, εξετάζω». Το ρήμα συνδέθηκε ήδη από την αρχαιότητα με την ανάκριση αιχμαλώτων, λέει το λεξικό, η οποία συνήθως συνοδευόταν και από σωματική ταλαιπωρία. «Δούλους πάντας παραδίδωμι βασανίσαι», είχε γράψει ο Αντιφώντας.

Αυτό το ρήμα, που ήδη από την αρχαία εποχή είχε φορτωθεί με πόνο, βία και ντροπή, παράγεται από την αρχαία λέξη βάσανος (η) που είναι «η σε βάθος εξέταση στοιχείων, με στόχο την εξακρίβωση της αλήθειας ή της αξίας». Οι ετυμολογικές ρίζες της βασάνου, με αρχική σημασία τη «λυδία λίθο για την εξακρίβωση του γνήσιου χρυσού», φτάνουν μέχρι την αιγυπτιακή λέξη bahan, που είναι ένα είδος σχιστολίθου που χρησιμοποιήθηκε ως λυδία λίθος...

Έτσι, από τη δοκιμασία στην οποία υποβάλλονταν τα πολύτιμα μέταλλα για να εξακριβωθεί η γνησιότητά τους, φτάσαμε στις μεθόδους που χρησιμοποίησε η Ελληνική Αστυνομία για να αποσπάσει από τον Παπαζαχαριουδάκη την αλήθεια που η ΕΛ.ΑΣ. επέμενε να ακούσει από τα χείλη

Βασανιστήρια

του. Βέβαια, εάν σε βασανίζουν, συνήθως παραδέχεσαι τα πάντα, ό,τι σου ζητούν, ακριβώς για να σταματήσει το μαρτύριό σου. Φυσικά, η οποιαδήποτε ομολογία ή «αλήθεια» που αποσπάται μετά από βασανιστήρια έχει μόνο σχετική αξία, αλλά αυτό δεν έχει αποτρέψει τους ανθρώπους από το να βασανίζονται.

Διότι, βασανιστήρια έγιναν, γίνονται και θα γίνονται όχι μόνο για λόγους εκφοβισμού, σωφρονισμού, τιμωρίας ή απόσπασης πληροφοριών, αλλά και για τη χαρά του βασανισμού, την ηδονή να προξενείς πόνο σε έναν αβοήθητο άνθρωπο, μέχρι το σημείο θραύσης του, ώστε να καταντήσει να αγαπά τον βασανιστή του, όπως ο ήρωας στο «1984» του Τζορτζ Οργουελ, ο τελευταίος ελεύθερος άνθρωπος στη δυστοπική κοινωνία του απόλυτου ολοκληρωτισμού, που φτάνει στο σημείο, μετά από μια μακρά περίοδο σωματικών και ψυχικών βασανιστηρίων, να δακρύζει από την αγάπη, ναι, από την ειλικρινή αγάπη που νιώθει στο τέλος για τον Μεγάλο Αδελφό.

Είναι γεγονός πως οι Έλληνες μπάτσοι (όχι οι «αστυνομικοί», εκείνοι δηλαδή οι δημόσιοι λειτουργοί που εκτελούν το συνταγματικό καθήκον τους, αλλά οι «μπάτσοι», δηλαδή οι ένστολοι αλήτες) δεν έχουν στα βασανιστήριά τους και τόσο μεγάλη φαντασία, αν και είναι αρκούντως αποτελεσματικά: το βρομόξυλο, ο φάλαγγας στα πέλματα και το ηλεκτροσόκ φτάνουν και περισσεύουν για να σπάσουν πολλοί. Ομως, υπάρχουν και κάποιοι, όπως ο Μουστακλής, ο Παναγούλης, ο Μίσσιος κι ο Κοροβέσης, που πάνω στην ευψυχία τους συντρίφτηκαν οι κόποι και το μένος διαβόητων βασανιστών της δικτατορίας, όπως ήταν ο Μάλλιος, ο Μπάμπαλης ή ο Θεοφιλογιαννάκος.

Ωστόσο, εάν δει κανείς την ιστορία των

βασανιστηρίων από την αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας θα εκπλαγεί κυριολεκτικά από την απίστευτη εφευρετικότητα που έχει επιδείξει ο Άνθρωπος (!) στην πρόκληση αβάσταχτου πόνου στον συνάνθρωπό του. Μιλάμε για μια αποτρόπαια εκλέπτυνση στη βαρβαρότητα που, συνδυασμένη με μια ενδελεχή γνώση της ανθρώπινης ανατομίας και ψυχολογίας, δημιούργησε αδιανόητα μαρτύρια για σώμα και ψυχή. Έτσι, μέσα στους αιώνες, από την αρχή της Ιστορίας μέχρι τις μέρες μας, μια αιματηρή, γκροτέσκα, φρικαλέα παράσταση παίζεται αδιαλείπτως σε κατάμεστες πλατείες, σκοτεινά μπουντρούμια και λευκά κελιά, με πρωταγωνιστές τους θύτες που έχουν την Εξουσία, και θύματα όσους τους αντιστρατεύονται.

Από το αργό γδάρισμα και τις προκρούστειες κλίνες των αρχαίων, στις συσκευές που συνέθλιβαν αργά τα οστά των χεριών, των ποδιών ή του κρανίου, στην εμβάπτιση σε καυτό λάδι, στο ελεγχόμενο κάψιμο των άκρων, στον ανασκολοπισμό, τον ακρωτηριασμό, το πριόνισμα και το πλάκωμα με βαριές πέτρες του Μεσαίωνα, κι από τα ιατρικά πειράματα σε αιχμαλώτους ναζιστικών στρατοπέδων, στις σύγχρονες κολάσεις, όπως οι διαβόητες αμερικανικές φυλακές του Αμπού Γκράμπ στο Ιράκ με τους «εσταυρωμένους» αιχμαλώτους, τα βασανιστήρια είναι εκείνη η ανθρώπινη δραστηριότητα που αναιρεί, που απαξιώνει, που αμαυρώνει τον ανθρώπινο πολιτισμό συλλήβδην.

Και αυτό θα συνεχιστεί, όσο υπάρχουν άνθρωποι που τους έχουν φορέσει κουκούλα και τους δέρνουν, όπως ο Παπαζαχαριουδάκης, από ένα καθεστώς που χρησιμοποιεί τη Δημοκρατία ως θεσμικό φερετζέ για να καλύψει την αληθινή του φύση, που είναι η άσκηση βίας στους υπηκόους της ασύδοτα και ατιμώρητα.

Ποιητής... ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ

Του Φάνη Λυσιφάνη

Διακόσια χρόνια πέρασαν απ' το '21 κι αναρωτιέμαι μάθημα αν πήραμε κανένα κι εμείς αλλά κι οι γείτονες, τουτέστιν η Τουρκία, από της Επανάστασης την ένδοξη ιστορία Αυτό σκεπτόμουν προχθές στο σπίτι μου κλεισμένος νέας γενιάς ελεύθερος, φευ, πολιορκημένος βλέποντας τηλεόραση, άφρονος μπρος στα πλάνα μ' ένα σεγκούνι κεντητό που φόρεσε η Γιάννα... Τι θα 'λεγαν, βρε, σήμερα Ρήγας, Κολοκοτρώνης και τι, άμα μας έβλεπαν, Αλής κι Ομέρ Βρυώνης; Θωρώ τον Γέρο του Μοριά να είναι πικραμένος σαν από χέρι αγάριστο συχνά φυλακισμένος, τον Ρήγα να ανησυχεί κρυφά για την Ευρώπη μήπως χαμένοι αποβούν τόσων ετών οι κόποι κι από της λίμνης τα θολά, τα σκοτεινά τα βάθη όπου –τι κρίμα κι άδικα– η έρημη εχάθη τον Ερντογάν να εκλιπαρεί και η κυρα-Φροσύνη εις της Κωνσταντινούπολης τη Σύμβαση να μείνει Πέρα από λόγια, μουσικές, πέρα από παρελάσεις τι μένει που δεν θα 'θελες ποτέ σου να ξεχάσεις; Τι είν' αυτό που κρύβεται πίσω απ' τις σημαίες; Σε ξεσηκώνουν άραγε ακόμη οι Ιδέες; Θα 'χες τώρα τη δύναμη να επαναστατήσεις ορμώντας μπρος, και πίσω σου το παρελθόν' αφήσεις; Να βλέπεις την καμένη γη, τον γίγαντα μπροστά σου και να τολμάς να προσπαθείς να σπάσεις τα δεσμά σου; Οίπιο πολλοί, εστιάζοντας στη Ζοφερή εικόνα, θα βλέπουν πάντα, δηλαδή σ' όποιον κι αν ζουν αιώνια, μόνον τη στάχτη στον Ψαρών τη μαύρη, φευ, τη ράχη Λίγιο θα βλέπουν μια μορφή να περπατά μονάχη...

Ι.P.A.S.: πολιτικές ταινίες σε ένα ανεξάρτητο φεστιβάλ

ΞΕΚΙΝΗΣΕ ΧΘΕΣ και θα συνεχιστεί ως και την Τρίτη 30 Μαρτίου. Αντιλαμβάνομαι ότι οι εκδηλώσεις για τα 200 χρόνια της Επανάστασης με τις παρελάσεις και τους καλεσμένους πρίγκιπες (τι δουλειά έχουν βασιλείς και πρίγκιπες σε επέτειο επανάστασης είναι ενδιαφέρον!) βρίσκονται στο προσκήνιο, ωστόσο πέρα από αυτά ευτυχώς γίνονται και άλλα πράγματα! Η προσοχή μας έπεσε συγκεκριμένα στο 4ο Ανεξάρτητο Πολιτικό Ακτιβιστικό Φεστιβάλ Μικρού Μήκους (i.P.A.S. - INDEPENDENT POLITICAL ACTIVISM SHORT FILM FESTIVAL).

Πρόκειται για το μοναδικό φεστιβάλ αυτού του είδους (αν δεν είναι και το μόνο πολιτικό φεστιβάλ εν γένει στη χώρα). Φέτος γίνεται για πρώτη φορά διαδικτυακά (<https://el.ipasfilmfestival.com>) με ένα γεμάτο πρόγραμμα: 58 ταινίες μυθοπλασίας, ντοκιμαντέρ και animation. Όλες διαθέτουν ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους και είναι διαθέσιμες για θέαση παγκοσμίως (εκτός από μία, το «The School Bus» που είναι μόνο για την Ελλάδα). Κάθε μέρα διατίθενται διαφορετικές ταινίες (χωρίς δυνατότητα επανάληψης). Το ημερήσιο εισιτήριο είναι στα 4 ευρώ (ή 5 δολάρια), έχει 24ωρη διάρκεια μετά την πρώτη χρήση και μπορείτε να το προμηθευτείτε νωρίτερα. Κάθε μέρα συμπεριλαμβάνει μια σειρά ταινιών συνολικού χρόνου διάρκειας περίπου 3 ωρών. Πάντα μιλάμε για μικρού μήκους ταινίες, ανεξάρτητες κινηματογραφικές παραγωγές απ' όλο τον κόσμο, με βασικό θέμα τους την τρέχουσα πολιτική και κοινωνική επικαιρότητα καθώς και την επίδραση της τέχνης στα μεγάλα ζητήματα της ανθρώπινης περιπέτειας.

«Το i.P.A.S. Film Festival φιλοδοξεί να γίνει ένας ετήσιος τόπος ανοιχτόκαρδης κι αποκατάληπτης συνάντησης νέων ανεξάρτητων κινηματογραφιστών απ' όλο τον κόσμο με το πολιτικό ευαισθητοποιημένο ελληνικό κοινό», λένε οι δημιουργοί του φεστιβάλ, Αρτεμης Λειβαδάρου και Πένια Καλοφωλιά. Καλή θέαση * n.ralli@efsyn.gr

ΖΩΑ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ

Διάλογος για το νέο σχέδιο νόμου

Από την κυρία **Ντίνα Μπελτέκου**, πρόεδρο του Δ.Σ. του Συνδέσμου Κτηνιάτρων Μικρών Ζώων νομού Αττικής, πήρα και δημοσιεύω παρακάτω ένα Δελτίο Τύπου, σχετικά με το σχέδιο νόμου για τα ζώα συντροφιάς, που ήδη το αρμόδιο, πλέον, Υπουργείο Εσωτερικών έχει θέσει σε δημόσια διαβούλευση. Με το κείμενο αυτό ξεκινάμε έναν διάλογο για το θέμα και με χαρά θα φιλοξενήσω τις απόψεις που ενδεχομένως θα φτάσουν στη σελίδα μας -και εφόσον, βέβαια δεν υπερβαίνουν τις 400 λέξεις... Ευχαριστώ δημοσίως την Αλλοπαρ, η οποία όχι μόνο δεν διαμαρτυρήθηκε που της «έφαγα» το πόννημα, αλλά ευχαρίστως παραχώρησε τον χώρο της, καθώς, όπως είπε, πρόκειται για καλό σκοπό... Ακολουθεί το Δελτίο Τύπου:

«*Με δυσάρεστη έκπληξη ήρθαμε "αντιμέτωποι", κατά κυριολεξία, με ένα σχέδιο νόμου για τα ζώα συντροφιάς από αναρμόδιο υπουργείο στα θέματα υγείας, το οποίο στον σχεδιασμό του δεν συμπεριέλαβε και αγνόησε κάθε υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο αλλά και την επιστημονική και επαγγελματική κοινότητα κτηνιάτρων της χώρας.*

Δηλαδή ένα σχέδιο νόμου που αφορά την υγεία των ζώων, τη δημόσια υγεία, την προστασία του περιβάλλοντος και σχεδιάζεται από μη γιατρούς.

Επιπλέον εκχωρεί την προστασία θεμάτων υγείας, τον έλεγχο θεμάτων υγείας σε φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και σε αυτόκλητους ζωόφιλους.

Αν τα φιλοζωικά σωματεία είναι νόμιμα ή όχι έχει σημασία, αλλά δεν αφορά σε τίποτα τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων, ούτε να την προστατέψει μπορεί.

Το πιο σημαντικό όμως είναι ότι το σχέδιο νόμου παραβιάζει συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα ελεύθερης βούλησης και προσωπικών δεδομένων.

Παραβιάζει και καταστρατηγεί το ιατρικό απόρρητο, τον ιατρικό όρκο, τη θεραπευτική σχέση ιατρού-θεραπευόμενου (σκύλου-γάτας) μέσω του κηδεμόνα του.

Επιβαρύνει τον ελεύθερο επαγγελματία κτηνίατρο με επιπλέον φόρτο εργασίας δημοσίου υπαλλήλου και απαιτήσεις επιπλέον τεχνολογικού εξοπλισμού.

Παράλληλα εκχωρεί και υπονομεύει τα επαγγελματικά του δικαιώματα.

Πρωωθεί και ενισχύει την υποβάθμιση κτηνιατρικής υπηρεσίας για τα αδέσποτα ζώα.

Ποινικοποιεί τη σχέση με τα ζώα.

Πώς είναι δυνατόν μια φιλελεύθερη κυβέρνηση να προωθεί ένα νομοσχέδιο με λογική πρώην Ανατολικής Γερμανίας, όπου τα κατοικίδια γίνονται εύκολα πειστήρια εγκλήματος, οι ιδιοκτήτες-κηδεμόνες εν δυνάμει υπόδοκοι εγκληματίες, οι κτηνίατροι εν δυνάμει συνεργοί και οι αυτόκλητοι επαγγελματίες ζωόφιλοι εν δυνάμει έμμισθη μυστική αστυνομία;

Συnergάτης σε όλο αυτό μια δαιδαλώδης γραφειοκρατία.

Τέλος, αν κάτι μας ξεφύγει, υπάρχει και πενταψήφιος αριθμός ανώνυμης καταγγελίας.

Πάλι καλά που δεν διανέμονται και δωρεάν κουκούλες.

Όλα αυτά κάτω από την ομπρέλα της προστασίας των δικαιωμάτων των ζώων.

Είναι σαφές ότι ο σχεδιασμός έγινε από ανθρώπους που στην καλύτερη των περιπτώσεων έχουν γνώμη, αλλά όχι γνώση.

Είναι σίγουρο ότι αν αυτό το νομοσχέδιο μπει σε εφαρμογή ο αριθμός των αδέσποτων θα πολλαπλασιαστεί σε σύντομο χρονικό διάστημα. Ελπίζουμε και ευχόμαστε να μην είναι αυτός ο απώτερος σκοπός του.

Εκ μέρους του Δ.Σ. του ΣΚΜΖΑ η πρόεδρος Ντίνα Μπελτέκου

ΥΓ. Υπενθυμίζουμε, σε όσους επιμένουν να το αγνοούν, ότι ο ΣΚΜΖΑ και τα εν ενεργεία μέλη του ήταν οι εμπνευστές και αυτοί που πριν από σχεδόν 20 χρόνια υλοποίησαν για πρώτη φορά το πρόγραμμα συνεργασίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης-ΣΚΜΖΑ για στείρωση και περίθαλψη αδέσποτων ζώων στον Δήμο Αθηναίων. Βέβαια αυτό, απ' ό,τι φαίνεται, δεν μας καθιστά καθ' ύλην αρμόδιους για τον σχεδιασμό ενός νομοσχεδίου για τα ζώα συντροφιάς».

Καθώς η επιβάρυνση που προκαλεί ο άνθρωπος στις θάλασσές μας εντείνεται χρόνο με τον χρόνο -ποσοτικά και ποιοτικά- θεωρούμε επιτακτική ανάγκη να εντείνουμε και την αποτελεσματικότητα της δράσης του Ινστιτούτου «Αρχιπέλαγος» για την προστασία των θαλασσών μας.

Σε αυτή τη μεγάλη προσπάθεια καταλυτικό ρόλο έχει και το νέο ερευνητικό σκάφος «Aegean Explorer». Είναι ένα παλιό σκάφος, πολύ καλής κατασκευής, που για σχεδόν 50 χρόνια ταξίδευε στις θάλασσες του κόσμου, ενώ τα προηγούμενα έξι χρόνια παρέμεινε παροπλισμένο. Το σκάφος αυτό παραχωρήθηκε στις αρχές του 2019 στο Ινστιτούτο «Αρχιπέλαγος» σε χαμηλή τιμή και μεταφέρθηκε σε καρνάγιο της Σάμου.

Το εγχείρημα αυτό έγινε πραγματικότητα χωρίς δημόσια χρηματοδότηση, αλλά με ιδίους πόρους και με πολλή προσωπική δουλειά όλων όσοι απαρτίζουν το «Αρχιπέλαγος». Ανεκτίμητη ήταν και η συνδρομή φίλων και υποστηρικτών του «Αρχιπέλαγος», ανθρώπων που μοιράζονται μαζί μας την ίδια ανησυχία για το μέλλον των θαλασσών μας.

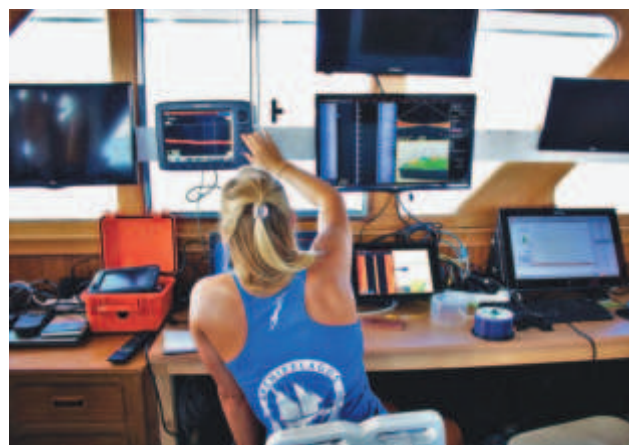
Χρειάστηκαν τέσσερις μήνες πολύ σκληρής και εντατικής δουλειάς από πολλούς αξίους τεχνίτες: μηχανικούς, ηλεκτρολόγους, ξυλουργούς, ελασματοουργούς κ.ά. Με πραγματικό μεράκι και φιλότιμο, μετασκέασαν και αναβάθμισαν αυτό το παλιό σκαρί, καταφέροντας σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα έναν μικρό άθλο. Η συνδρομή φίλων μηχανικών, καπετάνιων και ναυπηγών ήταν επίσης πολύ σημαντική για τον σχεδιασμό και την εκτέλεση των εργασιών.

Πλέον, το «Aegean Explorer» μπορεί να στηρίζει τις δράσεις έρευνας και θαλάσσιας προστασίας του Ινστιτούτου «Αρχιπέλαγος», καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, οι οποίες πρόκειται να καλύψουν μεγάλο μέρος της Ανατολικής Μεσογείου. Το «Aegean Explorer» θα ταξιδεύει παράλληλα με τα σκάφη

Πλήρως ανακαινισμένο, το «Aegean Explorer» ρίχνεται στη μάχη για τη βιοποικιλότητα. Μπορεί να φιλοξενήσει 25 άτομα, πλήρωμα και ερευνητές

Για την προστασία της θαλάσσιας ζωής

Ο εντυπωσιακός τεχνολογικός εξοπλισμός του 50χρονου σκαριού θα βοηθήσει το έργο των ερευνητών

Το νέο σκάφος του Ινστιτούτου «Αρχιπέλαγος», έτοιμο για έρευνες

«Ναυτίλος» και «Πηνελόπη» του «Αρχιπέλαγος».

Αξιοποιώντας την αιχμή της τεχνολογίας, το «Aegean Explorer» έχει πλέον επιστημονικό εξοπλισμό που περιλαμβάνει: multibeam sonar για την τρισδιάστατη απεικόνιση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, scanner βιομάζας για την εκτίμηση της βιομάζας των ιχθυοποθεμάτων, ROV (τηλεχειριζόμενο υποβρύχιο όχημα), σύστη-

μα ρομποτικής χαρτογραφικής κάμερας για βάθη έως 300 μέτρα, αυτόνομο σκάφος χαρτογράφησης οικοτόπων (για χαρτογράφηση σε προκαθορισμένες πορείες με αυτονομία >6 ώρες), ειδικά εξοπλισμένα καγιάκ για χαρτογράφηση λιβαδιών Ποσειδωνίας, drone, υδρόφωνο για καταγραφές υποβρύχιας ακουστικής (για την έρευνα στα θαλάσσια θηλαστικά), γερανό για δειγματοληψίες σε βάθη >1.000m, καθώς και καταδυτικό σταθμό. Τις επόμενες εβδομάδες θα εξοπλιστεί και με μόνιμο εργαστήριο για την ανάλυση της ποιότητας του πόσιμου και θαλασσινού νερού, καθώς και για μικροπλαστικές αναλύσεις. Μπορεί να φιλοξενήσει 25 άτομα, ερευνητές και πλήρωμα.

Η εφαρμοσμένη εκ-

παίδευση στη θαλάσσια προστασία είναι μια βασική δράση του Ινστιτούτου «Αρχιπέλαγος» εδώ και 20 χρόνια, με περισσότερους από 15.000 φοιτητές και νέους επιστήμονες να έχουν συμμετάσχει σε αυτές τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δράσεις.

Ο σκοπός του «Aegean Explorer» είναι να διαπλέει όσο το δυνατόν περισσότερες περιοχές του Αιγαίου και της ΒΑ Μεσογείου, υλοποιώντας επιτόπια έρευνα στα θαλάσσια οικοσυστήματα, πάντα σε στενή συνεργασία με τις τοπικές κοινωνίες.

Εμφαση πάντα δίνεται στην ενημέρωση των τοπικών κοινωνιών και ιδίως των νέων των νησιών, αναφορικά με τους τρόπους προστασίας της πλούσιας βιοποικιλότητας του τόπου τους, αλλά και με το πώς πρέπει να μάθουμε να επιβιώνουμε με τις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται ως αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής.

Αναμένοντας λοιπόν τη λήξη των περιοριστικών μέτρων, το «Aegean Explorer» είναι πλέον έτοιμο να συνδράμει καταλυτικά στη μάχη για την άμυνα της βιοποικιλότητας των θαλασσών μας.

Για το Ινστιτούτο Θαλάσσιας Προστασίας «Αρχιπέλαγος»
Θοδωρής Τσιμπίδης

Λόγω ειδικών συνθηκών (εργασία κατ' οίκον) ο **Παναγιώτης Διαμαντής** επικοινωνεί στο 22940-64550 και στην ηλεκτρονική διεύθυνση: pdiamantis@efsyn.gr

FACE
CONTROL

ΣΤΟ ΜΗΛΟ ΒΛΟ ΚΟΡΜΙ ΣΤΙΣ ΑΨΟΚΡΥΦΕΣ ΒΤΙΘΜΕΣ
ΚΑΙ ΒΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΛΟΓΙΚΗ

ΣΤΟ ΦΙΛΙ ΒΟΥ ΒΤΙΝ ΑΓΚΑΖΙΓΑ ΒΟΥ

ΣΤΙΝ ΚΑΤΑΡΑ ΚΑΙ ΕΥΧΗ
ΘΑ ΚΑΟΥΤΕ ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ

ΞΑΨΗ ΘΑΝΤΟΥ

ΌΤΑΝ ΒΕ ΒΓΕΨΩ
ΚΑΙ ΜΨΟΥΡΔ

ΜΨΟΥΡΔ
ΜΨΟΥΡΔ...

ΤΙ ΤΙΛΟΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ:

ΞΑΨΗ

ΣΤΙΧΟΙ: Βαγγέλης Μαρινάκης

ΕΡΜΗΝΕΙΑ: Κυριάκος Μυτσοτάκης

Τ Ρ Α Γ Ο Υ Δ Ι Α Ρ Α

PAVLOPOULOS
2021

Του Τάσου Παυλόπουλου

ΑΝΟΧΥΡΩΤΗ ΠΟΛΗ

Η δικτατορία των ερωτήσεων: με αφορμή έναν στίχο

Του Θωμά Τσαλαπάτη

Τα γεγονότα σε ξεπερνούν. Οση στασιμότητα και αν στοιβάζεται στις ζωές μας. Δημιουργούμε απόψεις και απαντούμε ακαριαία σε ερωτήσεις που τίθενται. Διαμορφώνουμε στάσεις πάνω σε διαδοχές γεγονότων. Τοποθετούμαστε, διεκδικούμε την ορθότητα της στάσης μας, επιχειρηματολογούμε ατελείωτα. Ενώ τα γεγονότα μας ξεπερνούν. Και μεις στεκόμαστε στάσιμοι και ταυτόχρονα δέσμιοι της ταχύτητας των ερωτήσεων. Κάθε είδηση είναι ένα νέο πεδίο, κάθε πεδίο μια νέα αφορμή να απαντήσουμε. Το ερώτημα όμως είναι αν γινόμαστε επικαιρικοί, εφήμεροι μέσα στην αντανάκλαστική μας στάση. Αν, μέσα στη βιασύνη μας να δώσουμε απαντήσεις στο κάθε τι, χάνουμε την ίδια την ουσία των πραγμάτων. Γιατί η ουσία βρίσκεται στη διατύπωση του ερωτήματος και όχι στην απάντηση.

Πριν από λίγες ημέρες ξαναδιάβαξα το ποιητικό βιβλίο ενός φίλου. «Ζούμε μια εποχή απόλυτης αναρχίας στην απάντηση/ και συτηνής δικτατορίας στην ερώτηση./ Χρειαζόμαστε/ μια μέση κατάσταση». Είναι από το

ποίημα «SPUTNIK 2017», από το βιβλίο «Εξυπερ-ρύ σημαίνει χάνομαι» του Γιάννη Στίγκα. Είναι ένα ποίημα που έχει τύχει να διαβάσω πολλές φορές, ένας στίχος που πάντοτε εκτιμούσα για τα δομικά του προτερήματα και την ποιητική του αμεσότητα. Τη φορά όμως αυτή κόλλησα στον στίχο. Ακριβώς γιατί πιστεύω πως μπορεί να λειτουργήσει ερμηνευτικά απέναντι στην εποχή που ζούμε.

Για να είμαι πιο ξεκάθαρος. Δεν ερμηνεύουμε τον στίχο. Τον προσαρμόζουμε. Το ποίημα γράφτηκε το 2017 σε μια εποχή που μοιάζει να είναι αιώνες μακριά. Η ποίηση όμως μας παραχωρεί το προνόμιο, τη δυνατότητα μεταφοράς νοήματος από τη μία συνθήκη στην άλλη. Είναι λοιπόν εύλογη η προσαρμογή. Μια και η δική μας εποχή περιέχει περισσότερη δικτατορία στην ερώτησή της από ποτέ. Και μιλώ για την περίπτωση της πανδημίας.

Γιατί αν η ερώτηση είναι «Πώς θα αντιμετωπίσουμε την πανδημία;», το παιχνίδι είναι χαμένο από την αρχή. Οι αλλαγές και οι μεταποτίσεις που βιώσαμε όλο το προηγούμενο διάστημα απέδειξαν πως αυτό που ζούμε δεν είναι μια απλή περίπτωση διαχείρισης, αλλά κάτι βαθιά δομικό. Δεν περιγράφει τη στάση

μας απέναντι σε ένα συμβάν, αλλά τη στάση μας απέναντι στην ίδια τη ζωή. Και μαζί σε μια σειρά από πτυχές της. Απέναντι στη δημοκρατία, απέναντι στην υγεία, απέναντι στο ίδιο τον θάνατο. Οι απαντήσεις μας όμως ξεκινούν και τελειώνουν στη σφαίρα της διαχείρισης. Το πρωταρχικό, αυτό με το οποίο οι ίδιες οι ζωές μας έρχονται καθημερινά σε επαφή υπό τη μορφή ερωτήματος, παραμένει ανέγγιχτο. Το ορθό ή το λάθος διατυπώνονται πάντοτε ως προς τους όρους αντιμετώπισης της πανδημίας.

Αλλά οι πραγματικές ερωτήσεις είναι ακριβώς αυτές που θα έπρεπε να έχουν προηγηθεί. «Είναι η υγεία δημόσιο αγαθό;», «Είναι συμβατό το κέρδος με την υγεία;», «Είναι δυνατόν το μόνο μέτρο προστασίας της ζωής να είναι η παύση της;», «Πόσο σταθερή είναι μια δημοκρατία που ανά πάσα στιγμή οι δομικοί της όροι μπορούν να περιστέλλονται;». Αυτές είναι κάποιες ερωτήσεις που ποτέ δεν διατυπώνονται. Όταν η μόνη διατυπωμένη ερώτηση είναι το διαρκές «Πώς θα αντιμετωπίσουμε την πανδημία;», τότε ακόμα και η περίπτωση του λάθους γίνεται αποδεκτή. Ως αστοχία, ναι, αλλά ταυτόχρονα ως μια προσπάθεια (έστω

λανθασμένη) απάντησης του μόνου δυνατού ερωτήματος. Γιατί τελικά εξουσία σημαίνει όχι να ορίζεις τις απαντήσεις σου ως ορθές αλλά να επιβάλλεις τις ερωτήσεις σου ως τις μόνες που μπορούν να διατυπωθούν. Επιτρέποντας στον εαυτό σου το σφάλμα ως αποδεκτό κομμάτι μιας διαδικασίας. Το θέμα λοιπόν δεν είναι να δώσουμε όσο το δυνατόν περισσότερες ή ακριβείς απαντήσεις. Το θέμα είναι να επαναδιατυπώσουμε τις ερωτήσεις.

Και ίσως τελικά αυτό το στοιχείο να είναι και ένα από τα πιο ριζοσπαστικά στοιχεία της ποίησης. Το γεγονός δηλαδή πως, αν μπορούμε μέσα της με τον κατάλληλο τρόπο (που θα πει χωρίς να σκουπίσουμε τα παπούτσια μας), θα είμαστε πάντοτε αντιμετώπι με τα πραγματικά ερωτήματα. Με τους τρόπους με τους οποίους ο κόσμος απαντάει στον εαυτό του. Ή όπως λέει το ίδιο ποίημα σε άλλο του σημείο:

«Σιγά σιγά
βρίσκω μέσα μου τις λέξεις
για να επιζήσω κουβεντιαστά
Αυτό δεν είναι σχέδιο πτήσης
Είναι το δικό μου
επείγον πολίτευμα»

* <http://tsalapatis.blogspot.com/>

Τα ιαπωνικά κόμικς κερδίζουν όλο και περισσότερο έδαφος στη Δύση τις τελευταίες δεκαετίες. Στην Ιαπωνία κάνουν θραύση. Το «Sailor Moon» της Ελένης Λουκάκη παρέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για την κατανόηση αυτού του πολύπλοκου εκδοτικού, πολιτιστικού και κοινωνικού φαινομένου

ΕΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟ ΒΙΒΛΙΟ-ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΕΙΡΑ SAILOR MOON ΚΑΙ ΤΑ ΙΑΠΩΝΙΚΑ ΚΟΜΙΚΣ

Μια πυξίδα στον αχανή κόσμο των manga

Μεγάλα μάτια, μικρές μυτούλες, εντυπωσιακές σκηνές δράσης, μετα-πυρηνικά τοπία, πολυσέλιδες ιστορίες σε πολυετείς συνέχειες, πρωτότυπες ονοματοποιίες και πολλά ακόμα ξεχωριστά χαρακτηριστικά καθιστούν τα σύγχρονα ιαπωνικά κόμικς ένα διακριτό είδος της έντατης τέχνης. Η τεράστια αναγνωσιμότητά τους στην Ιαπωνία, όπου υπολογίζεται ότι κάθε χρόνο πωλούνται περισσότερα από 450 εκατομμύρια αντίτυπα, και η διάδοσή τους με ταχείς ρυθμούς στον δυτικό κόσμο έχουν προσελκύσει τα τελευταία χρόνια το ενδιαφέρον πολιτισμικών αναλυτών, ιστορικών και θεωρητικών της τέχνης, παιδαγωγών και άλλων ειδικών επιστημόνων σε θέματα αφήγησης, εικόνας, μαζικής κουλτούρας κ.λπ.

Στην Ελλάδα μέχρι πρότινος η μόνη ολοκληρωμένη μελέτη των ιαπωνικών κόμικς ήταν αυτή της Μυρτώς Τσελέντη στο εξαιρετικό βιβλίο της «Manga: Φαντασία και Πραγματικότητα - Θραύσματα Κόσμων Κοντινών» (εκδόσεις Αιγόκερως, 2007). Πριν από λίγες μέρες στην πενιχρή βιβλιογραφία προστέθηκε ακόμα ένα βιβλίο, μικρό σε μέγεθος αλλά πλήρες ως προς τα θέματα που καλύπτει. Στο «Sailor Moon, Τα Μαγικά Κορίτσια στα Shojo Manga» (εκδόσεις Δίσιγμα, 80 σελίδες), όπως περιγράφει και ο υπότιτλος του βιβλίου («Μια αναδρομή στην ιστορία και την εξέλιξη των manga») η Ελένη Λουκάκη επιχειρεί να μεταφέρει ευσύντοπα και απλά τη σύγχρονη κατάσταση των manga,

Αριστερά: «Naruto», του Masashi Kishimoto. Πάνω: «Sailor moon», της Naoko Takeuchi Πάνω δεξιά: «Akira», του Katsuhiro Otomo

να καταγράψει το ιστορικό πλαίσιο εντός του οποίου αναπτύχθηκαν και να ερμηνεύσει τη διείσδυσή τους στο αναγνωστικό κοινό με περίπτωση μελέτης τη γνωστή σειρά «Sailor Moon».

Το βιβλίο προλογίζει η Μαριάννα Μίσιου, πανεπιστημιακός με ειδίκευση στην αφηγηματική λειτουργία των κόμικς και συγγραφέας μεταξύ άλλων των «Τα Κόμικς από το Περίπτερο στη Σχολική Τάξη: ...ξεφυλλίζοντας τον Γκοσινί: θεωρητικές, ερμηνευτικές και διδακτικές διαστάσεις» (εκδ. ΚΨΜ) και «Βουβά Κόμικς και Εικονοβιβλία - Τεχνικές αφήγησης στα κόμικς χωρίς λόγια» (εκδ. Καλειδοσκόπιο). Στον πρόλογο της παρουσιάζει συνοπτικά ορισμένες από τις αφηγηματικές, γλωσσικές και →

Scary Tales

Του Πάνου Ζάχαρη

→ σχεδιαστικές ιδιαιτερότητες των manga (κατηγορίες αναγνωστικού κοινού, σχεδιαστικές λεπτομέρειες, φορά ανάγνωσης, ασπρόμαυρο χρώμα, κεντρικοί χαρακτήρες, μακρές αφηγήσεις κ.ά.) και υπογραμμίζει τη μεγάλη τους διαφορά από τα δυτικά κόμικς που δεν αποτελεί τροχοπέδη, αλλά πρόκληση για τον δυτικό αναγνώστη: «Μαζί με τις οπτικές και σχεδιαστικές ιδιαιτερότητες των manga, φραγμούς στην κατανόηση μπορεί να αποτελέσουν και η θεματολογία τους, οι πολιτισμικές αναφορές, οι μύθοι και οι άγνωστες για το δυτικό κοινό ιστορίες που συμπεριλαμβάνονται σε αυτά. Ωστόσο ο αναγνώστης μπορεί να γοητευθεί ακριβώς γι' αυτές τις ιδιαιτερότητες και να ενθαρρυνθεί στο να ανακαλύψει το σημαντικό αυτό πεδίο της πολιτισμικής κληρονομιάς της Ιαπωνίας, αλλά και γενικότερα του σύγχρονου πολιτισμού. Όταν δε ο αναγνώστης τυχαίνει να είναι παράλληλα και ερευνητής, όπως η συγγραφέας αυτού του βιβλίου, τότε τα manga από αγαπημένο ανάγνωσμα μετατρέπονται σε αντικείμενο επιστημονικής μελέτης. Ανοίγεται έτσι και στη χώρα μας ο δρόμος για την υποδοχή μιας κουλτούρας που έχει πολλά να προσφέρει στο ευρύτερο πεδίο της τέχνης των εικόνων σε αλληλοδιαδοχή».

Στο πρώτο κεφάλαιο με τίτλο «Θεωρητική προσέγγιση των manga» η Ελένη Λουκάκη αναφέρει διάφορους ορισμούς που έχουν προταθεί για το είδος και καταγράφει τις κατηγορίες των manga τόσο ως προς το αναγνωστικό τους κοινό (Kodomo για μικρά παιδιά, Shonen για μεγαλύτερα αγόρια και Shojo για μεγαλύτερα κορίτσια, Seinen για άνδρες, Josei για γυναίκες) όσο και ως προς το περιεχόμενο στο οποίο παρουσιάζεται μεγάλη εξειδίκευση (φαντασίας, τρόμου, δράσης, ερωτικά, πολεμικών τεχνών κ.ά.).

Δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα Shojo manga, αναγνωρίζει την τεράστια επιρροή που άσκησε ο Osamu Tezuka στους μεταγενέστερους δημιουργούς διαμορφώνοντας σε μεγάλο βαθμό τη σύγχρονη τυπολογία με χαρακτηριστικό παράδειγμα τα μεγάλα μάτια των πρωταγωνιστριών. Κατά τη

«Fullmetal Alchemist», του Hiromu Arakawa

συγγραφέα που στο συγκεκριμένο σημείο παραπέμπει στον Paul Gravett, ο Tezuka υιοθέτησε την τεχνική αυτή επηρεασμένος από τις εμφανίσεις και το βαρύ μακιγιάζ των ηθοποιών του τοπικού θεάτρου Takarazuka που παρακολουθούσε σε νεαρή ηλικία.

Όπως αναφέρει: «Η συμπάθεια του Tezuka για τις παραστάσεις αυτές τον επηρέασε, με αποτέλεσμα να απεικονίζει γυναίκες χαρακτήρες με πολύ μεγάλα λαμπερά μάτια, πλημμυρισμένα συχνά από καταρράκτες δακρύων». Στη συνέχεια κάνει μια ιστορική αναδρομή των Shojo manga εκκινώντας από τις αρχές του εικοστού αιώνα και επιχειρώντας να ερμηνεύσει το φαινόμενο με βάση την κοινωνική και πολιτική κατάσταση της χώρας σε κρίσιμες στιγμές όπως ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και η μεταπολεμική περίοδος κατά την οποία οι γυναίκες άρχισαν να εργάζονται μαζικά αλλά και να διαβάζουν κόμικς πιο συστηματικά.

«One Piece», του Eiichiro Oda

Μετά τα ενδιαφέροντα σχόλιά της πάνω στον ερωτισμό των συγκεκριμένων manga, περνά στο δεύτερο κεφάλαιο («Magical Girl στα Shojo Manga») στο οποίο περιγράφει την έννοια του «magical girl» σε μια γενικώς ανδροκρατούμενη κοινωνία καθώς και την αμφισβήτηση των στερεότυπων αναφορικά με τις γυναίκες σε ανάλογα σύγχρονα manga: «Από τη θέση τους, δηλαδή ως νοικοκυρές ή ως γκέισες με κιμονό και γενικά ως παρυσίες στην κοινωνία της Ιαπωνίας, όπου υπάρχουν μόνο για να υπηρετούν τους άνδρες, μετατρέπονται σε δυναμικές ηρωίδες με τόλμη και αυτοπεποίθηση. Στην κατηγορία αυτή, μάλιστα, οι γυναικείοι χαρακτήρες απεικονίζονται πολύ πιο δυναμικοί από τους άνδρες, σε σημείο να τους ξεπερνούν, όχι μόνο ως προς τη σωματική τους δύναμη, αλλά και ως προς την κοινωνική τους θέση».

Στο τρίτο κεφάλαιο («Sailor Moon: Eva χαρακτηριστικό magical girl») επικεντρώνεται στη

«Death Note» των T. Ohba και T. Obata

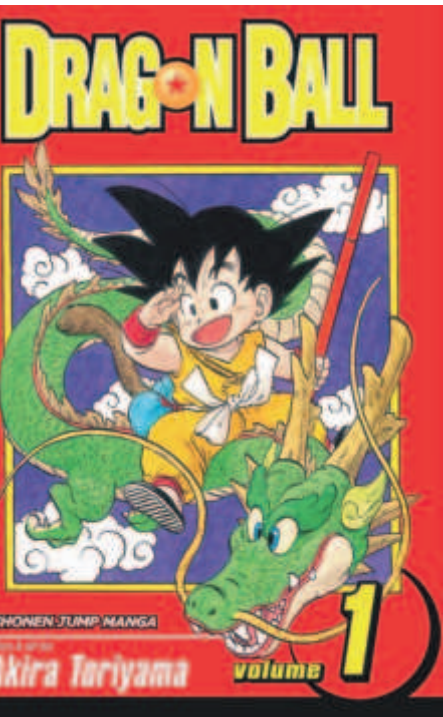
συγκεκριμένη δημοφιλή σειρά, τα χαρακτηριστικά της, τα πρωταγωνιστικά πρόσωπα και τις αξίες που πηγάζουν από τη σεναριακή ιδέα και την εξέλιξη των ιστοριών.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο με τίτλο «Τα manga ως κλασική αξία: διάδοση, υποδοχή, αποδοχή» αναφέρεται στον τρόπο με το οποίο τα ιαπωνικά manga διείσδυσαν σταδιακά στον ευρωπαϊκό εκδοτικό χώρο και αύξησαν προοδευτικά τους αναγνώστες τους εντοπίζοντας ως πρώτο παράδειγμα το εμβληματικό «Akira» του Katsuhiro Otomo, που με την τεράστια επιτυχία του έστρωσε τον δρόμο στους μεταγενέστερους δημιουργούς βοηθώντας να αρθούν ή τουλάχιστον να μετριαστούν οι πρότερες επιφυλάξεις: «Οι χώρες της Δύσης, για παράδειγμα, είχαν -και εξακολουθούν να έχουν- πολλές προκαταλήψεις όσον αφορά τα manga, τα οποία ήταν παρεξηγημένα και υποτιμημένα ως έργα. Οι αναγνώστες έκαναν συχνά αρνητικά σχόλια

Μεφίστο II

Του Δημήτρη Καμένου

Dragon Ball», του Akira Toriyama

τύπου "όλοι οι χαρακτήρες έχουν μεγάλα
 τια που μοιάζουν με αυτά του Bambi", "τα
 οδικά είναι παχιά σαν τηλεφωνικοί κατά-
 οι", "οι επιχειρηματίες τα καταβροχθίζουν
 τρένα ή δημόσιους χώρους", "είναι γε-
 α σεξ και βία". Η μεγάλη ποικιλία όμως
 n manga των τελευταίων δεκαετιών σε
 δουασμό με τη στρατηγική μάρκετινγκ
 ιαπωνικών εκδοτικών οίκων και το, δει-
 στην αρχή, πιο τολμηρό στη συνέχεια,
 ιγμα μεγάλων αγορών όπως η γαλλική
 η γερμανική αλλά και οι πολυάριθμες
 χες, ομάδες, διαδικτυακά στέκια κ.λπ.
 υ δημιουργήθηκαν, σταδιακά έφεραν
 στέλεσμα και τα manga συναγωνίζονται
 επί ίσοις όροις τα ευρωπαϊκά κόμικς ως
 ς τον αριθμό των εκδόσεων και τη μερίδα
 αναγνωστικού κοινού που διεκδικούν.
 Ξημαντικό ρόλο παίζει, φυσικά, και η ολο-
 και μεγαλύτερη ενσωμάτωση της κουλ-
 ρας των manga στις νεότερες γενιές που
 άλωσαν και μεγαλώνουν με δεδομένη
 ύπαρξη του συγκεκριμένου πολιτισμι-
 προϊόντος σε αντίθεση με παλαιότερες
 ιές.

Εξίσου σπουδαίο ρόλο παίζει και η πα-
 ληλη ή και προηγούμενη διάδοση των
 ωνικών κινουμένων σχεδίων, γνωστών
 anime, σε τηλεοπτικές σειρές που έχουν
 ει ιδιαίτερα δημοφιλείς τις τελευταίες δε-
 τίες ακολουθώντας παρόμοια σεναριακά
 οπάτια και αντίστοιχες σχεδιαστικές τε-
 τροπίες με αυτές των manga. Διαμορφώ-
 τας έτσι μια σύγχρονη πραγματικότητα
 ην οποία τα ιαπωνικά κόμικς και κινού-
 α σχέδια είναι άμεσα αναγνωρίσιμα στα
 ισσότερα νέα παιδιά χωρίς να τα ξενίζουν
 α τα απωθούν λόγω των εμφανών διαφο-
 ν τους από τα δυτικά. Από την άλλη είναι
 ονόητο ότι μέσα στην τεράστια παραγω-
 των manga υπάρχουν έργα πολλών ταχυ-
 ων που δεν είναι δυνατόν να καλύπτουν
 ούστα κάθε αναγνώστη.

Οι πολιτισμικές οριζουσες, ωστόσο, και
 υνήθικες εντός των οποίων αυτά τα ανα-
 σματα παράγονται και διαδίδονται είναι
 α ενδιαφέρον να ερευνοούνται και να
 ηνεύονται. Ως προς αυτό το βιβλίο της
 ενής Λουκάκη έχει να προσφέρει πολλά
 ους αναγνώστες των manga αλλά και
 όσους ενδιαφέρονται να κατανοήσουν
 ό το τόσο σύνθετο και δημοφιλές είδος
 κικς.

Πολιτικώς ανορθόδοξα

Το νέο Κρυφό Σχολείο

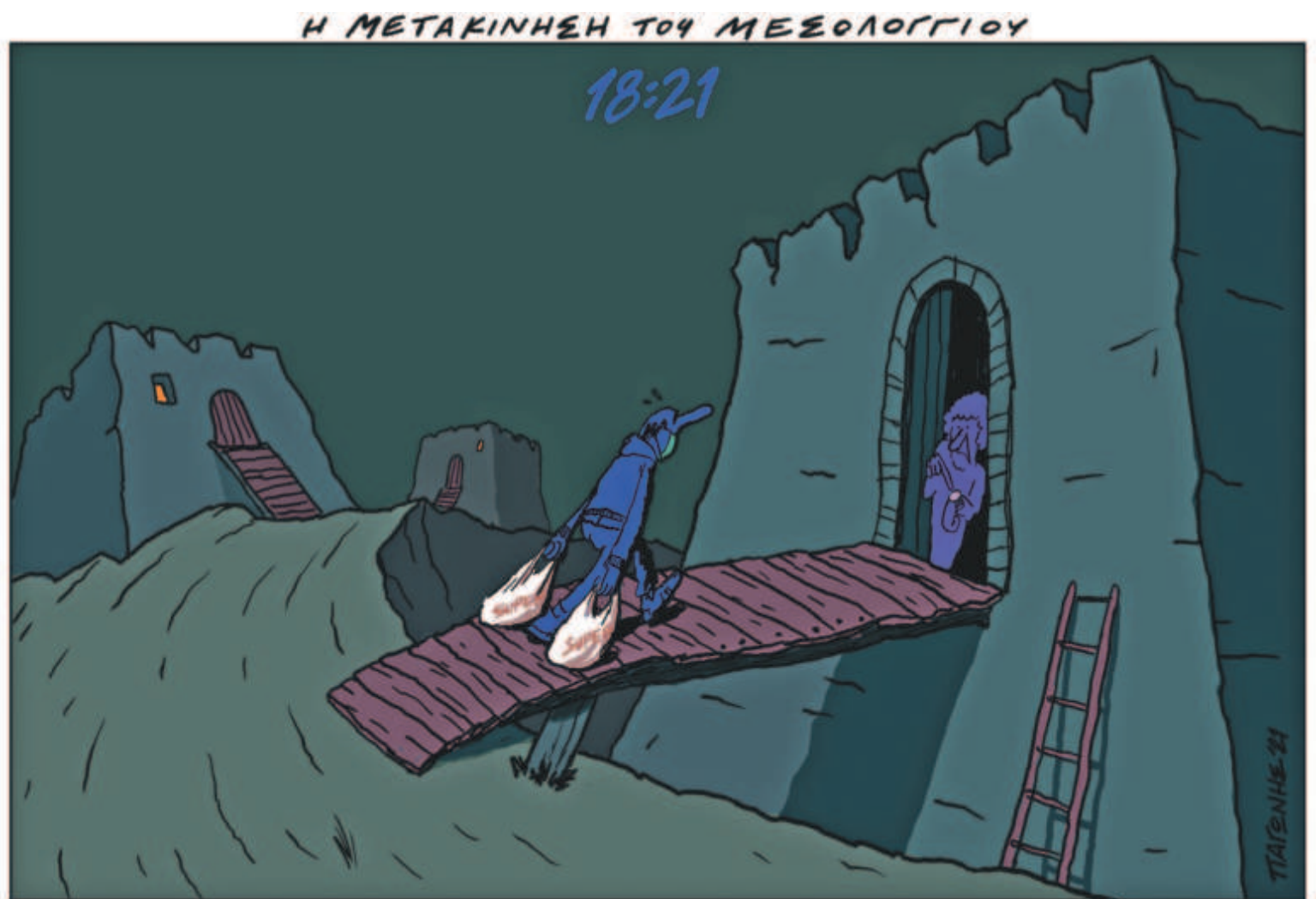
Του Βαγγέλη Παπαβασιλείου

Το λεξικό της κρίσης

ΛΗΜΜΑ: Η μετακίνηση του Μεσολογγίου

Του Γαβριήλ Παγώνη

Το τελευταίο τέλος του κόσμου

Του Λέανδρου

ΧΕΙΣ ΤΟΝ Ψ

της Αλέξιας Οθωναίου

Μια εικόνα, 351 λέξεις

ΤΟ ΑΠΙΣΤΕΥΤΟ περιστατικό με το εξώφυλλο του ΒΗΜΑgazino, το οποίο μετά τα ξεκαρδιστικά γέλια που προκάλεσε αποσύρθηκε κακώς, κυριάρχησε τις προηγούμενες μέρες στα social media. Αναπαράχθηκε αμέτρητες φορές, κυκλοφόρησε από οθόνη σε οθόνη, συζητήθηκε όσο λίγες εικόνες της σύγχρονης ελληνικής μιντιακής αυτοκρατορίας. Ακόμα και ο τελευταίος χρήστης του facebook είδε τον Μητσοτάκη-Μακρυγιάννη. Λέγεται ότι μέχρι και το ίδιο το Μαξίμου αντέδρασε, καθώς θεωρήθηκε ότι η υπερβολή στην κολακεία καταστάγει γελοιοποίηση.

Ο εμπνευστής του εξωφύλλου, ο σχεδιαστής του, αυτός που το ενέκρινε, κάθε πρόσωπο που ενεπλάκη στη δημιουργική και παραγωγική διαδικασία μέχρι την τελική του μορφή πρέπει να τιμούνται, καθώς κατόρθωσαν να συζητάμε για το έργο τους τόσο άνθρωποι επί τόσες μέρες. Από το ανοσιούργημα αυτό προέκυψαν και πολλές ενδιαφέρουσες συζητήσεις, γράφτηκαν πολύ σοβαρές απόψεις.

Στο επίκεντρό τους βρισκόταν η αμηχανία του σκεπτόμενου αναγνώστη και θεατή τη στιγμή που συνειδητοποιεί ότι η σάτιρα, ένα από τα τελευταία εργαλεία της ανυπακοής απέναντι στην εξουσία, γίνεται αντικείμενο ιδιοποίησης από την ίδια την εξουσία που το κατανοεί, το ενσωματώνει,

το αφομοιώνει και μας το δίνει πίσω χωρίς χιούμορ. Με κάθε σοβαρότητα.

Όπως έγραψε πολύ εύστοχα και ο Πάρης Σέληνας, δημιουργός κόμικς μεταξύ άλλων: «Είναι η ίδια η αναπαραγωγική πράξη της μιντιακής εξουσίας, που, όπως κάθε εξουσία του καπιταλισμού, επιβιώνει κλέβοντας αυτό που μας ανήκει, το παραμορφώνει

σε σημείο που το καθιστά μη αναγνωρίσιμο και μας το επιστρέφει ξεγυμνωμένο από κάθε ποιότητα. Η εξουσία πήρε τη σάτιρα και την έκανε δική της. Φτιάχναμε memes σωρηδόν την ώρα που οι γελοιογράφοι μας πεινάνε. Τα αναμασάγαμε νομίζοντας ότι τα μοιραζόμαστε. Γελούσαμε όταν η εξουσία αντέγραφε το Κουλούρι, όμως η εξουσία μάθαινε. Και όπως κάθε μαθητευόμενος, έκανε τα λάθη της. Τώρα η εξουσία σχεδόν έμαθε. Εάν κάτι τη φρενάρει ακόμα, είναι το πόσο ανίκανοι είναι αυτοί που τη διαχειρίζονται».

Όπως γράφει κι ο Σέληνας όμως, η εξουσία μαθαίνει γρήγορα και έφτασε να προηγείται της σάτιρας -και ίσως να την προλαμβάνει- σε μια «μετασατιρική εποχή». Είναι προφανές ότι μας φερνάνε για ηλίθιους. Η αντίδρασή μας φυσικά και θα είναι γεμάτη σάτιρα, διαπόμπευση, αποκαλύψεις, ξεμπροστιάσματα. Αλλά δεν θ' αργήσει να πάρει κι άλλες μορφές. Που δεν θα είναι καθόλου αστείες.